UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1712

urn:nbn:de:hbz:466:1-42433

Visual Library

Vide num. 1613. pag. 923. NB
fol. 1310. n. 33. NB.
1345. n. 310.
1342. n. 294.
1335. n. 244. NB.

fol. 1350 NB.

Th. 2403.

G XI 53

n. 1722. NB.
n. 1724. NB.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

THEOLOGIA MORALIS

1.53.c.

ANTEHAC EX PROBATIS
Auctoribus breviter concinnata
à
R. P. HERM. BUSENBAUM
Societatis JESU, SS. Theologiæ
Licentiato;
Nunc pluribus partibus aucta
à
R. P. CLAUDIO LA CROIX
ejusdem Societatis JESU, SS. Theologiæ
in Universitate Colonienſi Doctore
& Profeſſore ordinario.

TOMULUS VII.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud SERVATIUM NOETHEN
Bibliopolam, an der hoher Schmidt.
Cum Privilegio Sacræ Cæsareæ Majestatis Speciali,
& Superiorum permissu. Anno 1712.

F
4.53.c.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

PRÆFATIO

AMice Lector, meditabar simplicem tomulum sextum *De Sacrificio Missæ & Sacramento Pœnitentiæ*, & vix advertente ac etiam invito prodeunt gemini, quia post impressos quaterniones sexaginta & plures vidi materiam, quæ supererat, non posse omnem redigi ad unum involucrum sine informi crassitie; & quia putavi utilia fore pro praxi nec omittenda, quæ collegeram, coactus sum pro materiis illis facere tomulos duos, sextum & septimum: attamen quia utriusque materiæ planè connexæ sunt, oportuit esse unicum Indicem ac ideo relinquere debui unam seriem Quæstionum & numerorum marginalium decurrentem per utrumque tomulum, ut ex unico illo Indice, quem pono in fine hujus tomuli septimi, remittam ad continuatos numeros utriusque. Vale, & si servire potest, utere ad Dei gloriam, salutem tuam & aliorum.

SPECIALE
PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

JOSEPHUS Divinâ favente Clementiâ Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Schlavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, & Wirtembergæ, *Comes Tyrolis. Agnoscimus & notum facimus, tenore præsentium, universis; quòd cùm nobis noster & sacri Imperii fidelis dilectus SERVATIUS NOETHEN Bibliopola Colonienſis humillimè exposuerit à PP. Societatis JESU, Provinciæ Rhenanæ inferioris sibi factam esse potestatem typis excudendi librum in omni forma, cui titulus est,* Theologia moralis antehac ex probatis auctoribus breviter concinnata à P. HERMANNO BUSENBAUM Societatis JESU, SS.tæ Theologiæ Licentiato, nunc pluribus partibus aucta à R. P. CLAUDIO LA CROIX ejusdem Societatis in universitate Colonienſi SS. Theologiæ Doctore & professore publico; *vereri autem, ne, quod sæpius contingit, æmulorum fraude, qui editionem istam imitentur, impendii sui fructu destituatur, ac propterea supplicaverit, ut sibi contra ejusmodi fraudes privilegio nostro Cæsareo, ad decem annos prospicere dignaremur: Nos submissæ huic petitioni benignè annuerimus, ac proinde omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis & Bibliopegis aliisque quibuscúnque librariâ negotiationem exercentibus firmiter, serióque inhibuerimus & vetamus, ne quis dictum librum per decennium, ab hodierno die computandum, in Sacro Romano Imperio, Regnorumque & Provinciarum Nostrarum hæreditariarum finibus; sub quocunque prætextu, sive in toto, sive in parte, mutatisve titulis recudere, vel aliò recudendum dare, alibi impressum apportare, vendere, vel distrahere clam vel palàm absque ipsius* SERVATII NOETHEN *expresso & in inscriptis obtẽto consensu præ-*

præsumat: si quis verò secus faciendo, privilegium & interdictum hoc Nostrum Cæsareum violare aut transgredi ausus fuerit, eum non modò ejusmodi libris, perperam quippe recusis & adductis (quos quidem Præfatus supplicans ubicunque deprehensos sive propriâ authoritate, sive Magistratû auxilio sibi vendicare poterit) de facto privandum, sed & pœnâ insuper sex marcarum auri puri Fisco Nostro & fraudis vindici & prædicto supplicanti ex æquo pendendarum, omni spe veniæ sublatâ decernimus mulctandum, dummodo tamen hujus privilegii Nostri Cæsarei tenorem pro publica notitia, atque cautela in fronte expressum adhibeat, & ejusmodi quinque exemplaria ad Cancellariam Nostram Imperialem Aulicam sumptibus impetrantis transmittantur. Mandamus proinde universis & singulis Nostris & Sacri Imperii, Regnorumque & Provinciarum Nostrarum hæreditariarum Subditis, cujuscunque statûs, gradûs, ordinis, dignitatis, conditionis, aut præeminentiæ existant, tam Ecclesiasticis quàm Sæcularibus, præsertim iis, qui in Magistratu constituti, vel proprio vel Superiorum suorum Nomine vel loco, Juris & Justitiæ Administrationem exercent, ne quenquam privilegium hoc Nostrum Cæsareum temerè & impunè transgredi aut violare patiantur, quin potius contumaces, si quos compererint, præscriptâ pœnâ plecti, aliisque modis idoneis coërceri curent, quatenus & ipsi eándem mulctam evitare voluerint. Harum testimonio literarum manu Nostrâ subscriptarum, & sigilli nostri Cæsarei appressione munitarum, quæ dabantur in Civitate Nostra Viennæ decimâ quartâ die Martii, Anno Millesimo septingentesimo octavo, Regnorum Nostrorum, Romani decimo nono, Hungarici vigesimo primo, Bohemici verò tertio.

(*L. S.*)

JOSEPHUS m. p.

Vt. Fredlar. Com. de Schönborn m p.

Ad mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

Lutzo Dolberg m. p.

INDEX

INDEX

Tractatuum, Capitum, Dubiorum, Quæstionum, quæ sunt in hoc Tomulo VII.

Numeri hìc designant paginam.

LIBRI SEXTI
PARS II. CONTINUATA.

Reliqua de Sacramento Pœnitentiæ,

Item

De Sacramentis extremæ Unctionis & Ordinis.

CAPITIS II.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

DUBIUM III.

Quid & quotuplex jurisdictio Confessarii, & unde eam habeat. 881.

Quæstio 221. Quid præterea notandum sit circa jurisdictionem. 887.

Q. 222. An quivis Sacerdos non tantùm pro articulo sed etiam pro periculo mortis habeat jurisdictionem. 891.

Q. 223. Quandonam jurisdictio Confessarii amittatur aut impediatur ratione censurarum vel aliter. 893.

Q. 224. Quid dicendum sit in casu, quo Confessarius dubitat vel tantùm probabiliter putat se habere jurisdictionem in pœnitentem vel in ejus peccatum. 896.

Q. 225. Quid censendum sit de facultatibus, quæ

quæ dicuntur à Sede Apostolica concessæ Confessariis Societatis JESU. 898.
Q. 226. Quid dicendum sit de facultatibus, quas Sedes Apostolica concedit Episcopis, cum potestate communicandi. 908.

DUBIUM IV.

Quid sit reservatio casuum, & quis habeat potestatem reservandi & absolvendi. 912.

Quæstio 227. Quid præterea sit notandum circa potestatem reservandi peccata. 917.
Q. 228. Quotuplex sit, & quomodo fieri possit reservatio. 918.
Q. 229. Quænam peccata reservari possint, vel de facto reserventur. 919.
Q. 230. An incurrat reservationem, qui ignorat illam esse peccato suo annexam. 920.
Q. 231. Quid addendum sit circa casus reservatos Papæ, præsertim per Bullam cœnæ. 921.
Q. 232. Quid addendum sit circa casus Episcopis reservatos. 932.
Q. 233. Quinam casus sint ab Episcopo reservati in Colonienſi & aliis vicinis Diœcesibus. 937.
Q. 234. An Regulares subjaceant casibus ab Episcopo reservatis. 943.
Q. 235. Quænam notanda sint circa ejusmodi casus ab Episcopis reservatos. 943.
Q. 236. Quandonam peccatum internum dicatur prodire in actum externum. 946.
Q. 237. Quandonam peccatum dicatur publicum, notorium, deductum ad forum contentiosum. 949.

Q. 238. Quid addendum sit circa casus reservatos apud Regulares. 951.
Q. 239. Quid notandum sit circa casus in Societate JESU reservatos. 954.
Q. 240. Quid præterea notandum sit circa reservationem & absolutionem à reservatis. 964.

DUBIUM V.

Quod sit officium & quæ obligatio Confessarii. 973.

Quæst. 241. Quid præterea notandum sit circa obligationes Confessarii. 980.
Q. 242. An Religiosi censeri debent apti confessionibus audiendis: & quis absolutè censeri debeat bonus Confessarius. 982.
Q. 243. Quinam Confessarii mereantur nomen Jansenistarum, Rigoristarum, Laxorum, Benignorum. 982.
Q. 244. Quænam generatim observare debeat Confessarius in audiendis confessionibus. 985.
Q. 245. Quis modus & ordo sit servandus à Confessario, ut pœnitentem rectè disponat ad validam absolutionem. 991.
Q. 246. Quomodo pœnitens practicè disponi possit ad dolorem de peccatis. 992.
Q. 247. An communiter debeat judicari dispositus, qui confitetur aliquod mortale primâ vice commissum. 999.
Q. 248. An frequens relapsus semper sit signum, quòd antea defuerit dolor vel firmum propositum: & quænam universim sint

sint signa veri doloris & propositi 1000.
Q. 249. Quas sententias sequi debeat Confessarius; Et universim, an debeat potiùs esse benignus quàm rigidus cum pœnitentibus. 1007.
Q. 250. Quid notandum circa obligationem & modum interrogandi pœnitentem. 1016.
Q. 251. An Confessarius aliquando teneatur docere vel de rebus aliquibus admonere pœnitentem. 1023.
Q. 252. An Confessarius semper teneatur, aut possit credere pœnitenti. 1028.
Q. 253. An absolutio Sacramentalis aliquando possit vel debeat differri. 1029.
Q. 254. An & quando possit aut debeat Confessarius pœnitentem absolvere sub conditione. 1038.
Q. 255. Quid dicendum sit de illis Confessariis, qui cogunt pœnitentes, ut sibi tantùm confiteantur. 1040.
Q. 256. An & quomodo Confessarius teneatur corrigere errores & supplere defectus in administratione Sacramenti Pœnitentiæ commissas. 1041.

DUBIUM VI.

Quæ scientia & prudentia requiratur in Confessario. 1046.

QUæst. 257. Quid præterea notandum sit circa scientiam & alias virtutes in Confessario requisitas. 1050.
Q. 258. Quid observare debeat Confessarius puerorum. 1054.

Q. 259. Quid Confessarius adolescentum & juvenum. 1058.

Q. 260. Quid Confessarius Rusticorum aliorumque rudium. 1060.

Q. 261. Quid Confessarius Ecclesiasticorum, Judicum &c. Patrum-filiorum-familias &c. 1064.

Q. 262. Quid Confessarius Medicorum &c. mercatorum, opificum, militum. 1066.

Q. 263. Confessarius hominis scandalosi. 1067.

Q. 264. Confessarius consuetudinarii seu recidivi. 1068.

Q. 265. Quid Confessario sit agendum specialiter cum illo, qui frequenter relabitur in pollutiones & peccata mollitiei. 1081.

Q. 266. Confessarius alicujus constituti in occasione proxima peccandi. 1084.

Q. 267. Confessarius hominis pudibundi, pusillanimis, desperantis de emendatione. 1085.

Q. 268. Quomodo aget Confessarius cum homine, quem advertit seriam pœnitentiam differre velle in alia tempora, fortè etiam usque ad mortem. 1089.

Q. 269. Quid aget Confessarius hominis nolentis condonare, indurati, desperantis de salute ob peccatorum multitudinem. 1093.

Q. 270. Quid Confessarius captivi vel condemnati ad mortem. 1096.

Q. 271. Quid agendum sit Confessario hominis ebriosi, vel habentis ebriosam uxorẽ. 1098.

Q. 272. Quid observandum sit circa hominem convertendum vel conversum ad fidem. 1100.

Q.

Q. 273. Quid observare debeat Confessarius ægri vel moribundi. 1115.
Q. 274. Quid notandum sit circa Confessarium illius, qui tenetur ad restitutionem famæ vel aliorum bonorum. 1136.
Q. 275. Quid observare debeat Confessarius fatui, surdi, muti, hominis linguæ peregrinæ. 1137.
Q. 276. Quid observare debeat Confessarius pœnitentis generaliter confitentis, vel antehac malè confessi. 1141.
Q. 277. Quid observare debeat Confessarius, si pœnitens confiteatur sola dubia, venialia vel imperfectiones. 1158.
Q. 278. Quid observare debeat Confessarius mulierum. 1162.
Q. 279. Quid observare debeat Confessarius eorum, qui specialiter profitentur devotionem aut perfectionem. 1164.
Q. 280. Quid observare debeat Confessarius, si advertat pœnitenti suo immitti à Deo varias consolationes vel desolationes internas. 1172.
Q. 281. Quid observare debeat Confessarius hominis tentationibus variis agitati vel tribulati. 1179.
Q. 282. Quid observare debeat Confessarius hominis scrupulosi vel meticulosi. 1183.
Q. 283. Quid observandum sit Confessario illius, qui deliberat de re aliqua, & præcipuè de statu vitæ eligendo. 1184.
Q. 284. Quid denique adhuc notandum sit circa prudentiam confessarii. 1197.

CAPUT

CAPUT III.

De adjunctis Pœnitentiæ.

DUBIUM I.

Quid sit sigillum Confessionis & qui ad illud teneantur. 1199.

ADDENDA.

Quæst. 285. Quid præterea notandum sit circa obligationem sigilli. 1209.

Q. 286. Ex qua confessione oriatur hæc obligatio sigilli. 1213.

Q. 287. Quas sententias expediat sequi circa hanc materiam de sigillo. 1215.

Q. 288. Quid addendũ sit circa illa, quæ dicuntur materia sigilli seu cadere sub sigillũ. 1217

Q. 289. Quid addendum sit circa illos, qui obligantur sigillo. 1219.

Q. 290. Quid præterea notandum sit circa licentiam loquendi, quam pœnitens dare potest Confessario. 1223.

Q. 291. Quid præterea sit notandum circa fractionem sigilli. 1225.

Q. 292. An & quomodo liceat aliquando Confessario uti scientiâ confessionis ad avertenda mala vel evitanda peccata. 1233.

Q. 293. An Confessarius post datam absolutionem vel in alia confessione possit non petitâ veniâ loqui cum pœnitente de auditis in confessione. 1239.

Q. 294. Quomodo ille, qui obligatur sigillo, debeat respondere, si interrogetur circa materiam sigilli. 1240.

Q. 295 Quomodo pro foro externo sit agendum circa materiam sigilli. 1243.

Q. 296. Quâ præterea circumspectione hìc meritò sit utendum. 1244.

Q. 297. Quæ sint pœnæ eorum, qui violant sigillum, & quomodo possit in judicio contra eos procedi. 1246.
Q. 298. An expediat consulere Confessarios, quando agitur de aliquo promovēdo. 1249.

DUBIUM II.

Quæle præceptum & quæ obligatio confessionis. 1250.

Quæst. 299. Quid in genere notandū sit circa præceptum & necessitatē pœnitendi. 1253.
Q. 300. Quid in genere notandum sit circa præceptum & necessitatē confessionis. 1271.
Q. 301. Quis teneatur præcepto confessionis annuæ. 1277.
Q. 302. Cui facienda sit confessio annua. 1279.
Q. 303. Qualis debeat esse confessio, ut satisfiat huic præcepto. 1280.
Q. 304. Quorum peccatorum confessio sit materia necessaria hujus præcepti. 1282.
Q. 305. Quando, & an etiam sæpius in anno fieri debeat confessio mortalium, ut satisfiat huic præcepto. 1285.
Q. 306. Quid excuset ab hoc præcepto confessionis annuæ. 1290.
Q. 307. Quas pœnas incurrat non confitens semel in anno. 1291.
Q. 308. Quis sit tenor Bullæ Cœnæ. 1292.
Q. 309. Quænam Decreta circa materias hactenus tractatas emanârint à S. Congregatione Rituum. 1307.
Q. 310. Quid notandum sit circa ista. 1314. Decreta. 1345.

TRACTA-

TRACTATUS V.

De extrema Unctione & Ordine.

CAPUT I.

Quid sit extrema Unctio, & quæ circa eam observanda. 1354.

QUæst. 311. Quinam hìc sint hæreticorum errores vel opiniones aliquorum: & quænam doctrina Scripturæ ac Conciliorũ. 1361.

Q. 312. Quid notandum sit circa varias sententias, quæ concernunt materiam, formam, Ministrum & subjectum Sacramenti Unctionis. 1364.

Q. 313. Quid præterea sit notandum circa Sacramentum Unctionis. 1370.

CAPUT II.

De Sacramento Ordinis.

DUBIUM I.

Quid Ordo, quotuplex, & quæ ejus materia. 1378.

QUæst. 314. Quinam hìc sint hæreticorum errores, & quæ doctrina Scripturæ ac Conciliorum. 1382.

Q. 315. Cùm unica sit Ecclesia, quæ habere debet ubique eadem Sacramenta, quomodo fiat, quòd Ecclesia Græca & Latina non utantur eisdem materiis Ordinum. 1387.

Q. 316. An Presbyterium apud Latinos sine prima manuum impositione collatum sit certò validum. 1390.

Q. 317. Quid præterea sit notandum circa varias sententias in hac materia. 1396.

Q.

Q. 318. Quid addendum sit circa castitatem sacris Ordinibus annexam. 1404.
Q. 319. Quid addendum sit circa obligationem non ordinandi alienum subditū. 1407.
Q. 320. A quo Episcopo ordinari possint vel debeant Religiosi. 1423.
Q. 321. An & à quo ordinari possint Novitii Ordinum Religiosorum. 1433.
Q. 322. Quid notandum sit circa suppletionem Ordinum vel rituum in Ordinatione omissorum. 1435.
Q. 323. Quid præterea notandum sit circa Ordinationem & Ordines. 1438.

DUBIUM II.

Quæ requirantur in ordinando. 1441.

QUæst. 324. Quid præterea sit notandum circa requisita in ordinando. 1445.
Q. 325. Quid addendum sit circa intentionem requisitam in ordinando & Ordinante. 1451.
Q. 326. Quid addendum sit circa litteras dimissoriales. 1453.
Q. 327 An, ut quis ordinari possit, etiam necessariæ sint litteræ testimoniales seu commendatitiæ. 1464.
Q. 328. Quid Sede vacante fieri possit circa Ordinationem, dimissoriales & testimoniales. 1468.
Q. 329. Quid specialiter notandum sit circa jam dicta tempore Sedis vacantis in Episcopatu, in quo alternant Episcopus catholicus & Princeps acatholicus. 1477.

Q.

Q. 330. Quid addendum sit circa titulum Ordinationis. 1479.
Q. 331. Quid addendum sit circa Tempora, interstitia & locum Ordinationum. 1492.
Q. 332. Quid addendum sit circa ætatem ordinandi. 1501.
Q. 333. Quid notandum sit circa proclamationem, tonsuram & habitum ordinandi; Item circa adscriptionem ecclesiæ. 1506.
Q. 334. Quid sit dicendum circa preces vel Missas, quæ in Ordinatione injunguntur ab Episcopo. 1507.
Q. 335. Quid notare debeat Neopresbyter consecrans cum Episcopo. 1508.
Q. 336. Quandonam legi debeat alia prima Missa. 1509.
Q. 337. Quid denique circa Ordinantes & ordinatos sit notandum. 1510.

LIBRI VI.

PARS II. CONTINUATA,

Reliqua de Sacramento Pœnitentiæ,

Item de

Sacramentis extremæ Unctionis & Ordinis.

CAPITIS II.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

DUBIUM III.

DUBIUM III. 1548.

Quid & quotuplex jurisdictio Confessarii, & unde eam habeat?

Resp. Est auctoritas aliqua in alium ùt subditum, in quem, in foro interno, accipit» potestatem, distinctam à potestate Ordinis:» hæc enim datur per Sacramentum Ordinis, &» omni Sacerdoti, nec tolli potest: illa per externam concessionem Ecclesiæ; nec omnibus» Sacerdotibus, potestque ab iis tolli; ac nisi adsit, invalida est absolutio. *Ex Trid. sess. 14. c. 7.*» Est autem duplex, Ordinaria & Delegata, Ordinaria est, quam habent ii, qui ex vi proprii» officii curam animarum habent, ut Papa, Episcopus, Parochus (huc revocantur Archi Episcopi, erga subditos suorum Episcoporum,» tunc tantùm, quando actu visitant) Archi» presbyteri, Archidiaconi, Prælati religionum,» Vicarius perpetuus Episcopi vel etiam Parochi. Delegata dicitur, quæ legitimè datur ab» habente ordinariam; idque vel tacitè, vel ex» presse, ut à Papa pro tota Ecclesia, ab Episcopo» pro Diœcesi, à Parocho pro Parochia: hoc» discrimine, quòd Papa possit dare invitis Episcopis & Parochis, non contrà. Ac licèt exterior jurisdictio expiret morte delegantis, non» tamen hæc interior, nisi successor revocet, ùt» docet *Sanch. Sua. Nav. Kon.* contra *Sylv.* & *Vasq.* » *Lay. l. 5. t. 6 c. 10. n. 22.* porrò hujusmodi potestatem delegatam absolvendi quemcunque à» quibuscunque peccatis, in articulo seu periculo mortis, (hæc enim pro eodem sumuntur»

»in jure,ùt *vid.Dian.p.3.t.4.R.57.& 72.*)habet
»ex jure communi quivis Sacerdos, etiam ex-
»communicatus & degradatus , si alius desit:
»Quod addo, quia præsente Parocho vel pro-
»prio Sacerdote, id non posse, docet *Vasq. Bon.*
»*Kon. Regin. &c. comm.* licèt contrarium proba-
»babile putet *Dian.p.1.t.5.R.5.& p.4.t.4.R.167.*
»ex *Ang. Hen. Commit.& Sa.* confirmatque
»*Tamb.de exp.conf.l.3.c.7.* Ex consuetudine, qui-
»vis toleratus absolvere potest à venialibus, &
»mortalibus aliàs confessis. Ex privilegio, reli-
»giosi Mendicantes quosvis fideles absolvere
»possunt , juxta tenorem suorum privilegio-
»rum. Ex concessione Ordinarii directa , qui-
»cunque Sacerdos approbatus, cui id ille com-
»mittit: Denique ex Indirecta is,qui audit eum,
»qui habet potestatem eligendi Confessarium,
»quales sunt 1.Ex jure,Episcopi omnes,etsi sint
»tantùm titulares: item superiores Episcopi,
»ùt Archiepiscopi, &c. item Prælati iis inferio
»res,exempti,ùt Abbas exemptus, (non tamen
»Abbatissa,) Generalis,Provincialis Prior,(sal-
»vis tamen privilegiis Ordinum) *v. Dian.p.4.t.*
»*4.R.1.& 2.* 2. Ex consuetudine, Cardinales
»(qui etiam domesticis de Confessore provi-
»dere possunt) item pastores, imò multis locis,
»etiam cæteri Sacerdotes sæculares , ùt docet
»*Valent.Sa, Suar.d.27.s.3.* (Religiosi tamen te-
»nentur eligere tales , quales illis permittunt
»statuta)item & Reges & Principes, (quorum
»tamen privilegium ad familiam non exten-
»ditur) denique domestici *Pontificis.* 3. Ab
»homine eam habent, quibus sive *Pontifex*
»sive Episcopus, sive Parochus concessit. *Und*
»*resolves.*

I. Qui

I. Qui habet potestatem delegatam, non» potest eam subdelegare alteri, cùm diversa sit» potestas utendi jurisdictione, & eam delegandi. Excipitur. 1. nisi hoc ipsum concessum sit.» 2. nisi sit delegatus ad universitatem causarum, ùt v. g. si cui committeretur officium parochi absentis, vel minorennis; talis enim aliqua exercitia jurisdictionis alteri, ex præsumpta voluntate Ordinarii, subdelegare posset,» non tamen integrum officium *v. Layman.*

II. Cùm jurisdictio respiciat subditos, exerceri in eos potest, tam à delegato, quàm ordinario, quocunque loco fuerit, ut docet *Sanc.* *Henr. Suar. in 3. p. tom. 4. d. 28. sect. 1. & 7.* & alii.

III. Probabile est, quòd absoltus in articulo» mortis, non teneatur se postea sistere superiori, vel alteri pro reservatis (nisi hæc habeant» annexam censuram) ut docet *Nav. Suar. Mer.* *Fill. t. 7. n. 288. Bon. d. 5. q. 7. p. 1. n. 13.* quia directè» absolutus fuit, contra *Hurt. v. Dia. p. 4. t. 4.* *R.* 199.

IV. Improbitas aut inscitia proprii Sacerdotis non dat jurisdictionem alteri, ideoque» tali casu expectandum est, aut ad superiorem» recurrendum: Si tamen ignorantia esset tanta, ut confessio illi facta foret invalida aut illicita, neque esset alius privilegiatus aut habens» jurisdictionem, licere alteri confiteri, docet» *Nav. Vasq. in 3. part. t. 4. q. 92. a. 2. dub. 3. Hurt. d. 10.* *dif. 10. vid. Dia. R. 101.* & *part. 8. t. 1. R.* 86. ex *Cap.* *Placuit, de pœnit. dist.* 6. Idem licere, quando» quis proprio non potest confiteri sine gravi» periculo, docet *Tol. Sylv.* & *Medin.* qui idem» concedit, quando proprius non vult, aut non» potest audire, vel injustè negat facultatem»

confitendi alteri, v. g. Parochus concubinæ.
Dia. p. 3. t. 4. R. 79. ex *Hurt.* & *aliis* 4. Verùm
ista communiter refutantur ab aliis.

V. Etsi graviter peccare possit proprius, si
neget suis facultatem adeundi alterum, modò
præsumere possit eos justè petere, si tamen
injustè neget, probabilius videtur, eos invali-
dè ab alieno absolvi, ùt docet *Sotus*, *Suar. Lay.*
etsi non improbabiliter, *Sylv. Henr. Mal. Palud.*
Richard. Tol. & *Dian. Resol. 79.* putent, quòd
validè, præsertim si sine periculo salutis, fama
& simili, non liceat suo proprio.

VI. Cùm jurisdictio acquiratur ratione do-
micilii vel quasi domicilii, vel etiam actualis
habitationis; hinc iis, qui duobus locis ha-
bent domicilium, vel quasi, possunt utrobi-
que absolvi, ut scholares, milites, mercatores,
item vagi & peregrini possunt absolvi à paro-
cho loci, in quo versantur. *vid. Layman. hic*
Vasq. &c.

VII. Validè absolvit is, qui audit confes-
siones præsente vel sciente, & non contradi-
cente Ordinario, v. g. Episcopo vel parocho,
cui constet eum aliunde non habere jurisdi-
ctionem, quia tunc præsumitur tacitè eam da-
re; sufficit enim, ùt rectè docet *Fill.* & *Fag præc.*
2. l. 7. cap 2. facultas interpretativa & præ-
sumpta, modò præsumptio fundetur in signis,
quæ indicent consensum præsentem, ut fit in
casu posito, (utì etiam v. g. si parochus, qui
jam absens est, aliàs significaverit id sibi gra-
tum esse) nam existimatio de futuro consensu
vel ratihabitione, quòd scilicet, quando resci-
verit, futurus sit contentus, non sufficit, quia
consensus futurus non dat jurisdictionem

pro

pro tempore præsente, quo datur absolutio.» vid. Dia. Res. 68. Sanch. de mat. l. 3. d. 35. Bec. Kon. » qui addit, peccare, si de consensu dubitans in-» cipiat audire. »

VIII. Peccat, qui absolvit cum jurisdictione» dubia, nisi necessitas urgeat; qualis est v. g.» quia pœnitens diu non est confessus, vel debet» communicare, nec alius adest, tunc enim licite» absolvit cum conditione hac, si possum; &» cum onere (etsi Salas in 2. tr. 8. d. 1. hoc onus» non agnoscat) aliàs iterum confitendi haben» ti jurisdictionem certam. Expedit autem tunc» veniale aliquod adjicere, à quo directè, & à» cæteris indirectè saltem, absolvatur, Ita Regin.» Suar. Kon. d. 8. dub. 6. n. 45. Quòd si tamen ex» probabili ratione dubium resolvat (nimirum» habere se jurisdictionem) etsi cum formidine» oppositi, absolutè absolvit licitè, ùt docet» Suar. Præp. Lug. d 19. n. 49 tum quia tunc pra-» cticè & moraliter est certus; tum quia Papa» eo casu dat facultatem, utì & in sequentibus» casibus. »

1. Quando communi errore, v. g. ob titu-» lum coloratum, putatur aliquis esse Pastor, seu» habere jurisdictionem, qui non est, ob censu» ram, vel alium defectum. Bon. d. 5. q 5. s. 2. p. 3. n.» 11. Dia. R. 22. Quod etiam, si desit titulus colo-» ratus, probabile esse docet Dia. R. 122. ex Pon» tio, Molfes. & Sanct. Item p. 2. t. 2. misc. R. 43. si» quis bonâ fide tali confiteatur: Verùm id» communiter ab aliis negatur. »

2. Cum quis ex consuetudine, præscriptio-» ne, aut bonâ fide absolvit, aut nescit pote-» statem suam revocatam, ut habet Sylv. Nav.» Henr. Mald. in 2. p. q. 9. a. 5. Sanch. 1. mor. l 2.»

»cap. 9. num. 35. Sal. Vasq vid Dia. p. 1. t. 13. R. 1.
» 3. Quando secundùm probabilem senten-
»tiam judicatur quis habere jurisdictionem, &
»Sacerdos sequitur favorabilem *Bon. l. c.* Quia
»quando communis est error, Ecclesia dat ju-
»risdictionem, propter publicam utilitatem
»v. *Suar. Dian. ll. cc. Lugo à n. 28.*
» IX. Nemo tenetur unquam parocho con-
»fiteri, ne quidem in Paschate *Lug. &c.* cum
»*Dian p. 8. t. 1. R. 88.* Quare parochi frustra no-
»lunt, ut parochiani confiteantur Mendicanti-
»bus, etiam in Paschate, cùm habeant privile-
»gium pro omnibus Christi fidelibus. *Suar. Kon.*
»*Henriq. Reg. Zerol. ca. 15. q. 3. & comm.* apud *Bon.*
«*d. 4. q 1. s. 2. p. ult.* adeò ut, qui docent confessos
»Regularibus, etiam in Paschate, teneri iterum
»eadem confiteri suo parocho, fiant suspecti de
»hæresi *Dia. p. 4. t. 8. R. 102. & alii.* Vi tamen hu-
»jus privilegii non possunt absolvere eos reli-
»giosos aut religiosas, qui non habent facilita-
»tem extra suum Ordinem confitendi, ùt ex
»communi notat. *Rodr. & Comp. privil. Societatis.*
»*V. absolutio* §. 1. & ex his *Lay. hìc*, quia privile-
»gio generali non censetur derogari consuetu-
»dini vel statuto particulari, nisi id exprima-
»tur. Usus tamen fert, ut regulares peregrinan-
»tes ex præsumpta voluntate Superiorum, si
»Ordinis socium non habeant, à quovis alio,
»etiam sæculari, absolvantur, exceptis reserva-
»tis: in quæ si religiosi Societ. extra domicili-
»um incidant, videant ordinationes Præp. Ge-
»neralium *c. 6. n. 6. & Laym. hìc.*
» X. Quòd si Superiores Regularium Monia-
»libus sibi subjectis (idem est de Monialibus
»subjectis Episcopo) non concedant aliquoties
in

in anno alium Confessarium, potest & tenetur illis eum dare Episcopus: quòd si nec is faciat, ipsæ eligere possunt. *Quint. t. 3 f. 26. ex Declar. Cardin.* apud *Barbos.*

ADDENDA.

QUæst. 221. *Quid præterea notandum sit circa jurisdictionem.* &c. seqq. §. 1. Jurisdictio hìc, est *jus dicendi* seu ferendi sententiam Sacramentalem circa pœnitentem sibi confessum. Et probabilius videtur, quòd subjectio fidelium & jurisdictio Sacerdotum nunc immediatè habeatur jure ecclesiastico, ita ut Christus hanc potestatem commiserit Ecclesiæ dandam Sacerdotibus, utì tenent *Sot. Ledesm. Suar. Valent. Côn. Lug.* d. 15. f. 2. *Castrop* t. 23. p. 13. *Averf.* q. 16. f. 2. *Arr.* d. 39. n. 6. & eruditè *Sylv.* in Ref. Cas. post p. 1. Orat. 2. contra S. *Anton. Nav. Ang. Vasq. Becan. Amic.* qui putant à Christo tribui cum potestate Ordinis: nam 1. si jurisdictio sit à Christo, non apparet, quomodo Ecclesia possit eam limitare vel tollere, utì non potest tollere potestatem Ordinis ad consecrandum, inferior enim non potest tollere potestatem à Superiore datam. *Si dicas*, Ecclesiam facere, ut fideles non maneant subditi, *contrà* est, nam si jurisdictio sit data Sacerdoti à Christo, ergo à Christo est superioritas illa Sacerdotum supra fideles, ergo hocipso fideles constituti sunt subjecti sacerdotibus, non enim potest esse horum superioritas sine illorum subjectione, ergo Ecclesia non poterit impedire illam subjectionem fidelium. 2. Sicuti potestas jurisdictionis invenitur in Parocho non Sacerdote sine potestate Ordinis, 1549.

ita videtur conformiùs dici, quòd potestas Ordinis reperiri possit sine potestate jurisdictionis. 3. Potestas Ordinis consistit in charactere ipso, potestas autem jurisdictionis in deputatione extrinseca Ecclesiæ seu collatione cujusdam Superioritatis in ordine ad usum clavium circa subditos.

1550. §. 2. Probabilius est Apostolos in Ordinatione sua immediatè accepisse à Christo jurisdictionem: succedentes tamen Sacerdotes habuerunt à Petro vel ab ejus successoribus, *Suar.* & *Arr.* d. 30. n. 8. Putat quidem *Barb.* De off. Episc. p. 1. tit. 1. c. 1. n. 7. omnes Apostolos in ultima cœna esse à Christo ordinatos Sacerdotes, solum autem Petrum esse ordinatum Episcopum, qui reliquos ordinârit Episcopos, & pro sententia citat *Turrecrem. Bellarm. Henriq.*, sed non invenio fundamentum: hinc fatetur ipsemet postea à n. 31. omnes Apostolos accepisse immediatè à Christo suam potestatem jurisdictionis, attamen subordinatam dispositioni Petri.

1551. §. 3. Probabilius est Episcopos nunc habere jurisdictionem suam mediante Papâ, alioquin neque solus Petrus dici potuisset petra, super quam fundaretur tota Ecclesia, neque Papa posset sibi reservare casus invitis etiam Episcopis, quod tamen facit, *Bellarm.* De Pontif. l. 4. c. 2. *Barb.* à n. 18.

1552. §. 4. Confessarii Ordinum Mendicantium & aliorum exemptorum, qui cum ipsis participant in privilegiis, habent immediatè à Papa jurisdictionem in quosvis Christi fideles, supposità tamen approbatione Episcoporum, ubi hæc requiritur, & obtentâ etiam facultate suo-

rum

rum Superiorum, secundùm dicta num. 1520. 1546., utì pluribus probant *Chassaing* De priv. Regular. t. 5. c. 2. prop. 4. *Aversa* s. 9. §. *Septimò.*

§. 5. Quoad venialia, quilibet Sacerdos habet jurisdictionem in Religiosos Societatis JESU, *Suar.* De Relig. T. 4. tr. 8. l. 2. c. 16. n. 1. Et hoc declaravit *Mutius* Generalis anno 1633., quamvìs *Claudius* Generalis dissuadeat, tum quia potest esse mortale, quod apparet veniale & sic non absolvitur, tum quia Regula præscribit non confiteri alteri quàm suo ordinario. 1553.

§. 6. Probabilius est jurisdictionem vi, metu vel fraude extortam sufficere ad validè absolvendum, quia concessio manet voluntaria simpliciter, *Sanch. Cón. Less.* De just. l. 2. c. 17. n. 37. contra *Dicast.* d. 10. n. 181. *Nec obstat*, quòd concessio jurisdictionis sit quædam donatio, quæ supponit titulum perfecti voluntarii, *nam* non est opus, ut in omnibus sequatur naturam donationis, quâ dominium rei suæ transferatur, sed hìc satìs est esse voluntariam permissionem absolvendi tales suos subditos, ad quos permittens simul retinet omnem priorem suam jurisdictionem. 1554.

§. 7. Jurisdictio in pœnitentes non potest acquiri solâ consuetudine, utì expressè declarat *Bonifacius VIII.* Cap. *Si Episcopus* 2. De pœnit. & remiss. in 6. Si tamen consuetudini accedat consensus saltem tacitus Superioris, jam vi hujus consensûs datur jurisdictio: & ita per consuetudinem acquiri jurisdictionem asseritur Cap. *Cùm contingat.* 13. De foro compet. Cap. *Romana.* 5. De sent. excomm. in 6. Cap. *Duo simul.* De off. ordin. & in *Trid.* sess. 22. c. 3. De reform. Non sufficit autem consensus interpre- 1555.

tativus vel prudenter præsumptus, quem daret aut certò creditur daturus Superior, si rogaretur: neque etiam sufficit ratihabitio de futuro danda, *Lugo* d. 19, à n. 21. sed requiritur consensus de præsenti existens & aliquo signo manifestatus, quale est juxta communem cum *Aversa* s. 4. §. *Sextò*, si Superior videat vel sciat simplicem Sacerdotem audire confessiones & non prohibeat, quando sine incommodo posset, qui enim tacet in his, quæ ad ipsum pertinent, & in quibus deberet ac posset contradicere, consentire videtur, secundùm Reg. 43. Juris in 6. Peccat tamen Sacerdos, qui incipit audire confessiones necdum existente consensu Superioris, quia invalidè audire incipit, quamvis postea accedente consensu Superioris videntis & non contradicentis validè absolvat, *Cón.* apud *Dian.* p. 3. t. 4 R. 68.

1556. §. 8. Ex dicto tacito consensu Ordinariorum possunt existentes extra suam parochiam alibi confiteri, & Parochus aut Sacellanus approbatus potest audire confessiones alienorum parochianorum infra suam parochiam accedentium non requisito accedentium Parocho, quia Ordinarii vident hoc fieri & silent, *Sot. Suar. Vasq. Moya* d. 7. q. 2. n 9.

1557. §. 9. Quando alicui datur jurisdictio, ut administret Sacramenta ad subsidium seu requisitionem aliorum Parochorum, subsidium consistit in eo, quòd proprius Parochus ipsemet deberet administrare ex officio, si foret præsens: Requisitio autem fit per eos, qui advocant, quod hi in casibus Parocho absente, ejus nomine facere censentur. Deinde hæc clausula, *Ad Pastorum subsidium & requisitionem*, datur pro

cura

cura subsidiaria, & additur ad excludendam curam principalem, eo fine, ut habens talem facultatẽ, in casu, quo denominaretur ad curam principalem, sub pœna nullitatis ante investituram pro illa principali cura se etiam novo examini sistat.

§. 10. Ille, cui in particulari jurisdictio de- 1558.
legatur, debet habere notitiam illius delegationis sibi factæ, alioquin invalidè operatur, quia non censetur concedi, nisi acceptetur. *Sanch. Cón. Aversa* q. 16. s. 5. Si tamen toti Ordini religioso data esset jurisdictio, Sacerdos talis Religionis reipsa illam haberet & validè ex ea operaretur, quamvis nesciret se habere quia Ordo acceptasset pro ipso, *Lugo* d. 19. n. 17. Similiter si Confessarius putans se habere potestatem absolvendi ex uno titulo, eam ex isto titulo non habuerit sed ex alio sibi jam ignoto, validè absolvit, quia implicitè intendebat facere, quantùm posset, ex quocumque titulo posset, *Lugo* n. 18.

Q. 222. *An quivis Sacerdos non tantùm pro ar-* 1559.
ticulo sed etiam pro periculo mortis habeat jurisdictionem. R. §. 1. Articulus mortis tum dicitur esse, quando mors moraliter certa proximè instat, utì si quis ex morbo vel vulnere ad extrema devenerit, ita ut inde credatur infallibiliter moriturus: item si ex sententia Judicis sit morte afficiendus. Et articulo mortis hìc æquivalet, si quis sit in proximo periculo perpetuæ amentiæ, *Sylvius* post p. 1. Orat. 1. Periculum mortis tum dicitur esse, quando sub dubio vel timore probabili expectatur mors, utì in prælio, in morbo vel itinere periculoso, in longa navigatione maritima. Item in periculo mortis sunt Banni-

ti,

ti, qui à quocumque impunè occidi possunt, non tamen, qui ad triremes damnantur, quia non semper est periculum proximum, *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 13. n. 3. contra *Sa.* Item illi, qui intra pestiferos debent agere, *Aversa* q. 16. s. 3. *Chapeau.* De cas. reserv. p. 1. c. 7. *Stoz.* l. 2. n. 65. Item mulier partui vicina, experta in partubus periculum vitæ, *Sanch.* n. 1.

1560. §. 2. Omnes Sacerdotes, etiam non approbati, irregulares, excommunicati vitandi, hæretici, apostatæ, degradati, possunt quoscumque fideles à quibuscumque peccatis & censuris absolvere pro articulo mortis, utì clarè habet *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 7. & communissima cum *Aversa* suprà, quia potestas absolvendi est data ad salvandas animas, ergo restringi non debet, ubi extremò periclitaretur anima. v. *Sylvium* Orat. 2.

1561. §. 3. Simplicem Sacerdotem non habere jurisdictionem in solo periculo mortis docent *Sot. Can. Covarr. Valent.* & alii. E contrà habere, probabiliùs docent *Gl. Adr. Palud. Silv. Med. Nugn Suar. Vasq. Cõn. Sanch. Laym. Lug.* cum *Aversa* suprà, & optimè *Sylv.* Orat. 1. & 2., quia in Jure quoad hanc rem pro eodem sumuntur periculum & articulus mortis, Cap. 29. *Si quis suadente*, 17. q. 4. Cap. *Eos qui*, De sent. excomm. in 6. Et Ecclesia, pia mater, non præsumitur velle exponere aliquem periculo probabili damnationis.

1562. §. 4. Si in periculo aut etiam in articulo mortis adsit habens jurisdictionem, longè communior & probabilior sententia est cum *Sanch.* n. 7. *Carden.* in 2. crisi d. 2. n. 424. contra *Stoz.* suprà, *Sporer.* n. 725. *Dianam* p. 1. t. 5. R. 5.

quòd

quòd alius absolvere non possit, utì ex Jure Canonico probat *Aversa* suprà. Et ratio est, quia tum non est necessitas, & Ecclesia tantùm voluit consulere necessitati, ne quis periret. Excipiunt rectè *Sanch. Sylv. Chapeav.* si simplex Sacerdos jam inceperit audire confessionem, quia jurisdictionem legitimam habebat, quando incepit, & illa non exspirat per adventum alterius, cùm res non sit ampliùs integra.

§. 5. Si iste alter habens jurisdictionem nol 1563.
let absolvere, esset idem, atque si abesset, & tum reipsa esset necessitas, posset que absolvere quivis Sacerdos, *Henriq. Sanch. Dian. Aversa.* Quod extendunt etiam ad casum, quo adesset Sacerdos in alia, sed non in hac diœcesi jurisdictionem habens, verùm in hoc ultimo casu tutior est & sequenda sententia *Suar.* dicentis hunc, quamvìs alienæ diœcesis, esse præferendum in danda absolutione. Ad quid autem teneatur, qui ita in necessitate absolvitur à reservatis, dicetur à n. 1693.

Q. 223. Quandonam jurisdictio Confessarii 1564.
amittatur aut impediatur ratione censurarum vel aliter. R. §. 1. Sacerdos excommunicatus & non toleratus privatus est omni jurisdictione, hinc nequidem à venialibus validè absolvit, nisi constitutum in articulo mortis. E contrà excommunicatus toleratus validè absolvit, secundùm communem cum *Carden.* in 2. crisi d. 2. n. 450. Sed illicitè, nisi requisitus & contritus, secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 215., ubi n. 211. dixi, quandonam licitè requiratur.

§. 2. Quamvìs Parochus excommunicatus, 1565.
non toleratus, (imò & degradatus, juxta *Bonac.* & alios contra *Laym.* & alios) quamdiu non est pri-

privatus parochiâ, possit dare potestatem assistendi Matrimonio sui parochiani, utì habent plurimi cum *Leur.* in Foro benef. p. 1. q. 435. n. 7. eò quòd assistere Matrimonio non sit actus jurisdictionis sed tantùm testimonii: tamen non potest alteri delegare jurisdictionem audiendi confessiones suorum, quia delegare jurisdictionem est actus jurisdictionis, quam talis excommunicatus nec licitè nec validè exercet, *Suar. Barb. Leur.* q. 434. n. 6. contra *Sylv.* & *Armil.*

1566. §. 3. Quamvìs per Cap. *Non est vobis*, De sponsalibus, Parochus tempore interdicti prohibeatur administrare Sacramentum Pœnitentiæ aliis quàm moribundis, nunc tamen per Cap. *Alma mater*, De sent. excomm. in 6. potest etiam sanis administrare non excommunicatis nec specialiter interdictis, qui etiam non fuerint ullo modo causa interdicti lati, alioquin deberent priùs satisfeciisse aut præstitisse cautionem, *Covarr. Suar. Henriq. Sayr. Ugol. Barb. Leur.* suprà.

1567. §. 4. Peccat mortaliter Confessarius, si absolvat excommunicatum à peccatis, priusquam absolutus sit vel absolverit eum à censuris saltem excommunicationis, quia Ecclesia graviter præcipit, ut excommunicatus nullum, nequidem Pœnitentiæ Sacramentum suscipiat, *Suar. Sporer* n. 632. Hinc ubi prudenter timetur, ne excommunicatio adsit ob aliqua peccata graviora, sic dari debet absolutio, *Ego te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, in quantùm possum & tu indiges: Deinde ego te absolvo à peccatis tuis &c.* Et quamvìs pœnitens postea priùs, recordetur se fuisse in excommunicatione, rectè ab hac absolutus est, quia voluntas Confessarii

sarii fuit tollere excommunicationem, si adesset, nec requirebatur accusatio illius, *Côn. Lugo* d. 16. n. 623. *Arr.* d. 35. n. 14. *Sporer* n. 634. Imò si Confessarius volens agere quantùm potest sola illa verba dixerit, *absolvo te à peccatis*, putant probabile esse *Suar. Tamb.* De confess. l. 3. c. 10. n. 57. *Stoz.* l. 2. n. 82. & 84. *Sporer* n. 635. quòd etiam à censuris absolvat, quia in absolutione à peccatis videbitur includi absolutio ab omni eo, quod è peccato nascitur. Et quamvis regulariter præmitti debeat etiam absolutio à suspensione & interdicto, non foret tamen mortale illam postponere, cùm hæ duæ censuræ non privent usu passivo Sacramentorum, *Sporer* n. 632., quamvis *Stoz* n. 84. rectè notet illis, qui interdicto causam dederunt, per Cap. *Alma mater* suprà, prohiberi susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ priusquam ab eo interdicto sint absoluti.

§. 5. Si quis etiam toleratus accedat ad Sacramentum Pœnitentiæ suscipiendum, conscius suæ excommunicationis, absolutio extra casum necessitatis est invalida, quia accedit malâ fide, & de novo peccans. E contrà si bonâ fide accedat ignorans suam excommunicationem, S. *Anton. Silv. Vasq.* & alii 20. dicunt non absolvi validè, quia cùm sit ab Ecclesia præcisus, videtur sublata jurisdictio omnibus Confessariis respectu illius, donec ab excommunicatione absolvatur: *Caj.* tamen *Nav. Suar.* & alii 40. apud *Carden.* cum *Sporer* n. 633. *Aversa* q. 15. s. 1. *Lugo* à n. 613. *Arr.* n. 12. *Diana* p. 3. t. 4. R. 78. dicunt validè absolvi; quod *Dicast.* d. 8. n. 67. docet etiam de excommunicato non tolerato, quia præsumi non debet Ecclesiam sustu- 1568.

lisse

lisse eam jurisdictionem, cùm id nullibi dicatur, neque esset ad bonum fidelium, qui non recordantes excommunicationis possent totâ vitâ, bonâ fide suscipere Sacramenta, & tamen nunquam accipere gratiâ, quod de pietate Ecclesiæ præsumi non potest. Quidquid sit de hoc,

1569. §. 6. Certum est in casu urgentissimæ necessitatis, v. g. ad vitandam gravem infamiam, scandalum, periculum mortis, posse excommunicatum excommunicatione etiam reservatâ suscipere Sacramentum Pœnitentiæ imò & Eucharistiæ, nam Rubrica Missalis dicit excommunicatum priùs sub Missa recordantem illius posse pergere, si sine infamia vel scandalo non possit abstinere, nam Ecclesiæ prohibitio non obligat, quando est moralis necessitas hoc faciendi & moralis impossibilitas non faciendi, qualis tum est.

1570. §. 7. Extra casum urgentem necessitatis, si per excommunicatum non stet, quominus absolvatur, & jam satisfecerit, aut si sit impotens satisfacere, docent *Angel.* & alii secluso scandalo posse petere Sacramentum Pœnitentiæ & absolvi, quia desiit esse contumax, ergo non videtur privandus tam necessario Sacramento: quam sententiam *Carden.* reputat probabilem, sed meliùs contradicunt *Silv.* & alii cum *Aversa* dicente esse certum, quia licèt requiratur contumacia ad incurrendum, non tamen ad permanendum in excommunicatione, in qua illicitus est usus passivus Sacramentorum.

Quandonam per prohibitionem audiendi confessiones censeatur tolli vel suspendi jurisdictio, dixi n. 1470. 1546. 1547.

1571. *Q.* 224. *Quid dicendum sit in casu, quo Confes-*

sarius

sarius dubitat vel tantum probabiliter putat se habere jurisdictionem in pœnitentem vel in ejus peccatum. &c.

§. 1. In tali mera probabilitate nō est Confessario licitum absolvere, nisi aliunde accedat certitudo practica, utì constat ex prop. 1. ab *Inn. XI.* damnata, quia hìc agitur de valore Sacramenti, quòd sic exponeretur periculo nullitatis, utì explicatum est in l. 6. p. 1. à n. 104. Et multò minùs licitum erit absolvere, si jurisdictio sit merè dubia absque positiva probabilitate, nisi in utroque casu excuset necessitas proximi, in qua dari debebit absolutio sub conditione, secundùm dicenda n. 1770.

§. 2. Quando jurisdictio est verè probabilis, plures possunt accedere causæ, quæ reddant illam practicè certam, & inter eas causas sunt 1. necessitas proximi, utì jam insinuatum est. 2. Suppletio Ecclesiæ in errore communi vel etiam in casu practicæ probabilitatis æquivalentis errori communi. 3. Si aliàs administratio vel susceptio Sacramenti Pœnitentiæ fieret nimis difficilis vel odiosa fidelibus, quæ omnia fusè explicata sunt l. 6. p. 1. à n. 110. usque ad 120. Circa illum autem, qui scit se habuisse jurisdictionem, & nunc dubitat, an adhuc habeat: item circa illum, qui dubitat, an jam habeat & unquam habuerit, videri possunt dicta ibidem n. 120. 1572.

§. 3. Si gravi peccato, ad quod confessarius habet probabilem tantùm jurisdictionem, pœnitens addat leve, ad quod certò est jurisdictio, *Suar. Sanch. Lugo* d. 19. n. 33. *Diana* p. 2. t. 13. R. 2. *Carden.* d. 2. à n. 385. *Banholtzer* n. 103. dicunt certum esse, quòd Confessarius validè & licitè absolvat, quia Sacramentum nulli exponitur 1573.

nitur periculo nullitatis, nam peccato levi di- rectè dimisso, saltem indirectè remittetur gra- ve; nec ponetur obex gratiæ. Attamen *Goba* t. 7. n. 120. rectè dicit in tali dubio non esse pro cedendum sine aliqua necessitate, quod etiam dixi p. 1. n. 109. Imò *Dicast.* d. 10. nu. 199. rect notat per hoc fieri posse injuriam pœnitenti si prudenter præsumatur non esse contentu aut non fuisse confessurus tali Confessario no habenti certam jurisdictionem, sic enim expo nitur saltem periculo obligationis peccatu suum grave iterum confitendi pro absolution directa.

1574. *Q.* 225. *Quid censendum sit de facultatibus, qu dicuntur à Sede Apostolica concessæ Confessariis S cietatis* JESU. R. Facultates variæ circumfe runtur, imprimis aliquæ sub nomine *Primæ, S cundæ, Tertiæ* facultatis, à R. P. *Ruidio* Provi ciali recognitæ anno 1638. & concessæ pro re gionibus septentrionalibus. Deinde quædam aliæ, tum propriæ tum communes aliis Regul ribus, quæ an omnes adhuc valeant, colli poterit ex seqq. Sub finem referam aliquas fa cultates, quæ Sacerdotes concernunt.

1575. §. 1. Religiosi Societatis non possunt licit aut validè uti privilegiis, facultatibus &c. à Sede concessis, nisi in quantùm à Præposito Ge nerali fuerint illis communicatæ, *Gregorii XIII.* in novo *Compendio* privil. v. *Communica tio* §. 5. Hoc *Compendium* insertum est Institu to, Pragæ ex Decreto 8. Congregationis XIV impresso anno 1705. & multa habet diversa à *Compendio* antiquo, unde cautè intelligend sunt Auctores, qui sæpe respondent ex antiqu *Compendio*, & fallunt, nisi ista conveniant cum novo

novo. Hujus novi *Compendii Præfatio* sic habet: *Juxta litteras Apostolicas nullius privilegii seu gratiæ hactenus concessæ vel imposterum concedendæ usus potest in Societate licitus esse, nisi per solius Præpositi Generalis communicationem.... Porrò nullis aliis gratiis & privilegiis, quacumque etiam communicatione Societati nostræ illa competant, quæ in hoc Compendio comprehensa non sint, ulli unquam uti licebit &c.* Itaque ut sciamus, an hæc vel illa facultas nobis competat ex vi privilegii vel specialis concessionis Apostolicæ, recurrendum est ad hoc novum *Compendium*, in quo si talis facultas non habeatur, censeri debet non usurpabilis à nobis; si habeatur, nec postea ei sit derogatum, validè & licitè eo modo utemur, quo concessa est vel communicata. Quando autem Professis Societatis dicitur concedi aliqua ejusmodi facultas, per professos intelliguntur etiam illi Sacerdotes, qui tria vota etiam tantùm simplicia emiserunt, dummodo reliqua adsint, *Suar.* De Relig. T. 4. tr. 10. l. 3. c. 5. n. 4.

§. 2. Non possumus audire sæcularium confessiones *ubivis locorum*, sed debemus priùs esse approbati ab Ordinariis locorum, ubi audimus, utì constat ex dictis à n. 1505. Et quamvis Mendicantes nobiscum accipiant à Papa jurisdictionem ad omnium sæcularium confessiones, tamen non possunt audire in alienis templis, nisi de consensu eorum, quibus templa subsunt, id enim prohibitum esse ad confusionem & pacis turbationem vitandam, testatur *Platel.* p. 5. n. 886. 1576.

§. 3. Non possumus absolvere *quoscumque Christi fideles undecumque venientes*, nam si Moniales sint, debemus ad has audiendas esse priùs 1577.

specialiter approbati ab Ordinariis locorum, i
quibus audimus, utì constat, ex dictis n. 150
Vide tamen dicta num. 1527. Et si sint R
gulares, sive viri sive fœminæ, qui secu
dùm Statuta sua non possunt confiteri e
tra Ordinem, invalidè absolvuntur à nob
Compendium v. *Absolutio* post §. 1. *Suar.* supr
8. l. 2. c. 16., apud quem, utì & in *Comp.* §. 1
Pontifices declarârunt per voces illas, *Qu*
eumque Christi fideles, non intelligi Regular
Quod etiam valere pro Germania, nec suffi
re privilegia, nisi secundùm tenorem Con
tutionis *Clementis* X. dixi n. 1533. De facult
absolvendi Nostros à variis peccatis, hab
Comp. §. 8. & seqq. Et quis absolvere possit n
stros apostatas, habet v. *Apostata* §. 1. & se
Non possunt autem Nostri, per se loquen
confiteri nisi nostris Confessariis à Socie
designatis, v. *Confessarius* §. 4. & 5. Nequidem
Jubilæis, v. *Absolutio* §. 15. De hoc tamen vi
1578. quæ dixi n. 1464.

§. 4. Non possumus absolvere à pecc
Papæ reservatis in Bulla cœnæ, utì ostende
à n. 1618. Casus Bullæ cœnæ dabo in l. 7. num
hìc autem à n. 1613. explicabo, quandonam
sus aliqui censeri debeant non reservati Pap
1579. ideoque possimus ab eis absolvere.

§. 5. Facultas absolvendi ab hæresi, apos
sia, lectione librorum prohibitorum, quæ
fertur in *Comp.* v. *Absolutio* §. 7. & 8. Item fac
tas absolvendi diripientes bona naufragoru
vel eos, qui contra prohibitionem Bullæ cœ
aliquem absolvissent ab aliquo casu dictæ B
læ etiam cessant, utì ostendetur à n. 1618.
aliunde revocatæ sunt, quia erant vivæ vo
priv

privilegia, quæ revocata esse fatetur *Præfatio Compēdii*. Et videri possunt, quæ dixi l. 1. à n. 850.

§. 6. Possumus à casibus in Bulla cœnæ re- 1580.
servatis absolvere in partibus infidelium remotissimis, ex quibus non datur recursus Romam, *Comp.* v. *Absolutio* §. 5. Nec hoc revocatur per Bullas annuas, id enim sciunt Pontifices, & sensus omnium est Romæ, quòd eò se non extendat revocatio. Quid circa eosdem casus Bullæ & alios possint Superiores nostri quoad Nostros absolvendos, habetur §. 10. & seqq. sed videri debent dicenda n. 1622.

§. 7. Etiam in casibus extra Bullam cœnæ 1581.
non possumus absolvere *à quibuscumque peccatis*, nam non possumus absolvere à reservatis Episcopo, utì dicetur n. 1628. Nec ab illis, quæ sibi reservant Superiores aliorum Ordinum, imò nec à mortalibus illorum Regularium, qui non possunt confiteri alicui extra suum Ordinem, secundùm dicta n. 1577.

§. 8. Possumus absolvere à peccatis extra 1582.
Bullam cœnæ Papæ reservatis, & consequenter etiam à sententiis, censuris & pœnis Ecclesiasticis ex illis resultantibus, *Comp.* v. *Absolutio* §. 1. Quænam autem reserventur Papæ extra Bullam cœnæ, insinuabitur n. 1610.

§. 9. Facultas dispensandi cum externis 1583.
quoad jejunia vel usum ciborum vetitorum, non invenitur in *Compendio*. Superiores possunt dispensare cum Nostris circa jejunia & cibos vetitos, *Comp.* v. *Dispensatio* §. 6.

§. 10. Facultas dispensandi cum externis in 1584.
irregularitate ex defectu lenitatis; Item facultas concedendi externis usum librorum prohibitorum non inveniuntur in *Comp.* Generalis

potuit per Bullam *Gregorii* XIII. dare Nostris licentiam ad libros hæreticos legendos;& Provincialis ad prohibitos,*Comp.* v. *Libri prohibiti* §. 1, & 2. sed post §. 6. dicitur postea factam esse à *Greg.* XV. & *Urban.* VIII. universalem revocationem facultatis legendi & habendi libros prohibitos.

1585. §. 11. Confessarii Societatis possunt commutare omnia vota etiam jurata, dummodo commutatio non fiat in præjudicium tertii; Exceptis ultramarinis, Petri & Pauli de Urbe, S. Jacobi in Compostella, Castitatis & Religionis, *Comp* v. *Commutatio* §. 1. Provinciales dispensare possunt cum ingredientibus Societatem,in voto Religionis alterius, etiam strictioris. Superiores & Confessarii nostri ordinarii possunt Nostris relaxare quælibet juramenta,si fiat sine præjudicio tertii, v. *Confessarius* §. 6. Generalis potest legata commutare ex uno usu ad alium, v. *Commutatio* §. 4. De commutatione votorum possunt plura, etiam remissivè, videri à n. 1459.

1586. §. 12. Aliqui putarunt Regulares posse per Bullam, dispensare in votis, sed fatetur *Pelliz.* tr. 8. c. 3. n. 141. id non esse certum; nec de hoc aliquid habet *Comp.* Addunt alii cum *Quintanadv.* & *Mendo* diff. 1. n. 77. Confessarios Regulares gaudentes privilegiis Mendicantium posse per Bullam dispensare in omnibus votis, in quibus de potestate ordinaria possunt Episcopi: putatque *Gobat* tr. 10. n. 632. id competere illis, quibus Superiores nostri commiserint, sed etiam de hoc nihil reperitur in *Comp.* Nec valet illatio à commutatione ad dispensationem, cùm hæc plùs dicat; Et saltem Regula-

res

res non possunt dispensare in illis, in quibus possunt Episcopi in casu urgentis necessitatis, uti dixi in l. 3. p. 1. nu. 563., ibi enim consentit Papa, tacitè eligens industriam personæ Episcopi.

§. 13. Quando litteræ Apostolicæ dirigun- 1587.
tur ad Confessarium, Magistrum in Theologia vel Canonibus, Superiores possunt Confessario nostro non graduato ab Oratore electo dare facultatem exequendi tales litteras, *Comp.* v. *Confessarius* §. 1.

§. 14. Possunt Provinciales per se vel alios 1588.
dare facultatem Nostris dispensandi ad petendum debitum cum iis, qui consanguineum vel consanguineam sui conjugis post Matrimonium carnaliter cognoverit, *Comp.* v. *Dispensatio* §. 7.

§. 15. Quamvis *Fr. Lugo, Lez. Peyr. Mendo* 1589.
suprà, *Burgh.* cent. 2. cas. 56. & alii putent privilegium dispensandi ad petendum debitum cum illis, qui ante Matrimonium habebant votum castitatis, adhuc vigere apud Mendicantes, tamen in *Comp.* v. *Dispensatio* §. 8. pro eo tantùm citantur vivæ vocis oracula, adeoque censeri debet revocatum, usquedum probetur haberi per Bullam, & ùt tale nobis communicari.

§. 16. *Compendium* nihil habet de speciale 1590.
facultate absolvendi eos, qui majores Ordines in excommunicatione suscepissent; aut eos, qui plures Canonicatus vel Beneficia curata possiderent: Nec ad dispensandum in fructibus malè perceptis cum illis, qui per simoniam ignoratam obtinuerunt Beneficia; aut cum aliis, qui adhuc sunt sub patria potestate, ad retinenda

tantisper Beneficia simoniacè illis procurata : Nec de speciali facultate ad rehabilitandum externos ab omni genere irregularitatis, præter eam, quæ per homicidium, mutilationem, bigamiam, defectum natalium contracta est : Nec ad dispensandum aliquando cum sanctimonialibus, ut possint vel sine habitu vel extra sui Ordinis claustra remanere. Nec ad dispensandum cum his, qui invalidè contraxerunt Matrimonium non servatâ formâ *Tridentini* apud ipsos recepti, ut possint hac non servatâ illud secretò revalidare : Nec ad dispensandum cum illis, qui ignorantes contraxerunt cum impedimento criminis ; unde censendum est nos facultates eas non habere, donec constet unde. Quomodo Superiores possint Nostrorum irregularitates tollere, habetur in *Comp.* v. *Dispensatio* §. 4. & seqq. An possimus absolvere ab excommunicatione, suspensione & interdicto Episcopali, vide dicenda n. 1628.

1591. §. 17. Quando Generalis noster initio sui regiminis revocat facultates, gratias, privilegia ab antecessoribus suis concessa, non intelligitur de facultate absolvendi, dispensandi ; nec de usu indulgentiarum pro liberanda anima & aliis similibus, sed illæ solùm revocantur, quibus quasi dispensabatur in observatione Regularum, quæque ad gubernationem & religiosam disciplinam spectant, ùt est facultas dandi, accipiendi, retinendi apud se pecuniam, utendi sigillo privatim &c.

1592. §. 18. S Congregatio anno 1648. de mandato *Innoc. X.*, occasione controversiæ inter Episcopum Angelopolitanum & Patres Societatis JESU inter cætera resolvit sequentia, ut

utì referunt *Manigart* in praxi pastorali pag. 1146. & *Synodus Colon.* anni 1662. pag. 178. Patres non possunt eligere Conservatores ex vi privilegiorum, si Episcopus urgeat observationem Decretorum *Tridentini* in iis, in quibus per *Trid.* vel Papam exempti subjiciuntur Episcopi jurisdictioni & correctioni. (Quomodo aliàs Patres possint eligere Conservatores suorum jurium & privilegiorum, habetur in *Comp.* v. *Conservator*) Patres affirmantes se habere contraria privilegia, tenentur ea exhibere, nec tenetur credere Episcopus. Si verba privilegiorum sint obscura & ambigua, solus Papa pro interpretatione est adeundus, utì etiam declaravit *Clemens X.* n. 1508. relatus. Omnia Patrum privilegia redacta sunt ad terminos Constitutionis *Greg. XV. Inscrutabili.* Patres gravati ære alieno, vel ad ratiocinia, vel testamentorum executores possunt conveniri coram Ordinario, si non nominaverint Conservatores intra tempus habile ab Ordinario præscriptum. Si Episcopi pro tuendis juribus cathedralium Ecclesiarum coram Judice competente agant, &c. Patres non possunt recurrere ad Conservatores Si Regulares non approbati, confessiones audiant, vel concionentur sine benedictione aut licentia, potest Episcopus immediatè agere contra illos & remediis juris coërcere, etiam procedendo ad censuras. Si è Patribus quis agat contra Episcopum maledictis, scripto vel facto, debet puniri à Superioribus, & de punitione certior fieri Episcopus: Si Superiores negligant punire, potest Episcopus juxta *Trident.* sess. 25. c. 14. De Regul. Si autem profugerit ad aliam diœcesin, servanda Constitutio

Clem. VIII. Suscepti muneris ratio. Prædia rustica &c. quæ spectant ad Patres, non gaudent privilegiis Collegiorum: neque tempore paschali possunt in his ministrare Eucharistiam ibi laborantibus: neque aliàs quibuscumque etiam famulis suis ministrare Baptismum, extremam Unctionem, aut assistere Matrimonio: Patres habentes apothecas quarumcumque mercium, macella & similia, non possunt quidem prohiberi, si tamen extra Collegia dent notoriè per hoc scandalum populo, prohiberi possunt ab Episcopo. Conservatores Societatis ex vi Bullæ *Gregorii XIII Æquum reputamus*, possunt in manifestis injuriis & violentiis etiam per censuras & pœnas ecclesiasticas procedere contra Vicarios generales Episcoporum. Multa ex his statuit etiam S. Congregatio, approbante *Greg.* XV. & *Urb.* VIII. uti refertur Tomo 4. Bullarii post Constitionem 18. *Greg.* XV. ubi etiam habentur sequentia: Regulares exempti, quibus cura animarum non incumbit, non subjacent Episcoporum jurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cùm in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquunt. Facultates per Constitutionem *Greg.* XV. *Inscrutabili*, non conceduntur Episcopis in personas nullius diœcesis: Nec conceduntur Prælatis habentibus jurisdictionem quasi episcopalem. Quando Episcopus admonuit Superiores, ut amoveant Confessarium vel administratorem bonorum apud Moniales, si Superiores id non faciant, possunt id facere Episcopi, nec tenentur causam reddere Superioribus Regularibus.

§. 10.

§. 19. Ex dictis constat nos non posse uti gratiis vel privilegiis, quibus *Trid.* sess. 25. c. 22. De Regul. derogat, *Comp. V. Conc. Trid* §. 3. Putant autem *Castrop.* tr. 27, pu. 13. n. 13. & *Gob.* tr. 9. n. 719. hoc intelligi tantùm de illis, quæ adversantur contentis in illa sessione, neque derogationem odiosam esse extendendam ad omnia in *Trid.* contenta: Sed hoc nos non juvat, nam quoad omnia derogat saltem Bulla *Pii IV. Trid.* addita. Docet quidem *Suar.* De legibus l. 8. c. 18. n. 18. tanquam probabilius, quod nec Bulla *Pii* deroget, nisi secundùm ea, quibus derogatur expressè per decursum *Trid.*, sed *Arr.* De legibus d. 33. n. 8. & *Du Bois* ad prop. ab *Alex. VII.* damnatas n. 161. meliùs dicunt derogare quoad omnia reipsa oppositа *Trid.*, alioquin Bulla quoad illud punctum nihil efficeret sed ageret actum à *Trid.* 1593.

§. 20. Quando aliqua facultas nunc redditur vel conceditur contra Decreta *Tridentini*, non requiritur derogatio circa *Trid.*, si concessio manu Papæ fuerit signata, *Pius V.* & S. Congregatio apud *Garc.* De Benef. p. 4. c. 5. n. 34. p. 5. c. 8. n. 87. *Barbos.* in Collectan. ad *Trid.* sess. De Reform. c. 21. n. 2. 1594.

§. 21. Quamvis *Clemens VIII.* apud *Manigart* pag. 1100. & in *Syn. Colon.* pag. 77. statuerit, ut nullæ Confraternitates etiam à Regularibus erigerentur vel aggregarentur sine consensu Ordinarii &c. Constitutio tamen illa non afficit nostras Congregationes vel Sodalitates, quarum Indulta omnia postea iterum confirmavit per Bullam *Greg. XV.*, utì habet *Comp.* v. *Sodalitas* §. 7. Praxis tamen habet, ut Indulgentiæ primò Româ acceptæ non promulgentur, nisi subscriptæ ab Ordinario. 1595.

§. 22.

1596. §. 22. Si Episcopi urgeant, Regulares non possunt in suis sine benedictione, in alienis autem templis sine licentia Episcoporum prædicare, *Trid.* sess. 5. c. 2. *Clemens X.* suprà n. 1504. Quòd si Episcopi contradicant, Nostri nec in nostris nec in alienis templis possunt prædicare, *Comp.* v. *Prædicatores.* Per Bullam *Gregorii XIII. Vigore* &c. quæ refertur in Instituto pag. 82. possunt Nostri tantùm tonsurati publicè prædicare.

1597. §. 23. De facultate Sacerdotum Societatis ad applicandas Indulgentias altaris privilegiati, dixi hìc antè n. 526. Ad publicandas & lucrandas plures alias Indulgentias etiam in Missionibus, à n. 1357. 1361. ad transferendas Indulgentias cum festo S. Xaverii, n. 1357. 1376. Ad legendum Officium & Missam De S. Ignatio semel de septimana, dixi l. 4. n. 1248. Ad legendum Officium & Missam in festis nostrorum Beatorum, ibidem n. 1249. & hìc n. 375. Ad legendam Missam in privatis Oratoriis & altari portatili, hìc à n. 273. Ad legendam Missam ante auroram vel post meridiem, n. 225. 229. Ad benedicenda paramenta Missæ & campanas, n. 353. 406. Possuntque Superiores nostri reconciliare nostras ecclesias, cemeteria & Oratoria polluta, *Comp.* v. *Ecclesia* §. 2. Et possumus in templis nostris omni die, quo aliàs licitum est, ministrare Eucharistiam, excepto die Paschæ, *Comp.* v. *Eucharistia* §. 1. pro quo etiam aliam declarationem retuli l. 6. p. 1. n. 637. De facultate eodem die binandi Missam nihil habet *Compendium*, sed videri possunt dicta n. 238.

1598. *Q.* 226. *Quid dicendum sit de facultatibus, quas Sedes Apostolica concedit Episcopis cum potestate communi-*

municandi aliis. R. Episcopi in Germania accipiunt multas facultates, quas alioqui non habent, v. g. absolvendi ab hæresi, dispensandi in variis rebus. In fine, datur facultas *communicandi aliis Sacerdotibus illas facultates, in totum vel in parte*, sed subditur, *Et prædictæ facultates tantùm concessæ intelligantur ad quinquennium. Quæritur*, an Episcopi vi talis facultatis communicandi, possint alteri Sacerdoti ad plures quàm quinque annos, aut etiam in perpetuum communicare tales suas facultates. Posse, suadetur 1. quia verba illa, *prædictæ facultates tantùm concessæ intelligantur ad quinquennium*, videntur respicere tantùm facultates à Papa concessas Episcopis, non autem ab Episcopis communicandas aliis, nam nihil dicunt de communicandis, ergo restrictio ad quinquennium videtur cadere tantùm super concessionem Papæ, & non super communicationem ab Episcopis faciendam *Conf.* nam facultas communicandi, cùm sit privilegium & beneficium Principis, est amplè interpretanda, nec plùs restringenda, quàm verba sonent, ergo cùm detur facultas communicandi absolutè sine verbo ullo restringente ad quinquennium, dicendum est esse facultatem communicandi ad quodcumque tempus, prout Episcopis videbitur expedire. 2. Quando Episcopus dicit, *Titius sit ad quinquennium Vicarius meus cum potestate approbandi Confessarios*, Titius vi hujus potestatis potest approbare in perpetuum, ita ut quamvis potestas approbandi non sit perpetua, tamen approbatio sit perpetua: ergo cùm Papa dicat, *Episcopus habeat ad quinquennium facultatem absolvendi ab hæresi cum potestate hanc facultatem communicandi*, poteris com-

communicare in perpetuum ; ita ut, quamvis potestas communicandi non sit perpetua, tamen facultas communicata sit perpetua. 3. Si Episcopi ipsimet tantùm acciperent facultatem v. g. absolvendi ab hæresi, & non potestatem dandi aliis facultatem absolvendi ab hæresi, ergo tale privilegium erit inutile in Germania, in qua Episcopi per se non absolvunt. E contra Episcopum non posse ulli communicare ejusmodi facultatem, nisi ad quinquennium, quo ipse eam habet, suadetur 1. quia Episcopo datur tantùm potestas communicandi suam facultatem, neque enim ullo verbo plùs insinuatur in Rescriptis, sed Episcopus habet suam tantùm ad quinquennium, ergo. *Conf.* nam communicare est facere aliquid sibi & alteri commune, ut nempe etiam alter hoc habeat, quod ipse habet, ergo si Episcopus extra quinquennium non habeat, nec alter per ipsum habebit. 2. Si Episcopus posset istas facultates communicare in perpetuum, cùm inter illas sit, Dispensare in tertio gradu pro Matrimoniis contrahendis cum pauperibus, ordinare extra tempora &c. posset has aliasque, etiam ultimâ die quinquennii, quo eas habet, communicare in perpetuum multis Sacerdotibus per totam diœcesin suam dispersis, ita ut hi in perpetuum habituri essent facultates, quas nequidem Episcopus habebit, est autem inauditum, quòd ullus Episcopus unquam ita communicârit ; & est incredibile, quòd ita communicare possit, alioqui ferme frustra, teneretur singulis quinquenniis petere confirmationem talium facultatũ aliis communicandarum, quia satìs multos haberet in sua diœcesi, qui dispensarent, ergo.

Ad 1.

Ad 1. in oppositum patet ex dictis, quia Tò *communicare* significat hoc, nec patitur plùs, quàm quod dixi in prima ratione hujus ultimæ sententiæ. *Ad* 2. patet disparitas nam aliunde constat vicariis, etiamsi ipsimet approbati non essent, & ad unicum diem futuri essent in officio Vicarii, concedi ab Episcopis potestatem simpliciter approbandi & dandi facultatem absolvendi in perpetuum, & non tantùm communicandi facultatem absolvendi, quam fortè talis Vicarius haberet. *Ad* 3. n. seq. quia si ipsis Episcopis non daretur, non possent communicare, nemo enim communicat, quod ipsemet non habet. Quod *Conf.*, nam etiam Episcopis datur facultas binandi Missam, quam vìs ipsimet binare non soleant: quòd autem Episcopis ipsis detur facultas illa cum sola potestate communicandi, & non detur potestas concedendi facultatem binandi, patet ex verbis, quæ subjunguntur: *Quòd si hanc eandem facultatem alteri Sacerdoti juxta potestatem inferiùs apponendam communicare visum fuerit, seriò ipsius conscientiæ injungitur &c.* Quod autem est de hac facultate, idem est de aliis, cùm Indultum non distinguat. Hinc, *Inferes* 1. Si Episcopus facultates suas habuerit per triennium, posse alicui communicare tantùm per biennium: si habuerit ad quinquennium minùs uno die, posse tantùm communicare ad unum diem. 2. Si Episcopus in futurum provideat, ut omni quinquennio Romæ renoventur facultates suæ, poterit eas alicui communicare pro tempore vitæ suæ, per potestatem communicandi partim præsentem partim futuram; ad eum modum, quo secundùm dicta l. 3. p. 2. num. 605 possum nunc pro

tunc

tunc donare Titio aliquid, sub conditione, si sequente anno crescat, ita ut purificatâ conditione absque novo consensu meo donatio illa transeat in absolutam. Hæc disputata sint in utramque partem, nam totum pendet à mente & voluntate Sanctissimi tales facultates concedentis: cùm autem in multis agatur de valore Sacramentorum, meritò debent Ordinarii à S. Sede petere declarationem, ne Sacramenta exponantur periculo nullitatis.

1599. *DUBIUM IV.*

Quid sit reservatio casuum, & quis habeat potestatem reservandi & absolvendi ab iis.

»REsp. I. Reservatio hæc est negatio juris»dictionis circa aliquod peccatum. Ac cer»tum est in Ecclesia potestatem esse, quædam »peccata reservandi, à quibus inferiores Con»fessarii non possint absolvere, ut sic subditi »meliùs dirigantur & absterreantur à peccatis, »quorum difficilem remissionẽ vident: quan»quam, nisi graves causæ sint, non debeat qui»vis, neque qui potest, quidvis facilè reservare, »neque difficulter veniam dare absolvendi à »reservatis, ne alioqui cedat in destructionem, »quod debebat in ædificationem. Porrò etsi »quivis ordinarius potestatem habet reservan»di, in Parochis tamen consuetudo eam abro»gavit. *vid Suar. d. 30. s. 5. Lug. d. 15. s. 6. §. 3. Unde* »*resolves.*

» I. Cùm non sit obligatio confitendi venia»lia, ea frustra reservantur (etsi fortasse possint »saltem à Papa,) ideoque sola mortalia, eaque non

non nisi externa, graviora, opere consumma- »
ta, prudenter reservantur: Unde *Clemens* VIII. »
statuit, ut Prælati religionum, si quidem ve- »
lint, undecim tantùm casus reservare possint, »
nec plures sine consensu Capituli generalis »
pro tota religione, vel Capituli provincialis »
pro Provincia: Quod tamen de culpa tantùm »
& non censuris intelligendum est, potest enim »
Prælatus aliquid præcipere sub excommuni- »
catione sibi reservata. Casus autem *Clementis* »
sunt sequentes. »

1. Apostasia à religione, etiam retento ha- »
bitu. 2. Nocturna ac furtiva è Monasterio e- »
gressio. 3. Veneficia, incantationes & sortile- »
gia. 4. Proprietas contra votum paupertatis, »
quæ sit peccatum mortale. 5. Furtum mortale »
de rebus monasterii. 6. Lapsus carnis volun- »
tarius, opere consummatus. 7. Juramentum »
falsum in Judicio legitimo. 8. Procuratio, »
consilium vel auxilium, ad abortum fœtûs a- »
nimati, etiam effectu non secuto. 9. Occisio vel »
vulneratio, seu gravis percussio cujuscunque »
personæ. 10. Falsificatio manûs, vel sigilli offi- »
cialium monasterii. 11. Malitiosum impedi- »
mentum, retardatio aut apertio literarum à »
superioribus ad inferiores, vel contrà. »

II. Is, qui confitetur reservatum, mitten- »
dus est ad superiorem, (suadebit tamen cha- »
ritas, imò aliquando coget, ut ipse Confessa- »
rius, tacitâ personâ & casu, à superiore veniam »
petat absolvendi.) Quòd si superior adiri »
non possit, & sit causa urgens, v. g. timor in- »
famiæ vel scandali ex omissione confessionis »
vel communionis, tunc potest inferior absol- »
vere à reservatis, cum onere, ut pœnitens se »

»postea superiori sistat: Quod etiam verum es
»quamvis casus censurâ reservatam annexa
»habeat: Porrò eo casu peccata non reserva
»tantùm confiteri, sufficere putant probabili
»*Sotus, Corduba.* & *Gab. Anton. Palaus, Dian.* to
»*2. t. 4. R. 104.* & *Lug. d. 14. de Euch. num. 86.* no
»improbat: *S. Thom.* tamen *Suar.* & *alii com.* d
»cent omnia esse confitenda, quod tutius est.
» III. Si superior injustè neget facultatem a
»solvendi à reservato, posse ab alio Confes
»rio, etiam directè absolvi, affirmant *Henr.*
»*Dia. p. 2. t. 4. R. 29.* esse probabile: Sed recti
»negat. *Lay. l. 3. tr. 9. cap. 13. Lug. d. 20. à n. 2*
» IV. Peccant superiores 1. Si sine justa cau
»difficiles se præbeant in concedendis licen
»pro absolutione reservatorum, *Quint. t. 3. s*
»13. ex *Fag. Kon.* & *alii 10.* Etsi ex negatione
»meatur grave subditi detrimentum, pecca
»contra charitatem & justitiam, *Lugo, Dia. p.*
»*t. 6. R. 56.*
» V. Si Superior Confessario Regularium
»hoc deputato neget facultatem absolven
»Confessarius autem judicet debere conced
»potest is pro ista vice absolvere, *Averf. cap.*
»*sec. 5. Lug. s. 4.* referens sic declarasse *Clem*
»*tem* VIII. haberique in quarto tomo Bullari
»Bulla 26. *Urbani* VIII. & *Quint s. 11.* dicens no
»esse dubium ea de re: additque ex *aliis 7.* pr
»babile esse, idem posse, si vero Religioso, pi
»docto & prudenti (licèt non ex designatis
»de facto) neget, *Dia. part. 3. t. 2. R. 126. p. 6. t. 6.*
»56. & *part. 9. t. 3. R. 15.* ex *Pellizario* (qui vu
»idem esse, si pœnitens ipse petat) & *aliis.* Im
»*Quint. loc. cit.* censet probabile, quòd idem fie
»possit, si superior adiri nequeat, & urgeat ten
po

pus celebrationis vel communionis, v. g. quia» sine nota non potest abstinere, cum alii omnes» communicent. *Ibid.* ex *Trull.* & *alus 6. Dian. p.*» 3. *t.* 2. *R.* 26. »

VI. Nihilominus certum est, posse aliquan-» do Superiorem justis de causis negare faculta-» tem, & cogere subditum, ut ad se veniat *Lug.*» *l. c.* Nam si ex casu reservato grave scandalum» vel damnum communitatis timeatur, potest» Superior negare absolutionem, donec pœni-» tens per se vel Confessarium Superiori det suf-» ficientem notitiam ad illud evitandum, aliàs» non est satis tutus, nec dispositus ad absolu-» tionem: Quare si Confessarius eo casu urgeat» absolutionem, debet is attendere, ut pœni-» tens obligationi suæ satisfaciat in adhibendo» remedio communi malo vel damno, si sit ejus» periculum, quia nisi hoc faciat, non potest ab» solvi, non ex defectu Jurisdictionis, sed quia» non est dispositus: Ad hoc tamen requiritur,» ut & obligatio pœnitentis certa sit, & alia re-» media adhiberi non possint. *Suar. to. 4. de rel. l.*» *8. c. 5. n. 10.* »

VII. Peregrinus, quoad reservationem, judi-» candus est juxta diœcesim, in qua versatur, in» qua, quæ reservata sint, discant Pastores ex A-» gendis, aut consuetudine: »

VIII. Superior auditis solis reservatis potest» ab aliis absolvere, & reliqua inferiori com-» mittere, ex causa urgente; qualis tamen non» est multitudo negotiorum, ut docet *Suar. Fer-*» *nand.* & *Fill.* sed alia gravior; tum quia etiam» occupatissimus potest dare facultatẽ adeundi» alterum, cum onere postea comparendi, tum» quia integritas confessionis est de jure divino.»

» IX. Qui à ſuperiore abſolutus eſt à reſerva
»tis, poteſt ab iiſdem poſtea abſolvi à quovi
»quia non ſunt ampliùs materia neceſſari
»Confeſſionis.

» X. Qui bonâ fide confitetur, neſciens ſuu
»caſum eſſe reſervatum, vel Sacerdotem car
»re poteſtate circa illum, validè quidem abſo
»vitur, cum onere tamen comparendi, *Præp.* S
»militer ſi Confeſſarius probabiliter credit no
»eſſe reſervatum (eſto revera ſit) valet abſ
»lutio. *Leſſ. Dian. p. 9. t. 9. R. 29.*

» XI. Qui confitens habenti poteſtatem ord
»nariam delegatamve in reſervata, oblitus
»inculpabiliter reſervatum, poteſt illud poſt
»confiteri etiam inferiori, & abſolvi. Quod e
»am valet (ſaltem ſi prior habuerit poteſtate
»ordinariam) etiamſi prior abſolutio ob i
»diſpoſitionem, vel alium defectum pœnite
»tis invalida fuiſſet. Ratio, quia intendit abſ
»vere quantum potuit, ergo ſaltem ſuſtulit
»ſervationem, quod fieri potuit abſque Sac
»mento. *vid. Præp. in 3. p. q. 9. d. 4. nu. 24. Mæ*
»*tom. 3. d. 30 ſ. 3. Dian. p. 4 t. 4. R. 124.*

» Reſp. II. A reſervatis abſolvere poteſt.
»Ipſe reſervans. 2. Ejus in ſpirituali jurisdicti
»ne ſuperior. 3. Cui ipſe delegavit. 4. Sacerd
»inferior, quando ſuperior adiri non poteſt.
»g. à reſervatis Papæ abſolvere poteſt Epiſc
»pus eos, qui Romam ire non poſſunt.

» Reſp. III. Extra periculum mortis, (de q
»v. dicta *dubio ſuperiori*) nullus inferior per
»& directè abſolvere poteſt, niſi ex jure vel p
»vilegio concedatur.

» Dicitur I. *Per ſe*: quia de indirecta, & p
»accidens, colligitur ex dictis.

Dic

Dicitur II. *Nisi &c.* quia in casibus Papali-» bus absolvere potest Episcopus, per se vel Vi-» carium quando sunt occulti, ut docet *Nav.* c.» 27. *Unde resol.* »

Mendicantes ex vi juris communis non pos» sunt absolvere à reservatis Episcopo, quia ùt» sic non habent potestatem majorem Paro-» chis, & privilegium, quod circa hoc habue» runt, sublatum est decreto Urbani VIII. Anno 1628. Excipit tamen *Avers.* cum *Dia. part. 8. t.*» 7. *R. 71.* Eos casus, qui Episcopis à jure tantùm» reservantur. Imò *Quint. tom. 1. t. 3. s. 14* affirmat,» Regulares adhuc posse absolvere, sicut ante» decretum, eò quòd hoc in Provinciis non sit» promulgatum, quod *Dia. p. 9. t. 6. R. 51.* non au-» det probare, nisi ad Episcopum non pateat» recursus; tunc enim ab ipsi reservatis posse ab-» solvere, sicut possent à Papæ reservatis, *Gran.*» *Dia p. 5 t. 14. R. 58.* v. etiam *Præp. q 19 d. 1.* »

Resp IV. Si Confessarius dubitet, an pœ-» nitens lapsus sit in mortale reservatum, si» quidem dubium sit positivum, potest (se» quendo opinionem probabilem, & judicando» probabiliter non esse reservatum) absolvere.» Si verò dubium sit negativum, posse absolve-» re negant aliqui, ut *Arm. Cord. &c.* Probabi-» liùs affirmant *Suar. Fill. Henr. Hurt. Bon. Lug.*» *d. 20. à n. 17.* »

ADDENDA.

QUæst. 227. *Quid præterea sit notandum circa potestatem reservandi peccata.* R. Hoc tantùm, quòd illi omnes possint reservare, qui habent potestatem ordinariam conferendi jurisdictio- 1600.

nem, possunt enim illam delegare aliis vel plenè vel restrictè tantùm, *Dicast.* d. 11. n. 4. Unde posset etiam Parochus reservare respectu illius, cui à Parocho debet delegari jurisdictio, *Mai. Vasq. Dicast.* contra *Suar. Busenb.* & alios.

1601. *Q.* 228. *Quotuplex sit & quomodo fieri possit reservatio.* R. §. 1. Reservatio potissimùm est duplex, pœnalis & medicinalis. Pœnalis est, quæ fit in odium & pœnam alicujus peccati. Medicinalis, quæ fit propter bonum fidelium, vel ob rectam gubernationem alicujus communitatis.

1602. §. 2. Putat *Gobat* t. 7. n. 260. tum esse pœnalem, si habeat censuram annexam; medicinalem, si non habeat censuram annexam: *Castrop.* t. 2. d. 1. p. 17. n. 8. vocat pœnalem, per quam delictum ipsum specialiter prohibetur vel punitur; medicinalem, per quam delictum non specialiter prohibetur vel punitur, sed tantùm simpliciter reservatur: Hoc videtur certum, si reservatio supponat delictum & addatur ex suppositione illius commissi, tum esse pœnalem; è contrà tum esse medicinalem, si non supponat delictum, sed ponatur velut medicina præservativa, ne delictum fiat vel repetatur, & ideo videtur dicendum, quòd reservationes omnes, quæ de facto dantur, sint simul medicinales.

1603. §. 3. Reservatio fieri potest vel directè vel indirectè: Directè fit, cùm quis jurisdictionem Confessarii, quam restringit, habet sibi subordinatam, utì Episcopus Parochi sibi subjecti, quam ideo directè potest ab eo auferre, suspendere, restringere. Indirectè fit, cùm quis jurisdictionem Confessarii non habet sibi subordi-

natam,

natam, eò quòd hic non sit ejus subditus, suum tamen subditum eidem subjicit quoad aliqua tantùm peccata & non quoad omnia, in hoc enim casu subditus hujus Episcopi non subjicitur isti Confessario quoad illa peccata, quæ sibi reservat iste Episcopus, adeoque hic Confessarius non potest ab iis absolvere, cùm careat jurisdictione in pœnitentem, respectu istorum peccatorum.

Q. 229. *Quænam peccata reservari possint, vel de facto reserventur.* R. §. 1. Reservari possunt *atrociora quædam & graviora delicta*, uti habet *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 7. Possent etiam reservari venialia, quia licèt multis aliis modis deleri possint, tamen secundùm dicta n. 1549. per Sacramentum pœnitentiæ remitti non possunt, nisi ex vi jurisdictionis dependentis ab Ecclesia, quæ posset eam negare vel limitare, *Suar. Côn. Fill. Lugo, Dicast.* d. 11. n. 26. *Aversa* q. 17. s. 2. contra *Vasq.* Multò magis reservari possent mortalia negativè dubia, quia secundùm dicta à n. 606. est obligatio confitendi illa: de facto tamen non solent reservari nisi certò mortalia, & reservatio, cùm sit odiosa secundùm dicenda n. 1684. strictè est interpretanda nec extendenda ad casum dubium, *Suar. Hurt. Lugo* d. 20. n. 18. *Dicast* à n. 88. *Aversa* suprà. *Nec obstat*, quòd *Clemens VIII.* 9. Jan. 1601. prohibuerit absolutionem à casibus etiam dubiè contentis in Bulla cœnæ, *nam* 29. Nov. 1602. in alio Decreto de re eadem omisit illa duo adverbia, *clarè & dubiè*, adeoque videtur revocasse prius Decretum *Viva* ad 3. prop. *Alex. VII.* n. 9. *Pelliz.* apud *Dianam* p. 10. t. 14. R. 8. *Sanch.* tamen in Decal. l. 1. c. 10. n. 74. putat peccatum in dubio reservari, 1602

si pro eo sit præsumptio fori externi, quia ex ha
videtur esse possessio pro certitudine delicti
sed alii, saltem in ordine ad forum internum
hanc limitationem non addunt. Quid auten
dicendum sit, si, quando peccatum dubium es
absolvatur, & postea superveniat certitudo, di
cetur n. 1693.

1605. §. 2. Quamvis nunc non reserventur pecca
ta, nisi in aliquem actum externum prodeant
ideoque possit quivis approbatus absolvere
v. g. ab hæresi merè interna, tamen reserva
possent peccata merè interna, utì reservantu
Papæ vota aliqua merè interna, v. g. castitatis
quamvis enim Ecclesia non judicet de merè in
ternis, tamen secundùm dicta n. 1549. jurisdi
ctio ad absolvenda etiam merè interna concec
debet ab Ecclesia, quæ negare posset vel limita
re, *Suar. Vasq. Sanch. Aversa, Lug. Dicast.* n. 1
Chapeav. p. 1. c. 6. *Mendo* d. 1. q. 4 Quandonar
autem peccatum internum dicatur prodire i
actum externum, dicetur à n. 1649.

1606. §. 3. Peccata etiam occulta, reservantur, u
constabit ex dicendis n. 1609. & 1627. Quid au
tem hìc dicatur occultum, publicũ, notorium
deductum ad forum contentiosum dicam à n
1656. Quod si alicubi reservetur peccatum
tantùm publicum, & detur illius absolutio
quando adhuc est occultum, postea autem fia
publicum, quid tum sit faciendum, dican
num. 1694.

1607. *Q.* 230. *An incurrat reservationem qui ignora
illam esse peccato suo annexam.* Rz. §. 1. Si reserva
tio esset purè pœnalis, negant incurri *Sanch.* D
Matr. l. 9. d. 32. n. 18. *Castrop.* t. 2. d. 1. p. 17. num.
Stoz l. 2. n. 59. & alii, quod *Lugo* d. 20. n. 11. Ga
t.

t. 7. n. 360. *Diana* p. 10. t. 14. R. 8. vocant probabile, tum quia talis pœna videtur imponi contemptoribus legis aut contumacibus, quales non sunt, qui ignorant legem vel pœnam annexam, tum etiam quia si lex vel pœna sit invincibiliter ignorata, non videtur voluntariè transgressus talem legem, prout pœnalis est, cùm de ea non cogitaverit, ergo nec erit talem pœnam promeritus, quæ ordinariè non est debita tali peccato, sed per accidens est annexa. Hæc sententia procedit ex suppositione, quòd detur reservatio purè pœnalis, quod n. 1602. negavi Tamen,

vide Sporer p. 3. c. 6. n. 735.

§. 2. Quamvis reservatio non sit purè pœnalis sed simul medicinalis, adhuc putant aliqui non incurri ab ignorante, quod *Quintanadv. Diana, Burgh.* cent. 3. casu 31. vocant probabile, quia semper videtur esse pœna extraordinaria: Sed absolutè tenendum est cum communissima, incurri quod clarum esse & in praxi notum dicit *Aversa* q. 17. s. 1. putantque *Hurt.* & alii oppositum esse improbabile, quia per talem reservationem, quæ potiùs est medicina quàm pœna, absolutè & antecedenter tollitur jurisdictio à Confessario, propter bonũ commune. 1608.

Q. 231. *Quid addendum sit circa casus reservatos Papæ, præsertim per Bullam cœnæ.* R. seqq. §. 1. Quamvis nulli casus reserventur Papæ, nisi sint mortales & in actum externum prodeant, uti dictum est à num. 1604. tamen reservantur, quamvis sint planè occulti, uti patet ex his propositionibus ab *Alex. VII.* damnatis: Tertia *Sententia asserens Bullam cœnæ solùm prohibere absolutionem hæresis & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini,* 1609.

in qua de occultis criminibus sermo est, visa & tolera-ta est. Quarta. *Prælati regulares possunt in foro con-scientiæ absolvere quoscumque sæculares ab hæresi oc-culta & ab excommunicatione propter eam incurs-* Et doctrinam his damnatis propositionibu contrariam optimè firmat *Du Bois* super illa propositiones, qui videri potest.

1610. §. 2. Casus extra Bullam cœnæ reservati Pa-pæ sunt plurimi, & quotidie fiunt plures pe speciales Constitutiones, quæ etiam his tempo-ribus emanant: v. g. nunc reservatur Papæ ex communicatio lata in illos, qui propositionem aliquam ex damnatis ab *Alex. VII. Innoc. XI Alex. VIII.* docuerint, defenderint vel de e tractaverint, nisi forsan oppugnando. Antiquo casus fusè enumerat *Filliu.* tr. 15. Breviùs *Cha-peav.* De cas. reserv. p. 1. c. 5 q. 1. Brevissimè ple-rosque *Busenb.* l. 7. c. 2. d. 4. a. 3. De violenta ma-nuum injectione in Clericum plura habet *Bu-senb.* ibidem, ubi etiam aliqua addam. De simo-nia dixi l. 3. p. 1. à n. 214. 220. De duello, & a illud quoquo modo, etiam solo aspectu con currentibus, dixi ibidem à n. 843. 847. De ne gligentibus denunciationem hominis suspect de hæresi, vel Sacerdotis occasione confessio-num sollicitantis ad turpia, dixi l. 2. n. 215. 216

1611. §. 3. A casibus Papæ reservatis extra Bullam cœnæ absolvere possunt Confessarii Societati JESU, secundùm dicta n. 1582. Quid pos-sint alii Regulares, peti debet ex illorum pri-vilegiis.

1612. §. 4. Bulla cœnæ est Decretum, quod Papa omni anno die cœnæ Domini, sive Jovis sancto renovat, per quod fert censuras & reservatio-nem in quædam crimina. Auctor Bullæ cœna

igno-

ignoratur; cœpit autem ferri à tempore *Martini V.* anno 1420. Et declaravit *Pius V.* antiquam durare usque ad promulgationem novæ Bullam cœnæ dabo ad longum l. 7. n. 1. Hìc notabo aliqua circa præcipuos casus in Bullæ cœnæ contentos.

§. 5. Reservatur in ea, hæresis formalis tantùm, per quam quis cum pertinacia tuetur errorem agnitum; unde ab illis, qui non habent specialem facultatem, absolvi possunt hæretici materiales, quales dari etiam in Germania, dixi l. 2. n. 94. quamvìs fortè per neglectum inquirendi aut alio modo peccarint mortaliter non admittendo fidem, talis enim casus, licèt sit peccatum mortale contra fidem, tamen non est verè casus Bullæ, cùm non sit hæresis formalis. Et idem est de eo, qui absque errore interno negat fidem, quamvìs enim peccet contra fidem & pro foro externo præsumatur esse hæreticus, tamen pro foro conscientiæ non incurrit pœnas nec reservationem hæresi impositam, communis cum *Viva* ad prop. 3. *Alex.* VII. & De Jubil. q. 11. a. 1. n. 7. Au autem manifestans suum dubium in fide; incurrat, dicetur num. 1651. 1613.

§. 6. Casus omnes reservati Papæ habent annexam excommunicationem, & propter hanc reservantur, *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 8. n. 3. c. 11. n. 1. *Chapeav.* c. 4. *Aversa* q. 17. f. 2. *Castrop.* tr. 4. d. 4. p. 3. *Gob.* t. 7. n. 360. *Viva* De Jubil. q. 11. a. 1. Quod certum videtur de casibus Bullæ cœnæ, nam initio semper ponitur, *Excommunicamus &c.* & tum in fine Bullæ additur, quòd absolutio *à prædictis sententiis*, nempe excommunicationis, reservetur soli Pontifici, ergo reservantur 1614.

tur propter illam censuram : hinc si peccan
non sciverit censuram esse annexam, aut de illa
non cogitarit, quando peccabat, non incurri
censuram, ergo nec reservationem, à talibu
enim pœnis excusat ignorantia & inadverten
tia, utì dixi l. 1. à n. 767. & præter ibi citatos do
cent *Aversa* s. 1. *Tamb.* in Decal. l. 1. c. 2. §. 10. n.
Stoz l. 2. n. 60. Atque idem est, si propter metu
vel quamcumque aliam causam non incurri
tur censura, tum enim etiam non incurretu
reservatio papalis, *Suar.* De pœn. d. 29. s. 2. n. 1
Sanch. in Decal. l. 2. c. 8. n. 3. & 5. *Tamb.* De cas. re
serv. c. 5. §. 1. *Diana* p. 9. t. 6. R. 13. *Castrop.* Gob
& *Stoz* suprà, *Dicast.* De pœn. d. 11. à n. 19. E
quamvìs ignorantia legis sit vincibilis & mo
taliter culpabilis, dummodo non sit crassa, ad
huc probabile est excusare à censura, secundùm
dicta l. 1. n. 770. & dicenda de censuris. Aliud e
de casibus reservatis ab Episcopo vel Prælat
regulari, etiam habentibus annexam censu
ram, mens enim horum est, ut quamvìs non in
curratur censura, peccatum maneat reserv
tum, censuram enim addunt, ut reservatio
gravior & difficilior, *Tamb.* & *Stoz* n. 61.

1615. §. 7. *Laym. Gob.* & alii probabiliter dicu
Bullam cœnæ, quoad libros, quibus hæresis in
spersa est & non ex professo defenditur, no
esse in eo rigore receptam in Germania, adeo
que lectionem talis libri non esse verè casu
Bullæ reservatum.

1616. §. 8. Quamvìs in Jubilæo vel aliàs conce
datur facultas generalis absolvendi, *à quibusc
peccatis & censuris*, non intelliguntur reservati
utì habet communis, quia specialiter excep
requirunt specialem concessionem. Quand
addi

additur generaliter, *etiam à reservatis Sedi Apostolicæ*, non intelliguntur casus Bullæ cœnæ, *Ugol. Suar. Sanch.* c. 12. n. 13. *Chapeav.* p. 1. c. 4. *Viva* suprà, quia etiam talis facultas generalis non censetur se extendere ad ea, quæ specialiter eximuntur. Quando additur generaliter, *ab omni excommunicatione Papæ reservata, ac etiam à casibus Bullæ cœnæ*, si non fiat expressa mentio de facultate absolvendi etiam ab hæresi, adhuc dicunt *Sanch.* n. 10. *Lugo* d. 20. n. 162. *Gregorium* XIII. declarasse hanc non censeri concessam, sicuti enim hæresis maximè speciali reservatione eximitur, ita exigit specialem & expressam pro absolutione facultatem, quod operosè persuadere nititur *Viva*: Sed alii in hoc ultimo contradicunt; & *Tannerus* d. 6. n. 123. dicit non esse dubitandum pro Germania, quòd concessa ad casus Bullæ cœnæ etiam intelligatur ad hæresin & lectionem librorum hæreticorum, cùm illius facultatis usus in Germania sit maximè nrcessarius & ferme unicus. Si detur facultas *ad omnia peccata & censuras*, per censuras non intelligitur suspensio, sed tantùm illæ censuræ, intelliguntur, quæ per se impediunt absolutionem à peccatis, *Aversa* s. 7. Nec intelligitur ulla irregularitas, utì dictum est n. 1458.

§. 9. *Trident.* sess. 24. c. 6. De Reform. dat fa- 1617.
cultatem Episcopis quoscumque sibi subditos absolvendi à casibus occultis Sedi Apostolicæ reservatis, etiam ab hæresi, & consequenter etiam à reliquis casibus Bullæ cœnæ: quam facultatem perdurare dicunt *Dicast.* De cens. d. 3. n. 139. *Tann.* n. 121. & alii. Hinc inferunt cum *Wagnereck* apud *Gob.* n. 371. litt. B. obtentâ ab Episcopis hac facultate, quæ ipsis jam est ordinaria,

nariâ, etiam nos posse ab istis casibus occul
absolvere. Sed (præterquam quòd hoc sit ta
tùm ad casus occultos) quia gravissimi Auct
res cum *Suar.* De cens. d. 21. s. 3. n. 5. *Sanch*
11. à n. 26. *Aversa* q. 17. s. 6. referunt Romæ
cisum esse, quòd facultas illa revocetur per si
gulas Bullas cœnæ, secundùm ea, quæ n. seq.
cam & consentit *Viva* ad prop. 3. *Alex.* VII.
4. non videmur tutò posse ex hoc fundamen
procedere. Solent tamen Episcopi Româ pe
re & obtinere ad quinquennium speciales
cultates absolvendi ab hæresi & cæteris casib
Bullæ cœnæ, etiam quando publici sunt, qu
etiam possint aliis communicare, secundùm
cta à n. 1598. Ac similes etiam facultates habe
Nuntii Apostolici pro tempore suæ Legation
quas etiam possint aliis committere, à quibu
nobis communicetur vel committatur facul
absolvendi ab hæresi & aliis casibus Bullæ, tu
procedemus: De cætero.

1618. §. 10. Videtur dicendum cum *Aversa* q.
s. 6. quòd à casibus, qui verè sunt Bullæ cœn
absolvere non possint ulli Regulares, per se
quendo, quia facultates qualescumque si
concessæ sive quomodocumque communica
ad absolvendum ab hæresi & casibus Bullæ cœ
næ, omni anno revocantur per promulgatio
nem novæ Bullæ, privilegium enim, quòd nul
læ facultates censeantur revocatæ per Bullam
cœnæ, quæ in futurum emanabit, erat tantùm
vivæ vocis, & revocatum est per *Urbanum VIII.*
utì fatetur novum *Comp.* nostrum privilegio
rum v. *Bullæ cœnæ* §. 2. Et respectivè ad alio
etiam Mendicantes declaravit *S. Congregatio* sub
eodem *Urb. VIII.* 7. Nov. 1628. utì refert *Man*

gart in Praxi pastorali pag. 1122. & fatetur *Bonagratia* in Summula Regul. v. *Absolutio* pag. 177. per confirmationem privilegiorum apud Regulares datam vel fortè dandam post *Tridentinum*, non revixisse facultatem absolvendi à reservatis in Bulla cœnæ, *utpote quæ tollatur per annuam ipsius Bullæ publicationem.* Et eadem S. *Congreg.* 15. Junii 1647. approbante *Innoc. X.* iterum declaravit id esse conforme Constitutionibus factis de mandato *Clementis VIII. Pauli V. Urb VIII.*, utì refert *Manig.* pag. 1156.

Objicies. Varii Pontifices concesserunt Regularibus facultatem absolvendi ab hæresi & casibus Bullæ cœnæ, & simul privilegium, ut per Bullam cœnæ non censeatur talis facultas revocari. Speciatim *Julius III.* 22. Oct. 1552. per Bullam, *Sacræ Religionis* dat Societati JESU facultatem *quoscumque à casibus hæresis & aliis contra fidem, & consequentibus censuris quibuscumque absolvendi*: confirmans autem omnia privilegia & facultates à quocumque nobis concessas addit, *Illis perpetuæ & inconcussæ firmitatis robur adjicimus, illaque inviolabiliter observari, & sub quibusvis derogationibus, revocationibus, suspensionibus, alterationibus, decretis, declarationibus, ac litteris Apostolicis, etiam quasvis clausulas generales vel speciales, etiam derogatoriarum derogatorias, efficaciores & insolitas, ac etiam irritantia decreta, sub quacumque verborum forma & expressione in se continentibus, ac Cancellariæ Apostolicæ regulis seu constitutionibus Apostolicis, quomodolibet pro tempore factis & editis, ullo unquam tempore comprehendi, aut eis in aliquo derogari seu ea revocari aut alterari nullatenus posse.* Similes confirmationes dederunt nobis, vel aliis alii Pontifices, quas communicamus,

mus, utì retuli l. 1. n. 857. &. Hæ conceſſion
omnes non obligant ſequentes Pontifices, q
æqualem cum prioribus poteſtatem habent,
revocant formâ, quâ volunt, dummodo ſuff
cienter ſignificent mentem ſuam etiam ad n
alioſque Regulares extendi, hoc autem ſecu
dùm dicta n. 1464. ſufficienter ſignificant p
hoc, quòd in ſingulis Bullis cœnæ dicant to
poteſtatem abſolvendi *quibuſcumque Eccleſiaſti
ſæcularibus, & quorumvis Ordinum etiam men
cantium ac militiarum Regularibus, etiam Epiſcop
li vel aliâ majori dignitate præditis.* De privileg
autem ſubjungitur. *Quæ omnia, quoad hoc, e
rum omnium tenores, ac ſi ad verbum, nihil penit
omiſſo inſererentur, præſentibus pro expreſſis habe
tes, penitus tollimus & omnino revocamus.* Hinc n
ctè infert *Mendo* diſſ. 1. q. 5. cenſeri deberen
vocata omnia etiam remuneratoria &c. omn
um Regularium privilegia, quantùm Bullæ co
næ concernunt. Videri poſſunt dicta l. 1. àn. 85

Inſtabis. Si talis facultas tollatur per quaml
bet Bullam annuam, fruſtra data eſſet abill
Pontificibus ſcientibus quotannis emana
eam Bullam: hinc etiam *Sixtus V. & Clem
VIII.* renovationi Bullæ expreſsè addiderun
*niſi in privilegiis caſus in Bulla contenti expreſsè con
cederentur*, quam conditionem ſequentes Pon
tifices, qui omittunt, videntur ſubintelligere
inquit *Layman.* &. n. ſeq. nam valet pro tempo
re vitæ talis Pontificis. *Sixtus* autem & *Clemen
ſpecialiter favebant Regularibus, hinc addide
runt clauſulam illam ipſis faventem, quam
cùm reliqui Pontifices omittant, utanturqu
verbis univerſalibus, quæ comprehendunt et
am caſus per privilegia Regularibus conceſſo

hi sub Bullam cœnæ revocantem cadunt. Sub eam tamen non cadunt facultates, quas Papa Nuntiis vel Episcopis concedit ad certos annos, nam dantur cum voluntate præveniendi revocationem talis Bullæ emanaturæ.

§. 11. Putarunt *Becanus*, *Perlinus* & alii Bullam cœnæ non esse receptam in quibusdam Germaniæ locis; & speciatim de Bavaria id asserunt *Tann.* & *Laym.* l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 2. quoad aliqua. Quod etiam de aliis locis dicunt multi cum *Marchantio* in Tribun. tr. 2. tit. 4. q. 8., etiam ideo, quia deest sufficiens illius apud populum promulgatio. Sed ex dictis l. 1. n. 579. constat ad obligandos per eam omnes satis esse, quòd Romæ promulgetur, & alibi constet de hoc & de casibus in ea contentis. Confessarii autem, præsertim Regulares, qui uti deberent privilegio absolvendi, satis sciunt de Bulla revocante, cùm in domibus eorum debeat esse publicè exposita. 1619.

§. 12. *Laym. Perkin. Gob.* & alii docent etiam ideo posse Nos & quoscumque approbatos in Germania absolvere ab hæresi & lectione librorum prohibitorum, quia hinc non est facilis, imò plerumque est moraliter impossibilis accessus ad Papam, ob sumptus magnos, jacturam rei domesticæ, molestias & pericula viæ &c Neque ideo est obligatio scribendi Romam, quod aliqui volunt, nam quamvis id facilè fieri posset, tamen tenent satis multi cum *Dicast.* De cens. d. 3. n. 57. & *Castrop.* tr. 4. d. 4. p. 3. §. 5. n. 7. id non esse opus, præsertim cùm litteræ sint expositæ periculo publicationis. Nec propterea est obligatio accedendi Episcopum, quod etiam aliqui volunt, nam ad Episcopum remittimur 1620.

pro solo casu percussionis Clerici, utì notan
Suar. Mol. Sanch. in Decal. l. 2. c. 13. n. 9. *Contr*
est, nam quia difficilis est Romam recursus, ide
Papa in his partibus dat Nuntio Apostolico
Episcopis specialem facultatem aliis commu
nicabilem ad casus Bullæ cœnæ, ergo certu
videtur ex mente Papæ non omnes habere f
cultatem illam.

1621. §. 13. *Gob.* tr. 7. à n. 355. docet casus, q
valde frequenter contingunt, non solere rese
vari, præsertim Papæ, & inde infert lectione
librorum prohibitorum in Germania non es
reservatam. Idem etiam dicit *Laym.* de hæres
quæ in his partibus nimis frequens est. *Contr*
est 1. nam hæresis formalis, quæ sola reserv
tur, non est ita frequens. 2. Casus etiam m
diocriter frequentes reservari possunt Papæ
utì quibusdam Episcopis reservatur homi
dium, percussio Clerici, furtum sacrilegum, fo
tè etiam ideo, ut frequentia emendetur. 3. Ce
tum est ex praxi Romana, item diœcesa
multis locis, etiam pro Germania reserva
hæresin.

1622. §. 14. Dubitant aliqui, an omnibus illi
non obstantibus possint saltem Prælati Regu
lares suos subditos absolvere ab hæresi occult
& aliis occultis casibus Bullæ cœnæ, nam *quid*
quid jure communi possunt Episcopi cum suis subditi
possunt Prælati regulares circa suos, Suar. De Relig
t. 2. l. 2 c. 39. t. 4. l. 2. c. 15. *Viva* ad prop. 4. *Alex*
VII. Et prop. 4. damnata, quam retuli n. 160
solùm loquitur de absolutione sæculariũ, hin
Bonagratia suprà pag. 162. multis contend
posse. Sed dicendum non posse, quia Bulla cœ
næ excommunicat omnes hæreticos, quocum
qu

que nomine censeantur, & tum absolutionem illius aliorumque casuum reservat soli Romano Pontifici, derogando quoad hoc omnibus privilegiis quorumcumque, *etiam Episcopali vel alia majori dignitate præditorum*, ita cum pluribus aliis *Suar. Sanch.* c. 11. n. 7. *Diana* p. 3. tr. 2. R. 122. *Viva* suprà *Mendo* q. 4. dicens sententiam *Bonagratiæ* non ampliùs esse probabilem.

§. 15. In articulo, vel etiam secundùm dicta n. 1561. in periculo mortis possunt Sacerdotes omnes absolvere à quibusvis casibus etiam Bullæ cœnæ, quia tum nihil reservatur, utì constat ex *Trid* sess. 14. De pœn. c. 7. Attamen tum observanda sunt hæc tria, 1. Ut detur cautio de satisfaciendo parti læsæ, vel pignoratitia vel fide jussoria, vel si hæ fieri non possint, juratoria. 2. Ut fiat juramentum de obediendo mandatis Ecclesiæ: per quod tamen non imponitur nova obligatio servandi quæcumque præcepta Ecclesiæ, sed illud solum, quod absolvens vel Superior injunxerit, nempe ne iterum illud crimen patret. 3. Ut absolvendus juret per seipsum componere coram Papa, quando poterit, ut nempe opportuna medicina adhibeatur & imponatur satisfactio debita, alioquin reincidat in excommunicationem, ita quoad omnia *Sanch.* c. 13. à n. 17. Ubi à n. 31. adhuc notat sequentia, 1. Supradicta onera tum tantùm imponi, quando ratione necessitatis datur absolutio, non autem si detur in Jubilæo vel ex privilegio, nisi expressè injungatur. Vide dicta à n. 1453. 2. Qui v. g. destitutus usu rationis ista præstare non potest, est nihilominus absolvendus. 3. Quamvìs Confessarius non imponat ista, valet absolutio: ita etiam *Aversa* q. 17. s. 7. in fine. 1623.

1624. §. 16. Si extra periculum mortis aliud
impedimentum perpetuum vel diuturnum
quominus habens reservatum, per seipsum
sistat Papæ, v. g. quia est impubes, senex, pa
per, pateretur grave aliud damnum, *Abb. A*
char. Felin. Angel. Nav. Sil. Tabien. Covarr. Henr
Suar. Ugol Castrop. Carden. in 1. crisi d. 80. n. 4
Dicast. d. 11. n. 265. dicunt posse absolvi ab Ep
scopo suo: (*Viva* n. 7. & alii contra alios p
tant etiam ab alio inferiore, si non detur recu
sus ad Episcopum) & consentit *Sanch.* num. 3
excipiens solam hæresin, putat enim pro h
teneri Romam recurrere per procuratore
vel litteras, sed exceptionem illam rejicit
Castrost. Dicast. n. 268. *Aversa* s. 5. id enim Ep
scopo conceditur in jure Cap. *Eos qui.* Cap. *M*
lieres. Cap. *Quamvis.* Cap. *De cætero.* De sent. e
comm. sine ulla distinctione. Quòd si adiri po
set Nuntius Apostolicus, *Nav. Cõn. Bonac. L*
Dicast. n. 266. negant esse obligationem hu
adeundi, quia sicuti Episcopus, ita etiam Nu
tius id potest per delegationem Papæ: è cont
alii cum *Aversa* s. 5. dicunt adeundum Nu
tium, quia specialiter constitutus est in parti
bus, ut sit loco papæ, & Cap. *Quamvis.* dicitu
tum posse pœnitentem absolvi, *quando non pot*
adire Pontificem & Legatum.

1625. *Q. 232. Quid addendum sit circa casus Episc*
pis reservatos. &. seqq. §. 1. De jure commun
reservatos in omni diœcesi, refert *Dicast.* D
censur. d. 3. à num. 222. sed *Chapeav.* p. 1. c. 5. q.
concludit nunc tantùm esse hos duos, nemp
crimen incendiarii & peccatum, ob quod so
lennis pœnitentia est indicenda, quod tame
nunc etiam non amplius est in usu: unde *Fil*
tr

tr.7.n.273.absolutè dicit nullum casum de jure nunc esse reservatum Episcopis.

§. 2. Monet *Clemens VIII.* in Decretis super absolutione à censuris, ut Episcopi paucos, eosque tantùm, quos ad Christianam disciplinam retinendam reservandos judicaverint, reservent; Et in declaratione ejusdem Decreti prohibetur, ne sibi superfluè reservent casus Bullæ cœnæ aut alios Sedi Apostolicæ reservatos: iterumque monentur de reservandis paucis iisque atrocibus criminibus, uti refert *Fill.* num. 280. 1626.

§. 3. Certum est Episcopos sæpe reservare peccata occulta, *Chapeav.* suprà, *Gob.*t.7.n.397. Et quando reservant peccatum simpliciter sine addito, intelligitur etiam occultum, nisi aliud aliunde resciatur, de quo consulendæ propriæ Agendæ. Quandonam autem casus censeatur occultus, dicetur à n. 1656. 1627.

§. 4. Nulli Regulares possunt sine licentia Episcopi absolvere à casibus ipsi reservatis, etiamsi absolvere possent à quibuscumque Papæ reservatis, uti declaravit *Clemens X.* n. 1508. & *Alex. VII.* damnans hanc 21. prop. *Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis non obtentâ ad id Episcoporum facultate.* Quod *Viva* ad prop. 12. *Alex.* VII. extendit etiam ad casus, quos Papa vel jus commune aut consuetudo reservat Episcopo, de quibus n. 1617. est dictum, sed in hoc valde probabiliter contradicunt *Aversa* aliique supra 30. Auctores apud *Th. Hurt.*t.1.tr.5.R.17. nam videtur esse sermo de casibus, quos ipsimet Episcopi sibi reservant: Hinc aliqui cum *Pelliz.* tr. 6. c. 2. n. 59. dicunt Mendicantes posse absolvere à casibus, quos 1628.

non ipse Episcopus sed Synodus reservat Epi
scopo, sed in hoc melius contradicit *Viva*, quo
enim reservat Synodus, cui præest Episcopu
reservat ipse Episcopus. Putant tamen *Gob.*
374. & *Sporer* n. 747. Episcopos scientes, quò
Mendicantes in Germania absolvant à casib
sibi reservatis, & non contradicentes, hocip
censeri tacitè consentire, sed credo commun
ter contradicere. Similiter non possunt Regu
lares absolvere ab excommunicationibus, qu
Ordinarii sibi specialiter reservant, quia pot
statem illam sustulit *Paulus V.* apud *Pelliz.* t. 8.
3. f. 2. subs. 2. n. 85. quidquid contradicat *Dia*
p. 3. t. 2. R. 13. Addit tamen *Pelliz.* adhuc pos
nos absolvere à suspensione & interdicto Epi
scopali, quia *Paulus* V. tantùm loquitur de ex
communicatione, quo nomine non veniu
istæ aliæ censuræ, sed de hoc nihil invenio i
Comp. nostro, & *Aversa* q. 17. f. 6. universalite
dicit non posse à censuris ab Episcopo reserva
tis. Quid in Jubilæo sit dicendum, vide n. 145

1619. §. 5. Si idem casus sit reservatus Papæ & E
piscopo, qui potest tollere reservationem Pa
palem, non ideo semper potest Episcopalem
quia Papa relinquit casum Episcopi in stat
quo, *Dicast.* De pœn. d. 11. n. 160. Peccata autem
impuberum, id est, masculorum ante 14. & fe
mellarum ante 12. annum, quæ aliàs essent re
servata Papæ, tum reservantur Episcopo, s
committentes usu rationis perfecto polleant
De cætero, v. g. incestus puerorum, qui per
fectum usum rationis necdum habent, nemin
est reservatus, etiamsi pueri post pubertatem
priùs confiteantur, *Palud. Cajet. Chapeav.* p. 1. c. 6
q. 4. Vide dicenda n. 1691.

§. 6.

§. 6. Quamvis Episcopus dicat se concedere alicui potestatem absolvendi ab omnibus peccatis, imò & omnem potestatem suam, non ideo censetur concedere ad casus sibi reservatos, nisi mens ejus aliunde constet, sed debet fieri de his specialis mentio, quia specialiter excepti sunt, *Nav. Dicast.* De censur. d. 3. n. 228. Quando autem dat facultatem ad omnes casus sibi reservatos, non ideo dat ad casus Papales, à quibus absolvere potest Episcopus, sed tantùm delegat ad suos, nisi aliter exprimat. Nec ideo dat ad censuras sibi reservatas, quia censura non est *casus* reservatus sed pœna illius *Nav.* apud *Aversam* q. 17. s. 7. 1630.

§. 7. Reservatio Episcopalis habet vim tantùm intra diœcesin reservantis, hinc si peregrinus habens reservatum confiteatur in diœcesi, ubi non est reservatum, potest ibi à quovis approbato absolvi sine onere fistendi se suo Episcopo, utì declarat *Clemens X.* n. 1508., qui tamen excipit casum, *nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam diœcesin pro absolutione obtinenda migrasse*, tum enim Episcopus ipsius non censetur consentire. Et ibidem declarat, si casus sit reservatus in diœcesi, in qua Confessarius audit, talem peregrinum non posse absolvi sine facultate hujus Episcopi, quod certum est, si talis casus sit reservatus in diœcesi tam pœnitentis quàm Confessarii: si autem casus non sit reservatus in diœcesi pœnitentis, sed tantùm in diœcesi Confessarii, de hoc casu nihil expressè declarat *Clemens*, nam tantùm loquitur de veniente cum casu in sua diœcesi reservato: plerique tamen cum *Suar. Lug. Con. Bordon. Marchant. Aversa* s. 3. putant 1631.

Confessarium hìc non posse absolvere & Diana dicit esse rem claram, quia Episcopus hujus diœcesis directè sustulit illi jurisdictionem respectu talis peccati; quamvìs *Fagund.* & *Stoz* l. 2. n. 64. putent posse absolvere, tum quia reservatio fit ab Episcopo nonnisi in bonum propriæ diœcesis, ergo nonnisi circa peccata suorum diœcesanorum, tum etiam quia Confessarius viatorum absolvit per jurisdictionem ab Episcopo viatoris ex recepta consuetudine delegatam. Si tamen figeret hìc quasi domicilium, tum subjiceretur etiam huic Episcopo, & deberet judicari secundùm leges hujus diœcesis.

1632. §. 8. Probabilius est cum multis apud *Dicast.* De pœn. d. 11. à n. 244., quòd diœcesani etiam extra suam diœcesin existentes incurrant reservationem per suum Episcopum annexam peccato, quod alibi committunt, quamvìs reservatum non sit in loco, in quo committunt, quia ad bonum commune diœcesis spectat, ut subditi, ubicumque sint, abstineant ab ejusmodi criminibus: de quo quamvìs videatur dubitare *Stoz* suprà, tamen certum videtur, quòd post reditum in diœcesin suam non possint à tali peccato absolvi nisi ab habente potestatem in reservata.

1633. §. 9. Pœnitentiarii, qui in cathedralibus ecclesiis exponuntur ad audiendas confessiones loco Episcopi, habent potestatem in omnes casus & censuras Episcopales, *Chapeav.* c. 4. Declaravit autem S. Congregatio, teste *Dicast.* n. 237. Episcopum posse deputare sibi aliquem Confessarium *cum eadem auctoritate, quam ipse posset in sibi subditos exercere*, Quod *Dicast.* n. 273. etiam extendit ad Vicarium Episcopi. Vide tamen dicenda n. 1687.

§. 10.

§. 10. Manet reservatio casuum, quamvis moriatur Episcopus, qui reservavit, si successor non revocet, est enim per modum statuti perpetui, *Chapeav.* c. 5. in fine. Tum autem censetur casus desinere esse reservatus, si Episcopus edat novum catalogum casuum reservatorum, & aliquem omittat: & tum desinit reservatio casûs antea commissi, non tamen excommunicatio, quæ absolutione indiget: unde à contrario, si Episcopus ponat novum casum reservatum, qui hunc antea commisit, non potest sine Episcopi licentia absolvi, nisi aliud colligatur ex verbis, quia jam sublata est jurisdictio respectu illius: attamen excommunicatio non ligabit, si annexa sit, quia hæc non imponitur nisi peccatis committendis, *Bordon. Aversa* suprà. 1634.

§. 11. Si Episcopus sic statueret, *volo, ut qui hoc commiserit, non possit à me absolvi, sed peccatum & censura sit reservata Papæ*, illud peccatum non ideo esset reservatum Papæ, sed Episcopus posset ab eo absolvere, *Rayn.* in Heter. Tom. 16. f. 1. pu. 9. n. 34. Talis tamen casus videtur fore Episcopo ipsi reservatus, quia à reliquis efficaciter sustuliisset jurisdictionem. 1635.

Q. 233. *Quinam casus sint ab Episcopo reservati in Coloniensi & aliis vicinis diœcesibus.* R. *In Coloniensi* reservantur sequentes, uti habetur in Synodo anni 1662. pag. 71. Apostasia. Homicidium voluntarium. Incendium ecclesiæ. Sodomia. Raptus virginum. Incestus cum consanguineis aut affinibus in primo aut secundo gradu, aut cum sanctimonialibus. Adulterium manifestum. Injectio manuum violenta in Parentes cum læsione. Blasphemia magna serióque prolata. Veneficium. Sortilegium. Ligatura 1636.

tura & omne maleficium, quo impeditur actus matrimonialis in conjugibus. Perjurium manifestum. Et quamvis per *adulterium manifestum, & perjurium manifestum*, insinuetur reliqui reservari, quamvis sint occulta, tamen *Vinto* De Sacram. t. 7. c. 11. q. 11. testatur casus occultos hìc non reservari.

1637. *In Moguntina.*

In Agenda anno 1696. impressa reservantur tantùm tres sequentes, etiamsi sint occulti: 1. Homicidium voluntarium. 2. Stuprum violentum. 3. Crimen incendiariorum.

1638. *In Trevirensi.*

1. Enormis blasphemia in Deum vel Sanctos in loco publico. 2. Abusus Hostiæ, sacri Chrismatis, Olei sacri vel cujusvis rei sacratæ ad sortilegium, divinationem, incantationem aliosve magicos usus. 3. Perjurium Clerici ad tactis S. Evangeliis in judicio. 4. Crimen incendiarii, excisio notabilis segetis, arborum frugiferarum, vitium & vinearum, ex odio tertii aut communitatis. 5. Crimen falsariorum tam monetæ quàm litterarum seu instrumentorum publicorum. 6. Sodomia, bestialitas, congressus cum dæmone carnalis. 7. Commixtio Sacerdotis cum filia spirituali. 8. Homicidium voluntarium quantumvis occultum: & adhortatio, ex qua commissum est homicidium. 9. Depulsio fœtûs sive animati sive inanimati. 10. Percussio Parentum enormis. 11. Matrimonium à sciente, conjugem suam aut alterius contrahentis adhuc vivere, initum.

Notandum est autem, quòd etsi quis generalem à reservatis his absolvendi facultatem accipiat, tamen ordinariè excipiantur septimus, uti

uti & gravis percussio Clerici, quæ etiam reservata est, quapropter à duobus his casibus absolvere non potest nisi cum facultate speciali.

In Paderbornensi. 1639.

Agenda impressa Neuhusii 1687. Titulo, *Ordo ministrandi Sacramentum Pœnitentiæ*, sic habet. *Casus in hac diœcesi Episcopo reservati sunt sequentes.* 1. Crimen incendiarii. 2. Sacrilega Calicum & Monstrantiarum ex ecclesia surreptio. 3. Homicidium & infanticidium tam prolis natæ quàm fœtûs animati. 4. Incestus in primo gradu & congressus cum Moniali. 5. Sodomia & cum brutis congressio. 6. Defloratio violenta virginum & earundem raptus. 7. Omne explicitum cum dæmone pactum & grave per veneficium illatum damnum.

Praxis hoc tempore, quo scribo anno 1711., habet, ut dicti casus etiam occulti censeantur reservati.

In Monasterienst. 1640.

A multis consequenter Episcopis antehac reservata est sola *percussio Clerici*. Quidnam præterea reservetur, docebit nova Agenda Pastoralis.

In Osnabrugensi. 1641.

Acta Synodalia Ecclesiæ Osnabrugensis pag. 242. ex Synodo ultima Mindæ celebrata in Octobri 1632. hoc modo eos referunt Decreto 13. De Sacramento Pœnitentiæ. *Casus Clericorum Nobis reservati*: Fornicatio cum filia spirituali sive confessionis. Concubinatus publicus. Confessionis revelatio. Furtiva susceptio sacrorũ Ordinum sine debita licentia & dimissorialibus ab alieno Episcopo; aut cùm notatus censuris quispiam Ordinem susçipit, aut sine Ordi-

Ordinibus celebrat miniſtratve. *Caſus laicorum reſervati Nobis*: Matrimonium contractum cum alia, conjuge adhuc vivente, ſcienter aut clandeſtinè, non ſervatâ formâ Concilii Tridentini. Machinatio in mortem conjugis, morte ſecutâ. *Caſus Clericorum & laicorum communes reſervati Nobis*: Homicidium voluntarium, facto, præcepto, conſilio, vel conſenſu deliberato commiſſum. Sacrilegium in re vel in perſona. Inceſtus cum conſanguineis vel affinibus in gradu à Concilio Tridentino definito. Adulterium. Raptus. Procuratio abortûs vel ſterilitatis. Incendium eccleſiarum, domorum aut ſegetum, malitioſè factum. Pollutio eccleſiæ, cœmiterii, ſanguinis vel ſeminis effuſione. Violatio libertatis vel immunitatis eccleſiaſticæ. Item veneficium, ſortilegium, divinatio, incantatio cum pacto dæmonis expreſſo vel implicito; & abuſus Sacramentorum & ſacrarum rerum ad ſuperſtitiones & artes magicas. Ab his caſibus ſi quis Confeſſarius cujusvis Ordinis ſine facultate, ſcripto à Nobis datâ, aliquem abſolvere attentârit, excommunicationis pœnam ipſo facto ſubeat.

Tempore, quo ſcribo, anno 1711., praxis habet in diœceſi Oſnabrugenſi, ut caſus occulti non cenſeantur reſervati.

1642. *In Hildeſienſi.*

In Synodo diœceſana 12. & 13. Aprilis 1651. Caſus reſervati: Veneficia, incantationes, ſortilegia. Homicidium voluntarium. Percuſſio propriorum Parentum deliberata. Stuprum cum violentia. Raptus. Inceſtus cum conſanguineis aut ſanctimonialibus. Beſtialitas. Sodomia. Procuratio abortûs animato fœtu, etiam

effectu

effectu non secuto. Perjurium in judicio factum. Blasphemia enormis. Crimen incendiariorum. Reiteratio Baptismi, Confirmationis & Ordinis tam activa quàm passiva. Violatio immunitatis aut libertatis Ecclesiasticæ. Violatio sigilli confessionis. Falsificatio litterarum publicarum. Conjugis machinatio in mortem alterius conjugis. Abusus Sacramentorum ad vana & superstitiosa.

In Leodiensi. 1643.

1. Hæresis. 2. Apostasia. 3. Homicidium voluntarium. 4. Injectio manuum in Parentes. 5. Machinatio in mortem conjugis. 6. Veneficium. 7. Maleficium. 8. Incantatio. 9. Procuratio abortûs. 10. Prolis oppressio. 11. Stuprum sive violenta defloratio virginis. 12. Raptus. 13. Matrimonium contractum post votum castitatis aut in gradu prohibito scienter, vel priore uxore adhuc vivente. 14. Incestus cum consanguineis aut cum virgine sacra seu Moniali professa. 15. Concubitus contra naturam, putà Sodomia & ejus generis graviora crimina. 16. Falsitas circa monetam. 17. Falsitas circa litteras alicujus Prælati inferioris Papâ. 18. Solenne perjurium. 19. Publica enormis blasphemia in Deum aut Sanctos. 20. Insignis contumelia illata sacrosanctæ Eucharistiæ aut sacris Sanctorum Reliquiis. 21. Abusus sacrosanctæ Eucharistiæ & sacrarum Reliquiarum vel etiam sacræ Scripturæ ad exercitium artium magicarum. Hi casus reservantur, etiam quando sunt occulti.

Anno 1697. 12. Martii prodiit impressum Leodii, sub titulo: *Instructiones summariæ pro Confessariis &c.* ubi notantur isti casus, & in fine addi-

additur: *Noverint autem nemini quantumvis potestatem habenti absolvendi à casibus Nobis reservatis, veniam esse concessam, ut absolvere possit ab hæresi, apostasia & homicidio voluntario: item à casu complicis in materia venerea, id est, à peccato mortali externo in materia venerea cum pœnitente perpetrato.*

1644. *In Ruræmundana.*

1. Hæresis interna signo externo manifestata. 2. Apostasia à fide, à Religione & ab Ordine reipsa exteriùs perpetrata 3. Publica & enormis blasphemia aut contumelia in Deum vel Sanctos 4. Simonia realis. 5. Maleficia, per quæ maleficus pacto expresso vel implicito cum dæmone, immediatè vel mediatè scienter inito, alicui in anima, corpore, fama, honore, rebus & aliis quibuscumque reipsa nocet 6. Homicidium voluntarium reipsa factum; & si sit Clerici, Sedi Apostolicæ est reservatum. 7. Injectio violenta manûs in Patrem, Matrem, horum majores, vitricum & novercam. 8. Incestus in primo consanguinitatis vel affinitatis gradu reipsa commissus: item qui cum mulieribus religiosis professis fit 9. Sodomia cum eodem sexu, bestialitas & alia ejusmodi nefanda aut graviora contra naturam scelera reipsa consummata. 10. Incendium ecclesiæ, domorum, frugum aut aliorum ex proposito factum. 11. Peccata mandantium, consulentium, auxilium & favorem præstantium in hæresi, homicidio, incendio, maleficiis supradictis. 12. Crimen falsarii, si scripturæ sint publicæ, ùt Regis, Principis, Magistratûs, Judicis de publico tractantes. 13. Violatio ecclesiasticæ libertatis & immunitatis.

Advertendum est, quòd in hac diœcesi Ruræmundana nullus Confessarius, extra mortis periculo-

riculum, licèt aliàs habeat potestatem absolvendi à reservatis, absolvere possit à peccato quolibet mortali externo contra castitatem, complicem in eodem secum peccato, nec ad hoc sit approbatus; nec absolvere possit ab hæresi; neque à casu lascivorum conventiculorum juventutis utriusque sexûs, sine expressa ad hoc ab Ordinario obtenta licentia.

Q. 234. *An Regulares subjaceant casibus ab Episcopo reservatis.* R. Regulares non exempti subjacent; exempti non subjacent, quia quoad hoc non subsunt jurisdictioni Episcopi. Si tamen Regulares exempti, v g. Moniales habeant Confessarium non exemptum. huic sublata erit jurisdictio & potestas absolvendi à tali casu, adeoque casus commissus à Moniali exempta censebitur reservatus respectu talis Confessarii; nisi tales exemptæ haberent privilegium, ut per quemcumque approbatum possint ab omnibus casibus absolvi, *Sylvius* p. 1. v. *Casus reservatus* casu 2. Novitiorum peccata etiam manent reservata respectu Confessarii ab Episcopo approbandi, *Aversa* q. 17. s. 1. 1645.

Q. 235. *Quænam notanda sint circa ejusmodi casus ab Episcopis reservatos.* R. seqq. §. 1. Per *apostasiam* intelligitur defectio à vera fide ad hæresin. Per *relapsum in hæresin* intelligitur relapsus post hæresin publicè ejuratam, *Azor.* T. 1. l. 8. c. 14. Per *homicidium* videtur etiam intelligi actio occisiva, v. g. vulnus lethale vel porrectum venenum, propter quod sequitur mors. Per *sodomiam Tambur.* in decal. l. 7. c. 7. §. 6. intelligit illam solam, quam committit agens seminando in vase præposteto masculi, cùm enim reservatio sit materia odiosa, secundùm di- 1646.

dicenda n. 1684. restringi debet, adeoque intelligenda est sodomia perfecta propriè dicta: Alii intelligunt quamcumque sodomiam perfectam, sive sit patientis sive agentis: *Chapeav.* p. 2. c. 15. intelligit omnem sodomiam propriè dictam; utì & *Arsdekin* T. 2. p. 2. tr. 2. c. 3. §. 3. dicens etiam intelligi bestialitatem & congressum cum dæmone. Per *sacrilegium*, secundùm *Gob.* t. 7. n. 364. intelligitur violatio loci sacri effuso sanguine aut semine vel furto patrato. Aliqui putant etiam intelligi violationem personæ sacræ, sed communiùs negant alii. Quandonam polluatur ecclesia sanguinis vel seminis effusione, dictum est hìc n. 255. & à n. 281. Quandonam violetur libertas & immunitas Ecclesiastica, colligitur ex dictis l. 4. à n. 1381. 1389. Per *incendium procuratum* intelligit *Arsd.* etiam procuratum à mandante, effectu secuto; ille enim propriè dicitur incendiarius: an etiam qui consilio vel auxilio remotè concurrunt, dubitat. Per *stuprum* intelligitur defloratio virginis sub cura Parentum constitutæ, per vim facta; aut etiam secundùm *Chapeav.* c. 11. facta precibus importunis, falsis promissis vel dolo. Per *raptum* intelligitur abductio invitæ virginis cum intentione peccati, aut etiam Matrimonii, sive quis per se abducat sive per alium, inquit *Arsd.* Per *incestum*, non intelligitur cum affinibus, nisi exprimatur, sed cum solis consanguineis, si adfuerit copula perfecta cum seminatione in vase naturali, *Arsdek.* Per *Sanctimonialem* intelligitur quælibet Religiosa in Ordine approbato professa. Per *injectionem manuum violentam* in Parentes intelligunt *Chapeav.* & *Arsd.* etiam trusiones pedum, projectiones lapidum

vel

vel aliarum rerum, verberationes medio instrumento, v. g. gladio, fuste: & nomine *Parentum* putat *Chapeav.* venire etiam avum & aviam, imò & novercam & vitricum, quamvis in hoc dissentiat *Arsd.*, nisi exprimatur: attamen non intelligitur pater & mater uxoris: putatque *Arsdek.* non requiri læsionem gravem sed satis esse si sit mortaliter peccaminosa. Per *fortilegia* intelligit *Laym.* exercitium magiæ: *Tann.* divinationem: *Arsd.* si quis per sortes aliquid futurum vel occultum exploret. Per *manifestum perjurium* putat *Gob.* intelligi perjurium, quod fit in judicio, vel falsum testimonium in eo datum. Si reservetur peccatum *ex cõsuetudine* v.g. blasphemia non est reservatum, si fiat in ebrietate vel inadvertenter ex consuetudine etiam mortaliter culpabili: nec si semel aut bis fiat post ultimam cõfessionem advertenter ex consuetudine retractata: si tamen fiat v.g. quinquies ab ultima confessione, *Homob.* & *Aversa* q. 17. s. 2. putant incurri reservationem: Quando plures proferuntur uno impetu, computantur pro una, *Diana* p. 10. t. 14. R. 69. Blasphemia, ut sit *publica*, debet esse prolata saltem coram sex, qui non sint de familia, *Vidal. Diana* R. 68. Plura videri possunt apud *Chapeav.* totâ p. 2.

§. 2. Quando reservatio fertur simpliciter 1647.
in *facientes* crimen, communiter eam non contrahunt mandantes, consulentes, faventes, auxilium ferentes, nisi id exprimatur, *Nav. Viva* De Jubil q. 11. a. 1. *Chapeav.* p. 1. c. 6. q. 4. Postea tamen p. 2. c. 3. q. 2. n. 9. dicit illum, qui mandat, consulit aut fert auxilium homicidæ, etiam incurrere reservationem, quia statutum, quo maleficium punitur, secundùm *Bartolum* ligat

etiam mandantes, sed hoc negari potest, qui absolutè verum manet, quòd, si jura non ce primant, per facientes non intelligantur mandantes &c. *Dicast.* De censur. d. 2. n. 126. Addi ex *Navarro Chapeav.* p. 1. c. 6. q. 7. si feratur etiam in dantes consilium, auxilium, favorem, debet intelligi de iis, qui efficaciter hoc faciunt, ho est ita, ut sine illo concursu consilii, auxilii, fa voris, crimen commissum non fuisset. Si ta men æquè primò & principaliter feratur i dantes consilium, auxilium, favorem, hi incur runt, etiamsi effectus non sit secutus, quia pro hibitio sub reservatione tum tendit in mali tiam consilii, auxilii vel favoris.

1648. §. 3. Si dicatur ferri contra eos, qui *præsumunt* aliquid facere, non cadit in illos, qui ex metu vel alio affectu, præter superbiam & con temptum, faciunt: Si autem addatur in eos, qui *scientes* hoc vel illud, non incurrunt illi, qui fe cerunt tale quid ignorantes, *Chapeav.*

1649. *Q.* 236. *Quandonam peccatum internum dicatur prodire in actum externum.* R. §. 1. Ut hoc fiat secundùm dicta n. 1613. debet ante omnia supponi peccatum quod dicitur reservari, ibi internè adesse. Ut autem dicatur prodire in actum externum, non sufficit quomodocumque manifestari externè, sed requiritur, ut illa manifestatio censeatur in ratione peccati externi esse mortalis, *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 8. *Dicast.* d. 11. à n. 74. *Lugo* d. 20. n. 15. unde si quis ex gravi odio interno leviter percutiat Clericum, non incurrit reservationem: Item si volens meliùs edoceri dicat se hactenus non credidisse Deum esse Trinum, aut se ex ignorantia hactenus esse in hoc hæreticum & fortasis fore etiam pro futuro,

futuro, non censetur externè manifestare hæresin, cùm hocipso significet se non habere pertinaciam, *Sanch. Dicast.* à n. 79. si tamen ita loquens reipsa paulò modestiùs vellet proferre hoc, quod interiùs judicat, aut ita loqueretur non magis affectus ad fidem quàm ad errorem suum, esset hæresis externa, *Lugo* De fide d. 14. n. 24.

§. 2. Si quis in somno vel ebrietate mani- 1650.
festet hæresin suam, non ideo hæresis censetur prodiisse in actum externum, quia locutio tum facta non est actus humanus, nec sufficiens signum veri animi hæretici, cùm plurima etiam falsa inaniter effutiantur à tali homine, *Sanch. Dicast.* à n. 83.

§. 3. Qui externè significat se dubitare de 1651.
aliquo articulo fidei, secundùm *Sanch.* n. 13. externè manifestat hæresin internam, secundùm *Dicast.* à n. 53. non manifestat: sed facilè conciliantur, dicendo, si affirmativè dubitet, id est, si internè judicet articulum fidei esse dubium, & hoc judicium internum sufficienter manifestet, fore externam hæresin: si autem tantùm negativè dubitet, id est, si suspendat omne judicium, non fore hæresin internam, adeoque nec externam, quamvis manifestet suum dubium: Et in re consentit *Viva* q. 11. a. 1. n. 8.

§. 4. Rectè notant *Sanch.* & alii apud *Dicast.* 1652.
à n. 60. posse esse circumstantias, ut comedere carnes die vetito, non genuflectere ante Venerabile, aut facere id, quod faciunt alii, quia hæretici sunt, sit sufficiens externa manifestatio hæreseos internæ. Qui tamen internè hæreticus est, & alterius hæresin cum sua communem legit, in libro vel describit tanquam alienam,

non ideo est externè hæreticus, quia per ho
non manifestat suam hæresin, *Az.* & alii cu
Dicast. n. 82.

1653. §. 5. Ut actus internus, quo quis intend
fornicationem, censeatur prodire in actum e
ternum, non sufficit, quòd ex affectu intern
mortaliter turpi scribat litteras ad aliquam, t
fine inducendi ad lapsum, si litteræ de se no
significent illam intentionem mortaliter ma
lam, *Sanch.* & alii cum *Dicast.* n. 45. Et univer
saliter, non sufficit, si signa externa sint de se in
differentia, quæ non satis manifestent pecc
tum internum, nisi per circumstantias suffic
enter ad hoc determinarentur, *Vasq. Az. Say*
Dicast. n. 46. & 86. Hinc si quis per cifras sibi so
li cognitas manifestaret suum peccatum inter
num, non ideo censeretur peccatum human
modo externè manifestatum, nisi antea alic
communicasset significationem ejusmodi c
frarum, *Dicast.* à n. 47. addens tamen n. 52.
inter amasios fuisset conventum, ut gestati
rubri lemniscì esset signum invitandi ad tur
pem actum, gestando talem lemniscum suffic
enter manifestari externè actum internum, ni
ex aliis circumstantiis sciri possit, non ad eum
præcisè finem assumptum esse rubrum illum
lemniscum.

1654. §. 6. Putat *Dicast.* n. 87. si quis per equita
tionem intendat & causet in se pollutionem,
non ideo luxuriam internam manifestatam
externè, quia equitatio est medium de se indif
ferens & non malum, sed oppositum omnino
tenendum est, uti dicetur n. 1670.

1655. §. 7. Si pollutio ipsa in se directè sit reserva
ta, & ex luxuria interna plenè libera, sequatu
plan

planè inadvertenter, secundùm *Suar.* De Juram. l. 3. c. 3. n. 6. *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 16. n. 47. *Dicast.* de Juram. d. 2. n. 185. non ideo incurritur reservatio, quia tales actus externi non censentur in se reservari, nisi quando in se sunt peccata, saltem denominativè; quando autem sequuntur planè inadvertenter, non sunt in se peccata, nequidem denominativè, sed tantùm sunt effectus peccati, utì dictum est l. 5. à n. 23. ergo. E contrà si reservata sit omnis luxuria interna, quando prodit in actum externum, si hæc luxuria interna prodeat in actum externum per pollutionem etiam inadvertenter secutam, videtur incurri reservatio, quia talis luxuria prodit externè per actum, qui hìc & nunc est proprius & connaturalis ejus effectus, omnis autem causa censetur manifestari per talem suum effectum sibi coexistentem. Unde si ex luxuria interna priùs habita, postea v. g. in somno oriatur talis pollutio, non videtur incurri reservatio, quia talis pollutio, quamvìs reipsa sequatur ex peccato interno antea habito, tamen censetur per accidens sequi, aut saltem non esse sufficiens ejus manifestatio, cùm ordinariè possit & sæpe soleat oriri etiam ex alia causa naturali. An autem delectatio morosa circa objectum turpe, si ad hanc sequatur commotio venerea, censeatur hocipso prodire in actum externum, dicetur n. 1672.

Q. 237. Quandonam peccatum dicatur publicum, notorium, deductum ad forum contentiosum. R. §. 1. Tum censetur publicum, si in communitate vel vicinia, vel etiam in domo constante saltem decem personis, notum sit plerisque, utì pluribus explicatum est l. 3. p. 2. n. 1219. & l. 4. n. 1656.

786. Putat autem *Andreas à Matre Dei* Carme lita Salmantic. De Privil.Regul.c.4.pu.1.n.2 publicum distingui à notorio, & hoc dici noto rium,quod coram majore parte communitat factum est : E contrà si ad notitiam commun tatis alio modo pervenerit, dici tantùm publ catum seu factum publicum, famosum, man festum,sed non ideo esse notorium: hæc tame distinctio vix servit pro praxi in hac materia nam delictum, sive sit illo sensu notorium siv tantùm publicum,censetur simpliciter non es occultum.

1657. §. 2. Ut delictum sit publicum,requiritu ut non tantùm actus;qui est delictum, sit publ cus, sed etiam,ut publicum sit, quòd talis actu sit delictum, sic enim fieri potest, ut excommu nicatus publicè ministret Sacramenta , qui non scitur esse excõmunicatus, quamvis actu ipsius sit publicus, delictum non est publicum *Nav. Sayr. Sanch. Barb. Sa, Loth* Tr.1.q.1.a.3.

1658. §. 3. Si delictum sit publicum in uno loco sed in alio loco,in quo petitur absolutio,sit ad huc occultum , nec detur periculum proxi mum,quòd in illo publicetur, *Avila &* alii cum *Sanch.* in Decal. L.2.c. 11. n. 20. dicunt hìc cen seri occultum, prout opponitur publico, quia revera hìc non scitur : Contradicunt tamen probabiliter *Suar. Castrop. Loth.* suprà,quia quod uno loco est publicum , simpliciter est publi cum,nec potest dici absolutè non publicum,er go nec potest dici simpliciter occultum.

1659. §. 4. Si reus sit accusatus & citatus à Judice, *Ricc. Henriq. Avila, Sanch.* dicunt delictum ejus hocipso esse deductum ad forum contentio sum,quia citatio est primus actus judicii,§.final

Instit.

Instit. *De pœnâ temere litigantium.* Sed probabiliter contradicunt *Lancell. Barb. Loth*, qui requirunt litis contestationem, saltem per executionem citationis, aut per comparitionem Rei coram judice, utì in simili dictum est L. 4. n. 529.

§. 5. Si Titius & Cajus simul idem delictum commiserint, & solus Titius sit ita citatus ad Judicem, delictum Caji non ideo dicetur deductum ad forum contentiosum, *Nav. Castrop. Sanch.* n. 21. *Loth* suprà. 1660.

§. 6. Si reus sit in foro contentioso absolutus, delictum ejus non ampliùs per hoc censetur publicum, *Suar. Sanch. Barb. Loth.* Idem est, si accusator per annum taceat, quia talis taciturnitas arguit defectum probationis & æquivalet absolutioni, *Barb. Loth.* Quod verum esse dicunt *Sanch & Loth* contra *Suar.* quamvis antecesserit semiplena probatio, quia quando hæc non fit plena, reus manet in possessione innocentiæ. Si autem delictum fuerit in judicio probatum & punitum, adhuc dicunt *Henriq. Sanch. Avil. Regin.* definere esse publicum, quia cùm jam satisfactum sit authoritati Judicis, videtur cessare publicitas istius fori: sed in hoc probabiliùs contradicunt *Mascard. Tiraq. Menoch. Suar. Bonac. Castrop. Loth* suprà, quia licèt judici satisfactum sit, tamen cùm delictum sit juridicè & justè publicatum, est & manet simpliciter publicum jure. 1661.

Q. 238. *Quid addendum sit circa casus reservatos apud Regulares.* 82. seqq. §. 1. Undecim casus Clementinos, quos solos propriâ auctoritate reservare sibi possunt Superiores regulares, refert *Busenb.* n. 1600., circa quos addam aliqua àn. 1669. ubi explicabo, quid intelligatur per 1662.

apostasiam à religione, per lapsum carnis &
Quamvis autem *Suar. Fill* t. 7. n. 276. *Busenb* su
prà & alii dicant Superiorem adhuc posse su
excommunicatione sibi reservata prohibe
alium casum, qui non est inter Clementino
quia tum non reservatur culpa sed censura tan
tùm: tamen *Sanch. Sylv.* & alii multi cum *A*
versa q. 17. s. 2. probabiliùs contradicunt, qui
sic agitur contra mentem *Clementis*, cùm enim
absolutioni à culpa debeat præmitti absolutio
à censura, nullo modo consuletur infirmita
subditorum & ita à S. Congreg. decisum est
refert *Lugo* De pœn. d. 20. n. 47.

1663. §. 2. Regularis exemptus non potest sine
speciali facultate Sedis Apostolicæ absolvi
casibus Ordini reservatis, nisi à Superiore vel de
consensu Superioris talis Ordinis, *Suar.* De Re-
lig. tom. 4. tr. 10. l. 3. c. 4. n. 21. Hinc licèt Nunciis
Apostolicis detur specialis facultas absolvendi
ab omnibus casibus reservatis, etiam per Bul-
lam cœnæ, tamen id intelligitur de casibus, in
quantùm Sedi Apostolicæ reservatis, nam *Pius*
V. utì habetur in *compendio* Privil. v. *Apostasia* §
1. concedit, quod apostata à Societate JESU
absolvi nequeat, nisi à Romano Pontifice vel
Superiore Societatis: & alii Ordines exempti
habent simile privilegium, aut hocipsum par-
ticipant: hinc scio recentissimè duos Nuncios
Apostolicos debuisse petere & obtinuisse Romæ
specialem facultatem *absolvendi Religiosos cujus-*
cunque Ordinis, etiam à censuris & casibus Superio-
ribus suis reservatis, in casibus tamen occultis. Si Epi-
scopus, & non Superior religiosus, habeat pote-
statem absolvendi à reservatis Papæ, probabi-
liter poterit exemptus absolvi ab Episcopo,

quia

quia non debet esse deterioris conditionis quàm alius, & rationabiliter interpretamur esse exemptum tantùm in his, in quibus subditur jurisdictioni Prælatorum suorum, *Suar.* tr. 8. l. 2. c. 23. n. 3.

§. 3. Communis sententia habet ex cap. fin. *De pœn. & remiss.* Superiorem regularem ordinariè posse in hac materiâ circa se, quod potest circa alios, adeoque posse sibi eligere Confessarium, à quo absolvatur à reservatis. *Dixi* ordinariè, propter dicenda n. 1680. 1682. 1664.

§. 4. Certum est contra *Fagund.* Superiorem regularem non prohiberi audire confessiones subditorum, etiam non habentium casus reservatos, nam *Clemens* postquam dixit non obligari subditos ad confitendum Superi, addit, *Nisi quando peccatum aliquod reservatum admiserint aut ipsimet subditi sponte aut proprio motu id ab eis petierint, Dicast.* De pœn. d. 11. n. 115. Et quidem pro Societate JESU declaravit idem *Clemens* non prohiberi Superiores, si sint Magistri Novitiorum, uti habetur in *Ordinationibus Generalium* c. 5. An autem Novitius incurrat reservationem casuum Ordinis, in quo est, dixi L. 4. n. 64. & partem affirmativam meritò probabilem dicunt *Suar.* & alii cum *Dicast.* n. 123. Potestque videri etiam *Aversa* q. 17. s. 1., qui negativam partem tenet, vel potiùs distinguit, dicens absolvi non posse à Confessario deputato à solo Ordine, attamen absolvi posse à Confessario per Episcopum approbato. *Claudius* Generalis anno 1614. prohibuit doceri, quod nostri Novitii non incurrant. 1665.

§. 5. Recte docet *Lugo* d. 20. n. 236. in dubio an expediat, vel Superiori licitum sit concedere 1666.

subdito facultatem confitendi alteri, potiùs inclinandum esse in mitiorem partem pro subdito: additque hæc verba *S. Thomæ*: *Prælati qui sunt nimis solliciti, ut conscientiam subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per consequens sibi ipsis.*

1667. *Q.* 239. *Quid notandum sit circa casus in Societate JESU reservatos.* R. seqq. §. 1. Post Decretum *Clementis* VIII. nequidem Generalis potest reservare aliquod peccatum authoritate suâ nisi suppositâ discussione & consensu Congregationis. *Lugo, Dicast.* d. 11. n. 120. Quamvis autem Congregatio provincialis reservare non possit, cùm careat jurisdictione, tamen id possent Superiores suppositâ discussione & consensu Congregationis provincialis, *Dicast.* à n. 112. & 119. Etiam adhuc licebit Superioribus determinare pœnitentias graves quibusdam peccatis, etiam non reservatis, à Confessariis imponendas, quæ subditos ab hujusmodi peccatis petrandis cohibere possint, *Ordinationes Generalium* c. 5. n. 7.

1668. §. 2. Præter 11. casus Clementinos in Societate reservatos, quos n. 1600. refert *Busenb.*, reservantur specialiter in Societate, 1. Perjurium & falsum testimonium in judicio vel extra. 2. Furtum & usurpatio alicujus seu appropriatio rei contra votũ paupertatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale. 3. Lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodeat. 4. Inobedientia expressa, quâ quis asserit nolle se parere. 5. Seditio in Superiorem & divisio à capite, in grave nocumentum Societatis. 6. Detractio famæ bonæque existimationis

nis aliorum, & discordiarum seminatio inter fratres. 7. Impedimentum excludens è Societate reticuisse in examine, vel in illo mentitum esse, unde grave damnum oriri possit. 8. Acceptio seu missio litterarum absque licentia expressa, quæ scilicet acceptio vel missio contineat rationem peccati mortalis. 9. Transgressio votorum simplicium, quæ professi emittunt post professionem. 10. Censuræ seu peccata, quæ in nostris Constitutionibus, Bullis vel Decretis annexam habent excommunicationem. Hæc omnia, cùm manifestè erunt mortalia & in actum exteriorem prodierint, reservantur superiori domûs vel Collegii, & ab alio, nisi de expressa ipsius licentia, absolvi non possunt. Ita verbotenus in *Ordinationibus Generalium* c. 5. ubi c. 6. datur instructio, quomodo Superiores se habere debeant, si pro casu reservato absolvendo petatur ab eis facultas.

§. 3. Per apostasiam à Religione inter Cle- 1669.
mentinos reservatam intelligitur, 1. propriissimè, si quis deliberato animo, relinquendo in perpetuũ vitam religiosam, fugiat, & dimittat habitum. 2. Si discedat à Religione animo nunquam redeundi ad illam, etsi habitum retineat. 3. Si dimittat habitum, etsi tantùm ad tempus manere velit extra Religionem; sicuti à fide apostata dicitur, etsi habeat animum redeundi aliquando ad fidem. 4. Qui post vota simplicia in Societate JESU edita ab hac recedit, est apostata, utì declaravit *Paulus III.* Bullâ *Licèt debitum* & *Pius V.* Bullâ *Æquum reputamus.* Hinc *Bannez* 2. 2. q. 12. a. 1. dicens recedere à Religione, in quâ emittitur votum simplex tantùm, non esse apostasiam, corrigendus est.

5.

5. Apostata est, qui *è causis non veris, fraude ac* [illegible] *dimissionem obtinuit, aut ex causis quidem veris justis gravibusque delictis sed eâ intentione perpetratis, quò facilius dimissionē extorqueret*, uti declaravit Congregatio VII. Dec. 22. n. 4. Attamen non esse apostatam, qui propriâ Religione desertâ tranfit absque ligitima licentia ad laxiorem, tenent *Cajet. Arrag. Nav. Sa, Valent. Li Sanch.* in Decal. L. 6. c. 8. n. 8. quia simpliciter non recedit à Statu religioso: Contradicit tamen probabiliter *Suar.* De Relig. Tom. 4 tr. L. 3. c. 12. n. 16. quia invalidè assumit laxiorem ergo reipsa deserit omnem Religionem.

1670. §. 4. Per lapsum carnis voluntarium opere consummatum, qui est inter Clementinos, intelligitur, non sola copula carnalis sed etiam pollutio, *Suar. Sylv.* p. 1. v. *Casus reserv.* cas. *Gob.* Tr. 7. n. 677. meritò dicens esse certum. Putat quidem *Diana* p. 11. Tr. 2. R. 61. lapsum carnis non censeri consummari per distillationem, sed etiam in hoc contradicit *Gob.* n. 68 quia est vera effusio seminis, quam vis nondum ita perfecti. Quòd si pollutio proveniat ex sola delectatione interna absque omni actu aut medio externo, *Sporer* in Tyr. Sacram. p. 4. n. 331. 332. *Coriol. & Kiene* apud *Dian.* p. 4. Tr. 4. R. 61. putarunt per *Clementem* non reservari, quin ut dicatur lapsus opere consummatus, videtur requiri, ut procuretur per medium externum, v. g. per tactum aut saltem per externum sensibilem conatum; Sed absolutè tenendum est oppositum, quia quoties peccatum pervenit ad pollutionem, actus externus censetur in sua specie consummatus, *S. Tho.* 2. 2. q. 154. a. 11. *Suar.* suprà L. 2. c. 18. *Sylv.* suprà *Dian.* p. 3. Tr. 2. R.

118. *Gob.* n. 678. Si quis tamen voviſſet cavere etiam cauſas per accidens pollutionis, & v. g. equitando eam ſibi cauſaret, peccaret quidem mortaliter per illam pollutionem, attamen non videtur incurrere reſervationem, quia, niſi aliud aliunde conſtet, mens reſervantis cenſetur tendere in pollutionem ſecundùm communem ſtatum illicitam & non ratione privatæ obligationis, quâ quis eam ſibi interdixit etiam ùt ſecuturam ex cauſis per accidens alioqui de ſe licitis, *Gormaz* De act. hum. n. 178.

§. 5. Per *Clementem* non reſervantur impudici aſpectus, tactus, locutio, lectio, quamvìs de ſe ſint mortalia externa, quia non cenſentur lapſus carnis opere conſummatus, *Suar. Coriol. Dian.* ſuprà contra *Turr.* Attamen iſta omnia reſervantur in Societate, quando tales actus habent malitiam externam de ſe mortalem, id eſt, quæ cenſeretur mortaliter mala in homine ſoluto, ſecundùm dicta n. 1649. eſſetque index internæ voluntatis mortaliter malæ, *Henriq. Gran. Dian.* p. 4. tr. 4. R. 163. ac reſcripſit *Mutius* Generalis 9. April. 1644. Aliud eſt, ſi fieret v. g. tactus manûs muliebris aut aſpectus vultûs illius, qui de ſe indifferens eſt accipi in bonam vel malam partem, quamvìs procederet à voluntate interna mortaliter mala, nam non ideo eſſet caſus reſervatus in Societate, *Suar. Coriol.* & reſcripſit *Claudius* Generalis 9. Nov. 1608. Rectè tamen notat *Caſtrop.* ſuprà, ſi tali etiam levi tactu vel aſpectu velles fœminæ de hoc ſatis conſciæ indicare tuum actum internum mortaliter malum, fore reſervatum. Addit *Præpoſitus* etiam fore, ſi quis inhoneſtè aſpiceret fœminam vicinam, ita ut hoc notaretur cum ſcandalo. 1671.

§. 6.

1672. §. 6. Si ad delectationem morosam, vel desiderium turpe, sequatur commotio spirituum & partium genitalium, aliqui putarunt hocipso esse casum reservatum in Societate quia est mortale, quod prodit in actum externum graviter oppositum castitati, & Societ reservat, *quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodit.* Alii negarunt, tu quia aliàs debuissent in societate reservari mnes delectationes internæ, cùm naturaliter habeant semper adjunctas tales commotione tum etiam quia hoc non reservatur, quod no teneor in confessione aperire, sed secundùm dicta n. 128. non est opus hoc addere in confessione. Alii distinxerunt, putantes esse reservatum, si externa illa commotio sit in se volita vel in eam subortam positivè consentiat voluntas, hìc enim videtur habere locum ratio primæ sententiæ: negarunt autem, si non sit in se volita, neque in eam positivè consentiat voluntas. Interrogatus à me de hoc casu aliqui Revisor Romanus, respondit 25. Febr. 170 his verbis. *Quod spectat casum propositum, supra eo consului, quos hic nôram doctissimos & harum rerum peritissimos, una omnium sententia, cui meam adjungo, hæc fuit, non esse reservatum.* Quod intelligitur, etiamsi talis commotio esset in se volita. Judicarunt tamen omnes tactum venereum aut distillationem sequentem ex delectatione interna esse reservatam. An autem incurrat reservationem, qui sine propria delectatione interna concurrit proximè, v. g. per tactum, ad pollutionem alienam, colligi debet ex dictis L. 4. n. 155. ubi defendi sententiam affirmativam.

§. 7.

§. 7. Reservatur *testimonium falsum*, quo proximus graviter lædítur, quamvìs non sit juratum. Item *gravis violatio paupertatis*: quæ quandonam fiat, & speciatim in Societate, dixi L. 4. à n. 104. 136. Item *seminatio discordiarum*, etiam inter externos, secundùm illud *Proverb.* 6. v. 19. *Qui seminat inter fratres discordias*, quod dicitur detestari Spiritus S., ubi per *fratres* intelliguntur omnes, qui juncti esse debent vinculo charitatis. Per *reticentiam* autem *impedimenti* excludentis à societate, intelligitur impedimenti essentialis: attamen reticentia impedimenti secundarii etiam reservatur per secundam partem illius septimi casûs, quia circa hoc committitur mendacium, quod potest esse graviter pernicioſum. Ita quoad omnia *Castrop* suprà. *Nec obstat*, quòd ingressurus, ante admissionem non esset subditus Societati, *nam* est reservatio impropriè dicta, per hoc, quòd omnibus Confessariis nostris tollatur potestas absolvendi à tali peccato, *Lugo* in Resp. mor. L. 4. dub. 16. n. 11. 1673.

§. 8. Quod quartum casum attinet, putat *Castrop.* suprà, omnem inobedientiam formalem esse mortalem, nec in illa dari parvitatem materiæ, quod verum est, si adsit contemptus formalis authoritatis in Superiore, utì explicatum est L. 5. à n. 242. hinc si dicas, etiam quando materia est levis, te nolle obedire, & non declares te solùm nolle in hac materia, in aliis verò paratum esse obedire, sine dubio absolutè contemnis Superiorem & incurris reservationem, utì rectè *Lugo* De pœn. d. 20. à n. 28. estque perinde, quibus verbis utaris, dummodo in his circumstantiis sufficienter significent volun- 1674.

§. 7.

luntatem non parendi, tum enim importabu
eundem contemptum Superioris vel obedie
tiæ. Quòd si internuncio indicanti voluntat
Superioris dicas, *nolo parere*, ordinariè etia
incurretur reservatio, quia sicuti Superior
bet per internuncium, sic ei respondetur in
ternuncio, *Lugo* suprà, & in Resp. dub.
Præterea in Congregatione VII. Decreto 44.
habetur, *Cùm propositum fuisset, standumne esse*
dinationi P. N. Claudii dicentis reservatum casu
esse, si quis Fratrum diceret Ministro aliquid jubenti
licèt non præcepto, nolo facere, censuit Congrega
huic ordinationi vel declarationi standum esse: relic
tamen loci hujus explicatione prudentiæ Patris No
stri. Less & Castrop. putant non esse mortale nol
le obedire Superiori, quia indoctus est & im
prudens, vel tibi offensus, dummodo ea inobe
dientia nec Superiori nec aliis declaretur, alia
esset gravis cõtemptus & injuria contra ipsum
Si autem Frater dicat, *non obediam*, non incid
in reservationem, quia tantùm casus dicenti
nolo obedire, intelligitur expressè reservatu
Mutius 1617. 20. Martii.

1675. §. 9. Quoad acceptionem vel missionem li
terarum continentium rationem peccati mor
talis, putat *Castrop.* incurri reservationem, eti
amsi Superior consenserit, quia illa licentia Su
perioris est irrita, cùm licentia respicere debeat
tantùm licita & honesta: sed oppositum videtur
probabilius, nam verba restringuntur ad con-
1676. ditionem si fiat *absque licentia expressa*. Quòd si
quis litteras tales miserit, sed casu non perve
nerint ad eum, cui missæ sunt, putant aliqui
non incurri reservationem, quia quando effe
ctus, quem legislator principaliter volebat ca-

veri,

veri, secutus non est, præsumitur noluisse incurri pœnam, videtur autem principaliter intendi, ne alter recipiat tales litteras, quia per hoc, quòd præcisè mittantur, non incurritur principale nocumentum. Quod confirmant à pari, nam *Nav. Cón. Hurt. Dicast.* De censur. D. 2. n. 129. *Diana* in *Comp.* v. *Censura* n. 6. docent, quamvis *Greg. XIII.* prohibuerit sub excommunicatione latæ sententiæ, ne Religiosi cujusdam Ordinis scribant ad Moniales ejusdem Ordinis, tamen si quis scribat, & epistola non perveniat ad Monialem, non incurri excommunicationem: ita illi: Sed contrà est, quòd in *Ordinatione pro studiis superioribus* prohibeamur docere hanc 21. prop. inter Theologicas: *Nonnulla peccata, quæ reservantur in Societate, ùt machinatio in superiores, seminatio discordiarum & similia, licèt attingant gravitatem peccati mortalis, non sunt reservata, nisi sequatur effectus.* Ratio potest esse, quia quando Reservantes non addunt, *effectu secuto*, censentur reservare culpam, propter malitiam de se aptam causare talem effectum, quæ tota posita est, etiamsi per accidens non sequatur effectus.

1697.

§. 10. Vota simplicia Professorum, quorum violatio est reservata, sunt. 1. Non relaxandi paupertatem. 2. Prælaturam vel dignitatem non ambiendi intra Societatem. 3. Nec extra Societatem. 4. Deferendi utrosque ambientes, etiam non professos 5. Si quis promoveatur extra Societatem, audiendi consilia & exequendi, si judicaverit meliora. Referuntur pluribus in *Epitome Instituti* p. 3. c. 3. s. 4. Et de voto non ambiendi, videri possunt, quæ dixi l. 4. à n. 162. Excommunicationes in Societate

reservatæ enumerantur in Instituto Pragæ in
presso volum. 1. pag. 663. & seqq. Easdem pa
cis refert *Castrop.* suprà n. 11. Et præcipuè co
cernunt electionem Generalis, profugientes
Societate, impugnantes Institutum, utentes o
externorum ad dimissionem alicujus: quos
mnes casus fusè explicat *Castrop* tr. 16. d. 5.

1678. §. 11 Quod attinet ad absolutionem abil
reservatis, imprimis certum est quærend
esse aliquam directam ab illis absolutionem
quæ dari potest à solo Superiore vel de ejus
centia; hinc in *Ordinatione pro studiis Superio
bus* prohibemur docere hanc 23. prop. in
Theologicas: *Is, qui à reservato peccato pro u
cognito ex necessitate aliqua indirectè est absolut
non tenetur deinceps se Superiori sistere, nec per se
per alium, sed manet simpliciter absolutus, & sine
lo onere quærendi directè à reservato absolution*

1679. Deinde *Ordinationes Generalium* c. 6. sic haben
De iter agentibus quando ad aliquem Socie
tis locum divertunt, aliter judicandum est, qu
nempe potest à reservatis ordinarius loci ill
us Confessor absolvere, aut si is haberi no
possit, quilibet alius Societatis Sacerdos appro
batus, aut si is quoque desit, etiam externus
In omnibus tamen his casibus cum onere &
obligatione, ut se sistant postmodum Superio
ri suo, ad quem ituri vel redituri sunt, eique au
alteri de ejus licentia confiteantur. Si verò ac
cidat, ut aliquis tanquam hospes sit in aliquo
Collegio, diu tamen ibi moraturus (puta spatio
unius aut alterius circitèr mensis) si is eo tem
pore in casum aliquem reservatum incideret
poterit ac debebit absolvi à Superiore illius
loci, in quo est, vel de illius licentia, tanquam

si proprius esset ejus subditus, sine obligatione sistendi se Superiori ejus loci, ad quem propriè pertinet.

Superiores locales possunt absolvi per quemcunque ex ordinariis suæ domûs Confessariis. Quòd si alium ex suis subditis malint, is absolvet cum onere præsentandi se Provinciali. Provinciales autem absolvi possunt à suo socio, à Superioribus localibus seu eorum ad id delegatis, à Confessariis ordinariis domûs: quo jure etiam gaudent ipsius Socii. In Residentiis missionibusque fixis, in quibus è nostris pauci morantur, jus idem illarum Superioribus conceditur, quod Rectores habent quoad facultatem absolvendi per se seu delegandi, integrâ tamen illis concessione manente Congreg. VIII. Decr. 25. pro parvis domibus, quâ Confessarius potest absolvere pœnitentem à reservatis, cum onere se præsentandi Provinvinciali, si brevi sit in ejus domum discessurus. Præterea si Superior ex urbe abierit, vice. Præpositus aut vice-Rector ab eo dictus habeat facultatem absolvendi à reservatis, qualem & ipse Superior. Quòd si nullum suo loco substituerit, etiamsi per unam seu integram diem futurus sit absens, nec consuli possit, is, qui Minister est & domui tunc præest, facultatem habet tum absolvendi tum delegandi hanc potestatem. 1680.

Ad extremum, ut omnes eximantur scrupuli, & majori cum fiducia ac libertate procedatur, cùm Confessarius bonâ fide dubitat, an mortale sit, quod proponitur ab eo, etiamsi ex genere suo reservatum sit, potest absolvere, licèt hujusmodi dubitatio ex ignorantia procedat: 1681.

dat: Sed neque postea, si animadverterit man
festè fuisse mortale, repetenda erit confes
bona siquidem & vera fuit absolutio, Hucusq
Ordinationes dictæ.

1682. §. 12. Ex dictis n. 1680. infert *Dicast.* l
pœnit. d. 11. n. 288. quamvis Provinciales
Superiores locales in Societate, non possint
designare quoscunque Confessarios pro ab
lutione à suis reservatis, attamen posse design
re alios etiam non Societatis Sacerdotes,
subditos suos absolvant à reservatis, quia
potestas non invenitur ullibi esse restricta, n
ximè cùm possit etiam extra Sacramentu
tolli reservatio.

1683. §. 13. Ex dictis n. 1668. 1681. sequitur
Societate non reservari peccata dubiè mort
lia: Hinc casus murmurationis dubius, qui
declaratione *Claudii* Generalis erat reservat
nunc cessavit, *Tamb.* De cas. Reserv. c. 7. §
num. 61.

1684. *Q.* 240. *Quid præterea notandum sit circa*
servationem & absolutionem à reservatis. Bz. se
§. 1. Potestas ordinaria absolvendi à reser
tis est favorabilis & latè interpretanda, qu
datur ob commune bonum: & idem est de
legata, quando datur non expressis perso
absolvendis; si autem detur his expressis,
strictè interpretanda, quia non censetur
nisi pro bono privati, *Castrop.* tr. 3. d. 4. p. 11. n.
Et consequenter si potestas absolvendi à rese
vatis detur Confessario in gratiam Confessar
est largè interpretanda: si in gratiam pœniten
tis, strictè, *Sanch.* De Matr. l. 8. d. 2. n. 6. *Tamb.* D
Sacram. l. 1. c. 9. §. 1. n. 13. Reservatio est strict
interpretationis, cùm enim videatur habe
adju

adjunctam rationem pœnæ, est odiosa, *Suar. Henriq. Sanch.* in Decal. l.1.c.10. n. 74. *Chapeav.* p.1.c.6. *Herings* d.6.n.7. contra *Bonæspei:* Et etiam ideo n.1604. dixi in dubio, an casus sit reservatus, censeri debere non reservatum.

§. 2. Reservatio etiam sine causa facta à Papa est valida, quia jurisdictio omnium inferiorum ab eo pendet. Si autem ab Episcopo vel aliis fiat sine causa, *Ang. Sot. Vasq.* & alii putant esse invalidam, quia *Trid* sess. 14. De pœn.c.7. dicit Episcopos reservare posse, non in destructionem sed ædificationem: & idem est de aliis. Sed *Suar. Côn. Bonac. Fill.* tr.7.n.279. *Lugo* d.20. s. 2. *Dicast.* De pœn.d.11.n.13. probabiliùs dicunt esse validam, quia licèt consulatur, ut semper fit in ædificationem, tamen non negatur potestas tollendi jurisdictionem. 1685.

§. 3. *Henriq. Rodriq. Castrop.* t.23.p.18.§. 1. putârunt, si Superior sine justa causa neget inferiori potestatem absolvendi à reservato; probabile esse quòd inferior eam habeat, sed oppositum tenendum est cum *Bonac. Laym. Aversa* q. 17. s. 4, quamvis enim neget illicitè, non est ratio cur invalidè, nisi inferior ille esset Confessarius ordinarius Regularium, secundùm dicta n. 1600. in Resp. 1. n. 5. Quando autem dicitur haberi vel dari facultatem *pro illa vice*, probabilius est cum *Lugone* contra *Dicast.* à n. 346. sic intelligi, quòd detur, vel pro illis peccatis, pro quibus petitum est, vel pro illo moraliter tempore, prout colligi debebit ex circumstantiis. Adduntque *Bordon.* & *Aversa* hoc non intelligi pro una vice tantùm, sed Confessarium Regularem posse eumdem pœnitentem toties absolvere; quoties relabetur, si Superior 1686.

perior rogatus facultatem neget : sed in ho contradicunt *Homob.* & *A. Tamb.* apud *Diana* p. 3. t. 2. R. 126.

1687. §. 4. Qui habet potestatem delegatam ab solvendi à reservatis cum facultate eam sub delegandi, potest alteri subdelegare, à quo ea am ipse absolvatur, si in reservatum incidat, u habet communis cum *Aversa* s. 7. contra Gr Si autem habeat potestatem *per seipsum tam* absolvendi, adhuc putant aliqui eum posse alio à se subdelegando absolvi, quia non de esse deterioris conditionis quàm alii : quod v rum est de Episcopis, secundùm dicta n. 163 propter declarationem Sacræ Congregation sed saltem quoad alios *Aversa* §. *Quintò*. id m ritò non admittit, quia dum dicitur, *per seipsu* negatur potestas substituendi alium.

1688. §. 5. Si Confessarius, qui commisit reserva tum, petat à Superiore facultatem, v. g. his ve bis, *Petitur facultas pro aliquo, ut absolvi possit à servato, Diana* & alii cum *Aversa* dicunt vi co cessionis posse petentem absolvi, quia Superio consentit vagè, non determinando Confessa rium vel pœnitentem. Quòd si Superior licen tiam istam daret determinatè Confessario p tenti, vi illius absolvi non posset. Et quod So cietatem JESU attinet, *Lugo* & *Dicast.* n. 351 rectè notant mentem Superiorum non esse, u hoc unquam serviat Confessario ita petenti li centiam, quia Societas præscribit, ut cui Supe rior committit, sit talis, cui meritò committ possit, ergo cùm nulli committat nisi petenti supponit hunc fore Confessarium & non ess ipsummet reum.

1689. §. 6. Secundùm dicta n. 1154. ordinari peccat

p eccat Superior, si absolvat aliquem à solis reservatis & pro non reservatis remittat ad inferiorem, quia vix potest esse rationabilis causa sic dimidiandi confessionem. Habet autem praxis & communis sententia cum *Aversa* s. 5., quòd Superior possit non tantùm quando subditus est in itinere, sed etiam aliàs, delegare inferiori potestatem eum absolvendi à reservato, addito onere, ut reus postea coram se compareat, non obligando directè ad iteratam illius reservati confessionem, nam *S. Th.* & alii cum *Dicast.* d. 11. n. 194. docent contra *Adr. Suar. Ang.* & alios, nequidem Ecclesiam posse independenter à consensu subditi imperare iteratam ejusdem peccati confessionem, sed saltem ideo, ut Superior intelligat de medio ad emendationem præscripto aut provideat contra relapsum. Et hanc obligationem postea comparendi esse sub mortali, docent *Suar. Lugo, Côn.* & alii cum *Dicast.* n. 209. Addit *Aversa* s. 7. §. *Octavò* si Superior concedat licentiam sub certa conditione, fieri posse, ut hac neglectâ absolutio sit invalida, quod colligi poterit ex præsumpta mente & verbis concedentis: Si tamen Superior taxârit pœnitentiam injungendam aut præceperit præmitti satisfactionem vel saltem cautionem de ea præstanda, si Confessarius ista etiam per malitiam neglexerit, ordinariè validam fore absolutionem.

§. 7. Qui habet potestatem in reservata, absolvere potest ab illis etiam tempore Jubilæi anni Sancti, quia hæc opinio, quamvis non sit certa, tamen est communiter recepta à sapientibus, ergo si coram Deo sit fortè falsa, est error communis cum titulo putativo, nempe ex privilegio 1690.

vilegio Papæ & approbatione Ordinarii, ergo si fortè desit jurisdictio, ad Ecclesiam spectat supplere, secundùm dicta l. 6. p. 1. à n. 112. & in hoc casu id docent *Lugo* d. 23. à n. 144. *Card.* in 2. crisi d. 2. n. 155.

1691. §. 8. Quamvis *Palud. Graff.* & alii putent impuberes non incurrere casus reservatos, sicut non incurrunt censuras, tamen rectè contradicunt alii cum *Lugo* d. 20. n. 10. *Aversa* q. 17. s. 1. nisi aliud exprimatur, reservatio enim non est censura nec purè pœna sed magis medicina quâ æquè indigent impuberes.

1692. §. 9. Si quis post obtentam licentiam iterum committat reservatum, si petitio fuit determinata ad certa reservata jam commissa patet licentiam non extendi ad alia. De cæteris judicandum est secundùm præsumptam mentem & verba concedentis, *Aversa* s. 7. §. *Sexto*. Hinc si fuerit petitum, ut posset pœnitentem aliquem absolvere à reservatis, facultas extenditur etiam ad posteriora reservata post obtentam facultatem commissa, *Lugo, Tamb. Sta Dicast.* n. 345. *Gob.* t. 7. n. 710. Quod verum est quamvis pœnitens ex confidentia illius gratiæ sæpius peccasset, *Sporer* n. 765. Et universaliter præter-citatos n. 1451. docent *Sanch. Regin. Lugo*, Bonac. *Beja* p. 2. cas. 28. *Dicast.* n. 254. *Aversa* §. *Septimò* contra *Covarr.* si quis ideo committat reservatum, quia jam est Jubilæum, quia habet privilegium, ut absolvatur, &c. posse nihilominus absolvi, quia tale peccatum nullibi excipitur. Vide dicta ibi n. 1451.

1693. §. 10. Cùm peccata dubia non reserventur, secundùm dicta n. 1604., si propter dubium absolutio fit data à non habente potestatem in reser-

reservata, & postea innotescat peccatum fuisse certò reservatum ; si reservatum erat propter censuram, *Lugo* d. 20. à n. 20. rectè dicit sublatam esse reservationem , quia censura in casu dubio ordinariè absolutè tollitur: è contrà si reservatum erat ratione suî , videtur remanere obligatio se sistendi Superiori , quia sicuti si in casu necessitatis aut si quis bonâ fide per inadvertentiam fuisset ab inferiore absolutus , reservatio non esset sublata, quia jurisdictio erat suspensa, ita & hìc: quod maximè valet in sententia , quam tenui n. 615., nempe eum, qui confessus est mortale tanquam dubium , si postea resciat fuisse certum, teneri adhuc confiteri tanquam certum. Nihilominus probabiliter contradicunt Sa, *Hurt. Portel*, *Rasler* , *Sporer* n. 734 *Gob.* n. 358. *Dicast* n. 99., quia ex voluntate Superiorum, quamdiu peccatum est dubium, relinquitur jurisdictio , ergo si tum detur absolutio , tollitur reservatio . neque postea est causa, cur semel sublata redeat. Et ideo etiam si quis in articulo vel periculo mortis , aut virtute Jubilæi vel Bullæ absolutus sit à reservato, non est obligatio se postea sistendi Superiori, nisi fortè ratione censuræ annexæ , secundùm dicta n. 1623., quia per talem circumstantiam vel privilegium relinquitur jurisdictio , per quam absolutè tollitur reservatio, *Suar. Sanch. Dicast.* De censur. d. 3. n. 195. *Aversa* q. 17. s. 5.

§. 11. Si quis in diœcesi , in qua reservatur 1694.
peccatum, quando est publicum, absolvatur à peccato adhuc occulto per Confessarium non habentem potestatem ad reservata , si peccatum postea fiat publicum , est & manet directè absolutum sine obligatione iterum confitendi

aut se sistendi, quia peccatum eo tempore non erat reservatum, nec à Confessario erat sublata jurisdictio: per hoc tamen non eximitur à potestate fori externi, si annexa erat censura aut alia pœna. Similiter si homicidio annexa sit reservatio, & aliquis ante mortem secutam à non habente potestatem in reservata absolvatur à peccato lethalis vulnerationis, quamvis aliqui putent mentem reservãtis esse reservare actionem occisivam, cum qua moraliter est conjuncta mors, tamen cùm hæc actio morte non secutâ reipsa non sit homicidium, reservatio non videtur eò extendenda, unde cùm sit directè absolutus, non indiget aliâ directâ absolutione ab eo peccato nec tenetur se sistere, *Henriq. Fagund. Herinx, Diana* p. 8. t. 7. R. 85. *Aversa* q. 17. s. 2. *Dicast.* De pœn. d. 11. n. 195. Cùm tamen homicidio annexa sit irregularitas, hæc postea incurretur, secundùm dicta l. 1. n. 618. Et idem plerique dicunt, si censura esset annexa, de quo in l. 7. quando de excommunicatione. Quòd si tale peccatum ante publicationem vel mortem secutam esset remissum per solam contritionem, probabilius est, quod secutâ publicatione vel morte superveniat reservatio, quia quamvis culpa non ampliùs existat, quando illi effectus sequuntur, tamen cùm peccatum illud adhuc debeat directè absolvi, hæc potestas absolvendi jam sublata est ordinariis Confessariis: Quod magis valet, si ante secutum talem effectum culpa esset retractata per solam attritionem, quidquid in contrarium dicant *Homob.* Bordon. *Aversa* q. 10. s. 2. in fine.

1695. §. 12. Si pœnitens expresserit peccatum reservatum in confessione apud illum, qui habuit pote-

potestatem saltem delegatam ad reservata, quamvis absolutio fuerit invalida, v. g. defectu doloris, reservationem esse sublatam habet communis cum *Lugo* d. 20. n. 113. *Dicast.* d. 11. n. 124. *Herincx.* d. 7. n. 26. contra *Arriagam.* E contrà si reservatum inculpabiliter omisit, præter citatos n. 1449. docent *Covarr. Can. Ledesm. Nav. Regin. Arr. Less. Tamb. Lugo* n. 85. *Herinx* n. 30. *Gob.* t. 7. n. 377. sublatam esse reservationem. Limitant *Gabr. Ang. Sylv. Rosell. Bonac.* si absolvens intenderit eam tollere, sed absolutè id dicunt *Busenb.* & alii 20. graves Auctores cum *Aversa* q. 17. s. 8. & *Viva* q. 11. a. 4. & 6. quamvis non intenderit erpresè, quia saltem implicitè ac virtualiter vult facere, quod potest, atqui potest tollere reservationem peccati etiam non cogniti, ergo. Hoc extendit *Lugo* n. 106. etiam ad confessionem invalidam: alii etiam ad sacrilegam, quia extra confessionem etiam à delegato Confessario tolli potest reservatio, ex vi potestatis, quam delegavit Superior: Sed contradicunt iterum *Arr.* & alii. *Dicast.* fatetur has sententias esse valde probabiles, attamen n. 141. cum *Suar. Præpos.* & aliis tenet non tolli reservationem, si nulla fiat mentio reservatorum nec adsit positiva intentio illam tollendi, quia tum non videtur satisfieri intentioni reservantis, quæ est, ut reservatum directè subjiciatur clavibus, sicque ratione reservationis explicatæ medicina conveniens imponatur ab illo, qui in reservata habet potestatem. V. dicta n. 1452. & 1475.

§. 13. Si pœnitens, nequidem quando confitetur, sciat suum peccatum esse reservatum, *Gob.* t. 7. n. 360. permittit absolvi, & consentit 1696.

Spo-

Sporer n. 735. datque n. 761. rationem, quia videtur esse sufficiens necessitas, ne pœnitens cogatur sine absolutione discedere & bis idem confiteri; imò fortè non redibit. Sed hæc sunt per accidens, unde non video, unde perveniret jurisdictio pro hoc casu: & saltem si excommunicatio reservata sit annexa, certò non poterit absolvi, quia talis prohibetur ante sublatam excommunicationem suscipere Sacramentum Pœnitentiæ.

1697. §. 14. Obligatus postea comparere coram Superiore, non tenetur ante Missam vel Communionem, sed satis est, si primâ commodâ occasione, *Less.* in Auct. v. *Absolutio* casu 5. Satisfacit autem, si postea coram delegato vel alio privilegiato compareat per se vel alium, *Stoz* l. 2. n. 74. Quòd si aliquis ob impedimentum non possit per seipsum adire Superiorem, *Card. Valent. Henriq. Az. Sanch. Tamb. Dicast.* n. 270. *Stoz* n. 69. *Sporer* n. 750. *Viva* ad prop. 7. *Alex.* VII. n. 8. dicunt non teneri ad ipsum recurrrere per Procuratorem vel litteras, aut ipsum ad se advocando, tum quia est obligatio personalis, & ipse in individuo dicitur teneri adire, tum etiam quia isti alii modi comparendi sunt extraordinarii vel periculosi, ergo ad illos non est extendenda lex odiosa; quæ sententia de non necessario tum recursu ad Papam communis est, secundùm dicta n. 1624., quia Papa tum concedit Episcopis: è contrà probabilius videtur cum *Suar. Bon. Lugo, Zambr. Aversa* q. 17. s. 5. recurrendum esse ad Episcopum vel alium Superiorem per Procuratorem vel per litteras, Episcopi enim & alii Superiores id non concesserunt aliis, & quod quis facit per Procuratores

tores vel per litteras, censetur facere per seipsum; imò hoc est facilius, quàm adire per seipsum, nec est periculum nisi remotum manifestationis.

§. 15. Quid facere debeat ille, qui habet reservata, & communicare debet, attamen Confessarium non habet, qui possit absolvere à reservatis, habet *Busenb.* n. 600. relatus, potestque videri *Aversa* q. 17. s. 9. accuratè referens sententias & Auctores. 1698.

DUBIUM V. 1699.

Quod sit officium & quæ obligatio Confessarii.

Resp. I. Munus Confessarii est absolvere» dispositum, & non alium; item curare re-» ctitudinem istius judicii, præsertim quando» cœptum est; & reos juvare, ac monere, cum» prudentia tamen. Ratio primi, ne fit injurius» pœnitenti. Ratio secundi, ne fiat sacrilegus.» Ratio tertii est eadem; & quia debet curare, ut» absolutio sit efficax. *Unde resolves*: »

I. Etsi interdum utiliter differatur absolu »tio, etiam ejus, qui potest licitè absolvi, id ta-» men rarò, nec ferè nisi de pœnitentis consensu» faciendum, quia potest vergere in grave ejus« periculum vel damnum. *v. Dian p. 1. t. 4. R. 35.* »

II. Absolvendus est qui adhæret sententiæ» probabili; quia est dispositus. »

III. Moraliter ei constare debet de bona di-» spositione pœnitentis; aliàs absolvendo pec-» cabit mortaliter. »

IV. Non licet absolvere, 1. Qui nullam præ »bet materiam: qualis tamen non est, qui post» abso-

»absolutionem mox confitetur, cujus erat ob
»litus. 2. Qui cùm possit, non est paratus resi
»tuere, & proximas peccandi occasiones fuge
»vid. *Nav. cap. 15. Suar. d. 32. s. 2. 3.* Ignoranter
»ea, quæ omnes scire tenentur, v g. decem pra
»cepta, & quæ ad fructuosam confessionem
»communionem spectant: unde talis commu
»niter priùs est instruendus, vel aliò mittendu
»ad instructionem. *v supra l. 2. t. 1. cap. 1.*

» V. Rudiores ordinariè juvandi sunt, nisi sin
»incapaces instructionis, vel ob pœnitentium
»multitudinem fieri non possit, nec videatur
»expedire, ut dimittantur; vel sint peregrini,
»qui mox communicare & abire debeant, tum
»enim, si alioqui bonâ fide agunt, & temporis
»angustiæ vel pœnitentium multitudo longum
»examen vel instructionem non permittat,
»sufficere aliquando integritatem formalem,
»docet *Lay l. 5. t. 6. cap. 13 n. 10.* quâ scilicet au
»ditis aliquibus peccatis absolvatur, cum onere
»redeundi ad confessionem pleniorem.

» VI. Si Confessarius notet pœnitentem igno
»rare aliqua necessaria ad hoc Sacramentum,
»tenetur eum instruere, & admonere officii,
»quantum fieri potest; v. g. si nesciat illa, quæ
»necessitate medii sunt ad salutem necessaria,
»debet ea docere: item obligatus ad ponen
»dum odium, ad restitutionem honoris, famæ
»aut bonorum, aut ad occasionem peccatorum
»tollendam, aut amovenda vel reparanda
»scandala, aliave damna, quæ intulit; aut ad
»corripiendos delinquentes, juvandos indi
»gentes, ad denuntianda delicta, vel delinquen
»tes in præjudicium communitatis vel inno
»centium; & denique si quam censuram in

cur-

currerit, &c. tenetur ea de re monere & hor-» tari ad satisfactionem, quam si recusent, nega » re absolutionem, quia alioqui se ipsorum cri-» »minum participem & sacrilegii reum faciet,» *Aversa q* 16 *s.* 12. »

VII. Tenetur monere eum, qui ex ignoran » tia vincibili & mortaliter culpabili est in malo» statu, quia aliàs nec ipsi nec Sacramento con-» sulet, cùm pœnitens sit indispositus. Si verò» ignorantia sit invincibilis, v. g. si bonâ fide te » neat rem alienam, aut sit in matrimonio irri-» to, tenetur quidē monere & instituere, quando» speratur fructus, nec timentur incommoda» graviora: quæ si prudenter metuantur, aut» fructus non speretur, non tenetur, imò non» potest; (excipit *Lug. d. 22. n. 24.* nisi silentium» officiat bono communi) quia debet bonum» pœnitentis procurare, ac consequenter licitè» etiam suadet, ut secundùm suam ignorantiam» operetur, v. g Cajæ, ut reddat debitum Titio,» quem invincibiliter credit suum esse mari » tum, cùm non sit *vid. Sanch. l. 2. de mat. d. 38.* Nec» obstare, etiamsi sit in præjudicium tertii parti » cularis, ait, *Lug. & Tamb de exp. conf. l 2. c. 4.* Hinc» si Confessor prævideat pœnitentem non resti-» tuturum, si ipsi detegatur nullitas tituli, quem» pro se esse putet, non esse illi talem nullitatem» à Confessario non interrogato detegendam.» Quòd si tamen pœnitens ipse dubitet ac roget,» tenetur dicere veritatem, (quia tacere, esset» errorem approbare) prudenter tamen, non» plus dicendo, quàm rogatur, v. g. si roget Ti » tius, an post votum simplex castitatis matri-» monium contractum valeat, possitque ac te-» neatur reddere debitum, respondeat, quòd»

sic,

»sic, tacendo obligationem non petendi debiti
»*v. Lay.* hìc & *Lug. l. c.*
» VIII. Quando Confessarii Principum, Prz-
»latorum, aliorumque Magnatum sciunt ipsos
»non satisfacere officio, v. g. circa collationem
»Beneficiorum, electionem ministrorum, sub-
»ditorum gubernationem, circa eleëmosyna-
»ex bonis Ecclesiasticis faciendas, &c. Regula-
»riter tenetur Confessarius monere pœniten-
»tem de sua obligatione: aliàs si absolvit, sui
»humeris peccata illa imponit, & cœcus cœ-
»cum ducens ambo in foveam inferni cadunt.
»Ratio, quia in talibus rarò est ignorantia in-
»vincibilis: rarò item contingit, ut illa secum
»non adferant scandalum in subditis, æstiman-
»tibus illa licere; vel certè non afferant damnũ
»commune: Si tamen videat ignorantiam esse
»invincibilem, neque ex illa sequi scandalum
»aut damnum commune; contrà verò admo-
»nitionem fore in majus malum pœnitentis,
»aut allaturam scandala vel incommoda, pot-
»est secundùm paulò antè dicta, dissimulare, nisi
»interrogetur, *Lug. n.* 37.
» IX. Si etiam pœnitens teneretur (licèt sub
»peccato mortali) ad aliquid adeo difficile, ut
»non crederetur tunc æquo animo accepturus,
»& aliâ vice melius suscepturus, posset prudens
»Confessor tunc illum relinquere in bona fide
»excusante à peccato, & monitionem differre
»in tempus opportunius, ne territus à confes-
»sione abstineat, graviusque detrimentum in-
»currat. *Tamb. c.* 14. *Lug. n.* 27.
» X. Minùs rectè dispositus excitandus est ad
»dolorem & propositum emendationis, pro-
»positâ peccati fœditate, bonitate Dei, & perí-
culo

culo damnationis, &c. Item remedia oppor »
tuna præscribenda contra peccata futura. »

Resp. II. Ut Confessarius licitè hoc Sacra- »
mentum administret, debet esse in gratia, alio »
qui peccabit mortaliter: Item debet esse talis, »
ut per hoc non exponatur proximo periculo »
peccandi mortaliter. Pars prior constat ex di- »
ctis *de Sacr. in genere*. An verò audiens plures »
unâ quasi vice morali, tot numero peccata »
committat, alii negant, ut *Rodr.* alii affirmant, »
Bon. hìc. Pars posterior patet. *Unde resolvitur* »
hic casus; »

Confessor conscius sibi peccati mortalis, »
tenetur, antequam audiat, vel saltem absolvat »
pœnitentem, ipse confiteri, vel conteri de suo »
peccato: Si tamen vocatus improvisò ad mo- »
ribundum recolligere se tam subitò non pos- »
sit ad contritionem eliciendam, (vel bonâ fi »
de putet se elicuisse) non peccat absolvendo »
Præp. Lug. Tamb. l. 3. cap. 2. §. 3. »

Resp. III. Si malè absolvit, committendo »
defectum essentialem, v g. si non protulit for- »
mam, vel absolvit à reservatis, vel non subdi- »
tum, tenetur inducere ad repetendam confes- »
sionem, si sine scandalo, infamia, fractione si »
gilli, & nocumento suo possit: si minùs, non »
tenetur. Si non absolvit à censura, potest ab »
eadem (si, vel quando habuerit potestatem) »
absolvere absentem *Bon. de cens. in communi d.* »
1. q. 3. p. 6. ex *Suar. Fill. t. 11. c. 10. q. 6. Regin. Nav.* »
Rodriq. »

Si non interrogavit sufficienter numerum, »
speciem vel alias circumstantias, regulariter »
ad nihil tenetur, nisi ad pœnitentiam agen- »
dam: monere enim extra confessionem non »

»debet, cùm judicium sit finitum. Si tam
»redeat ad confessionem idem pœnitens, d
»bet moneri de defectu commisso; quia al
»qui hæc confessio non erit integra, cùm qu
»dam non sit debitè confessus.

» Dixi, *si non interrogavit*: quia si positivè di
»non teneri confiteri numerum, species,
»debet monere, si sine gravi scandalo & de
»mento potest; quia est causa, quòd alter p
»ceptum grave (scilicet confitendi illa pec
»ta) violet. *Lugo d. 22. s. 3.*

» Si neglexit monere de restitutione, n
»neat, siquidem cõmodè potest, (vel in con
»sione, vel extra: obtentâ prius ab ipso ve
»eâ verò negatâ, ad nihil ultrà teneri do
»*Tamb. cap. 8.* ex *Sanc.* contra *Suar.*) quia te
»tur ex charitate: si non commodè potest, s
»commendet. *Lay. l. 5. t. 6. c. 9. Henr. Suar.*
»*Merc. in 3. p. q. 9. a. 1. Dian p. 3 t. 4. R. 87.* Quo
»tamen (ex gravi seu mortali culpa, contra
»alterius,) dixisset, eum non teneri ad resti
»tionem, vel aliter (v. g. opinionem fals
»persuadendo) esset causa efficax, cur non
»stituat, vel aliunde detrimentum accipiat p
»vel alius, tenetur ipsemet restituere, nisi n
»neat tempestivè, priusquam pœnitens fiat i
»potens, quia actione suâ fuit injusta causa
»mni. Si verò sine gravi culpa id fecit, tenet
»nihilominus monere pœnitentem, si comm
»dè potest; alioqui ipse obligabitur, sicut ca
»priore. Si non commodè potest, excusabit
»*v. Suar. Kon d 8. dub. 17. Bon. Dia. to. 2. tr. 2. mis.*
»*1. Lug. n. 61.* & suprà *lib. 3 tr. 5. cap. 2. dub. 1.*
casu 12.

» *Quæres.* Quæ & quantâ sit obligatio Co
»fessarii audiendi pœnitentes. Re

Resp. I. Quivis Sacerdos (etiam simplex, quando non est alius paratus) tenetur in extrema necessitate, v. g. in periculo mortis audire & absolvere volentem confiteri. Ratio est lex charitatis.

Resp. II. Parochus, & quivis Sacerdos curatus tenetur audire confessionem sui subditi, non tantùm in casu necessitatis, aut præcepto cõfessionis urgente, sed etiam (saltem per se, vel alium) quoties pœnitens id rationabiliter petit; v. g. si sit in gravi aliqua difficultate spirituali, vel velit promereri Jubilæum, &c. quia tenetur ejus bonum spirituale promovere *Suar. Vasq. Lug. &c.* Si tamen nimis frequenter, vel intempestivè peteret, excusaretur, *Aversa. q. 16. s. 11.* Quòd si etiam semel tantùm vel bis negaret, aut differret, non peccaturum graviter; ob levitatem materiæ, docet *Suar.* contra *Bon.* admittitque, *Aversa l.c.* si non petat ex urgenti occasione, v. g. solennis festi, &c.

Resp. III. Quotiescunque pœnitens ex mera devotione vult confiteri, Parochum teneri illum audire, contra *Sylv. Regin. &c.* docet *Azor. Suar. Kon. Bon. Molf. Lug. &c.* Sed rectè limitat, *Aversa. l. c.* si non adsint alii Confessarii delegati, & Parochus non legitimè impediatur.

Resp. IV. Reliqui Sacerdotes per se loquendo, non tenentur audire confessiones; si tamen audire cœperint, tenentur absolvere, nisi quid obstet, neque possunt remittere ad alium; quia pœnitens eo ipso habet jus ad absolutionem, nec potest fructu & gratiâ Sacramenti privari, *Aversa. l. c.*

ADDENDA.

1700. Q 241. *Quid præterea notandum sit circa obligationes Confessarii.* R. seqq. §. 1. Confessarius habet quadruplex munus: 1. est Minister vices gerens Christi. 2. Est Judex. 3. Est Medicus. 4. Est Doctor: quæ omnia constant ex Trid. sess. 14. De Pœn. c. 2. 5. 6. & 7. In hoc quadruplici munere fundantur omnes obligationes Confessarii, qui enim munus aliquod in se suscipit obligatur ejus partes implere: hinc

1701. §. 2. Quia Confessarius est, 1. *Minister* vicem Christi gerens & immediatè concurrens ad gratiam, debet sollicitè, fideliter, reverenter & dignè ministrare hoc Sacramentum. 2. Quia est *Judex*, debet providere, ut confessio fiat recta ac præsertim integre: Item tenetur scire quænam peccata sint mortalia quænam venialia quandonam specie vel numero distinguantur. Item dare vel negare absolutionem, prout pœnitens est dispositus. Item injungere satisfactionem proportionatam. 3. Quia est *Medicus*, debet scire & suggerere media apta pro cavendis peccatis, præscribere pœnitentias medicinales, dehortari à periculis relapsuum. *Certè*, inquit, *S. Tho.* Opusc. 65. De cautela in Confess. *cùm videamus Medicos corporum quotidie & legere libros physicales & medicinales corporum, in quibus docentur curare corpora moritura, magna stultitia est non legere libros Sanctorum medicinales animarum, in quibus docemur curare animas in æternum victuras: majus est damnum unius animæ quàm inenarrabilium corporum.* 4. Quia est *Doctor*, debet instruere in rebus ad animam pertinentibus.

§. 3.

§. 3. Pleraſque obligationes illas expoſui in hoc l. 6. p. 1., nam à n. 54. dixi eum obligari ad formandam intentionem debitam pro conficiendo Sacramento. A n. 84. ad aliquam attentionem circa opus, quod agit. A n. 91. ad procurandum in ſe ſtatum gratiæ. A n. 133. aliquando teneri miniſtrare Sacramentum. A n. 149. peccare, ſi ſimulet adminiſtrationem Sacramenti. A n. 122. etiam peccare, ſi extra neceſſitatem adhibeat materiam vel formam dubiam. A n. 137. ſi miniſtret indigno. A n. 104. etiam peccare, ſi in adminiſtratione Sacramenti, ubi agitur de valore, ſequatur ſententiam tantùm probabilem relictâ tutiore, niſi Eccleſia ſupplere poſſit & velit, utì ibidem à n. 111. expoſui. Denique à n. 123. dixi non licere ſine cauſa iterare formam Sacramenti. Quæ omnia etiam hìc applicari debent Miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ. Plura autem, quæ facere debet prudens Confeſſarius, proponentur in ſequentibus: & univerſim hoc dici poteſt, quòd teneatur ſcire & adhibere ſpeciales induſtrias ac modos agendi cum diverſis pœnitentibus, prout horum diſpoſitio & neceſſitas poſtulabit, id enim ſpectat ad executionem muneris, cujus obligationem Confeſſarius in ſe ſuſcepit. An aliquando teneatur loco pœnitentis, qui non poteſt, denunciare aliquem, dicam n. 1958. 1702.

§. 4. Pœnitens reciprocæ obligationi non ſatisfacit, 1. ſi piè & ſanctè non diſponat ſe ad ſuſceptionem hujus Sacramenti. 2. Si per arrogantiam moneri non velit, aut monitus pervicaciter obmurmuret. 3. Si media emendationis ſuggeſta non acceptet vel non exequatur. 4. Si ſanis conſiliis & doctrinæ per Confeſſarium 1703.

propositæ se non accommodet : quæ omnia pluribus explicabuntur in seqq.

1704. *Q.* 242. *An Religiosi censeri debeant apti confessionibus audiendis: & quis absolutè censeri debeat bonus Confessarius.* R. §. 1. Jansenistæ negant Religiosos censeri debere aptos, imprimis quia statim absolvunt, ideoque confessiones illas factas dicunt debere censeri communiter sacrilegas: sed hoc damnavit *Alex. VIII.* secundùm dicta n. 125. Deinde, quia nimis parvas pœnitentias injungunt, sed hoc etiam damnatum est ab eodem *Alex. VIII.* secundùm dicta num. 1263. E contrà pro Religiosis sunt hæc argumenta valentiora: 1. quia eorum doctrina plerumque est major & tutior, nam dant se magis & per Superiores attinentur ad sana dogmata. 2. Plerumque major est illorum virtus, cui ratione statûs & mediorum student impensiùs. 3. Experientia docet directionem Religiosorum magis prodesse ad perfectionem & sanctitatem consequendam.

1705. §. 2. Ille est absolutè bonus Confessarius & rectè implet munus suum, qui pœnitentem benignè excipit, patienter audit, prudenter instruit, suaviter arguit, prout tempus & necessitas exigit: quandoque timore concutit, semper spe erigit, continuo amore virtutis accendit.

1706. *Q.* 243. *Quinam Confessarii mereantur nomen Jansenistarum, Rigoristarum, Laxorum, Benignorum.* R. §. 1. Jansenistæ sunt, 1. qui defendunt aliquam ex 5. propositionibus in *Jansenio* damnatis. 2. Qui defendunt propositiones illas non contineri in libro qui dicitur, *Augustinus Jansenii.* 3. Qui sincerè, ex animo & absque

distin-

distinctione juris & facti nolunt subscribere formulario præscripto ab *Alex. VII.* & *Clemente XI.* ideoque non damnant 5. illas propositiones in sensu libri *Jansenii*, *Clemens* enim dicit Ecclesiæ illudi & hæresin silentio foveri, dum quis ipsam *Jansenii* doctrinam interiùs abjicere & corde improbare detrectat. 4. Qui in administratione Sacramenti Pœnitentiæ aut directione fidelium utuntur regulis fundatis in aliqua ex 5. propositionibus in *Jansenio* damnatis, quales sunt, homo peccat etiam in hoc, quod aliter facere non potest. Confitendi sunt actus & motus de se graviter mali, si voluntarii sint, quamvis fiant sine ulla libertate indifferentiæ; &c. Ratio, cur omnes isti meritò dicãtur Jansenistæ, hæc est, quia secundùm Breve *Innoc. XII. Nuper*, ad Episcopos Belgii datum 6. Febr. 1694. illi rectè dicuntur Jansenistæ, quos constat esse suspectos, *quòd tenuerint aut teneant aliquam ex 5. propositionibus damnatis*, atqui omnes illi manifestè suspecti sunt, quòd aliquam ex his propositionibus tenuerint imò & adhuc teneant: hinc speculativa istorum hominum Theologia est Jansenismus, moralis autem est Rigorismus in Jansenismo fundatus. De illis rectè scribit *Francol.* in Præfat. ad Clericum Rom. quòd soleant Patres jactare plurimùm, pontifices æstimare parvi, recentiores Theologos nihili facere: Patribus, utì ab ipsis exponuntur, deferre obsequium verum; Pontificibus, simulatum; reliquis doctoribus, neutrum.

§. 2. Rigoristæ sunt, 1. qui sequuntur doctri- 1707.
nas alias ab Ecclesia ob nimium rigorem reprobatas, quales sunt multæ Bajanæ & pleræque ab *Alex. VIII.* damnatæ, v. g. hæ, Ignoran-

tia invincibilis juris naturæ non excusat à peccato formali. Non licet sequi opinionem vel inter probabiles probabilissimam. Satisfactio est præmittenda absolutioni. Per praxin moralem absolvendi ordo pœnitentiæ est inversus. Communicare non debet, qui necdum habet amorem Dei puriſſimum. Omnis actio humana, quæ non est Dei dilectio, peccatum est. 2. Qui sequuntur doctrinas, quamvis fortè necdum expressè damnatas, attamen indiscretas vel humanæ infirmitati non accommodatas, quales sunt, Absolvi non debent, qui ordinariè conficiuntur Religiosis, nisi totius anterioris vitæ confessiones repetant. Quoties quis relabitur, signum est antea caruisse vero dolore vel proposito, hinc debet priores confessiones repetere. Pœnitentiæ imponendæ sunt secundùm rigorem antiquorum canonum. Etiam pro occultis peccatis pœnitentiæ publicæ sunt peragendæ. Semel fornicatus debet ad minimùm per dies quadraginta jejunare. Etiam primâ vice confitens mortale ordinariè non est mox absolvendus. Contritio debet esse dolor non tantùm appretiativè sed etiam intensivè summus. Dispositus non est ad absolutionem, in quo amor Dei castus non prædominatur supra omnes alios affectus actuales & habituales. Est obligatio jejunandi etiam ante 21. annum, & tenentur etiam pueri, quantùm possunt.

1708. §. 3. Laxi sunt, 1. qui sequuntur doctrinas ab Ecclesia ideo reprobatas, quia nimiùm favent libertati humanæ, quales sunt propositiones plurimæ ab *Alex. VII. & Inn. XI.* damnatæ, v. g. hæ, Peccata in confessione oblita non tenemur in sequente confessione exprimere.

Come-

Comedere ob solam voluptatem non est peccatum. 2. Qui sequuntur doctrinas faventes libertati humanæ contra legem Dei vel Ecclesiæ, non nixas gravibus motivis ab authoritate vel ratione petitis, qualis est, Monachi cantantes in choro non tenentur ad jejunium.

§. 4. Benigni sunt, qui ex gravibus motivis petitis ab authoritate vel ratione sequuntur doctrinas faventes libertati, quales sunt: Extra materias Sacramentorum licitum est sequi opinionem minùs probabilem & minùs tutam. Attritio sufficit cum Sacramento. Qui aliquid fecit sine plena advertentia ad malitiam mortalem, non peccavit mortaliter. Post commissum mortale non est obligatio statim pœnitendi. Ex dictis, 1709.

Colliges 1. Jansenistas communiter esse Rigoristas, sed non semper contrà: unde reprehendendi sunt illi, qui quem audiunt esse rigidum, statim vocant Jansenistam. 2. Eos immeritò dici Rigoristas, qui in administrandis Sacramentis, quantùm possunt, tutiora & pœnitentibus utiliora sequuntur, quamvis difficiliora sint: id enim reprehendendum non est: unde sicuti est dicacitas popularis eos vocare scrupulosos, qui conantur exactè & perfectè vivere, ita dicacitas maligna est eos vocare Jansenistas aut Rigoristas, qui meliora & securiora suadent, dummodo discretè fiat, & Sacramenta per hoc non reddantur fidelibus odiosa. 3. Aliquem posse esse Rigoristam in uno & laxum aut benignum in altero: dicendus autem erit simpliciter talis vel talis, ab illo, quod plerumque & ùt plurimùm sequitur. 1710.

Q. 244. Quænam generatim observare debeat 1711.

Confessarius in audiendis confessionibus &c. seqq. §. 1. Antequam incipiat audire, imploret gratiam Spiritûs sancti, formetque intentionem absolvendi: & quia quandoque absolutè, quandoque sub conditione debebit absolvere, potest initio formare hoc modo; sic volo absolvere, sicuti exiget dispositio pœnitentis.

1712. §. 2. Jam auditurus, benedicat pœnitenti his verbis: *Dominus sit in corde tuo & in labiis tuis, ut bene confitearis peccata tua, in nomine Patris & Filii &c.* Si pœnitentem non noverit, conetur intelligere, quando ultimò sit confessus, nam id multùm juvat ad directionem & intelligendum statum conscientiæ: ordinariè autem non inquirat in ejus nomen, vel quis sit, nisi hoc necesse sit ad intelligendam speciem alicujus peccati, quod confitetur.

1713. §. 3. Recensentem peccata, si opus sit, juvet interrogando, secundùm dicenda à n. 1745. Si autem narret impertinentia, historias inutiles, domesticas querelas vel negotia, abrumpat dicendo opus non esse enarrare illas circumstantias, satis esse, si sic breviter dicat speciem & numerum, *ter injustè affeci uxorem gravibus contumeliis*, tacendo occasionem & causam contumeliarum. Quandoque sermonem aliò divertat, petendo an non hoc vel illud aliud peccatum fecerit. Si incipiat aliorum peccata detegere, statim moneat, ut de aliis taceat, ne detrahat, & pro se confiteatur. Si nimis crassè & minùs pudicè quædam peccata explicet, doceatur honestiùs ea eloqui, ne aliâ vice sibi & Confessario faciat scandalum.

1714. §. 4. Quando aliquid omittit, quod necessariò addi deberet, si ex scripto confiteatur,

Con-

Confessarius statim interroget, ne postea memoriâ excidat, tum enim non est periculum eum turbandi: si autem de memoria confiteatur, putetque Confessarius se posse postea recordari, mente retineat circa quod præceptum sit, & expectet usque ad finem, ne interrumpendo confundat memoriam pœnitentis. Si tamen Confessarius per experientiam sciat se in fine solere obliviscì, & maximè si nimis multa interroganda cumularentur, præstat statim interrogare, quàm postea debere pœnitentem obligare ad molestiorem repetitionem omnium antedictorum: expedit tamen priùs audire, quodnam peccatum dicere voluerit post illud, in quo non satìs se explicabat, ut postea possit reduci ad cursum suæ narrationis, v. g. aliquis sic confitetur, *feci furta gravia, etiam die festo neglexi Missam:* dum audit hoc, *feci furta gravia*, permittat, ut incipiat dicere, *etiam die festo &c.* tumque suaviter interpellando petat, quoties fecerit grave furtum, & si dicat, v. g. ter: reducat illum ad filum narrationis, dicendo, jam perge, ubi incipiebas dicere, de die festo, sic enim redit ad ordinem narrandi peccata, prout ea inter examinandum mandârat memoriæ.

§. 5. Si pœnitens afferat aliquid enorme, 1715.
Confessarius caveat, ne ulla det signa admirationis vel indignationis, sic enim deterret à detegendis reliquis: & reprehensionem, si quæ necessaria sit, differat usque ad finem confessionis. Caveat etiam signa manuum vel pedum aliosque motus corporis, nam circumstantes colligere aut saltem suspicari possunt ad talia signa dici graviora delicta, sicque frangitur sigillum.

§. 6.

1716. §. 6. Specialiter tenetur cavere Confessarius, ne inter audiendas confessiones dormiret, distrahatur, aut omnino obliviscatur peccatorum, antequam injunxerit pœnitentiam: nam si omnino nihil percepisset de aliquo peccato, deberet statim interrogare, alioquin quia in fine futurum esset æquale dubium de omnibus, pœnitens teneretur omnia bis dicere, *Lugo, Dicast.* Diana p. 3. t. 4. R. 109. Si autem Confessarius aliquid de peccato intellexit, poterit in fine circa illud petere, uti jam dictum est. Quòd si ex nota sibi conscientia pœnitentis possit præsumere id, quod non percepit, esse quid leve, nec possit sine turbatione vel molestia pœnitentis interrogare, potest tacere & absolvere, *Stoz* l. 2. n. 88. Addit *Gob.* t. 7. n. 239. si Confessarius per experientiam sciat aliquem non committere mortalia, & solere se accusare de mendaciis, posse absolvere, etsi ob distractionem non sit memor ullius peccati confessi, sed pro praxi debet aliquid in specie exprimi. Quòd si absolutâ totâ confessione Confessarius nullius peccati sit memor, & moraliter certus sit non fuisse nisi venialia, jubeat repeti ultimum & absolvat.

1717. §. 7. Quando vis pœnitentiam imponere, non est opus te habere distinctam memoriam omnium auditorum, sed sufficit confusa notitia statûs pœnitentis, quæ in eo consistit, ut saltem memineris plura diversæ speciei mortalia esse dicta, eaque in numero satis frequenti. tum enim judicare potes hunc esse peccatorem solito graviorem, adeoque majore pœnitentiâ dignum, *Arr.* d. 35. à n. 30. *Illf.* n. 152. *Lohn.* Si tamen ita esses oblitus omnia, ut nequidem con-

confusam peccatorum notitiam haberes, tenereris per paucas interrogationes repetere cognitionem aliquam statûs conscientiæ pœnitentis, attamen cavendo, ne reddas confessionem odiosam & nimis gravem pœnitenti. E contrà si jam imposueras pœnitentiam, non est necesse, ut quando absolvis, etiam confusè memineris peccatorum vel pœnitentiæ impositæ, sed satìs est recordari esse confessum & latum esse de eo judicium, status enim pœnitentis erat recolendus tantùm in ordine ad formandum de eo judicium & ad taxandam pœnitentiam, quod jam antè factum est; neque Confessarius absolvit à peccatis distributivè sumptis, sed collectivè ab omnibus simul, *Suar. Tann.* d. 6. q. 7. n. 136. *Arr.* n. 15. & 28. *Tamb.* De conf. l. 3. c. 2. n. 8. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 211. *Illf.* suprà.

§. 8. Magnus defectus est in pœnitentibus, 1718.
qui post enarrata peccata, dum Confessarius eos admonet, media se emendandi suggerit, præit in actus virtutum & doloris, sponte aliò distrahuntur, solliciti, ne fortè sint aliquid obliti aut non satìs expresserint, & nequidem satìs advertunt, quæ pœnitentia injungatur: Et monendi sunt, magìs laborandum esse de dolore præsentium & emendatione futurorum, quàm de nuda expressione præteritorum, dummodo antè se examinârint humano modo, & peccata sincerè edixerint, prout occurrebant conscientiæ: reliquum committant Deo, & attendant ad admonitionem, pœnitentiam, absolutionem à Confessario dandam.

§. 9. Etiam magnus defectus est in Confessa- 1719.
riis, qui nimis citò deproperant confessiones, maxi-

maximè solliciti, ut multos audiant. Sapien-
ter *Gerson* p. 2. num. 32. De arte audiendi Con-
fess. consid. 3. ait, *Eligibilius est paucos audire com-
pletè, quàm multos imperfectè..... mallem namque
si curatus essem, multorum differre confessiones post
Pascha, etiam ubi quidam non redirent, quàm quia
cæcus cæcos seducerem dum pro verè absolutis ipsi non
rectè absoluti se gererent.* Et S. *Xaverius*, *confitenti-
bus non festinatam sed diligentem navandam operam
censebat, monens ut præoptarent confessiones pauca-
rite factas audire, quàm multas temerè properatas.*
Tursellinus in vita l. 6. c. 17.

1720. §. 10. Dixi n. 652. non expedire, ut verba
absolutionis altè proferantur; & n. 653 dixi,
an capite tecto vel detecto, & quo ritu ma-
nuum danda sit absolutio: Si autem pœnitens
non esset rite dispositus, non liceret verba ab-
solutionis proferre sine intentione absolvendi,
utì dixi l. 6. p. 1. à n. 149. Itaque deberet signi-
ficare pœnitenti eum non absolvendum, ut
sciat se propter eadem peccata debere aliâ vice
petere absolutionem; ut tamen circumstantes
non advertant negatam esse absolutionem, di-
cat submissè alia verba, v. g. precationem, *Mi-
sereatur tui &c. Benedicat te Deus omnipotens Pater
& Filius &c.* formando crucis signum super
eum, hoc enim faciendo non simulat formali-
ter, cùm non intendat decipere adstantes, sed
tantùm permittat eos decipi, intendit autem
bene precari & benedicere: Neque etiam pro-
priè simulat materialiter circa administratio-
nem Sacramenti, sed circa alia verba indiffe-
renter se habentia ad absolutionem. An autem
liceat sic agere, etiam inscio pœnitente, dicam
n. 1889. Id maximè cavendum, ne Confessa-
rius

rius pœnitentem, præsertim gravia confessum, è confessionali egredientem respiciat vel oculis prosequatur quasi nosse volens. Denique *S. Xaverius* suprà monebat Confessarios, ut postea seipsos examinarent super confessiones auditas, ut *quæcumque in alienis peccassent confessionibus, expiarent suis.*

Q. 245. *Quis modus & ordo sit servandus à Confessario, ut pœnitentem rectè disponat ad validam absolutionem.* R. Dispositionem pro Baptismo tradit *Trident.* sess. 6. c. 8. potestque Pœnitentiæ accommodari, ad hanc enim requiritur ad minimùm similis dispositio: sic autem habet: *Disponuntur ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud inprimis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo JESU, & dum peccatores se esse intelligentes, à divinæ justitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad eonsiderandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversùs peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quæ ante Baptismum agi oportet: Denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam & servare divina mandata.* Ex his verbis, 1721.

Colliguntur seqq. *1.* Ut Sacramentum Pœnitentiæ sit validum, prærequiruntur actus fidei & spei, uti pluribus declaratum est l. 2. à n. 14. Et horum actuum defectu multæ confessiones sunt invalidæ, quia multi accedunt, qui nihil sciunt de motivis fidei aut spei. 2. Specialiter 1722.

cre-

credere debet pœnitens remissionem peccatorum ex meritis Christi nobis fieri, ideoque eisdem Christi meritis eandem sperare. 3. Pœnitens debet incipere diligere Deum tanquam omnis justitiæ fontem: quibus verbis multùm confirmatur sententia ad valorem Sacramenti prærequirens actum, qui sit amor saltem concupiscentiæ & positiva conversio ad Deum tanquam finem ultimum: ideoque ad prudentem Confessarium pertinebit, suggerere motiva alicujus dilectionis erga Deum, per quam absolvendus redeat ad illum, à quo se averterat per peccatum, imò expedit suggerere motiva etiam perfectæ contritionis, ut tanto cum majori fructu suscipiatur Sacramentum. 4. Cùm Confessarius sæpe præire debeat in istos omnes actus, ante omnia necesse est, ut ipsemet distinctè noverit motiva fidei, spei, attritionis, contritionis, charitatis: formulas istorum actuum dedi l. 2. à n. 153., quisque pro suo gustu facilè proponet similes.

1723. *Q. 246. Quomodo pœnitens practicè disponi possit ad dolorem de peccatis.* Rz. §. 1. Quamvis adulti ordinariè præsumi possint habere dolorem de peccatis, ideoque opus non sit de hoc rogare, utì notant *Lohn.* & alii cum *Illsf.* n. 240. tamen expedit, ut Confessarius plerosque excitet ad dolorem & propositum, suggestis pro utroque motivis secundùm capacitatem pœnitentium: & quia non omnes eisdem motivis permoventur, debet Confessarius omnis generis motiva in promptu habere, & prout visum fuerit opportunum, jam hoc, jam illud proponere. Motiva autem illa sunt universim quatuor, *pœnæ*, quas peccata merentur; *præmia* & bona, quæ demo-

demerentur; *turpitudo*, quam in se habent, infinita *Dei bonitas*, cui opponuntur. Audacibus proponenda sunt motiva pœnarum, timoris, justitiæ Dei: ingenuis motiva honestatis, quæ est in virtute: timidis motiva præmiorum & bonitatis Dei.

§. 2. Motiva, quæ magis particulatim sug- 1724.
geri possunt, per quæ pœnitentes tandem adducantur ad contritionem de mortalibus, sunt sequentia. 1. Unicum mortale detraxit angelos, creaturas perfectissimas, à summo cœlo ad ima tartari, sine spe redemptionis aut veniæ: quid tu non mereris homo vilissime post tot mortalia? 2. Mortale unicum ab Adamo priùs innocente commissum induxit miserias omnes in Adamum totumque genus humanum: & tu putas te tot peccatorum pœnis non opprimendum? 3. Unicum mortale meretur omnes inferni pœnas: cogita earum magnitudinem, ac præcipuè æternitatem: minimum malum evadit intolerabile, si sit æternum. 4. Quodvis mortale occidit animam spiritualiter, quia tollit gratiam, quæ sola est vita animæ: si fugis mortem corporis, cur non magis animæ? hæc æquè irreparabilis est atque illa, nisi te præveniret miseratio Dei, qui justè negare posset, si nimis sæpe repetas; & certò negabit, si numerum tibi præfinitum impleveris, hinc time omne velut ultimum. 5. Mortale facit mancipium diaboli, cui se submittit peccans: Horres servitutem apud Turcas, hæc pejor est & miserior, quamvis non ita sentias. 6. Mortaliter peccans coram Deo vel de eo non dolens, est similis homini in faciem maledicenti alteri, qui ejus vitam haberet pendulam à filo, quod

posset omni momento præscindere & in æter-
num barathrum devolvere: Quanta hæc est in
meritas! 7. Unicum mortale te privat om
jure ad cœlestem gloriam, reddit te indignu
omnibus gratiis & donis: si tantopere fug
jacturam temporalium, cur non magis æterno
rum & spiritualium? 8. Omne mortale iterum
crucifigit Christum, quia ponit causam, propt
quam crucifixus est: propter solum morta
Christus affixus est Cruci & occisus, quia p
tanta malitia satisfacere non poterat nisi De
ipse. 9. Deus Filium suum unigenitum mor
tradidit, ut tolleret peccatum: hinc colligem
litiam, quia plùs odivit peccatum, quàm am
ret vitam Filii. 10. Mortale facit Christi sa
guinem carere fructu, evacuari Passionem, me
rita contemni, gratias despici. 11. Mortal
Deum ipsum destruit, quantùm in se est, nam
eo tollit rationem finis ultimi, quem poniti
creatura, hanc complectens abjecto Deo. 1
Mortale est summè inhonestum & turpe in se
quia deordinat à prima Regula omnis honest
quæ est sanctissima Dei voluntas; ideoque e
damnabilis inobedientia & transgressio æter
næ legis Dei. 13. Mortale est summa ingrati
tudo contra Deum benefactorem, creatorem
redemptorem, conservatorem, ac etiam æter
na præmia offerentem. 14. Est summa injus
ria, quia honorem & gloriam per omnes actio
nes nostras Deo debitam suffuratur, & conse
crat mundo, carni aut diabolo. 15. Est rebel
lio contra Deum, cujus se dominio vult subtra
here, imò cui hostilitatem indicit. 16. Est sum
ma insania, cùm sciatur in æternum perden
corpus & animam, & tamen ametur. 17. Mor
tale

tale dæmoni tradit animam tuam, quam Pater æternus sibi adoptârat in filiam, Filius in sororem, Spiritus S. in sponsam. 18. Mortale inhonorat omnes perfectiones divinas, justitiam vindicativam, quam non timet humana temeritas: benignissimam misericordiam, quâ abutitur detestanda iniquitas: æternam beneficentiam, quam non agnoscit ingratissima creatura: integerrimam sanctitatem, cujus imaginem deturpat fœdissima animæ macula: supremam potentiam, quam facit sibi servire ad ipsam Dei offensam & contemptum: immensitatem infinitam, peccando contra Deum in ejus præsentia & conspectu: sapientiam ineffabilem, cujus consilia, quantùm in se est, evertit: summâ majestatem, coram qua contremiscunt Seraphini, contra quam insurgit vilissimus terræ vermiculus: pulchritudinem amabilissimam, quam despicit præ fœda creatura: incomprehensibilem bonitatem, cui præfertur momentanea voluptas. 19. Times & amas Regem tuum, Dominum tuum, Patrem tuum; & meritò, quia justi sunt; punire te possunt, si eos offendas; benefaciunt tibi; de se digni sunt non offendi sed amari, quia boni sunt. Et quid hi? quid creaturæ omnes respectu Dei? nemo tam Pater est, quàm Deus. 20. Peccatum mortale est summum & unicum malum, quod Deo summè bono fieri potest. Conclude, quia mortale tibi est ita malum & damnosum; quia in se tam malum est & turpe; & maximè quia Deo summè bono est ita malum ac displicens, detestare illud & dole de illo ex toto corde, ac propone firmissimè nunquam illud posthac committere.

1725. §. 3. Prudentis Confessarii nunc est ex h
similibusque motivis unum vel plura prop
nere secundùm necessitatem, capacitatem
dispositionem pœnitentis, ut hunc adducat
dolorem etiam perfectum. Praxes bonas sug
gerit etiam *Sporer* De pœn. à n. 244. *Prima*
ex turpitudine peccati, pro honestis & ver
cundis. *Secunda* ex metu gehennæ, pro quibu
libet, maximè timoratioribus. *Tertia* ex me
pœnarum, pro honestioribus, præsertim tem
pore morbi, infortunii, adversitatis. *Quar*
iterum ex metu pœnarum, pro sceleratis vald
insipidis & insensatis, quas non exscribo, qu
typo publico passim habentur.

1726. §. 4. Si pœnitens otium habeat & sit capa
considerationis, perpendat Dei in se bonita
tem & beneficentiam hoc modo. 1. Pater æter
nus ab æterno dilexit me, creavit in tempor
ad imaginem suam & ad finem tam sublimem
beatitudinis æternæ, tot donis naturæ & gra
tiæ dotavit, omnes creaturas, seipsum quoque
imò & meipsum mihi dedit & reddidit, hacte
nusque conservat & fovet. 2. Filius Dei pro m
de cœlo descendit, tanta passus, ex tantis me
malis fuso suo sanguine redemit, eodem san
guine & corpore suo me pascit, fratrem me
vult suum esse & regni sui cohæredem. 3. Spiri
tus S. me in Baptismo sanctificavit, ad fidem &
Ecclesiam veram præ tot aliis adduxit, innu
meris donis suis, illuminationibus, piis moti
bus dignatus est: & quot alia particularia, quot
alia mihi incognita beneficia fecit Deus? An
non hæc omnia sinceriſſimi amoris erga me
sunt argumenta? Ita me amavit Deus, seipso
beatus, meî non indigens. Et quid ego tantæ
boni-

bonitari, quid tanto amori rependi ? Conferam hæc beneficia cum ingratitudine mea,& videbo causam esse, cur meipsum accusem, detester ingratitudinem tantam cum intensissimo dolore. 4. Postquam meâ culpâ gratiam primam in Baptismo acceptam perdidi, non abjecit me benignissimus Deus ,quamvis meritò potuisset, sed cùm posset æternùm damnare, spatium pœnitendi dedit,non semel sed sæpius: summâ misericordia & longanimitate expectavit me , ut redirem , invitavit promissis, allexit inspirationibus : verè mecum sincerè egit Deus & paternum in me amorem habuit , qui me sibi hostem perdere noluit sed sanare & salvare. Quid ego feciſſem tali hosti meo ? Quid facit hosti suo homo potens ulcisci ? Non ita Deus. Concludam in Deo debere esse infinitam bonitatem, quæ illum ad sic parcendum & miserandum commoveat: dolebo itaque de tantæ bonitate offensa. 5. Quamvis Deus tanta mihi beneficia non contulisset, adhuc tamen dignissimus erat, quem non offenderem , nam in seipso essentialiter & eminentissimè continet omnem rationem omnis boni propter se amabilis & expetibilis , ita ut nulla sit in creaturis honestas , nulla pulchritudo vel jucunditas , nulla perfectio, bonitas, amabilitas, quæ modo infinitè perfectiori non sit in Deo. Ipse est infinita Majestas, magnificentia, sapientia, justitia , misericordia , sanctitas , pulchritudo. Ipse est summa & infinita perfectio. Ipse summum & unum bonum est , nam nemo bonus nisi solus Deus. Itaque quamvis nec pœna timenda nec præmium sperandum esset ; quamvis nulla nobis beneficia feciſſet ; quamvis quo-

ad corpus & animam essemus in nihilum redi-
gendi, tamen Deus propter se & propter infi-
nitas perfectiones suas dignissimus erat non of-
fendi, sed à me omnibusque creaturis omni
modo possibili coli. Digna erat ejus Majesta
quæ non contemneretur: digna justitia, qu
non irritaretur: digna omnipotentia, quâ no
abuterer ad peccatum, digna pulchritudo, mi
sericordia, bonitas, quæ semper amaretur. Do
leo igitur, quia tanto bono tantum malum fe
& ita graviter displicui, ac propono caven
posthac.

1727. §. 5. Motiva, quibus pœnitens adduci pot
est ad dolorem de venialibus, sunt, 1. Omn
veniale est malum pejus omni alio hujus mun
di malo: hinc nec unico mendacio licitum el
set omnia mundi mala avertere, nequidem o
mnes damnatos ab inferno liberare. 2. *Moyse*
Deo gratissimus ob levem diffidentiæ culpam
excluſus est à terra promissionis: levis *Beths*
mitarum curiositas cæde 70. virorũ de populo
& 50000. plebis; levis *Ozæ* imprudentia mor
te repentinâ; levis vanitas *Davidis* in nume
rando populo peste & morte 70000. est punita
Anima, Dei sponsa, existens in gratia habens
unicum veniale, non admitteretur ad conspe-
ctum Dei: imò post remissum veniale quoad
culpam, debet pro illo pœnas sustinere in acer-
bissimo igne purgatorio. 3. Veniale non au-
fert quidem de se gratiam, attamen facit peri-
culum & est occasio amittendi: Unicum ve-
niale impedire potest seriem gratiarum actua-
lium, quarum unâ deficiente homo damnabi
tur, alioqui salvandus. 4. Veniale tollit respe-
ctum Majestati divinæ debitum: venialiter pec-
cans

cans non vult Deum tollere, attamen vult ei displicere: Dæmoni potiùs quàm Deo vult istâ actione placere. 5. Omne veniale est magna ingratitudo, inobedientia, injuria contra Deum, cui gloriam sufforatur: est abusus divinæ omnipotentiæ: est aliqua aberratio seu deflexus à fine ultimo. 6. Deus odit veniale, & hoc debet esse satis homini, qui cogitat Deo æternum frui. Veniale Deo summè bono malum est, Deo summè digno semper & omni possibili modo amari, coli, honorari, displicet, & ideo detestandum est. Detestare igitur, dole, propone non committere imposterum.

Q. 247. *An communiter debeat judicari dispositus, qui confitetur aliquod mortale primâ vice commissum.* R. Negant Jansenistæ & Rigoristæ multi cum *Opstraedt* in Pastore bono p. 4. c. 6. §. 1. n. 4. ideoque inquiunt, absolutio dari non poterit, nisi fortè accideret casus miraculosæ conversionis aut esset articulus mortis, quod magis dicunt, si mortale sæpius repetitum confiteretur: 1. quia Christus ad hoc instituit Confessarios, ut disponerent peccatores ad pœnitentiam, hoc autem frustra fecisset, si illi communiter venirent bene dispositi. 2. Quia necessaria pœnitentis dispositio regulariter cognosci non potest, nisi ab effectu, qui est probata per experientiam vitæ emendatio. 3. Sic fuit usus primitivæ Ecclesiæ, in qua nemo absolvebatur, nisi qui multo tempore Sacerdotum operâ ad absolutionem esset præparatus. Sententia ista prorsus rejicienda est, quia praxis communis Ecclesiæ contraria est, nempe pœnitentem communiter rectè judicari dispositum & posse absolvi, qui primâ vicè confitetur aliquod 1728.

mortale, nisi quid speciale obstet: Et hæc praxis est certissima regula operationis, secundùm dicta n. 1230. *Ad* 1. rationem in oppositum, nego Christum voluisse disponi pœnitentes, quando inveniuntur sufficienter dispositi. *Ad* 2. Non prærequiritur emendatio, utì constat ex dictis n. 1231. *Ad* 3. Causa differendi absolutionem in primitiva Ecclesia erat circa pœnitentes, qui fidei mysteria aut etiam modum confitendi non satìs sciebant, ideoque prius instruendi erant, quod nunc communiter necessarium non est.

1729. *Q.* 248. *An frequens relapsus semper sit signum quòd antea defuerit dolor vel firmum propositum: Et quænam universim sint signa veri doloris & propositi.* R. Frequentem relapsum esse signum, quòd defuerit dolor aut propositum, tenent Jansenistæ & Rigoristæ plurimi cum *Opstraedt* in Pastore bono p. 4. c. 6. §. 3. sed certum est id non esse universaliter verum:

1730. §. 1. Frequens relapsus est quandoque signum, quòd defuerit dolor aut propositum; nam rectè dicit *Lugo* d. 14. n. 160. Qui efficaciter proponit & seriò rem aliquam, quam alias unde moraliter implere potest, non ita facilè obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseverat, & difficiliùs vel rariùs cadit. Quod potissimùm verum est, si nova vehementior tentatio vel occasio periculosior non intervenerit.

1731. §. 2. Frequens relapsus non semper est signum, quòd defuerit dolor vel propositum. Probatur, alioquin quoties pœnitens relaberetur, toties obligaretur ad repetendas omnes priores confessiones tanquam invalidas, quod

est

est contra praxin & communem sensum fidelium: imò dum confitemur sola venialia, habemus dolorem & propositum, alioquin non auderemus petere absolutionem, & tamen moraliter certi sumus nos in ea frequenter relapsuros. Ratio à priori est, quia relapsus est tantùm signum, quòd voluntas facta sit inconstans & jam sit immutata, quod facillimè fit, utì experimur, quamvis maximè seriò & sincerè aliquid voluerimus, ergo ex relapsu imprudenter colligitur, quòd voluntas antea defuerit. 2. Potest esse verus & prædominans amor Dei, quamvis statim pòst sequatur lapsus, utì patet in angelis & primis Parentibus; item in S. Petro, qui habuit sincerum & efficax propositum non negandi Christum, erat enim in gratia, quæ non stat cum voluntate peccandi, & tamen statim postea ad vocem ancillæ negavit. 3. Non est major obligatio vitandi peccata antiqua quàm nova, ad omnia enim debet se æqualiter extendere propositum, imò facilius est vitare nova quàm antiqua, quia consuetudo & habitus vitiosi magis impellunt ad antiqua, sed ex eo, quòd quis afferat nova, nemo prudenter judicat, quod defuerit dolor vel propositum in priore confessione, ergo nec ex eo, quòd afferat antiqua.

§. 3. Quamvis multi Patres, speciatim *S.* 1792.
Aug. & *Greg.* apud *Volpilier* Tom. 4. tr. 1. c. 2. a. 3. & 4. Item *S. Bern.* in meditat. c. 4. n. 3. *Alb. M.* in Paradiso animæ c. 39. videantur dicere, quòd relapsus sit signum, quòd præcedens pœnitentia non fuerit vera, tamen *Rayn.* in Heter. Tom. 15. p. 1. s. 1. pu. 5. rectè ostendit hanc non fuisse eorũ mentem, sed tantùm voluisse esse signum

inconstantis & mutatæ voluntatis, ideoque hortabantur, ut per constantiam finalem in proposito securam redderemus nostram pœnitentiam. *Quotidie peccantibus*, inquit *S. Aug.* ad *Macedon. nunquam per pœnitentiam venia denegatur.* De util. pœnit. c. 2. ait, *Est quædam pœnitentia, quæ quotidie agitur in Ecclesia pro peccatis venialibus*: quod autem dicitur de venialibus, valet pariter de mortalibus, pro quibus facilior est dolor & propositum. *S. Basilius* apud Auctorem viæ mediæ pag. 297. ait, *Non sumus Angeli sed homines, qui & cadimus & resurgimus, idque sæpenumero eâdem horâ. Th. De Kempis* De imitat. Christi l. 1. c. 22. n. 6. ait, *O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia! hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa: nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. S. Greg.* Homil. 30. in Evang. *In quorundam corda venit Deus & mansionem non facit, quia per compunctionem quidem Dei respectum percipiunt, sed tentationis tempore hocipsum, quo compuncti fuerant, obliviscuntur, ficque ad perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minimè planxissent.* Idem manifestè significat *Rituale Romanum* De Sacram. Pœn. dicens, *In peccata facilè recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut sæpe, puta semel in mense vel certis diebus solennibus confiteantur, & si expediat, communicent*: ubi supponit, quamvis relabantur, rectè confiteri.

Obj. 1. Scriptura dicit, *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*, ergo ubi fit relapsus, non fuit dolor efficax. R. Non fuit dolor efficax, inconstanter, n, constanter, c, sed n. requiri efficaciam constantem, sicuti enim gratia verè remittit peccatum, quamvis gratia sæpe non fit con-

constans sed abjiciatur, ita dolor: relapsus autem non probat fictam fuisse voluntatem emendandi se, sed tantùm probat esse mutatam.

Obji. 2. Secundùm SS. PP. *vera pœnitentia est, mala præterita plangere & plangenda iterum non committere*, ergo ubi fit relapsus, non fuit vera pœnitentia. R. Ista est vera pœnitentia, necessaria ad Sacramentum, n, necessaria ad perseverantiam finalem, c. ant., ergo ubi fit relapsus, non fuit vera pœnitentia, necessaria ad Sacramentum, n, necessaria ad perseverantiam finalem, c. conseq. Patres enim verbis illis significant pœnitentiam, quâ perseveramus usque ad finem & tandem salvamur, non autem illam, quâ justificemur in Sacramento.

Inst. 1. Qui iterum committit flenda, ille secundùm SS. PP. est potiùs irrisor quàm pœnitens. R. cum *S. Th.* 3 p. q. 84. a. 10. ad 4. Ille tantùm est irrisor, qui dum pœnitet, committit flenda: *quòd autem aliquis postea peccet..... non excludit, quòd prima pœnitentia vera fuerit, nunquam enim veritas prioris actûs excluditur per actum contrarium subsequentem, sicut enim verè currit, qui postea sedet, ita verè pœnituit, qui postea peccat.* Simili prorsus modo loquuntur *Magister* l. 4. dist. 14. *S. Bonav.* in 4. dist. 14 p. 1. d. 4. *Biel* in 4. dist. 14 q. 3. aliique passim.

Inst. 2. Qui per duos dies caret febre tertianâ, si die tertiâ in illam relabatur, non debet censeri fuisse liber ab illa, ergo etiamsi aliquis per breve tempus non peccet si brevi pòst peccet, non debet censeri fuisse liber à voluntate peccandi. R. n. conseq. febris tertiana consistit in dispositione habituali causante in die tertia novum accessum, voluntas peccandi non consistit

sistit in ejusmodi dispositione habituali causante peccatum, sed in actuali volitione, quæ est peccatum: unde in hoc est similitudo, quòd sicuti se habet febris causans novum accessum febrilem, ita suo modo se habeat habitus peccandi causans novum peccatum, sed in his est dissimilitudo, imprimis quòd habitus peccandi sive inclinatio ad repetendum peccatum non sit ipsummet peccatum, deinde quòd isti habitui peccandi possit resisti per liberam voluntatem non peccandi. Verbo, licèt per pœnitentiam non tollatur habitus sive inclinatio ad peccatum, tamen per illam tollitur peccatum, quia pœnitentia est dispositio ad gratiam, quæ tollit peccatum.

Obji. 3. Qui verè absolutus est, accipit gratiam, & cum ea omnes habitus supernaturales, qui non sunt otiosi, sed conferunt firmitatem, promptitudinem & delectationem in opere, quomodo ergo de illis, qui iterum statim relabuntur, judicabimus habere illos habitus? Ita *Werlensis* in Pseudopœn. c. 1. a. 3. n. 2. R. Malè supponi, quòd habitus supernaturales dent facilè posse, nam tantùm dant simpliciter posse, uti suppono ex Scholastica, hinc cum gratia & habitibus supernaturalibus manet prior inclinatio naturalis habituũ vitiosorum.

1733. §. 4. Ut pœnitens prudenter judicetur habere sincerum dolorem & propositum, non est opus, ut credatur non relapsurus, quia propositum non consistit in hoc, quòd pœnitens non sit ampliùs peccaturus, sed in eo, quòd nunc habeat talem voluntatem non peccandi, ut cum ea, quamdiu permanebit, stare non possit voluntas peccandi, uti iterum dicam n. 1822. Hinc *Gerson* tr. 8. super *Magnificat* partit.

tit. 3. meritò reprehendit eos Confessarios, qui pœnitentem interrogant, *Credis tu, quòd postmodum nunquam cades in tale peccatum? Respondeat*, inquit, *ego fragilis, formido lapsum, non tamen volo nunc nec eligo casum: de futuro misericordiæ Dei me commendo, deprecans, ut me custodiat à peccato. Quòd si ceciderit fragilitas mea, deprecor, adjiciat, ut resurgam.*

§. 5. Signa sufficientia finceri doloris sunt, 1734.
1. Si pœnitens dicat se statim post peccatum, aut in concione, esse tactum dolore & statuisse confiteri. Item se diu proposuisse confiteri, & post multam luctam tandem resolvisse. 2. Si agnoscat & dicat se esse magnum peccatorem, aut ab initio graviora peccata confiteatur, aut se jam accuset de peccatis antehac voluntariè omissis. 3. si sponte veniat & confiteatur gravia & occulta peccata. 4. Si confiteatur sollicitè etiam numerum & minutas circumstantias conans facere, ut omnia bene intelligantur. 5. Si desideret magnam pœnitentiam, aut illam alacriter suscipiat: si suâ sponte proponat vitare occasiones, injurias aliis ultro condonet; desideret, ut complices peccati etiam convertantur, optet pati ad satisfaciendum Deo offenso; gaudeat se à Deo puniri, ut ei satisfaciat; dicat, malle se mori, quàm posthac ita peccare &c. Ratio horum omnium est, quia si debeat judicari, quòd confiteatur ex Dei motione, etiam debet judicari habere dolorem & propositum, Deus enim non moveret ad confitendum, si non daret prærequisita, atqui talis, debet judicari confiteri ex Dei motione, nisi aliud manifestè constat, incredibile enim est, quòd ex motivo naturali vellet se ita confundere, peccata

cata occultissima aperiendo & se offerendo ad quamvis pœnam pro satisfactione: neque hoc est à natura, quæ ista fugit, ergo est ex Dei motione. *Dixi*, nisi aliud manifestè constet, nam si nihilominus nollet restituere ablata, deserere occasiones proximas, adhibere media necessaria, aliunde constaret deesse dispositionem necessariam.

1735. §. 6. Aliquis putavit signum deficientis doloris esse, si pœnitens subrideat, dum ad confitendum accedit, sed rectè negat *J. Sanch.* in Select. d. 31. n. 8., qui enim est hilaris animi, communiter subridet in quibuscumque actionibus, etiam seriis.

1736. §. 7. Serio proposito obstant quandoque occulti pravi affectus, quos in anima sua retinent pœnitentes, & se habere experiuntur, si se coram Deo & in conscientia interrogent, v. g. an si occurrerent ordinariæ occasiones, non manerent parati hoc vel illud agere aut negligere, admittere injustum lucrum, redire ad consortia, pericula &c. Ut propositum sit serium, debet voluntas ab his esse actu aversa, ita ut si nunc adesset occasio repetendi ista, nullâ ratione admitterent illorum desiderium vel in eis complacentiam. Præterea, inquit *Corn. à Lapide* in Epist. Jacobi c. 2. v. 13. multi retinent principia politica vitiosa, v. g. injuriam talione vindicandam; duellum, si offeratur, acceptandum, ne honor perdatur; in conviviis cuilibet ad æquales haustus respondendum &c. hæc nunquam deponunt, ne in confessione quidem: hinc ad explorandam dispositionem animi & propositum non peccandi de cætero potest aliquando interrogari, v. g. nobilis, qui se

se accusat de acceptato duello pro salvando honore suo, an, si iterum esset in eadem aut simili occasione, adhuc vellet acceptare: item sartor vel alius mechanicus, qui confitetur se die festo serviliter laborasse, ne lucrum amitteret, an, si rediret similis occasio, iterum laboraret &c.

Q. 249. *Quas sententias sequi debeat Confessarius. Et universim, an debeat potius esse benignus quàm rigidus cum pœnitentibus.* R. §. 1. Confessarius tenetur sequi eas sententias, quæ sunt, imprimis pro valore Sacramenti, utì constat ex dictis l. 6. p. 1. à n. 104. Deinde, quæ sunt pro majori utilitate pœnitentis, agit enim vices Christi, qui hoc Sacramentum instituit eo fine, ut prosit pœnitentibus. Præterea si possit, debet sequi tutiores, nam sine justa causa velle se aut pœnitentem exponere periculo erroris, quantumvis materialis, est imprudentia: unde si pœnitens ostendat se paratum ad sequendum id, quod est probabilius vel tutius, tenetur Confessarius, per se loquendo, eum dirigere secundùm opiniones probabiliores & tutiores. Quomodo autem Confessarius possit aut debeat aliquando se accommodare opinioni pœnitentis, dixi l. 1. à n. 443. potestque videri *Averſa* hìc q. 16. s. 12. qui in omnibus consentit. 1737.

§. 2. Non potest universaliter determinari, utræ opiniones, benignæ an rigidæ, hìc & nunc fructuosiùs teneantur, sed attendendum est ad circumstantias, prudentia enim dictat, ut utar probabili & minùs rigida, ubi non videtur profutura rigidior: E contrà ut utar rigidâ, ubi sine incommodo fieri potest, secundùm jam dicta. Et præscindendo ab opinione rigidiore 1738.

vel

vel benigniore, si pœnitens velit dirigi secundùm opinionem suam probabilem, & Confessarius sit in opposita quamvis probabiliore, Confessarius tenetur eum post audita peccata absolvere, utì ostendi l. 1. à n. 443. pro qua sententia *Vindex Gobati* ad prob. 26. nominatim & adductis locis refert 65. graves Authores, cùm enim sit dispositus, positâ confessione habet jus ad absolutionem, ergo.

1739. §. 3. Rigidiores sententiæ non ideo semper sunt veriores, nam plurimæ rigidæ damnatæ sunt inter Bajanas, & inter alias proscriptas ab *Alex. VIII.* damnatæ autem ab *Alex. VII.* & *Innocent. XI.* non debent dici benignæ sed laxæ, secundùm dicta à n. 1708.

1740. §. 4. Quamvis, per se loquendo, tutius & melius sit operari hoc, quod volunt rigidæ sententiæ, attamen periculosius est asserere obligationem operandi secundùm rigidas, aut semper velle tanquam ex obligatione secundùm has operari, utì dixi l. 1. n. 475. & pluribus evincit *Vindex Gob.* p. 1. obs. 4. à n. 10., sic sententia benigna dicit licere moderatè vinum bibere extra mensam in die jejunii, rigida dicit non licere, patet autem passim plura peccata oriri, si opinio rigida teneatur, quàm si benigna, nam per benignam homines aliqui reddentur minùs boni sed nullus malus, Econtrà per rigidam aliqui reddentur meliores sed plurimi mali, quia spectatâ fragilitate humanâ, crebris occasionibus, proclivitate ad bibendum, plurimi bibent & legem existimatam transgredientur. Unde qui universaliter urgere volet ubique sententias rigidas, ille se & alios exponet periculis proximis innumerorum

peccato-

peccatorum, tenendum enim erit esse obligationem statim pœnitendi post peccatum : repetendas esse Horas canonicas , si cum distractione lectæ sint : peccari mortaliter , si in mortali recitentur Horæ ; Similiter si die festo in mortali assistatur Missæ: confitendas esse omnes circumstantias aggravantes : peccatorē quantumcunque contritum teneri ante ministrationem cujusvis Sacramenti confiteri : dolorem sufficientem pro confessione debere esse non tantùm prædominantem sed etiam diuturnum & intensissimum : tot dolores eliciendos, quot confiteris peccata : omnia opera facienda esse ex motivo charitatis erga Deum super omnia dilectum : conjuges debere abstinere ab usu Matrimonii diebus processionis, jejuniorum, Dominicis, Sabbatis, tribus noctibus ante Communionem &c. Et hoc est *imponere jugum super cervices hominum , quod neque Patres nostri neque nos portare potuimus, Act.* 15. suntque tales similes exploratoribus *Num.* 13. qui exaggerantes difficultatem vincendi gigantæum populum Palæstinæ , terruerunt Israëlitas & propè conjecissent in desperationem. Manifestum etiam est per talia religionem nostram reddi intolerabilem, & Sacramenta odiosissima: Hinc *Gerson* De vita spirit. p. 3. lect. 4. coroll. 10. ait. *Fit, ut per tales assertiones publicas nimis duras, generales & strictas , præsertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines à luto peccatorum, sed in illud profundiùs, quia desperatiùs, immergantur.* Et quod pessimum est, Rigorismus ille semper crescit , uti rectè expendit *Francol.* in Cler. Rom. p. 2. d. 10. n. 25. sicque fit, ut Sacramenta paulatim reddantur moraliter impossi-

bilia: unde possumus sic argumentari, Christus instituit Sacramenta eâ intentione, ut à fidelibus pro omni tempore susciperentur, ergo noluit illa, quæ justè deterrent ab illis hoc tempore suscipiendis, atqui praxis Rigoristarum justè deterreret ab illis hoc tempore suscipiendis, uti ex dictis patet, ergo.

1741. §. 5. In praxi debet Confessarius potiùs esse benignus quàm rigidus cum pœnitentibus, nam 1. Apost. ad Galatas 6. monet, *Fratres, etsi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris.* 2. Ostendi n. 1256. ex mente *S. Chrys. S. Th. Gerson. Trit.* & aliorum, facilius esse Deo rationem reddere de benignitate quàm de rigore. 3. Sapientissimi viri quos refert *Francol.* De discipl. pœn. toto l. 3., inter quos sunt SS. *Anton. De Padua, Raym. De Pennaf. Th. Scot. Nic. Tolentinas, Capistranus*, &c. fuerunt benignissimi. *B. Humbertus* Dominicanorum Generalis, quem *Bzovius* ad annum 1274. à sanctitate & prudentia plurimùm commendat, in glossa prologi constit. sui Ordinis litt. I. dicit, quòd fructus animarum impediri soleat per nimiam austeritatem in consiliis & opinionibus, *terrentur enim ex hoc homines in tantùm, ut salutem negligant: idcirco relaxanda est, quantùm fieri potest, austeritas, & agendum est benignè cum hominibus, quia sic melius trahuntur ad salutem, cùm sententiæ mitiores tenentur.* Hæc referunt & approbant ex eodem Ordine *Nider* in Consol. timoratæ consc. c. 11. & *Mercorus* p. 3. a. 9. Similiter *S. Greg. Naz.* orat. 26. circa finem hortatur Sacerdotem, ut cum pœnitente leniter & humanè agat, *neque ut durus & rigidus Medicus,*

dicus. Similiter *S. Petrus Damiani* serm. 58. *Confessarius habeat in voluntate compati, & nitatur aliquid detrahere severitati, imitans dulcedinem Domini. S. Odilo* Abbas fuit in Sacramento Pœnitentiæ administrando summè mansuetus, & se ideo reprehendentibus dicebat, *Etiamsi damnandus sim, malo tamen de divina misericordia quàm ex duritia & crudelitate damnari: Ribaden.* in Flore SS. p. 2. die 1. Januarii. *Petrus Blesensis* l. De pœn. & satisf. sub finem ait, *Christus peccatorem blandè suscipit, tu peccator quâ præsumptione eum despicis & repellis? vis sub certis finibus limitare misericordiam Dei, cujus misericordiæ non est finis: paterfamilias largus est, & avarus est dispensator. Quid scis, si jam lachrymis & contritione mundatus est? liberatus est fortè ipso proposito confitendi.* 4. Leges tam Canonicæ quàm Civiles volunt in dubiis benigniora esse sequenda, utì retuli l. 1. n. 596. & 826. quia nempe id convenit bono communi ad impedienda peccata, L. 18. ff. De legibus, *Benignius leges interpretandæ sunt, quò voluntas earum conservetur.* Idem passim consulunt SS. PP. & Doctores, *S. Antonin.* 1. p. summæ tit. 13. c. 20. de consc. Reg. 7. *Inter duram & benignam circa præcepta sententiam, benigna est potiùs cæteris paribus interpretatio facienda. S. Bernard. Senens.* Tom. 1. ser. 2. post Dominic Quinquag. serm. 3. a. 2. c. 1. in fine, *Secundùm Scotum & Hostiensem, quando sunt diversa jura & opiniones, quæ tamen non sunt contra Deum & bonos mores, cæteris paribus humanior præferenda est.* Scriptura ipsa *Ezech.* 34. v. 4. improperat istis severis Pastoribus populi, *Cum austeritate imperabatis eis.* Ratio autem est, quia severitas confidentiam impedit, & facit, ut pœnitens multa reticeat, potiùs vo-

lens conscientiam vulneratam retinere, quàm Confessarii acerbitatem sustinere. Speciatim benignè agendum esse cum omni peccatore eique dispositò statim dandam esse absolutionem, dicunt *Nav. Med. Lop. Tol. Polanc. Sayr. Graff. Suar. Rodriq. Côn. Regin. Laym. Bonac. Lug. Candid. Jo. à S. Th. Aversa. Mald. Merc. Sylv. Ysamb. Abell.* quorum locos & verba refert *Francol.* De Disciplœn. l. 3. c. 7. Intellige ordinariè propter dicenda à n. 1764.

Obji. 1. Deus non recepit *Adamum* & *Evam* in gratiam, nisi post fletus & labores plurium sæculorum: Nec *Achabum* 3. Reg. 21. 27. nisi postquam *operuit cilicio carnem suam jejunavitque & dormivit in sacco*: Nec *Ninivitas* Jonæ 3. 6. nisi postquam etiam Rex *indutus est sacco & sedit in cinere.* Hoc innuit *Apostolus* ad Hebr. 6. *Impossibile*, id est, valde difficile esse eos *renovari ad pœnitentiam*, qui post Baptismum lapsi sunt: Hinc *Trid.* sess. 14. c. 2. ait, *Per Sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris fletibus & laboribus, divinâ id exigente justitiâ, pervenire nequaquam possumus.* Similiter loquuntur SS. PP. R. 1. Si argumentum valet, ergo qui post Baptismum incidit in primum peccatum cogitationis, non potest statim absolvi: Item non erit satis, sincerè dolere, confiteri & per Indulgentias satisfacere pro pœnis, quod est contra commune judicium Ecclesiæ, & illud *Ezech.* 33. v. 12. *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.* Aliter quoque factum est in *Davide, Petro*, filio prodigo & aliis innumeris. R. 2. *Adam*, testibus *August. Iren. Tertull.* apud *Suar.* De opere 6. dierum l. 4. c. 9. n. 8. statim aut paulò pòst justificatus est: Similiter *Achabo & Ninivi-*

nivitis statim condonata est culpa. *Apostolus* secundùm *S. Chrys. S. Ambr. S. Th.* 3 p. q 84. a 10. ad 1. tantùm vult peccatorem non posse renovari per iterationem Baptismi. *Trid.* & SS PP. tantùm dicunt sine istis non posse perveniri ad plenam condonationem culpæ & pœnæ. Et speciatim Patres communiter pro concione dabant admonitiones ad perpetuam pœnitentiam, non volentes esse de necessitate Sacramenti, sed de utilitate fidelium.

Instabis 1. *SS. Th. De Villa-nova, Carolus Borrom. Salesius, Xaverius* tenuerunt rigorem in Sacramento pœnitentiæ. R. Tenuerunt, ubi circumstantiæ suadebant: de cætero discretam eorum benignitatem legere potes apud *Francol.* d. 8. in Cler. Rom.

Inst. 2. *Quid Ecclesiam Domini hodie perdit, nisi Confessariorum & Pastorum blandiens adulatio, leniens demulcensque assentatio?* inquit *S. Th. De Villa-nova* fer. 6. post Domin. 4. Quadrag. R. Ibidem explicat, de quibus loquatur: Hæc, inquit, *contra quosdam Confessarios nostri temporis piè impios & impiè pios dicta sint, qui ne confitentem aliquantisper contristent, illum in sua nequitia manere permittunt: At quantò melius esset ad modicum contristare, quàm æternùm damnare?* Loquitur ergo de illis, qui ex respectu humano tacent & quærunt placere pœnitentibus, non arguentes quando & quomodo deberent.

Obji. 2. Benignitas illa non est secundùm 1742.
antiquos canones. R. Canones antiqui, saltem aliqui, non erant præcepta, sed directiones: nec erant omnes pro tota Ecclesia, nec pro semper, uti constat ex dictis à n. 1254. *Sicuti medicinæ in arte determinatæ, non omnibus competunt sed*

variandæ sunt secundùm arbitrium Medici, non propriam voluntatem sequentis sed scientiam medicinæ, ita pœnæ satisfactoriæ in Canone determinatæ non competunt omnibus, sed variandæ sunt secundùm arbitrium Sacerdotis divino instinctu regulatum, S. Th. in supplem. q. 18. a. 4. Et *Hugo de S. Victore* L. 2. De Sacram. p. 2. c. 12. *Etiamsi aliis temporibus aliquando non ita fuisse, & nunc aliter esse, quàm fuit, demonstretur, non tamen cogitare debemus, quasi levitate aliquâ factum sit, ut nunc aliter teneatur & aliter institutum sit, quàm fuit, sed quòd tunc oportebat & ita salubre fuit, ut sic teneretur & sic juberetur, nunc autem alia esse tempora, & aliud esse congruum sive necessarium saluti humanæ.* Videri potest etiam *Francol.* p. 2. d. 7. in Cler. Rom.

Inst. Saltem consuli deberent Concilia, SS. PP. & Antiquitas, nec esset procedendum ex opinationibus recentium Theologorum. R. Hoc solutum esse l. 1. à n. 461. ubi ostendi non posse ex Conciliis & PP. resolvi omnes casus, utì doctè ostendit etiam *Abelly* in defensione recentium Casistarum, cujus compendium tradit *Francol.* De Discipl. pœnit. l. 3. c. 7. §. 25. nam SS. PP. ordinariè tantùm in genere loquuntur, v. g. in genere reprehendunt choreas: è contrà sæpe opus est, cum Recentioribus considerare objecta secundùm naturam suam, item secundùm varias circumstantias, quibus hìc & nunc subsant, nam nemo dicet, nunquam licitum esse saltare, ergo utiliter & necessariò consulendi sunt recentes Theologi bene distinguentes ista. Contra illos, qui ad sola antiqua attendunt, rectè dicit *Ludov. Granat.* l. 2. Ducis peccat. p. 2. *In æstimandis rebus non semper ad antiquitatem est respiciendum, multa namque.....*

que..... quæ optima, non ita pridem inventa sunt: Hinc non omne, quod antiquum est, eâ solâ ratione est optimum.

Objt. 3. Qui sequitur benignas opiniones, 1743.
non sequitur tutiores, ergo exponit Sacramentum periculo nullitatis. R. n. conseq. quando enim Confessarius prudenter judicat pœnitentem esse rite dispositum, certum est posse absolvi, & sic absolvunt viri sanctissimi & prudentissimi; estque illa praxis Ecclesiæ, quæ facit certitudinem moralem.

Objt. 4. Illa praxis benigna facit, ut pœnitentes hìc non satisfacientes pro pœnis peccatorum, longè diutiùs ardeant in Purgatorio. R. n. ass. nam apud benignos sæpius suscipiuntur Sacramenta, & cum illis sæpius obtinentur Indulgentiæ, hæc autem sunt media meliora & certiora satisfaciendi pro pœnis.

Inst. 1. Saltem ista praxis benignior facit, ut opera pœnitentiæ, quibus hìc majus meritum & major in cœlo gloria responderet, multùm negligantur. R. Merita illa compensantur per majores gratias ex opere operato causatas per frequentiora Sacramenta, gratiis autem illis majoribus respondebit major gloria. Adde, quòd plures jam ad pœnitentiam adducantur & salventur, qui rigore olim deterriti manebant impœnitentes aut desperabant, utì testantur Concilia apud *Francol.* in Cler. Rom. p. 2. d. 11. n. 5.

Inst. 2. Utiliorem fuisse rigorem, probavit experientia, nam tum minùs dominabantur scelera in Clero & populo. R. Oppositum evidenter ostendit *Francol.* à n. 8. quamvìs enim rigor fori externi, quo etiam inviti astringi-

mur, sæpe profit, non ita rigor fori interni, quod fideles subterfugere possunt, & ad quod soli voluntarii accedunt. Ex dictis,

1744. *Colliges.* Rigorem sic esse temperandum, ut non degeneret in laxitatem, uti etiam notavi l. 1. n. 510. Rectè *S. Bonav.* Tom. 7. l. 2. comp. Theol. verit. c. 52. *Cavenda est conscientia nimis larga & nimis stricta, nam prima generat præsumptionem, secunda desperationem: item prima dicit sæpe malum bonum, secunda è contrà bonum malum: item prima sæpe salvat damnandum, secunda è contrà damnat salvandum.*

1745. *Q. 250. Quid notandum sit circa obligationem & modum interrogandi pœnitentem.* R. seqq. §. 1. Confessarius tenetur aliquando interrogare pœnitentem, *Mag. S. Th. Nav. Suar. Aversa* q. 16. s. 11. *Tann.* d. 6. q. 7. n. 95. *Stoz* l. 2. n. 101. & alii communissimè contra *Med. Sot. Henriq. Vasq. Sa*, qui putant non teneri interrogare eum, qui se examinavit, nisi quando cederet in detrimentum tertii; quod etiam *Lohn.* putat probabile; sed puto esse improbabile, & *Castrop.* pu. 19. §. 2. n. 3. meritò dicit oppositum sibi esse certum, nam Cap. *Omnis* 12. De pœn. & remiss. dicitur, *Sacerdos sit discretus &c. diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati.* Idem probat ex variis Conc. *Tann.* n. 96. Ratio autem est clara, quia Confessarius, 1. est Judex, ergo debet cognoscere causam sive peccata omnia, quæ pœnitens tenetur ejus sententiæ subjicere, sæpe autem, si non interroget & adjuvet, non cognoscet omnia, quia pœnitens nescit explicare species nec addere numerum, ergo. 2. Est Doctor, ergo tenetur etiam hìc pœnitentem instruere, ut prout obligatur, peccata enarret:

3. Est

3. Est Minister Sacramenti & vices agens Christi, ergo debet procurare, quantùm moraliter potest, imprimis ut ponatur integritas materialis Sacramenti, quam Christus requisivit: Deinde ut satisfiat juri quod habet Deus offensus, ut si remittere debeat omnia peccata, etiam omnia, prout præcipit, exponantur. Hinc *Gerson* tr. 8. super *Magnificat* partit. 2. postquam reprehendit eos, qui nimium interrogant, etiam eos carpit, qui nihil, sed dicunt, *Nihil interrogabo, scit peccata sua, dicat illa, si vult*: *Sic dimittit inscios, sic verecundos latere facit in peccatis suis, non utens clave scientiæ, quæ data est ad aperiendum, cum discretione tamen, secretas animæ plagas.* Concludit *Rayn.* in Heter. Tom. 16. f. 1. p. 9. n. 1. & 2. non debere Confessarium adeo emungere pœnitentem, ut eliciat sanguinem, attamen teneri interrogando juvare, ut integram faciat confessionem.

§. 2. Quisquis sit, qui deficit in confitendo integre, est interrogandus, nec ibi habendus respectus personarum, quia Christus, inquit *Gob.* t. 7. n. 556. non condidit pro Principum vel Magnatum confessionibus peculiarem Theologiam, sed voluit eos eâdem lege teneri. *Gerson* p. 2. num. 32. in Opusc. De arte audiendi confess. cons. 20. ait, *Sentiat alius, quod voluerit, ego coram Deo testor, me plures talibus remediis induxisse ad confessionem, qui fatebantur nunquam, etiam in articulo mortis fuisse talia dicturos cuicumque: laudabant tamen Deum totis visceribus gratias agentes, quòd ita se aperuerunt.* 1746.

§. 3. Non teneris interrogare, si scias pœnitentem scire, quid requiratur ad validam confessionem, *Burgh.* cent. 2. cas. 17. & alii. Conse- 1747.

quenter Religiosi, Clerici aliique præcipuè in Theologia versati non sunt facilè interrogandi, nisi manifestum sit omitti vel non satis discerni aliquid necessarium: & si fortè vir ejusmodi doctus, qui in aliis peccatis addit circumstantias & numerum, in uno aliquo ea omittat, communiter præsumi potest, quòd vel committens ad talem circumstantiam non adverterit, vel non sciat numerum, vel saltem non apprehenderit ùt mortale. Aliud est, si omnia promiscuè sine circumstantia & numero diceret, aut si aliunde esset vehemens præsumptio, quod ex inadvertentia vel ignorantia omitteret aliquid necessarium, tum enim esset interrogandus, *Lohner.* Et quamvìs non judicetur esse absolutè opus, tamen sæpe utile est interrogari, imprimis eos, qui necdum sciunt integrè confiteri, ut discant, si fortè aliâ vice talem malitiam contrahant: Deinde illos, qui suo tempore confessiones audituri sunt, ut discant alios confessùros aptè interrogare.

1748. §. 4. Docent *Suar. Vasq. Burgh.* suprà *Illf.* n. 125. Confessarium non teneri interrogare, quando advertit pœnitentem, qui noverat se examinare, adhibuisse ad hoc moralem diligentiam. Addunt *Lugo* d. 16. à n. 589. *Tamb.* De Meth. conf. l. 3. c. 9. n. 10. *Illf.* n. 120. Confessarium non teneri exactiùs interrogare, quàm pœnitens teneatur se examinare, id est, non nisi more humano, ne odiosum reddatur Sacramentum, præceptum enim Confessionis materialiter integræ non obligat, ubi integritas haberi non potest sine gravi molestia, & in casu, quo confessio redderetur odiosa, hinc dicunt *Lug. Gob. Lohn.* non valere illam consequen-

quentiam, si hoc vel illud interrogarem, distinctiùs intelligerem hoc peccatum, ergo teneor interrogare, utì etiam non valet secundùm *Illf.*, si hic homo adhuc unâ horâ se examinaret, cognosceret plura peccata, ergo ad hoc tenetur: multæ enim causæ excusant ab exactiore cura: sed cavendum, ne potiùs absterreat respectus humanus quàm prudens timor reddendi Sacramentum odiosum.

§. 5. Cautè procedendum in peccatis carnalibus, *ut non instruat pœnitentem ad peccandum*, inquit *S. Th.* Opusc. 65. De cautela in Confess. Item *ne Confessarius ipse, maximè si adhuc juvenis sit, scandalum pariat, vel de seipso suspicionem faciat*, inquit *Gob.* Ubi autem opus, utatur verbis honestis. Si pœnitens neget cogitationes, plerumque opus non est interrogare de operibus, nisi apud rudes, qui putant cogitationes non esse peccata. Si fateantur cogitationes, interrogari possunt de desideriis, & an non saltem voluissent peccare, si potuissent vel fuissent ausi. Tum de colloquiis turpibus, aspectibus, tactibus, quos si fateantur, quærendum, an non fortè aliquid adhuc pejus fecerint: si enim sic non interrogentur, sæpe tacebunt, credentes satis esse, quòd in genere aliquid dixerint vel dederint occasionem interrogandi. Quoad confessiones juvencularum mulierum monet *S. Th.* suprà, ut Sacerdos non immoretur *inquirendo motus membrorum & usus, quia ubi talis esca jacet, antiqui hostis stimuli non desunt ad tentandum.* Regulariter puellam confitentem lapsum non interroget de circumstantia virginitatis, quia probabile est non mutare speciem: nec confitentem incestum interroget, in quo gradu fuerit, 1749.

rit, nam rarò est in primo, & probabile est alios non differre specie: nec facilè interroget conjuges de debito conjugali, sed si prudenter suspicetur, quòd illud deneget, quærat, an inter se sint unanimes, si maritus est, an fidem servet uxori; si uxor, an marito præstet obedientiam, & si Rei sint, sic facilè erumpet. *Præstat*, inquit *Cón.*, *aliquando Sacerdotem minùs perfectè peccatum intelligere, quàm sibi vel illi aliquod scandalum causare.* Et *Angel.* ait, *Confitetur mulier se cognitam extra vas debitum, non quære, in quo ergo loco vel quomodo, tales enim sunt potiùs contaminatores quàm Confessores, qui talia quærunt:* excipe, nisi præsumi posset sodomia: vide *Dianam* p. 3. t. 4. R. 99.

1750. §. 6. Discretè interrogandum, non quid quid possibile, sed quod probabile est pœnitentem fecisse. Hinc interrogandum convenienter ad cujusque statum, sexum, ætatem, naturam, negotiationem &c. ideoque minùs interrogandus æger, quàm sanus, ne nimiùm fatigetur: magìs rusticus quàm civis, quia rudiores minùs sciunt confiteri: magìs, qui à longo, quàm qui à parvo tempore est confessus; aut qui plura, quàm qui pauciora solet afferre, quia hic faciliùs recordatur. Ordinariè interrogari potest pœnitens rudior, 1. Quando ultimò sit confessus. 2. An nihil omiserit in prioribus confessionibus 3. An pœnitentiam expleverit. 4. An vivat in odio, occasione peccandi, retentione alienorum. Et universim reflectere debet Confessarius in quovis ferme peccato peccari posse octo modis, qui speciem diversam habent: 1. Cogitatione morosâ, se delectando in illo. 2. Desiderio illud committendi, saltem si potuisset vel ausus fuisset. 3. Actu ipso, com-

committendo. 4. Verbis vel aliis signis dando occasionem scandali circa tale peccatum. 5. Positivè inducendo alium ad peccatum. 6. Cooperando. 7. Non impediendo, cùm posses. 8. Approbando seu laudando factum ab alio.

§. 7. Confessarius potest, per se loquendo, 1751.
præsumere, quòd pœnitens apprehenderit objectum, sicuti secundùm se malum est, proinde opus non erit interrogare, quâ mente vel cum qua conscientia fecerit, *Laym. Gob.* t. 7. n. 337. Sæpe tamen ex circumstantiis personæ potest aliud præsumi, utì si homo aliàs innocens dicat se habuisse delectationem in venerea cogitatione; est interrogandus, an voluntariè, an malitiam advertens: è contrà si assuetus venereis diceret se quæsivisse delectationem sensibilem, interrogandus esset, an non advertisset saltem periculum consensûs in veneream. Et in ejusmodi casibus rectè negat *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 14. n. 15. sufficere, si Confessarius nitatur solis præsumptionibus, præsertim ex verbis, quando potest facilè interrogando habere certitudinem. An Confessarius, si v. g. Sacerdos confiteatur se peccasse contra castitatem, debeat interrogare, fueritne memor sui statûs vel voti, dictum est in l. 5. n. 55.

§. 8. Episcopi Belgii Bruxellis congregati in 1752.
Decreto ad suos 23. Apr. 1697. Sapienter monent: *Complicum nomina Confessarius non inquirat, nequidem sub prætextu, quòd velit aut possit eis prodesse non obesse: multò minùs confessione pœnitentis abutatur ad instituendam complicis denunciationem vel accusationem, neque hoc committat, ut ad complicis Superiores scribantur litteræ anonymæ, multò minus à se subscriptæ: nec denique faciat quicquam, unde*

unde vel pœnitens vel complex aliquod gravamen ac-
cipiat, cum ipsum peccatum & nomen complicis
per inadvertentiam pœnitens expresserit, cadat sub
sigillo unà cum peccato pœnitentis. Posse tamen
pœnitentem nominare complicem, si nec apud
alium Confessarium, nec aliter possit integrè
confiteri, docent *S. Th.* opusc. 12. q. 6. *S. Bo-*
nav. S. Anton. Suar. Vasq. Lugo d. 16. s. 7. aliique
20. gravissimi auctores apud *J. Sanch.* d. 8. n. 9.
E contrà oppositum tenent *Arm. Nav. Med.*
Bann. Diana & alii, quia conservatio famæ, ad
quam complex jus habet, videtur excusare:
quidquid sit de hoc, rectè docent *Sot. Leand.*
Bann. Dian. Lug. Aversa q. 18. s. 7. & alii cum
Mendo d. 10. q. 6. si gravia damna timeantur à
complice, & pœnitens non possit ea impedire,
sed solus Confessarius, teneri Confessario ma-
nifestare complicem, (quod secundùm dictam
1144. expedit fieri extra confessionem) quia
cùm teneatur ea impedire, & aliud medium
desit, ad hoc tenetur. Quòd si pœnitens spon-
deat impedire per seipsum, & Confessarius pru-
dentem habeat causam dubitandi, an id factu-
rus sit, non potest cogere, ut manifestet com-
plicem, attamen differre potest absolutionem,
donec renunciet se feciſſe, utì iidem AA. do-
cent. Vide dicenda à n. 1958.

1753. §. 9. Si Confessarius sciat pœnitentem com-
misisse peccatum, quod tamen jam reticet, imò
etiam negat, ordinariè absolvi non potest, nisi
prudenter præsumi possit esse alteri confessus
aut non apprehendisse esse mortale, *J. Sanch.* d.
8. *Diana* p. 3. t. 4. R. 105. *Ills.* n. 127.

1754. §. 10. Si incidat dubium, an prior Confes-
sarius satìs examinârit pœnitentem, præsume
feciſ-

feciſſe, niſi clarè deprehendas oppoſitum, quia eſt poſſeſſio pro priore Confeſſario, quòd officium ſuum bene fecerit, nec delicta præſumuntur, *Gob.* n. 321.

Quomodo ſpecialiter examinari poſſint homines variæ ætatis & ſtatûs, dicetur ad dub. ſeq. Quomodo autem practicè juvari poſſit pœnitens, ut integre confiteatur quoad numerum, dixi à n. 921. Catalogi peccatorum per ordinem Præceptorum Dei & Eccleſiæ videri poſſunt apud *Polancum* in Append. ad Director. & *Veron* in Man. Sodalitatis.

Q. 251. *An Confeſſarius aliquando teneatur docere vel de rebus aliquibus admonere pœnitentem.* R. Teneri, utì patet ex officio Doctoris: hinc §. *1.* Si pœnitens culpabiliter aliquid ignoret, id eſt, quod teneatur & poſſit ſcire, Confeſſarius debet eum docere, ſive ſit ignorantia juris ſive facti, ſive juris divini ſive humani, quia tum eſt indiſpoſitus ob culpam iſtius ignorantiæ, *Averſa* q. 16. ſ. 12. *Arr.* d. 43. n. 14. Inde autem colligitur, quòd ignorantia ſit culpabilis, ſi ponens actionem in tali materia habeat remorſum conſcientiæ, ne peccet vel ſe periculo peccandi exponat, & tamen negligat inquirere aut ſe certificare 1755.

§. 2. Homines bene educati & frequenter confitentes, prudenter ſupponuntur ſcire ea, quæ ad ſalutem ſunt neceſſaria neceſſitate medii: ubi tamen eſſet prudens ratio dubitandi, teneretur Confeſſarius ante omnia docere illa, quæ ad fidem & ſpem pertinent, quia ſine illis dolor non eſt ſupernaturalis, ſecundùm dicta l. 2. à n. 14. ubi à n. 30. dixi, quomodo quis practicè induci poſſit ad credendum: & à n. 118. 1756.

quo-

quomodo ad sperandum: & à n. 146. quomodo ad Deum super omnia amandum.

1757. §. 3. Confessarius non tenetur, per se loquendo, potiùs quàm quivis alius specialiter docere pœnitentem necessaria necessitate præcepti, suppositis enim illis, quæ ad valorem absolutionis prærequiruntur, videtur agere partes Doctoris, tantùm in illis, quæ ad peccata et ad obligationes inde secutas pertinent, *Lohner*. Nec tenetur pœnitentem adjuvare in aliis obligationibus implendis, aliàs teneretur cum illo ad restitutionem aut satisfactionem concurrere. Et ita etiam non tenetur Confessarius ipse accedere Superiorem ob casum reservatum pœnitentis, aut loco ipsius aliquem denunciare, si enim non possit pœnitens ipse, excusatur; si possit, hæc obligatio est personalis, *Tamb.* De conf. l. 3. c. 9. n. 13. Notat tamen *Suar.* Confessarium quandoque ad talia teneri ex charitate, si pœnitens ipse possit quidem absolutè, attamen magnam difficultatem habeat, & Confessarius possit facilè ac magis utiliter.

1758. §. 4. Si advertat pœnitentem putare aliquid, quod aliquando facit, esse peccatum, quod tamen peccatum non est; vel esse mortale, quod est veniale tantùm, debet dedocere errorem, ne ob conscientiam erroneam pergat sic peccare. Si pœnitens putet aliquid non esse peccatum, quod peccatum est, per se loquendo tenetur Confessarius monere: speciatim monendus est laborans ignorantiâ turpitudinis, quæ in mollitie reperitur, si eam committat, nam vix est ignorantia invincibilis; & quamvis esset, tamen prudenter judicari potest admonitionem profuturam, ubi è contrà ignari hujus malitiæ

malitiæ facilè alios seducunt; aut pessimum habitum induunt, quem postea difficillimè emendant. Etiam monendus est, qui sæpe jurat per Sacramenta vel per res sacras, quia plerique talia habent pro blasphemia & gravi inhonoratione Dei ac rerum Sacrarum. *Dixi*, per se loquendo, nam licèt *Thyrsus Gonzal.* De opin. prob. diss. 14. c. ult. & *Eliz.* fusissimè L. 6. c. 20. dicant semper esse admonendum, eò quòd non videatur dispositus ad absolutionem, nisi sit paratus implere omnem Dei legem, attamen *Suar. Vasq. Laym. Sanch. Côn. Castrop.* tr. 23. p. 18. n. 7. *Aversa* q. 16. s. 12. *Dian.* p. 3. t. 4 R. 80. *Gorm.* p. 2. n. 363. aliique 48. gravissimi Authores, quos citatis locis refert *Vindex Tabernæ* ad prop. 13. pag. 39. & 80. dicunt per accidens non fore obligationem admonendi, si ex admonitione timeatur gravius malum, utì si prævideatur ex infirmitate formaliter peccaturus, cùm nunc per invincibilem ignorantiam materialiter tantùm peccet, nam minus malum est millies peccari materialiter, quàm semel formaliter, inquit *Arr.* n. 24. Estque hæc sententia *S. Aug.* utì refertur Cap. *Si quis autem*, De pœn. dist. 7. *Si scirem tibi prodesse, non te admonerem, te non terrerem*: atqui proderit, si non admoneatur, quia ideo non peccabit formaliter: unde cùm pœnitens pro nunc sit rite dispositus ac paratus implere omnem Dei legem, quam cognoscit, necessitas nulla est, ut ei lex ista explicetur, quam prævidetur mutatâ voluntate transgressurus, hoc enim esset ponere illi scandalum.

Obji. 1. Pastores tenentur de talibus monere communitatem, quamvìs prævideant aliquos ideo formaliter peccaturos, ergo & Con-

fessarius. 2. Dissimulatio Confessarii est tacita approbatio, quia pœnitentes persuadent sibi hoc esse rectum, quod à Confessario non reprehenditur. Rz. *ad* 1. n. conseq. Pastor respicit communitatem, quam Deus absolutè vult instrui & cognoscere legem, maximè cùm major pars communitatis speretur obtemperatura, & reliqui habituri sint exemplum ante oculos, quo confundantur & corrigantur. E contrà Confessarius respicit tantùm privatum hominem, cui tum magis obesset, & nulli prodesset admonitio. Imò notat *Rayn.* in Heter. tom. 1. f. 1. p. 9. n. 12. etiam Doctorem publicum vel concionatorem, qui tenetur generatim carpere vitia, posse aliquando ob scandalum pusillorum publicam admonitionem differre in aliud tempus, quo futura est opportunior. *Ad* 2. n. id semper esse, sed loquor de circumstantia, in qua taciturnitas Confessarii nullo modo censetur esse approbatio mali sed mera physica permissio, qualem etiam Deus habet.

1759. §. 5. Quamvis *Busenb.* & alii, quos secutus sum l. 3. p. 2. n. 1351. absolutè dicant Confessarium quà Doctorem teneri dicere veritatem pœnitenti, si interroget, attamen limitant *Tann. Dicast. Sroz* l. 2. n. 131 nisi veritas ejusque cognitio esset illi aut alteri gravius obfutura, secundùm jam dicta, putant enim tum posse Confessarium dissimulare, atque si non audivisset aut oblitus esset respondere, vel etiam dicere, non esse opus illum jam scire hoc: & in re videntur consentire *Aversa* suprà *Sanch.* & *Lugo* apud *Arr.* n. 21. in talibus enim circumstantiis dicere veritatem, esset gladium illi in manum porrigere, quo se vel alium sauciaret, saltem gravius,

quàm

quàm facturus sit, si ignoret. In dubio autem, an profutura an obfutura sit admonitio, comparanda est utilitas dubia cum damno dubio, & quod præponderat, est eligendum, *Arr.* n. 24. *Tamb.* c. 5. n. 9. aliique communiter.

§. 6. Etiam debet Confessarius suggerere me- 1760.
dia pœnitenti, per quæ hoc vel illud peccatum emendet: speciatim monendus est, ut primò pugnet contra illud, quod est maximè scandalosum, periculosum aut radix aliorum. Remedia pro quibusvis peccatis practicè suggerunt *Arsd.* Tom. 3. p. 5. c. 1. *Stoz* l. 1. p. 4. à n. 13. & l. 2. à n. 135. ubi optimè instruit, quomodo Confessarius excitare possit pœnitentem, partim per exempla partim per breves sententias. Videri etiam possunt *Polanc.* in Append. ad Direct. & *Busæus* in Panario, ubi suggerunt remedia contra peccata Capitalia: item *Costerus* in Libello Sodalitatis: *Fornarius* in directorio sub finem: *Regin.* De prudent. Confess. c. 19. *Petrus Soto* in methodo confessionis: Aliqua colligam post n. 1825. *Francol.* De discipl. pœnit. l. 3. c. 10. n. 12. meritò conqueritur de Confessariis, qui ex tædio vel timore humano pœnitentes, præsertim in dignitate constitutos, non admonent de gravitate peccati, nec de periculo animæ, neque increpant, suaviter quidem attamen fortiter, ita liberè peccantes.

§. 7. Si Confessarius advertat pœnitentem 1761.
habere notitiam peccati alieni, ex quo imminet grave damnum alteri, utì, si sciat quosdam esse in periculis seductionum, quas sine suo incommodo impedire possit, monere debet, absolvi non posse, nisi velit congruo modo rem manifestare illis, ad quos spectat corrigere vel im-

pedire, charitas enim graviter obligat, ut tum peccata proximi impediat. An autem & quomodo possit manifestare sine incommodo, judicabit prudens Confessarius. Vide dicta n. 1752. & dicenda n. 1958.

1762. Q. 252. *An Confessarius semper teneatur, aut possit credere pœnitenti.* R. §. 1. Confessarius non semper tenetur credere pœnitenti dicenti se habere dolorem & propositum, quia *Innoc. XI.* damnavit hanc 60. prop. *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, neganda nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere & proponere emendationem.* Ratio est, quia quando multoties fefellit fidem, nihil emendavit, præscripta emendationis media non adhibuit, prudenter timetur, ne id fiat ex defectu sinceri doloris aut firmi propositi, quia qui seriò & efficaciter proponit aliquid, quod moraliter implere potest, non solet ita facile, tam citò, tam sæpe deserere suum propositum, sed saltem per aliquod tempus in eo perseverat, & difficiliùs vel rariùs transgreditur, ergo. De consuetudinario plura dicentur à n. 1819.

1763. §. 2. Confessarius ordinariè potest & debet credere pœnitenti, *S. Th.* in supplem. q. 8. a. 5. ad 2. *In foro confessionis creditur homini & pro se & contra se.* Idem habet opusc. 12. q. 6 Quodl. 1. a. 2. *Glossa* in Cap. *Significasti.* 18 De homicidio, *In pœnitentia cuilibet est credendum, quia non est verisimile, quòd aliquis sit immemor suæ salutis.* Idem docent *Nav. Delr.* aliique communissimè cum *J. Sanch.* d. 8. n. 1. Ratio jam est insinuata, quia nemo ita præsumitur salutis suæ esse immemor, ut ubi quærit remissionem culpæ, novam

culpam

culpam admittat, quam admitteret, si exercitè percipiens se non sincerè dolere vel non firmè proponere, diceret se ita dolere & proponere: quod maximè tenere deberent illi, qui ubique inculcant charitatem, quæ *omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Hinc S. *Carolus Borrom.* in Instruct. Pastor. p. 2. c. 17. ait, *Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat posse se fidem primæ vel secundæ à pœnitente sibi promissioni factæ dare, quòd scilicet occasionem auferet, poterit eum promissionis intuitu absolvere.*

Q 253. *An absolutio sacramentalis aliquando possit vel debeat differri.* R. §. 1. Confessarius potest ex causa rationabili differre absolutionem, quamvis pœnitens videatur nunc esse dispositus. *Bann. Suar. Lugo, Graff. Henriq. Sanch Sayr. Sa, Aversa* q. 16. s. 12. *Carden.* in 2. crisi d. 39. à n. 4. contra *J. Sanch.* cujus sententiam *Diana* vocat improbabilem. Ratio est, quia hoc potest esse utile pœnitenti, tum ad incutiendum majorem horrorem peccati, tum ad magis probandam firmandamque ejus constantiam contra relapsus, tum ad concipiendum interea meliorem dolorem & solito firmius propositum, tùm denique ad attinendum illum, ut mediis emendandi sibi suggestis diligentiùs utatur: & hoc facit Confessarius quà Medicus, sicuti enim illi potest imponere media præservativa, quæ judicat esse oportuniora, aut præexigere impletionem alicujus satisfactionis, ita etiam dilationem absolutionis ad octo vel etiam plures dies: sicuti enim Ecclesia reservans aliqua peccata vult pœnitentem quamvis dispositū non absolvi ab unoquoque, ita meritò non absolvitur, quamvis dispositus, si Confessarius judi- 1764.

cet ei melius esse non absolvi: *Ego sanè dicere possum*, inquit *Arr.* d. 38. n. 40. *me aliquoties cum aliquibus juvenibus hoc remedio usum, & feliciter mihi illud successisse.* *Nec obstat* 1. quòd pœnitens dispositus habeat jus ad absolutionem, *nam* non ideo habet jus ad absolutionem suam statim accipiendam, sicut nec catechumenus ad Baptismum statim accipiendũ, sed tum, quando judicio Confessarii maximè ipsi expediret. *Nec* 2. quòd interea careat gratiâ & Communione, per quam acquireret vires ad emendanda peccata, *nam* ista supplentur per alias utilitates, & postea meliùs dispositus majores accipiet gratias. Est tamen cavendum, ne tali negetur absolutio, quando exponeretur periculo moriendi absque illa, aut quando sine nota non posset omittere Communionem, aut si propterea privaretur Indulgentiis, quas alio tempore lucrari non posset.

1765. §. 2. Confessarius tenetur aliquando differre absolutionem, tum nempe, quando advertit, vel se non habere potestatem absolvendi à reservatis, quæ pœnitens affert, vel pœnitentem non esse satis dispositum, utì 1. si non sit instructus in illis, quæ scire debet, nam *Innoc. XI.* damnavit hanc 64. propositionem, *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantiâ mysteriorum fidei.* 2. Si prudenter dubitetur de dolore vel proposito, utì n. 1762. dictum est, nec necessitas exigat nunc absolvi: unde si consuetudinarius veniat semper cum eisdem peccatis, aut si neglexerit omnia media sibi præscripta, neque nunc det specialia signa pœnitentiæ vel sperandæ emendationis, absolvi non potest; utì nec tum, si sæpe confiteatur, & tamen nihil emen-

emendet, cùm facilè posset, est enim moraliter impossibile, inquit *A. Perez* d. 3 e. 4. n. 64. hominem sæpe confiteri cum vero dolore & serio proposito, simulque semper relabi, quando facilis est emendatio. Alium casum, quo differenda absolutio, dabo n. 1809.

§. 3. Quamvis olim publicis peccatoribus pro foro externo, & à pœnis ecclesiasticis, ordinariè dilata sit absolutio usque ad finem pœnitentiæ peractæ, tamen in foro interno à culpis statim, vel paulò pòst absolvebantur, uti ostendit *Francol.* in Cler Rom. p. 1. d. 11. à n. 11. Hinc *Catech. Rom.* de Sacram. Pœn. c. 11. ait, *Si auditâ Confessione judicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Et causam addit, quia *Sacerdoti maximè verendum, ne semel dimissi amplius non redeant.* Hinc notant *Laym. Castrop. Stoz* l. 2. n. 107. si pœnitens bonâ fide accesserit & edixerit peccata, Confessarius autem advertat esse indispositum, teneri, quantùm potest, disponere, quia causa judicii Sacramentalis cœpta est, ergo si, quando commodè potest, non perficiatur, infertur grave onus pœnitenti, & non levis injuria Sacramento. 1766.

Huic communi doctrinæ contradicunt Rigoristæ, inter quos *Opstraedt* De conversione peccatoris q. 2. dicit peccatores tardè per 4. gradus esse perducendos ad veram pœnitentiam secundùm praxin antiquæ Ecclesiæ, in qua erat multo tempore status *flentium*, qui non ingrediebantur sed ad fores templi plorabant. Deinde *audientium*, qui post auditum verbum Dei excludebantur templo. Postmodum *substratorum*, qui ad certum locum templi rejicie-

bantur, ut eis manus imponeret Episcopus, tumque excludebantur templo. Denique *consistentium*, qui ad certum locum templi rejecti manebant usque ad finem, sed ad certum tempus abstinebant Eucharistiâ: sic, inquit, duci debet peccator, quamvis enim defierit illa exterior disciplina Ecclesiæ, interior tamen spiritus manere debet. Idem fusè urget q. 3. & c. addit absolutionem etiam ad plures annos esse quandoque differendam, quamvis advertatur adesse amorem prædominantem, utì notatc 9. §. 3. Simili modo suos Curatos instruunt Jansenistæ: & pro hac praxi adducunt varia argumenta, nam,

1. *S. Ambrosius* l. 2. De pœn. c. 9. ait, *Nonnulli ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddi Communionem velint, hi non tam se solvere cupiunt quàm Sacerdotem ligare suam enim conscientiam non exuunt, & Sacerdotis induunt, cui præceptum est, nolite dare Sanctum canibus. R.* Non improbat praxin mox absolvendi, si pœnitens judicetur dispositus, neque enim dispositus appellatur *canis* imò l. 4. De Sacram. c. ult. vult frequenter recurri ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ, sic enim habet, *Si quotiescunque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, ut semper mihi peccata dimittantur: qui semper pecco, semper debeo habere medicinam.*

2. S. *Carol. Borrom.* in Instr. past. p. 2. c. 15. ait, *Est præterea consultum absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, qui tametsi dicant ac polliceantur, quòd se eximent peccato, tamen Confessario probabilem faciunt metum, ne contrarium contingat.* R. Cùm dicat esse consultum, non dicit

dicit fieri debere sed posse, ubi ita videtur utile pœnitenti, & hoc etiam dixi n. 1764. Quòd autem adversariis non faveat S. *Carol.* ostendit *Alex. à S. Theresia* in tempestate noviſſima art. 19. & 20. qui art 22. explicat ad longum reliquos textus, qui contrarii videntur.

3. *Synodus Gebennensis* p. 4. tit. 9. c. 5. ait, *Varii presbyteri se faciles exhibent in danda peccatorum remissa, modò peccatores spondeant emendationem & elongationem à peccandi occasione proxima .... diligenter inquirendum est, num idem non sæpius promiserint.* Et addit, quòd per facilitatem absolvendi pereat *tum presbyterorum tum pœnitentium multitudo infinita. S. Tho. De villa nova* Concione in feria, 6. post Dominicam 4. quadrag. ait *Vadat & concubinam è domo pellat, pecuniam alienam restituat &c. & tunc ad Confessarium redeat & absolvatur: hic rectus est ordo, hunc ordinem ne transgrediaris.* Simili modo loquitur Institutio Christiana Moguntinensis de satisfactione § 1. &. Synodus loquitur de iis, qui sunt in proxima occasione peccandi, nec volunt deserere, quos etiam nos dicimus non esse absolvendos. *S. Tho.* etiam vult non absolvendos, si prudenter præsumi non possit, quòd seriò & efficaciter proponant suas illas obligationes adimplere. Quòd si pœnitens antehac fefellerit, neque nunc appareat speciale motivum credendi, quòd moraliter certò sit post hanc vicem adimpleturus, etiam nos dicimus non esse absolvendum.

4. *Bellarm.* Concione 8. in Domin. 4. Adventûs ait, *Si verè cum Deo in gratiam redire desideratis, debetis primùm diu & multùm in amaritudine animæ peccata præterita recogitare: Deinde ea lar-*

gis & diuturnis imbribus lachrymarum abluere &c. Nec enim, inquit, *esset hodie tanta facilitas peccandi, si non etiam tanta facilitas absolvendi.* Ibidem Conc. 9. sic exclamat. *Quàm multi veniunt omissis peccatis, in quæ jam millies ceciderunt! & veniunt pridie vel ipso die summæ celebritatis, & statim volunt expediri, quasi hoc negotium esset ludus puerorum: nonne hi Deum non placare sed irridere voluisse videntur?* &c. Non negamus utile esse diu & multùm se ad veram pœnitentiam præparare, sed dicimus non semper negandam esse absolutionem dispositis, quamvis se intra breve tempus disposuerint. Item agnoscimus Confessarios quandoque esse nimis faciles, sed dicimus Jansenistas esse nimis difficiles: medium est tenendum, ut nec indulgentia palpet, nec rigor deterreat. Multa quidem exempla nimiæ indulgentiæ refert Pædagogus Christianus Tom. 1. p. 2. c. 14. §. 2. & *Aveugle* serm. 25. pro Dom. 4. post pascha, sed *Alexan. à S. Theresia* art. 19. 24. 26. affert non pauciora luctuosa exempla dilatæ absolutionis. Similia habet *Harts*, Pastor in Ranst, in disq. Theol. De sigillo n. 146. & 191. *Leander à Murcia* in Disq. l. 2. d. 1. R. 14. n. 3. appellat ad suam & aliorum experientiam, contestans hanc ordinariam dilationem absolutionis non esse remedium, sed medium, quo pœnitens in ruinam adigatur, vel odiosa ei reddatur Confessio. *In dispensandis Dei donis*, inquit S. *Leo* Epist. 91. *non debemus esse difficiles, nec accusantium se lachrymas gemitusque negligere, cùm ipsam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inspiratione conceptam.*

1767. 5. *Opstraedt* q. 2. sic argumentatur: Conversio peccatoris est mutatio cordis ab amore prædomi-

dominante creaturæ ad amorem prædominantem Dei, atqui hoc non potest tam citò fieri. Q. 3. c. 7. dicit tum priùs esse veram conversionem, quando aliquis per facta contraria retractavit priora crimina : neque credi debet pœnitentibus, inquit §. 3. quamvìs se seriò dolere dicant, quia non nôrunt statum animæ suæ, neque discernunt motus proprios, quia sæpe puniuntur cæcitate à Deo. Addit c. 8. §. 1. non ideo judicari debere aliquem esse capacem absolutionis, quòd jam abstineat à peccatis, quia potest abstinere ab eis ex puro timore gehennæ, aut spe commodi temporalis, sine amore prædominante Dei, tum autem non est sufficiens dispositio ad absolutionem, ergo. R. Conversio *Magdalenæ*, *Zachæi*, Latronis in cruce, aliorumque infinitorum citò facta est: Filius prodigus ad se reversus citò indutus est stolâ primâ. *Si dicas* verbis S. *Bernardi*, hæc esse non tam exempla quàm miracula : *Contrà est*, quia ista priora sunt exempla, quibus similia quotidie fiunt. Quàm autem verbis illis S. *Bernardi* infideliter abutantur Jansenistæ in hac materia, de qua non loquitur S. *Bernardus*, ostendit Libellus dictus *praxis solida* à n. 131. Deinde Ecclesia vetus & nova habuit habetque praxin mox absolvendi, utì dictum est, n. 1230. ergo Ecclesia judicat conversionem non fieri ita tardè. Idem tenuerunt plurimi SS. PP. apud *Fierlandt* in Concord. triumv. c. 5. & apud *Alex. à S. Theresia* art. 11. inter quos S. *Cyprianus* c. 7. De cœna Domini, S. *Ambr.* apud *Baronium* Tom. 4. ad annum 375. S. *August.* in psalmum 63. ait, *Nunquid consilii corrigendi & mutandæ vitæ malæ in bonam non est locus, non est tempus ? nonne*

si

si vis, hodie fit? nonne si vis, modò fit? ..... Ecce cum loquor, muta cor, & factum est. L. 2. contra Cresc. c. 9. ait, *Sive ad bonum sive ad malum parvo momento animus commutatur.* Similiter loquitur S. *Chrysost.* Hom. de B *Philogomio*, & Hom. 27. in c. 9. Genesis. Quòd autem Deus peccatorem promptè in gratiam recipiat, clarè ex scripturis & PP. ostendit *Alex. à S Theresia* art. 12. & art. 21. demonstrat idem docuisse S. *Francis. Salesium*: unde sic formari potest argumentum: Ad veram conversionem non requiritur nisi dolor de Deo offenso & propositum non peccandi de cætero, sed hæc citò habere possumus, ergo. *Prob. min.* quia gratia Dei non deest, qui ultro offert & ad pœnitentiam invitat. Deinde habemus infinita motiva eliciendi talem dolorem & propositum, ergo. Rationes *Opstraedt* non urgent, nam ad hoc, quod dicit de amore prædominante & timore gehennæ, responsum est, quando de attritione: Prudenter autem præsumi non potest, quòd quis ex metu purè naturali diu abstineat à peccatis occultis & internis. Præterea ad judicandum, quòd vera sit conversio, non requiritur retractatio per facta contraria, utì constat ex dictis n. 1732. Et pœnitentes oppositum in se experiuntur, qui omnes non sunt excœcati à Deo, sed sæpe valde illuminantur, quando ad pœnitentiam accedunt. Neque ullus est Confessarius, qui sæpe non advertat pœnitentem, dum primò confitetur, sic esse dispositum, ut seriò doleat & proponat. Et emendatio subsequens probat fuisse verum dolorem & propositum: ex eo autem, quòd fortè sequatur relapsus, concludi non potest defuisse verum dolorem vel propositum, utì dixi à n. 1729. 6.

6. Quamvis certus sit Confessarius pœnitentem habere dolorem & propositum, tamen dicunt Jansenistæ differendam esse absolutionem, ut dilatione perculsus magis absterreatur & melius se disponat. R. Dixi n. 1764. aliquando esse hoc utile, sed non est semper: finis enim hujus dilationis erit, ne pœnitens relabatur, atqui ad hoc plus sæpe juvat absolutio, uti expresse docet S. *Th.* in suppl. q. 25. art. 1. ad 4. tum ob auxilia gratiæ, quæ confert Sacramentum, & quibus potest melius muniri absolutus: tum quia pia exercitia ab efficacitate Sacramenti habebunt majorem vim, eruntque Deo gratiora & efficaciora, utpote facta ab amico Dei, & ex Christi institutione inerit eis major vis satisfactoria: tum etiam quia spes est usurum ferventius mediis præscriptis, nam dilatio multos offendit, qui non redeunt, sed redduntur obdurati. Denique ut recognoscamus, inquit *Harts* n. 146. quis ejusmodi rigoris sit fructus, hanc mihi pastor doctus & S. Caroli non mediocris discipulus retulit historiam: Cùm, inquit, casu obviarem rustico parochiæ N. inter colloquia interrogavi, quomodo valet Pastor vester, & quomodo se gerit in Confessionali? respondit rusticus, tempus paschale habet usque ad ultra Pentecosten: diebus paschalibus non habet communicantes sibi confessos quatuordecim: ego tamen primâ vice obtinui absolutionem, verùm oportet, ut scias diabolicè mentiri, si cupias absolvi. Rectè fic concludit *Carolus ab Assumpt.* in pentalogo diaphorico c. 7. *Scimus aliquos, qui dilatione absolutionis à reincidentia & peccandi consuetudine liberati fuêre: scimus alios, qui dilatione absolutionis à pœ-* 1768.

pœnitentia totaliter recesserunt : unusquisque secundum lumen sibi datum, Poenitentiæ administret Sacramentum. S. *Aug.* & S. *Th.* 3.p.q.80 a.10 ad 3. ajunt, *faciat unusquisque, quod secundùm fidem suam piè credit esse faciendum :* sed ut rectè fiat, precibus assiduis est à Deo impetrandum.

1769. *Q.* 254. *An & quando possit aut debeat Confessarius poenitentem absolvere sub conditione.* R. Dixi l.6.p.1. à n.78. an licitum sit conditionem, & qualem apponere formæ Sacramenti, quæ hic recoli debent. Ibidem n.83. dixi, an sufficiat conditionem si apponatur, mente retineri. Hic adde seqq.

§. 1. Absolutio regulariter danda est absolutè, utì colligitur ex dictis c.6.p.1. à nu. 128. ita quidem, ut Confessarius ordinariè absque justa causa sub conditione absolvens, secundùm *Castrop.* & *Stoz* l.2.n.85. peccet mortaliter. Neque semper est justa causa, quia vel judicium Confessarii de dispositione pœnitentis est moraliter certum, vel probabile, vel dubium : Si certum, danda est absolutè : si probabile vel dubium, communiter judicandum est in favorem pœnitentis, & resolvendum, quòd absolutè sit danda, quia etiam in his dubiis melior est conditio possidentis, pœnitens autem factâ confessione acquisivit jus ad absolutionem, ergo illo privari non debet per subortum qualecumque dubium de dispositione. Si tamen Confessarius nequeat se resolvere sed pergat dubitare, si causa sit, cur absolvat, absolvere tantùm potest sub conditione, *Sporer* nu.622. & alii.

1770. §. 2. Sub conditione danda est absolutio, quandocunque est necessitas vel obligatio illius

lius dandæ, & periculum faciendi Sacramentum nullum, si detur absolutè: tales autem casus sunt varii, utì notant *Dicast.* d. 5. num. 81. & *Gormaz* p. 2. n. 220. utì 1. si dubites, an pœnitens jam confessus habeat usum rationis sufficientem ad peccandum. 2. Si dubites, an per confessionem data sit materia sufficiens absolutionis: tum tamen melius est petere certum peccatum ex priori vita. 3. Si pœnitens non potuerit vel noluerit fateri alia peccata præterquam dubia. 4. Si dubites de dispositione sufficiente pœnitentis jam confessi, v. g. an sincerum dolorem vel propositum efficax habeat, an integre fit confessus, eò quòd neget mortale, quod probabiliter putas eum commisisse. 5. Si dubites, an antea formam bene expresseris, secundùm dicta l. 6. p. 1. à n. 123. 6. Si dubites, an pœnitens, qui confessus est, adhuc vivat. 7. Si moribundus sit absolvendus, qui nunc nulla possit dare signa doloris, utì dictum est à num. 1156. *Ratio* horum omnium est, quia in ultimis duobus casibus exigit charitas, ut optimo modo consulatur saluti proximi: in prioribus autem, habet præterea pœnitens jus aliquod per confessionem acquisitum ad absolutionem, estque in possessione illius juris, quamdiu non probatur esse incapax vel indignus, ergo talis absolutio debet dari, qualis dari potest sine irreverentia Sacramenti, quæ salvatur, si detur conditionata, ergo. Rectè tamen addunt omnes, ut absolvere possis sub conditione debere esse prudens dubium circa illa, quod etiam dixi l. 6. p. 1. à n. 129.

§. 3. Si pœnitens afferat sola dubia venialia, 1771.
neque sit prudens timor de mortali, *Sporer* nu.

56.

56. putat nequidem sub conditione absolvendum, alioqui fore irreverentiam, cùm nulla sit necessitas, nam si doleat de illis venialibus, remittentur per hunc dolorem & benedictionem Sacerdotis: si non doleat, malè daretur absolutio: Neque videtur pœnitens hìc habere jus ad absolutionem, eò quòd non det materiam certam aut necessariam. Alii tamen concedunt absolutionem sub conditione, utì dicetur n. 1797. Quòd si lucrari deberet Indulgentias, rectè absolvitur sub conditione, ne fortè illis privetur, cùm probabile sit confessionem requiri inter opera pro Indulgentiis, utì dictum est n. 1414. De absolutione puerorum dicam n 1797. De absolutione rudium, à n. 1805.

1772. *Q.* 255. *Quid dicendum sit de illis Confessariis, qui cogunt pœnitentes, ut sibi tantùm confiteantur.* R. De illis rectè dicit *Rayn.* in Heter. Tom. 16. s. 1. pu. 9. n. 35. *Ad invidiam, perinde ac sponsi, concupiscunt: quas semel rexerunt animas, & ut apud alios peccata exonerent, graviter ferunt ac videntur insanire, quæ est indignissima, ut quàm mitissimè dicam, agendi ratio.* *Sanch.* d. 29. n. 4. ait, *Sunt Confessariorum non pauci tyrannicè in hoc sibi usurpantes libertatem à Christo animabus exhibitam.* Meritò Regula 20. Sacerdotum in Societate JESU dicit, *Si quis uni confiteri solitus, ab eodem alium Confessarium adeundi facultatem petierit, vel eâm petitâ adierit, id sibi gratum esse Confessarius benignè ostendat.* Et monent AA. communiter cum Bosco d. 7. s. 7. n. 172. Confessarios non debere ita arctare pœnitentes, quia quamvìs sit valde expediens semper uni confiteri, tamen relinquenda est libertas, ne detur occasio sacrilegiis, cùm infirmos pœnitentes sæpe pudeat aliquid fateri

apud

apud ordinarium, ne innocentiæ nomen perdant: ideoque etiam *Trid.* sess. 25. De Regular. c. 10. statuit, ut Monialibus, præter ordinarium Confessarium, bis aut ter in anno concedatur extraordinarius, quo expedit eas uti, secundùm dicta n. 1534.

Q. 256. *An & quomodo Confessarius teneatur corrigere errores & supplere defectus in administratione Sacramenti Pœnitentiæ commissos.* R. Cùm Confessarius gerat vices Christi, tenetur procurare tum valorem & integritatem Sacramenti, tum etiam utilitatem pœnitentis: possunt autem multi errores vel defectus interveniſſe, & debent diversimodè corrigi vel suppleri, utì jam declarabitur: 1773.

§. 1. Si quis audiêrit confessiones, & postea resciat se non fuisse validè baptizatum vel ordinatum, tenetur, si potest, procurare, ut pœnitentes mortalia eadem confiteantur habenti potestatem: Si autem tantùm dubitet de valore sui Baptismi vel Ordinationis, non tenetur cum gravi incommodo hoc procurare, sed satìs est, quòd sciat suum pœnitentem ab eo tempore confessum esse vel confessurum alteri, sic enim etiam à prioribus peccatis indirectè absolvetur, *Gob.* in Exp. tr. 2. n. 439. Quòd si invalidè absolvisses, etiam existens verus Sacerdos, ita ut absolutio nequidem in veniale pœnitentis caderet, & probabiliter putares pœnitentem non ampliùs confessurum, tenereris errorem corrigere, alioquin exponeres pœnitentem periculo damnationis. 1774.

§. 2. Si post aliquot horas recorderis te non rectè absolvisse, & iterum occurras pœnitenti, dic te velle eum absolvere: Imò non videtur 1775.

absolutè necessarium, ut hoc illi dicas, quia tamdiu censetur retinere voluntatem habendæ absolutionis, quamdiu eam non accepit, *Con. Lug. Arr.* d. 44. num. 8. *Aversa* q. 16. s. 13. contra *Suar. Vasq. Fill.* Hinc *Gob.* & *Spor.* n. 616. laudant Sacerdotem illum, qui memor non datæ absolutionis de peccato dubio, quod mulier ei post confessionem proposuerat, cùm Communionem peteret, priùs eam submissè absolvit: Imò *Stoz* l. 2. n. 175. putat posse tacere & absolvere occurrentem etiam post aliquot dies, quamdiu confessio & absolutio illa censetur adhuc facere unum totum morale: Quòd si rationabiliter timeretur, ne pœnitens interea in mortale esset lapsus, moneri deberet petitâ veniâ, vel expectari, dum iterum veniret ad confessionem.

1776. §. 3. Improbabile non est, quod docent *Nugn Suar. Fill. Turr. Hurt. Merat. Merc. Laym.* l. 5. t. 6. c. 14. n. 15. *Lohn. Arsd.* Confessarium posse etiam extra confessionem non petitâ veniâ, imò etiam renuente pœnitente loqui & monere eum de defectu commisso in confessione, cum enim locutio videtur spectare ad perficiendum Sacramentum, quod inceptum est & nondum integrè completum. Et hoc quidem rectè affirmant *Arr.* n. 12. *Stoz* n. 182. Si Confessarius vel invalidè vel omnino non absolverit, dicens enim pœnitenti ipsi, quòd non absolverit, non est manifestare delictum: Aliud est, si diceret alteri, tum enim ingeneraretur opinio indispositionis in pœnitente & peccati gravis. Si tamen validam absolutionem dederit, *Valent. Bonac. Lug. Diana, Regin. Aversa* q. 18. s. 6. *Illsf.* n. 250. *Stoz* n. 194. longè probabiliùs putant non licere, nisi petitâ & obtentâ veniâ, loqui de illis, quæ ca-

dunt

dunt sub sigillum, quia Sacramentum jam completum est.

§. 4. Si pœnitens non rectè à te absolutus redeat ad confessionem apud te, & adhuc utcunque sis memor peccatorum, dic ei, nonne doles & rursum te accusas de omnibus, quæ unquam mihi confessus es? Si affirmet, absolve tacito tuo priore defectu, non enim teneris te confundere, cùm nullum damnum oriatur pœnitenti, & confessio per talem repetitionem fiat sacramentalis, si fortè antea talis non fuisset, *Lugo, Tamb.* De conf. l. 3. c. 2. *Gob.* n. 441. 1777.

§. 5. Si ante absolutionem recorderis te non satis interrogâsse speciem vel numerum, teneris adhuc facere: Si post absolutionem, dum pœnitens adhuc flectit, quid tibi faciendum sit, pendet ab illa quæstione, an liceat de rebus in confessione auditis loqui cum pœnitente, quamdiu adhuc flectit, de qua dicam n. 1980. 1778.

§. 6. Si bonâ fide positivè deobligasti pœnitentem à confessione integra specierum vel numeri, aut si pœnitens putavit se non obligari aliud dicere, quia tu bonâ fide siluisti, regulariter ad nihil te obligat *Fill.* rarò *Lugo & Aversa*, tunc scilicet, quando non esset grave incommodum, quod communiter fore putat *Tamb.* c. 8. nu. 3. cùm saltem adsit rubor in retractando vel monendo: & idem dicunt *Suar. & Arr.* nu. 23. licèt peccasses omittendo monitionem, dummodo positivè non dixeris, non esse obligationem talia confitendi: quòd si dixisses, putant posse etiam extra confessionem dedoceri illum errorem, in genere dicendo, si tale peccatum committatur, esse hoc vel illo modo confitendum: sed melius est peti veniam lo- 1779.

quendi extra confessionem, aut faciendum el in confessione, si redeat.

1780. §. 7. Si bonâ fide & absque culpa deobli gasti pœnitentem à restitutione, quando a eam tenebatur, vel obligasti, quando non ten batur, per se loquendo non teneris compens re damna causata, utì dictum est l. 3. p. 2. n. 15 attamen cognito errore ex justitia teneris a monere pœnitentem, secundùm dicta ibiden n. 353. E contrà si ex ignorantia vincibili vel malitia positivè deobligasti pœnitentem à re stitutione, vel obligasti, cùm non teneretur, te neris ipse restituere tertio aut compensare pœ nitenti, nisi consilium illud tuum revoces apud pœnitentem, utì habet communis cum *Busen* suprà, *Arr.* à n. 15. *Avers.* §. *At verò. Carden.* n 2. crisi d. 23. n. 141. Et in eo casu, quo alius Con fessarius tenetur restituere, etiam tu teneris quamvìs sis Religiosus, si pecuniam habeas, a habere possis, quod restituas, sine notabili in infamia vel incommodo: poteris autem ha bere, si à Superiore vel alio petas in genere usum necessarium & pium, aut si priùs vove restituere sub conditione obtinendæ veniæ, & postea dicas te ex voto vel pietate velle da alicui. Ratio autem est, quia fuisti causa effica & injusta damni, ergo teneris compensare, v tertio in defectu pœnitentis, vel pœniten ipsi in defectu tertii.

1781. §. 8. Si non positivè deobligasti à restitutio ne, attamen ex ignorantia vincibili vel cum culpa gravi purè tacendo neglexisti monere, ideo pœnitens non restituat, *Gabr. Silv. Molin Laym. Nav.* aliique multi cum *Moya* t. 3. d. 7. 4. putant te adhuc teneri restituere, & consen

tit *Less.* l. 2. c. 13. n. 77. si sis Parochus, quia ex officio tenebaris admonere, & sic tacendo æquivalenter dicebas non teneri restituere: quod maximè valet, si studiosè ideo tacueris, ne pœnitens obligationem suam sciret & restitueret, quia in hoc casu alter habebat jus, ne per talem dolum fraudaretur. De cætero si non ideo tacueris, attamen ex ignorantia vincibili & cum culpa gravi, docent *Suar. Valent. Az. Sa, Sanch. Fill. Rebell. Con. Mald. Bonac. Arr.* n. 16. *Averf.* §. *Rectè. Busenb.* relatus l. 3. p. 2. n. 20. *Diana, Lugo* aliique plures apud *Moyam* te non teneri restituere, quia ex justitia erga tertium non tenebaris admonere aut positivè impedire ejus damnum, sed ad summùm ex charitate, læsio autem solius charitatis non inducit obligationem restituendi: *Mendo* d. 6. q. 6. meritò dicit utramque sententiam esse probabilem, posterior tamen, utì communior est, ita etiam videtur probabilior.

§. 9. Si temerè, vel non præmissâ pro inve- 1782.
niendo domino sufficiente diligentiâ dixeris rem dari posse pauperibus, si pœnitens dederit, nihilominus adhuc tenebitur domino, utì dixi l. 3. p. 2. n. 97. & iterum à n. 420. In defectu autem pœnitentis tu teneberis, secundùm dicta hìc n. 1780.

§. 10. Si dixisti Matrimonium esse validum, 1783.
cùm esset invalidum, votum esse invalidum, cùm esset validum &c. corrige saltem per alium, si nequeas per teipsum, talia enim de se non sunt materia sigilli, nisi fortè manifestata sint ob peccatum explicandum: ideoque revelari possunt, nisi constet pœnitentẽ nolle, *Lohner.*

§. 11. Si alicui nimis gravem pœnitentiam 1784.

imposuisti, quam prævides omittendam cum periculo peccati gravis, non potes ei minorem imponere, nisi petitâ veniâ loquendi, alioqui violas sigillum.

1785. §. 12. Rectè docent *Suar. Vasq. Lugo* d. 22. à n. 57. Confessarium, licèt culpabiliter commiserit errorem vel defectum, non teneri, per se loquendo, ad ejusmodi admonitionem pro corrigendo, quando timetur scandalum aut detrimentum grave proprium vel alienum; item si sequeretur gravis offensio poenitentis, utì habent *Con Bonac. Spor.* n. 610. imò *Aversa & Burgh.* cent. 2. cas. 60. putant ob solam confusionem & infamiam apud poenitentem subeundam excusari Confessarium, dummodo probabiliter putet poenitentem adhuc semel rite confessurum, utì n. 1774. insinuatum est.

1786. ## DUBIUM VI.

Quæ scientia & prudentia requiratur in Confessario.

»RESP. I. Ut Sacerdos rite absolvat, debet, »quantum moraliter fieri potest, omnia »peccata pœnitentis intelligere, quia alioquin »frustra teneretur recensere. *Unde resolves,*

» I. Peccat, qui absolvit eum, cujus peccata »per negligentiam non satìs intellexit; quia ferè »sententiâ incognitâ causâ: Validam nihilomi»nus esse absolutionem, sive propter somnum, »&c. ut dictum suprà c. 1. *dub.* 3. *a.* 4. sive propter »cantum, vel linguam impeditam pœnitentis, »(sine hujus tamen culpa) aliqua non intel»lexerit, docet *Dia. p.* 3. *t.* 4. *R.* 109. & *p.* 4. *t.* 4. *R.* 198.

198. Item *Lay. l. 5. tr. 6 c. 9.* ex *Henr. Suar. Sylv. Merc. in 3. p.* eò quòd essentia & effectus Sacramenti consistere possit absque integra & specifica peccatorum explicatione, si sine culpa pœnitentis omittantur *v. Dia. ll. cc.*

II. Si tamen poenitens post confessionem intelligat unum vel plura mortalia non fuisse intellecta, debet ea repetere in sequenti confessione, sive apud eundem, sive alium Confessarium. *Lay. Dia l. c.*

III. Confessarius absolvens ex ignorantia, quem absolvere non poterat, dupliciter peccat; nimirum ignorantiâ eorum, quæ ad officium suum spectant; & indebitè absolvendo. *Tan. in 1. 2. d. 4. q. 9. d. 1. n. 12. Lug. d. 16. n. 185.*

Resp. II. Ut Confessarius validè absolvat, requiritur & sufficit cognoscere peccata, saltem sub confusa ratione peccati. Ut verò licitè, requiritur ea scientia, ut possit ferre prudens judicium in hoc foro, ideoque scire debet, 1. Quæ sint mortalia, quæ venialia, saltem ex genere suo. 2. Species & circumstantias necessariò explicandas. 3. Spectantia ad restitutionem bonorum & famæ. 4. Casus reservatos & excommunicationes, saltem communiores. 5. Censuras & irregularitates communiores, pro Sacerdotibus. 6. Requisita in poenitente ad bonam dispositionem. 7. Remedia peccatis opportuna. Circa quæ omnia notantur hæc tria:

Primò, sufficere, si ea sciat mediocriter, ita ut saltem norit prudenter de omnibus dubitare, & doctiores se vel libros consulere.

Secundò, majorem minoremve requiri ac

»sufficere scientiam, pro diversitate locorum
»& poenitentium, *Bon. d. 5. q. 7. p. 4. §. 2.*
» Tertiò graviter peccare, tum eum, qui sine
»sufficienti scientia huic muneri se ingerit; tum
»eum, qui talem sine necessitate constituit, aut,
»cùm possit corrigere, tolerat, *Laym. c. 13. Bon.*
»*l. c. Lugo, Unde resolves:*
» I. Si poenitens advertat Sacerdotem non
»percipere peccati gravitatem, tenetur illum
»monere se peccasse mortaliter.
» II. Qui sciens prudens confitetur ei, quem
»scit suam conscientiam dijudicare non posse,
»tenetur confessionem repetere, apud peritio-
»rem, quia graviter peccavit sic confitendo.
» Resp. III. Prudentia requiritur, tum in in-
»structione, monitione, curatione pœnitentis,
»tum in interrogatione. Et quidem si pruden-
»ter judicet integre esse confessum, v. g. qui
»bene instructus potest & solet adhibere dili-
»gentiam debitam, non tenetur quicquam in-
»terrogare; aliàs tenetur, ut habet communis
»(*Dia.* tamen *p. 2. t. 15. R. 7.* ex *Nav.* & *Valero* ne
»gat esse mortale, non examinare aliquam cir-
»cumstantiam ex oblivione, *vid.* etiam *Lug.* d
»22.) quia tanquam Judex debet curare inte-
»gritatem judicii, & tanquam medicus, ut mor-
»bi & vulnera perfectè detegantur: cavendo
»interim, *Primò.* Ne examen fit curiosum, de
»non necessariis, unde Confessarii existimatio
»Sacramenti dignitas, & poenitentis profectus
»minuatur. *Secundò.* Ne fit indiscretum, ut v. g.
»de iis, quæ moraliter certum est à tali non so-
»lere committi; vel ex quibus discat peccare
»poenitens; vel de inverecundis inverecundè,
»vel de numero nimis anxiè, si ex dictis proba-
bilitet

biliter æstimari possit. *Tertiò.* Ne sit intempe- »
stivum; & sinatur priùs se explicare, quantum »
potest, ne importunitate terreatur. Quod verò »
quidam monent, expedire, ut poenitens inter »
confitendum non interrumpatur, Id *Lug. nu.* »
15. universim non probat, præsertim, si con »
fessio non sit brevis, quia facilè aliqua exci- »
dunt memoriâ. *Unde resolves:* »

I. Si Sacerdos advertat, poenitentem, etiam »
post sufficientem diligentiam peccatum ali- »
quod aut circumstantiam necessariam omit- »
tere, probabilius ac verius est, per se loquen- »
do, teneri interrogare, etsi neget *Sa. V. Confes-* »
sor, & Medin. docens, si diligenter examinatâ »
conscientiâ unius sit oblitus, non teneri Con- »
fessarium illud revocare in memoriam, nisi »
cedat in damnum proximi, quod *Vasq. q. 93.* »
dub. 7. n. 3. videtur dicere esse probabile, verùm »
alii rejiciunt, *vid. Lug. sect. 2.* »

II. Etsi Confessarius, cui evidenter constat » 1753
peccatum pœnitentis, quod tamen ipse negat, »
non debeat illum absolvere, quando verò ex »
aliorum relatione vel suspicione id habet, »
standum sit pœnitentis confessione, cùm in »
hoc foro, tam pro quàm contra se fides ha- »
beatur: *Suar. to. 4. d. 32. s. 3. Fag. p. 2. l. 6. C. 4. n. 38.* »
citati à *Dia. p. 3. t. 4. R. 105.* in utroque tamen »
casu prudentis Confessarii est, 1. Cautè & à »
longè, tum propriùs interrogare. 2. Si nihilo- »
minus neget, prudenter judicare, an non po- »
tuerit oblivisci vel confessus esse alteri, vel »
putare non esse peccatum, vel simili de causa »
excusari, ita ut debeat absolvi, *Dia. l. c.* ex *Syl.* »
Nav. Tol. &c. 3. Si peccatum illud norit ex con- »
fessione complicis, non uti illâ scientiâ, nisi in »

»genere quærendo, an non aliud conscientiam
»gravet, & excitando ad majorem contritio-
»nem, ob periculum indirectæ revelationis; quæ
»etsi complex dederit veniam, ob periculum
»scandali, *v. Lay. c. 14.*

» III. Interrogationes in materia castitatis,
»debent esse paucæ & cautæ, ne vel occasionem
»det investigandi aut traducendi confessionē,
»aut ignorantem doceat, aut offendat, aut si
»vel illum periculo exponat. Ac si hæc timeat,
»potiùs pati debet aliquid deesse integritati
»materiali. Et quidem si in hac materia negan-
»tur cogitationes, non opus est progredi ad o-
»pera: rudiores tamen cogitationes negant;
»verba & opera rogati fatentur, quòd illas non
»æquè agnoscant aut advertant. *v. Laym. hic cap.*
»*13. Kon. d. 7. du. 7. Dian. p. 3. t. 4. R. 99.*

ADDENDA.

1787. QUæst. *257. Quid præterea notandum sit circa scientiam & alias virtutes in Confessario requisitas.* R. seqq. §. 1. Scientia summa non requiritur, imò per accidens sæpe est minùs utilis quàm mediocris conjuncta cum naturali judicio & praxi, qui enim ita subtiliter volunt omnia revocare ad apices theologicos, sæpe seipsos & alios implicant scrupulis aliisque difficultatibus: unde præstat hìc se accommodare ad usum Ecclesiæ & aliorum prudentum Confessariorum. Notatque rectè *Arr.* d. 43. n. 2. contra *Tann.* d. 6. q. 9. n. 96. majorem scientiam requiri ad audiendas confessiones hominum indoctorum quàm doctorum, quia hi possunt suas ipsi actiones distinguere & obligationes cognoscere.

§. 2.

§. 2. Putant *Llamas & Stoz* l. 2. n. 16. ad hoc munus satìs doctos esse illos, qui integram Summam casuum diligenter legerint vel attentè audierint explicari. Quòd si quis de seipso dubitet, sistat se Examinatoribus ab Episcopo vel Superiore constitutis, qui si eum satìs scire judicent, potest acquiescere, & cum fiducia in Deum aggredi functionem, quamvìs omnium maximam & gravissimam, *Stoz* suprà, *Spor.* num. 787. 1788.

§. 3. Ante omnia tenentur Confessarii omnes accuratissimè scire, imprimis quomodo ex propriis motivis eliciendi sint actus fidei, spei, charitatis, attritionis, contritionis, debent enim sæpissime pœnitentibus præire in illos actus. Motiva fidei, spei & charitatis explicavi in l. 2. à n. 30. 118. 146. ubi etiam ostendi modum practicè inducendi ad illos actus. Motiva attritionis & contritionis explicavi hìc à num. 722. 736. ubi etiam à n. 1723. ostendi modum practicè inducendi ad illos actus. Deinde etiam accuratè scire debent Confessarii, quandonam & quænam peccata distinguantur numero & specie, utì etiam fusè explicavi hìc à num. 922. & 946. 1789.

§. 4. Debet Confessarius hìc & nunc in praxi habere reflexionem ad principia universalia, quæ didicit, videndo an rectè applicet, & sæpe interrogare alios doctiores & expertos. Quantumcunque autem se doctum esse quis putet, non expedit tamen ex tempore statim resolvere implicatos casus, præsertim qui impedimenta Matrimonii, simoniam vel restitutionem concernunt, sed dicendum pœnitenti, ut det tempus considerandi, sic enim cavebuntur errores, 1790.

rores, qui sæpe fiunt, & pœnitens ipse postea meliùs acquiesceret, cùm alioqui sæpe adhuc maneant scrupuli, si ita subitò & non datis rationibus fiat resolutio: quæ admonitio, inquit *Tann.* n. 95. est præsertim indoctis Confessariis maximè necessaria, qui eò confidentiùs quandoque à quibuscunque absolvunt & in quibuscunque dispensant, quò ob imperitiam minùs dubitare nôrunt.

1791. §. 5. Rectè notat *Gob.* t. 7. n. 321. Confessarium debere scire sententias plures, quæ verè probabiles sunt, circa materias morales, eò quòd sæpe, ubi non agitur de valore Sacramenti, non possit nec expediat pœnitentes dirigere secundùm unicam doctrinam, tam parùm quàm Medicus possit omnes unicâ medicinâ sanare, sed pro diversitate subjecti & circumstantiarum debet has aut illas applicare, attamen observare debet hoc, quod dixi n. 1737.

1792. §. 6. Præter scientiam necessaria est Confessario, imprimis mansuetudo, quâ benignè excipiat omnes, utì Confessarios magnopere hortabatur *S. Xaverius* apud *Tursellinum* l. 6. vitæ c. 17. & c. 11. refert, quanta fuerit ejus comitas gravitati conjuncta: Et ratio est, quia si durus sit, vel terrebit pœnitentes, qui ideo peccata graviora non aperient, vel saltem nimiùm aggravabit onus confessionis, quod de se est satìs grave. Afflicti semper sunt consolandi, innocentes suaviter excitandi, duri autem peccatores, quamvìs aliquando terreri debeant propositâ severitate judicii divini & rigore pœnarum æternarum, attamen debet abesse omnis mordax vel contumeliosa objurgatio: Cogitet Confessarius se Christi personam gerere, qui

qui peccatores omnes benignè semper excepit, cujus exemplum dedit pater ille in Evangelio, qui filium prodigum post consumptam cum meretricibus substantiam benevolentissimè recepit. Necessaria quoque Confessario est patientia, imprimis cum mulieribus, utì dicetur n. 1890. Deinde cum scrupulosis, qui longas sæpe confessiones texunt, eademque decies repetunt sine causa. Item cum recidivis, cum quibus sæpe putabit se frustra laborare, sed utiliter laborat, si vel semel unum peccatum impediat. Prærerea cum rudibus, qui sæpe velut trunci stabunt, nec ea, quæ dicentur, capere velle videbuntur, cùm tamen vel non possint ex stupiditate ingenii, vel ita hæreant ex aliqua turbatione nimiaque reverentia: cum talibus benignissimè agendum, excitando ad fiduciam, docendo necessaria, præeundo in pios affectus. Denique Confessario necessaria est charitas, quâ seriò & indefessè quærat emendare pœnitentes, eisque prodesse in salutis æternæ negotio, assumptis etiam in se pœnis pro illis.

§. 7. Confessarius debet per prudentiam 1793.
scire se discretè insinuare, ut omnibus omnia fiat: Exemplo sit *S. Xaverius*, de quo *Tursell.* in vita l. 6. c. 10. ita scribit. *Inferebat se militum lascivientium circulis, ludentibus de industria superveniebat, se illorum lusibus & consuetudine delectari simulans. Si quis ejus interventu verecundiáque desisteret à lusu, comiter eum ad vitæ hilaritatem revocabat, se quoque talis oblectationis studio teneri, milites utique Monachorum ritu vivere non debere: si nulla intercederet injuria divini numinis, satiùs esse ludere ac jocari quam detrahere de aliis aut quidpiam patrare flagitii .... Ultro etiam aliis pellicum amore implica-*

tis ad prandium aut cœnam condicere, super mensam familiari sermone illato probare apposita fercula, de famula, quæ illa tam scitè condivisset, percunctari, rogitare hospitem, ut eam accerseret, collaudatamque de solertia in cibis condiendis dimittere, sat habens in præsentia viam sibi ad destinata fecisse.... Si perlustrans domum incidisset in hospitis pellicem, quænam illa mulier, & cujus esset, scisciţabatur, seque omnia, quæ videret, probare insinuabat, occasionem rei bene gerendæ captans.... Si quem nactus erat formosæ ancillæ amore captum, huic mulierem commendare, inde percunctari ex hospite, cur si amaret, cum utriusque dedecore concubinam quàm honestè conjugem haberet mallet? ita mali causâ in remedium versâ flagitia mutabat nuptiis. Sin autem mulier deformis erat, rogitabat hospitem, Satisne sanus esset, qui adeo deformem famulam in deliciis haberet? Alias, qui multarum ancillarum amoribus irretiti tenebantur, aliâ adoriebatur viâ: quærebat primùm, cur domi tantum alerent ancillarum gregem, quæ nullum pene usum haberent alium, nisi ut dominorum rem familiarem perderent, domesticum ocium contentionibus rixisque turbarent: quòd si omnes dimittere aut non possent aut nollent, magnopere monebat, ut certè unam aliquam missam facerent: inde intermissis aliquot diebus reversus amicè instabat, ut alteram, deinceps ut reliquas omnes dimitteret, præter unam, ita paulatim perditos homines demptis omnibus peccandi illecebris ad honestatis salutisque viam revocabat &c. Aliquid circa prudentiam Confessarii addam n. 1932.

1794. *Q. 25ª. Quid observare debeat Confessarius puerorum.* Rz. seqq. §. 1. Meritò viri prudentes gravissimam in his audiendis difficultatem apprehendunt, longè enim facilius est expedire adultos quàm pueros, quia sæpissimè dubium est in pue-

pueris, an & quomodo reipsa peccârint, an habeant actus ad absolutionem prærequisitos. *Et ut me exsolvam hoc ultimo dubio*, inquit *Gob.* t. 7. n. 455. *interrogo, cur venerit ad confessionem, nec desisto. donec dicat se verè credere, quòd qui nolunt confiteri sua peccata, puniantur à Deo: Econtrà qui rectè confitentur, veniant ad cœlum. Ut autem elîciam ex iis verum & formalem actum fidei, ex quo debet procedere dolor necessarius ad pœnitentiam, quærere soleo, utrum putet Deum posse falli aut fallere; si neget, urgeo, ergo credis omnia esse vera, quæ Deus unquam dixit? Respondet, credo: laudatâ ejus fide confirmandus est rectè sic facere, Deum enim mentiri non posse, eò quòd sit veracissimus*: tumque scitu necessaria eis proponenda sunt, si putentur ignorare.

§. 2. Expedit pueros quamvis necdum absolutionis capaces audire, ut sic instruantur & assuescant, *Laym.* c. 5. n. 7. Ideoque utilissimè laborat Confessarius, si jam paulò capaciores doceat, quomodo debeant confiteri, manè surgere, vesperi incumbere, conscientiam examinare circa cogitationes, verba & opera. 1795.

§. 3. *Lessius* in Auct. v. *Confessio* casu 6. putat pueros tum esse capaces absolutionis, si sciant, quid mali eventurum sit malis, quid boni bonis. *Gob.* in Exp. t. 4. n. 118. dicit in Germania puellas non ante octavum, pueros verò post nonum & dimidium priùs communiter videri capaces peccati mortalis: sed rectè notant *Laym.* & *Sporer* n. 525. non ex sola ætate sed multò magis ex ingenii & educationis qualitate esse hoc colligendum. Addit *Teretius* apud *Gob.* n. 452. si pueri pudefiant de mendacio aut de aliqua impudicitia commissa, si laudent obedientiam &c. inde rectè colligi, quòd sufficien- 1796.

te ratione utantur, quantúmcunque parvæ sint ætatis. Notat etiam *Gob.* n. 454. multùm prod. esse ad cognoscendam maturitatem puerorum confitentium, si Confessarius attendat ad vultum & gestus eorum, nam si digitis ludat in clathris, si confitens respiciat alios extra confessionale, si nugetur cum rosario vel pileo suo, signum est exiguæ maturitatis.

1797. §. 4. Quando dubitatur, an puer sufficientem usum rationis habeat, *Less.* putat non esse absolvendum, nisi in morte & in Paschate. Gob. dicit securè absolvi posse sub conditione: nam non posse absolutè absolvi, rectè docent *Bard. & Schild.* t. 6. c. 5. §. 1. contra *Caram.* reverentia enim Sacramenti postulat, ne exponatur periculo nulliratis. Quòd si puer non afferat nisi peccata leviſſima, præsertim sub dubio, & signa doloris etiam sint dubia, dixi n. 1771. aliquos velle, tantùm dari benedictionem, *Laym.* tamen *Dian. Schild.* suprà putant etiam in hoc casu posse absolvi sub conditione, nec esse opus differre, quamvis commodè posset fieri.

1798. §. 5. Pueri sæpe peccant venialiter tantùm, quamvis materia sit gravis, quia hoc, quod faciunt, tantùm in confuso apprehendunt esse malum, non advertentes ad gravitatem malitiæ, *Boss. Teret. Gob.* n. 458. E contrà aliquando peccant mortaliter in eis, quæ de se sunt levia, quia per parentes vel alios causata est eis conscientia erronea de aliquo tanquam gravi, quod de se leve est, & ad hoc dignoscendum quandoque interrogari possunt, an per hoc vel illud planè putarint se infernum mereri.

1799. §. 6. Examen puerorum potest esse: an diligenter diebus festivis audierint Missam, vel è con-

contrà garriverint in templo. An parentibus aliisque Superioribus fuerint inobedientes. An mentiti. An cognomina dederint aliis. An irati fuerint, rixati. An pugnaverint, percusserint alios. An illuserint senibus vel aliis. An aliquid furati sint. Si Confessarius advertat puerum audaciorem esse, interrogare potest de petulantiis in lecto vel alibi exercitis. Si has fateatur, de verberationibus mutuis in nudo corpore, de tactibus. Primæ seductiones puerorum sunt à similibus collusionibus, denudationibus corporum &c. *Gerson* p. 2. Num. 32. in Opusc. *De arte audiendi confess.* consid. 17. ait, *Utinam mala à pueris tam diligenter confiterentur, quàm sciuntur & aguntur ab eis!*

§. 7. Si Confessarius judicet puerum absol- 1800.
vendum, adducere debet ad dolorem hoc vel simili modo. *Q.* Fili, quò deveniunt post mortem, qui peccant? *R.* Ad infernum vel Purgatorium. *Q.* Quid ibi patiuntur? *R.* Gravissimas pœnas ignis. *Q.* Possesne talem ignem ferre? potesne jam digitum in candela tenere? Quid si ergo totus ardere deberes & tam diu in igne? Et quis detrudit hominem ad tales pœnas? *R.* Deus. *Q.* Agnoscisne etiam te offendisse illum Deum, qui ita potest punire? *R.* Agnosco. *Q.* Sed quid nobis boni fecit Deus? nonne creavit, redemit suo sanguine, dedit omnia, quæ habemus, & vult etiam cœlum dare, ubi æternùm simus beati? Nunquid ergo Deus erat dignus amari à te & non offendi? utique erat dignus. Adde: Et quamvis ista non essent, tamen Deus in se est dignissimus amari, quia in ipso est omnis pulchritudo, omnis perfectio, omnis bonitas, hinc propter se dignissimus est non of-

fendi. Itaque jam ex corde dolei, quòd illum offenderis, & dic mecum: O Deus amabilissime, doleo, quòd te judicem meum, quòd te summum benefactorem meum, quòd te summum bonum meum unquam offenderim, & propono cavere imposterum omnia peccata. Nunquid ita? Et ideo te accusas de omnibus tuis peccatis? R. Accuso. Dic ergo propœnitentia &c.

1801. §. 8. Confessarius inculcet pueris horrorem peccati, quia nempe reddit animam turpem & deformem instar dæmonis: gratia vero reddit speciosam instar Angeli. Præterea ingerat timorem Dei, qui instar solis ubique præsens est & videt omnes malas cogitationes, & peccata mortalia vult igne æterno punire: è contrà qui pios & probos amat ficuti filios, dat ipsis bona in hac vita, & postea in cœlo æternam gloriam.

1802. *Q.* 259. *Quid observare debeat Confessarius adolescentum & juvenum.* R. seqq. §. 1. Multa quæ de pueris dicta sunt, etiam his possunt applicari maximè si Confessarius non habuerit eos à pueritia sibi confitentes. Habitâ occasione, imprimis studiosè inculcet, quòd peccata, de quibus timor est vel dubium, an sint mortalia, non sint reticenda ex pudore, alioquin nullum peccatum remitti, sed committi novum & grande sacrilegium: Nec causam esse pudoris, cùm Confessarius sciat infirmitatem hominum, & obligetur strictissimo silentio, & tantò plurimi æstimaturus sit, quantò majore confidentiâ erga eum utentur: E contrà si reticeant, nihilominus toti mundo manifestandum in extremo judicio, & cum æterna damnatione. Deinde etiam

etiam datâ occasione monendi sunt, ut primas tentationes aperiant, pro intelligendis mediis illas superandi, natura enim incipit in illa ætate se commovere, & quandoque faciunt aliqua, primò nescientes esse peccata, sed inducto pessimo habitu difficillimè emendantur.

§. 2. Nihil isti ætati magis utile est quàm frequens confessio, nam sic augetur Dei timor & cura puritatis, præcaventur seductiones, vincitur pudor, sicque faciliùs primò in parvis, postea in majoribus conscientiam aperiunt: sed bene instruendi, ut diligens examen & actus requisitos præmittant. Potest autem examen adolescentum esse, præter illa, quæ de pueris dicta sunt, an tempus otiosè transegerint: pecuniam parentum prodegerint: inhonestis cognominibus alios affecerint: malum imprecati sint alteri: fuerint Parentibus causa iræ. Examen juvenũ est ferme idem, & si suadeant circumstantiæ, vel ipsi occasionem dent, interrogandi sunt, primò in genere, an non aliquid turpe cogitârint, dixerint vel fecerint. Circumstantias personarum non solent advertere, nisi jam antehac talia confessi, instructi sint à Confessariis: debent autem assuefieri omnes pœnitentes, ut ipsimet distinguant speciem & addant numerum in mortalibus. Hæc autem ætas studiosè deterrenda est à turpiloquiis, quia hæc apud plerosque sunt initium seductionis; ab illis venitur ad turpes tactus &c. 1803.

§. 4. Si Confessarius advertat, quòd quandoque accedant ad alium Confessarium, permittat, nec ullo signo ostendat sibi displicere, quia melius est sic, quàm sacrilegè confiteri: attamen tantò diligentiùs eis advigilet, quando 1804.

redibunt. Si autem tales ab alio Confessario clam ad se veniant, audiat istâ vice, sed conetur disponere, ut se aperiant suo, neque enim est melior, imò vix est alius modus conservandi innocentiam aut emendandi ipsos, quàm si uno utantur Confessario, & ejus consilia sequantur. Sapienter dicit *S. Carolus Borrom.* in Instruct. Pastor. p. 2. c. 6. *si quem deprehenderint, qui sine ratione legitima Confessarium suum deserat, conetur eundem peropportunè reducere, quemadmodum enim Medici, qui naturam temperamentumque corporis in infirmis perspectum habent, non facilè permutari solent, quòd morbis necessaria facilius invenire remedia nôrint, sic neque videntur pœnitentes, nisi magno delectu, à Medicis suis discedere debere, cum a melius animarum vulneribus adhibere opportuna aut utilia instituta possint.*

1805. §. 4. Cautè procedendum cum adolescentibus & juvenibus, quæ enim vident vel audiunt, observant diu, narrant aliis, de his ipsimet postea prudentiores judicant: major cura habenda est, ut satisfiat judicio, quod habebunt, quàm quod nunc habent: nec plus eis dicendum, quàm pati possis resciri ab aliis. Etiam invitis ingerenda sunt pia documenta & monita, sunt enim semina, quæ si non jam, postea fructum dare poterunt.

1806. *Q. 260. Quid observare debeat Confessarius Rusticorum, aliorumque rudium.* R. seqq. §. 1. Eadem ferme observanda sunt de his, quæ de pueris sunt dicta, nam sæpe sunt æquè vel magis ignorantes: Hinc 1. poterunt simili modo ad dolorem disponi: fortè etiam serviet hic modus, quærendo, si offendisses magnum Principem, qui tibi dedisset omnia, qua habes, qui te aleret,

vel

velletque facere hæredem maximorum bonorum: & è contrà si non placaretur, posset te omnibus pœnis afficere, nunquid doleres te eum offendisse? Habesne etiam parentes adhuc? Nunquid amas illos, & putas meritò esse dignos, qui à te non offendantur, quia te sic amârunt semper & tibi benefecerunt? Et nunquid doleres, si graviter offendisses? Sed nunquid Deus tibi adhuc plùs fecit? Hunc tu offendisti, qui præterea in se dignissimus erat non offendi, quia est Deus summè bonus, summè perfectus, propter infinitam majestatem & præcellentiam suam dignissimus semper amari & coli. Nunquid ergo doles & proponis non offendere ampliùs? Dic ergo corde, quod dicam ore: Deus meus & dominus meus! doleo me fecisse, quæ tibi displicent, quia tibi summo Domino meo, maximo benefactori & amabilissimo Deo displicent, & propono cavere imposterum, ideoque me de illis accuso.

§. 2. Examen illorum potest esse: An blasphemârint per Christi Sanguinem, per Sacramenta &c. An jurarint, & quidem advertenter contra veritatem: (debentque plerique pœnitentes instrui, quid sit jurare, nam aliàs sæpissimè per conscientiam erroneam peccant, putantes se jurare, cùm tamen id, quo dictum suum confirmant, juramentum non sit.) An imprecati sint grave malum alicui, seriò, ex animo: Neglexerint suâ culpâ, vel serovenerint ad Missam die festivo: Grave odium habeant in aliquem: Dixerint contra honorem alicujus, vel alicui in faciem contumeliosè locuti sint: Inebriaverint se usque ad privationem rationis, & hoc quidem prævidentes: Die vetito comederint car- 1809.

nes: Aliquem defraudârint, furati sint, damnum intulerint, faverint, inferre voluerint, si potuissent: An usi sint signis superstitiosis vel observationibus vanis, de quibus *Busenb.* l. 3. p. 1. n. 41. relatus plura habet. Circa turpia cum illis agendum est, utì cum juvenibus, communiter incipiendo ab operibus, & descendendo ad verba, oscula, tactus, pollutiones, desideria, cogitationes. Quandoque etiam juvat apud aliquos sic facere hoc examen, ut recogitent, quid mali fecerint in ultimo die festivo, quod enim in uno faciunt, solent etiam facere in aliis: deinde quid mali fecerint ultimo die profano: denique quid alio die extraordinario, v. g. die convivii, nuptiarum, itineris, aut simili, quo solent esse majores occasiones peccandi.

1808. §. 3. Si à rudi homine non possis ullam materiam elicere, pete aliquid de priore vita: si neque de hac certum aliquid in specie afferre possit, sed tantùm in genere dicat, sæpe peccavi, propone ipsi præcipuas species peccatorum, in quæ tales homines labuntur. Quòd si nihil adhuc in specie possint agnoscere, potest imò juxta *Laym* debet sine absolutione dimitti, nam tales sæpe nullum habent grave peccatum; & quamvìs haberent, hoc sæpe utile est, inquit *Gob.* t. 7. n. 430. ut metu carendi absolutione aliâ vice excitentur ad meliùs examinandam conscientiam. *Teret.* in Instr. idiotæ c. 1. §. 2. q. 1. sic habet: Si advertis rudem illum esse bonæ mentis, & à nõ longo tempore confessum, elice cum eo contritionem, & dicto super eum, *misereatur*, dimitte cum Cruce sine absolutione: Si verò diu, v. g. à medio anno non est absolutus, tutius est sub conditione absolvere, priùs tamen

men interrogatum, an non doleat de omnibus suis peccatis, & etiam de eo, quòd ita incuriè vixerit, ut advertere non possit, in quo peccârit, cùm tamen dubium non sit, eum sæpe peccasse, de qua incuria si doleat, dicit posse absolvi. Addit *Burgh.* cent. 2. cas. 17. pœnitentem rudem, qui non potest satìs confiteri, non facilè esse remittendum, alioqui non redibit, hinc inquit etiam *Steph.* t. 5. d. 5. n. 166. Confessarius suppleat, breviter percurrendo præcepta Decalogi & Ecclesiæ, aliasque materias ad ipsos spectantes. Experientiâ etiam compertum est, rudes adultos, cùm de peccatis interrogati omnia negant, sæpe nescire scitu necessaria ad salutem, & inde esse tantam obcæcationem, quæ solâ instructione tolli poterit.

§. 4. Si pœnitens sit ita stupidus & hebes, ut 1809.
nequidem necessaria necessitate medii possit capere, variè cum tali est procedendum: nam si hebetudo oriatur ex consuetudine committendi aliqua peccata, quæ mentem veluti obcœcant, utì sunt luxuria & ebrietas, differri debet absolutio, & priùs abducendus est à talibus vitiis, quia durante impetu talium vitiorum frustra erit instructio: sicque voluntate paulatim à malo abductâ informandus erit pleniùs intellectus. Quòd si nesciatur, an hebetudo oriatur ex peccatis, videri debet, an in aliis rebus temporalibus sit solers & industrius, nam fieri, suspicio est ortam esse ex peccatis, ideoque interrogandus erit, sed cautè, circa peccata luxuriæ aut intemperantiæ. E contrà si hebetudo oriatur ex naturali complexione, quod colligitur ex eo, si etiam ad alia temporalia sit hebes, si de cætero ostendat se esse bonæ volun-

tatis & innocenter vivat, Confessarius præsti ipsi in actus fidei, spei, charitatis, doloris & propositi, prout capere poterit, sicque dispositum absolvat saltem sub conditione, si capax est, jubeatque communicare. Quòd si tam hebes sit ingenio, ut nullam propriam cognitionem de quibusdam mysteriis formare possit, *Tam.* & *Gob.* n. 311. dicunt esse æquiparandum fatuo vel infanti, Deus enim à nemine exiget majorem notitiam, quàm per vim intellectûs habere possit. Denique si hebetudo oriatur ex senectute, & hic senex priùs sciverit ea, quæ sunt scitu necessaria, potest illi impendi absolutio & Communio, quamvis jam non ita clarè videatur ea capere. Si autem antehac non sciverit ista, nec satis christianè vixerit, laborandum, ut citò addiscat, quantùm fieri potest, & disponatur ad dolorem, ne accedente majore senio minor sit capacitas.

1810. *Q. 261. Quid observare debeat Confessarius Ecclesiasticorum, Judicum, &c. Patrum-filiorum-familias &c.* R. §. 1. Ecclesiasticis maximè inculcandum, ut scandala caveant: casti & sobrii sint: officii sui partes maturè expleant; causa enim, cur frequenter omittantur Horæ, plerumque est dilatio in noctem. Materiæ præcipuæ, circa quas peccant, sunt simonia, Horæ canonicæ, Missa, habitus & tonsura, administratio Sacramentorum in mortali, pluralitas Beneficiorum sine causa, abusus proventuum ecclesiasticorum, de quibus omnibus videri potest *Busenb.* relatus l. 4. n. 1355. & 1370.

1811. §. 2. In quibus maximè peccent Judices, habes l. 4. n. 1420. 1428. 1440. 1469. In quibus Advocati, ibidem n. 1506. In quibus Referen-

tes,

tes, Secretarii, Notarii, Procuratores, ibidem n. 1508. In quibus Accusatores, n. 1509. In quibus Testes, n. 1514. In quibus Rei, n. 1521. & 1525. Instructiones speciales pro Judicibus, Senatoribus, illustribus personis, habet *Lohner* De Convers. Apost. p. 2. c. 2. §. 3. & 4. Speciatim autem pro divitibus §. 5. ut opibus bene utantur.

§. 3. In plerisque familiis plùs authoritatis habet vir quàm uxor, & tum debet Confessarius magìs laborare de viro bene instruendo: in aliquibus plùs uxor quàm vir, & tum per illam debet quæri bona institutio familiæ. Examen Patris- & Matris-familias potest esse, An curet, ut subditi præcepta observent, Missas, Catechismos, Conciones audiant: An eos nimiùm oneret: An contumeliis, injuriis, verberibus afficiat: An peccantes puniat: An permittat lascivas conversationes suorum, turpiloquia, blasphemias &c. An in aliquo, sit scandalo domesticis, ac præsertim prolibus. Quid debeant præstare famulantibus, dictum est l. 3. p. 1. n. 706. Conjugatorum peccata potissimùm sunt, imprecationes contra conjugem vel proles, mala educatio prolium vel domesticorum, negata redditio debiti, Usus inhonestus Matrimonii periculum pollutionis, fœtûs ejiciendi, abortûs. Quandonam peccent contra justitiam dilapidando res communes, vel occultè subducendo aliquid, dixi l. 3. p. 1. à n. 1017. 1812.

§. 4. Confessario conjugum dabat hæc consilia *S. Xaverius* apud *Turscll.* in vita l. 6 c. 17. *Noli facilè conjugis alterius de altero querelis credere, sæpenim & falluntur & fallunt, sed summâ animi æquitate utrumque audies, nec incognitâ causâ condemnabis alterutrum.... Coram uxore cave, culpam* 1813.

conferas in maritum, quamvis haud dubiè penes illum sit culpa, sed re in præsentia suppressâ, deinde sine arbitris eum monebis.]. Omni curâ in id eris intentus, ne uxoris patronus videaris venire contra virum, nam ùt mulieres naturâ subimpudentes sunt ac procaces facilè viris, ipsorum noxas, præsertim Sacerdotum judicio damnatas objiciunt, quocirca satius est re dissimulatâ observantiam maritis debitam proponere uxoribus, & simul demonstrare ipsas, quòd viros suos sæpe despicatui habuerint, gravi utique dignas esse pœnâ. Plura documenta pro conjugatis suggerit *Lohner* suprà §. 10. à n. 3. Specialiter pro Patribus-familias, §. 6. Pro Matribus-familias, §. 7. Pro viduis, §. 8. Quàm autem sit cautè conversandum cum mulieribus dicam n. 1891.

1814. §. 5. Quotuplicia sint bona filiorum familias, & quid notandum sit circa eorum furta aut salaria, ad quæ putant se jus habere laborantes in domo paterna, dixi l. 3. p. 1. à n. 1026. 1031. 1034. De famulis & ancillis dictum est ibidem à n. 706. 971. 1037. 1043. Examen filiorum-familias & famulantium maximè fieri debet circa furta & impudicitias: ac signanter reflectendum est, an non sint in proximis occasionibus peccandi, quas, ut absolvi possint, debent actu deserere, aut efficaciter velle ac posse facere remotas, secundùm dicenda n. 1831.

1815. *Q. 262. Quid observare debeat Confessarius Medicorum &c. mercatorum, opificum, militum.* Rz. §. 1. Obligationes & peccata Medicorum, pharmacopœorum, chirurgorum, habes l. 4. n. 1532. Mercatorum, ibidem num. 1539. Et specialiter Mercator graviter peccat, quando paratus est pro merce quodvis pretium, etiam injustum accipere, si posset: Item si falsò juret, & docendus

dus est mortale esse in confirmationem rei etiam levis falsæ interponere authoritatem Dei, quod rarò faciunt, nam modi asseverandi, quibus putant se jurare, sæpissime non sunt vocatio Dei in testem, utì constat ex dictis l. 3. nu. 256. 258. hinc ne peccent per conscientiam erroneam, dici debet illis quid sit & non sit jurare: item quid sit & non sit invidere proximo, nam sæpe per errorem credunt se peccare, si optent ad officinam suam venire illos, quos vident merces emere in alia vicina.

§. 2. Peccata opificum habes l. 4. n. 1539. specialiter autem interrogandi sunt, an laborârint die festivo, retinuerint plùs quàm pretium contractum, subduxerint partes materiæ, in qua pro aliis laborabant. 1816.

§. 3. Peccata militum, ac specialiter Officialium belli, habes l. 3. p. 1. n. 867. Sunt autem milites sæpe addicti superstitionibus, circa quas examinandi sunt, prout habetur ibidem n. 41. Si ante prælium vel in communi periculo absoluti sunt non recensitis omnibus mortalibus, monendi sunt, quòd remoto periculo teneantur se speciatim accusare de omnibus, ut directè absolvantur. 1817.

Q. 263. *Quid observare debeat Confessarius hominis scandalosi.* R. Per hominem scandalosum intelligo illum, qui causa est, cur alii peccent, sive id faciat malo exemplo, sive turpiloquiis, sive aliter. Deterrendi sunt tales studiosissimè, motivis quæ habet *Gerson* p. 2. Num. 3. opusc. *De præcept. Decal.* capit. 18. *Quidquid agat homo in persona sua, supremè caveat alium ad malè agendum sollicitare: aut verbis, aut factis, exemplis vel consiliis aliquid agere, quod de se sit occasio ruinæ peccati,* 1818.

specia-

specialiter coram juvenibus aut personis innocentibus. Hoc etiam proprium est singularéque dæmonum officium, quemadmodum bonorum Angelorum interest specialiter homines inducere ad bonum. Compertum est etiam frequenter accidere, quòd homines aliorum ad malum impulsores vix aut nunquam delicti sui condignam pœnitentiam assecurantem perficiant, qui nequeunt eos corrigere ad bonum, quos deceperunt: jam fortè damnati sunt, vindictam à Deo postulantes æternamque eis maledictionem jugiter imprecantes; sicuti ex opposito jam salvati aliorum doctrinis & factis aut operâ diligenti (quo nullum Deo opus ad sacrificium acceptius esse potest, & ad peccata dolendum validius) pro suis adjutoribus preces indeficientes effundunt. In Reg. Mor. §. De pœnit. addit, *Qui seduxit alios ad peccatum, tenetur pro posse eos postmodum ad viam virtutis reducere, non minùs quàm de damno temporali illato.*

1819. *Q.* 264. *Quid observare debeat Confessarius consuetudinarii vel recidivi.* R. seqq. §. 1. Consuetudinario quandoque neganda est vel differenda absolutio, etiamsi dicat se habere dolorem & propositum, quia quandoque non potest prudenter credi illi, utì constat ex dictis n. 1762. Et quamvìs nunc putaretur habere sufficientem dolorem & propositum, adhuc aliquando potest differri absolutio, ob rationes à n. 1764. allatas. *Francol.* De discipl. pœn. l. 3 c. 10. n. 4. ait, *Remedium Sacramenti & frequens ejus usus, cùm non apparet satìs utilis, rationabilius subtrahitur.*

1820. §. 2. Confessarius potest absolvere consuetudinarium primâ vice, quâ se accusat de peccatis suæ consuetudinis, licèt nulla adhuc emendatio præcesserit, dummodo eam seriò proponat, præcipuè si ultro nemine cogente ad confessio-

fessionem venerit, utì habet communissima contra *Huygens, Gabrielis, Opstra.* & alios Rigoristas. Ratio est, quia sic confitens est rite dispositus, & dat spem emendationis, ergo.

§. 3. Dixi in l. 3. p. 1. n. 273. eum posse statim absolvi, qui ex consuetudine, quam jam expellere non potest, sæpe relabitur. Hìc à n. 1729. ostendi frequentem relapsum, etiam qui ex malitia fit, non semper esse signum, quòd in prioribus confessionibus defuerit dolor aut propositum, sed tantùm esse signum nunc immutatæ voluntatis, adeoque si nunc iterum sint signa novi doloris & propositi, recidivus, per se loquendo, potest absolvi. Deinde multi viri doctissimi resolverunt, si consuetudinarius sit confessus, quamvìs dubitaretur de vero dolore aut proposito, tamen suppositâ confessione eum, per se loquendo, habere jus aliquod ad absolutionem saltem sub conditione accipiendam, secundùm dicta n. 1770. Quænam autem sint signa sufficientia novi doloris & propositi, dixi à n. 1734. Et signa pro spe etiam jam securæ emendationis sunt, si pœnitens à Confessione facta rariùs vel difficiliùs peccarit: si sæpius sibi vim fecerit contra tentationem: si occasiones aliquas relapsûs vitaverit: si adhibuerit media præscripta contra relapsum: si occasiones externas vitârit: si novum dolorem manifestet, ita ut Confessarius credere debeat, quòd se emendare velit: si ex professo ad Confessarium accesserit, quem putabat suggesturum efficaciora remedia: si se offerat ad priora seriò & studiosiùs adhibenda. 1821.

§. 4. Quando recidivæ peccati fiunt ex sola fragilitate intrinseca, utì fit in blasphemiis, odiis, 1822.

odiis, delectationibus morosis, mollitie, rectè docent *Laym. Fill. Lugo* aliique communiter cum *Sporer* n. 330. ordinariè posse toties absolvi, quoties Confessarius prudenter judicat eum seriò dolere & proponere imposterum emendare, quia est rite dispositus: hinc *S. Hier.* relatus Cap. *Septies* dist. 3. De Pœn. ait, *Non solum septies sed septuagesies septies delinquenti, si convertatur ad pœnitentiam, peccata condonantur.* E contra si recidivæ fiant ex occasione aliqua extrinseca, erit vel non erit absolvendus, secundùm dicenda n. 1831.

Obji. Ipsimet consuetudinarii, si interrogentur, an imposterum nunquam ampliùs peccare velint, agnoscunt impossibilitatem quandam moralem, & dicunt, *faciam, quantum in me erit, conabor*: quandoque ingenuè fatentur sibi esse impossibile, ergo nunquam possunt prudenter judicari seriò proponere. ℟. Dato antec. n. cons. nam imprimis seriò proponimus in venialibus, & tamen scimus nos relapsuros. Deinde ostendi nu. 1733. ad serium propositum etiam circa mortalia non requiri, ut credatur relapsus non secuturus, sed satìs est nunc adesse seriam non relabendi voluntatem, cum qua, quamdiu stabit, stare non possit voluntas relabendi, quamvìs fortè prævideatur per fragilitatem immutanda, sicuti enim *S. Petrus* non ideo judicatus est indispositus ad Communionem, quòd à Christo sciretur lapsurus, ita nec consuetudinarius censendus est indispositus ad absolutionem, quamvìs moraliter sciatur esse relapsurus. *Dixi*, dato antec. nam sæpe contrarium dicunt. Si tamen consuetudinarius ipse desperet de sua emendatione, difficul-

ter

ter habebit verum propositum, hinc priusquam absolvatur, disponi debet, ut speret, non per vires suas, sed per Dei gratiam, cui si cooperetur, poterit, uti docuerunt innumera exempla ipsi similium.

Inst. Toties relabendo frangit fidem datam Confessario, ergo ipsi amplius credi non potest. R. n. ant. nam antehac nō dixit, *non relabar amplius*, sed dixit, *propono non relabi amplius*, & hoc propositum habet, quamvis postea relabatur, ergo non fallit Confessarium, sicuti Religiosus vovens castitatem, non dicit, *non labar*, sed *promitto non labi*, ideoque valet votum, quamvis postea labatur. Ex dictis,

Inferes. 1. Audiendum non esse *Juenin* in Comment. Historico-dogmatico d. 6. q. 9. c. 4. a. 7. ubi ait, *Qui mortaliter peccarunt ex consuetudine, non debent absolvi, nisi multo ad viri prudentis judicium tempore conversionem operibus probaverint.* Et subdit, *Toti antiquitati persuasum fuit contritionem non esse diei unius opus, sed multorum mensium, imò & nonnunquam annorum.* Contrà enim est, quòd secundùm dicta n. 1768. sæpe plùs prosit absolutio quàm dilatio, nam si hæc dispositio juvetur per gratiam Sacramenti, spes est, quòd proximè sit rediturus, & sic paulatim victurus consuetudinem; ubi è contrà periculum est, ne hæc dispositio pereat, ne homo interea moriatur, vel in desperationem veniat. Sapienter dixerunt Episcopi Belgii Bruxellis congregati, in Decreto ad suos 23. Apr. 1697. *Confessarius à quibusvis peccatoribus gravibus, etiam recidivis, statâ lege non exigat, ut per notabile tempus prævié exercuerint opera pœnitentiæ, sed cum SS. PP. expendat, Deum in conversione peccatoris non* 1823.

tam

tam considerare mensuram temporis, quàm dolori.

1824. *Inferes* 2. Etiam audiendum non esse *Gen.* tum Tom. 4. tr. 6. c. 5. q. 19. ubi docet pro hoc Sacramento requiri *constans propositum*: & quòd constans sit, debere innotescere Confessario, antequam absolvat. Addit c. 7. q. 15. *Trid.* vel. le, ut absolvendus cessârit à peccato, eum autem non censeri cessasse, qui relapsus est, quamvis post ultimam confessionem rariùs peccarit. *Contrà* est, nam sententia illa manet confutata ex dictis, & ex illa sequitur eum, qui primâ vice confitetur mortale, vel etiam sola venialia, non esse absolvendum, quia nescitur, an habeat propositum constans, constat autem ex dictis n. 1728. id dici non debere, & esse contra praxin totius Ecclesiæ.

1825. §. 5. Inter media emendandi consuetudinarium, primum est, ut semper utatur eodem Confessario, unde si advertatur currere ab uno ad alium, meritò dubitari potest de ejus dolore vel proposito, quia adhibere non vult medium, quod utilissimum & ferè unicum est, nempe unum Confessarium habere & ejus consilia sequi. Confessarius autem ab eo electus, 1. specialiter rogabit Deum pro illo. 2. Conabitur nosse ejus naturam, genium, inclinationes, passiones, ut sic mediis & affectibus naturæ accomodatis eum ducat, quia quando natura concurrit, res faciliùs peragitur. 3. Semper ostendet illi benevolentiam & constantem charitatem, nec ullo signo prodet desperationem de emendatione ipsius. 4. Studebit pro inveniendis & suggerendis ipsi aptis remediis. Et quia recidivæ plerumque fiunt circa aliquod è peccatis capitalibus, debet Confessarius scire & sug-

suggerere specialia remedia contra singula, quorum aliqua do ex Auctoribus n 1760. relatis.

Contra Superbiam. Litt. A.

1. Considera, quid fuisti? nihil. Quid es? quoad animam multis tenebris obseptus, pessimis inclinationibus subjectus, multitudine peccatorum oppressus, fortè hostis Dei; Quoad corpus, saccus sordium: undique repletus multis miseriis. Quid eris? brevi esca vermium, fortè titio infernalis, nisi te Deus adjuvet, qui *superbis resistit, humilibus autem dat gratiam*, 1. Petri 5. v. 5. Igitur *quid superbis terra & cinis?* Eccli. 10. v. 9. 2. *Odibilis coram Deo est & hominibus superbia.... Initium omnis peccati est superbia, qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis*, Eccli. 10. v. 15 E contrà humilitas est virtus Christi, *qui humiliavit semetipsum*, ad Philip. 2. v. 8. Et Matt. 11. v. 29. ait, *discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* 3. Quid utilitatis capies ex vana gloria? aranearum laborem suadet, æternæ gloriæ fructum aufert: *receperunt mercedem suam*, Matt. 6. v. 2. Humiliatio via est ad humilitatem: si vis expugnare superbiam, age cum humilibus; in vestitu, domo & omnibus externis, quantùm fert decorum statûs tui, moderationem adhibe; quæ in te bona sunt, potiùs absconde; ad defectus & peccata propria mentem reflecte; si quid in te æstimatur vel laudatur, tuum non est, hinc laudem refer ad Deum omnis boni auctorem. *Tuum Domine est bonum, tua gloria, qui enim de bono tuo gloriam sibi quærit & non tibi quærit, hic fur est & latro, & similis est diabolo, qui voluit furari gloriam tuam*, S. August. solil. c. 15.

Contra avaritiam. B.

1. *Avaro nihil est scelestius.... nihil est iniquius,*

quàm amare pecuniam , hic enim & animam suam venalem habet, Eccli. 10. v. 9. 10. 2. Animus ne paucis nec multis bonis temporalibus satiari potest, unde si hæc immoderatè quæris, in perpetua eris inquietudine: resolve non plus velle quàm post adhibitam moderatam sollicitudinem tuam Deus disponet te habere : *Dominus regit me & nihil mihi deerit*, Psal. 22. v. 1. *In pace in idipsum dormiam & requiescam*, Ps. 4. v. 9. Denique dicit Matt. 6. v. 33. *Quærite primùm regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis*. 3. Omnia brevi relinquenda sunt, nisi quæ præmissa per manus pauperum fuerint : Veritas æterna dicit Matt. 6. *nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi ærugo & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt & furantur : thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt nec furantur* : quem hic audies , cupiditatem tuam an Christum ? Exemplo sint nobis ipse Christus & innumeri Christum sequentes : si melior fuisset ad beatam æternitatem via , quàm divitiarum contemptus, tenuisset Christus & docuisset 5. Quid speras ex divitiis , quas relinques hæredibus fortè ingratis, prodigis, abusuris ?

C. *Contra luxuriam.*

1. Fuge conspectum & maximè familiaritatem eam, quæ te ad libidinem movet, qualiscumque & cujuscumque illa sit , nam hìc fugiendo vincitur : recedendum ab eis , qui loquelâ, gestu, exemplo vel qualicumque facto ad aliquid turpe excitant. Si hæc efficaciter non caves, vis ignem contrectare & non uri, lutum tangere & non maculari : absque hoc omnia proposita & protestationes tuæ nullæ sunt. 2.

Fuge

Fuge otium & honestis semper exercitiis vaca. 3. Ne nutrias corpus delicatè, abstine à vinis fortioribus & calidioribus cibis: si quandoque opus erit sumere, cùm illis incalueris, tum maximè sis cautus. 4. Sensus custodi. 5. Primas scintillas tentationis statim excute, faciliùs præcluditur malum quàm admissum excludatur. 6. Juvat etiam uti flagello vel cilicio, exemplo Apostoli 1. ad Corinth. 9. v. 7. *castigo corpus meum & in servitutem redigo.* 7. Pone tibi ob oculos cadaver hominis, quem perditè amasti, vide vermes, saniem, fœdissimam putredinem; audi quid dicat, *Memor esto judicii mei, sic enim erit & tuum: mihi herì & tibi hodie,* Eccli. 38. v. 23 Remedia contra mollitiem dabuntur à n. 1829. quæ pariter valent contra alia peccata luxuriæ.

Contra invidiam.

1. Perpende ejus imprudentiam, nam inutilis est invidia, quæ tantùm confert ad peccandum, nulli nocet nisi invido, non enim ideo minùs habet ille, cui invides; & si hic careret bono, quod illi invides, non ideo tu illud vel melius haberes. 2. Inhonesta est invidia, nam prima regula honestatis est, quod tibi velles, velis alteri. 3. Qui alteri malè vult, sibi vult pessimè, quia se in statu peccati constituit. 4. Quod Deus favet homini, etiam tu fave, nihil tibi ideo decedit, imò per hoc mereris similem à Deo benedictionem. 5. Debes tandem bene velle proximo, nisi æternùm perire velis; melius est ergo citò bene velle, ne vita sine merito, imò cum demerito transeat, & ut per hoc Deo placeas, *qui solem suum facit oriri super bonos & malos,* Matt. 5. v. 45. 6. Ut supprimas invidiam, stude commodis istius hominis, seriò & sincerè D.

quære illi prodesse, ubi potes, damna illius a verte, affabilem te & benevolum illi exhibe.

Contra gulam.

E. 1. Remove, si potes, quæ possunt gulam irritare, qualis est ciborum suavitas, varietas & condimenta: si debes talia sumere, vide, ut uta ris non fruaris, id est, non fiste in eorum deli ciis, te oblectando, sed refer ad finem bonum nutritionis melioris vel honestæ recreationis ideoque illis tantùm utere, quæ huc condu cunt. 2. Considera gulam, bestiarum potiùs esse voluptatem: imò pecudes non plus sumunt quàm natura & necessitas postulet. 3. Gula in tellectum offuscat, bona desideria extinguit reddit hominem ineptum su s officiis, face despicabilem & contemptum, certò vitam ab breviat. 4. Gulam in cibis vinces, si in mens semper aliquid tibi subtrahas, maximè quod magis arridet palato & minùs conducit sanita ti. Pro ebrietatis vitio emendando, vide dicen da à n. 1851.

Contra iram.

F. 1. Scis ipse, per quæ ordinariè ad iram pro voceris: ad ista præpara animum per propo tum patientiæ, & sic moderatiùs feres: Cav potationes vel lusus, si occasiones tibi sunt ira rum & rixarum. 2. Undecumque sit causa, pe tiendum est: Cogita quoties Deus justam con tra scelera tua conceptam iram continuerit Deus te patienter fert, & tu vilis homo malè v proximo. 3. Saltem Christo id da, qui hos te petit: & quamvis non mereatur proximu meretur tamen Christus jubens diligere invi cem, benefacere his, qui oderunt nos. 4 Mo veat te Sanctorum exemplum & imprimi

Christi

Christi, *qui cùm malediceretur, non maledicebat; cùm pateretur, non comminabatur*, 1 Petri 2. v. 23. 5. Quid prodest ira tua? soli tibi nocet: plùs proficeres tibi & proximo, si absque passione in charitate corriperes: *Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitat furorem*, Prov. 15. v. 1. 6. Reflecte super præterita, & advertes plùs semper obfuisse tibi iram quàm profuisse. 7. Injuria, quæ fit tibi, plùs nocet inferenti. 7. Si quid accidat displicens vel adversum, converte statim animum ad aliud quidvis occurrens: saltem non erumpe statim sed collige teipsum, paucis considerans, an non expediat magis tacere, dissimulare, sermonem aliò convertere &c. non crede spiritui, qui statim dicit, de tuo honore hìc agitur, id pati non debes, oppone te, repugna, vindica. 9. Si non possis commotionem animi impedire, saltem contine linguam à contumeliis, imprecationibus, blasphemiis, juramentis, *vir multum jurans implebitur iniquitate, & non discedet à domo ejus plaga*, Eccli. 23. v. 12. Multò magis contine manum à verberationibus & pugnis: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*, Lucæ 21. v. 19.

Contra acediam. G.

1. Crebra recordatio beneficiorum Dei debet in honesto animo excitare fervorem in divino servitio. 2. Memento vicinæ mortis, quæ bene operandi tempus auferet. 3. Perpende præmia fervidæ charitatis & è contrà damna teporis: *Utinam frigidus esses aut calidus, sed quia tepidus es & nec frigidus nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo*, Apoc. 3. v. 16. 4. Non proficere est deficere; non progredi est regredi: Es velut navis in flumine, quæ si in altum non protruda-

trudatur, suo & aquæ pondere ad inferiora de-
labitur. 5. Declina deditos otio, age cum illis
qui alacriter Deo serviunt. 6. Manè quotidie
excita te per propositum istâ die perfectè ob-
eundi tua, vespere de hoc institue examen, & si
neglexeris, de te ipso pœnam aliquam exige. 7.
Vide exempla tot ferventium Dei servorum,
qui longè jucundiùs vivunt, quàm isti inertes
sibi ipsis graves & molesti.

Remedia & adjumenta universalia.

H. 1. Præcipuum & universale remedium ad o-
mnia vitia extirpanda & inserendas virtutes
est, ut humiliter & frequenter cum fiducia orem
Deum pro gratia & auxilio, ac crebrò per pias
aspirationes ad eum recurras. 2. Manè propone
cavere tale vitium, & vespere de illo examen
institue. 3. Frequenter confitere, & quidem
statim, si in peccatum fueris relapsus. 4. Fre-
quenter sume Eucharistiam. 5. Fuge improbo-
rum & sectare proborum societatem. 6. Le-
ge pios libros, & præsertim Scripturam. 7. Con-
sidera vitam Christi & Sanctorum. 8. Cogita
præsentem tibi semper Deum & Angelos. 9.
Pœnas peccatorum perpende, & è contrà gau-
dium ac fœlicitatem justorum. 10. In pœnam
relapsûs afflige quandoque corpus per jejuni-
um, cilicium, flagellum; injunge tibi eleemosy-
nam, exerce aliquod opus charitatis, misericor-
diæ, humilitatis. 11. Necessaria est tibi magni-
tudo animi ad ineunda hæc certamina, certum-
que victoriæ signum est victoriam magnanimi-
ter sperare. 12. Etiam perseverantia necessaria
est, quare nunquam desponde animum: Licet
millies cadas, surge statim & innova pugnam:
ille solùm est victus, qui armis & voluntate
pugnan-

pugnandi abjectis se adversario turpiter dedit.

13. Quamvis non statim advertas profectum, non ideo nihil profecisti, nam ut horologii umbram progressam videmus, progredientem non advertimus, ut segetes crevisse apparet, non apparet crescere, ita virtutem crescentem, quoniam minutis constat auctionibus, non facilè videas, sed tandem longiore intervallo crevisse videbis: labor ipse pugnandi est continuus profectus in humilitate & patientia, quæ etiam ad vitii victoriam conferent.

§. 6. Quandoque etiam terrendi sunt recidivi, propositis extremis hominis, morte, judicio, inferno: item periculo damnationis ob incertitudinem vitæ, ob facilitatem casuum lethalium, ob invidiam dæmonis, qui hominem in mortali constitutum statim è medio tolleret, nisi infinita Dei misericordia impediret. Quandoque movendi sunt objectâ passione Christi, quem quoties peccant, iterum crucifigunt, quantùm in se est. Etiam terror injici potest propositâ Dei justitiâ per exempla illorum, quos punivit: item propositâ abysso judiciorum Dei, qui unicuique homini numerum peccatorum præstituit, quem si impleat, privatur gratiâ efficace, nec resurgit. sed culpâ suâ infallibiliter perit, unde meritò timet quisque, ne primus relapsus sit peccatum ultimum. Quosdam etiam movere poterit hæc interrogatio, Quid si homo esset tibi subditus, cui dedisses omnia, quæ habet, ac cumulasses maximis beneficiis, si tamen ille toties, tam deliberatè, tam malitiosè te cõtemneret, vilipenderet, & quantùm in se esset, è medio tolleret, quid illi faceres? possesne post veniam decies, vigesies aut 1826.

centies datam adhuc condonare? an non desæ-vires in illum? Idem posset in te Deus, & fortè brevi faciet, nisi peccandi consuetudinem abrumpas. Qui tamen sunt ex natura pusillanimes vel turbati ingenii, non multùm terreri debent, ne in desperationem incidant, sed laudandi sunt, si quid emendârint, & ostendi debet possibilitas totalis emendationis, si vim aliquam sibi faciant, & pergant cooperari gratiæ Dei, quæ eò faciliora reddet omnia, quò ipsi melius diutiúsque se continuerint.

1827. §. 7. De pœnitentia illis injungenda dixi n. 1272. Utiliores sunt, quas retuli n. 1267. 1268. Quibusdam prodest, si imponatur, ut manè prima, vespere ultima cogitatio sit de aliqua sententia vel veritate æterna, v. g. *Brevis vita, longa æternitas. Fac ea, quæ moriens facta fuisse voles. Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur.* Etiam experiri oportet varia remedia, nam non omnes uno, nec idem homo semper eodem modo juvatur. *Gerson* p. 2. Num. 32. opusc. De præcept. Decal. Capit. 17. dicit sæpe utiliter imponi, ut quoties relabetur, toties det pauperi eleemosynam: *Dicunt* inquit, *sæpius insipientes aliqui, se à peccato iræ, luxuriæ, perjurii, & si quid est simile, abstinere non posse, qui tamen hoc ipso salubri remedio relicto mendaces facillimè confutantur, cùm unius Albi vel Franci in emenda cujuslibet transgressionis eis inflicta pœna ipsos à perpetratione injusti operis retraheret.* Etiam potest ipsis pro pœnitentia imponi, ut quoties relabentur, toties pœnam aliquam ipsi sibi imponant statim peragendam: & Confessarius ex hac pœna, quam sibi imponent, colliget qualis sit conatus & quàm efficax desiderium se emendandi.

§. 8.

§. 8. Si habeat Recidivum in materiis plu- 1828.
rium peccatorum, non aggrediatur specialiter emendationem omnium simul, sed primò studeat tollere radicem cæterorum, aut illa priùs quæ magis scandalosa sunt instituto super illis examine pasticulari, usquedum unum post aliud expugnetur. Quòd si Confessarius fecerit, quod in se est, totum eventum committat Deo, ad quem solum spectat convertere animas: unde nec vanè extollatur, si videat consilia sua prodesse, nec dejiciatur, si minùs proficiant: Angeli *Jerem.* 51. v. 9. dicebant, *Curavimus Babylonem, & non est sanata.* Denique notat *Carden.* in 2. crisi d. 39. n. 15. quando consuetudinarii advertuntur esse verè pœnitentes, & incipiunt se emendare, monendos esse de confessione generali, prudenter enim timeri potest, ne antehac aliquando confessi sint sine sincero dolore aut proposito, alioquin non tam diu in pessima consuetudine hæsissent.

Q. 265. *Quid Confessario sit agendum specialiter cum illo, qui frequenter relabitur in pollutiones &* 1829.
peccata mollitiei. R. §. 1. De hoc ita scribit *Toletus* in summa l. 5. c. 13. *Hoc peccatum est difficillimæ curationis, quia occasio semper cum homine est: estque præterea adeo universale peccatum, ut crediderim maximam partem damnandorum infici hoc peccato. Vix puto esse aliud efficax remedium quàm frequentissimam confessionem apud unum eundemque Confessarium, ut fiat ter in hebdomada, si fieri possit, est enim hoc Sacramentum maximum frænum, & qui hoc non utitur, non sibi promittat emendationem, nisi per miraculum à Deo factum vel rarissimum privilegium.* Idem tenet *Polancus* in Director. c. 3. ubi ait, *Crebrò confiteri sacramentaliter, multorum remedio-*

rum instar alia pleraque complectitur. De efficacia Communionis contra hoc vitium, dixi l. 6. p. 1. n. 683. soletque dæmon libidinosis injicere horrorem ab hoc Sacramento, ad quod tantò magis invitandi sunt. Varia tamen remedia habere debet in promptu Confessarius, maximè sub initium, cùm advertit pœnitentem incipere se turpiter tangere, ut gravissimè deterreat; principiis enim faciliùs obstatur, quàm malum emendetur, quando invaluit. Remedia, præter ea, quæ hactenus insinuavimus, latè suppeditant *Drexelius* in Niceta, & *Veron* in manuali Sodalitatis c. 10. *Gobat* autem T. 7. à n. 548. & *Sporer* n. 333. dicunt se expertos, quòd sequentia multis fuerint salutaria. 1. Confessarius inquirat, ad quem Sanctum, vel ad quod mysterium vitæ aut Passionis Christi pœnitens magis afficiatur, tumque ei pro pœnitentia injungat, ut per certum tempus, v. g. usque ad proximam confessionem manè & vesperi dicat flexis genibus, *Domine Deus, qui flammas æternas ignis sulphurei præparasti omnibus libidinosis, statuo coram te, & propono in honorem amantissimi hujus Patroni mei & Passionis Christi, me hac die, hac nocte abstenturum ab omni turpi tactu meî ipsius:* quando autem actu urgebit tentatio, repetat apud se ea verba. 2. Si consentiat Confessarius, voveat servare castitatem per unam v. g. septimanam: Confessarius autem id non permittat, nisi ubi ferè certam sperat victoriam, nec unquam permittat, ut voveat in perpetuum. 3. Beatæ virgini ante aram vel iconem offerat & obstingat manus suas, cum firmissimo proposito eas ob reverentiam ipsius intra tot dies non extendendi ad turpem tactum. 4. Ante Crucifixi imaginem

quoti-

quotidie statuat continere manus suas ad honorem sacrorum vulnerum, quæ Christus pro se in manibus accepit, & ad reverentiam sacratissimi sanguinis, qui ex illis fluxit. 5. Multis profuerunt hæ precationes ad Christum, B. Virginem, & S. Josephum, dictæ manè, vesperì, & quando urget tentatio. *JESU purissime, per sanctam Virginitatem & Incarnationem tuam emunda cor & carnem meam, in nomine Patris & Filii &c. Purissima Virgo Maria, per Sanctam Virginitatem & immaculatam Conceptionem tuam emunda cor & carnem meam, in nomine Patris &c. Castissime sponse Josephe, per sanctam virginitatem & sanctificationem tuam emunda cor & carnem meam, in nomine Patris & Filii &c.* 6. Quotidie manè & vesperì, & quoties tentatio urget, aliquam brevem sententiam volvat in mente, v. g. *Momentaneum, quod delectat, æternum quod cruciat. Mors certa, judicium formidabile, æternitas infinita. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante: quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Stoz l. 2. n. 161. etiam ponit hos versus. Ich leb / weiß aber nicht wie lang: ich stirb / weiß aber auch nicht wan: ich fahr / weiß wieder nicht wohin: wie komms / daß ich nit frommer bin. Quamdiu vivam, nescio; nec mortis horam præscio; vado, sed quò, non video; mirum, quòd me non corrigo. 7. Quando tentatur, reflectat se ad Deum sibi præsentem, qui severissimè judicabit etiam de hac actione: Item ad Angelum custodem, qui accusabit. 8. Potest etiam incuti metus abbreviandæ vitæ, ut sic motiva naturalia etiam impellant ad exequenda supernaturalia, certum enim est hoc vitio exhauriri summè

vi-

vires corporis, ac per singulas pollutiones plùs tolli roboris, quàm si libra sanguinis effluereț, hinc sæpe fit, ut hi fiant phthysici aut aliâ tabe corporis præmoriantur. Alia media suggeret prudentia, usus, circumstantiæ, & imprimis Spiritus S. Quòd si nulla remedia juvent, Confessarius suadeat pœnitenti, ut ingrediatur Matrimonium, si ætas ferat, aut quandoque etiam statum religiosum, sed talem, in quo sit rigor & disciplina: Vix unquam suadeat statum ecclesiasticum, inquit *Sporer*, quia in hoc statu vitium illud nimis facilè invenit fomenta sua & occasiones majoris ruinæ.

1830. §. 2. Illi, qui se emendant, sæpe affliguntur nocturnis pollutionibus, quas antiquæ imaginationes obscœnæ causant, sed terreri non debent, nam quia natura assuevit conficiendo semini, quod non amplius per diem effunditur, hæc se exonerat in somno. Circa miseriam illam dat hoc consilium *Gerson* p. 2. Num. 38. opusc. De pollutione diurna, prop. 12. *Pollutio diurna vel nocturna, dum sentitur effluere, non debet violenter prohiberi, si probabiliter existimetur, quòd hujusmodi violentia frustra esset: nihilominus pro exercitatione virtutis & pro evasione periculi videtur expediens, ut homo conetur prohibere, quantùm sentit vel experitur commodè fieri posse, quoniam etsi hæc retentio nocere debeat corpori, proderit animæ: natura denique postmodum uno modo vel alio talem humorem à se ejicit.*

1831. *Q.* 266. *Quid observare debeat Confessarius alicujus constituti in occasione proxima peccandi.* R. Explicavi in l. 5. à n. 252. quandonam censeatur esse periculum sive occasio proxima peccandi. Ibidem à n. 256. dixi illum peccare, qui se exponit

ponit formali periculo vel certo vel etiam probabili tantùm; aut qui voluntariè manet in occasione proxima peccandi: & ideo n. 271. dixi talem occasionem esse vitandam cum quocunque incommodo, etiamsi mors esset subeunda: ac consequenter concubinarium vel quemcunque alium actu peccare, & nequidem semel absolvi posse, qui domi retinet mulierem, ob quam ipse est in periculo vel occasione proxima peccandi. Si tamen nunc esset nova & certa spes ex prudentibus motivis, quòd illam esset proximè ejecturus, aut quòd talem occasionem per aliqua media sibi suggesta redditurus esset ex proxima remotam, adeoque facturus, ut hoc, quod hactenus ipsi fuisset formale periculum, postea esset materiale tantùm, secundùm dicta ibidem à n. 259. absolvi posset pro illa vice: attamen dixi ibidem non esse hoc facilè credendum: Et postea si per experientiam adverteretur, quòd permaneret periculum proximum relabendi, omnino absolvi non posset, nisi actu antecedenter removisset talem occasionem, uti ibidem à n. 280. exposui & per plura exempla declaravi. Si pœnitens obtendat, se non posse vitare certam domum vel personam, dic ei; si esset periculum in domo vel à persona illa contrahendi pestem, nunquid invenires modum & prætextum vitandi? jam multò magis, quia tibi afflabitur pestis animæ, quod per experientiam scis.

Q. 267. *Quid observare debeat Confessarius hominis pudibundi, pusillanimis, desperantis de emendatione.* 1832.

℟. 1. Si advertat pudore deterreri, quominus confiteatur, animet his motivis: Debebis tandem aperire omnia vulnera animæ, & quò

quò diutiùs exspectas, eò pejus ac difficilius est. Tu occultissimos morbos corporis aperis amico vel Medico, ut saneris, cur non magis morbos animæ, cùm scias Deum non aliter remissurum esse peccata? Non melius est se coram uno ad silendum obligatissimo aperire cum certa spe veniæ, quàm postea in extremo judicio coram toto mundo propterea confundi cum certa damnatione? ibi latere erit impossibile, comparere intolerabile. Quid refugis te aperire coram homine, simili tibi peccatore, cui novum non est talia, & fortè graviora audire? Sacerdos ea, quæ in confessione scit, minùs scit, quàm quæ ipse nescit, quæ enim nescit, scire potest & ea revelare, quæ autem in confessione scit, etiamsi aliunde sciverit, ea tamen ratione scandali revelare non ausit. Hæc carnificina conscientiæ, quæ te jam torquet, molestior censeri debet quàm gloriosa suî victoria, quam pax & quies animæ consequetur: pus non cruciat, postquam est ex ulcere egestum, sic nec peccatum remordet, postquam est in confessione detectum. Si erubescentiam istam non potes sustinere coram uno, quomodo sustinebis coram toto mundo? Diabolo fidelior es quàm Deo, qui illius consilia contra Deum & in tuam etiam perniciem detegere metuis: aliter non dissolves fœdus cum eo, quàm per confessionem peccatorum. Erubescentia peccatorum data est à Deo in satisfactionem pro præteritis, in medicinam & cautelam contra relapsus: è contrà nequissimus dæmon illâ abutitur ad augenda scelera: & qui abstulit pudorem peccaturo, reddit confessuro, ut jam pudeat mundari, cùm non puduerit coinquinari. Non erubuisti

buisti peccare in conspectu Creatoris, & jam in conspectu creaturæ confiteri erubescis. Si pœnitens sit capax lectionis, detur ei legendus *Viexmontius* in Instit. ad pœnitentiam parte 4. Denique si tantus esset pudor in enarrandis peccatis, ut non videretur posse vinci, dixi à n. 1196. posse dare peccata scripta, & postquam Confessarius legit, dicere, quòd se de illis accuset.

§. 2. Pusillanimis erigitur his motivis ad sperandam misericordiam: Quia Deus est pater, qui filios prodigos in primam gratiam amantissimè recipit, *Lucæ* 15. Medicus est, qui venit salvum facere, quod perierat, *Matth.* 18. Pastor est, qui oves errantes quærit, & in humeris ad ovile lætus reportat, *Luc.* 15. Redemptor est, qui quos sanguine suo comparavit, non abjiciet: venit vocare non justos sed peccatores, *Matthæi* 9. vide *Regin.* De officio pœnitentis c. 5. s. 1. Exempla pro erigenda spe ex Dei bonitate & misericordia affert *Voglerus* Trostbronn l. 3. c. 11. 1833.

§. 3. Si quasi desperet de emendatione, erigat his motivis: Nulla sunt peccata, quæ per Dei gratiam vinci emendarique non possint: neque Deus vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat, *Ezech.* 18. Si desperes de tua ægritudine, præsume de Medico omnipotente: major est potentia Medici, quàm magnitudo tui morbi. Si potuit te dæmon perdere, quantò magis poterit te Deus restituere? Qui pro totius mundi peccatis mortuus est, voluit etiam tibi mortem suam prodesse. Nescis, quàm potens sit & misericors Deus: imaginaris eum tibi infensum, cùm benignissimè invitet 1834.

ad

ad pœnitentiam: confide, quia multus est ad ignoscendum: Tantummodo incipe, & senties auxilium ejus: qui dat velle, dat perficere. Difficultatem apprehendis majorem, quàm reipsa sit: putas te abstinere non posse, sed potes: si scires te perditurum oculos relabendo hodie, nonne abstineres? vides, quòd mentiaris tibi, dicendo te abstinere non posse: saltem hac die abstine pro honore Christi pro te tam dura passi, cras proponesimiliter pro die isto, & quotidie majus Dei auxilium senties. Legat *Viexmont.* p. 5. c. 3. & 4.

1835. §. 4. Si animo concidat, quia post adhibitum conatum pergit turpissimè tentari, aut etiam quandoque relabi, excitet his motivis: Hæc Dei bonitas est, quòd recordatione præteritorum te affligat, ut tantò magis detesteris, & pro illis satisfacias: si non tentareris, minùs esses cautus. Dæmon te non ita tentabat, cùm ei serviret, quia possidebat te: jam fortiùs tentat, ut te sub servitutem iterum reducat: sed jam Dei servus es, qui major & potentior Dominus est, dummodo illi seriò adhæreas: vide, quomodo parvus David in virtute Dei superârit magnum Goliam. Si relaberis, statim resurge, id enim est ex fragilitate naturæ per cõsuetudinem fractæ: quandoque etiam est ad majorem profectum, ut infirmitatem tuam humiliter agnoscas, & scias te per solius Dei gratiam posse constantem manere. Si non cessas recidere, non cesses resurgere: nonne mundas calceos, quamvis prævideas iterum inquinandos? Nonne miles curat vulnera quamvis nova prævideat in similibus præliis? Incarceratus, si exire nollet, quia timeret iterum incarcerari, nonne stultus esset? sic

& tu

& tu nolens pœnitere, quia times relabi: an putas minus malum esse continuare peccare quàm aliquando cessare? An ignoras eam esse certaminis conditionem, non ut nunquam quis cadat, sed ut nunquam cedat: non is victus dicitur, qui sæpe recidit, sed qui ad extremum cessit. Legat *Viexm.* p. 5. c. 5. & 6.

Q. 268. *Quomodo aget Confessarius cum homine, quem advertit seriam pœnitentiam differre velle in alia tempora, fortè etiam usque ad mortem.* R. Conabitur ad indilatam pœnitentiam adducere his motivis: Valde instabilis est vita hominis, mors certissimè eventura, sed incertissimum, quo tempore, modo, loco: docent id experientia & casus quotidiani. Pars major hominum ante annum 50. in æternitatem abripitur: Deus, qui pœnitenti veniam spopondit, peccanti crastinum non promisit: angelum peccantem non exspectavit ad pœnitentiã: Adamum mox à peccato extra paradisum expulit: sicut benignus est in tolerando, ita justus in puniendo: & quem vult convertere, exspectat ad tempus præfinitum, statuit cuique terminum, qui præteriri non poterit: jam admonuit *Eccli.* 5. v. 8. *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem, subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te*: monuit te per Evangelium, *veniet, cum minimè putabis, sicut fur de nocte: vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.* Voluit Deus latere ultum diem, ut velut ultimum observaremus omnem diem. Quis cautus non esset in omni cibo, si sciret uni adhærere venenum? sed dicis, jam tam diu vixi, nec me mors obruit: hoc ipsum fuit Dei beneficium, qui quò magis est jam longanimis & misericors, eò severior 1836.

& districtior adveniet; quem enim, ut conver-
catur, exspectat, non conversum durius da-
mnat. Si tibi multi dies sine morte præteri-
runt, hoc ipso jam es morti vicinior: avicula
quò diutiùs insidet ramo, magis exposita est te-
lo jaculantis: seu vigiles seu dormias, magis
morti appropinquas, cui vicinior es, quàm
putas: mors senibus in januis est, juvenibus in
insidiis. Re mutuò acceptâ ad utilitatem cor-
poris, statim uteris, quia scis brevi repeten-
dam; sic utere nunc vitâ mortali tibi ad diem
incertos concessâ, ut æternam non amittas.
Pœnitentia ad finem vitæ dilata est difficillima
& vix seria: putasne, quòd arbor, quæ vix virui-
& nunquam rectè floruit fructus proferat, cùm
propè aruerit, jamque exscindenda erit? Aud
Augustinum: sic enim refertur, De pœn dist.
*Si quis positus in ultima necessitate suæ ægritudi-
voluerit accipere pœnitentiam.... pœnitentiam da-
possumus, securitatem autem dare non possumus: na-
quid dico, damnabitur? sed non dico, liberabitur:
ergo à dubio liberari, vis, quod est incertum evadere,
pœnitentiam, dum sanus es.... si vis agere pœniten-
tiam, quando jam peccare non potes, peccata te dimi-
serunt, non tu illa.* Deus, ut peccata remittat, hu-
mani arbitrii vult libertatem non necessita-
tem; in fine vitæ vult charitatem non timo-
rem, & quomodo tu ad charitatem assurges
solo terrore instantis gehennæ concutieris: non
convertes te ad Deum, quia bonus est, sed qui
justus, & jam jugulo instat per damnationi
sententiam. In tota scriptura non invenitur
nisi bonus latro, qui in fine verè pœnituerit, ut
le, ut nullus desperet; solus, ut nullus præ-
mat. Multa præterea languentem impediunt
ve

vera pœnitentia, avulsio à temporalibus ità perditè amatis, dolores acutissimi corporis, obtusio sensuum, remorsus terror, inquietudo conscientiæ, incertitudo instantis judicii, tentatio desperationis propter Deum tam diu contemptum, propter neglectum tempus pœnitentiæ, propter rejectas gratias: *fit justo Dei judicio*, inquit *Gerson* p. 2. n. 32. de præcept. Decal. Capit. 17. *ut qui pœnitere de commissis cùm possunt, non volunt, cùm velint, nequeant*, non enim tenetur Deus omni momento dare efficaces gratias, nec tenetur semper, quando velles, sed tu teneris, ubi & quando ille vult. Dæmon eo articulo non feriabitur, hìc extremas artes adhibebit: creditur visibili specie apparere multis, ingerit tum priorum voluptatum recordationem, turbat phantasiam, ad desperationem sollicitat. Cur putas ita sudare agonizantes, contorquere oculos, dirùm intueri? fortè multi non tam ex vicinia mortis quàm propter angustias cordis. Si viri sancti deprehensi in eo articulo exterriti fuerunt, quid fiet tibi? Quâ temeritate speras tum temporis converti, quando perfectissimi homines timent perverti. Etiam dato, futurum esse, quòd in fine vitæ per Dei misericordiam pœniteas, adhuc gravissimæ sunt rationes statim pœnitendi, nam imprimis si grave est nunc pœnitere, gravius erit in senectute, cùm prava consuetudo erit robustior & ætas ad patiendum infirmior: quò diutiùs rubigo est in ferro, tantò difficiliùs eraditur; sordes, quantò diutiùs in vase relinquuntur, tantò ægriùs avelluntur. Deinde quid hìc brevis voluptas ad diuturnam pœnam, quam metetur & auget? nunquid facilius nunc est diem

insumere pœnitentiæ, quàm in acerbissimis sal-
tem purgatorii pœnis pati ad annos? crescunt
autem debita pœnarum cum culpis, & incre-
dibile est illis subitò remitti pœnas, qui ita te-
merè cumulant culpas. Neque confide in hære-
dum suffragiis, cum sonitu peribit memoria
tuî, clamares usque ad diem judicii, *miserere*
mei, & non exaudirent. Alterutrum eligendum,
vel hìc pati modicum pro peccatis cum ingen-
ti merito novæ gratiæ, vel ibi torqueri multùm
sine augmento gratiæ vel gloriæ. Plùs valet in
mundo cum pœnitentia dies unus, quàm in
purgatorio cum gravissima pœna annus inte-
ger. Præterea certum est, quòd gaudium bonæ
conscientiæ & delectatiò justorum longè ma-
jor sit voluptatibus impiorum: sola suî victoria
sub initium difficilis est, nam si probi postea
cruces habent, sunt unctæ; si spinas sentiunt,
ornantur rosis; si experiuntur laborem, scium
æternam esse mercedem: non sunt condignæ
passiones tam brevis vitæ, si comparentur ad
culpam, quæ remittitur, ad consolationis gra-
tiam, quæ immittitur, ad futuram gloriam, quæ
promittitur. ô si impius vel levi gustu spiritua-
lem prælibasset delectationem, facilè pro ea vi-
lipenderet omnem aliam voluptatem. Acce-
dit, quòd peccator per pœnitentiam optet post
mortem æternùm frui Deo ter optimo maxi-
mo, quam ergo inhonestum est, & quàm pude-
bit ipsum, florem ætatis immolasse vitiis &
fœcem senectutis Deo reservasse? Denique qui
differt pœnitentiam magnis se gaudiis æter-
nùm privat, quidquid enim operis fit extra gra-
tiam, manet mortuum nec per pœnitentiam
postea fit vivum. Videat igitur, quantis se peri-
culis

culis exponat, quantis objiciat malis, quantis privet bonis, & citò resipiscat. Vide *Viexm.* totâ p. 1.

Q. 269. *Quid aget Confessarius hominis nolentis condonare, indurati, desperantis de salute ob peccatorum multitudinem.* R. §. 1. Nolenti condonare rotundè dicat, nec absolvi nec peccatũ dimitti posse: & siquidem hoc sciatur extra Sacramentum, inducendi sunt alii homines ipsi amici, qui de adversario molliter loquantur, declarando eum bene loqui de ipso, laudando prout possunt &c. Deinde proponendum exemplum Christi & Sanctorum, etiam orantium pro suis hostibus. Revocandum in mentem, quid oret quotidie, nempe, *& dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus*, itaque si non dimittat, rogat sibi non dimitti. Præterea proponenda Dei voluntas dicentis, *mihi vindicta, & ego retribuam*, hinc in jus Dei involat ille, qui vult vindicare seipsum. Item proponenda Christi sententia *Matth.* 18. *Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Si his non flectatur, roget, obtestetur, etiamque se provolvat ad ipsius genua, & exhibitâ Crucifixi imagine adjuret per sanguinolentas plagas, ut si non hosti, saltem condonet injuriam Christo, qui peccata omnium in se sumpsit: & ad ista teneri Confessarium docet *Sporer* n. 315. si speret pœnitentem flectendum, quia charitas obligat, ut etiam cum aliquo incommodo damnationem proximi impediamus. Plura suggerunt *Arsd.* Tom. 3. p. 5. c. 2. §. 8. & *Lohn.* De conv. Apost. p. 2. c. 4. §. 3. 1837.

§. 2. Peccatori indurato dic, non tam malum esse cecidisse, quàm post lapsum nolle re- 1838.

surgere. *Stoz* eundem ita aggreditur: Si enor-me crimen publicè commisisses, & jam veniret severissimus Judex cum ministris, qui te ad carcerem, & postea ad ignes, rotas, mortem acerbissimam essent tracturi, nisi deprecareris culpam, nunquid statim provolutus in genua id faceres? sed nunquid credis Deum esse Judicem ita justum & rigidum, ut nullum delictum possit relinquere impunitum? An non credis hìc esse præsentem cum tota sua omnipotentia, quâ te hoc momento ad infernum detrudere posset, si vellet? imò adsunt dæmones, qui tibi collum obtorquerent, nisi Deus impediret: Itaque prostratus ad pedes Domini dic, *Domine propitius esto mihi peccatori.* Si non concutiatur Dei timore, conare emollire amore, propositis Dei beneficiis & bonitate, de quibus *Regin.* De off pœnit. c 5. s. 2. & 3. Plura suggerunt *Arsd.* §. 7, & *Lohner* § 2. à n. 9.

1839. §. 3. Si æger sic obstinatus confiteri non velit, ora pro illo: submitte hominem ei gratum, qui pœnitentiam suadeat: insinua te suaviter, de aliis rebus ei gratis loquens, & conare subinferre, saltem obesse non posse, si propter vitæ incertitudinem paulatim se ad Dei gratiam disponat; hoc ipsum posse conferre ad recuperandam sanitatem. Si non moveatur, inquire in causam istius obstinationis, & conare eam removere. Si pergat renuere, propone justa judicia Dei, qui non irridetur, nec dat gratias, prout volumus, sed nostrum esse cooperari, quando dat: æternitatem sequi, quæ à statu animæ, tempore mortis futuro pendeat. Si adhuc resistat, fac etiam à Medicis edici præsens mortis periculum. Potest etiam ipsi ob oculos

poni,

poni, quàm miseranda sit in morte desperatio animæ in obduratione decedentis, nam 1. videt se deserere omnia & ab omnibus deseri. 2. Exhorrescit ad conspectum dæmonum, qui totius vitæ peccata iterum memoriæ objiciunt. 3. Sentit se jam à corpore extrudi in infelicem æternitatem. 4. Ipsa jam sibi pronunciat Dei judicium, cognoscendo se perditam in æternum, sine spe tormenta æterna evadendi. Legatur *Viexm.* p. 1. c. 7. & de pœnis inferni c. 8. item *Vogleri* Trostbronn l. 5. c. 3.

§. 4. Si dicat, major est iniquitas mea, quàm ut veniam merear; reponat, major est Dei pietas quàm tua impietas; major Dei misericordia quàm tua miseria; majora Christi merita quàm tua demerita: peccata tua sunt finita, Dei pietas & misericordia, Christi merita sunt infinita: peccata omnia collata ad Dei misericordiam & ad Christi merita sunt velut aquæ guttula ad mare: secundùm multitudinem miserationum suarum delebit multitudinem iniquitatũ tuarum, hoc ipse promisit *Ezech.* 33. *Quacunque horâ ingemuerit peccator, omnium iniquitatum ejus non recordabor.* Desperatio maximè injuriosa est Deo: Judas magis peccavit in eo, quia desperavit, quàm quòd Christum tradiderit. Exempla misericordiæ sunt Ninivitæ, David, Nabuchodonosor, Magdalena, latro &c. legatur *Viexm.* p. 6. c. 2. & 3. *Regin.* c. 5. s. 1. Etiam juvat tali desperanti revocare ad memoriam bona, quæ fecit aliquando, secundùm illud *S. Greg.* moral. l. 22. c. 5. *Sicut dum vivimus, debemus bona nostra à memoria repellere, ne extollant, ita appropinquante exitu plerumque ea ad memoriam justè revocamus, ut videlicet fiduciam præbeant & desperatum timorem* 1840.

premant. Et quomodo etiam in articulo mortis possit pœnitentia agi, rectè deducit *Viexm.* p. 6. c. 6. Exempla, quibus spes nostra ex Dei bonitate & misericordia erigitur, affert *Voglerus* suprà l. 3. c. 11.

1841. *Q.* 270. *Quid observare debent Confessarius captivi vel condemnati ad mortem?* R. §. 1. Confessarium Rei instruit *Busenb.* relatus l. 4. nu 1531. Quid autem Reo liceat, dictum est ibidem àn. 1521. Confessarium Magæ, veneficæ, & similium, qui cum dæmone pactum habuerunt, instruit idem *Busenb.* relatus l. 3. p. 1. nu. 41. Item *Voglerus* im Trostbronn l. 7. c. 7. Communiter notant omnes, quamdiu in captivum sententia lata non est, non facilè audiendum pro confessione, præsertim si neget illa, de quibus accusatur, quia periculum est, ne quantumvis fecerit, etiam in confessione neget, ut Confessarium habeat patronum. Quòd si teneatur ob crimina, quæ non negat, tum audiri potest, ut & plerumque tum, quando suâ sponte petit confiteri: nihilominus assecuret eum Confessarius, etiam cum juramento, si opus, nihil obfuturum, quidquid inter se sincerè loquentur extra Sacramentum.

1842. §. 2. Non spondeat se fore patronum pro ejus vita, tum enim non ita seriò se disponit, & si spe cadat, facilè alienabitur à Confessario, hinc potiùs disponat ad exspectandam resignatè veluti de manu Dei quamcunque sententiam, interim profuturum, si de peccatis seriò doleat, & in satisfactionem offerat ignominiam & molestias carceris. Nihil æquivocè loquatur cum illo, ne postea cõqueri possit se deceptum, quod potest esse causa gravis perturbationis in fine vitæ.

§. 3.

§. 3. Si Reus est, & teneatur crimen etiam capitale fateri Judici hìc & nunc legitimè interroganti, suadere imò & obligare potest, ut fateatur, nec ideo fit irregularis, *Vasq. Turr. Lugo, Aversa* q. 16. s. 12. quod *Arr.* d. 43. n. 26. dicit sibi esse evidens, quia non est credibile Ecclesiam voluisse imponere irregularitatem actioni, ad quam hìc & nunc tenetur Confessarius pro salute æterna sui pœnitentis. 1843.

§. 4. Quamvìs secundùm *Vasq. Az. Less.* & alios apud *Dian.* p. 3. t. 5. R. 102. omnes, qui non sunt ministri justitiæ, per se loquendo, cooperari possint ad fugam talis Rei, & instrumenta offerre ad effringendos carceres, tamen ab eo, utì & à fuga suadenda abstineat Confessarius, ne commoveat in se Magistratus. 1844.

§. 5. Confessarius non indicet ipsemet sententiam mortis Reo, sed permittat id fieri per alium: nec proponat ei tristia sed consolatoria & excitantia ad spem æternæ felicitatis. 1845.

§. 6. Damnatis ad mortem plerumque injungenda est levissima pœnitentia, quam statim expleant, etiam cum ipso Confessario: possuntque ei pro pœnitentia injungi cruciatus vel angores ante supplicium, aut etiam supplicium ipsum, ut quantùm potest, patienter sustineat. Si possit, adducat Reum, ut dormiat nocte ante mortem, alioqui deficiet viribus capitis: & expedit dormienti adesse aliquem, qui excitatum animet. 1846.

§. 7. Caveat, ne sit causa, cur mors appropetetur, ne fortè, secundùm sententiam aliquorum Doctorum, irregularitatem incurrat: unde non præeat Reum, aut si sistat, non moneat, ut pergat, sed sequatur ipse, & sistenti se accommodet. 1847.

1848. §. 8. Si existens in scalis adhuc confiteri velit, si priùs jam confessus est, & Judex difficulter concederet descensum, moneat de dolore eliciendo, & ibi absolvat: si autem ex pertinacia antea non fuit confessus, rogandus Judex, ut permittat descendere.

1849. §. 9. Si per testimonia plenè convictus, negat crimen, *Suar.* & *Sanch.* nolunt, *Hurt.* & *Pontel.* volunt absolvi: *Averf.* s. 11. rectè dicit, si sibi tem dubiè præsumi possit non feciſſe, absolvendum, quia hìc potiùs credendum Reo: si autem ipsemet Confessario sit fassus, non est absolvendum, nisi velit etiam in judicio fateri, quia ad hoc tenetur.

1850. §. 10. Nec ante nec post supplicium quidquam dicat contra Judices, sed solos privatim admoneat, si opus, debet enim stare pro authoritate Judicum ne Reos concitet, & sic mortem impatientiùs admittant. Plura videri possunt apud *Lohner* De conversatione Apostolica p. 2. c. 5. *Voglerum* Trostbronn l. 7. c. 2. 3. 4. *Polanc.* in Methodo adjuvandi moribundos c. 18.

1851. *Q.* 271. *Quid agendum sit Confessario hominis ebriosi, vel habentis ebriosam uxorem.* Rr. §. 1. Ebriosus obligandus est ad declinandas occasiones bibendi, vel ad bibendum non plùs, quàm sciat per experientiam se posse portare. Si monitus non faciat, in pœnam injungenda abstinentia à potu inebriante diebus illis, quibus prævidetur futura occasio. Si bibere debet, ei quòd cogatur prandere vel agere cum aliis bibentibus, nec omnino possit nequidẽ per fraudem declinare haustum, suggerenda sunt præservativa & naturalia remedia pro cavenda ebrietate, qualia colligit *Gob.* in Quin. t. 5. c. 5. [illegible]

1. & t.

1, & 2. Peccat tamen venialiter, qui talibus præservativis utitur sine justa causa, & tantùm ideo, ut ultra debitum possit bibere, hæc enim est intemperantia, & per tales potationes valetudo frangitur.

§. 2. Ut possit se excusare & paulatim appetitum inordinatum corrigere, voveat per aliquod tempus abstinere à vino, vel non adire tabernam, aut saltem voveat non bibere ultra id, quod scit se ferre posse sine periculo ebrietatis. Quòd si voveat omnino abstinere à vino, votum non debet esse ad longum tempus, nequidem ad mensem integrum, tum quia hoc erit ipsi nimis difficile, ideoque vix observabit, tum etiam quia post hepar accensum & assuetum stomachum, si nimis subitus & violentus sit transitus ab extremo ad extremum, patietur valetudo, unde consultiùs erit obligare, ut paulatim sibi subtrahat aliquid, donec periculum inebriandi evaserit. 1852.

§. 3. *Matthias Faber* Conc. 5. Domin. 16. post Pentec. dat ebriosis supra 5. digitos considerandæ hæc quinque puncta. *Quid fecisti? quantùm perdidisti? qualis per ebrietatem evasisti? Quæ supplicia meruisti? Quid jam toties promisisti?* Etiam prodest injungere illi, ut à Confessione domum reversus dicat uxori, si hæc sobria sit, & prudens; video, quanta mala mihi, tibi, prolibus, rei familiari afferat mea damnata ebrietas, planè constitui cum bono Deo vitam sobriam instituere, & quia nosti tempus atque occasiones, quibus soleo in eam miseriam prolabi, quoties videbis periculum adesse, mone me, impedi etiam invitum, & postea agnoscam te bene egisse, sic enim volo fieri. Plura suggerit *Gob.* l. 3. 1853.

§. 4.

1854. §. 4. Si vir apud Confessarium conquera-
tur de uxore ebriosa, quærendum, an non ipse-
met sit ebriosus: si affirmet, dicendum, ut cor-
rigat se primùm, quia ebriosus frustra sobrie-
tatem requirit in alio. Si neget, suadendum, u
uxori ad mensam concedat, quantùm simila
conditionis mulieribus concedi solet, aut ea-
am aliquantò plùs. Si sic nil proficiat, utatur
rationrbus accommodatis ad persuadendũ, u
abstineat, etiam aliorum authoritatem intro-
ponat. Si neque hæc juvent, minetur verbera
addit *Gob.* ut etiam det, ubi opus, in tali enim
casu dicit licitum esse verberare uxorem, et-
amsi sentiat ad plures dies, sed de hoc dixi. p.
p. 1. n. 734. Per experientiam alicujus pœni-
tentis scio, quòd exemplum viri sobrii, patien-
tia & moderata ejusdem admonitio plùs po-
tuerint, quàm verbera vel rixa.

1855. §. 5. Sive vir sive mulier in ebrietate tu-
multuetur, alter, qui sobrius est, non objurget
vel obstrepat eo tempore, sed patienter sileat,
alioquin malum magìs exasperat. Cogitet pru-
dens fuisse illud *Recipe* Medici, datum mulieri,
ut quamdiu ebrius maritus tumultuaretur, ipsa
de aqua, quam in phiala dabat (erat autem na-
turalis) partem aliquam ore clauso retineret.
Simile fuit factum chirurgi, qui vocatus ad cu-
randa vulnera à marito inflicta uxori, primum
emplastrum applicare voluit ori mulieris, di-
cens hoc vulnus & foramen esse ante omnia sa-
nandum.

1856. *Q. 272. Quid observandum sit circa hominem convertendum vel conversam ad fidem.* Bz. §. 1. Ali-
qui acatholici sunt pertinaces, & cum his vix
quidquam utiliter agitur; unde consultissimum
est

est illos Deo in oratione commendare. Alii sunt ex ignorantia zelosi pro fide sua; & hi sunt benignè excipiendi ac docendi veritatem. Alii sunt frigidi, agnoscentes veritatem nostræ fidei, sed ob frivolas causas vel humanos respectus tardant; & hi terrendi sunt minando judicia divina & proponendo extrema. Alii sunt dubii, quibus ostendi debet, in quo conveniamus & discrepemus cum illis, tumque probandæ illis nostræ veritates. Si quis prætendat non esse honestum mutare religionem, in qua quis educatus est, dic illi, an ergo Christus non fuit in Judaismo enutritus eique conformiter vixit 30. annis? an etiam talis mortuus? planè non, sed everso Judaismo in ultima cœna sumpsit Sacramentum novæ legis, quod opposuit cœnæ legali ibi ultimò sumptæ, & aliàs non sumendæ amplius. Similiter Apostoli omnes aliique conversi ab Apostolis, item innumeri Martyres &c. Et si argumentū valeret Gentilis, Turca, & quivis infidelis deberet mori, qualis est.

§. 2. Convertendus edoceri debet omnia 1857.
scitu necessaria necessitate medii. Deinde proponendi sunt illi successivè articuli fidei contrarii ipsius erroribus: Præterea etiam omnes alii. Nec reticendum videtur, etiam ad tempus, quamvis sciatur futurum, ut abhorreat, *Verjus* Tr. 2. a. 8. contra alios putantes posse tantisper dissimulari; sed posset postea conqueri sibi illa non esse proposita. Neque etiam videtur dissimulandus ille articulus, quòd Pontifex Romanus sit caput Ecclesiæ, cùm disponi debeat ad faciendam fidei professionem, in qua hoc continetur. *Verj.* a. 9.

§. 3. Professio fidei proprio idiomate dan- 1858.
da

da est illi & explicanda. Est autem duplex, unus longior cujus usus est, quando conversus fuit publicè hæreticus & publicè profitetur. Alter brevior pro aliis, qui secretò convertuntur. Expedit tamen etiam his ista longior. Utramque dabo post n. 1862. Si fit publica, fit ante communionem post recitatam à Ministro confessionem, Sacerdote ad latus Evangelii genuflexo.

1859. §. 4. Examen pro confessione non debet rigidè institui cum converso, neque dandi longi catalogi peccatorum, hæc enim ipsum terrent. Dicat Confessarius, cùm ipse dixerit, quòd occurret, se reliqua interrogaturum. Nec expedit, ut ab illo exactè petatur numerus singulorum peccatorum, ne nimiùm fatigatus apprehendat onus confessionis esse gravius, quàm ut postea ferre possit, unde petere non debet, quoties non jejunasti? carnes comedisti die vetito &c.? sed sic procedat. Quot annos habes? Nunquid accusas te, quòd à tempore usûs rationis neglexeris omnia præcepta Ecclesiæ? Quoties per annum solitus es adire cœnam hæreticam? nunquid plerumque quater vel quinquies? sic enim Confessarius sufficienter agnoscet numerum peccatorũ illorum imò probabile est satisfacere, si dicat se hactenus vixisse in hæresi, sic enim virtualiter dicit se eo tempore nulla Ecclesiæ præcepta observasse. Si tamen specialem aliquem contemptum Papæ vel Ecclesiæ habuerit, aut dixerit blasphemias vel calumnias contra ecclesiasticos, plùs quàm regulariter fiat ab hæreticis, aut dederit scandalum in rebus fidei, vel alios perverterit vel in hæresi detinuerit, hæc essent speciatim explicanda;

§. 5. Quamvis convertendus gravia afferat peccata, non arguat illum Confessarius, sed potiùs ad spem veniæ excitet, dicens mirum non esse, quòd destitutus Sacramentis ita lapsus sit. Nec ab initio gravem imponat pœnitentiam sed invitet ad proximas Indulgentias. 1860.

§. 6. Multi cum *Laym.* dicunt quemvis approbatum posse absolvere ab hæresi materiali. Quod formales hæreticos attinet & reservationem pontificiam, videnda sunt dicta à n. 1613. Quia tamen hæresis sæpe reservatur etiam Episcopis, & timeri poterit, ne fuerit formalis, si quis non habeat speciale privilegium, expedit remittere ad alium, qui habet, aut talem facultatem petere. 1861.

§. 7. Cautus esse debet Confessarius, ne talibus, qui se dicunt converti velle, nimiùm credat, aut multa appromittat, vel commendet aliis, tales enim quandoque sunt homines fraudulenti, qui non quærunt salutem animæ, sed sustentationem vel alia temporalia aucupantur. Hæc aliaque plura *Lohner* De convers. Apost. p. 2. c. 2. §. 1. Facillimum autem medium convincendi acatholicum est, probare Ecclesiam Catholico-Romanam esse veram Christi Ecclesiam, eò quòd illi soli conveniant Notæ veræ Ecclesiæ, quòd nempe sit *una, sancta, catholica, apostolica*, ac consequenter quidquid illa proponit credendum, id esse verum: pro quo legi possunt libelli, *Des Hayes* der klein und getrewe Wegweiser / Coloniæ; Le petit & fidel Guide, Leodii: Elffen Catholisch Schlecht und Recht: Außzug auß der Heiligen Schrifft / wo stets geschrieben: Nort-Sternæ. 1862.

Pro-

Professio fidei Catholicæ

Secundùm Bullam Pii IV. & præscriptum Tridentini.

EGo N. N. firmâ fide credo & profiteor omnia & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium: & in unum Dominum JESUM Christum filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cælis, & Incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est: & resurrexit tertiâ die secundùm scripturas, & adscendit in cælum, sedet ad dexteram Patris: & iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur, qui locutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam, & apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes & Constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam

juxta

juxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam unquam nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta novæ legis à Christo JESU Domino nostro instituta atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, extremam Unctionem, Ordinem & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio & admitto, omnia & singula, quæ de peccato originali & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio: Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum & propitiatorium sacrificium pro vivis & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè realiter & substantialiter Corpus & Sanguinem, unà cum anima & divinitate Domini nostri JESU Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, quam conversionem catholica Ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo, Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari: Similiter & Sanctos unà eum

Christo regnantes venerandos & invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmissimè assero imagines Christi ac Deiparæ semper virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem & magistram agnosco, Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum principis successori ac JESU Christi Vicario, veram obedientiam spondeo ac juro: Cætera item omnia à sacris canonibus & œcumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita & declarata, indubitanter recipio atque profiteor simulque contraria omnia atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, rejectas & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio & anathematizo: hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor & veraciter teneo, eandem integram & inviolatam, usque ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adjuvante) retinere & confiteri, atque meis subditis vel illis, quorum cura ad meum munere meo spectabit, teneri, doceri & prædicari, quantùm in me erit, curaturum, ego idem N. N. spondeo, voveo, ac juro: sic me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia: *In principio erat Verbum &c.*

JE N. N. crois, & confesse, avec fermeté & constance, tous & chaque article compris en la profession de foy chrestienne & catholique, comme la sainte Eglise Romaine tient & confesse en ces termes. Je croy en un Dieu le Pere toutpuissant, createur du ciel & de la terre, de toutes les choses visibles & invisibles. Et en un seigneur Jesus christ ; fils unique de Dieu : qui est nè du Pere devant tous les siecles, un Dieu d'un Dieu, une lumiere d'une lumiere, un vray Dieu d'un vray Dieu, qui est nè, mais point fait; consubstantiel au Pere ; & par lequel toutes choses sont faites : qui est descendu des Cieux pour l'amour & le salut des hommes ; qui a été incarné de la Vierge Marie, par le saint Esprit ; & s'est fait homme, a aussi été crucifiè pour nous sous Ponce Pilate, a souffert & été ensevely : qui est resuscité au troisiéme jour, conformément aux Escritures : qui est montè au ciel & assis à la droite du Pere, d'ou il viendra derechef, avec gloire, pour juger les vivans & les morts : de qui le regne ne finira jamais. Je crois au saint Esprit, qui est le Seigneur vivifiant, qui procede du Pere & du Fils : qui est également adorè & glorifiè avec le Pere & le Fils, qui à parlè par les prophetes. Je crois une sainte Eglise catholique & apostolique. Je confesse un baptésme en remission des pechez. Et j'attends la resurrection des morts ; & la vie du siecle à venir. Ainsi soit il. Je recois aussi & croy fermement les traditions Apostoliques & toutes les ordonnances de la sainte Eglise Catholique Romaine. Je prends & entends la sainte Escriture dans le sens, que nostre Mere la sainte Eglise chrestiene a toujours tenu & tient encore à present, car à

elle seule appartient de déclarer le vray sens de l'Escriture, & en distinguer la vraye intelligence, de la fausse. Je veux aussi toujours entendre laditte Escriture sainte selon la commune explication des saints Peres & point autrement. Je crois & confesse, que Jesus-christ nostre Seigneur a institué sept vrays Sacramens de la loy nouvelle, qui sont tres utiles au genre humain (quoy qu'ils ne soyent pas tous neccessaires au salut de chaque personne (A sçavoir le Baptesme, la Confirmation, l'Eucharistie, la Penitence, l'extreme-Onction, l'Ordre & le Mariage. Et que par ces Sacramens l'homme reçoit la grace divine. Entre lesquels le Bapteſme, la Confirmation & l'Ordre, une fois receus, ne se peuvent reiterer, sans commettre un sacrilege enorme. Pareillement je crois aussi, tout ce qui a été conclu & arrestè au Sacrè Concile de Trente touchant le pechè originel & la justification du pecheur.

Je crois & confesse qu'en la sainte Messe est offert à Dieu un veritable & reel Sacrifice propiciatoire, pour les vivans & les defunts: & que au saint Sacrement de l'Autel se troure veritablement corporellement & en essence le Corps, le Sang, l'Ame & la divinitè de Jesus Christ nostre Seigneur: & que toute la substance du pain y est changée en la substance du Corps, & la substance du vin en celle du Sang: lequel changement de substance en substance la sainte Eglise appelle *Transsubstantiation*. Je croy pareillement & confesse, que sous les seules especes du pain, on reçoit Jesus-Christ entierement & le vray Sacrament de son Corps parfaitement. Je crois fermement, qu'il y a un Purgatoire

gatoire, & que les ames des fideles, qui y sont détenuës, recoient soulagement & secours par les prieres & suffrages des vivans. Pareillement, qu'il est permis & aggreable à Dieu d'invoquer & honnorer les saints, qui regnent en la gloire avec Jesus Christ; & qu'ils intercedent effectivement pour nous: de plus que l'on peut & doit honnorer mesme leurs Reliques. Je tiens pour tres-asseurè, que l'on peut aussi avoir & que l'on doit honorer les images de Jesus Christ, de la Mere de Dieu & des autres saints. Je Confesse indubitablement, que Jesus Christ a donnè à son Eglise le pouvoir des Indulgences, & que l'usage desdittes Indulgences est tres salutaire à la christiennetè. Je promets obeissance & soumission à l'Evesque de Rome, comme au vray successeur de saint Pierre (qui fut chef des Apostres & pasteur universel de l'Eglise) & au Vicaire de Jesus Christ sur la terre. Je reconnois & avouë, que la sainte Eglise Romaine est la Mere & Maistresse de toutes les Eglisses & de tous les Christiens. Je recois & approuve tout ce que par les sacrez Canons elle ordonne & commande de recevoir & de croire, & particulierement ce qui a ètè decretè & ordonnè au dernier Concile de Trente. Je rejette, reprouve & condamne toutes les erreurs, qui y sont contraires, les fausses doctrines & heresies, qui ont ètè rejettées, reprouvées & condamnées, ou qui seront doresnavant rejettées, reprovées, ou condamnées par ladite Eglise sainte Catholique & Apostolique. C'est cette vraye foy Catholique, hors laquelle il n'y a pas de salut à esperer, & laquelle je confesse presentement de ma fran-

che & libre volonté, que par la grace de Dieu
je veux tenir & confesser entierement, ferme-
ment, & constamment jusqu' à mon dernier
soûpir. Je veux aussi tâcher & faire autant qu'
il me sera possible, que cette mesme foy &
creance soit tenue enseignée & prechée par
ceux qui appartiennent, & qui sont ou se-
ront sous ma charge, & c' est ce que je promets
& que je jure moy N. N. ainsi m' ayde Dieu &
ses saints Evangiles. *Au commencement estoit le
Verbe &c.*

ICh N. N. glaub und bekenne mit beständigem
Hertzen alle und jede Stück / so in dem Christ-
lichen Glauben / den die Heilige Römische Kirch auf
diese Weiß gebrauchet / verfasset seynd / nemblich. Ich
glaube in einen Gott Vatter den Allmächtigen Schöpf-
fer Himmels und der Erden / aller sichtbahren und un-
sichtbahren Dingen: und in einen Herren Jesum
Christum den eingebohrnen Sohn Gottes / auß dem
Vatter gebohren von Ewigkeit / Gott von Gott / Liecht
vom Liecht / wahren Gott vom wahren Gott / gebohren
und nicht erschaffen / gleicher Substantz und Wesens
mit dem Vatter / durch den alle Ding erschaffen seynd
der umb uns Menschen und unseres Heyls willen vom
Himmel herunter gestiegen / und durch den H. Geist
auß Maria der Jungfrawen Fleisch an sich genommen
hat / und ist Mensch worden: Er ist auch vor uns un-
ter Pontio Pilato gecreutziget / hat gelitten / ist begra-
ben worden / und am dritten Tag / laut der Schrifft /
wiederumb aufferstanden von den Todten: Er ist auff-
gefahren in den Himmel sitzet zu der Rechten Gottes
des Vatters / und wird wiederumb kommen mit Herr-
ligkeit zu Richten die Lebendigen und die Todten / wel-
ches Reichs kein End wird sein. Ich glaube auch in
den H. Geist / den Lebendigmachenden Herrn / der vom
Vatter und Sohn hergehet: Der sampt dem Vatter
und Sohn zugleich angebetten und geehret wird / der

da

da geredt hat durch die Propheten. Ich glaub auch ein einige / Heilige / Allgemeine und Apostolische Kirch : Ich bekenne einen Tauff zu Vergebung der Sünden / und warte auff die Aufferstehung der Abgestorbenen / und auff ein ewiges zukünfftiges Leben. Am.

Alle Apostolische Geistliche Satzungen sampt allen anderen Ordnungen und Gebräuchen der Catholischen Kirchen nimb ich an / und halt sie festiglich. Die H. Schrifft verstehe ich und lasse sie zu / in und nach dem Verstand / welchen unsere H. Mutter die Christliche Kirch bißhero gehabt und noch hält / seytemahlen ihr allein zugehöret den wahren Verstand und Außlegung der H. Schrifft von dem falschen zu unterscheiden. Ich will auch gemelte H. Schrifft allezeit nach der einhelligen Außlegung der H. Vätter verstehen / annehmen / und nicht anders. Ich glaube und bekenne / das warlich und ägentlich sieben Sacrament deß newen Testaments von Christo Jesu unserem Herrn selbst eingesetzt / und dem Menschlichen Geschlecht sehr nutzlich / wiewohl nit alle einem jeden Menschen zur Seeligkeit nothwendig seynd: Als nemblich der Tauff / die Firmung / das Sacrament des Altars / die Buß / die letzte Oelung / die Priesterweyhe / die Ehe : Und daß durch diese Sacrament dem Menschen Gnad mitgetheilet werde : Auß welchen allen der Tauff / Firmung und Priesterliche Weyhung / ohn Gotteslästerung und grosse Sünd nicht mögen wiederholet und zum andermal gebraucht werden. Ich nimb auch an und laß zu alle gewöhnliche und bewährte Bräuch / so in der Christlichen Catholischen Kirchen / bey der öffentlichen Herrlichen Darreichung jetz gemelter Sacramenten gebraucht werden. Desgleichen glaub ich auch alles samptlich und sonderlich / was von der Erbsünd und Rechtfertigung deß Sünders im Heiligen Allgemeinen Concilio zu Trient erkläret und beschlossen worden. Ich bekenne auch und glaube / das in dem Hochheiligen Ampt der Meß / Gott dem Herrn ein wares / ägentliches und versöhnliches Opffer für die Lebendigen und die Todten / auffgeopffet werde / das auch in dem Aller-

heiligste Sacrament des Altars warhafftig / Leiblich und Wesentlich zugegen seye / der Leib und das Blut / mit der Seel und Gottheit / unsers Herrn Jesu Christi / und das die gantze Substantz des Brods in den Leib / und die Substantz des Weins in das Blut Christi verwandelt werden: Welche Wandelung die Christliche Catholische Kirch Transsubstantiationem, das ist / ein Verwandelung einer Substantz in die andere nennet. Ich glaub auch und bekenn / das unter einerley Gestalt der gantze unzertheilte Christus Vollkommentlich / und das wahre Sacrament seines Fronleichnambs genossen / und empfangen werde. Ich glaub auch festlich / das ein Fegfewr seye / und das die Christglaubige Seelen daselbsten durch die Fürbitt der Glaubigen Lebendigen Menschen Trost und Hülff empfangen. Item das man auch die Liebe Heiligen / so mit Christo regieren / Ehren und Anruffen soll / und das sie auch Gott für uns bitten / darzu auch / das ihre Heylthumb in Ehren sollen gehalten werden. Ich halt beständiglich dafür / das man die Bildnüssen Christi / der Mutter Gottes und anderer Heiligen auffhalten / auch denselbigen gebührende Ehr und Reverentz erzeigen soll. Ich glaub auch für gewiß / das Christus der den Gewalt des Ablaß der Kirchen gegeben hat: Auch das desselbigen Ablaß Gebrauch / der Christenheit gar Heylsam seye. Ich bekenne auch die H. Allgemeine / Apostolische Kirch / für eine Mutter und Meisterin aller anderen Kirchen. Ich versprich auch und gelobe mit einem Schwur wahren gehorsam dem Römischen Bischoff / als des H. Petri Obersten Apostels Nachkömling / und des Herrn Jesu Christi allhie auff Erden Stadthalteren: Dergleichen alle andere Stück / so von den Heiligen Canonen und Allgemeinen Concilien / fürnemblich aber von dem Heiligen Tridentischen Concilio auffgesetzt / verordenet und beschlossen worden / bekenn und nimb ich unzweiffentlich an: Hergegen aber alle Irrthumben / Lehrstück und Ketzereyen / so von gemelter Catholischen Kirchen bißhero verdambt / verworffen und verflucht sollen werden / die

ver-

verdamme / verwerffe und verfluche ich ebenmässig / diesen wahren Catholischen Glauben / ausserhalb den niemand kan seelig werden / welchen ich jetz freywillig bekenn und Warhafftig halte / will ich auch (mit Hülff Gottes) biß an mein letztes End / gantz unwidersprechlich / unverwirt / und unverletzt halten und bekennen: Will auch / so viel mir möglich / allen Fleiß anwenden / das dieser rechte und warhafftige Glaub von meinen Unterthanen / und allen denen / so meiner Sorg befohlen / gehalten / gelehrt und geprediget werde. Das verheisse / gelobe und schwere ich N. N. So Helff mir Gott und die Heilige Gottes Evangelia. Im Anfang war das Wort / und das Wort war bey Gott / und Gott war das Wort / ꝛc. Joan. 1.

Professio fidei brevior. Ex Verjuys Pastor. Mission. in fine.

Ego N.N. coram N. & N. Sacrosanctis Evangeliis coram me positis, eisque attactis juro, me firmiter credere corde & profiteri ore illam sanctam fidem catholicam & apostolicam, quam sancta Romana Ecclesia credit, prædicat, profitetur & observat: & consequenter abjuro, revoco, abnego & detestor omnem hæresim, cujuscumque sit conditionis & sectæ extollentis se adversùs sanctam catholicam Ecclesiam, & præcipuè illam hæresin, cui hactenus adhæsi. Item juro me credere & profiteor ore [*hic exprimantur præcipui articuli contrarii hæresi, quam deserit.*] Juro & promitto, quòd deinceps non aliter credam, nec dogmatizabo, nec à mihi subditis aliter teneri permittam. Sic me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum &c.

Je N.N. en presence de N. & N. touchant

les saints Evangiles, jure, que je crois de cœur ferme, & que je confesse de bouche la sainte foy Catholique & Apostolique, come la croit, presche, confesse & observe la sainte Eglise Romaine, & cepourtant j' abjure, rejette, revoque, renie & deteste toute heresie, de quelle condition & secte elle soit, qui s' eleve contre la sainte Eglise Catholique, & principalement je deteste l' heresie, à laquelle j' ai jusqu' à present êtè attachè. Je jure aussi, que je crois & que je confesse (*il faut ici exprimer les principales articles, contraires à l' heresie quittée.*) Je jure & promets, que doresnavant je ne croirai pas autrement, ni enseignerai, & ne permetterai qu' aucun de mes sujets soutienne autrement. Ainsi m' aide Dieu & ses saints Evangiles. Au commencement estoit le Verbe &c.

Ich N. N. in Gegenwart N. und N. vor mir habend / und mit Anrürung der heiligen Evangelien / schwere / daß ich festiglich von Hertzen glaube und mit dem Mund bekenne den Catholischen und Apostolischen Glauben / welchen glaubet / prediget / bekennet und haltet die heilige Römische Kirch: und folgends verschwere ich / wiederruffe / sage ab und verfluche alle Ketzerey / sie sey wie sie immer wölle / welche sich auffwirfft wieder die heilige Catholische Kirch / und sonderlich die jenige Ketzerey / welcher ich biß anjetzo bin zugethan gewesen. Ich schwere auch / daß ich glaube und bekenne (allhie sollen außtrücklich bekennet werden die Articulen / so der verlassener Ketzerey zuwieder) Ich schwere und verspreche /

spreche / daß ich hinfüro anderst nicht werde glauben / lehren / oder von meinen Unterthanen lassen halten. So hilff mir Gott und seine heilige Evangelia. Im Anfang war das Wort / und das Wort war bey Gott ꝛc.

Q. 273. Quid observare debeat Confessarius ægri vel moribundi. ꝛc. §. 1. Confessarius ægri non statim ingerat mentionem confessionis, nisi esset periculum mortis, sed amicè salutet, quærat de morbo, doloribus, quiete &c. suadeat resignationem in manus Dei, qui vitæ & mortis dominus est. Captatâ occasione insinuet expedire confessionem, antequam invalescat vis morbi, qui difficiliorem reddit; nec id posse obesse sed profuturum pro quiete animæ & etiam pro salute corporis Si resolvat jam confiteri, præeat in actus necessarios, sublevando illum & alleviando onus confessionis, quantùm potest. Si pro confessione dilationem petat, concedat, sed conetur efficere, ut determinet tempus, quo redeat ne pergat differre. Videat, ut aqua lustralis & effigies Christi crucifixi sit ad manum apud ægrum. 1863.

§. 2. Libri pro ægris ad mortem disponendis, inter cæteros sunt, Germanicè *Nackatenus*, Seelen-Hülff / *Vogleri* Trostbronn. Gallicè, *Crasset* Præparation à la mort vel *Bonnefons* Le Crestien charitable: Latinè, *Servius*, *Amicus fid.* *Lohner* De convers Apostolica cap. 6. *Polanci* Methodus ad eos adjuvandos, qui moriuntur. Expedit, ut quivis recèns ordinatus Sacerdos ex libris illis aut aliunde speciales sibi componat industrias & modos agendi cum ægris ac juvandi moribundos. Modum suaviter abducendi 1864.

cendi à nimio desiderio vitæ & timore mortis, proponit *Polanc.* c. 9. & 10. Modum tractandi ægrum impatientem, habet c. 11. Quomodo juvandus tentatus in fide vel per desperationem, habet c. 12. & seqq.

1865. §. 3. Confessarium ordinariè posse sub conditione absolvere moribundum, quamvis jam non sciatur dare signa pœnitentiæ, si hoc saltem dubiè præsumi possit, dixi à n. 1156. & addo hìc, 1. si talis moribundus semper fuerit infidelis, absolvi non debet nequidem sub conditione, quia non est probabile dubium, quòd sit dispositus, sed moraliter certum est, quòd non sit dispositus nec petat absolvi. Quòd si antehac ostendisset propensionem ad fidem, adhuc requirerentur signa aliqua clariora quàm in Christiano. 2. Talis moribundus aut etiã postea mortuus absolvi non potest ab excommunicatione in ordine ad sepulturam, nisi dederit evidentia signa pœnitentiæ, utì decernitur Cap. *A nobis* 28. De sentent. excomm. Attamen in ordine ad absolutionem à peccatis nulla est reservatio pro articulo mortis. 3. Si æger ante delirium petiit absolvi, quamvis in delirio dicat se nolle, potest & debet absolvi, quia voluntas antecedens habitualiter permanet, & nunc nescit, quid dicat. 4. Milites post confictum moribundi in exercitu catholico, cui permixti sunt acatholici, rectè absolvuntur sub conditione, eoipso quòd de exercitu catholico sint, licèt aliud signum non dent. Quòd si exercitus ex majori parte sit acatholicus, vel si milites antè noluerint confiteri, *Schild.* & *Arsdek.* putant vix debere dari absolutionem, sed ex dictis n. 1163. probabile est dari posse sub conditione illis, qui capaces sunt. §. 4.

§. 4. Si catholicus Sacerdos intelligat hominem acatholicum esse ad extrema deductum, prudenter facit, nisi quid aliud obstet, si cum accedat, etiam dissimulando se esse catholicum si id expediat, unde quamvis putetur esse Prædicans vel Minister hæreticus, potest cum eo elicere actus fidei, spei, charitatis, perfectæ contritionis de peccatis, manendo in illis, quæ nobis communia sunt cum hæreticis. Quòd si patiantur circumstantiæ, potest postea rogare, an non, si sciret se non esse in vera fide, vellet amplecti aliam, & facere omnia ad salutem necessaria, an non vellet confiteri & absolvi, si hoc ad salutem foret necessarium Si ad hæc annuat, secundùm *Gob.* absolvi potest sub conditione, *si dispositus es*, ideoque docet *Caram.* quòd lutheranus dicent, *ô Deus! moriar in vera religione, utra sit vera, nescio, tu scis: propitius esto mihi peccatori*, possit absolvi: *Vindex Gob.* ad prop. 4 addit, si spes sit, ut religionem catholicam admittat, hanc proponendam: si autem absolutè renuat, posse ita disponi & absolvi, potest enim esse hæreticus materialis tantùm, qui quamvis absolutè posset salvari per contritionem perfectam, tamen cùm hæc sit difficilis, & ad valorem Sacramenti sufficiat dolor inferior, pro necessitate serviendum est moribundo, prout securissimè fieri potest. 1866.

§. 5. Quibus dari debeat Viaticum, & quoties dari possit in eadem infirmitate, etiam non jejuno, dixi in l. 6. p. 1. à n. 604. Quibus extrema Unctio, dicam, quando de illa. Quandonam autem censeatur esse periculum vel articulus mortis, dixi hìc n. 1559. 1867.

§. 6. Si moribundus videatur esse destitu- 1868.

tus

tus auditu, sæpe vox per nervos sensorios delata melius percipitur, si formetur supra caput ad cranium, quàm in aures ipsas, uti experientia quorundam docuit: unde expedit ibi inclamare moribundo. Dixi autem in l. 3. p. 1. n. 758., quomodo Confessarius in morbo contagioso cavere possit periculum contrahendi. Et ibidem n. 760. addidi Parochum non satisfacere officio suo, si moribundum extremis munitum destituat. De modo fructuosè agendi cum ægris & assistendi moribundis possunt plura videri apud *Voglerum* l. 1. c. 3. 4. 5. 7. l. 5. c. 1. & 2. ubi recenset ægrorum & moribundorum præcipuas tentationes: Item apud *Lohn* suprà §. 8. & iterum §. 13. membro 5. Item apud *Martinum à Matre Dei* in Gymnasio Philos. Christianæ pag. 255. & seqq. Subjicio aliqua ex dictis Auctoribus:

Modus eliciendi actus præcipuarum virtutum. Confessarius prælegit tardè, ne causet molestiam vel fatigationem: æger corde tantùm elicit. Ex Lohner.

Credo, Domine, quidquid per Ecclesiam, unam, sanctam, catholicam & apostolicam credendum proponis, & ideo firmissimè credo, quia tu Deus dixisti, qui es infinita veritas, non potens falli nec fallere, non errare nec mentiri. Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam.

Spero, ô Domine, quidquid promittere dignatus es, & ideo firmissimè spero, quia tu Deus promisisti, qui in promissis tuis servandis es Deus fidelissimus & potentissimus servare. In te, Domine, speravi, non confundar in æternum.

Quid

Quid mihi est in cœlo, & à te, mi Deus, quid volui super terram? nihil præter te volo, te super omnia amo, ô Deus, quia tu es summum bonum meum. O mi amantissime Deus! utinam infinito amore possem te diligere, quia infinitum meum bonum es. ô quàm gaudeo, mi Deus, quia tu es, qui es, infinitè bonus, infinitè perfectus? utinam homines te amarent, sicuti propter infinitam bonitatem & perfectionem tuam in teipso dignissimus es amari!

Quis dabit capiti meo aquas & oculis meis fontem lacrymarum, ut defleam peccata mea? Doleo, mi Deus, doleo, quia te summum bonum toties offendi.

Quid retribuam tibi, Domine, pro omnibus, quæ retribuisti mihi? Laudo & benedico te, Domine, & superexaltabo in sæcula: laudent te pro me omnes Angeli & Beati in cœlo, laudaberis in teipso & à teipso, sicuti infinitè dignus es omni laude.

Quis mihi det, ut quæ patior, patiar pro te, Redemptor mi JESU? Patiar tecum ô JESU: patiar pro te, JESU: libenter patiar, ut tibi conformer & placeam: auge, Domine, dolores; auge patientiam.

Quis ego sum, ut contradicam Domino meo? Quod est ante oculos ejus placitum, hoc fiat: Fiat, ô Domine, sanctissima voluntas tua, sicut in cœlo & in terra: fiat de me, per me, circa me, sicut vis & disposuisti: paratum cor meum Deus, paratum cor meum ad omnia, quæ tibi placent, ut agam vel patiar.

Per breves aspirationes. Ex eodem Lohner.

Mi JESU, credo tibi & in te, quia es summa veritas. Mi JESU, spero in te toto corde, quia

quia es summa misericordia. Mi JESU, amo te ex toto corde, quia es infinita bonitas.

Benedicta sit Sancta Trinitas & indivisa Unitas, confitebor ei, quia fecit mecum misericordiam suam,

Benedictus Pater, quia ex infinita sua misericordia redemit me, sanctissimo corpore & sanguine suo pavit me, ad sanctam Ecclesiam suam vocavit me.

Benedictus sit Spiritus sanctus, quia ex infinita misericordia sua illuminavit me, justificavit me, in Ecclesia conservavit me.

Benedicta sit sanctissima Dei Mater quia ex ineffabili sua charitate in filium suscepit & tot beneficiis cumulavit me.

Benedictus sit sanctus Angelus Custos meus, qui ab ortu meo in Clientem suum suscepit, custodivit & gubernavit me.

Benedicti sint omnes sancti Patroni, qui per totam vitam meam tam fideliter precibus, auxiliis & beneficiis suis foverunt me.

Benedicti sint omnes Sancti & Sanctæ Dei, qui tam constanter Deum laudârunt & orârunt pro me.

Domine, ne memineris iniquitatum mearum antiquarum, sed citò me anticipent misericordiæ tuæ.

O JESU fili Mariæ Virginis, plene misericordiâ & pietate, ô dulcis JESU, secundùm magnam misericordiam tuam miserere mei.

O Maria Mater filii Dei, advocata nostra, Tu me filio reconcilia, tuo filio me commenda, tuo filio meam animam post mortem repræsenta.

O omnes Sancti intercedite pro me, & veniam

niam peccatorum à Clementissimo Deo meo mihi omnibusque peccatoribus impetrate.

Credo, Domine, quia tu es suprema veritas.

Spero, Domine, quia tu es suprema fidelitas.

Diligo te, Domine, quia es suprema bonitas.

Adoro te, Domine, quia es suprema Majestas.

Benedico te, Domine, quia es suprema liberalitas.

Miserere mei, quia es suprema benignitas.

Resigno me Tibi, quia es suprema æquitas.

O JESU benignissime, propter nomen sanctum tuum esto mihi JESUS & salva me: ô JESU ne mea iniquitas perdat me, quem fecit omnipotens tua bonitas.

Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu me ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O Angele mi Custos, defende me in prælio, ut non peream in tremendo judicio.

O omnes Sancti & electi Dei impetrate mihi, ut vobiscum sanctè feliciterque mori & in æternum vivere Deumque laudare valeam.

Similes actus & affectus, Ex Polanco.

COmmendo me tibi, Sanctissima Trinitas, Pater, Fili, Spiritus sancte, qui in unitate substantiæ unus & verus es Deus. Commendo me tibi, Pater omnipotens, qui me, cœlum & terram, visibilia & invisibilia creasti. Commendo me tibi, Domine JESU Christe, qui propter me & generis humani salutem, missus à Patre æterno in hunc mundum, virtute Spiritûs sancti conceptus, natus homo ex Maria Virgine, passus, mortuus & sepultus, ad inferos descendisti & liberatis ex eo sanctis Patribus resurrexisti tertiâ die, ascendisti in cœlum & sedes ad dexteram Patris, inde venturus in die

judicii ad omnes homines, qui tum resurgent, judicandos, ut illis, qui in gratia tua mortui fuerint, vitam æternam dones: eos, qui in peccatis mortalibus decesserint, in supplicium æternum condemnes. Commendo me tibi, Spiritus sancte, qui ex Patre & filio procedis, qui vivificas unam, sanctam, catholicam & apostolicam Ecclesiam, in quo septem Sacramenta ad peccata remittenda & ad gratiam tuam hominibus conferendam constituisti, te supplex à te peto, per JESUM Christum summum mediatorem nostrum, per beatissimam ejus Matrem, per Angelos & Sanctos tuos, ut me ad beatitudinem, quam tuis electis præparasti, simul cum Patre & Filio perducere digneris. Amen.

Pater sancte, qui creasti me ad te, inquietum est cor meum, donec perveniat ad te: ducas me precor, licèt propter peccata indigniſſimum ad te ultimum & feliciſſimum finem meum, per infinitam misericordiam tuam. Pater, qui ut servum redimeres unigenitum Filium tuum dedisti, ne permittas ab ultimo me fine excidere, nec pereat in me tantum pretium, quo redemptus sum, sanguinis videlicet & vitæ Filii tui dilectissimi. In Domino meo JESU Christo, qui factus est mihi justitia & sanctificatio, salva me & ad te videndum deducere digneris: in eo speravi, non confundar in æternum, in justitia tua libera me. Quare tristis es anima mea & quare conturbas me? spera in Deo, quoniam à dextris est mihi, ne commovear: propter hoc lætatum est cor meum & exultavit lingua mea, insuper & caro mea requiescet in spe: adimplebis me lætitiâ cum vultu tuo

delectationes in dextera tua usque in finem.

Domine JESU Christe, reparator meus es tu, instaura igitur, quæ ego destruxi in meipso, repara detrimenta vitæ meæ, supple commissiones & omissiones meas, dimitte imperfectiones & ignorantias. Conjunge indignissimum obsequium meum cum omnibus, quæ tu egisti & passus es ex tam perfecta charitate & obedientia, & cum divitiis satisfactionum ac meritorũ dilectionis tuæ Patri æterno illud offerre digneris, ut de tua plenitudine mea paupertas ditetur coram justitia & bonitate tua.

Domine, qui dixisti, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua, ex totis viribus tuis, auge charitatem in me, ut sicut tu vis diligi à me, & ego cupio diligere te, sic te diligam, & quod in hac vita perfectè implere non possum, in altera implere te concedente valeam. Da mihi obsecro, ut non tantùm super omnia diligam te, sed etiam in te & propter te & secundùm te diligam, & sis mihi Tu omnia in omnibus, in hac vita & in æterna.

Quis mihi tribuat, ut perfectè diligam te, bonitas infinita? quando occupabis totum cor meum? quando totus ero tuus, sicut totum me multis modis debeo? veniat jam, quæso, illa hora, quâ totum me possidere digneris & totum cor meum tibi ego præbere possim.

Domine JESU Christe, qui perpetuâ charitate dilexisti me, quâ, cùm non essem, creasti me; quâ, cùm perditus essem, reparasti me; quâ, cùm toties propriâ culpâ periissem, ad gratiæ vitam resuscitasti me; quâ teipsum totum dedisti mihi: si me totum toties debeo pro me,

quid debeo tibi pro te, qui infinitè es melior me? Adde hoc beneficiis tuis, Deus meus, ut finem modo & puriſſimo amore diligam nunc & in ſempiternum.

Congaudeo & congratulor, ſuperadorandæ & ſuperamandæ Trinitas, de infinita magnitudine perfectionis, pulchritudinis, ſapientiæ poteſtatis & completiſſimæ felicitatis tuæ, & eam incomparabiliter plurìs quàm meam & omnium creaturarum felicitatem æſtimo, & ut puriſſimum hunc tuî amorem in hoc exilio augeas & in patria perficias, obſecro.

Heu me infelicem peccatorem qui tantam bonitatem, tantam Majeſtatem Dei mei totis offendi, & cui debui totis viribus meis placere venerari & obedire, eum potiùs contempſi condona mihi tantam perverſitatem meam, Deus meus, ſecundùm magnam miſericordiam tuam.

Alius modus. Ex eodem Polanco.

CHariſſime, recordare, quòd Dominus JESUS Chriſtus propter te homo factus hanc, quam vides (*oſtendit Chriſti Crucifixi imaginem*) paſſionem & mortẽ amariſſimam ſuſtinuerit: dic ergo corde, quod ego ore: Adoro te, Domine JESU Chriſte, qui per ſanctam Crucem tuam redemiſti mundum: adoro te, Domine JESU, Deus meus & Redemptor meus, qui pretioſâ morte tuâ mundum vivificaſti. Proteſtor coram omni Eccleſia triumphante & militante, quòd firmiter credo, vivo & morior in fide, quam ſancta Mater Eccleſia Catholica & Apoſtolica tenet. Video in hac imagine Crucifixi, quantam erga me dilectionem habuerit Filius Dei, qui in tantis tormentis

voluit mori, ut æternam per ipsum vitam consequerer. Video sanguinem è sacratissimis vulneribus pro me effusum. Considero spineam coronam, doloris & irrisionis materiam: flagella, quibus servilem in modum cæsus est: alapas, sputa & demum Crucis supplicium: hæc omnia passus est, ut deleret peccata nostra, & quomodo in ejus passione, morte ac meritis non speremus cum firmissima fiducia? Si dæmon objiciat, quòd multùm peccavi, fatebor, sed dicam, Dominus meus & Deus meus etiam multùm pro me passus est, cujus passio est dignissima, cujus meritum est infinitum, in eum credo & in eo confido, languores nostros ipse sustinuit, iniquitates nostras ipse portabit. Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? certè nihil dignum possum retribuere, sed, si ipsi placitum fuerit, calicem mortis pro ejus amore libenter amplector, & gratias agere ac eum laudare æternùm desidero. In manus tuas, Domine, commendo me & mea omnia, fiat in me voluntas tua, totus tuus sum, & tu totus sis meus in tempore & æternitate. Amen.

Alii modi, ægro præeundi in varios actus & affectus. Ex Gymnas. Philos. Christ.

PRofiteor fidem Catholicam, ejus veritates amplector & credo, eo prorsus modo, quo amplectitur & credit illas S. Mater Ecclesia Romana. In hac fide divina vivere morique constituo, & pro qualibet veritate illius vitam contemno. Clementissime Deus, ego confiteor te esse Unum & Trinum, Patrem, Filium, Spiritum S., tres personas divinas distinctas, & unum Deum æternum, omnipotentem, infinitum:

tum: hoc mysterium altissimum profundè adoro. Credo te, mitissime JESU Christe, esse verum Deum & hominem, incarnatum ex Maria semper Virgine: Credo te esse Redemptorem meum, qui per Passionem & mortẽ tuam mundum reconciliasti Patri. Credo te instituisse septem in Ecclesia Sacramenta, inter quæ est illud mirabile Sacramentum Eucharistiæ, in quo tu totus verus Deus & homo existis: Confirma me, Domine, in hac hora, ut hanc fidem fortissimè teneam tanquam verus Ecclesiæ filius: profectò impossibile est aliquid in ea falsum inveniri, quia nititur infinitâ infallibili veritate tuâ.

Domine JESU Christe, qui dilexisti me & tradidisti teipsum pro me, firmissimè spero in magna bonitate & misericordia tua. Certissimè confido, Domine, me fore salvum per merita tua infinita. Tu, Domine, es infinitè bonus, & in Scriptura tua testatus es te nolle mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat: Ecce, Domine, ego toto corde convertor ad te, certóque confido fore, ut in æternùm vivam. Confirma cor meum in hac hora, ut bene sentiam de infinita bonitate tua, quæ delectatur benefaciendo & ostentando seipsam: Ecce, Domine, occasio benefaciendi, ut glorificeris parcendo & miserendo. Tu, Domine, cùm posses sine passione ac morte homines salvos facere, maluisti, ut ubi abundabat delictum, superabundaret misericordia tua, & copiosissimè redemisti me, ita ut omnia peccata mea coram redemptione tua sint quasi stipula ficca coram igne infinito: Quomodo ergo non sperabo veniam & salutem sempiternam? Certissimè spero

spero, Domine, me salvum fore per te: verba tua sunt fidelissima & promissa tua sunt verissima, tu dixisti, omnis, qui petit, accipit, hac promissione fundatus posco æternam redemptionem, quam me consecuturum fortissime spero.

JESU Christe, Fili Dei vivi, bonitas infinita, vellem nunc possidere omnia corda Spirituum beatorum & omnium Sanctorum, quos creasti, ut te unicum & infinitum bonũ meum immenso amore diligerem. Domine, eo modo, quo possum, per affectum amplector omnia corda hæc, & amo te super omnia propter te. Placet mihi, Domine, quòd regnes in æternum & sis Rex omnium Regum, omnipotens, altissimus, glorioſissimus, beatissimus & omni perfectione perfectissimus. Sacrifico me totum tibi, Domine, & cupio strictissimè adhærere tibi; fac, Domine amabilissime, ut nihil mihi placeat præter te, & indefessis viribus in hac præsertim horâ quæram te.

Clementissime Domine JESU Christe, contrarationem omnem sive justitiæ sive gratitudinis, offendi te benignissimum Dominum & Redemptorem meum, quòd in hac hora præsertim confiteor. Pœnitet me, Domine, peccatorum meorũ propter te, non addam ultrà, ut peccem tibi. Detestor, Domine, omnem culpam, mallemque obiisse quàm peccasse, non committam ampliùs, ut te Deum meum offendam. Abominor, Domine, omnia peccata, quia tibi displicent; patiar potiùs mortem, quàm leviter peccem. Confirma me, Clementissime Domine, in hac hora, & totis visceribus diligam te Deum Dominum & Salvatorem meum,

ut ex amore tuo nascatur odium & detestatio peccatorum, quibus irritavi te.

Pactum infirmi cum Deo.

Itaque Charissime, nunquid credis firmiter JESUM Christum esse verum Deum & hominem pro te Crucifixum & mortuum? *Ager, vel ejus nomine alius respondet: Credo.* Nunquid speras certò te fore salvum per merita Domini nostri JESU pro te Crucifixi & mortui? *Spero.* Nunquid pœnitet te peccatorum propter Deum summè bonum offensum; & proponis firmissimè non ampliùs peccare? *Maximè.* Fac igitur etiam hoc pactum cum Deo & dic ex corde: Misericordissime Deus, scis, quia in hac infirmitate mea non possum multis verbis te precari; opto ergo toto corde, ut quoties arteria mea dederit pulsum, quoties anhelitum traham, quoties faciam minimum motum manûs, oculi vel alterius partis corporis mei, toties tu benedicaris & lauderis ab omnibus creaturis tuis. Ex nunc pro tunc declaro, mi Domine, toties mihi placere & gaudium esse, eò quòd sis qui es, perfectissimus, excellentissimus, adeoque potens, ut omnes egeamus tuî, tu verò nullius: Toties gaudeo te esse infinitè sapientem, misericordem, justum & bonum. Toties gaudeo, Domine, propter opera bona, quæ aliquando acta sunt & aguntur indies agenturque in posterum ex amore tuî, aliaque omnia, quæ fieri possent ab iis quos creasti & creare potuisti sub quanta possibile est perfectione: Toties lætor plurimùm ob ea, quæ Dominus meus JESUS Christus, Virgo sanctissima, Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores, Sancti Sanctæque omnes obiverunt, necnon

ob amorem illum, quo te æternùm prosequentur cum omnibus angelicis Spiritibus : Toties offero tibi quæcumque Sacrificia tibi oblata sunt, offeruntur offerenturque imposterum, notanter autem Ss. Missæ Sacrificium : Toties me in manus tuas committo, ut de me disponas tanquam de re maximè tua, ex nunc & in æternum : Toties displicent mihi peccata omnia, quæ à condito mundo perpetrata sunt & usque ad finem ejusdem perpetrabuntur : utinam, ô bonum meum, vice cujusque peccati millia millium obsequiorum tibi impenderentur. Toties dimitto ex corde propter te omnibus, qui me unquam offenderunt vel offendent, & pro qualibet offensa mihi irrogata, peto Domine, ut des illis insigne quoddam beneficium & tandem mortem, qualem mihi opto felicissimam : Demum toties offero divinæ Majestati tuæ, quidquid boni possum offerre, maximè verò vitam, pasfionem & mortem Redemptoris mei JESU Christi, ac omne tuum in teipso beneplacitum, in gratiarum actionem pro beneficiis quæ à te accepi, & pro charitate, quâ ab æterno dilexisti me : huncque ipsum actum, quem nunc elicio, toties denuo ratum esse volo, quoties aliquod è signis prædictis edidero : Quoties ergo jam dicta occurrent, declaro intentionem meam esse, tot vicibus id ratum facere, quot creaturæ productæ sunt vel etiam produci possunt, imò quoties possibile & imaginabile est idipsum iterari ac multiplicari, atque hoc purè ob amorem tuî, in agnitionem supremæ Majestatis tuæ, ex motivis sanctissimis & perfectissimis, quæ habere debeo vel possum : in signum autem, quòd rata

habeam, quæ ita proposui, Domine, quod dixi dictum volo, affectu quantùm possum maximo.

Christus & ejusdem merita offeruntur pro peccatis ac debitis nostris.

AGnosco, amantissime Pater, non esse me parem immensis debitis, quæ per peccata mea contraxi, memento tamen, ô Domine, Filium tuum, meum autem Redemptorem JESUM Christum constituisse me hæredem meritorum suorum, hoc jure nixus offero Majestati tuæ pro lytro impuritatum mearum castissimum corpus JESU mei, operâ Spiritûs S. in virgineo utero conceptum: Vice errorum, quibus à semitis justitiæ tuæ deviavi, offero pedes ejus amabilissimos Cruci affixos: Quia verò mundi ego idola sæpius adoravi, genua tibi dedico ejusdem sanctissimi Filii tui, semper ad te adorandum inflexa: Pro intemperantia gulæ meæ offero temperantissimum appetitum Salvatoris mei: Pro pessimis præcordiis meis, piissima viscera JESU Christi: Pro corde meo terreno & terrenorum amante, cœleste cor Redemptoris mei: Pro inconstantia & impatientia mea, pectus & humeros JESU mei: Pro meis iniquis manibus, superbo capite, oculis lascivis & amicis obtrectationum auribus, manus Cruci confixas, confossum spinis caput, oculos sanguineis lacrymis suffusos, saturatas opprobriis aures, os denique illud felle & aceto potatum: Pro pessima lingua, plena criminum anima, memoriæ, intellectûs & voluntatis meæ præpostero usu, linguam, animam, memoriam, intellectum & voluntatem Christi omnibus gratiæ & gloriæ thesauris illustres.

Postremò

Postremò pro cunctis vitiis meis omnes Domini ac Redemptoris mei virtutes.

Exercitium ad quinque vulnera Christi, quorum unum ad singulas orationes osculatur æger.

SAluto, piissime JESU, & totâ devotione osculor roseum vulnus dextri pedis tui, precorque, ut per illud plenam omnium delictorum remissionem mihi concedas.

Saluto, benignissime JESU, & totâ devotione osculor vernans vulnus siniſtri pedis tui, precorque, ut per illud instaures omnes ruinas perditæ vitæ meæ.

Saluto, dulcissime *JESU*, & totâ devotione osculor floridum vulnus dexteræ manûs tuæ, precorque, ut per illud mortifices in me, quidquid tibi displicet.

Saluto, optatissime *JESU*, & totâ devotione osculor charum vulnus siniſtræ manûs tuæ precorque, ut per illud eum ornatum internum gratiæ mihi dones, quo tibi placeam.

Saluto, desideratissime *JESU*, & totâ devotione osculor amorosum vulnus sanctissimi lateris tui, precorque, ut per illud me totum tibi copules & unias. Tu, Domine, in istis beatis vulneribus tuis me include & præsta, ut ex eis verum tuî amorem æternamque salutem hauriam. Scribe illa in corde meo, pretiosissimo sanguine tuo, ut in eis legam tuum dolorem pariter & amorem, ut in me erga te & dolor compassionis excitetur & ardor dilectionis accendatur. Sit mihi omni tempore ac præcipuè in hora mortis meæ mihi certum in illis refugium & secura protectio. Amen.

Exerci-

Exercitium omnis generis virtutum, quas æger uno verbo repetito interne eliciet, vel alius nomine ipsius.

CRedo in Deum meum, quia ipse revelavit, qui est infinita veritas : *Credo.* Spero in Deum meum, quia gratiam in hac vita & gloriam in altera promisit ipse, qui in promissis servandis fidelissimus est & potentissimus servare : *Spero.* Amo te, Deus meus & omnia quia infinitè perfectus es & amabilis : *amo.* Doleo ex toto corde, quia infinitam bonitatem tuam offendi : *doleo.* Adoro infinitam Dei mei Majestatem, à qua & in qua omne bonum esse recognosco : *adoro.* Veneror sanctissima nomina JESU, Mariæ, Josephi, ut sint mihi ultima tessera salutis : *veneror.* Exosculor sacratissima JESU pro me Crucifixi vulnera : *exosculor.* Colo omni submissione possibili venerabile Eucharistiæ Sacramentum : *colo.* Confiteor summam ingratitudinem, quâ beneficiis divinis abusus sum : *confiteor.* Confundor, quòd tam ingratus fuerim pro omni amore, benignitate & fidelitate Dei erga me : *confundor.* Gratias ago Deo meo, qui me ad imaginem & similitudinem suam creavit capacemque æternæ beatitudinis effecit : *gratias ago.* Habeo tibi gratias, amantissime JESU, pro sacratissima incarnatione, passione ac morte tua : *habeo gratias.* Utinam, ô amabilissime Deus, nunquam te offendissem, quia tu es propter te dignissimus non offendi : *utinam.* Utinam, clementissime Deus, peccatores resipiscant & requirant te : *utinam.* Utinam omnes homines te cognoscant, sicuti es perfectissimus, ament, sicuti es optimus, glorificent, sicuti es præcellentissimus :

utinam

utinam. Utinam, ô optatissimum bonũ meum, ardentissimè amarem te: utinam æstuantissimis desideriis jugiter anhelarem ad te: *utinam.* Utinam, ô Domine, haberem tantum amorem & affectum ad te, quantum unquam aliqua creatura habuit: *utinam.* Utinam te Deum meum tantâ laude, honore & amore prosequi possem, quanto te Angeli & SS. omnes prosequuntur: *utinam.* Propono, amabilissime Deus, potiùs mori millies, quàm te unquam ampliùs offendere: *propono.* Peto, ô infinita bonitas, ut potiùs me mori quàm te offendere permittas: *peto.* Peto speciosissime Domine JESU, tam validis amoris vinculis tibi adstringi, ut nunquam recedere, nunquam averti à te valeam: *peto.* Piissime Deus, vitam & voluntatem meam in manus tuas consigno: *consigno.* Operare in me, ô Domine, & utere me pro tuo beneplacito, in tempore & æternitate: *operare.* Resigno me totum, omnipotens Deus, sanctissimæ voluntati tuæ, ut agas de me, per me & circa me, quidquid tibi placuerit: *resigno.* Da mihi, Deus meus, quidquid vis, quando vis & quantum vis: *da mihi.* Offero tibi, ô clementissime Pater, corpus & animam cum omnibus viribus & potentiis meis: *offero.* Offero & dirigo, ô summe Deus, omnes meas cogitationes verba & opera ad gloriam nominis tui: *offero.* Offero tibi, ô cœlestis Pater, dilectissimũ Filium tuum Dominum meum JESUM Christum, in unione amoris illius, quo illum in hunc mundum misisti: *offero.* Offero tibi illius angustias, sanguineum sudorem, passionem & mortem ad felicem mihi mortem impetrandam: *offero.* Gaudeo, mi Deus, quòd sis, qui es, Deus infinitè pulcher,

pulcher, infinitè sapiens, bonus & perfectus: *gaudeo.* Gratulor tibi, Deus, quòd omnes creaturæ non sint sufficientes ad te dignè colendum & glorificandum: *gratulor.* Deus meus & omnia, sim totus tuus & tu totus meus: *sim totus.*

Denique hæc tria roga Deum per Christi merita, ut non decedas ex hoc mundo, nisi rite susceptis ultimis Sacramentis; ut ultima cogitatio tua sit de Christi Passione & morte; ut ultima verba tua sint, quæ saltem corde exprimas, JESU, Maria, Joseph, adeste mihi in hoc extremo articulo: *rogo.*

Oratio pro felici morte ter dicenda. Ex palmeto Nackateni.

DOmine JESU, per amaritudinem tuam, quam sustinuisti in Cruce, maximè quando benedicta anima tua de corpore egrediebatur, miserere animæ meæ in egressu suo. Amen. Pater noster &c. *Cæsarius l. 12. c. 51. refert quendâ vi hujus orationis sine Purgatorio ad cœlos admissum.*

Testamentum hominis Christiani.

In nomine sanctissimæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritûs S. Amen.

EGo N.N. animam meam trado in manus Creatoris & Redemptoris sui: corpus terræ, unde exivit, restituendum relinquo: temporalibus bonis, honoribus ac deliciis prompto animo renuntio: te solo Deo ac Domino meo frui cupio.

De peccatis meis maximè doleo, ideo, quia te Deum meum, quem super omnia amo, offenderim, seriam emendationem & satisfactionem tuâ ope præstandam promitto. Offensas omnes omnibus lubens condono, quod idem,

idem, ut mihi fiat, humillimè peto. Credo, quidquid Ecclesia Catholica mihi credendum proponit. Spero me per infinitam misericordiam tuam, mi Deus, remissionem omnium peccatorum & vitam æternam consecuturum. Eundem te verum Deum trinum in Personis, summum & unicum bonum meum amo ex toto corde meo, ex tota anima mea, & ex omnibus viribus meis. Mala perinde ac bona de manu tua cum gratiarum actione accepto, & me totum divinæ Providentiæ tuæ sanctissimoque arbitrio committo.

Hanc ultimam voluntatem meam roborari & confirmari peto testimonio & auxilio vestro, ô S. Maria, ô S. Joseph, ô S. Angele Custos, ô S. Barbara, ô Ss. Patroni mei N. N. adeste, obsecro, piis desideriis ac votis clientis vestri N. N.

Orationes pro felici morte.

Ad B. Virginem.

O Maria virgo pia, Mater Dei, cœli via, precor te per dolorem illum, qui transfixit animum tuum, quo tempore Filius tuus patiebatur, & per lætitiam, quâ in ejus Resurrectionis gloria exultasti, ut me respicias misericorditer in extrema lucta constitutum: ea namque hora est, cujus causâ toto vitæ tempore cupio esse famulus & cultor tuus: in ea hora confirma timidam animâ meam, repelle conatus infensissimi dæmonis, & impetra, ut placidè conquiescam: Per Christum Dominum nostrum.

Ad S. Josephum.

O Sancte Patriarcha Joseph, adsis mihi in illa hora, quando præmortuam linguam linguam meam movere non potero ad te invocan-

vocandum, nec oculos meos ad te levare: esto tunc memor precum harum, quas ad te suppler nunc effundo. Subveni mihi in hora resolutionis meæ, ne potestas inferorum adversùm me prævaleat, Per Christum Dominum nostrum.

Ad Angelum Custodem.

ANgele bone, qui custos es meus fidelissimus, defende me in prælio, ut non peream in tremendo judicio. Repelle inimicas potestates in ea hora, quâ ad æternitatem evocabor, ut tecum aliisque Ss. Angelis laudem Deum in æternum. Amen.

Ad S. Barbaram.

O Patrona morientium, glorioſa virgo & martyr Barbara, memor pollicitationis tibi divinitus factæ, ne patiaris me ex hac vita imparatum excedere ſed verâ priùs ac integrâ confeſſione purgatum, Chriſtique ſponſi tui vivifico corpore munitum, Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

1869. *Q.* 274. *Quid notandum ſit circa Confeſſarium illius, qui tenetur ad reſtitutionem famæ vel aliorum bonorum.* R. §. 1. Quos prudenter judicare poteſt ſcire & ſatisfacere velle obligationi reſtituendi, ordinariè non tenetur eos admonere: eſt tamen apud pleroſque conſultius admonere ſaltem indirectè: Quandonam autem & quantùm pœnitens teneatur reſtituere, dictum eſt in l. 3. p. 2. Et cavere debet Confeſſarius, ne aut nimiùm aut nimis parum imponat. Quid agendum ſit, ſi ex ignorantia vel errore indebitè obligârit aut deobligârit à reſtitutione, dixi hìc à n. 1780.

1870. §. 2. *Caj. Molin.* & alii communiter dicunt non

non esse absolvendum, qui antehac admonitus non restituit: quod *Lugo* dicit regulariter esse observandum, nam sicuti voluntariè manens in periculo proximo peccandi non potest absolvi, ita neque hic, meritò enim timetur relapsus, cujus experimentum dedit. Si tamen jam essent circumstantiæ, ex quibus colligeretur magis seriò velle & probabiliter facturum, absolvi posset, attamen rectè injungetur, ut priùs ad Communionem non accedat, quàm actualiter restituerit, nisi esset specialis ratio etiam hoc permittendi. *Trident.* sess. 25. De Reform. c. 12. præcipit, ut qui decimas non solvit, aut impedivit, ne solverentur, non absolvatur, *nisi plenâ restitutione secutâ*: quod tamen plerique cum *Sanch.* in Decal. l. 2 c. 20. n. 10. intelligunt, nisi excuset impossibilitas restituendi. Motiva permovendi ad restituendum proponit *Viexm.* totâ parte 2., nam non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum: nec debet is apud homines timere confessionem, qui vult apud Deum invenire gratiam, quæ temporalibus bonis utique præferenda est. Et quid proderit tacuisse hanc obligationẽ suam vel hæredibus aliena relinquere? certè ista tantùm conferent ad damnationem & ad impediendam quoad cætera Dei benedictionem. Juvat etiam interrogare pœnitentem, quid vellet sibi fieri, si ablata, sibi essent bona fortunæ vel famæ, an non vellet sibi restitui? hinc faciat hoc alteri quid sibi fieri vellet.

Q. 275. *Quid observare debeat Confessarius fatui, surdi, muti, hominis linguæ peregrinæ.* R. §. 1. 1871.

Qui scitur esse planè fatuus, absolvi non debet, quamvis genuflectat, se accuset, tundat

pectus, id enim facit, quia vidit & audivit alios facere: & reipsa capax nõ est peccati vel actuum supernaturalium ad absolutionem prærequisitorum. Semifatuus est capax peccati, cùm habeat libertatem saltem imperfectam, unde si prudenter judicetur, quòd hìc & nunc habeat saltem imperfectè actus ad pœnitentiam prærequisitos, potest absolvi saltem sub conditione, ubi dubium est, etiam singulis mensibus, inquit *Gob.* t. 7. nu. 468. Ut verò quis credatur non esse planè fatuus, non sufficit, quòd distinguat inter status hominum, exhibeat reverentiam clericis, aliqua mandata rectè exequatur, hæc enim fieri possunt sine libertate & absque discretione inter bonum & malum morale: itaque in hoc consuli debet judicium prudentum, & si dubium sit, an sit semi-an planè fatuus, in articulo mortis disponi debet, quantùm potest, ad pœnitentiam, & absolvi sub conditione.

1872. §. 2. Qui quandoque delirant, quandoque sapiunt, possunt tempore lucidi intervalli absolvi, non aliter ac illi, qui semper sapiunt. Qui in aliquo tantùm objecto delirat, v. g. si se putet esse Regem, & in reliquis non det signa amentiæ, absolvi potest, quia talis deliratio oriri potest aut per species circa hoc objectum tantùm turbatas vel malè ordinatas, aut per apprehensionem vel desiderium nimis vehemens circa hoc unicum, atque ita homo talis manebit capax actuum liberorum circa alia objecta, *Gob.* n. 469.

1873. §. 3. Surdaster Confessario ignotus, qui audire non potest, nisi Confessarius clamet, aut ita loquatur, ut circumstantes audiant, remitti debet

debet ad locum separatum : Si autem Confessario nota sit illius innocentia, eò quòd non soleat nisi venialia afferre, audiri potest & absolvi, opus enim non erit talem de aliquo interrogare, & pœnitentia imponi potest ostensis digitis vel Rosario, prout inter ipsos antehac convenerit. Quòd si prudens metus sit, ne afferat materiam mortalem, circa quam interrogari debeat, remitti debet ad alium locum : Et quamvis *Gob.* n. 463. dicat non displicere sibi, si dicatur talem eo ipso, quòd tali loco confiteatur, dare potestatem Confessario loquendi ea, quæ ad absolutionem sunt necessaria, quamvis etiam ab aliis audiantur, tamen hoc non debet universaliter admitti, quia plerique putant se ita confiteri, ut non sit opus interrogari.

§. 4. Si pœnitens sit mutus & non surdus, facilè juvari potest per interrogationes, quibus per signa respondeat. Si postquam didicit necessaria scitu & creditu fiat surdus & mutus, extra articulum mortis absolvi non potest, nisi scripto vel signis ostendat, quòd doleat : Et si per signa possit significare species peccatorum & numerum, ad hoc tenetur, utì & ad accedendum illum Confessarium, qui præ reliquis ea signa novit, vel per usum cum illo, vel ex relatione domesticorum, *Gob.* à n. 476. Quòd si à nativitate sit surdus & mutus, putant aliqui absolvi non posse quia non videtur capax actûs fidei, cùm nihil sciat de revelatione Dei : è contrà alii putant posse absolvi, si det signa pœnitentiæ, est enim capax peccati, item agnitionis Dei, vitæ æternæ &c. quæ per signa illi declarari possunt : & ita ex *Tann.* testatur *Gob.* t. 4. nu. 132. quòd aliquis à nativitate surdus & mutus 1874.

etiam mysteria Ss. Trinit. & Incarnationis po-
tuerit signis ostendere , Deo fortè per intelle-
ctum perspicaciorem vel magis illuminatum
supplente,quod deest in sensibus : ideoque pu-
tat *Gob.* talem absolvi potuisse etiam sæpius &
extra articulum mortis : & consequenter se-
cundùm *Lohn.* & *Dian.*p.5. t. 6. R. 3. obligan-
dus erit semel in anno confiteri , quamvis non
posset se accusare de aliquo certo peccato, qui
sufficit accessisse eo animo, ut se accuset , cùm
per hoc sufficienter fateatur se peccasse : potest
autem illi pro pœnitentia injungi , ut pectus
tundat , flectat junctis manibus vel expansis
brachiis, nam probabile est non requiri ad sa-
tisfactionem sacramentalem , ut peragatur ea
intentione complendi Sacramentum , ideoque
potest injungi opus,quod postea faciet vel tu-
facit , *Lohn.*

1875. §. 5. Si quis sit à nativitate surdus , mutus
& cœcus , censeri debet velut perpetuò amens
cùm non videatur ullo modo edoceri posse ea
sacras , adeoque nullum Sacramentum esse
conferendum præterquam Baptismus , *Tam.*
Lohn. Gob. Qui autem post usum rationis ex
vel morbo factus esset surdus, mutus & cœcus
vix poterit cognoscere aliquid de absolution
sibi danda,unde secundùm *Lohn* sola extrem
Unctio videtur illi esse danda ; sed non v
deo, cur dari non possit etiam Eucharistia p
Viatico.

1876. §. 6. Si Confessarius ob imperitiam lingu
non possit percipere mortalia,si commodè h
ri potest , remittere debet ad alium peritu
linguæ : si autem sine gravi incommodo remi
ti non possit, & saltem aliquod veniale inte
lexeri

lexerit, tum non tantùm in articulo mortis aut quando præceptum obligat, sed etiam alio tempore licitè absolvitur, quia in tali casu sufficit integritas formalis, *Sa, Laym. Castrop. Stoz* l. 2. n. 91. Semper autem videtur esse permolestum sæcularibus, si postquam se præparaverunt, inauditi remittantur, quando alius linguæ peritus diu aberit, *Gob.* t. 7. nu. 485. Tenetur tamen talis pœnitens mortalia non intelecta suo tempore confiteri alteri intelligenti, & ideo jam posset omnino de illis tacere, si certò sciret Confessarium hunc non intellecturum quoad speciem. Quòd si sola venialia habeat, potest accedere Confessarium semiperitum linguæ, relicto perito, *Gob.*

§. 7. Si quis sciat linguam principalem, v. g. Germanicam, quamvis non intelligat aliquas dialectos seu modos loquendi alterius linguæ subordinatæ, v. g. Westphalicæ, *Gob.* n. 486. dicit, quòd licitè se exponat pro audiendis Westphalorum confessionibus: sed ubi necessitas nulla est, videtur dicendum, quòd teneatur priùs intelligere tales modos loquendi, vel saltem in confessione petere explicationem aut circumlocutionem, alioquin sine justa causa negligit integritatem materialem. 1877.

Q. 276. Quid observare debeat Confessarius pœnitentis generaliter confitentis, vel antehac malè confessi. &c. §. 1. Aliqui ideo confitentur generaliter, quia hactenus sæpe soliti sunt confiteri sacrilegè vel sine examine, dolore aut proposito, vel quia putant se aliqua mortalia nunquam esse confessos, quæ qualia sint, nescium: & isti omnes per ordinem præceptorum Decalogi & Ecclesiæ examinandi sunt, sicuti si nunquam 1878.

essent confessi. Alii faciunt pro majore secu-
ritate sua, aut ad magis expianda peccata, au
quia ingressi sunt statum religiosum, in quo id
statuitur: & cum his ita est procedendum, u
primò interrogentur, an non ab ultima con-
fessione in aliquo Deum graviter offenderint;
si affirment, ut hæc peccata primò dicant in
specie & numero: si negent, aut quando hæ
jam dixerunt, permittantur de priore vita di-
cere, quod occurrit, neque importunus sit Con
fessarius in exquirenda specie vel numero, ni
pœnitens fieri vellet, quia cùm semel sint bene
confessi, uti suppono, opus non est pœniten
novam molestiam facescere.

1879. §. 2. Si pœnitens velit, potest, per se loquen-
do, mortalia nunquam confessa miscere cum
aliis confessis, uti dictū est à n. 1181. Et quam-
vis pœnitens dixerit se velle de tota vita con
fiteri, tamen omittere potest mortalia aliqua
dummodo ea antehac sit rite confessus, u
dixi n. 1183. sed notat *Lohn.* Religiosos, qui-
bus præcipitur singulis annis confiteri general
liter, per hoc non satisfacturos præcepto. Pri
cipua autem cura Confessarii esse debet
ut generaliter confitens studiosè eliciat actu
prærequisitos, præcipuè autem sincerum dolo
rem & propositum, longè enim plùs de his la
borandum quàm de enarratione peccatorum

1880. §. 3. Quamvis, secundùm aliquos, non
set obligatio imponendi pœnitentiam pro
la confessione generali, ne idem bis puniat
tamen ob nova peccata addi debet aliqua
communiter etiam ob priora, quia sic cen
tur velle pœnitens, & ita consulitur integri
Sacramenti. Quòd si pœnitens mixtim omn
dic

dicat, confessa & non confessa, imponi debet pœnitentia proportionata, veluti si nullum esset confessus, cùm enim nullum distinguat ab altero, vult omnia accipi veluti non confessa.

§. 4. Confessio generalis non est permittenda scrupulosis, nisi cum cautelis notatis l. 1. n. 541. aliis verò, qui in peccatis luxuriæ vixerunt, unâ tantùm vice permittenda, ne sordes eas sæpius movendo se iterum inquinent: unde curandum, ut jam accuratè peragant, sic enim saltem indirectè remittentur omnia etiam per oblivionem omissa: imposterũ autem permittantur generaliter confiteri tantùm de anno in annum, aut in genere accusare se de illis. Nec expedit talibus suadere confessionem generalem, nisi postquam major impetus illius vitii est repressus. 1881.

§. 5. Cum illo, qui hactenus sæpe est confessus sacrilegè vel invalidè, procedendum est secundùm dicta à nu. 1206. 1216. 1220. Non expedit autem semper, ut quando quis advertitur esse malè confessus, statim primâ vice moneatur de confessione generali, quia hoc quosdam nimiùm perturbat, præsertim si sint homines anxii vel pudibundi vel planè rudes, qui putant impossibile sibi esse recordari omnium, quæ fecerunt: itaque tum Confessarius nullâ factâ mentione confessionis generalis instituat interrogationes circa singulas ætates pœnitentis, percurrendo præcepta, contra quæ potissimùm peccare potuerit, sicque confessionem generalem eliciat ab ipso vix advertente: in fine autem petat, an aliquid sit grave, quod præterea totâ vitâ commiserit, & 1882.

tum denique eliciat numerum sacrilegarum confessionum & Communionum.

1883. §. 6. Qui fecit confessionem generalem prævisso diligente examine, secundùm *J. Sanch. Dian. Stoz* l. 1. p. 3. n. 613. *Illf.* n. 124. non tenetur ampliùs de vita anteacta cogitare, & si posteà occurrat dubium, an hoc vel illud peccatum sit confessus, nisi certus sit esse omissum, potest præsumere se esse confessum, & omnia dubia de vita præterita deponere, alioquin, inquiunt, nunquam erit finis dubitandi ac se & Confessarios vexandi. Putarem tamen permittendum, ut ter aut quater adhuc addat, quæ incidant, si non meminerit se esse confessum, secundùm dicta l. 1. à n. 541. maximè si non semper fuit timoratæ conscientiæ, secundùm dicta hìc n. 612.

Pro juvando pœnitente & reducenda peccatorum memoria utile erit hìc ponere catalogum peccatorum ex *Manuali Sodalitatis* & Directorio *Polanci* collectum.

Catalogus peccatorum, pro instituenda confessione generali.

Litt. A. *Quomodo in sequentibus peccatis confitendus sit numerus & distinguenda species infima, dixi à num. 921. 945. 979.*

Circa 1. præceptum, quod est colere Deum super omnia.

Circa fidem.

AN crediderit omnia, quæ S. Romana Ecclesia credit, vel habuerit opinionem in aliqua re fidei Romanæ contrariam.

An verbis vel signis externis infidelitatem aliquam vel hæresin prodiderit aut probaverit,

rit, etiam solus nullo audiente, & contra quem fidei articulum.

An fuerit nimiùm curiosus in investigandis rebus fidei, & an de aliquo fidei articulo dubitaverit, & de quo.

An apud se habuerit vel legerit libros hæreticorum aliosve libros ab Ecclesia prohibitos.

An sciverit orationes aliaque necessaria, quæ quisque Christianus scire tenetur, ùt sunt Præcepta Decalogi & Ecclesiæ, oratio Dominica, Ave Maria, Credo & mysteria principalia fidei.

An usus sit aliquo genere superstitionum, incantationum, divinationum per se vel alios.

An schedulas superstitiosas apud se habuerit ad sanitatem, indurationem, aliamve rem obtinendam, & an alios induxerit ad earum usum.

An fidem habuerit somniis vel auguriis, accipiendo illa pro regula actionum suarum.

An curaverit sibi ex lineis manuum, signis vultûs &c. prædici futura.

Circa spem.

AN nimiùm præsumendo de divina misericordia commiserit aliquod peccatum, vel in malo perseveraverit, differendo emendationem. R.

An in rebus adversis fiduciam potiùs in creaturis & in auxilio hujus mundi quàm in Deo collocaverit.

An diffitendo misericordiæ divinæ desperaverit de emendatione vitæ vel de remissione peccatorum vel de æterna salute obtinenda.

Circa charitatem.

AN murmuraverit contra Deum, conquerendo quasi non esset justus, vel reprehendendo ejus Providentiam. C.

An

An per timorem aliumve respectum humanum cogitaverit offendere Deum, aut non facere, quod pro suo officio & Dei servitio facere tenebatur.

An aversionem cum quodam horrore à Deo habuerit & à rebus divinis ad salutem suam pertinentibus.

An maledixerit vel blasphemaverit Deum aut Sanctas aliasque creaturas.

An abusus verbis Scripturæ ad profana, maximè ad turpia, scurrilia.

An exposuerit se periculo aliquorum peccatorum mortalium, & quorum: item an complacuerit sibi in peccato olim commisso, & quo illo.

An persecutus sit vel calumniatus fuerit hominibus piis, detrahendo bonis eorum operibus, vel impediendo, ne illa facerent: & speciatim an impediverit aliquem ne ingrederetur Religionem.

Circa 2. præceptum, Non assumes nomen Dei tui in vanum.

D. AN juraverit falsum, sciens esse vel dubitans esse falsum, sive joco factum sit, sive de re levi.

An juraverit promittendo rem licitam, quam postea sine causa rationabili non observaverit, aut an intentionem habuerit non servandi, cùm juraret.

An causam dederit alicui, ut falsum juraret, vel non observaret juramentum licitum.

An jurârit adjunctâ maledictione, v. g. diabolus me auferat, tale malum mihi eveniat, si non fecero &c.

An

An juraverit se malum aliquod vel peccatum commissurum, aut non facturum bonum.

An juraverit minando alicui sine intentione exequendi juramentum.

An in judicio juraverit falsum, vel juridicè interrogatus non responderit conformiter intentioni Judicis, vel consilium dederit aliis id faciendi. Quo casu non solùm peccat mortaliter, sed etiam obligatur ad restitutionem, si inde secutum est aliquod damnum proximo.

An habuerit consuetudinem sæpe jurandi, non curando aut non considerando, an verè vel falsò juraret.

An fecerit votum faciendi aliquod bonum & non sit executus, vel executionem diu sine causa distulerit.

An voverit aliquid cum intentione non adimplendi votum.

An voverit se nihil boni, aut aliquid mali acturum, aut bonum quidem acturum sed ob malum finem.

Circa 3. præceptum: Memento ut diem sabbathi sanctifices.

AN dies festos violaverit, faciendo vel mandando aliis opera prohibita ab Ecclesia, vel consentiendo illis, qui faciant. E.

An omiserit audire Missam aut ejus notabilem partem die, quo præcepta erat, vel aliis causam dederit omittendi: An ad eam serovenerit ex sua culpa, exponendo se periculo non audiendi totam.

An per notabile tempus in Missa die festivo dormierit, fabulatus sit, voluntariè distractus vel aliâ re inani occupatus fuerit.

An

An curârit subditos suos diebus festivis interesse Missæ.

An confessus sit saltem semel in anno, & curârit, ut sibi subjecti idem facerent.

An confessus sit sine prævio examine conscientiæ, dolore, proposito deserendi peccatum vel occasionem aliquam peccandi.

An ex pudore vel alia de causa reticuerit aliquod peccatum in confessione, aut ex defectu sufficientis examinis aliquando non sit integre confessus omnia mortalia.

An pœnitentias in confessione injunctas neglexerit, vel nimiùm distulerit.

An quovis anno tempore Paschali communicaverit eâ dispositione, quâ oportet.

An cum conscientia certa vel dubia peccati mortalis receperit Eucharistiam vel aliud aliquod Sacramentum, aut an cum tali conscientia administraverit aliquod Sacramentum.

An jejunârit in quadragesima, vigiliis, quatuor temporibus, cùm esset obligatus: quisque autem obligatur expleto anno 21. ætatis, nisi justa causa excuset.

An die aliquo prohibito comederit carnes aut alios cibos in sua provincia prohibitos, vel causa fuerit, cur alii comederent.

An violaverit ecclesiam aliquo peccato carnis vel effusione sanguinis. *Vide dicta n.* 1016.

An incurrerit aliquam excommunicationem, vel in ea susceperit aliquod Sacramentum, aut interfuerit officio divino.

An contumeliâ aliquâ vel irreverentiâ affecerit imagines, Reliquias SS. aliamve rem sacram.

An obligatus ad Horas canonicas, omiserit recì-

recitare totas vel ex parte, aut in eis recitandis fuerit voluntariè distractus, debito tempore non orârit.

Circa 4. præceptum: Honora patrem & matrem.

AN parvo honore affecerit patrem aut matrem, contemnendo illos vel offendendo factis aut verbis contumeliosis. *Qui veniant nomine parentum, & injuriis contra alios propinquos, vide dicta à n.* 1005. F.

An maledixerit patri aut matri vel in eorum absentia eos sit execratus, affecerit dedecore, detraxerit de eorum honore vel fama.

An inobediens fuerit patri aut matri in rebus justis: an etiam in rebus, quæ cedere poterant in damnum domûs vel animæ suæ.

An parentibus in necessitate constitutis subvenire noluerit.

An desideraverit eorum mortem, ut hæreditate potiretur vel liberaretur imperiis.

An executus sit ultimas eorum voluntates.

An ex nimio parentum amore parvipenderit offendere Deum.

An pecunias à parentibus submissas ad alienos usus converterit, vel eis subduxerit aliquid, mendaciis pecunias extorserit.

An leges justas vel mandata Superiorum transgressus sit.

An detraxerit vel malum aliquod optârit Superioribus ecclesiasticis aut sæcularibus. *De peccatis aliis & injuriis contra Superiores, vide dicta à n.* 1010.

An pauperibus non subvenerit in extrema vel gravi necessitate, aut nimis durus fuerit contra eos verbis aut factis.

Paren-

Parentes examinent se, an maledixerint suis prolibus, non educaverint, sicut debebant, instituendo eos in orando & doctrina Christiana, attinendo ad observationem præceptorum Dei & Ecclesiæ, reprehendendo & castigando, dum malè agerent, avocando à malis cõsortiis, occupando honestis exercitiis Quod dicitur de prolibus, intelligitur etiam de servis, ancillis & aliis, quorum curam habere tenentur.

Circa 5. præceptum: Non occides.

6. AN aliquem habuerit odio, & quamdiu in eo perseverârit.

An optaverit alicui mortem, grave malum vel damnum, in animâ, corpore, fama, honore, bonis fortunæ.

An iratus fuerit alicui cum intentione nocendi illi, vindictam sumendi, graviter lædendi, occidendi, si potuisset vel ausus fuisset.

An contendendo cum aliis, verberaverit aliquem, vulnerârit, occiderit, commiserit aliis, ut facerent, factum nomine suo approbârit, ad id dederit consilium, auxilium, favorem, vel saltem in animo optârit talia mala proximo.

An provocaverit aliquem ad duellum, provocatus in illud consenserit: fuerit secundans in duello alieno, non impediverit, cùm posset, interfuerit, aspexerit duellantes.

An noluerit veniam petere vel pacem inire cum eis, quos offenderat, vel pro injuria illâ non sufficienter satisfecerit.

An noluerit condonare injuriam ab alio illatam.

An ex odio omiserit alloqui, salutare, deferre ordinaria signa vel obsequia amicitiæ, prout aliàs

aliàs solebat: aut si absuerit odium, an aliquid horum omiserit cum scandalo proximi.

An in rebus adversis & infortuniis optaverit mortem, aut ex furore seipsum verberârit, sibi maledixerit vel diabolo tradiderit, diabolum invocârit, & hæc ex animo, an ore tantùm.

An maledixerit vivis vel defunctis.

An impatiens fuerit ad quævis verba vel injurias, & ideo eruperit in execrationes, blasphemias, dicendo, *Sacramenta, Sanguis Christi, Mors Dei &c.*

An per susurrationem excitârit discordias & inimicitias inter alios, sicque mala & damna causârit alicui proximo.

An ex odio vel invidia doluerit de prosperitate temporali aut spirituali alterius: an gavisus sit de aliquo malo vel damno alterius.

An ex ira impetiêrit alios verbis acerbis, injuriosis, contumeliosis.

An verberaverit injuriosè personam clericalem vel religiosam, ita ut in excommunicationem inciderit.

Circa 6. & 9. præceptum: Non fornicaberis: Non concupisces uxorem proximi.

PRo speciebus omnibus hìc integre explicandis videri possunt dicta à n. 1022. communiora sunt sequentia. H.

An habuerit cogitationes inhonestas, & in eis voluntariè hæserit se oblectando, etiam sine voluntate & desiderio faciendi opere: dicat, in quibus cogitationibus sive de quibus objectis turpibus.

An peccaverit cum conjugata, consanguinea, voto castitatis obligata &c.

An

An desideraverit cum tali peccare, saltem potuisset vel ausus fuisset.

An peccans vel post peccatum conatus fu impedire conceptionem, ejicere semen au fœtum, aut ad hoc consilium dederit.

An animo libidinoso aspexerit fœminas, adolescentes, turpes imagines vel statuas, co. mœdias obscœnas, pecudes coëuntes &c.

An usus sit verbis lascivis cum intentione peccandi vel provocandi alios ad peccatum, aut saltem prævidens alium per hoc posse scandalizari: & dici debet, an hi scandalizati, fuerint liberi, conjugati, voto castitatis obligati &c. Item an libenter audiverit ejusmodi colloquia.

An impudicè attigerit fœminas vel adolescentes, aut permiserit se tangi ab aliis: ubi de amplexibus, osculis &c. item de sodomia & aliis peccatis contra naturam, *de quibus vide dicta n. 1038. & àn. 1080.*

An inhonestè attigerit bestias vel aliud peccatum cum eis commiserit. *Vide àn. 1083.*

An in seipsum peccaverit peccato mollitiei, polluendo se, seu maculando, turpiter tangendo, aspiciendo: & an eo tempore cogitârit de aliqua persona cum intentione peccandi cum illa.

An in ecclesia commiserit ejusmodi pollutionem.

An animo peccandi miserit nuncia, litteras, munera: aut mediator fuerit respectu aliorum, ubi de consiliis, auxiliis datis ad peccata aliorum.

An adiêrit vel transiêrit locum aliquem cum mala intentione aspiciendi fœminas & se oblectandi:

standi: & de periculis peccandi, quibus se exposuit; & de occasionibus peccandi, quas non declinavit.

An pollutioni in somno ortæ causam dederit, vel postea evigilans eam promoverit, aut in eam vel in ejus delectationem consenserit.

An carnali amore personam aliquam sit prosecutus, quamdiu in eo statu perseveraverit & quæ interea fecerit vel facere tentaverit: an fortè etiam fuerit causa, cur persona illa sit notata aliquâ infamiâ.

An legerit libros impudicos, cecinerit cantilenas obscœnas &c. delectando se in illis objectis turpibus, aut etiam aliis dando scandalū.

Qui sunt conjugati, examinabunt se in particulari, an mente, cogitando de aliis mulieribus, vel intentione, non habendo pro fine prolem sed purè delectationem carnalem, habuerint usum Matrimonii; item an modis non ordinariis sed fœdis vel periculosis; item an conjugi negaverint debitum, saltem nimiâ morositate. *Videri possunt dicta à n. 1052.*

Circa 7. & 9. præceptum: Non furtum facies: Non concupisces rem proximi.

AN rem alienam sustulerit per fraudem vel rapinam, explicando quantitatem: & in specie, an sustulerit rem sacram vel de loco sacro. L.

An damnum intulerit alicui, & quantum: & an restituerit.

An rem alienam retineat sine voluntate Domini, & non restituat statim, cùm possit.

An cùm non sit solvendo suis creditoribus, plura accipiat mutua vel consumat, quàm necesse sit, & ita proximus damnum patiatur.

An rem inventam retinuerit pro se : Idem est de rebus, quæ ad manus ejus venerunt, si eas non restituat suis Dominis, sciens esse alienas.

An emendo vel vendendo fraudem fecerit aut in mercatura, aut in pretio, aut in pondere & mensura.

An emerit ab eis, qui potestatem vendendi non habent, ùt à servis & filiis familias.

An emerit res, quas sciebat vel dubitabat esse furto sublatas, aut sciens aliquid de ejusmodi rebus consumpserit.

An habuerit voluntatem accipiendi, si posset, vel retinendi rem alienam, vel animum acquirendi & congerendi opes, ùt dicitur, per fas & nefas.

An commiserit aliquam usuram, vel fecerit contractum usurarium, vel societatem inpostam in mercatura.

An acceptâ solutione vel salario ad gerendum officium vel opus peragendum, non bene & fideliter illud gesserit.

An ministros suos vel operarios fraudaverit mercede suâ, aut cum damno ipsorum distulerit solutionem, vel pro mercede obtruserit aliqua illis non necessaria.

An litem moverit contra justitiam, vel in lite justa usus sit fraude aliquâ aut deceptione ad vincendum.

An usus sit adulterinâ monetâ: indulserit ludis vetitis, vel per fraudem in ludo aliquid sit lucratus, vel luserit cum eis, qui non possunt res suas alienare, ùt sunt filii-familias &c. De *furto uxorum, filiorum, famulorum, vide l. 3. p. t. n.* 971. 1014. 1032.

An defraudaverit gabellas justas, vel exegerit vectigalia injustè.

An

An simoniam aliquam commiserit, quocumque modo.

An ecclesiam privaverit Decimis, & aliis, quæ ei debebat.

An per media illicita vel malas informationes obtinuerit rem aliquam, quæ nullo jure ei obveniebat, vel an alios impediverit injustè, quominus bonum aliquod suum, vel lucrum consequerentur.

An consilium vel auxilium dederit, vel alio quocumque modo participaverit cum fure, raptore, detentore rei alienæ: vel cùm posset & deberet, non impediverit damnum proximi.

Circa 8. præceptum: Non loqueris falsum testimonium.

AN falsum testimonium dederit in judicio vel extra, vel alium ad hoc induxerit. K.

An mentitus sit, maximè cum præjudicio vel damno proximi. *De mendacio in Confessione, vide dicta àn. 1175.*

An famæ alicujus detraxerit, vel falsò imponendo aliquod crimen, vel verum crimen adhuc occultum revelando, aut nimiùm exaggerando.

An in faciem etiam alicui dixerit contumelias contra honorem vel famam, aut fœda & probrosa ei nomina imposuerit, vel soli vel etiam aliis audientibus.

An in re gravi murmuraverit vel susurraverit circa vitam aliorum, maximè hominum honoratorum, ùt sunt Prælati, Magistratus, Religiosi, honestæ matronæ.

An aures faciles præbuerit detrahentibus, calumniantibus, murmurantibus de proximo.

An secretum sibi commissum revelaverit:

vel an revelaverit, quod in secreto vidit vel audivit; speciatim perpendat concernentia sigillum confessionis.

An alienas litteras aperuerit vel clausas artificio legerit.

An temerarium judicium habuerit de factis vel dictis proximi, interpretando in malam partem & in corde suo condemnando eum de malo: vel saltem valde temerè suspicando.

An animo obligandi se, aliquid alteri promiserit & promissionem non servârit, maxime si proximo inde secutum est damnum.

Circa peccata capitalia.

L. AN judicaverit bona, quæ habet, corpus, animæ, fortunæ, non habere à Deo sed à se & suâ industriâ: aut si quidem judicet se habere à Deo, attamen præsumat se propriis meritis sine divina gratia accepisse, non dando per omnia gloriam Deo.

An vanè existimaverit se habere virtutem quam non habet, vel se esse, qui non est, vel plus esse, quàm est, contemnendo alios tanquam sibi inferiores.

An gloriatus sit in re aliqua, quæ sit peccatum, vel ad se extollendum commiserit aliquod peccatum.

An ut magnificeret jactaverit se de aliquo bono, & multò magis de malo à se perpetrato sive verum sit sive falsum.

An fuerit inordinatè ambitiosus desiderando honores & dignitates, & ideo quædam fecerit, quæ non debebat.

An, ne parvi fieret ab aliis, fecerit aliquod quod non debebat, cum scandalo proximi, aut omiserit facere, quod debebat, ùt corrigere vel repre-

reprehendere delinquentem, conversari cum bonis, confiteri, aliaque opera Christiana exercere.

An pertinaciter veritatem impugnaverit, ne videretur victus vel malè locutus.

An per arrogantiam alios contempserit, faciendo aliquid in eorum confusionem vel despectum.

An ex fastu nimios sumptus fecerit in vestibus, famulis & aliis statui suo non convenientibus. Adde profusionem & prodigalitatem cum dispendio familiæ, parentum, fratrum.

An comederit aut biberit intemperantiùs: an cum notabili damno sanitatis.

An biberit usque ad privationem rationis vel cum periculo inebriationis.

An alium inebriârit, vel intenderit inebriare, vel periculo illius exposuerit.

An ex pigritia vel tædio rerum spiritualium bonum aliquod opus, quod facere tenebatur, omiserit.

De reliquis capitalibus antè dictum est.

Circa peccata aliena.

MOdi, quibus homo participat de peccatis aliemis, his versibus continentur. M.

Consulo, præcipio, consentio, provoco, laudo,
Non retego culpam, non punio, non reprehendo,
Participo, protegoque: meũ in caput ista redundant:

Hinc consideret, an malum dederit consilium vel author fuerit alteri, ut malũ committeret.

An præceperit vel coëgerit aliquem committere aliquod peccatum.

An consenserit peccatis aliorum, eaque approbârit, vel exemplo suo malo fuerit causa, cur alius peccaret vel permaneret in peccato.

An provocaverit alios ad peccandum, suggesserit modum, vel occasionē fecerit peccandi.

An adulando iis, qui malè agebant, vel laudando ipsa opera mala, causa fuerit peccatorum alienorum, vel cur non resipuerint aut pœnituerint.

An cùm posset & deberet non manifestârit aliorum peccata iis, quorum officium erat corrigere.

An non impediverit aliquod peccatum proximi, quia neglexit eum punire vel removere occasionem.

An omiserit reprehendere vel admonere peccantem, cùm deberet & posset facere.

An fuerit socius vel quocumque modo particeps peccati alieni.

An hospitio receperit, foverit, occultârit, defenderit homines malè agentes.

Qui in officio functione, statu speciali sunt vel fuerunt, debent specialiter circa ista se examinare.

1884. *Q. 277. Quid observare debeat Confessarius, si pœnitens confiteatur sola dubia, venialia vel imperfectiones.* R. §. 1. Mortalia dubia esse quandoque materiam necessariam confessionis, dixi à n. 598. & addidi n. 614. peccatum dubium non debere se solo subjici absolutioni dandæ absolutè, ne si reipsa peccatum non fuerit, Sacramentum frustretur.

1885. §. 2. Non expedire confiteri sola venialia, docet cum quibusdam Jansenistis *Gummarus* in meth. tract. 1. ad obj. 6. nisi quis esset magnâ sanctitate conspicuus, qui malitiam clarè videat & detestetur: permittit tamen fieri confessionem etiam solorum venialium, sed absque intentione Sacramenti vel absolutionis.

Simi-

Similiter author libri Gandavi impressi, cui titulus, *Notitia necessaria hoc tempore ad confitendum & communicandum utiliter*, urget more primorum Christianorum, qui quotidie communicabant sine confessione, non esse confitenda venialia, maximè indeliberata, & quamvis sint deliberata, quæ difficulter vitantur, quia de illis difficulter habetur serium propositum Addit, quòd in hac vita sit quidam status perfectionis, in quo non indigeamus amplius confessione, neque in eo statu solitos fuisse confiteri primos Christianos. Alius libellus, cui titulus, *Aurea fodina suffossa*, pag. 43. & 44. dicit tempore SS. PP. non fuisse in usu confessionem peccatorum venialium. *Opstraedt* Mechliniæ 7. Aug. 1687. posuit hanc Thesin: *Ignoti pœnitentes, etiamsi tantùm levia confiteantur, e. g. se leviter mentitos vel iratos vel in Sacro distractos fuisse, passim non sunt absolvendi.* Sed contrà est, quia certum est ex dictis à num. 593. quòd venialia sint materia sufficiens Sacramenti, & utiliter ea confiteantur etiam pii homines. Deinde omnino rejici debet sententia illa, quæ dicit viris perfectis non esse confitendum, labitur enim etiam justus sæpe, aut saltem potest de priore vita confiteri, ut gratiam in se augeat & à lapsibus præservetur. *S. Franc. Salesius* p. 2. Introd. ad vitam devotam c. 19. ait, *Humiliter & devotè quot hebdomadis confitere, & si fieri potest, quoties ad sacram Communionem accedis, tametsi nullum peccati alicujus mortalis in conscientia tua remorsum sentias, etenim per confessionem, quam instituis, non solùm venialium peccatorum, quæ confiteberis, absolutionem, sed & incredibile ad eadem imposterum evitanda robur recipies, uti & ingens ad*

eadem discernenda lumen, nec non abundantem gratiam ad omnem jacturam & dispendium, quam tibi attulerant, reparandam: adhæc humilitatis, obedientiæ, candoris & charitatis virtutem exercebis, & plures in solo hoc confessionis actu virtutes, quàm in alio quocunque usurpabis. Hujus Sancti judicium pluris facio, quàm Jansenistarum.

1886. §. 3. Dixi à n. 621. quamvis fortè validè fiat, attamen non esse licitum extra casum necessitatis se tantùm in genere accusare de solis venialibus, bene tamen in specie, v.g. dicendo, mentitus sum, licèt non addatur numerus; quot autem & qualia mendacia tum remittantur, dixi ibidem. Qualis esse debeat dolor de venialibus, dixi à n. 681. & addidi à num. 715. quandonam dolor de venialibus censeatur revocari: motiva autem, quibus pœnitens adduci possit ad dolorem de venialibus, dedi num. 1727. Præterea dixi à n. 902. quale propositum requiratur circa venialia: quomodo verò elici possit propositum efficax circa venialia, quamvis cavere non possimus omnia, explicavi à n. 907.

1887. § 4. Notat ex *Gersone Rayn.* in Heter. Tom. 1. f. 1. p. 8. n. 38. posse fieri, ut crebra & nimis sollicita confessio venialium obsit, reddendo animam plùs æquo timidam: etiam parum utile est texere longum catalogum omnium venialium, sed melius est in specie accusare se de paucis, de quibus certò dolet; de aliis autem omnibus in genere *Cardinalis Bona* De Missa c. 4. §. 2. ait: *In ipsa confessione vitanda prolixitas & nimia diligentia in levioribus culpis recensendis.* Quòd si pœnitens semper rediens cum eisdem venialibus hìc & nunc non daret sufficientia signa sinceri

sinceri doloris & propositi, excitandus esset, aut ad specialem dolorem circa aliquod veniale determinatè, quod gravius est & creditur facilius efficaciter displiciturum; aut suaviter inducendus, ut ex priore vita repetat aliquod mortale, peccata enim etiam antehac confessa & plenè remissa adhuc esse materiam sufficientem novæ absolutionis, satis certum est ex dictis n. 589.

§. 5. Communis sententia est contra *J. Sanch.* 1888.
d. 1. n. 4. quòd Confessarius debeat permittere, ut pœnitens etiam meras imperfectiones confiteatur, quamvis enim secundùm dicta l. 5. à n. 211. & 214. imperfectiones, neglectus inspirationum divinarũ, transgressiones Regularum non obligantium sub peccato, de se non sint materia sufficiens absolutionis, attamen ordinariè habent adjunctum peccatum, quod sit materia sufficiens, adeoque accusans se de talibus deliberatè commissis absolvi posset; in praxi tamen exquirendum est certum peccatum, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis. Et etiam hìc rectè notat *Gob.* n. 513. non semper operæ pretium esse, ut pœnitens texat longum catalogum ejusmodi imperfectionum, sæpe enim alii pœnitentes impediuntur, aut saltem est jactura temporis, satis autem erit, si in genere etiam de illis se accuset. *Cavendus item*, inquit *Bona* suprà, *multorum error, qui se prolixè de iis accusant, quæ peccata non sunt, ut de pravis habitibus & passionibus & de circumstantiis impertinentibus, quòd sint superbi, iracundi & proni ad malum, quòd Deum non amaverint ex tota cordis intensione &c.*

§. 6. Quando pœnitens non affert mate- 1889.

riam necessariam, & quia etiam non scitur, an afferat sufficientem, aut meritò dubitatur, an efficaciter doleat de suis venialibus, ideoque illi non datur absolutio sed sola benedictio, putarunt aliqui id non posse fieri pœnitente inscio seu non admonito, sed non invenio causam, cur necesse sit eum admoneri, nam judicium de danda absolutione vel sola benedictione pertinet ad solum Confessarium; quòd autem absolutio non detur, ipse causa est, quia non ostendit se dispositum, & ex hoc, quòd non admoneatur, nullum ei damnum vel incommodum causatur, ergo causa nulla est, cur admoneri debeat: In hoc autem non esse simulationem administrationis Sacramenti, dixi l. 6. p. 1. n. 158.

1890. *Q. 278. Quid observare debeat Confessarius mulierum* & §. 1. Confessarius mulierum debet habere magnam patientiam, *ut audiat nugas, quæ solent ab ipsis admisceri in ipsa confessione; ut expiscatur veritatem eorum, quæ dicunt, modò ajentes, modò negantes; ut suadeat non expedire, quòd ita crebrò petant confessiones generales; ut sinat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valde compendiosis posset peragi; ut ferat idem peccatum in eadem confessione iterum atque iterum exprimi, & quidem sine ulla omnino necessitate; ut insurgentium scrupulorum nubes disjiciat; ut pusillanimes in spem salutis æternæ erigat; ut remissionem injuriarum animo tenacius inhærentium suadeat; ut inducat ad fugam occasionum proximarum; ut denique sustinat muliebrem levitatem, inscitiam ac inconstantiam.* Hæc *Pelliz.* tr. 10 c. 3. n. 162.

1891. §. 2. Confessarius debet esse cautissimus in conversatione cum mulieribus: *S. Hieron.* in

Epist.

Epist. ad Nepotianum ait : *Omnes puellas & virgines Christi aut æqualiter ignora aut æqualiter dilige : nec sub eodem tecto mansites, nec in præterita castitate confidas : Nec sanctior Davide, nec Salomone esse potes sapientior. Memento quòd paradisi colonum de possessione paradisi mulier ejecerit. Periculosè tibi ministrat, cujus vultum frequenter attendis. Si propter officium Clericatûs vidua à te visitatur aut virgo, nunquam domum solus introeas : tales habeto socios quorum contubernio non diffameris : caveto omnes suspiciones, & quidquid probabiliter fingi potest, ne fingatur, antè devita. Crebra munuscula & sudariola & fasciolas & vestes ori applicitas & degustatos cibos blandasque & dulces litterulas sanctus amor non habet. Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias & lepores & risu dignas urbanitates & cæteras ineptias amatorum in comœdiis erubescimus, in sæculi hominibus detestamur, quantò magis in Monachis & Clericis, quorum & Sacerdotium proposito, & propositum ornatur Sacerdotio. Videas nonnullos accinctis renibus, pullâ tunicâ, barbâ prolixâ à mulieribus non posse discedere &c.* Similia habet *S. August.* Tom. 8. in Psalm. 50. & Tom. 10. serm. 250. De tempore : alibi ait, *Nec tamen quò sanctiores sunt, minùs cavendæ : crede mihi, Episcopus sum, in domino loquor, non mentior, cedros libani, id est, magnos Ecclesiæ Prælatos sub hac specie corruisse reperi, de quorum casu non magis præsumebam quàm Ambrosii & Hieronymi. Raynaudus* Tom. 12. opusc. 1. in præf. n. 6. refert dixisse S. *Franciscum Seraphicum* ob quorundam è suis familiaritatem nimiam cum Clarissis : *Timeo Fratres, ne Deus abstulerit nobis uxores, & diabolus dederit nobis Sorores.* Propter ista pericula Societas JESU in Reg. 16. Sacerdotum sic habet : *In audiendis con-*

confessionibus, fœminarum præsertim, severos potius se quàm familiares exhibeant: in universum tamen paterna quædam & spiritualis gravitas in eis elucet. Atque etiam ideo S. Xarerius teste Tursell. in ejus vita l. 6. c. 17. *Quoniam in familiaritate mulierum ferme plus periculi est quàm emolumenti, magnopere author erat confessariis, ut in confessionibus, in colloquiis, in congressibus earum, in reconciliatione cum conjugibus cauti essent intentique ad suspiciones rumoresque horum, & non tantùm ad culpam crimenve vitandum.* Addebat S. Xav. uxori affirmanti se enixiùs serviturum Deo, si abstineret à consuetudine viri, non esse credendum, *quia muliebris ille fervor facilè refrigescit, nec unquam ferè suscipitur sine gravi aliqua virorum offensione.* Sylvius in notis ad c. 22. Instruct. Pastor. S Car. Borrom. ait, *Cavendum est unicuique, præsertim Sacerdoti, ne sub specie necessitatis, consilii vel auxilii nimiam familiaritatem contrahat cum quantumcumque devota muliere, contingit enim, ut ubi videtur esse charitas, ibi verè sit vitiosa cupiditas.... Quatuor sunt potissimùm, quæ Sacerdotes quosdam reddunt inglorios ac inutiles (utinam non noxios) Pocula, Mulieres, Præsumptio, & eorum, quæ didicisse se putant, Usus indiscretus.* Videri potest *Rayn.* Tom. 12. De sobria conversatione cum mulieribus.

1892. *Q. 279. Quid observare debeat Confessarius eorum, qui specialiter profitentur devotionem aut perfectionem.* R. §. 1. Aliqui pœnitentes volunt esse contemplativi sive hypermystici, omnia extraordinaria sectantes, imò & loquentes vocibus extraordinariis, quales sunt, *submersio in abyssali profundo, annihilatio sui, effluxus à Deo, meditatio negativa, sanitas cœlestis, languor tartareus* &c. hos egregiè perstringit *Rayn.* in Heter. tom.

16.

16. s. 3. p. 2. docetque sæpe comitari ingentem superbiam, proprii judicii tenacitatem, stultas imaginationes, insanias falsas. Itaque tales reducendi sunt ad veram humilitatem internam, de qua *Rayn.* s. 4 p. 1. à n. 9. deinde ad puram in omnibus intentionem, de qua habet ibidem p. 4. & aliqua signa intentionis non puræ dedi l. 5. nu. 317. in fine. Postmodum dirigendi sunt secundùm communes Regulas spiritus, quas viri sancti & Ascetæ tradunt. Ferendæ autem non sunt personæ, ac præsertim mulieres, quæ advertuntur semper loqui velle de rebus spiritualibus vel docendi causâ vel ad dandum virtutis aut spiritualis scientiæ suæ specimen: *Novi quasdam*, inquit *S. Hier.* in Epist. ad Nepotianum, *maturioris ætatis, sed libertini generis, adolescentulis delectari, filios quærere spirituales, paulatimque superato pudore &c.*

§. 2. Sæpe etiam sunt pœnitentes, qui quibusdam devotiunculis addicti sunt, & simul hærent in vitiis: *Corn. à Lapide* in c. 34. Eccli. v. 28. ait, *Alii peculiares devotiones sibi indicunt, v. g. die Sabbathi jejunant, rosarium recitant, officium legunt in honorem B. Virginis, & interim in gravibus sceleribus persistunt, persuasi neminem posse perire & damnari, qui colat B. Virginem, eò quòd ipsa sit mater misericordiæ: quæ omnia diabolus eis astutè suggerit, ut per hosce errores & illusiones eos pertrahat in gehennam.* Itaque sollicitè edocendi sunt, ista quidem bona esse, sed nihil profutura sine cura gratiæ Dei semper conservandæ. Quomodo autem corrigendæ sint personæ aliquæ ad externam sui mortificationem nimiùm pronæ, aut putantes visiones se habere, docet *Ludov. de Ponte* in Epist. 20. post ejus vitam. 1893.

§. 3.

1894. §. 3. Confessarius sæpe incidet in animas capaces perfectionis, pro quibus dirigendis indigebit speciali lumine, obtinendo per orationem & per lectionem librorum spiritualium. Ex piis Ascetis collegi sequentia veluti documenta:

1. Non omnes uno regendi sunt spiritu nec uno ducendi modo: modum, quo tu vel alius juvatur, non obtrudes importunè omnibus; & ideo priusquam directionem incipias, conare pœnitentis intimos animi motus constitutionemque perspicere, ut instructiones tuas possis ejus capacitati & naturæ accommodare. 2. Apud unumquemque, excitandum & fovendum est desiderium maximæ perfectionis, quamvis hic vel ille ad eam non putetur perventurus, nam & Deus desideria ad martyrium immisit Sanctis, quos martyres esse nolebat. Attamen ad perfectionem ducantur per gradus & ordinatè: nec statim ab osculo pedum saliendum ad osculum oris, sed transeundum per osculum manuum, operando & imitando actiones Christi, plúsque imitando quàm meditando. 3. Necessaria omnibus est mortificatio aliqua: Probatione etiam opus est, ut videas, quis in anima spiritus dominetur, & quis sit dominans affectus malus, qui primò superandus est: attamen cautela necessaria est in probatione, ubi indoles ad amorem propensa est, aut ubi temperamentum atrâ bile abundat; nam tum facilè oritur inordinata affectio vel nimia dejectio. 4. Sæpe expedit animas eximiis à Deo donis ornatas sibi ipsis subducere quasi per contemptum eorum, quæ recensent, ne si ostendatur æstimatio, illis præparetur

ruina

ruina per superbiam : hinc in obscuritate aliqua continendæ sunt, ut non sciant se scire vel sciri. 5. Animæ adhuc teneræ, quas Deus sibi primò conciliat, molliùs tractandæ sunt; nec est omnino abeundum à divinis consiliis animam suaviter ducentibus: attamen cum nobilioribus animabus & paulùm provectis eâ suavitate disciplinæ utendum est, quæ severitatem contineat: cum illis tamen non est utendum severiore disciplinâ, qui communi sorte feruntur, sed tantùm cum illis potest fieri insolitum probandi genus; apud quos beneficia Dei singularia sunt & insolita, quia gratiæ tum pariformiter affunduntur, ut anima ad difficultates par efficiatur. 6. Animarum nobilium probationes non sint quæsitæ vel apertæ, hoc enim si advertant, facilè ad omnem humilitatis & abjectionis modum sese fingent, sed ita fiat probatio ex re nata, ut non videatur recedere à communi modo vulgares animas dirigendi, hinc communia & levia quandoque imponenda, quasi se ad earum imbecillitatem accommodando, & sic reprimetur superbia fervorque ad gravissimas probationes immoderatior: extraordinarii labores pœnalitatum non debent imponi, sed animæ sic sunt instituendæ, ut illos suâ sponte deposcant. 7. Sequendus est instinctus divini ductûs, qui unicuique propriæ perfectionis mensuram ponit, summa enim & propria cujusque perfectio est Deum sequi: unde cùm certum sanctitatis gradum singulis definiverit Deus, non est altiùs enitendum, quàm quò Deus vocat: hinc anima divinitus ad metum impulsa, abstrahenda non est, sed moderatoris est suo ductu consentire divi-

divino, ne opus Dei, consiliis suis evertat. Et licèt desiderium majoris perfectionis excitandum sit, hoc fiat circa modum proprium, u nempe ea excolantur, ad quæ movet Deus, qu aliquando solam exteriorem vitam homin bus regendam relinquit, modum verò in inte riori tenendum solus docet. 8. Circa eos, qu benignæ sunt indolis, sciendum, in primis nih esse difficilius, quàm discernere virtutem na turali eorum indoli convenientem, eisque ea am difficillimum erit eandem acquirere, na in opere & exercitio natura agit non virtus præsertim cùm natura, utpote innata, sit for tior, usus autem facere debeat virtutes non na tura. Suadendæ tamen & prosequendæ sun sunt virtutes naturæ accommodatæ, nam De gratia naturis se attemperat, ut suaviùs finem consequatur, & homo constantiùs in eum te dat. Nihilominus adhuc indoles ad certa virtutem prona, cùm exercenda est virtus, r primenda sæpe est, ne se nimiùm effundat, & exemplum à Christo datum revocanda, si enim probatio fit, sitne virtutis actus vel indo lis. Deinde in talibus hominibus opinio virtu tis comparatæ eidem comparandæ officit, nam virtutem sæpe putant, quod naturæ est, ideoqu sollicitè edocendi sunt, quodnam sit proprium & supernaturale virtutis motivum, ut ex eo a gere consuescant. 9. Suaviter corrigendi, qu in rebus agendis proprii sunt cerebri & tena cioris judicii: Ad prudentiam spectat non ob firmare mentem ad aliquid faciendum vel o mittendum, sed proponere firmiter, ita tamen ut mutatis causis & circumstantiis immutari finas sine violentia: nec mens ita defigenda e

in unam rem, ut ad alia fortè magis necessaria vel utilia reddatur minùs apta. 10. Nunquam crede illorum spiritui, quos adverteris studiosè extraordinaria sectari, nisi ex certis signis habeas id esse ex impulsu divino. Perfectio uniuscujusque est, *ordinaria* opera *bene* peragere, ut nempe manè bene surgamus, bene meditemur, bene oremus, legamus vel audiamus Missam, bene doceamus, legamus, laboremus, bene comedamus & bibamus, bene ludamus & recremus nos, bene conversemur cum proximo, bene faciamus examen conscientiæ vesperi, bene nos demus quieti: qui hæc bene facit, perfectus est: tum autem bene facit, si faciat tempore ac modo debito, & imprimis intentione purâ quia Deus sic fieri vult, & ut sic adimpleatur sanctissimum ejus beneplacitum.

§. 4. Huc spectant monita quædam & sen- 1895.
tentiæ, quibus ad perfectionem se & alios direxit *Ludov. De Ponte*, & habentur in ejus vita pag. 416. 1. Fac pro Deo, quod potes, & Deus faciet pro te, quod tu non potes. 2. Bene fac parva, & Deus te juvabit, ut possis majora. 3. Ne differas bona tua proposita, quia si jam non facis, quod potes, quotidie poteris minùs. 4. Accipe dulcia hujus vitæ pro amaris, amara pro dulcibus, & habebis pacem. 5. Habeas tu curam Dei & Deus habebit curam tuî. 6. Esto liberalis erga alios, & Deus erit erga te. 7. Da, quod à te petunt, & Deus dabit tibi, quod tu petis. 8. Si desideras implere voluntatem Dei, quare fallis obedientiam properando ad alia, cùm jam habeas, quod desideras? 9. Si turbaris interiùs in eo, quod facis, signum est, quòd in eo quæras aliquid proprium. 10. In me

nihil, in Deo omnia. 11. Ego sum, qui non sum : Deus est, qui est. 12. Verus amor Dei mavult hìc pati quàm gaudere : bibere calicem amaritudinis quàm dulcedinis. 13. Verus amor Dei magìs quærit gloriam Dei quàm propriam. 14. Verus amor mavult dare quàm accipere, & si desiderat accipere, dandi causâ desiderat. 15. Verus amor mavult amare quàm cognoscere, pluris æstimat obedientiam quàm scientiam. 16. Cura facere omnia & sola, quæ Deus vult, & sic ejus voluntatem impleveris. 17. Cura facere voluntatem Dei promptè ac purè, quia ipsius voluntas est, & ut ei placeat, & sic fecerit eam in terra, sicut in cœlo fit. 18. Tantùm ama Deum, quantùm abhorres teipsum. 19. Ille verè abhorret, qui fugit honores & voluptates, quærit verò contemptum ac dolores. 20. Elige pro sociis vitæ paupertatem, contemptum & dolorem, quia hos etiam sibi comites Christus Dominus noster elegit. 21. Quantascumque habeas occupationes, cura eas obire cum tanta pace ac quiete interna, ac si nihil aliud esset agendum. 22. Reprime anxiam cupiditatem absolvendi opus, ut transeas ad aliud, nisi vult malè peractum. 23. Magìs cura in tuis officiis quid te oporteat facere, quàm quid gratiæ & mercedis possis pro illis recipere. 24. Anxia cura favorum accipiendorũ à Deo facit ineptum ad illos accipiendos, quia indicium est exigui humilitatis & intentionis non puræ, & insuper inducit teporem in agendo, dum est magìs intentus, quid recipiat, quàm quid & quomodo agat. 25. Verè humilis judicat se indignum omnibus bonis, dignum verò malis omnibus, indignum præmio, dignum pœnâ. 26. Si vel

sentires te promeritum pœnas inferni, non quereréris de malis, quæ habes, nec de bonis, quæ non habes. 27. Quid Deus tibi debet, vel quid pro illo feciſti, ut queraris eum tibi non dare, quod cupis? 28. Si vis continuò meminiſſe Dei, cura tuîmet obliviſci. 29. Recordabitur tuî Deus, ſi tuî tu obliviſcaris. 30. Meî obliviſci eſt obliviſci mei honoris, voluptatum, ſanitatis, vitæ, conſolationum etiam ſpiritualium, & quidquid meam in rem eſt, niſi quantùm Deus me vult meminiſſe propter obſequia ſua & majorem gloriam. 31. Plùs cura mortificationem quàm contemplationem, quia immortificatus quærit orationem, ſed non invenit, mortificatum autem ipſa oratio quærit & invenit. 32. Experientiâ novi timorem infantûm eſſe pœnam ſuperborum. 33. Juſtitiæ divinæ eſt, ut qui vanè & ſine cauſa gloriatur, etiam vanè & ſine cauſa timeat. 34. Propinquus eſt malo, qui propter ignaviam contentus eſt minore bono. 35. Procul à malo eſt, qui ſemper quærit majus bonum. 36. Deus illi ſe manifeſtat, qui humiliter ſeipſum abſcondit. 37. Deus illi ſe abſcondit, qui vanè ſeipſum oſtentat. 38. Lingua terræ eſt, loqui bene de ſe, malè de aliis, nunquam de Deo. 39. Lingua cœleſtis eſt, loqui malè de ſe, bene de aliis, ſemper de Deo vel pro Deo. 40 Relinque litteram imperfectam, cùm Deus te vocat, quia plùs valet res bene cœpta quàm malè finita. 41. Tunc Deus te ordinat, cùm obedientia tuas cogitationes diſturbat. 42. Summa miſeria abundare conceptibus, egere affectibus, divitem eſſe veritatum, egenum virtutum. 43. Homule, diſpone domui tuæ, cras fortè morieris. 44. Simula-

crum Divinitatis est facere bonum sine turbatione, cum amore sine quæstu, cum magnanimitate sine præsumptione. 45. Villice iniquitatis, vide quid agas, cras fortè reddes rationem villicationis tuæ.

1896. *Q. 280. Quid observare debeat Confessarius, si advertat pœnitenti suo immitti à Deo varias consolationes vel desolationes internas.* R. Sequentia colligi ex piis Ascetis, quæ servire possunt pro aliquali directione:

§. 1. Consolationes seu visitationes divinæ non omnibus contingunt æqualiter: Tyrones sunt velut in hyeme, in qua sol communiter latet, & potiùs sunt frigora ac frequentes pluviæ. Proficientes sunt in Vere, in quo est major varietas; sæpius tamen apparet sol. Perfecti sunt in æstate, in qua multi æstus continuusque ferè sol: sunt tamen etiam hìc quandoque nubila, tempestates & horrendi fragores, qui non diu durant, sed inter illos medios sæpe sol erumpit clarior, aut affulgent mira fulgura divinarum illustrationum, quæ sereno cœlo non apparuissent. Expectandæ autem sunt à Deo non extorquendæ consolationes: & media obtinendi sunt, 1. petere moderatè, quantùm Deo placet & tibi expedit. 2. Accuratè obire exercitia spiritualia ordinaria, maximè in summis ariditatibus. 3. Humilem esse & gratum, quando Dei visitationes adveniunt. 4. Moderatè sollicitum esse in eis conservandis. 5. Sequi, quò impellunt, & conari capere fructum, ad quem tendunt.

1897. §. 2. Indicia advenientis consolationis sunt, impulsus subiti & admonitiones animæ, ut attenta sit & quieta: item desiderium fervens

vens & confidens petitio interni Dei colloquii.

§. 3. Indicia præsentis Dei visitationis sunt, 1898.
1. quædam subita & sine naturali causa facta quasi commutatio animæ à priori statu obscuro vel tepido vel timido. 2. Cognitio Dei vel veritatis alicujus cum nova luce vel modo insolito, cum satisfactione, quiete & suavitate, generans odium vanitatis alicujus, vel motum peculiarem ad Deum vel virtutem. 3. Subita dilatatio mentis & desiderium perfectionis, quod semper est certissimum Dei præsentis indicium: item amor puritatis, mortificationis, exercitii virtutum, imitationis Christi, perpetuæ conversationis & unionis cum Deo. 4. Acquiescentia circa Deum virtutesque vel res divinas. 5. Elevatio quædam animi ad laudes & complexus Dei, idque cum suavitate, nam hìc semper comeditur favus cum melle & bibitur vinum cum lacte. 6. Sensus humilis de se solito profundior. 7. Acceptatio contemptûs pro Deo, sine molestia. 8. Facilis despectus rerum omnium mundanarum, quæ cor jam dilatatum implere non possunt, adeoque quod jam à solo Deo sentitur impleri posse. Reprimendus est autem impetus, quo anima motûs divini suavitate ebria vix sese continet, nihil non agit, quasi vult Dei consilia penetrare, suisque viribus & conatibus divinum opus prævenire vel augere, ac divinæ gratiæ opem quodammodo superare.

§. 4. Indicia abeuntis visitationis sunt, 1. 1899.
si hæc remittant & anima redeat ad dispositionem quasi naturalem & ordinariam. 2. Solita inquietudo, timor, obscuritas, licèt absque peccato sint & à Deo immittantur. 3. Solita ariditas &c.

1900. §. 5. Visitationes diversimodè fiunt, 1. in figuris & speciebus, quæ cadunt sub sensus ; sic Moyses vidit Deum in rubo. 2. In imaginatione seu phantasia per figuras & similitudines velut sopitæ animæ irruentes cum impetu, claras, jucundas, plerumque hactenus incognitas, multiformes, vivas ; longè efficaciores illis, quas discursu formamus, affixas animæ & diuturnas: sic Petrus vidit in linteo omnis generis animalia. Ut autem hæ perfectæ sint, debet à Deo explicari earum sensus. 3. Quandoque sunt merè intellectuales, & hæ sunt perfectissimæ omnium , dæmonis fraudibus non obnoxiæ. 4. Sequitur actualis unio omnium potentiarum inter se & cum Deo, quod fit, si memoria semper recordetur Dei præsentis, intellectus perpendat magnalia , voluntas amore plena sit, imaginatio varias Dei imagines formet , in quas appetitus à creaturis abstractus feratur , si denique sensus & caro exultent & delectentur in eo , quod animus sentit , idque amplectantur silentes ab omni creatura & delectatione terrena. 5. Adhæc gignitur quædam experimentalis cognitio Dei, nam quasi palpatur præsens Patris omnipotentia in subitis mirandis mutationibus & dispositionibus ; Filii sapientia videtur in repentinis illustrationibus; Spiritûs S. bonitas gustatur in excessibus & suavitatibus amoris ; aliquo interno gustu & sensu discernitur Deus , sed hoc est *manna absconditum , quod nemo scit, nisi qui accipit*, Apoc. 2. ỳ. 17.

1901. §. 6. Signa boni spiritûs & visitationum divinarum sunt, 1. si omnia sint conformia veritatibus catholicis & tendant ad finem bonum. 2. Si sint in sola parte superiori animæ, vel in hâc

hac primò ortæ, licèt etiam ad inferiorem transeant, nam solus Deus potest immediatè agere in partem superiorem animæ. 3. Ab expertis dignoscuntur quodam sapore & sensu interno divinis locutionibus & motibus proprio nec verbis explicabili. 4. Bonæ sunt, si sensum & saporem quendam humilitatis in fundo cordis imprimant. Effectus autem hujus humilitatis sunt, non desiderare res extraordinarias, revelationes vel raptus: nec propendere ad exercitia virtutis singularia, quæ admirationi sint, sed quantùm in se est, totum hoc fugere, ponendo sanctitatem in ordinariis. Præterea indignum se omnino judicare donis illis Dei, non extollere se, nec de se velut sancto præsumere propter talia, sed habere se velut ingratum Deo pro tantis; non ideo se in animo præferre aliis, optare & gaudere de contemptu propter talia, si v. g. Confessarius judicet talia esse deceptiones diaboli; habere simul magnam cognitionem sui nihili, hanc enim adducunt talia lumina Dei; non posse ex eis in vanam gloriam assurgere; pro viribus talia occultare; cùm advertuntur initia extraordinariæ visitationis, refugere ad humilitatem & quasi nolle admittere, quantùm in se est, nisi aliter placeat Deo. Ex his sequitur Deum non ostendere talia superbis & subjectis vanæ gloriæ, ne sint eis in ruinam: unde si quæ sunt in superbis, sunt à proprio spiritu vel dæmone meridiano. Deinde sequitur miserè decipi illos, qui putant se à spiritu bono talia habere, si optent ejusmodi res extraordinarias, aut cùm habere videntur, si ideo se magni faciant, si contemnant non habentes illas, si sensa sua

leviter manifestent quasi in aliorum utilitatem id faciant, si tristentur animumque dejiciant, cùm ab aliis contemnuntur, si simul superbiæ tentationes admittant & glorientur de gratia devotionis, sibique complaceant, aut sibi persuadeant, quòd suâ diligentiâ obtinuerint, quòd major sit, quàm revera est, quòd in illa alios excedant, quòd illâ meliùs utantur quàm alii. Misceri tamen possunt rebus bonis etiam tales tentationes vanitatis, imò & aliquid potest quandoque adhærescere, sed leviter & non diu, aut certè illæ extraordinariæ gratiæ reddentur suspectæ. 5. Signum aut effectus boni spiritûs est resignatio proprii judicii & voluntatis in manus Dei & illorum, qui loco Dei sunt. 6. Desiderium patiendi pro Deo. 7. Mortificatio passionum eò præcipuè tendens, ut internas animæ labes, immoderationem omnem & imperfectiones etiam soli Deo cognitas emendet. 8. Pax & quies, quæ in anima relinquitur cum conquiescentia, licèt initio sit reverentialis timor. Atque hæc pax & suavitas oritur in solis justis, inducitque disgustum omnis carnalis & mundanæ voluptatis; in peccatoribus autem, quibus resistit spiritus bonus, excitatur turbatio, quia malo horum spiritui contrariatur. 9. Lachrymæ & teneritudines aliquæ cordis possunt esse à natura, aut etiam à malo spiritu; an autem sint à bono, explorandum est ex aliis simul signis. 10. Si simul excitentur pravi motus, aut res indecoræ exhibeantur, meritò suspectæ sunt tales visitationes.

1902. §. 7. Causæ, cur non dentur vel subtrahantur consolationes, sunt, 1. quia sæpe nobis expedit non habere, eò quòd nesciamus uti, aut quod

quòd in vitium essent abituræ, aut in valetudinis detrimentum. 2. Quia similibus abutimur aut antehac abusi sumus ad vanitatem vel gloriam propriam, nam difficile est hæc Dei dona modestè amplecti, & saltem anima sæpe illis utitur ad gulam quandam spiritualem, aut ad inanem de se opinionem, ex quo fit, ut in gratiarum actione sit parca, & parcior in practico talium bonorum usu, cùm tamen familiaritas divina humilem Dei adorationem procreare deberet, ac menti humanæ ingenerare, tum reverentiam ergo opus hoc solius Dei, tum fervorem majorem in obsequio divino. 3. Quia socordes sumus in recollectione interna: impleri enim non potest visitationibus divinis anima, quæ impletur distractionibus & curis sæcularibus, quia ubi vas vacuum non adest, stat oleum, 4. *Reg.* 4. 4. Quia in exercitiis ordinariis necdum sumus perfecti. 5. Ut sciamus solius Dei bona esse, & ferventiùs desideremus. 6. Ne abstrahamur ab aliis negotiis vocationi debitis. 7. Ut exerceamus solidas virtutes positas in Deo & non in consolationibus, atque sic impensis nostris & de nostro quasi laboremus Deo. 8. Ob defectum mortificationis, avulsionis à creaturis, abnegationis perfectæ suî. 9. Ad probationem, mortificationem, patientiam exercendam, & ad majus meritum nostrum.

§. 8. Desolationes plurimùm juvant ad virtutem: in frigore planta dilatat radicem profundiúsque mittit, in calore fructum protrudit: desolatio est frigus, consolatio calor; utrumque necessarium est ad mittendã radicem deorsum & faciendũ fructum sursum, *Isaiæ* 37. 1903.

1904. §. 9. Nobiles animæ in mœroribus quandoque relinquendæ sunt, nam singulare hoc est Dei consilium, tum ut expiet incipientium peccata, tum ut in humilitate contineat mentes, quæ adhuc contaminatæ ad amplexus divinos anhelant, tum ut fortes animas ad magna præparet: Et quis pœnas à Deo sancitas consolatione suâ minuere attentet? aut fortasse non æquè divinæ justitiæ litandum est ac clementiæ? Quin & profectorum virtus in mœrore probanda est & augenda, ut etiam discant Dei dona majori cum puritate conservare. Cùm Domino placet quiescere vel dormire, quis servorum eum interpellare audeat? Etiam assuescat anima tum interiori silentio, & ita Deo propter Deum non propter divina dona amor purior probatiorque deserviet. Cavendum itaque, ne tum negligantur ordinaria: potiùs addendum aliquid quàm demendum, quia in tædio gustus est Deo, & majus meritum virtutis.

1905. §. 10. Tempore desolationis vel tentationis duo maximè observanda sunt, imprimis nihil tum deliberandum vel innovandum circa bona proposita, sed perseverandum in constitutis tempore divinæ consolationis. Deindè profundè agnoscenda sunt hæc, 1. quòd Deus te tractet, uti mereris, imò plùs demeritus es, nihil autem boni debetur tibi. 2. Talia petiisti, quoties Dei voluntatem in te fieri petiisti: quid nunc quereris & deprecaris? 3. Amanti animæ satis sit Deum sic velle, quare patere sine recursu ad Deum, sine oratione, ut libereris, decet sic nos ipsos velut tacitas hostias immolare: *In illo die me non rogabitis quidquam*, inquit Christus

Joan.

in. 16. v. 23. *Hæc mihi sit consolatio libenter velcarere omni mundano solatio*, Tho. de Kempis l. 3. c. 16. Si tamen sentias te fatiscere, confidenter recurre ad Deum. 4. Multa & magna ex amore Dei pati, dicebat *sanctus Ignatius* esse compendiosissimam ad perfectionem viam, quia anima hìc ab omni creatura & solatio suo abstracta soli Deo affigere se debet.

Q. 281. *Quid observare debeat Confessarius hominis tentationibus variis agitati vel tribulati* R. §. 1. Quomodo resistendum sit tentationibus circa fidem, judicia temeraria, cogitationes blasphemas, dixi l. 1, à n. 551. Quomodo tentationibus circa castitatem, dixi l. 3. p. 1. n. 914. Remedia valde bona contra præsentem quamcunque tentationem suggerit *Stoz.* l. 2. à n. 169. præcipua sunt, cogitare Deum judicem sibi hìc esse præsentem, qui certissimè puniet: tentationem esse à dæmone, qui idem accusator erit; jam agi, ut vel Deo vel dæmoni placeas, & utri voles placuisse, quando morieris? Si te sentias velut imparem tentationi, recurre ad Deum per preces, dicendo, *domine, vim patior, responde pro me*: *Domine adjuva me, salvum fac servum tuum domine*: *Domine salva me, pereo*: *Egone peccabo in conspectu tuo domine? non faciam.* Si nec hoc juvet, sensum doloris fac tibi per morsum linguæ vel pressionem carnis, cogitando, *momentaneum est, quod delectat*; *æternum*, *quod cruciat*: muta situm corporis; fac aliquid aliud, quod primò occurrit; converte phantasiam ad quidvis primò obvium. 1906.

§. 2. Si pugnaveris cum tali tentatione, non statim judica te succubuisse, quamdiu enim molestiam attulit & optasti non habere, ei non con- 1907.

consensisti: Monetque *Gerson* apud *Rayn.* in Hister. Tom. 16. f. 1. pu. 8. n. 38. valde errare illos, qui censent se liberandos importunitate cogitationum fœdarum, blasphemarum, hæreticalium aliarumque similium, si semper eas confiteantur, cùm è contrà sic augeatur timor & magìs infigatur tentatio, quæ oblivione aut contemptu meliùs fuisset dissipata.

1908. §. 3. *S. Bonav.* Opusc. cui titulus, *Remedium defectuum Religiosi*, c. ult. sic habet. *Si de prædestinatione aut præscientia Dei diabolus tibi aliquam tentationem immiserit, sic ei respondeas: quidquid sit de me, certum est te esse damnatum: si autem & ego damnabor, & post hanc vitam Deum meum habere non debeo, habebo per totum tempus vitæ præsentis, & tantò ardentiùs, quantò breviùs novero me habiturum. Et tu diabole, si tecum esse oportet, scias, quòd tamdiu in Dei servitio perseverabo corde, ore, opere, omni membro, omni momento, quamdiu possum.* Simili modo procedit *Gerson*, quem refert *Tann.* in fine Tr. de Prædest. n. 10. *In hac recogitatione, si fortè damnandus est, humiliatus dicit. Justus es Domine & rectum judicium tuum. Non quòd damnationem eligat, absit, quia nec Deus hoc vult ipsum velle, sicut nec peccare nec desperare, dum viator est, dicit potiùs cum Job, Etiamsi me occideris, tamen in te sperabo. Et conversus ad Dominum cum pio & humili affectu, scio inquit, æquissime judex quoniam damnati in inferno te odiunt, te injustum, te invidum, te crudelissimum judicant, te blasphemant, tibi sanctisque omnibus ore rabido maledicunt, scio, quòd illic constitutus (heu me miserum) sic agerem: at verò dum interim affectibus tam efferis & blasphemis careo, amo te, qui solus es amabilis, te justissimum, te amantissimum, te clementissimum dijudico, te collaudo,*

laudo, tibi sanctisque omnibus tuis ore pio benedico, quidquid postremò de me futurum ordinaverit voluntas tua; credo & ore profiteor, quoniam nulla est iniquitas apud te, qui sanctus es in omnibus operibus tuis. Subdit n. 16. *Quoniam ignotum est, quos vult inter homines Deus, & qualiter salvos fieri, operandum est bonum, relinquendo Deo judicia in futurum.* Hìc obiter notandum, non expedire, præsertim apud indoctos, loqui, minùs concionari de hoc mysterio, asserendo aliquos esse prædestinatos, alios à Deo reprobatos, utì monet *S. Aug.* De dono Persev. c. 22. sed si opus sit de prædestinatione loqui, sic esse loquendum, quòd omnes ex Dei gratia prædestinati esse censeamur.

§. 4. Quosdam fatigat hæc tentatio, an potiùs vellent hæc vel ista mala, aut etiam damnationem æternam subire, quàm hoc vel illud peccatum committere; & quia non videntur se plenè posse resolvere ad potiùs subeunda ista mala aut etiam damnationem, timent ne hocipso in peccatum consentiant. *Gerson* Tr. 8. super *Magnificat* partit. 3. huic tentationi sic obviat: *Dicat*, inquit, *neutrum eligo, displicet peccatum, horreo incendium: nunc incendium non incumbit eligendum.*, *Quòd si vehementiùs urgeatur aliquis eligere, quid ageret adveniente tali casu prout erat martyrium tempore Tyrannorum, respondeat se humilians sub Deo & S. Angelo ejus, dicatque, dominus non patiatur me tentari supra id, quod possum, & si casus eveniret, qualem proponis, spero in Domini bonitate, quòd faceret cum tentatione proventum, ut possem sustinere, vel aliter quàm per peccatum evadere. Caveat igitur arroganter prædicere cum Petro, etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo, dicat potius, imperfectum meum viderunt oculi tui, sis* 1909.

adju-

adjutor in opportunitatibus, in tribulatione, ante talem tentationem me non inducas. Itaque vult *Gerson* opus non esse alterutram partem positivè eligere, sed excludendam talem comparationem saltem velut otiosam cogitationem, uti dixi n. 732.

1910. §. 5. Fatigat etiam quosdam tentatio, ut aspicere non audeant res aliquas, licèt de se honestas, imò etiam Christum Crucifixum, & si aspiciant, dicunt in se concitari turpes motus aut imaginationes fœdas, creduntque se in ista consentire. Non puto cedendum esse his timoribus, sed directè contrà faciendum, permittendo quidquid inde nascitur, id enim est contra voluntatem, & plerumque nascitur propter illum ipsum nimium timorem. Quare tentatus directè aspiciat talia, aut faciat illa, quæ omitti vult ejusmodi stulta tentatio, alioquin nunquam vincet. & dœmon tandem eò adducet, ut ad omnia sic timeat, atque ita nec confiteri nec communicare audebit, timens ex his similes effectus, quos phantasia vel dæmon similiter causare poterit.

1911. §. 6. Motiva ac modos consolandi hominem tribulatum proponit fusè *Lohn.* de convers. Apost. p. 2. c. 3. ubi initio docet consolationem debere esse piam, ordinatam, suavem opportunam. Postmodum suggerit motiva speciatim consolandi eos, qui affliguntur, ob tristitiam animi, paupertatem, jacturam bonorum temporalium, detrimentum famæ vel honoris, mortem alicujus, persecutiones, graves tentationes. Ibidem c. 2. §. 9. proponit consolationem personæ interiùs afflictæ, & speciatim contra Monialium tentationes, quæ præ-

præcipuè sunt, tædium ob solitudinem religiosam, desolationes internæ, aversio Superiorum, prolapsiones in peccata & defectus.

§. 7. Id solatio esse debet quibuscunque & ex quacunque causa afflictis, quòd afflictio ex amore nostrî immissa sit vel permissa à Deo, eam dirigente in bonum nostrum: ac reipsa est maximum Dei beneficium, dummodo sciamus applicare nobis & bene uti. Certè tota doctrina Christi consistit in triplici amore, mortis sensuum, abjectionis, afflictationum. Et sicut anima corpori de se mortuo conjungitur, sic mens divina unitur animæ carenti vitâ naturæ & sensuum: item sicuti nemo adit vitam gloriosam, nisi mortuus vitâ naturali, ita nemo init vitam spiritualem, nisi defunctus vitâ sensuali, quod fit, si tribulationes patienter admittantur & animosè sustineantur. *Si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & justa probatio pro summo solatio*, *Tho. de Kempis* l. 3. c. 16. 1912.

Q. 282. *Quid observare debeat Confessarius hominis scrupulosi vel meticulosi.* R. §. 1. *Conscientiæ scrupulosæ malum curandique difficultas iis, qui scrupulos experti sunt, tam est evidens, ut ejus meminisse neteſſe non sit: illis verò, qui nunquam ita afflicti fuêre, tam insolens, ut vix credibilis appareat. Sanè tarnificina est intolerabilis, amaror vitæ spiritualis, insigne profectûs impedimentum, tinea actionum, corporis & potentiarum flagellum, tristitiæ & perturbationis barathrum, cordis ac animi tabes, sæpe tam fera, ut die â morte infelicior censeatur & ad desperationem usque adducere posset*, *Schorrer* Theol. ascet. p. 3. s. 2. c. 6. n. 4. ideoque debet Confessarius erga sic afflictos esse summè patiens & blandus. 1913.

§. 2. Quæ sint causæ scrupulorum, an hi sint 1914.

uti-

utiles, quomodo dignoscendi, quid in genere observandum sit circa directionem scrupulosorum, dixi l. 1. à n. 512. Et à n. 541. quomodo procedendum sit cum scrupuloso circa peccata præterita & eorum confessiones, possuntque etiam videri dicta hìc à n. 611. 1221. Quomodo procedendum sit cum illo, qui timet, ne variis tentationibus internis consentiat, dixi l. 1. à n. 545. Et à n. 556. quomodo cum illo, qui semper timet, ne cum dubio operetur. Quomodo verò procedendum sit cum scrupuloso circa Horas Canonicas, dixi l. 4. à n. 1350. Quomodo cum scrupuloso circa Missam legendam, dixi hìc à n. 160. Nec jam occurrit aliquid ad ista addendum.

1915. *Q.* 283. *Quid observandum sit Confessario illius, qui deliberat de re aliqua, & præcipuè de statu vitæ eligendo.* R. Proponat & explicet ei sequentia, quæ potissimùm desumpsi ex libello Exercitiorum S. P. N. *Ignatii.*

§. 1. *Electionem vitæ fundamentum pono*, inquit, *S. Greg. Naz.* orat. 23. *ex quo bene aut malè nobiscum agatur*: nam æternitas pendet à morte, mors à vita, vita ab electione: unde hoc opus gravissimi momenti est, in quo agitur de negotio omnium maximo, quod est æterna salus propriæ animæ. Et quid proderit etiam per centum annos aliter vixisse vel egisse, quàm voles te fecisse in morte & æternitate?

1916. §. 2. Profundè intelligendum est, 1. finem omnis hominis & omnium actionum humanarum esse, *in hac vita servire Deo secundùm sanctissimum ejus beneplacitum, & in altera vita, æternum salvari.* 2. Ad eum finem assequendum datas esse nobis omnes creaturas ipsasque etiam potentias

tentias animæ & corporis veluti media necessaria & opportuna, dummodo eis utamur, utì Deus vult nos eis uti. 3 Certas à Deo actiones à nobis requiri, certum vivendi modum & statum, in quo nobis speciales gratias dabit ad finem certò assequendum, non daturus, si culpâ nostrâ tales actiones vel statum illum neglexerimus, quamvis negaturus non sit sufficientem gratiam, cum qua damnantur, quicunque damnantur.

§. 3. Difficile est eligere vel agnoscere, quid 1917.
à nobis fieri velit Deus, & quæ media nobis ordinaverit, nescimus enim, an nobis magis profuturæ sint divitiæ quàm paupertas, an honores magis quàm contemptus, an hic potiùs status quàm ille, hæc potiùs actio quàm ista: & tamen omnis error in hoc negotio damnosus est & valde periculosus: hinc *sequitur* 1. quantùm est ex parte nostra, nos debere esse in omnimoda indifferentia & æquilibrio ad omnes vias, officia & actiones aggrediendas, & ad usum omnium creaturarum, nec plùs propendere debere ad hanc quàm ad illam partem, sed debere exquirere & exspectare Dei voluntatem ac nutum, sicuti servus Domini, aut instrumentum aliquod exspectat motum manûs se moventis, ita ut non potiùs velimus hoc quàm illud, nisi secundùm Dei voluntatem, quam quærimus cognoscere. Et hæc indifferentia sive æquilibrium tanti momenti est, ut quamdiu illam non habet aliquis, nõ sit dispositus ad deliberandum vel eligendum. *Sequitur* 2. si quis perfectus esse velit, non tantùm indifferentem esse debere, sed etiam magis propendere ad id, per quod finis ille suus & salus

æterna potest perfectiùs & securiùs obtineri, si-cèt in se difficilius esset, quia hoc Deo magis placitum est, & rectæ etiam rationi conformius, meliúsque ad finem ducit.

1918. §. 4. Aliæ dispositiones ad electionem rite faciendam sunt, 1. animum huic rei totum & seriò intendere, cæteris omnibus negotiis tantisper sepositis. 2. Animum habere pacatum & tranquillum: tum autem erit pacatus, si nullis agitatus variis spiritibus vires naturales suas liberè exerceat. 3. Nullas admittere rationes, quæ non sint è cœlo, seu quæ sapiant carnem & sanguinem, aut recidant ad humanum aut terrenum aliquid, sed omnia debent manare ex uno illo principio, quod est, *desiderium gloriæ Dei & salutis suæ æternæ*, quem sincerum animum si habuerit electurus, fiduciam certam potest habere, quòd Deus non finet eum decipi, qui cùm sæpissime se offerat non quærentibus vel petentibus, se non subtrahet homini eum in toto corde & veritate imploranti. 4. Maximè cavendum, ne potiùs concludat de mediis quàm de fine, unde malè fieret, si prius decerneret, v. g sibi comparare Beneficium ecclesiasticum, & tum postea vellet quærere perfectè servire Deo: Itaque qui vult bene deliberare & eligere, debet totum se offerre Deo, & solùm conjicere oculos in finem suum ultimum, ac tum deliberare an his vel illis mediis uti debeat necne ad illum finem assequendum.

1919. §. 5. Finis ultimus semper spectandus & regula in omnibus eligendis est hæc, *Dei honor & obsequium, nostraque æterna salus*, ita ut quidquid nobis magis deserviet ad hunc finem id nobis eligendum sit, quod minùs eò conducet, id non sit eligendum. §. 6.

§. 6. Tres sunt modi eligendi & agnoscendi Dei voluntatem circa se, *Primus* est, si divina virtus voluntatem nostram sic impellat, ut sine mora & indubitanter sequatur impulsionem divinam, sicut legimus Paulo & Matthæo accidisse vocante Christo. *Secundus* est, si in oratione vel extra illam, voluntas Dei satis clarè cognoscatur, eò quòd internè quasi sentiatur & innotescat tempore consolationis, discernique possit esse à Deo hanc motionem ad tale quid faciendum. *Tertius* est, si quis animo tranquillo consideraverit finem, ad quem à Deo conditus est, & discussis hinc inde rationibus mediisque ad talem finem assequendum opportunioribus, elegerit hoc, per quod se putat commodiùs securiúsque perventurum ad eum finem suum. *Primus modus* planè extraordinarius est, nec à Deo petendus aut exspectandus. *Secundus modus* adhiberi potest, si nempe homo sine ulla ratiocinatione aut discursu circa rem deliberandam adhibito, post orationem statuat se in conspectu Dei cum resignatione & desiderio cognoscendi divinam voluntatem, proponatque menti suæ rem, de qua deliberat, ac paulùm inhæreat defixo in Deum animo, & observet, an sentiat in anima sua inclinationem ad hoc vel illud, an experiatur circa hoc vel illud consolationem & veluti quandam acquiescentiam, an è contrà desolationem & veluti fugam seu repugnantiam internã. Et hi motus postea Directori proponendi erunt, ab eoque examinandi juxta regulas discretionis spirituum. Sæpius autem usurpari debet hic modus, & videndum, an perseverent istæ motiones, tendantque semper in Deum & non incipiant se inflectere 1920.

ad aliquid terrenum: quod si fiat, aut contrariæ vel dubiæ motiones quandoque succedant, explicet eas Directori, qui discernet, quænam sint bonæ vel malæ. *Tertius modus*, in quo intellectus voluntatem adducit ad eligendum longè securior & firmior est, debetque semper adhiberi ab omnibus, nam rari primo modo vocantur, secundo autem non poterunt tutò juvari omnes quia non omnes sentiunt istas consolationes, & sæpe sentiunt illas jam in hanc jam in illam partem, præterea difficile est discernere, an hæ consolationes & motus à Deo sint & an non insinuet se amor proprius vel alius inordinatus affectus, unde debebit secundùm tertium modum per viam rationis & intellectûs ab omnibus institui electio.

1921. §. 7. Duplici modo potest institui hæc electio per viam intellectûs, *Prior modus* est, 1. ut præmissâ oratione, quâ Dei lumen implorabo, proferam in medium rem deliberandam v. g officium, sitne acceptandum an rejiciendum. 2. Adducto ante oculos creationis meæ finis qui est *Dei obsequium & mea salus*, in neutram declinabo partem, sed velut in medio æquilibrio subsistam, parato interim animo, ut in eam partem totus ferar, quam novero divinæ gloriæ & saluti meæ fore aptiorem. 3. Obsecrabo Dei clementiam, ut dignetur mentem instruere & impellere voluntatem, quocunque potiùs mihi tendendum sit. 4. Perpendam quænam commoda ad finem meum assequendum accedent ex tali officio, & quænam ex eodem incommoda ac pericula impendeant: præterea quænam non admisso illo officio tam commoda quàm incommoda possim exspectare, 5. Hæc pro

præmissis ratiocinabor in utramque partem, comparando commoda & incommoda, ac juxta ipsius rationis dictamen sepositò omni carnis appetitu eligam hoc vel illud. 6. Electionem factam, in oratione offeram Deo, perfectè demum, si ei placet, recipiendam & stabiliendam. In hac oratione observabo, quomodo sim affectus, & quos motus sentiam, referamque Directori, ut eos mecum discernat, & declaret, an electionem bene instituerim necne.

§. 8. Posterior modus bene eligendi per viam intellectûs est, 1. præmissâ de more oratione, quâ Dei lumen imploratur, excutiam fundum cordis mei, & videbo, an affectus omnis, quem habeo ad hanc rem vel illam, proficiscatur ex amore & intuitu solius Dei, an verò fortasse ex aliqua causa naturali vel occulto amore meî & desiderio commoditatis, honoris aut boni temporalis. Si in meipso persentiscam, quòd solo intuitu Dei & salutis meæ ducar ad hoc potiùs, quàm ad alia, signum est velle Deum, ut hoc eligam & non alia, nam omnis affectus, qui purè ad Deum tendit, ex Dei bonitate cœlitus infunditur. 2. Considerabo, si quis mihi vir amicissimus, cui omnem perfectionem optarem, occurreret dubius super electione hujusmodi, quidnam ego illi decernendũ maximè essem consulturus: quo animadverso agendum & mihi ducam, utì suaderem alteri. 3. Mecum insuper reputabo, si mors ingrueret, quem me mallem observasse modum in præsenti deliberatione: juxta hunc igitur eligendum nunc esse facilè intelligam. 4. Prospiciam, quando pro tribunali fistar judicandus, quo me consilio hac in re usum esse 1922.

vellem, quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim securus. His perpensis concludam electionem, & utì ante offeram Deo comprobandam.

1923. §. 9. Qui deliberat de statu vitæ ineundo, scire debet tres in genere esse status, *sæcularem, ecclesiasticum, religiosum*, ad quorum unum Deus unumquemque vocat, & non omnes ad eundem, quia Deus est sicuti magnus Paterfamilias, qui vult unum sibi servire in hoc, alium in alio officio, unum domi, alium foris &c. Hi generales status subdividuntur in particulares; nam *Sæcularis* est vel Matrimonii vel Cœlibatûs, & in utroque aliqui sunt mercatores, juristæ, medici, opifices, milites &c. *Ecclesiasticus* est vel cum cura animarum, utì Parochi, vel sine illa cura, utì Canonici, Vicarii, Sacerdotes super patrimonio suo ordinati &c. *Religiosus* est vel illorum, qui contemplationi & sibi solis serviunt, utì Carthusiani; vel aliorum, qui in actione externa occupantur, ut Religiosi bello addicti pro Ecclesia; vel aliorum, qui mixtam in utroque vitam habent, & non tantùm sibi sed etiam proximo quoad spiritualia serviunt, ut Carmelitæ, Augustiniani, Franciscani, Dominicani, Jesuitæ &c. Quisque debet se primò resolvere ad statum in genere, postea ad statum in particulari, & denique ad statum in individuo.

1924. §. 10. Singuli isti status afferunt sua commoda in ordine ad salutem consequendam: *Sæcularis*, per eleemosynas, per piam educationem prolium, per bona exempla apud domesticos, per administrationem justitiæ, defensionem patriæ &c. *Ecclesiasticus*, per frequentationem

tionem chori, per decantationem divinarum laudum, per administrationem Sacramentorum, per occupationem ferme continuam in cultu divino, per occasionem benefaciendi pauperibus amicis & aliis &c. *Religiosus*, per observationem votorum substantialium, per separationem à rebus mundanis, per meditationes & alia pia exercitia, quæ regula præscribit, per vigilem curam Superiorum, per bona exempla Confratrum &c. E contrà etiam singuli illi status habent sua incommoda, eò quòd afferant occasionem & pericula peccandi, *Sæcularis*, per injustitiam, avaritiam, discordias in conjugio, exempla mala corrupti sæculi, bella, lites, persecutiones invidorum &c. *Ecclesiasticus*, per nimiam libertatem, conversationes periculosas, abundantiam eorum, quæ sunt illicia peccandi &c. *Religiosus*, per tentationes, quæ aliquando causantur, ob solitudinem, indiscretionem Superiorum, immortificationem Fratrum, cum quibus agendum est &c.

§. 11. Ut deliberans eligat, non debet ad hoc præcisè attendere, quis status sit in se perfectior, alioqui omnes deberent fieri Religiosi, sed attendere debet, quis status respectivè ad se sit melior, id est, quis status futurus sit magis accommodatus, *ut ipse melius serviat Deo in hac vita, & in altera securius salvetur*, consideratis omnibus, tam quæ in ipso deliberante sunt bona vel mala, uti sunt bonæ vel malæ inclinationes naturales, boni vel mali mores aut habitus; quàm quæ in ipsis statibus sunt, & possent concurrere ad promovendam in ipso virtutem vel vitia. Et quia multi hoc non considerant, malè eligunt, licèt fiant Religiosi, qui si in sæ- 1925.

culo manſiſſent, fuiſſent ſalvati, nunc damnantur, quia eligunt ſtatum reſpectivè ad ſe non convenientem, & in quo propter naturam ineptam vel habitus pravos non obſervabunt illa, quæ in tali ſtatu ſunt obſervanda.

1926. §. 12. Nemo deliberare debet de eo ſtatu, in quo non putat ſe cum ordinaria Dei gratia poſſe vitare peccata mortalia: hinc qui non putat ſe poſſe hæc vitare in ſtatu ſæculari, deliberare debet de ſolo ſtatu eccleſiaſtico & religioſo: qui non putat ſe in ſtatu eccleſiaſtico poſſe eſſe caſtum & ſobrium, de hoc ſtatu deliberare non debet, cùm hic ſtatus det maximas occaſiones ad peccata in iſtis materiis: ſimiliter qui non putat ſe poſſe caſtè vivere, deliberare non debet de ſtatu religioſo. Et deceptio magna eſt, ſi cogitet, *emendabo hoc vel illud vitium, ſi fuero eccleſiaſticus vel Religioſus*, nam per emendationem aliquam præſentem priùs probare deberet, an ſpes ſit, quòd aliquando plenè emendaturus ſit.

1927. §. 13. Inchoaturus deliberationem det ſe Orationi, dicens cum Paulo, *Domine, quid me vis facere?* & cum Salomone, *Da mihi ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, ut ſciam, quid acceptum ſit apud te &c.* Poſt orationem, ſic diſcurrat ſecum. *Ad illum ſtatum Deus me vocat, in quo omnibus conſideratis, quæ in me & in iſtis ſtatibus ſunt, ego potero meliùs ſervire Deo & ſecuriùs ſalvari, atqui conſideratis omnibus, quæ in me & in iſtis ſtatibus ſunt, ego potero meliùs ſervire Deo & ſecuriùs ſalvari in hoc ſtatu, v. g. ſæculari, quàm in aliis, ergo Deus me vocat ad ſtatum ſæcularem.* Major propoſitio conſtat ex dictis. In ſola minore eſt difficultas, unde iterum ſic diſcurrat. *In illo ſtatu po-*

ero,

ero, omnibus consideratis, Deo melius servire & securius salvari, in quo statu potero facilius vitare omnia peccata mortalia, hoc enim faciendo servantur præcepta Dei, & obtinetur salus, *atqui potero in statu sæculari facilius quàm in aliis vitare omnia peccata mortalia, ergo.* In minore iterum est difficultas, pro qua imprimis consideret ex parte sua, ad quæ peccata sit pronior, & à quibus maximè peccatis haberet sibi timere, si esset in statu sæculari. Deinde etiam consideret reliquos status, & videat, quis illorum sit magis remoturus ab occasionibus illorum peccatorum, & allaturus plura auxilia ad vitanda illa peccata. His consideratis & inter se comparatis facilè dignoscet, in quo illorum statuum facilius sit vitaturus peccata mortalia, & consequenter quis status respectivè ad ipsum sit melior ac eligendus. Quòd si id necdum satis discernat, consulat Confessarium, cui nota est conscientia sua, & auditâ ejus instructione certò id cognoscere poterit.

§. 14. Sic agnitâ per intellectum Dei voluntate, ex hac faciet electionem, quam offeret Deo, maximè post Communionem, pergens dicere, *loquere Domine, quia audit servus tuus* 1. Reg. 3. v. 10. & quasi exspectans Dei motionem, simul advertat, an etiam sua voluntas eò propendeat, & ex quibus motivis, si enim accedat propensio nostræ voluntatis ex motivis supernaturalibus, tantò certior erit Dei vocatio: si autem voluntas nostra refugiat, attendendum, ob quæ motiva, & siquidem naturalia sint, an proveniant à carne aut sanguine, reflectant ad commoditates corporis, honorem proprium, &c., non attentâ hac voluntatis reluctantiâ 1928.

permanendum est in electione concepta, quia ordinaria & sufficientissima certitudo vocationis divinæ est, quam concludit recta ratio, cujus dictamen homini à Deo datum est, ut sit regula actionum & deliberationum omnium, ubi è contrà propensio voluntatis fallax est, cùm natura corrupta nimiùm propendeat ad suas commoditates. Si autem motiva, cur voluntas reluctetur, videantur rationabilia & supernaturalia, repetenda est series deliberationis, & videndum, an fortè alicubi sit erratum, & tum maximè consulendus Director sive Confessarius, ut deliberationis modum examinet ac discernat, uter spiritus aut inclinatio sit rectæ rationi & Dei voluntati conformis: Ecclesiastic. c. 32. v. 24. monet, *Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis*: attamen hìc neminem consule, nisi quem advertas indifferentem esse & tantùm salutem animæ tuæ quærere.

1929. §. 15. Pro illis specialiter, qui se resolvunt ad statum religiosum in genere, ut possint se resolvere in particulari ad certum Ordinem & in individuo ad certum Monasterium, observanda sunt seqq. 1. De illo tantùm statu religioso & Monasterio deliberare debet, in quo vigeant disciplina, pax, concordia, mutua charitas. 2. Inutile est examinare, quis inter Ordines religiosos sit de se perfectior, quod Monasterium sit magìs celebre &c. hoc examinare debet quisque, quis Ordo & quod Monasterium respectivè ad se sit futurum melius, secundùm dicta n. 1925. ille enim Ordo (idem est de Monasterio) erit ipsi melior, & consequenter ille est, ad quem à Deo vocatur, in quo ipse poterit magìs promovere Dei gloriam, plùs obsequii prx-

præstare Deo, & ita perfectiùs operari salutem suam: hoc autem resciet, considerando, partim quæ in se sunt talenta naturæ & gratiæ, partim quæ in singulis Ordinibus sunt media & modi secundùm ista talenta pro Dei gloria & obsequio ac consequenter pro obtinenda salute sua bene operandi, sicque poterit se reddere certum de Dei vocatione, ac secundùm supradicta eligere.

§. 16. Qui ita conclusit in electo statu servire Deo & saluti suæ, instanter roget Deum pro constantia, jam enim maximè conabitur dæmon per se vel alios bonum propositum evertere: Ecclesiasti. c. 2. v. 1. dicitur, *Fili accedens ad servitutem Dei sta in justitia & timore & præpara animam tuam ad tentationem.* 1930.

§. 17. Quod electum est, mandandum executioni, quamprimum fieri potest, nunc enim recens est Dei motio & auxilium fortius: & si aliquando, cur non jam? Si non jam, fortè nunquam. Christus Luc. 9. vocavit duos adolescentes, unus dixit, *Domine permitte mihi primùm ire & sepelire patrem meum*: alter dixit, *sequar te Domine, sed permitte mihi primùm renunciare his, qui domi sunt*: uterque, quia non est statim secutus Christum, derelictus est & amisit vocationis gratiam. *Nescit tarda molimina Spiritûs S. gratia, S. Ambr.* Si tamen causa sit exspectandi, aut quod conclusum est, non possis statim executioni mandare, cave interim peccata, ne gratiam vocationis tuæ perdas, experientia enim certa docuit sæpe per unicum mortale sic immutatum esse animum, ut ipsimet nescirent, cur & quomodo ita immutati essent, quia nempe deseruerat eos ista specialis Dei gratia. Illis,

qui

qui statuerunt inire statum Matrimonii, specialiter inculcandum, imprimis ut interea casti maneant, alioqui, forsan etiam ex Dei pœna, carituros gaudio prolium. Deinde ut postea bonâ intentione & constituti in gratia statum illum ineant, alioqui carituros benedictione. Demum suadendum, ut post sponsalia plenè constituta non diu differant Matrimonium, quia intermedium illud tempus plurimorum peccatorum periculis obnoxium est.

1931. §. 18. Pius Asceta suggerit hæc axiomata, quæ deliberans præ oculis habere debet: 1. Præ omnibus obsequendum inspiranti Deo: Jobi 9. dicitur, *quis restitit ei & pacem habuit?* 2. Inspirat Deus, quæ magis sunt secundùm voluntatem ejus. 3. *Voluntas Dei est sanctificatio nostra & salus*, 1. ad Thess. 4. non qualiscunque, sed certior, sed abundantior. 4. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur*, Matth. 16. Quid proderit in hac brevi vita delectari, honorari, si cruciari & probris affici æternùm oporteat? 5. Facea, quæ moriens facta fuisse voles. 6. Considerandum Dei judicium, & nihili faciendum, quidquid obmurmurent homines: Nonne bene tecum agitur, si aliis displicens placeas Deo? quùm multi avari, dummodo vilis pecuniæ aliquid lucrifaciant, contemnunt omnia humana dicteria. 7. Ad æterna creatus es: nunquid non magnum *status æternus*? 8. *Regnum cœlorum vim patitur & violenti rapiunt illud*, Matth. 11. 9. Perfectius id putandum, quod magis ex virtute est: hoc magis est ex virtute, quod magis rationi, & corruptæ naturæ minùs conforme est. 10. Quærendum, ubi *securiùs & majori cum gloria salvabor:*

Quis

Quis viator eligit viam periculosam aut lutosam, si videat securiorem & mundam? 11. Unam tantùm animam habes: hac salvatâ salva sunt omnia: hac damnatâ perdita sunt omnia.

Q. 284. *Quid denique adhuc notandum sit circa prudentiam Confessarii.* R. Instructiones, quas *S. Xaverius* dabat Missionariis Apostolicis, etiam Confessariis serviunt pro sua & pœnitentium directione: in hunc autem sensum dicebat. 1. Authoritas est quidem necessaria accedenti ad munus Apostolicum, sed hæc Dei donum est, quam si quis quærat præterquam adjuvante virtute funditus perdet, nec permittet Deus, ut constanter habeat, ne sic vilia fiant hominibus cælestia dona. 2. Studiosè quæsita familiaritas displicet, nimia confidentia nocet, assumpta gravitas suspicionem præbet arrogantiæ exigentis reverentiam: nil affectatum sit in verbis, gestibus, actionibus tuis: malis dici sincerus quàm politicus: si dissimulatione quandoque opus est, simulationem cave: pro aliis in benigniorem semper partem inclina. 3. Conversatio semper ædificet: discipulorum Christi est, magistri sui doctrinam non tam tueri verbo quàm exprimere vitâ: Induimus Christum, plùs agere debet & valere in nobis Christus, quàm dæmon in energumeno. 4. Non quære vanè placere homini, sed nec gratis velis quemquam offendere: parvus sine offensione fructus præferendus est majori cum minima offensione conjuncto. 5. Pravos alicujus mores emendaturus, non priùs manum admovebis, quàm intimos ejus motus constitutionemque perspexeris: & quod alicui vis persuadere, illum 1932.

illum ipsum consule de eo, quod suades, quid ipse suasurus esset alteri? 6. Communi more age, si non scias hunc esse malum: melius est errare cum multis quàm velle solum sapere. 7. Nil sponde, quod certò præstare non possis: Si non est causa dicendi aliquid, hoc ipso est causa non dicendi. Non plùs assere, quàm sit necesse. Non facilè utere superlativis, & potiùs minùs quàm plùs proferendum, nisi ubi honorandus est alter, præstat enim in honore excedere quàm deficere. 8. Non da præcepta vel instructiones, nisi rogeris, vel opportuna charitas aut necessitas suadeat. 9. Veritas jocosa sæpe plùs ferit & minùs offendit. 10. Sapienter etiam dixit *Ludov. Granat.* l. 2. Ducis pecc. p. 2. *Quatuor noverca veræ prudentiæ evitentur, quæ sunt præcipitatio, affectus, pertinacia, vana ineptia: præcipitatio namque non deliberat. affectus excæcat, pertinacia bonis consiliis portam occludit, vana ineptia, quamcumque deliberationem ingreditur, eam sine fructu dissolvit. Extrema fugiamus, virtus enim & veritas medium tenent: nunquam igitur omnia simul sunt reprehendenda, nunquam omnia simul probanda, nunquam omnia negare, nunquam omnia credere, nunquam omnia non credere debemus: nunquam ob delictum paucorum damnandi multi, nunquam ob sanctitatem aliquorum omnes justificandi sunt.*

Denique ad veram prudentiam Confessarii spectat cognoscere & tam respectu sui quàm aliorum in praxi rejicere pseudo-prudentiæ principia, qualia sunt, 1. Aliquando tempori credendum & dissimulandum, licet Dei honor vel propria aut aliena perfectio retardetur; postea id compensari posse. 2. Homines jam non esse capaces tantæ perfectionis, uti olim:

imò

imò nec antiquos semper ita fuisse scrupulosos in parvis. 3. Eos esse singulares, qui pœnitentias aliaque agunt plura, quàm Deus & Ecclesia præscribat. 4. Habendam esse rationem sui honoris, licèt hoc non exigat majus Dei obsequium. 5. Existimare aliquid sibi perire, si te huic vel illi submittas, ei cedas, ab illo quid patiaris, pejùs illo habearis, is præ te honoretur. 6. Conandum, ut omnibus placeas, nemini displiceas, unde fit, ut licentiùs cum aliis agas, in jocos & exteriora te effundas, parum de internis sollicitus. 7. Officium erga proximum ita exactè peragendum, ut semper inde lauderis ac honoreris, licèt, quæ propriæ sunt perfectionis, negligas. 8. Valetudinis habendam esse rationem, corpus indulgentiùs tractandum, quærendas occasiones illud bene habendi, ut diu nos servitio Dei & proximi conservemus. 9. Ipse tam prudens & exercitatus es, ut teipsum regere possis, nec aliorum consilio vel directione indigeas &c.

CAPUT III. 1933. 1

De adjunctis Pœnitentiæ.

DUBIUM I.

Quid sit sigillum Confessionis & qui ad illud teneantur.

RESP. I. Sigillum hoc est obligatio juris divini strictissima in omni casu, etiam quo integri regni salus periclitaretur, ad tacendum, etiam post mortem pœnitentis, dicta in confessione [id est, in ordine ad absolutionem sacra-

2 ſacramentalem] omnia, quorum revelatio »Sacramentum redderet oneroſum vel odio»ſum. *Unde reſolves.*

» I. Violatio hujus ſigilli duplicem habet ma»litiam, Sacrilegii, contra reverentiam Sacra»mento debitam, & injuſtitiæ, ex pacto virtuali »inter pœnitentem & Confeſſarium de ſecreto »iſto ſervando omni caſu, *Dia. p. 5. t.* 11. R. 2. ex »*Fag. Kelliſon. &c.* Neque hìc datur parvitas ma»teriæ, *Dia. t.* 5. R. 8. ex *Mald. Bald. &c.*

» II. Non inducitur hæc obligatio, 1. Per »confeſſionem factam fictè, v. g. ad furandum, »illudendum vel Sacerdotem pervertendum, »etſi hoc caſu adhuc prudenter tacendum, v. »*Dia t.* 11. R. 26. 2. Si quis extra confeſſionem »accipiat aliquid ſub ſigillo confeſſionis, quia »tantùm eſt obligatio ſecreti naturalis, gravior »aut levior pro rei exigentia.

» III. Non frangitur ſigillum. *Primò*, Si in »genere dicas, Titium tibi confeſſum eſſe ve»nialia aut eſſe probum, innocentem, modò »non dicas in iis circumſtantiis, ex quibus col»ligi poſſet, alios eſſe nocentes, vel confeſſos »mortalia. *Secundò*, Si dicas N. tibi eſſe confeſ»ſum, etſi in certis circumſtantiis hoc quoque »periculoſum ſit *Lay. l.* 5. *t.* 6. *c.* 14 *n.* 21. Imò ſi »pœnitens verbo vel facto, (v. g. clam accedendo) ſignificaverit ſe nolle ſciri, quòd ſit con»feſſus, Confeſſarium revelare ſigillum volunt »*Regin. Nav. & Merc.* apud *Dian.* R. 47. quia pœ»nitens confitendo Confeſſario extraordina»rio veniret in ſuſpicionem gravioris criminis. »Quod *Tamb. in app. c.* 3. dubiè confirmat, aſſe»rens, ſe vereri, ne talis accedat ad fractionem »ſigilli. *Tertiò.* Si peccata ita referas, ut mora-

liter

liter loquendo, persona innotescere non pos-» sit, neque communitas aliqua etiam parva in-» fametur, ut quod ibi talia vitia regnent, *vid. p. 2.* » *t. 15. R. 13.* id enim esset contra sigillum. Unde» *Turr.* apud *Dia. p. 5. t. 11. R. 45.* & *Tamb. in app. cap.* » 3. reprehendunt Superiorem localem, qui» Provinciali fortè dicat, in sua domo sæpe» postulari licentiam absolvendi à reservatis, » quia potest redundare in ignominiam & da-» mnum domûs; etsi idem *Tamb. cap. 4. num. 2.* » dicat probabile esse, quòd non sit contra sigil » lum, & dictæ licentiæ petitæ fuerint extra con » fessionem. *Quartò.* Si utaris notitiâ extra con » fessionem acquisitâ, imò ipsum peccatum,» quod aliundè tibi innotuit, aperias, modò» nullam circumstantiam ex sola confessione» notam, nec certiùs referas, quàm extra» confessionem nosti: quo in casu opus est» magnâ cautelâ, & tutissimum est silere, *Lay.* » *num. 16.* »

IV. Quando plures, v.g. studiosi vel aulici,» &c. tenentur ferre testimonium confessionis,» Confessarium teneri id dare, etiam iis, quos» non absolvit, docet *Kon. d. 9. dub. 1. Fag.* & *Dia.* » *R. 22.* tum ne id negando prodat aliquo mo » do sigillum & pœnitentem; tum quia dando» non mentitur, cùm tantùm testetur esse con-» fessum: Verùm *Bon. d. 5. q. 6. s. 5. p. 4.* & *Lugo, d.* » *23. s. 4.* docent, tali schedam negare, non esse» contra sigillum (idemque concedit *Aversa q.* » *18. s. 3.* si non constet pœnitentem accessisse» hunc Confessarium) tum quia nihil dicit, sed» tantùm non approbat testimonio positivo» confessionem, ad quod non tenetur; nec quid » quam facit, ex quo possint cognosci delicta»

»pœnitentis : tum quia aliàs via aperiretur »fraudibus , & multi improbi Parochos in »Paschate deciperent : tum quia potest esse cõ»suetudo , ut scribatur absolutum esse , quod »falsum erit si scribat ; & si omittat , sigillum »franget : tum quia scandalosum erit & ini»quum , publicæ meretrici perseveranti (uti & »occulto peccatori , sic pallianti suam iniquita»tem) testimonium dare confessionis : neque »confessario imputandum erit , quòd eum po»sitivè non defendat.

» V. Sub sigillum cadunt. 1. Omnia peccata »pœnitentis tam futura quàm præterita : (si»quidem hæc animo se accusandi sint manife»stata : secus si per modum simplicis narratio»nis , vel ut Confessarium ad simile peccatum »induceret. *Dia.R* 25.ex *Suar.* & *aliis* 8.) ideo»que peccat mortaliter, qui sive directè sive in»directè aperit aliquod veniale in particulari, »etiam leve Titii , quia materia sigilli parvita»tem non habet,ut est omnium ferè sententia, »apud *Dia p.5.tr.5 R.* 8. & *Tamb in app.cap.*8.vel »qui in genere dicit , eum sibi confessum esse »aliquod mortale, vel casum reservatum, vel »excommunicationem,vel non esse absolutum »ob indispositionem : Imò Confessorem , qui »dicat absolutè , Ego Petrum non absolvi , »frangere sigillum,dicit *Dia.p.5.t.*11.*R.*42. ex »*Suar.* & *aliis* 9.

» 2. Etiam peccata complicis , sive pruden»ter sive imprudenter detecti , *Suar. Vasq.* &c. »*comm.* apud *Dia p.*3 *t.*4.*R.*111. An verò liceat »interrogare de complice,ad ejus correctionem »faciendam , illamque ex licentiâ pœnitentis »facere,affirmat *Suar.* & *Fagun.* contra *Bon.Lor.*

cam,

cam, Nugnum. & alios Thomistas v. Dia. Res. 113. Lug. d. 16. num. 426. ubi docet, posse aliquando pœnitentem à Confessario obligari & cogi ad manifestandum complicem extra confessionem.

3. Pœnitentia imposita, si gravis sit, hoc est, quæ consuevit injungi pro mortali (qualis nunc esset, ait Dia p. 5. t. 11. R. 31. Corona B. V. non verò Miserere) Aversa q. 18. s. 6.

4. Peccatorum circumstantiæ, quas taceri pœnitentis interest, etsi dictæ sint post absolutionem, v. g. si spurius sacros Ordines susceperit, si nobilitatem jactaverit, &c. Bona verò pœnitentis & cætera impertinentia, quæ per accidens interponuntur, nec odium Sacramento pariunt, v.g. propositum religionis vel matrimonii, sæpe quidem (si nimirum pœnitens ea tecta velit) sub obligationem secreti naturalis, non tamen sacramentalis, cadunt: Excipit Tann. & Kon., nisi pœnitens talia dixerit in ordine ad explicanda peccata; tunc enim sigillo sacramẽtali claudi tenent, cum Dia R. 5.

Idem de virtutibus & vitiis affirmat Gran. contra Regin. & Mald. apud Dia. R. 30. de defectibus naturalibus (v.g. illegitimè natum esse) & de vitiis occultis corporis, Kon. Hurt. & Kellison. contra Gran. Mald. &c. qui ea sub sigillum cadere absolutè ajunt apud Dia. R. 29. Item de iis, quæ alios concernunt, & tamen peccata non sunt, Mald. & Dia R. 38.

Denique de scrupulis (contra Kon. & Gra. qui eos sigillo claudi absolutè affirmant, & contra Marchant. qui absolutè negat) idem tenet Lug, nimirum si pœnitens scrupulositatem confiteatur, aut ad declaranda peccata vel

»conſcientiam afferat, ait cadere ſub ſigillum,
»quia eſt in obliquo ſaltem materia confeſſio-
»nis: Secus, ſi non cognoſcatur ex pœnitenti
»relatione, ſed videatur & percipiatur, v. g. ex
»modo confitendi. Idem dicit de aliis defectì-
»bus naturalibus, v. g. quòd ſit blæſus, rudis,
»hebetis ingenii &c. Et ſic excuſat Confeſſa-
»rium, qui de pœnitente dixit, quòd imperti-
»nentiis & næniis caput ſibi frangat, *vid. d.* 23.
»60. *Gran.* tamen id improbat, & *Kon.* apud *Dia.*
»*R.* 50. ait eſſe periculoſum, & poſſe facilè fran-
»gi ſigillum indirectè. Denique *Tamb. in app. c.*
»doctrinæ iſti nequidē ut probabili acquieſcit,
»atque eam à *Dia l. c.* immeritò vocari commu-
»nem, cum *Gran. Hurt. Palaus. Bauny. &c.* refra-
»gentur: aliterque limitans ipſe ait, ſi iſti defe-
»ctus, v. g. eſſe blæſum, rudem, ſcrupuloſum,
»&c. ſint paſſim noti, non cadere ſub ſigillum
»ſecus, ſi ſint ignoti, quia confeſſio immunis
»eſſe debet ab omni odio.

» Reſp. II. Ad ſigillum tenentur omnes, a
»quos quomodocumque notitia ſacramenta-
»lis confeſſionis pervenit; qualis eſt, I. Confe-
»ſarius, qui ſi de auditis in confeſſione rogetur
»poteſt negare, etiam, ſi opus eſt, cum juramen-
»to, ſubintelligendo, quòd poſſit dicere, ve
»potiùs (ut dicit *Lug.*) quòd ſciat ſcientiâ uti
»ad reſpondendum interroganti extra confe
»ſionem, (excipit *Henr.* & *Gran.* cum *Dia R.* 4
»niſi ex illa negatione ſequeretur cõfeſſionem
»non fuiſſe integram, v. g. ſi de publica mere-
»trice rogaretur, an non eſſet confeſſa fornica-
»tionem; tunc enim declinando directam re
»ſponſionem, dicendum eſſe, illam confeſſam
»eſſe peccata ſua, & ſe functum officio ſuo.) Imò

ſi pe

si peccatum suum salvo sigillo non possit confiteri, debet omittere, quia sigillū strictiùs obligat, quàm integritas confessionis. II. Superior, cui se sistit absolutus à reservato, vel à quo petitur licentia absolvendi à reservato, *Suar. Lug. &c.* cōtra *Henr. Vasq. Kon. & Palaum*, qui secreto tantùm naturali teneri volunt. III. Interpres. IV. Qui furtivè vel casu aliquid audit, licet inculpatè. V Omnes, quibus aliquid sacrilegè revelatum est: unde de hoc nec inter se colloqui possunt. VI. Laicus, qui pro Sacerdote est habitus. VII. Doctor vel alius, qui cum venia pœnitentis consulitur, ut habet communior sententia, contra *Vasq.* vid. *Dia. part. 2. tract. 15. Res. 15.* VIII. Qui alterius rudis confessionem scripsit. IX. Qui scriptam invenit ac legit, ut docet *Rodr. Fag. Mald. &c.* apud *Dia. part. 3. tract 4. R. 112. & part. 5. t. 11. R. 27.* contra *Suar. Bon. & Laym.* quorum sententia probabilis: Juxtà quam, etsi talis teneatur secreto naturali, peccetque mortaliter, si gravia ac diffamantia vulget, secus tamen, si sciens levia tantùm esse, ea legat ex curiositate: Unde consequenter in casu gravissimæ necessitatis, talem confessionem scriptam liceret revelare (excipit *Lugo*, nisi tamen per scripturam voluerit confiteri ùt mutus, vel petere facultatem absolvendi à casu reservato, *vid. d. 13. num.* 48.) X. Etiam secundùm aliquos, ipse pœnitens, Verùm probabilius est, eum tantùm teneri secreto naturali, ratione materiæ, si ea id requirat, tacere audita à confessario, *vid. Laym. Dian. p. 5. t. 11. R. 8. Unde resolves.*

I. Extra confessionem, cum licentia pœnitentis, potest agi de auditis in confessione, sive

»cum ipsomet, sive cum quocunque alio, esti
»periculosum sit, *D. Tho. Suar. Præ. Tan. &c.*
»Circa quam licentiam requiritur, 1. ut sit for-
»malis & expressa, nam præsumpta, tacita, in-
»terpretativa, virtualis, (etiam in bonũ ipsius-
»met pœnitentis) non sufficit, *Fag. p. 2 l. 6. Tann.*
»*Mald. & cæteri Doctores comm.* 2. Ut sit libera
»ac spontanea, non vi, injuriâ, dolo vel per
»preces importunas extorta, vel etiam per me-
»tum reverentialem ipsius Confessarii obten-
»ta, *Henr. Fag. l. c. Dian.* R. 10. & 24. 3. Non re-
»vocata; nam pœnitentem pro libitu, etiam
»sine causa, eam revocare semper posse, docet
»*Fag. & Dian. ll. cc.* 4. Non opus esse ut habea-
»tur in scripto *Suar. Fag. ll. cc.* Imò si dubium sit,
»an Confessor cum licentia locutus fuerit, Sa-
»cerdoti potiùs quàm pœnitenti credendum,
»ex *Graff. & Henr.* affirmat *Dian.* R. 4. vel etiam
»quàm hæredibus; v. g. si ex licentia defuncti
»revelet restitutionem ab iis faciendam, *Tan. &*
»*Mald.* Qui tamen monet, eo casu non esse di-
»cendum, eam deberi ex delicto, sed solùm,
»quòd talibus tantum dari voluerit; satiúsque
»suaderi moribundis, ut talia secreto condi-
»cillo hæredibus injungant, *vid. Dia.* R. 32. 5.
»Perinde esse, sive ea licentia detur verbo sive
»facto, quod quidem æquivaleat expressæ con-
»cessioni, v. g. si pœnitens extra confessionem
»incipiat loqui cum Confessario de dictis in
»Confessione, tunc enim posse hunc prosequi,
»docet *Aversa q. 18. s. 7. Tamb. in append. c. 1.*
»ex *Bonac.*

» II. Frangitur sigillum, si cum pœnitente
»extra confessionem, sine ejus venia agas de
»auditis in confessione aut ea te scire osten-
das

das: Quod verum putat *Sanc.* contra *Suar.* &» *Lay.*, etiamsi cum eo tractare velles de essen» tiali errore in ea commisso, quem illi significa-» re sine ejus venia, non licere docet *Regin. Fag.*» *Bon.* & *alii* contra *Fill. Turr. &c.* apud *Dian p.3.*» *t.4.R.87.* Dixi, *extra*, quia intra confessionem» potest fieri mentio præcedentium, ut patet ex» praxi confessariorum, qui ob recidivam ar-» guunt, & absolutionem aliquando negant, Ita» *Henr. Præp. Gran. Mald. &c.* apud *Dia p.5 t.11.*» R.20. ubi ipse cum *Fagun.* negat id licere sine» expressa licentia pœnitentis, nisi de iis, quæ is» iterum confitetur vel saltem tangit, *v. Dian. l. c.*» *& p.2.t.1.misc.* R.12. & *p.9.t.11.R.18.* »

III. Frangit sigillum, qui dicit se in tali mo-» nasterio audivisse grave peccatum; tametsi» non nominet personam. *Dian p.5.t.11.R.35.* &» *alii 3.* cum *Mald.* Additque, graviter peccare» eum, qui dicit in hoc vel isto Ordine Religio-» so, hoc vel istud peccatum fuisse admissum,» quod ex sola confessione novit. Imò nec de» civitate vel certo loco, quo quis confessiones» audivit, licere dicere, quòd gravia fiant, vel ta-» lia & talia peccata committi soleant, (nisi id» aliunde constet) docet *Hurt. Kell.* & *Mal.*» apud *Dia.* R.35. quia potest redundare in gra-» vamen & infamiam ipsius communitatis, &» fortè etiam civium in particulari, quando ci-» vitas non est ampla, & pœnitentes suspecti, at-» que adeo confessio fieret illis odiosa, *vid. Dian.*» *l.c.* & R.36. ubi cum *Malder.* docet Confessa-» rium, qui paucos habet pœnitentes sibi subdi-» tos (v.g. Moniales unius monasterii) scanda-» lum dare, si coram illis concionetur de vitiis»

»auditis in confessione, quia confessæ facilè »suffunduntur pudore.

» IV. Notitiâ in sola confessione acceptâ, nul»lo casu uti licet, si periculum sit revelationis, »saltem indirectæ. Verùm si nullum sit pericu»lum, ut vel pœnitens, vel usus scientiæ inno»tescat, etsi probabile sit, licere uti ad alterius »gubernationem, v. g. negando suffragium ei, »quem ex sola confessione scit indignum esse, »vel claudendo ostium, per quod quis nocte »ingreditur ad peccandum; item cognitâ pro»ditione futurâ, monendo de diligenti custo»dia; impediendo clam matrimonium, quan»do scitur impedimentum, ùt docet *Vasq. Henr.* »*Nav. &c.* Contrarium tamen verius videtur, »quod docet *Fumus, Sanch. Kon. Lay.* Dia. *p.* 3. *t.* 4. »R. 76. & *p.* 5. *t.* 11. R. 3. & alii, quia hæc doctrina »posset pœnitentem absterrere à confessione. »Et quidem Superioribus Religionum talis gu»bernandi modus prohibitus est, Anno 1594. »cùm in Societate JESU jam antè idem statu»tum esset, prohibitumque contrarium docere, »v. Dia. *p.* 4. *t.* 4. R. 202. Contrà verò ad sui ipsius »gubernationem licere in tali casu eâ scientiâ »uti, videri probabilius, v. g. abstinendo à ca»lice, in quo scitur esse venenum, deflectendo »à silva, in qua paratam sibi mortem sciat ex »unius latronis confessione, docet *Syl. Henr.* »*Kon. Lay. hic* c. 15. contra *Sua.* Dia. *p.* 5. *t.* 11. R. 46. »Excipit *Lug.* nisi actio, vel omissio Confessarii »inducat notitiam peccati, vel damnum asse»rat confitenti, contra *Kon. d.* 9. *dub.* 4. *&c.* qui »putat licere, etsi inde mors pœnitenti immi»neret à sociis inferenda, *v. l. c. num.* 108.

» V. Denique facere aliquid, ex quo soli pœnitenti

nitenti innotescere possit id fieri ex notitiâ confessionis, esse contra sigillum negat D. *Th.* *Bon. Sot. Vasq. &c.* affirmat *Syl. Val. Kon. Dia. p.* 3. *t.* 4. R. 46. Idque confirmat *Fag. Gran. Lug. & Aversq.* 18. *s.* 8. si tale sit, quod pœnitenti ru borem vel molestiam afferat, v.g. si vultum ei austeriorem ostenderet, vel eum declinaret: secus si ei sit gratum, vel saltem confessionem odiosam aut difficiliorem non reddat, v g. si audisset eum ad indignationem incidisse ex certo facto vel dicto ipsius Confessarii, inde que ipse à talibus factis vel dictis abstineat &c.

ADDENDA.

Quæst. 285. *Quid præterea notandum sit circa obligationem sigilli* &. seqq §. 1. Confessarius tenetur servare sigillum, 1. jure ecclesiastico, quia ita gravissimè præcipit Ecclesia Cap. *Sacerdos*, De Pœnit. Dist. 6. & Cap. *Omnis utriusque sexûs*, De Pœnit & Remiss. 2. Jure divino suppositâ institutione Sacramenti, quia hocipso quòd Christus confessionem instituerit, voluit nasci tale secretum & tantam securitatem, ut posset rationabiliter obligare fideles ad confitenda omnia peccata etiam interna sine periculo faciendi confessionem ex isto capite pœnitentibus odiosam. 3. Jure naturali, nam si recta ratio dictet servandum esse secretum etiam extra confessionem sacramentalem commissum & promissum, ita ut contra justitiam peccet, qui revelat, multò magis commissum & promissum in confessione. 1934.

§. 2. Certum quidem est ex traditione & judicio totius Ecclesiæ ac etiam ex sensu commu- 1935.

ni omnium fidelium, quòd in nullo prorsus casu licitum sit absque consensu pœnitentis revelare secretum sacramentale, neque in hoc dispensare posse etiam totam simul Ecclesiam, attamen incertum manet, unde illa strictissima obligatio nascatur, nam 1. non est præcisè ex jure naturali obligante ad secretum, quia secretum naturale non ita obligat, quin ex gravissimis causis saltem bonum commune concernentibus liceat illud revelare. 2. Aliqui dicunt inde esse, quòd Sacerdos revelans confessionem mentiretur, quia ipse non scit ùt homo sed ùt gerens vicem Dei, postea autem manifestaret ùt homo. *Contrà* est nam imprimis postea dicere posset se scire tanquam gerentem vices Dei, nunc autem manifestare tanquam hominem, in quo nullum esset mendacium, sicuti neque tum est, si revelet cum licentia pœnitentis. Deinde si tantùm ratione mendacii teneretur, ergo peccaret tantùm venialiter revelando veniale, hoc autem est falsum. 3. Alii dicunt ideo esse, quia revelatio opponitur significationi ipsius Sacramenti, in quo Deus tegit peccata pœnitentis, secundùm illud psalmi 31. v. 1. *Beati, quorum remissæ sunt iniquitates & quorum tecta sunt peccata.* *Contrà* est, nam imprimis ratio illa est tantùm congruentia moralis, ex qua desumi non potest tam stricta obligatio. Deinde, ergo licita non erit confessio publica, neque cum venia pœnitentis licebit revelare secretum Confessionis, quia pœnitenti licitum non est impedire significationem Sacramenti. Denique licitum erit revelare peccatum, cujus absolutio justè negata est, maximè si impœnitens illi immoriatur, nam tale peccatum

tum non tegitur, id est, non remittitur à Deo.

4. Alii dicunt scientiam ex confessione habitam esse sacram & superioris ordinis, cùm ad salutem pœnitentis ordinetur, ideoque non posse licitè ordinari ad fines extrinsecos & inferioris ordinis. *Contrà* est, Ergo saltem licitum erit revelare pro salute pœnitentis, ut impediatur ejus relapsus: Item ut fides conservetur in aliquo regno &c. Deinde res superioris ordinis potest aliquando ordinari ad rem inferioris ordinis, v. g. Missa ad recuperandam sanitatem ægroti, ergo.

§. 3. Strictissima illa obligatio sigilli sacra- 1936.
mentalis oritur ex jure naturæ, nam sicuti jure naturæ necessarium fuit, ut omni casu illicita esset voluntaria pollutio, quia si pro aliquo casu fuisset licita, homines ob nimiam propensionem in illas voluptates facilè judicassent esse nunc illum casum, quo liceat, quod gravissimè nocuisset educationi prolium & propagationi generis humani, ita si homines scirent pro aliquo casu licitam esse revelationem sigilli, Confessarii sæpe crederent sibi hìc & nunc licere, pœnitentes autem meritò timerent, ne jam esset casus, quo peccatũ suum revelari posset, quod faceret confessionem odiosissimam: & ideo, inquit *Lugo* d. 23. num. 4., memini me legisse, quòd apud Abissinos vel Æthiopes hoc Sacramentum ferè abierit in desuetudinem propter malitiam Sacerdotum, qui sigillum religiosè non observabant; ergo recta ratio dictat necessarium fuisse, ut nullo prorsus casu sigillum sacramentale esset absque consensu pœnitentis revelabile: hinc *Nav.* super cap. *Sacerdos* De Pœn. dist. 6. n. 118. ait, *nihil mali adeo grave occurrere*

currere potest, quo non sit gravius & pejus Ecclesiæ Christianæ confessionem Christianis exosam fieri, ac simul ac concesserimus confessionem contra confitentis voluntatem revelari posse, exosa fiet illa & toti Ecclesiæ molesta, ergo ob nullam causam id fieri potest. Et in hoc solo jure naturæ putant obligationem illam sufficienter fundari, *Hurt. Lugo, Dicast.* d. 12. dub. 1. E contrà *Henriq Vasq. Valent. Tom. Cón Laym. Arr. Regin. Aversa* q. 18. s. 1. *Haun.* l. 4. n. 127. *Gorm.* p. 2. à n. 380. dicunt eam obligationem non haberi ex solo isto jure naturæ, sed simul ex divino positivo nobis per traditionem manifestato, nempe ex speciali præcepto Christi, qui sigillum hoc pro nullo casu voluerit esse revelabile, ne unquam periculum esset confessionem ex metu revelationis esse aut fieri odiosam. Prima sententia est probabilissima, secunda est facilior: nos dicimus saltem ex utroque capite concludi strictissimam obligationem sigilli sacramentalis pro nullo casu ab ulla humana potestate dispensabilis.

1937. §. 4. Licèt fractio sigilli quoad malitiam justitiæ oppositam posset esse peccatum veniale, si leviter tantùm lædatur fama vel jus proximi, tamen quoad malitiam religioni oppositam semper est mortale, quia Sacramentum per hoc redditur valde odiosum, quæ est gravissima irreverentia, *Mendo* diff. 10. n. 146. *Stoz* l. 2. nu. 256. Si autem absit revelatio peccati & tantùm reddatur odiosum Sacramentum, putat *Gob.* t. 7. n. 884. posse dari materiam levem, quia putat esse posse tam leve incommodum pœnitentis, ut Sacramentum non ideo reddatur graviter odiosum, sed contradicunt *Stoz* & *Viva* in Append. ad prop. damnatas §. 9. dub. 2.

Quid.

Quidquid sit de hoc, debet nihilominus in confessione exprimi, an sigillum sit fractum in re levi an gravi, ut constet, quale sit peccatum contra justitiam, *Lugo, Tamb. Stoz* n. 188.

§. 5. Ex dictis colligitur, 1. sigillum esse illam ipsam obligationem jure naturali & positivo tam divino quàm ecclesiastico introductam, vi cujus aliquis debet omnia, quæ nonnisi ex confessione cognovit, ita indispensabiliter tecta servare, ut in nullo excogitabili casu directè vel indirectè manifestare possit, quamvis salus totius mundi per hoc comparari aut omnium hominum damnatio impediri posset. 1938.

2. Si Confessarius non posset confiteri integre sine fractione sigilli, non posse nequidem in articulo mortis integre confiteri, quia major est obligatio sigilli quàm integritatis materialis, & si licet tacere peccatum ob damnum vel infamiam proximi, magis ob hanc causam, *Silv. Nav. Suar. Fill. Castrop.* t. 23. p. 18.

Q. 286. *Ex qua confessione oriatur hæc obligatio sigilli.* 1939.

R. Ex confessione Sacramentali, circa quam hæc sunt notanda.

§. 1. Confessio tum est Sacramentalis, si fiat cum animo accipiendi absolutionem à præsente Sacerdote, non autem si cum animo accipiendi ab absente, secundùm dicta n. 1202. talis tamen confessio fieret Sacramentalis, si postea factus præsens Sacerdoti illorum peccatorum adhuc memori diceret, *me accuso de peccatis ad te scriptis*, secundùm dicta n. 1196. & præsumendum est pœnitentem mittentem absenti scripta peccata id intendisse, adeoque peccata sic absenti scripta erunt materia sigilli.

§. 2. Confessio etiam tum est sacramentalis, 1940.

lis, si fiat Sacerdoti ad habendum consilium pro pacanda conscientia, volendo confiteri, si opus fuerit, quamvis nunc reipsa absit dolor vel propositum emendationis, talis enim manifestatio est inchoativè vel dispositivè vel saltem reductivè confessio : unde etiam ex tali confessione vel accusatione sequitur obligatio sigilli, quamvis ex indispositione pœnitentis, aut defectu integritatis, aut etiam ex malitia Sacerdotis vel ex defectu jurisdictionis, approbationis vel intentionis non sit secuta valida absolutio, uti habet communis & certa cum *Mendo* Diff. 10 n. 126. Quòd si quis Sacerdoti nolenti audire narret peccata intendens ab eo absolvi, *Suar.* & *Aversa* q. 18. s. 3. negant oriri sigillum : sed probabiliùs affirmant *Mald. Dian. Lugo* d. 23. n. 44 sicuti sigillo tenetur etiam laicus, qui casu & invitus audivit peccatum alterius confitentis Sacerdoti, uti rectè *Suar.* & alii cum *Aversa* s. 5. contra *Sot.* & *Tann.*

1941. §. 3. Si quis purè historicè vel jactantiæ causâ narrasset Sacerdoti peccata sua, talis manifestatio non fuisset sacramentalis, fieret tamen sacramentalis, si eidem Sacerdoti peccatorum illorum adhuc memori diceret, *me accuso de peccatis illis tibi antehac narratis.*

1942. §. 4. Si quis etiam in confessionali genuflectens absque animo confitendi dicat aliquod peccatum Sacerdoti, & addat se committere illud sub sigillo, & Sacerdos etiam veluti sub sigillo notitiam illam admittat, non ideo est sub sigillo, cùm non fiat in ordine ad absolutionem, nec sit accusatio ullo modo sacramentalis, unde Sacerdos tenebitur tantùm ad secretum naturale, *Suar. Vasq. Fill. Gob. Aversa, Burgh*

cent

cent. 3. cas. 8. *Stoz* n. 219. Similiter nec sub sigillum cadit, si quis peccatum manifestet Confessario solummodo ad consilium habendum pro infamia, pœna vel alio malo avertendo, *Castrop. Stoz* n. 220. Neque tum, si fiat ad illudendum Confessario, aut ad illum seducendum, *Stoz* n. 229. 232. Neque si ad simulandum se confiteri, cùm tamen de nullo peccato se accuset, sed tantùm petat schedam confessionis, docentque *Laym. Lugo, Stoz* n. 220. & 235. tali non posse dari testimonium confessionis, quia confessus non est.

§. 5. Si homo rudis sua peccata altè edicat ante statuam alicujus Sancti, & aliquis adstans audiat, non tenetur sigillo, quia credibile non est, quòd fecerit ex intentione sacramentalis absolutionis, sed tantùm fecerit ex desiderio remissionis obtinendæ vel ad testandum magnum dolorem suum, *Gob* n. 824. 1943.

§. 6. Si quis cum animo saltem se accusandi manifestârit peccata Sacerdoti & petat schedã confessionis, *Henriq. Bonac. Lugo, Dicast Gorm.* p. 2. nu. 386. & alii putant confessarium posse negare, sed probabilius est cum *Con. Laym. Aversa* s. 2. *Illf.* n. 258. *Stoz* n. 235. teneri dare, si soleat dare aliis eam petentibus, quia negare in talibus circumstantiis esset indirectè dicere, quòd non sit ritè confessus vel absolutus. An confessio facta non Sacerdoti inducat obligationem sigilli, dicetur n. 1950. 1952. 1954. 1944.

Q. 287. *Quas sententias expediat sequi circa hanc materiam de sigillo.* R. Si plures sententiæ sint probabiles, in praxi, expedit sequi illas, quæ favent sigillo, *Dian* in procœmio ad p. 5. t. 11. *Gob.* tr. 7. n. 853. *Stoz* l. 2. n. 205. Ratio est 1. quia Autho- 1945.

Authores, qui dicunt hoc vel illud non cadere sub sigillum, fatentur obligationem secreti naturalis vel fidelitatis, ergo ut quis tantò magis à peccato quovis removeatur, melius erit tenere in praxi, quòd etiam sub sigillum cadat. 2. Qui sequitur sententias non faventes sigillo, communiter committit scandalum saltem apud rudiores putantes sigillum frangi. 3. Quando jura videntur esse ferè paria, potiùs favendum est causæ piæ quàm non piæ, sententia autem pro sigillo est causa pia, cùm stet pro reverentia tanto majori Sacramenti. 4. Quando duæ sententiæ sunt probabiles, non debeo sequi illam, quæ erit in damnum tertii, nisi hic præmoneatur & consentiat, v. g. quando probabile est equum esse & non esse meum, non debeo illum vendere Titio nisi præmonito & consentienti, atqui aliquid esse vel non esse contra sigillum hoc plurimùm interest pœnitentis, ergo quando utrumque est probabile, non debeo sine illius licentia sequi negativam, quæ ipsi meritò poterit esse gravis vel damnosa. 5. In re etiam positivè dubia potiùs judicandum est in favorem pœnitentis & confessionis, neque potest prævalere possessio libertatis, quam diceretur habere Confessarius ad loquendum, nam hìc obstat periculum scandali, vel saltem, quòd confessio reddatur odiosa, ergo hìc vincitur possessio, cùm non sint omnia æqualia. Hinc

1946. *Infertur* 1. Si quis dubitet, an audiverit aliquid in- an extra confessionem, revelare non potest, tum quia periculum certum reddendi confessionem odiosam prævalet ex Christi institutione contra libertatem loquendi, tum etiam

etiam quia cùm præceptum sigilli nunquam desinat obligare nec unquam dispensetur, in dubio de tali præcepto sequendum est tutius, *Regin. Bonac. Schild.* t. 6. c. 5. §. 3. contra *Bardi*, cujus opinio, inquit *Gob.* n. 848. habet plùs speculativæ quàm practicæ probabilitatis. 2. Nemo potest uti scientiâ confessionis, si tantùm sit probabile & non moraliter certum, quod ex tali usu nulla revelatio nec ullum gravamen pœnitentis orietur, quia sequendo oppositum confessio hominibus fieret odiosa.

1947. *Q.* 288. *Quid addendum sit circa illa, quæ dicuntur materia sigilli seu cadere sub sigillum.* R. seqq. §. 1. Sub sigillum cadunt, quæ aliquo modo sunt materia vel objectum peccati in confessione manifestati, uti votum castitatis, contra quod conjux confitetur se petivisse debitum, *Lugo* d. 23. n. 52. *Stoz* n. 232. 233. Item si pœnitens confiteatur se maledixisse Cajo propter ejus morositatem, se gavisum esse de infamia, quam Cajus passus est propter imprudentiam, hæc morositas & hæc imprudentia Caji cadunt sub sigillum, si pœnitens nolit ea revelari: si tamen Confessarius advertat pœnitentem non curare, an ea manifestentur necne, non erit contra sigillum, *Stoz* n. 233. Præterea virtutes aliaque dona possunt esse materia sigilli, v. g. si pœnitens confiteatur se fuisse Deo pro iis ingratum, *Lugo* n. 48. *Stoz* n. 191. 233. Item peccata existimata & peccatorum circumstantiæ, quas pœnitens non libenter manifestaret extra confessionem. Item defectus naturales, qui occasione peccati confessi innotescunt, S. *Th. Ilf.* n. 264. Item quidquid potest ducere in cognitionem vel peccati vel confitentis peccatum, si

tale quid in confessione ideo dicat, aut ex modo loquendi vel confitendi manifestet, quia putat id esse utile ad sua peccata meliùs declaranda, & non vellet sciri extra confessionem, etiamsi reipsa ad declaranda peccata utile non fuerit, *Cón. Lugo*, Stoz n. 191. 232. Et nihil horum nequidem indirectè revelari potest etiam apud ipsum pœnitentem seu cum ipso loquendo extra confessionem Ratio omnium horum est, quia sic redderetur Sacramentum odiosum. Ille autem censetur indirectè revelare, qui dicto vel facto dat occasionē prudenter suspicandi de pœnitente tale quid, quod ex sola confessione scitur, *Lugo* n 106. Stoz n. 192. Attamen non omnes conjecturæ leves, quas malitiosi nasuti facilè faciunt, sunt signa fracti sigilli, nemo enim cavere potest omnes ejusmodi occasiones indirectas, *S. Tho. Scot Lugo, Tamb.* Gil. n. 800. *Gorm.* 2. n. 398. Quòd si pœnitens virtutes suas & gratias divinas in confessione explicet, non ratione alicujus peccati circa illa commissi, sed tantùm ut status animæ sit Confessario notus, non cadunt sub sigillum, Stoz n. 233. Utì nec illa, quæ pœnitens non ægrè ferat sciri, utì quòd sit Sacerdos, uxoratus, Gallus vel Germanus &c. *Lugo, Tamb. Aversa* q. 18. s. 4.

1948. §. 2. Peccata aliena, si narrentur ùt connexa peccatis propriis, eò quòd ob explicationem propriorum sit facta mentio alieni, utì si mater dicat se imprecatam filio, quia erat furatus, sunt materia sigilli: si verò tantùm historicè narretur sine connexione cum peccato proprio, probabilius est contra *Harts* in Dis. Theol. De sigillo n. 222. non esse materiam sigilli, quia habent se planè impertinenter ad

confessionem, non secus ac alia facta, quæ pœnitens de se narrat: cavendum tamen scandalum & offensio pœnitentis.

§. 3. Si complex peccata complicis absque necessitate manifestet Confessario, De *La Crux* dicit non esse materiam sigilli, quia est res ad confessionem impertinens, sed probabiliùs contradicunt *Suar. Aversa*, *Mendo* diss. 10. n. 120. 148. quia dictum est ex intrinseca occasione confessionis & velut aliquid ad eam aliqualiter spectans, imò sæpe fiet, ut occasione revelati peccati complicis veniri possit in notitiam peccati pœnitentis. 1949.

§. 4. Peccata, quæ acatholicus dicit Prædicanti, intendens ut Deus illa tegat, non sunt materia sigilli, quia sic confitens non credit pœnitentiam esse Sacramentum, nec peccata esse materiam absolutionis *Stoz* n. 221. *Gob.* tamen n. 785. rectè dicit, si sperârit absolutionem sacramentalem à Prædicante, hunc teneri sigillo. 1950.

Q. 289. *Quid addendum sit circa illos, qui obligantur sigillo.* Rz. In genere illi omnes obligantur, ad quos notitia rei sigillo clausæ pervenit, sive immediatè sive mediatè, sive licitè sive illicitè: hinc 1951.

§. 1. Obligatur superior, cui pœnitens vel alius manifestavit reservatum, etiamsi pro absolutione remittat ad alium Confessarium, *Suar. Fagund. Lugo*, *Dicast.* d. 11. n. 323. dicens esse certum, *Stoz* l. 2. n. 26. *Aversa* q. 18. s. 5. contra *Vasq. Côn.* & alios.

§. 2. Etiam obligatur interpres, per quem volui confiteri, quamvis postea non confitear, *S. Th. Soot. Suar.* & alii cum *Aversa* & *Stoz* n. 1952.

212. contra *Cajet. Sot.* & alios. Item qui per examen me disponit ad confessionem. Item cui me aperio hodie, ut me dirigat pro confessione crastina. Item si ignarus linguæ petam ab aliquo, quid significet tale peccatum, ut confiteri possim, *Stoz* contra *Con.* Item cui dico me velle confiteri, & propterea illum consulo, an aut quomodo hoc vel illud tenear confiteri, quamvis non illi sed alteri confiteri velim, *Fagund. Dian. Stoz* n. 213. 261. *Gorm.* p. 2. n. 40. contra *Suar. Henriq. Aversam, Illf.* n. 263. qui negant, si velim confiteri alteri. Item tenetur, cui ego, jam non potens scribere, dictavi mea peccata, postea ex ipsius scripto confessurus. *Præpos. Stoz* n. 214. Item quem scivi quidem necdum esse Sacerdotem, attamen per errorem invincibilem putavi habere potestatem absolvendi, *Nav. Fagund. Præp. Hurt. Dian. Gob.* 7. n. 785. 853. *Stoz* n. 217. contra *Tolet. Suar. Vasq. Laym. Lugo*, Dicast. *Aversam* s. 3. *Gorm.* 384. Item qui audivit à Confessario ebrio somniante, fatuo peccatum pœnitentis, *Aver.* s. 5. *Stoz* n. 262. Et quoad omnia ista consentit *Gormaz* n. 391. Quòd si quis non possit manifestare peccata, nisi alius audiat, hic alius tenetur, *Fag. Cõn. Laym. Tamb. Stoz* n. 218. contra *Sot.* & alios. Si quis autem sponte ad majorem confusionem publicè sit confessus Confessario simulque aliis, *Cõn.* & *Castrop.* dicunt solum Confessarium teneri ad sigillum, *Stoz* putat teneri etiam alios, si ita velit pœnitens, cùm sit unica confessio, sed si non restringat magis ad Confessarium quàm ad alios, ipso facto censetur dare licentiam loquendi & Confessario & aliis, cùm eadem locutio sit & confessio & ma-

manifestatio peccati, & si velit esse publicam respectu aliorum, non est ratio dicendi, quòd velit esse occultam respectu Confessarii, *Lugo* d. 23. n. 39. *Aversa* s. 5.

§. 3. Qui legit schedam, cui peccata in or- 1953.
dine ad confessionem inscripta erant, secundùm *Castrop. Aversa* s. 5. *Illsf.* n. 263. aliosque multos, ad quos inclinat *Busenb.* non tenetur sigillo, quia obligatio sigilli nascitur ex actuali confessione, scriptio autem illa non est actualis confessio, nec signum, quo pœnitens peccata manifestat Confessario, sed tantùm fit, ut pœnitens sibi ea manifestet & memoriam retineat. Limitant *Laym.* & *Lugo*, nisi pœnitens schedam tradidisset Confessario, qui perdidisset, esset enim idem, ac si audîsset confitentem. Econtrà talem, qui schedam legit, absolutè teneri sigillo, docent præter citatos à *Busenb. Nav. Graff. Vega*, *Dian. Gorm.* n. 403. ad quos inclinat *Tamb.* quia talis scriptio fit propter confessionem, & reipsa videtur esse inchoata confessio: Et saltem fatentur omnes, si pœnitens mutus per schedam fuisset confessus, peccata in illa scripta fore materiam sigilli: Hinc talis, qui legisset, Item Superior, interpres & alii, de quibus dictum est à n. 1951. nec cum Confessario nec cum pœnitente ipso postea possent iterum loqui de peccatis sic cognitis, utì rectè *Aversa* s. 6. qui rectè notat idem esse de duobus Confessariis, quibus pœnitens eadem peccata esset confessus.

§. 4. Sacerdos postea rescions se non habuis- 1954.
se potestatem absolvendi, aut se antea non fuisse Sacerdotem imò nec baptizatum, tenetur sigillo, confessio enim hocipso fuit sacramenta-

lis, quòd facta sit animo se accusandi illi, quem putabat esse Sacerdotem vel habere potestatem, *Lugo*, *Dian. Gob.* in Exp. t. 2. n. 440.

1955. §. 5. Pœnitens ipse non ita tenetur sigillo, quin Confessario dare possit licentiam illud revelandi, etiamsi de hoc non loquatur extra confessionem, S. *Bonav. Rich. Palud Silv. Nav. Suar. Vasq. Lugo* d. 23. n. 133. *Stoz* n. 183. contra *Alens. Scot. Dur. Maj. Gabr. Angel.* Ratio est, quia sicuti, quamvis sigillum epistolarum sit in bonum communitatis, ejusque obligatio sit de Jure gentium, tamen quia est principaliter in favorem scribentis, hic scribens potest tollere obligationem sigilli & facere potestatem aperiendi suas litteras etiam ad tertium scriptas, ita cùm obligatio sigilli sacramentalis sit in favorem pœnitentis, poterit tollere sigillum: Et licèt Clericus non possit facere potestatem licitè se verberandi, non est hìc paritas, nam Clericus non potest facere, ut non maneat Clericus, hunc autem Ecclesia ob reverentiam statùs absolutè vetat verberari: E contrà pœnitens potest facere, ut non maneat sigillum, quo ablato Confessarius novit peccata tanquam homo, ergo liberè potest de illis loqui.

1956. §. 6. Putarunt aliqui cum *Adr. Palud. Nav.* sicuti Confessarius tenetur ad sigillum circa peccata pœnitentis, ita teneri pœnitentem ad sigillum circa illa, quæ Confessarius ei dicit occasione peccatorum, ut sic securiùs dicantur, quæ meritò taceri vult Confessarius. Sed rectè contradicit communis cum *Aversa* s. 5. & *Rayn.* in Heter. Tom. 16. s. 1. p. 8. n. 50. dicit extra dubium esse, quòd sigillum non in gratiam Confessarii sed solius pœnitentis à Christo sit institutum:

tutum: attamen potest fieri, ut pœnitens peccet manifestando ea, ex quibus colligatur Confessarii indiscretio, imprudentia, nimia severitas vel laxitas, sic enim injustè infamatur ob defectum vel delictum occultum.

§. 7. Si Confessarius cum licentia dixerit 1957.
Titio peccatum pœnitentis, *Vasq. Cón. Hurt. Laym. Castrop. Aversa* s. 5. & 7. negant Titium teneri sigillo, nisi peccatum esset revelatum ob causam spectantem ad absolutionem, quia talis scientia non oritur ex confessione sed ex licentia à pœnitente data: E contrà *S. Tho.* & alii cum *Illf.* num. 263. dicunt teneri, quia præsumi non debet, quòd pœnitens dederit licentiam, nisi ob causam, quæ respiceret absolutionem: *Stoz* probabiliùs dicit id pendere à voluntate pœnitentis, qui si permittat eâ uti, ac si independenter à confessione esset acquisita, non vult apud Titium esse sacramentalem vel sub sigillo; si autem velit communicari, utì ex confessione eam habet Confessarius, manet sacramentalis & sub sigillo apud quemcunque, cui sic communicatur: præsumi autem debet semper, quòd sic communicetur, nisi clarè constet de opposito, *Lugo* d. 23. n. 29. *Stoz* n. 199. Et *Dian.* retractatâ oppositâ sententiâ notat p. 5. t. 11. R. 7. & 11. in hoc casu debere à Confessario admoneri Titium, ut non aliter utatur illâ notitiâ.

Q. 290. *Quid præterea notandum sit circa li-* 1958.
centiam loquendi, quam pœnitens dare potest Confessario. &c. seqq. §. 1. Si pœnitens non ultro sed tantùm ad petitionem Confessarii det licentiam loquendi, communiter censeri debet data ex metu reverentiali adeoque invalidè, *Dicast.*

d. 12. n. 66. *Tamb.* De confeſſ. l. 3. c. 3. nu. 5. Vel certè cum periculo invalidatis, *Diana* p. 5. t. 11. R. 10. *Stoz* l. 2. n. 197. addens quamvis pœnitentes dicant ſe libenter eam dare, ſæpe tamen in animo refugere, & ſic Sacramentum adhuc reddi odioſum, ſi quis eâ licentiâ utatur: Hinc *Averſa* ſ. 7. & *Mendo* diſſ. 10. q. 5. meritò diſſuadent Confeſſariis per ſe corripere complicem ex licentia pœnitentis: Quòd ſi opus eſſet, nec per alium fieri poſſet, ſuadent extra confeſſionem dari licentiam. Poſſe autem eſſe caſum, quo pœnitens teneatur complicem manifeſtare Confeſſario, dixi n. 1752. Quòd ſi bonum commune vel charitas proximi non poſtulet ſpecialiter & neceſſariò operam Confeſſarii, v. g. ut ſuppleat pro pœnitente in denunciando ſollicitatore, ſuadet *Tamb.*, ut onus illud in ſe non ſuſcipiat, præceptum enim denunciandi ſecundùm dicta n. 1757. obligat pœnitentem ipſum: Docetque *Viva* ad prop. 7. *Alex.* VII. pœnitentem ipſum tum teneri ad hoc faciendum per litteras vel per alium internuntium. Addit *Viva* in Append. §. 9. non eſſe facilè petendam licentiam utendi notitiâ confeſſionis, quia hæc ipſa petitio communiter reddit confeſſionem odioſam.

1959. §. 2. Ut Confeſſarius ſine læſione ſigilli poſſit monere vel revelare complicem, putant *Palud. Sot. Bann. Angel. Vaſq. Roſel. Tann. Tamb. Stoz* n. 230. non ſufficere pœnitentis ſed etiam requiri complicis licentiam, quia quamvis confeſſio per hoc non fiat odioſa pœnitenti, fit odioſa aliis: Deinde quia peccata complicis etiam cadunt ſub ſigillum, atqui ſigillum non tollitur, niſi cum licentia illius, cujus res agitur, ſeu

cujus

cujus sunt peccata, ergo. E contrà S. Th. S. *Anton. Adr. Gers. Nav. Suar. Henriq. Lugo, Dicast. Castrop. Aversa* q. 18. s. 4. *Ills.* n. 265. probabiliùs dicunt sufficere licentiam pœnitentis, hic enim habere debet potestatem tollendi sigillum, à quo, & propter quem solum inducta est obligatio sigilli. In praxi tamen expedit, ut pœnitens extra confessionem manifestet complicem, si hic sit corrigendus aut aliud malum impediendum.

§. 3. Pœnitens potest licentiam datam revocare vel limitare, non tantùm quando dedit intra confessionem, sed etiam quando extra, *Stoz* n. 198. contra *Laym.* & *Gob.* nisi fortè dedisset extra confessionem & independenter ab ea, *Regin.* l. 3. n. 61. 1960.

§. 4. Quando pœnitens extra confessionem loquitur cum Confessario de dictis in confessione, si id non faciat in ordine ad novam confessionem, *Gob.* putat tolli sigillum, sed probabilius est cum *Stoz* n. 203. pœnitentem, si velit, posse sic loqui, ut maneat sigillum, tractare enim potest ea extra confessionem, quæ non ita potuit in confessione: & magnum foret onus non posse de iis agere cum Confessario, nisi vel rursus confitendo vel solvendo sigillum. 1961.

Q. 291. *Quid præterea sit notandum circa fractionem sigilli.* R. In genere tum frangitur sigillum, si reveletur aliquid per solam confessionem notum & spectans ad sigillum, simul manifestando personam, quam concernit, si hoc fiat sine expresso consensu illius: hinc 1962.

§. 1. Confessarius frangit sigillum, si de peccato pœnitentis per solam confessionem sibi

noto loquatur cum aliis, qui illud aliunde nôrunt, etiamsi audientes non advertant, quòd ex confessione loqui incipiat, *Bonac. Fag. Lugo, Stoz* n. 193.

1963. §. 3. Etiam frangit sigillum, si peccatori è confessione noto neget Eucharistiam vel aliud Sacramentum: Si publicè conquerenti sibi negatam absolutionem vel Eucharistiam, dicat, ne conqueraris, non potui: Si dicat, jam est restitutus gratiæ per confessionem mihi factam: Si nolit audire eum, quem aliàs solitus est audire, quia jam putat esse indispositum aut nolle occasionem proximam vitare, quidquid contradicat *Viva* in append. ad prop. damnatas §. 9. Item: Si ex scientia in confessione hausta specialem inquisitionem instituat circa subditos: poterit tamen Superior sciens talia in sua communitate graffari attendere, uti aliàs feciſſet. Si injungat gravem pœnitentiam, quam tantùm coram aliis, qui judicare poterunt esse pœnitentiam, possit peragere, nisi pœnitens expresso & libero consensu acceptet, *Fagund.* Stoz n 237. Ratio dictorum est, quia sic saltem indirectè revelat peccatum & quidem grave pœnitentis, vel sic repellendo censetur pœnitenti exprobrare peccata præterita. Si autem repellat quia scrupulosus est, hoc erit ei notum aliunde quàm ex confessione, & tum repellendo non utetur scientiâ confessionis, *Viva* suprà.

1964. §. 3. Qui dicit, primus, quem audivi, fuit adulter, exponit se periculo frangendi sigillum, quia facilè fiet, ut immemor hujus dicti aliâ vice dicat, ubi vel quem primò audierit, aut fortè visus est audire primum, Stoz n. 226. addens idem periculum quandoque esse posse,

si

si quis nudè dicat se audivisse adulterum, quia vel complex vel ipse adulter fortè aperuit suum peccatum, aut aliunde saltem innotuit illi, cui Confessarius hoc dicit, unde cùm sciatur esse confessus huic Confessario, nec prudenter possit tale peccatum de alio pœnitente præsumi, possunt esse circumstantiæ, ut indirectè manifestet hujus peccatum.

§. 4. Qui dicit, *Titium pro confessione auditum non absolvi*, frangit sigillum, communis cum *Mendo* diff. 10. n. 127. contra *Cal.* Item qui dicit *necdum absolvi*, quia communiter longa confessio notat vel multa peccata vel defectum confitentis, *Gran. Tamb.* contra *Suar.* Excipe, nisi sciretur confessionem esse generalem vel longi temporis, ita ut pœnitens non ægrè ferret. Si autem pœnitens coram Confessario & aliis dicat se non esse ab eo absolutum, hoc ipso dat Confessario licentiam hocipsum fatendi, attamen non ideo potest dicere causam, cur negata sit absolutio, *Stoz* n. 235. Quòd si Confessarius diceret se non absolvisse defectu materiæ, non frangeret sigillum, *Gorm.* p. 2. n. 400. 1965.

§. 5. Confessarius frangit sigillum, si in præsentia pœnitentis & aliorum quantumcunque multorum indeterminatè dicat, unus vestrûm tale peccatum commisit, quia quamvis Cap. *Si Sacerdos* De off. Jud. Ord. dicatur, *Si Sacerdos sciat pro certo aliquem esse reum alicujus criminis, vel si confessus fuerit & emendare noluerit, nisi judiciario ordine quis probare possit, non debet eum arguere nominatim sed indeterminatè, sicut dixit Christus, unus vestrûm me traditurus est:* nihilominus sic arguendo confessio redderetur odiosa, *Sylv.* in Resol. sub finem oratione 5. dicens cita- 1966.

citatum capitulum loqui de peccato aliunde noto. Putant etiam *Suar. Vasq. Cõn. Lugo* & alii multi frangi sigillum, si quis dicat, *Religiosus talis Ordinis vel Monasterii mihi confessus est tale peccatum, in hoc Monasterio sæpe petitur licentia pro casu reservato &c.* quamvis resciri non possit, quis in individuo fuerit reus: itẽ si dicat, *in tali urbe grassantur adulteria*, quia hoc redundat in gravamen totius communitatis adeoque etiam Rei in ea communitate comprehensi: Alii tamen cum *Nav. Sylv. Aversa* q. 18. s. 4. dicunt non frangi sigillum, si nulla gigni possit suspicio de ulla particulari persona, attamen posse esse contra justitiam vel causare scandalum.

1967. §. 6. Peccat Parochus, qui intendens absolvere pueros, publicè interrogat, quid fecerint, quia peccata, quæ narrantur, exponit periculo revelationis *Nav. Lugo* d. 23. n. 42. Excusat *Gob.* t. 7. n. 864 si faciat, ut exploret, an capaces sint absolutionis, dummodo postea vocatos ad confessionale singulos jubeat iterum se de eis sacramentaliter accusare: sed excusatio illa nulla est, si pueri antea putabant se sacramentaliter confiteri.

1968. §. 7. Si sponsi die, quo contracturi sunt & de more communicare debent, in confessione inveniantur hactenus impudicè vixisse, *Opstraedt* in Past. bono p. 4. c. 10 § 5. dicit absolvi non posse, quamvis ex omissione communionis aut dilatione Matrimonii colligeretur aliquod crimen in confessione esse deprehensum, nec ideo Pastorem frangere sigillum, quia tantùm officio suo fungitur. Contrà est, nam negando absolutionem facit, ut alteruter resciatur esse indispositus ad Communionem, & per hoc

hoc confessio certò sit multùm odiosa. Itaque hìc sequendum consilium S. *Caroli Borromæi* in Instr. Past. p.2.c.16., ubi clarè significat, si absolutio citra periculum & infamiam pœnitentis procrastinari non possit, ut promoveat Pastor contritionem, ùt potest, & si emendationem cum signis doloris in se recipiat pœnitens, absolvat.

§. 8. Si sponsus fassus sit multas fornicationes à se cum sponsa commissas à paschate, & sponsa dicens se in paschate ultimò confessam neget omnes, sciens tamen fornicationes tales esse peccata, absolvi non debet, sed dissimulanter super eam dici, *misereatur &c.* quia nec per hoc revelatur peccatum sponsi, nec hoc affert ullum incommodum sponsæ, quæ nihilominus deberet peccata illa & hanc confessionem suo tempore repetere: Pastor verò omnia dissimulando assistat eorum Matrimonio, *Suar. Dicast. Illf.* n. 128. 1969. Vide Sporer pte 3. n. 802 et. 862

§. 9. Non frangit sigillum, qui interrogat pœnitentem de peccato ex sola complicis confessione noto, dummodo illi de hujus confessione nullam suspicionem moveat, *Castrop. Stoz* n. 249. Neque ille frangit, qui omittit modum suum agendi, quem ex confessione novit pœnitenti esse ingratum, etiamsi hic advertat propter confessa sua peccata id fieri, hic enim pœnitens censetur ipso facto ad hoc dare licentiam, *Lugo, Stoz, Busemb. Aversa* s. 8. *Illf.* n. 253. Neque ille frangit, inquiunt *Gob. Tamb. Lugo* d. 23. n. 102. qui familiariùs agit cum pœnitente propter spiritualem ejus indigentiam, v.g. si vocet ad se, si volentem exerceat in studiis, ut sic honestè occupetur & abducatur à malis con- 1970.

confortiis, quamvis ille advertat hoc ideo fieri: sed limitat *Stoz*, dummodo pœnitens aliquo modo ostendat se consentire, quod præsumitur, inquit *Steph.* n. 221. si non ostendat sibi hoc esse molestum. E contrà frangit sigillum, qui ideo ostia claudit, claves tollit, ne pœnitens ultrà exeat vel abutatur, aut qui ideo eum sæpius visitat, ut sic terreat, per hoc enim non sine molestia & gravamine indicatur pœnitenti suum peccatum ex sola confessione notum, ergo est revelatio sigilli aut saltem per hoc confessio redditur odiosa, *Aversa*, *Stoz* n. 250. contra *Cón. Castrop. Tamb.*

1971. §. 10. Non frangit sigillum, qui restituit ablatum, licèt dominus inde capturus sit conjecturam aliquam de authore furti, nam ea conjectura imprudens est, & id planè per accidens sequitur ex illo facto, si enim tertius aliquis restitueret qui non audivisset confitentem, non violaretur sigillum, ergo nec si Confessarius restituat, *Less* in Auct. v. *Restitutio* cas. 2.

1972. §. 11. Si quis dicat Cajum esse confessum peccata, aut esse confessum peccata venialia, *Regin. Lugo, Dicast. Busenb.* & alii cum *Aversa* s. 4. dicunt non frangi sigillum: Limitat *Gob.* n. 790. *Gorm.* n. 393. cum *Hurt.* nisi diceret esse confessum *plura* venialia, limitationem rejiciunt alii, quia omnibus notum est non esse hominem, qui non peccet sæpius, & quivis supponitur confiteri plura quàm unum peccatum. E contrà alii dicunt frangi sigillum, quorum sententiam *Fagund.* dicit non esse improbabilem, nam potest quis ad confessionem ire, quamvis nulla habeat vera peccata, *Stoz* n. 223. & satis est habere unicum veniale, ut absolvi

possit,

possit, ergo cùm posset tantùm unum veniale esse confessus, dicere confessum esse plura est frangere sigillum, nisi fortè notorium esset omnibus, quòd pœnitens soleat peccare venialiter, tum enim hoc ipso quòd palàm confiteatur, dat cuivis, etiam Confessario, licentiam ita loquendi, *Stoz* n. 224. Addunt *Castrop. Stoz* n. 225. & alii contra communem, etiam per hoc frangi sigillum, si quis dicat, Cajus in confitendis minutissimis suis peccatis mihi molestus est, revelat enim peccata plura, & hoc audire est meritò odiosum pœnitenti: multò magis, inquit *Stoz* contra *Lugo*: erit fractio sigilli, si dicat esse confessum nova venialia: item si dicat pœnitentiam, quam imposuit, maximè si sit paulò major, v. g Rosarium vel etiam *Miserere*, *Stoz* num. 237.

§. 12. Quamvis publicè notum sit Cajum esse furem, frangis sigillum, si dicas eum sua furta cum magna contritione esse tibi confessum, *Aversa*, *Stoz* n. 222. Quòd si tantùm diceres eum omnia sua peccata esse rite confessum, *Castrop. Cón. Laym. Tann. Lugo, Illf.* n. 246. dicunt non esse contra sigillum, cùm nullum peccatum in specie, nec mortale in genere revelatur, sed sola confessio, unde reipsa tantùm dicit, vel non feciisse furta, vel si fecerit esse confessum. E contrà *Dian.* p. 5. t. 11. R. 42. dicit esse contra sigillum, quia in istis circumstantiis æquivalenter dicit esse confessum furta, potest enim ex vi verborum sine temeritate sic concludi, confessus est omnia sua peccata, sed peccata ejus sunt etiam furta, ergo confessus est furta: hinc *Regin.* & *Stoz* n. 223. dicunt, si constet à tempore commissorum furtorum esse con- 1973

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

confessum, non frangi sigillum, si autem non constet, frangi indirectè ob rationem datam: unde quia communiter non constat, quòd confessus non sit, poterit sine scrupulo dici, quòd peccata sua sit rite confessus, *Fagund. Aversa, Stoz:* Expedit tamen, inquit *Regin.* petere licentiam à publico peccatore loquendi ea de notoriis ejus peccatis, quæ ad honorem ejus & ædificationem aliorum faciunt.

1974. §. 13. Si publicus peccator confessus sed non absolutus petat à Confessario Eucharistiam dicatque se absolutum, non potest Confessarius eum arguere falsitatis, potest tamen & debet, secundùm dicta l. 6. p. 1. à n. 138. ei Eucharistiam publicè petenti negare, dicendo, tu confessus es & ego feci officium meum, nihilominus cùm sis publicus peccator, debes ante Communionem publicam priùs publicè ostendere, quòd mutâris tuum malum statum, *Regin. Lugo, Aversa, Stoz* n. 234. Quòd si Confessarius illum non publicè notum torvo oculo à Communione deterreret, frangeret sigillum, hinc S. *Carolus* suprà p. 3. c. 1. ait, *si usque adeo occultum esset impedimentum Communionis, ut ex prævia duntaxat confessione constaret, nihil extra confessionem præstare tenetur, quàm ferventi eos oratione Deo commendare, & si ad Communionem se præsentes sisterent, nullo eam pacto negare.* Quam sententiam omnino sequendam dicit ibidem in notis *Sylv.* quamvis contradicant plurimi cum *Ilsf.* n. 254. Ratio autem est, quia torvus ille aspectus est revelatio & exprobatio peccati, non aliter ac si verbis diceret eum propter peccatum esse indignum, hinc l. 6. p. 1. num. 146. dixi reo peccati ex sola confessione noti, si occultè

cultè petat dandam esse Communionem. Denique dicendum est frangi sigillum, si Confessarius altâ voce vel alio modo per circumstantes intelligibili arguat pœnitentem, hoc ipso enim manifestat hunc afferre materiam gravem, circa quam mereatur specialem correptionem vel examen exactius, quàm fieri soleat in venialibus. Meritò S. *Carolus Borrom.* Instr. Pastor. c. 12. ait, *Caveat omni modo, peccati àse auditi gravitatem gestu corporis vel nutu capitis circumstantibus prodere.* Addit c. 19. *Verbum nullum ex ore ejus excidat, ex quo, aliquo modo in peccati quantumvis leviſſimi, quod in confessione dictum sit, notitiam ejus venire possit.* Et Cap. *Omnis* De pœn. & remiss. dicitur, *caveat autem omnino, ne verbo aut signo aut alio quovis modo, aliquatenus prodat peccatorem.*

Q. 292. *An & quomodo liceat aliquando Confessario uti scientiâ confessionis ad avertenda mala vel evitanda peccata:* R. §. 1. Docuerunt aliqui fuisse aliquando salvo sigillo licitum Confessariis deferre ad Episcopum enormia crimina pœnitentium, ut mala, quæ ex illis nasci poterant, caverentur, sed rectè eos confutat *Francol.* in Cler. Rom. p. 1. d. 12. patet enim ex dictis per hoc confessionem reddendam esse odioſissimam. 1975.

§. 2. *Malderus* docet usum scientiæ confessionis non esse illicitum, si fundari possit etiam in aliis cognitionibus non dependentibus à confessione, & nemo inde venire possit in suspicionem factæ confessionis aut secreti ejus, v. g. Confessarius ex confessione novit sibi porrigendum in potu venenum, potest, inquit, declinare potum prætensâ aliâ causâ, imò te- 1976.

neri dicit *Cón.* ne vitam prodigat. Item ex confessione scit, quòd Titius domum rediturò pareret mortem, potest non redire, inquit Sanch. quamvis Titius recogitet id fieri ex scientia confessionis: Et pro hac sententia refert *Illsf.* n. 244. Scot. *Henriq. Castrop. Tamb. Sporer* & alios, addens à n. 257. si in similibus casibus pœnitenti nullum aliud incommodum causetur præter impeditionem peccati vel occasionis peccati, non frangi sigillum, quia hoc non est reipsa incommodum sed beneficium. Alii ulteriorem dant rationem, quia Confessarius utitur jure suo, cui non fuit præjudicatum per confessionem auditam, nec quisquam ideo retrahetur à confessione. Similiter docent S. Tho. *Regin. Mald.* si Confessarius ex confessione noverit peccatum unius è communitate, à quo sit periculum seductionis aliorum, posse & ex charitate teneri dicere illi, qui curam habet, ut diligenter vigilet super gregem suum. Item qui ex confessione scit Regem occidendum, posse in genere monere, ut sibi caveat. Putat etiam *Cón.* quòd *Laym.* dicit esse probabile, si Superior ex confessione sciat subditum noctu per aliquod ostium exire ad peccandum, quòd possit curare illud claudi; E contrà *Suar. Vasq. Præp. Bonæsp. Dicast. Steph. Aversa* q. 18. s. 8. Stoz nu. 253. dicunt Confessarium vel Superiorem talem sic debere se gerere, tanquam si nihil sciret, audita enim in confessione *minùs scit quàm quæ nescit*, inquit S. *August. & ex confessione scitum est quasi nescitum*, inquit S. *Tho.* in supplem. q. 11. a. 1. ad 1. Et cùm sciat ùt Dei locum tenens, non potest uti pro humano commercio, aliàs divina confundit cum humanis: hinc *Delrio* dicit

omnino

omnino probabilius esse, quòd de omnibus istis silere debeat, seque & omnia Deo committere, tum quia hoc plurimùm facit ad reverentiam Sacramenti simulque ad augendam apud omnes securitatem sigilli, tum etiam quia quamvis Confessarius non teneatur in omnibus perinde se habere atque si nihil sciret, sed in his solùm, in quibus esset odium confessionis vel gravamen pœnitentis, tamen ut sententia opposita redigatur in praxin, opus est tam multiplici circumspectione, ut difficile sit non violari sigillum, ita etiam *Harts* à nu. 170. Et ob rationes datas docent *Silv. Bonac. Dicast. Stoz* n. 251. contra *Tamb. & Lugo* d. 23. nu. 125. si ideo nolim legere Missam in Ecclesia, quam ex sola confessione scio esse publicè pollutam, frangi sigillum: sed *Aversa* s. 8. dicit talia esse licita, si nec revelatio peccati nec ullum gravamen pœnitentis inde resultet.

§. 3. Authores plures quàm 40. quos refe- 1977.
runt *Sanch.* De Matr. l. 3. d. 16. n. 2. *Mendo* diff. 10. q. 8. *Stoz* n. 244. docent Confessarium, qui ex sola confessione novit pœnitentem indignum esse officio, posse ideo illi in electione gratuita & secreta denegare suum suffragium, quia utitur jure, quod habet ad non promovendum indignum; imò aliqui dicunt ad hoc teneri, si alioquin pateretur bonum commune: sed hæc sententia non videtur practicè probabilis, nam anno 1682. die 18. Nov. in Congreg. Generali Universalis Inquisitionis emanavit hoc decretum. *Præviâ maturâ consultatione DD. Consultorum facta fuit discussio sequentis propositionis*, scientiâ ex confessione acquisitâ uti licet, modò fiat sine directa aut indirecta revelatione

& gravamine pœnitentis, nisi aliud multò gravius ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius meritò contemnatur. *Additâ deindè explicatione sive limitatione, quòd sit intelligenda de usu scientiæ ex confessione acquisitæ cum gravamine pœnitentis, seclusâ quacunque revelatione, atque in casu, quo multò gravius gravamen ejusdem pœnitentis ex non usu sequeretur: Et statuerunt dictam propositionem, quatenus admittit usum dictæ scientiæ cum gravamine pœnitentis, omnino prohibendam esse, etiam cum dicta explicatione sive limitatione, & præsenti decreto prohibent, ne quis ultrà audeat talem doctrinam publicè aut privatim docere aut defendere sub pœnis arbitrio S. Congr. infligendis, mandantes etiam universis Sacramenti Pœnitentiæ Ministris, ut ab ea in praxin deducenda prorsus abstineant.* Itaque nunc est certum, illicitum esse uti scientiâ confessionis cum aliquo gravamine pœnitentis, quamvìs absit omnis sigilli revelatio, & quamvìs multò majus gravamen ejusdem pœnitentis ex non usu sequeretur. Quoad superiores Religionum *Clemens VIII.* in decreto 26. Maji 1594. mandat, ut caveant, ne notitiâ confessionis utantur ad exteriorem gubernationem: quod pro Societate JESU severissimè prohibuit anno 1590. *Claudius* Generalis apud *Illsf.* n. 259. ideoque non licet ipsis ratione talis notitiæ statuere novas leges, crebriùs visitare, magìs attendere &c. etiam secluso omni revelationis periculo Stoz num. 254. contra *Fagund. Tamb.* & alios, quorum sententia non est amplius probabilis, *Viva* in append. ad prop. damn. §. 9. dub. 1. Ad hoc, quod dicitur, eligentem uti jure, quod habet ad repellendum indignum, nego habere jus, si ex sola confessione

sione noverit esse indignum: unde illicitum est aliquem ideo removere ab officio etiam ad nutum auferibili, *Bonac. Stoz* nu. 251. *Mendo* q. 9. aut admonere superiorem, etiam simulando se aliunde habere notitiam criminis, *Dicast. Stoz* n. 255. aut ideo se ostendere illi asperiorem facto vel verbo, *Lugo, Stoz*, aut negare alicui arma, quem ex confessione scio habere aliquid contra me: aut famulum suum dimittere, quem sic cognovi esse furacem, *Stoz* num. 251. Quòd si Confessarius talem famulum in Confessionali juberet clavem reddere aut suâ sponte discedere, frangeret sigillum, quia hæc jussio est actus non spectans ad confessionem, ergo censetur confessionem interrumpere & extra illam hoc loqui, *Lugo, Aversa* s. 8. *Stoz*. Ratio omnium est, quia quidquid afferret incommodum pœnitenti, quamvis abesset periculum revelandi peccatum, & ita clam fieret, ut nemo adverteret, meritò redderet confessionem odiosam, si pœnitentes scirent sibi talia incommoda fieri posse propter notitiam in confessione datam. Hinc si Cajus confessus esset se vitio carnis deditum esse & pronum ad seducendos alios, Confessarius sciens condormire pueris innocentibus nequidem indirectè posset facere, ut inde amoveretur, si hoc cederet in aliquod ejus incommodum, quamvis nec Cajus nec ullus alius adverteret hoc fieri ex scientia confessionis, *Steph.* n. 219. addens n. 221. cum *Lugo* d. 23. n. 102. & *Aversa* s. 8. si nullum esset inde incommodum pœnitentis, non frangi sigillum, quia nec peccatum revelat, nec confessionem reddit odiosam. Similiter si superior ex confessione sciat aliquem non esse Sacerdo-

tem adeoque omnes confessiones apud illum esse irritas, non ideo posset illum non designare in Confessarium, si aliàs hoc erat facturus, sic enim tantùm materialiter & ex causa cooperatur istis sacrilegiis, *Dicast.* Item frangit sigillum Magister Novitiorum, si, quem propter vitia vel alios defectus ex sola confessione novit esse ineptum aut fore pernicioſum religioso Ordini, ideo suo voto in Capitulo rejiciat, aut aliter directè vel indirectè faciat rejici à professione.

1978. §. 4. Quando ex non usu scientiæ confessionis deberet Confessarius facere aliquid intrinsecè malum, usus illius scientiæ est licitus & necessarius, utì si maritus invitâ uxore suscepisset Sacerdotium, & in proximo periculo mortis uxoris, audiens ejus confessionem intelligeret peccatum, ex quo cognosceret Matrimonium suum ab initio fuisse invalidum, si putatitia uxor convalesceret, non posset maritus ei petenti reddere debitum, quamvìs ipsa adverteret eum negare propter scientiam confessionis, nam talis redditio debiti esset certò fornicatio intrinsecè mala, Deus autem per obligationem sigilli non potest velle id, quod est intrinsecè malum, *Illf.* n. 253. Addit, si sciam ex confessione aliquem non esse Sacerdotem, me posse desinere ipsi confiteri, quia sic simulare susceptionem Sacramenti est intrinsecè malum: Consentit *Sanch.* si hoc non sit isti homini displiciturum, ideoque per hoc confessio non fiat illi odiosa. E contrà. *Lugo* n. 105. *Dicast.* d. 12. n. 158. *Viva* §. 9. *Stoz* n. 251. probabiliùs dicunt posse & debere pergere ita confiteri, nam dicere sua peccata non Sacerdoti sine intentione

tione absolutionis, non est intrinsecè malum, & ex causa ista videtur talis simulatio ac cooperatio ad peccatum illius hominis esse materialis tantùm.

§. 5. Si Confessarius ex confessione sciat mulierem solere confiteri carnalia, & exinde se multùm tentari, non potest emanere, si removere possit periculum proximum lapsûs, aliàs frangit sigillum. *Dicast.* p. 11. t. 5. R. 15. *Steph.* n. 223. *Aversa* suprà. Si tamen per hoc exponeret se periculo proximo lapsûs, deberet emanere, quia se tali periculo exponere est intrinsecè malum. Item posset emanere, si sciret eam vocare, non animo confitendi sed v. g. sollicitandi illum ad peccatum, *Aversa*, id enim novit aliunde quàm ex confessione sacramentali. 1979.

Q. 293. *An Confessarius post datam absolutionem vel in alia confessione possit non petità veniâ loquicum pœnitente de auditis in confessione.* Rz. §. 1. Potest statim post absolutionem, v. g. admonendo de vitandis occasionibus, quia cùm in continenti, id est, pœnitente & Confessario adhuc existente in confessionali, fiat, censetur judicium adhuc durare saltem integraliter, *Præp. Henriq. Tann. Dicast. Tamb. Aversa, Lugo* d. 23. n. 129. *Stoz* n. 194. *Illsf.* n. 250. contra *Fagund.* An autem hoc liceat, quando pœnitens è confessionali discessit, dixi n. 1776. Item an hoc liceat ad corrigendum vel supplendum defectum à Confessario commissum, dixi n. 1776. 1980.

§. 2. Si Confessarius in hac confessione loquatur cum pœnitente de auditis à se in alia confessione, non frangit sigillum, quia loquitur in eodem foro, *Gran. Mald. Lugo* aliique multi cum *Aversa* q. 18. s. 6. quod certum esse 1981.

dicit *Illſ.* n. 251. contra *Fagund.* & *Dianam*, ſic enim fit cum conſuetudinariis, & hoc pertinet ad officium Judicis ac Medici. Si autem loquatur de ſpectantibus ad ſigillum ſibi aliunde notis, v. g. qui dictaverat peccata pro confeſſione alteri facienda, non poteſt nequidem in confeſſione de iſtis loqui pœnitenti, quia notitia illa non pertinuit ad hujus Confeſſarii forum, *Lugo* n. 128.

1982. *Q.* 294. *Quomodo ille, qui obligatur ſigillo, debeat reſpondere, ſi interrogetur circa materiam ſigilli, &c.* Aliqui Lovanienſes apud *Sandæum* ad prop. 26. ab *Inn. XI.* damnatam dicunt non poſſe affirmare, quòd aliquid ſciat, ne frangat ſigillum; nec poſſe negare, ne mentiatur, ſed debere interrogantem arguere ineptiæ & dicere, talia interrogari non debere, neque ad talia reſponderi poſſe. Doctrina illa valeret, ſi omnes in praxi eodem modo agerent, aut ſaltem ſi interrogatus nunquam, nequidem ubi poſſet & quamvis intentaretur mors, reſponderet aliquid de aliquo ſuo pœnitente, & hoc ſciretur ab omnibus, ſed cùm plerique quandoque negent, ſi nempe pœnitens non ſit tale quid confeſſus, aut ſaltem audientes non ſciant interrogatum habere talem morem, ut nulli unquam reſpondeat, praxis illa non valet, quia interrogans judicabit hoc eſſe factum, quod interrogat: unde ut ſecretum tegatur, procedi poteſt ſecundùm ſeqq.

1983. §. 1. Si Confeſſarius interrogetur, an pœnitens ei ſit confeſſus peccatum, quod eſt notorium, communiter negare non debet, ne reddat pœnitentem ſuſpectum de confeſſione non integra; nec debet affirmare, ne frangat

figil-

sigillum: itaque dicat pœnitentem feciſſe, quod judicavit eſſe faciendum, & ſe functum eſſe ſuo officio.

§. 2. Si per talem reſponſionem cauſetur ſuſpicio de peccato pœnitentis, aut ſi rogetur ſimpliciter, an non ſciat peccatum etiam occultum pœnitentis, dicat ſe nihil ſcire, & ſi opus ſit, hocipſum juret, quamvis antea jurâſſet ſe ſine reſtrictione vel æquivocatione reſponſurum, quia intentio interrogantis non poteſt eſſe, niſi an ſciat humano modo, id eſt, communicabili & ſpectante ad commercium humanum, ergo ſecundùm dicta l. 3. p. 1. n. 284. non mentitur ſic reſpondendo ad intentionem interrogantis, *Lugo* d. 23. n. 73. *Stoz* n. 266. Hinc S. Th. in ſupplem. q. 11. a. 1. ad 3. ait, *Homo non adducitur in teſtimonium niſi ùt homo, & ideo ſine leſione conſcientiæ poteſt jurare ſe neſcire, quod ſcit tantùm ùt Deus.* 1984.

§. 3. Si Confeſſarius urgeatur, an non ſciat modo ſacramentali, incõmunicabili, ùt Deus, aut quocunque alio tandem, adhuc negare debet, & ſi opus addere juramentum, non reſtringendo purè mentaliter, hoc enim eſſe illicitum dixi ibidem n. 285. ſed quia circumſtantiæ conſignificant cum his vocibus Confeſſarii negantis, & faciunt hunc ſenſum, *ut liceat mihi dicere*, nam non ſola verba ſignificare ſed etiam circumſtantias humano modo cognoſcibiles, oſtendi l. 3. p. 1. n. 284. Jam verò omnibus conſtat, quòd interrogatus in materia ſigilli teneatur celare veritatem, ergo circumſtantiæ reſpondentis, *neſcio*, addunt hunc ſenſum, *ut liceat mihi dicere.* Nec refert, ſi interrogans urgeat, an non ita ſciat, ut non liceat dicere, nam 1985.

adhuc potest dicere ac jurare, quòd nesciat, iterum enim consignificabitur, *ut liceat mihi dicere*, & frustra vult interrogans, ut excludatur hoc additamentum, circumstantiæ enim hoc ipsum necessariò semper addunt, *Laym. Tann. Steph. Stoz* à n. 274.

1986. §. 4. Alium modum suggerunt *Tann.* & *Stoz* n. 273. ut Confessarius, si aliter non possit salvare sigillum, utatur vocibus purè materialiter tanquam sonis non significativis, volendo per illas nihil significare. Ratio autem, cur voces in illis circumstantiis non sint significativæ, hæc est, quia vis significativa vocum est voluntas illorum, qui eas instituerunt ad hoc vel illud significandum, atqui instituentes non voluerunt nec velle potuerunt, ut tales voces essent significativæ in casu, quo per illas revelaretur sigillum, id enim velle foret impium, nec Dei vel Reip. approbatio potest accedere, quæ tamen debet accedere, ut sit obligatio utendi vocibus, sicuti institutæ sunt, ergo voces in his circumstantiis non sunt significativæ: quòd autem interrogans excipiat illas ùt significativas & fallatur, sibi imputet, injustè enim interrogat.

1987. §. 5. Quando Confessarius ita injustè interrogatur de re sigillo clausa, & non potest aliter tegere quàm simpliciter dicendo se nihil scire, non est opus, ut signatè cogitet de uno vel altero ex relatis modis respondendi absque mendacio, sed sufficit, si animum habeat non mentiendi, & respondere velit in eo sensu, in quo juxta Ecclesiæ & Doctorum mentem cum veritate sic loqui potest, certum enim est debere hìc esse aliquem modum licitum salvandi sigillum,

nec

nec occurrit magis congruus quàm unus ex his. Et quod dictum est de confessario, valet de omni alio obligato ad sigillum: extra hos autem similesque casus gravissimos foret mendacium sicuti vocibus. Porrò quando veritas celari potest modo minùs suspecto de mendacio, hic adhiberi debet, & tum priùs utendum extremo medio, quando necessitas urget.

Q. 295. Quomodo pro foro externo sit agendum circa materiam sigilli. Bz. §. 1. Confessarius non præsumitur revelâsse sigillum, tum quia facta, præsertim illicita, non præsumuntur, tum etiam quia in dubio circa res concernentes forum præsumitur pro Judice, unde in dubio is qui asserit, probare debet, *Fagund. Bardi, Schild.* T. 2. c. 5. §. 3. *Stoz* n. 198. 279. 1988.

§. 2. Revelans peccatum pœnitentis, ut ipse se defendat, tenetur probare se illud extra confessionem intellexisse vel cum consensu pœnitentis loqui. Si pœnitens neget se consensisse, Confessarius probæ vitæ satis probat jurando, nisi revelatio esset in grave damnum pœnitentis vel tertii, tum enim pœnitens præsumitur non consensisse, *Suar. Bardi, Schild. Stoz* n. 279. qui notat, quando ex omnibus nihil certi erui potest, potiùs credendum Confessario dicenti sibi datam esse licentiam, ob rationem §. 1. datam. 1989.

§. 3. Consensus pœnitentis mortui præsumitur datus, quando Confessarius probæ vitæ loquitur ex confessione ad commodum unius, licèt sit ad incommodum alterius, uti si indicet hæredem defuncti teneri ad aliquid restituendum, præsertim si juret. Cessaret tamen hæc præsumptio, si Confessarius non sit probæ vi- 1990.

tæ;

tæ; si non coram Judice vel illo, quem res concernit, sed ex levitate locutus sit; si revelatio cedat in bonum Confessarii; si dicat aliquid in grave præjudicium tertii & leve commodum alterius, *Menoch. Schild.* suprà.

1991. *Q.* 296. *Quâ præterea circumspectione hic meritò utendum sit.* Rz. §. 1. Non facilè loquendum de auditis in confessione, præsertim coram sæcularibus, qui judicabunt Confessarios semper memoriâ tenere sua peccata ac propterea se respici aut despici, ex quo confessio fiet odiosa.

1992. §. 2. Si Confessarius aliunde sciat peccatum pœnitentis, potest ex hac altera notitia de illo loqui, dummodo absit scandalum, & audientes intelligant eum istam scientiam aliunde habere, *Aversa* q. 18. s. 4 *Gob.* n. 788. 815. Non potest autem ideo confidentiùs rem affirmare, quia ex confessione scit esse veram, nec manifestare ullam circumstantiam ex solâ confessione notam, *Gorm.* n. 406. Quòd si aliunde conscius peccati velit propter illud pœnitentem punire, dicat, priusquam confiteatur, se puniturum pro æquo, vel ad alium Confessarium dirigat, ne postea pœnitens habeat suspicionem fracti sigilli, *Laym. Stoz* n. 222.

1993. §. 3. Daturus ægro Communionem vel extremam Unctionem non interroget Confessarium, an æger sit absolutus, sed tantùm, an sit confessus, ne Confessarium incautum exponat periculo frangendi sigilli vel mendacii, si fortè non absolvisset, *Stoz* n. 237. Pessimè autem facit Pastor, si ab ægro recedens dicat debere magìs exercere actus amoris prædominantis, aut si ita loquatur, ut homines intelligant absolutum non esse, quia hoc ipso, quòd prodatur indis-

posi-

positio, proditur peccatum mortale, ergo frangitur sigillum.

§. 4. Qui dicit, *hodie mulier, miles, Sacerdos,* 1994.
mihi confessus est tale peccatum, exponit se periculo frangendi sigillum, quia exprimendo statum & circumstantiam temporis facit, ut persona pœnitentis vel agnosci vel in suspicionem prudentem venire possit, *Fagund. Stoz* n. 239.

§. 5. Quando est sermo vel occasio simili 1995.
modo loquendi de pluribus pœnitentibus, si Confessarius unum laudet & de aliis taceat, ordinariè franget sigillum, quia indirectè & interpretativè alios accusat, de quibus tacet, *Fagund. Regin. Laym. Castrop Aversa* s. 1. §. *Quintò. Stoz* n. 240. Aliud est, si absolutè laudaretur hic fine respectu ad alios, de quibus non esset talis causa vel occasio loquendi, aut si excessus laudis tantus esset, ut ideo nihil decederet aliis. Et sic excusari potest Confessarius, qui cùm unius valde pii vita scribenda est, dicit Historico eum nunquam peccasse mortaliter: Si tamen, cùm in vitam alterius pœnitentis inquiritur, taceat aut tergiversetur dare testimonium, frangit sigillum, *Stoz* suprà

§. 6. Qui dicit Cajum sibi clam confessum 1996.
esse præterito Confessario ordinario, frangit sigillum, nisi causam aliam det, cur sic confessus sit, quia sic ingerit suspicionem peccati, quod noluerit suo confiteri, *Stoz* n. 241. *Gorm.* n. 406. Similiter qui videt aliquem extraordinario Confessario clam confitentem, frangit sigillum, si dicat aliis, quia videns ex ipsa clancularia confessione accipit notitiam cujusdam gravioris peccati, sicuti si quis videret gestus, per quos mutus confitetur, inde conciperet notitiam

titiam aliquam de ejus peccatis, *Stoz* n. 239. contra *Lugonem*.

1997. §. 7. Qui dicit de suo pœnitente, confessionem ejus fuisse valde longam, fuisse scriptam per tot paginas, frangit sigillum, si pœnitens clàm confessus est, nolitque id ab aliis reſciri, quia hoc ipso significatur, quòd multa peccata habuerit. E contrà si in loco publico est confessus, hocipso dedit licentiam Confessario & aliis eum videntibus loquendi de diuturnitate confessionis, nemo enim censetur velle ea servari in secreto, quæ ipse facit in publico, *Stoz* n. 242. *Gob.* T. 7. à n. 927.

1998. §. 8. Pourrè dicit esse mortale ad recreationem seu joci causâ narrare audita in confessione, quamvis absit omne periculum revelationis, quia valde irreligiosum est ad jocos adhibere, quod ex illo sanctuario est acceptum. Sed hæc sententia videtur esse nimis rigida. Alii cum *Steph.* n. 230. dicunt esse saltem illicitum.

1999. *Q. 297. Quæ sint pœnæ eorum, qui violant sigillum: & quomodo possit in judicio contra eos procedi,* R. §. 1. Cap. Sacerdos De pœn. dist. 6. statuitur pœna depositionis & perpetua ac ignominiosa peregrinatio, sed *Clemens III.* Cap. *Omnis utriusque sexûs*, de Pœn. & remiss. præter pœnam depositionis ab officio sacerdotali postea statuit, ut loco istius peregrinationis detrudatur in arctum Monasterium, vel in aliam arctam custodiam, inquit *Stoz* l. 2. n. 276. quæ pœna cadit in solum Sacerdotem Confessarium, qui præsumptuosè revelat peccatum confessum & aliàs ignotum, estque pœna sententiæ à judice ecclesiastico ferendæ. Contra alios vel etiam contra Confessarium aliter frangentem sigillum

lum proceditur aliis pœnis arbitrio Judicis : & testantur plures apud *Gob.* T. 7. n. 842. tales Confessarios quandoque plecti capite.

§. 2. Gravis dubitatio est, quomodo pro- 2000.
cedi possit contra violatores sigilli, nam nemo sine expressa licentia pœnitentis manifestare potest vel agere de peccato, quod immediatè vel mediatè, licitè vel illicitè cognitum est ex sola confessione, ergo si pœnitens priùs expressè non consentiat, fieri non poterit accusatio de sigillo circa aliquod peccatum ipsius facto, neque Confessarius poterit hoc fateri, neque de hoc poterunt audiri testes, neque Judex poterit ad illud fatendum cogere aut cooperari ad convincendum, quia sic faceret, ut peccatum aliquod ex sola confessione notum saltem indirectè manifestaretur. Hoc argumento convictus *Gob.* in Quin. T. 5. c. 42. s 7. docet non posse judicialiter procedi contra talem Confessarium. Rationem à priori dat, quia Christus potuit, & consequenter dicendus est sic voluisse instituere hoc Sacramentum, ut in omni prorsus casu sigillum maneret inviolabile, nisi pœnitens revelari permitteret. E contrà *Stoz* à n. 284. contendit posse judicialiter procedi contra talem Confessarium, etiam invito pœnitente; 1. quia jurisdictio Ecclesiæ debet esse talis, ut sicuti de internis in foro interno, sic de externis in foro externo possit judicare, & ubi gravissimè læditur reverentia Sacramentorum, etiam punire, non obstante voluntate cujusquam hominis privati irrationabiliter negantis licentiam, huic enim non debet esse subjecta jurisdictio Ecclesiæ, cujus leges non pendent à consensu nequidem totius populi. 2. Quia

aliàs

aliàs mortuo pœnitente vel absente vel redditò amente nunquam poterit puniri talis Confessarius, quia non poterit peti licentia, adeoque frustra sunt Canones statuti contra ejusmodi delicta Reip. Christianæ damnosissima. 3. Si lex sigilli vetet, ne in sigillifragum inquiratur, lex illa est contra seipsam & tollit media ad suî conservationem necessaria, frustra enim est lex, ubi non est Judex, qui observantiam urgeat: imò impunitas, quam talis lex sigillifrago daret, esset maxima occasio frangendi sigillum. Itaque putat *Stoz* dicendum, quòd possit talis Confessarius ad Judicem deferri, Judex inquirere, testes in judicio deponere, reus ipse fateri & puniri, etiam sine licentia pœnitentis & salvo sigillo. Rationes ulteriores dat, quia saltem poterit talis inquisitio & probatio fieri, ut Confessarius convincatur & fateatur se fregisse sigillum, abstrahendo quomodo & in qua materia, per quod probabile est non frangi sigillum à Confessario, utì fatetur *Gob.* Deinde omnis pœnitens debet & censetur in hoc consentire, ut servetur sigillum, & ubi violatum est, ut redintegretur, debet enim pro hoc esse consensus omnium communis, requiritque illum ipsa lex naturæ, Dei & Christi: & quamvìs fortè injuriam remitteret pœnitens, potest tamen reus à Judice puniri, utì à Judice punitur fur, licèt injuriam remittat & nolit puniri ille, cui est furatus, debet enim prævalere bonum commune, cui per auctoritatem publicam servire debet punitio scelerum. Estque hæc potestas inquirendi & puniendi favorabilis pœnitenti, punitione enim factâ redit apud omnes obligatio prior sigilli, ergo non facit confessionem odiosam

odiosam & consequenter ex hac parte non est contra sigillum. Ita *Stoz*, qui ad rationem dubitandi respondet non esse contra sigillum, si peccatum pœnitentis per accidens & indirectè reveletur per aliquid, quod unicè est necessarium ad servandum & redintegrandum sigillum, & ad exercendam potestatem à natura, Deo & Christo datam pro conservatione sigilli. Utraque sententia est probabilis, *Gobati* tamen sententia videtur probabilior, maximè in casu, quo pœnitens expressè negaret licentiam, quòd enim tum impediatur potestas Ecclesiæ, est per accidens, & rarò fiet, quia pœnitens communiter consentiet, utì & plerumque consentire tenetur, ne ejusmodi scelera communi bono ita perniciosa per impunitatem invalescant.

Q. 298. *An expediat consulere Confessarios, quando agitur de aliquo promovendo.* R. Affirmat *Opstraedt* in Præfatione Pastoris boni, quia Confessarius optimè novit spiritum interiorem. Sed dicendum est non expedire, tum quia eorum scientia est tantùm pro gubernatione fori interni; tum quia datur occasio pœnitentibus, ut sincerè non confiteantur, sed quærant habere bonum nomen apud Confessarios; tum maximè quia datur incautis Confessariis occasio frangendi sigilli vel erroris causandi, quamvis enim Confessarius sciat pœnitentem esse ineptissimum, attamen cogitur commendare velut dignum, ne silentium vel frigida commendatio det suspicionem mali. Quòd si unum commendet & non alterum, contra hunc iterum movet suspicionem: Itaque rogatus dicat, quæ aliunde publica sunt & faciunt ad 2001.

commendationem, item (si ita est) esse frequentem & constantem in suscipiendis Sacramentis &c. Quòd si per hoc moveret suspicionem mali, addat absolutè esse devotum, pium & probum.

2002. DUBIUM II.

Quale sit præceptum & quæ obligatio confessionis.

»RESP. Præceptum confitendi, tum divinum, tum ecclesiasticum, sub mortali obligat omnes, ac solos baptizatos, qui habent mortale: illud in articulo mortis; hoc verò, postquam ad annos discretionis pervenerint; & simul ut confiteantur proprio Sacerdoti, vel alteri, cum ejus venia, semel in anno, computando ab una confessione ad aliam, ùt quidam docent, vel ab initio Januarii ad finem Decembris, ùt habet communior; vel denique à Paschate ad Pascha, ùt consuetudo ferè obtinuit, propter communionem, *Suar. d. 35. s. 2. Vasq q. 90. a 2. Lug. d 15 sect. 3. 4. 6. & 7. Con. d. 5. d. 6. Underesolves:*

» I. Tenentur hoc præcepto. 1. Hæretici & Apostatæ, pueri doli capaces, saltem post septennium. *vid. Dia. p. 4. tr. 3. Res. 52. Lug. num. 144. & 149.* 2. Ingrediens periculosam navigationem, vel conflictum. 3. Mulier tenera primùm paritura, vel quæ solet habere partus difficiles. 4. Reus morti adjudicatus. 5. Qui signa habet mortis naturalis.

» II. Improbabile est, quod docet *Sa. V. Confessio*, Ecclesiam non obligare ante pubertatem, cùm anni discretionis citiùs attingantur, & con-

& constet, mortaliter peccari posse sub annum » nonum vel decimum, imò antè: Unde si talis » puer crasso saltem modo videatur cognosce- » re, Deum per hoc vel illud offendi, ostendat- » que dolorem & propositum, ac præcipua fidei » mysteria cognoscat, debet absolvi; secus ta- » men, si non notetur sufficiens usus rationis. Si » verò dubium sit, potest, (imò in articulo mor- » tis debet) absolvi sub conditione *v. Lay. lib. 5.* » *tr. 6. cap. 5. Dia. p. 4. t. 4. R. 53. & Lug. l. cit. & d. 17.* » *n. 22.* ubi docet, etiam extra articulum mortis » obligationem præcepti, & talem esse sub con- » ditione absolvendum, ne gratiâ sacramentali » privetur. »

III. Non obligatur, qui tantùm habet ve » nialia, etsi consuetudo habeat, & cogi etiam » quisque possit, ut in Paschate saltem se sistat » Pastori, ut cum reliquis eum ad communio- » nem admittat; ad quod Pastor tenetur, si alter » dicat, se mortalis culpæ non esse conscium, » *Suar. d. 36. s. 2. &c. communiter.* »

IV. Probabile est, eum, qui uno anno, sive » cum, sive sine culpa, non satisfecit præcepto, » teneri adhuc quamprimum potest, anno se- » quente, quia terminus non apponitur ad fi- » niendam, sed ad non differendam obligatio- » nem: Ac proinde talem toties peccare morta- » liter, quoties oblatam occasionem negligit, » docet *Bon. d. 5. q. 5. s. 2. Suar. Vasq. Lug num. 177.* » contra *Sylv. Val. Laym. Dian. &c.* qui dicunt per- » severare in uno eodemque peccato. »

V. Satisfaciunt ii, qui confitentur Mendi- » cantibus, etiam in Paschate, quia hi habent fa- » cultatem à Sacerdote propriissimo omnium » fidelium, & Pastore Pastorum, Ita *communiter* »

»omnes contrà *Gloſſatorem*, & *Auctorem Paro-*
»*chiani obedientis*, contra quos *vide in reſponſis*
»*Franciſci Fontani, editis Viennæ Auſtriæ*, Anno
»1634. allegatam auctoritatem duorum Con-
»ciliorum, Viennenſis & Tridentini, 20. Pon-
»tificum, 50. Doctorum, & præter totius or-
»bis conſenſum, multorum quoque Paroche-
»rum, teſtantium eos eſſe optimos Parochia-
»nos, qui Regulares adeunt, & ab iis inſtituun-
»tur, *v. ſupra l. 3. t. 3. cap. 1. dub.* 3. Item *Nav. Azor.*
»*Fagun. Trull l. 3. c. 4. d. 2. n. 6. Dia. p. 8. t. 1. R.* 88.

» VI. Non obligatur ante finem anni, qui ha-
»bens mortale, timet, ne illud obliviſcatur,
»*Kon. Henr. Lug. n.* 41. & *alii* contra *Med. &c.* Si
»tamen prævideret ſe non habiturum occaſio-
»nem confitendi deinceps toto hoc anno, de-
»beret prævenire, etiam in medio anni, *Lug.*
»*num.* 182.

» VII. Probabilius eſt, non ſatisfieri præ-
»cepto Eccleſiæ per confeſſionem invalidam,
»ut docet *Suar. d.* 36. *ſ.* 7 *Filliuc. Laym. Lugo, ſ.* 6.
»§. 5. etſi probabile contrarium putet eſſe *Fag.*
»*vid. Dian part.* 3. *t.* 4. *Reſ.* 120. Item nec per con-
»feſſionem venialium, ùt docet *Dia. p.* 4. *t.* 4. *Reſ.*
»206. ex *Hurt.* & *Mercero.*

» VIII. Excuſantur ab hoc præcepto, 1. qui
»phyſicè non poſſunt, v. g. quibus deeſt Con-
»feſſarius, 2. qui moraliter non poſſunt; v.
»g. qui prudenter timent revelationem ſi-
»gilli; vel qui non poſſunt ſine notabili in-
»commodo vitæ, fortunarum, &c. *Kon. Tamb.*
»6. 4. §. 3.

ADDENDA.

Quæst. 299. *Quid in genere notandum sit circa præceptum & necessitatem pœnitendi.* Bz. seqq. 2003

§. 1. Datur speciale præceptum pœnitendi, per se obligans omnes, qui mortale personale commiserunt, nam pœnitentia aliqua est secundùm præsentem Dei ordinationem necessaria necessitate medii ad salutem illis, qui in mortale personale sunt lapsi, *S. Th.* 3. p. q. 86. a. 2. putantque *Aversa* q. 1. s. 3. & *Platel.* n. 505. esse de fide, quia *Lucæ* 13. v. 3. dicitur, *Nisi pœnitentiam habueritis*, & v. 5. *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis. Eccli.* 2. v. 22. *Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini. Trid.* sess. 14 De pœn. c. 1. ait, *Fuit quidem pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam & justitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petivissent. S. August.* uti refertur cap. *Neminem* 43. dist. 1. De pœnit. ait, *Neminem putes à quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem sine pœnitentia posse transire.* Similia habent alii PP. frequentissimè. Ratio, cur Deus sic statuerit, est, quia homo est agens liberum, & per peccatum se liberè avertit à Deo, ergo congruum fuit, ut si vellet redire ad gratiam, iterum se converteret ad Deum per motum voluntatis suæ, nec conveniens erat, ut Deus quasi nolenti peccatum dimitteret, aptissimus autem motus se convertendi ad Deum erat actus pœnitentiæ.

§. 2. Hoc præceptum pœnitendi non tantùm est positivum divinum sed etiam naturale, 2004.

S. Th. q.84.a.7. ad 1. *Tann.* q.6.n.42. *Aversa* q.1. s.4. Esse positivum divinum, constat ex scripturis n. 663. & 2003. citatis, quæ non tantùm declarant necessitatem medii, sed etiam intimant præceptum, utì etiam illa Joan. 6.v. 54. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis &c.* Deus enim, qui instituit, etiam fieri præcepit. Esse etiam naturale colligitur inde, quia suppositâ institutione Dei, qui voluit pœnitentiam esse medium ad finem ultimum, recta ratio dictat, adeoque obligat lex naturæ, ut omnis homo rationalis ad finem ultimum ordinatus, & suppositâ elevatione etiam lege naturæ obligatus ad eum tendere, adhibeat hoc medium pro fine illo obtinendo necessarium. Fundatur autem hæc obligatio naturalis etiam in aliis, imprimis in præcepto naturali charitatis erga Deum: deinde in præcepto naturali charitatis erga seipsum: præterea in præceptis naturalibus aliarum virtutum, utì fusè prosequuntur *Arr.* s.3. & *Aversa* s.5.

Obji. Deus non potest dispensare in lege naturæ, sed potest dispensare in lege pœnitendi, quia posset impœnitenti remittere peccatum, ergo. R. Deus non potest dispensare in lege naturæ, directè, id est, hìc relinquendo materiam legis & tollendo obligationem, c, quia Deus non potest relinquere peccatum deobligando à pœnitendo. Non potest dispensare indirectè, tollendo materiam legis, n, posset enim impœnitenti remittere peccatum, quo sublato tolleretur materia, & consequenter obligatio pœnitendi.

2005. §. 3. Probabilius videtur, quòd præceptum pœnitendi non obliget, per se loquendo, statim

post

post commissum mortale, *S. Th. Dur. Ang. Med. Adr. D. Sot. Can. Viguer. Suar. Vasq. Valent. Henriq. Cõn. Lugo*, quos citat & sequitur *Aversa* q. 1. s. 6. & 8. Item *Ochag.* cum *Dicast.* d. 3. dub. 3. Item *Gerson, Bonac. Laym.* cum *Castrop.* tr. 23. p. 4. nu. 8. *Gonet* d. 7. n. 96. *Tann. Arr. Haun. Platel. Steph. Stoz* l. 1. p. 2. n. 60. & plurimi alii, contra *Innoc. IV. S. Anton. Archid. Argent. Maj. Caj. P. Sot. Marsil. Palud. Silv. Abul. Cardenam* in 2. crisi d. 6. c. 3. *Probatur* 1. ex sensu communi fidelium & praxi Confessariorum, nemo enim se accusat de hoc, quòd non statim pœnituerit, nec Confessarii de hoc interrogant. *Si dicas* fideles circa hoc non esse bene instructos, *contrà* est, sic omnes Curatores animarum accusas vel ignorantiæ vel socordiæ vel malitiæ : imò nec excusabitur Ecclesia, quæ cùm facilè posset, nullibi obligationem illam declarat. *Prob.* 2. Illud præceptum non est positivum, nam nullibi est satìs clarè expressum, & cùm plerique ignorent illud, non est sufficienter promulgatum, ergo nec obligat. Neque est naturale, nam ut aliquid censeatur esse debitum ex lege naturæ, non est satìs, quòd ipsum afferat plùs boni quàm omissio ipsius, alioquin quidquid est de consilio, esset de lege naturæ, sed necesse est, ut obligatio ad tale aliquid plùs boni afferat toti generi humano, quàm negatio talis obligationis, utì rectè *Perez, Esparz. Palav.* à n. 250. *Haun.* n. 932. jam verò obligatio ad statim pœnitendum non afferret toti generi humano plùs boni quàm negatio illius obligationis, nam difficillimum est statim efficaciter, præsertim ex motivo perfectissimo detestari hoc, quod immediatè antè placuit, & cùm motivum illud non habuerit

vim faciendi, ut abstinerem, quomodo subitò habebit vim efficiendi, ut abjiciam peccatum, quod jam complexus sum? ergo talis obligatio exponeret plerosque continuis periculis novi peccati, adeoque non afferret toti generi humano plùs boni, quàm illius obligationis negatio. *Conf.* quia incautum & malum est affirmare aliquid esse peccatum mortale, ubi illud nec sufficiente auctoritate nec evidente ratione ostendi potest, nam *hoc est ponere laqueum pedibus ambulantium*, inquit *Gabriel* & ex illo *Gob*, in Exp tr. 1. n. 55. & *Sporer* in Theol. Sacram. p. 1. c. 3 n. 174. Sed nec auctoritas sufficiens, cùm oppositum teneant plures, nec evidens ratio probat istam obligationem, utì patebit ex solutione objectionum, ergo. Ex his,

Inferes, contra *Alensem*, *Palud.* *S. Anton.* *Silv.*, *Marsil.*, *Abul* & alios apud *Tann.* q. 6. n. 44. multò minùs esse obligationem toties retractandi mortale remissum, quoties ejus memoria recurrit, cùm enim facillimè recurrat, continuò ferme renovari deberent retractationes, quæ obligatio homines exponeret adhuc pluribus periculis novi peccati.

Obji. 1. *Eccli.* 5. v. 8. dicitur, *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem, subitò enim veniet ira illius.* Et c. 21. *De pristinis deprecare, ut tibi dimittantur, quasi à facie colubri fuge peccata*, sed oportet statim fugere faciem colubri, ergo. R. Monet, 1. ut peccata actualia non continuentur. 2. Ut pœnitentia fiat ante finem vitæ. 3. Suadet, ut homines mortales de præteritis statim doleant, ne fortè periclitentur de salute. Nullibi dicit, quòd manere in mortali habituali ad aliquod tempus sit novum mortale.

tale. Quando dicit peccata esse fugienda uti faciem colubri, intelligit non esse repetenda peccata actualia.

Inst. 1. S. *Th.* 2. 2. q. 68. a. 8. dicit non licere permanere in peccato, etiam ad modicum tempus. R. Loquitur de permanentia in actuali voluntate non restituendi, quæ est actuale peccatum, cùm sit actualis continuatio injuriæ.

Inst. 2. SS. PP. dicunt nos debere agere perpetuam pœnitentiam. R. Volunt, vel quia quotidie peccamus, ideo semper indigere pœnitentiâ; vel pœnitentiam semel habitam esse perpetuam habitualiter, id est, non debere retractari, nec directè, volendo te non pœnituisse, nec indirectè per repetitionem ejusdem peccati, *Suar. Aversa* s. 8.

Obj. 2. Qui statim non arripit pœnitentiam, exponit se periculo proximo iterum peccandi, quia est hostis Dei, qui subtrahet gratias actuales, hinc *S. Th.* 1. 2. q. 109. a. 8. O cum communi docet neminem posse diu sine gratia habituali vitare omnia mortalia: & ideo etiam *S. Greg.* in Ezech. hom. XI. ait, *Peccatum, quod per pœnitentiam citiùs non deletur, aut peccatum est aut causa peccati simul & pœna peccati, omne enim, quod prius committitur, peccatum est, sed si citiùs pœnitendo non tergitur, justo judicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem etiam in culpam alteram permittit cadere, ut qui flendo & corrigendo noluit mundare, quod fecit, peccatum incipiat peccato cumulare.* R. n. ass. Neque enim Deus solet peccatoribus statim subtrahere auxilia ordinaria: nec dæmon habet potestatem dominativam in voluntatem peccatoris, cui sua libertas manet: nec peccatum habituale secundùm se trahit ad novum

vum peccatum, cùm habeat se mortuo modo. *S. Th. & S. Greg.* intelligendi sunt, quòd quandoque fiat, ut Deus subtrahat auxilia illi, qui nimis diu differt pœnitentiam, vel quia adhuc actualiter adhæret peccato antiquo, vel quia non orat Deum pro auxilio, vel quia non pœnitet, quando urget præceptum pœnitentiæ: Hinc *Gerson* in Regul. mor. §. De pœnit. ait, *Homo non semper tenetur immediatè confiteri peccatum, imò nec conteri sub pœna novi peccati mortalis: dat etiam spatium pœnitentiæ Deus, quale sit fragilitati nostræ sufficere.* Denique omnia illa tantùm probant, quòd ille, qui nimiùm differendo adverteret se fieri nimis debilem ad resistendum tentationibus aut ad observanda alia præcepta, per accidens obligaretur ad statim pœnitendum.

Inst. 1. Qui differt pœnitentiam, exponit se periculo proximo moriendi in peccato, cùm mors improvisa multos opprimat. R. Mors improvisa inter centum non opprimit unum, ergo non semper est periculum proximum mortis improvisæ, alioquin semper possemus absolvi à reservatis, communicare pro viatico etiam non jejuni &c. Si tamen quis ponatur in periculo proximo mortis, v. g. per prælium, insidias hostium, morbum vel navigationem periculosam, per accidens erit præceptum statim pœnitendi.

Inst. 2. Christus *Matt.* 24. & 25. adductâ parabolâ decem Virginum vigilare *præcipit*, uti docent SS. PP. apud *Carden.* à n 54. & colligitur ex pœnis æternis, quæ intentantur negligentibus, sed qui non statim pœnitet, non vigilat, quia est in somno peccati, nec vult ab eo surge-

re,

re, ergo. R. Ex istis plùs inferri non potest, quàm esse præceptum pro omni tempore vigilandi, 1. ne peccetur. 2. Se parandi per bona opera à Deo vel Ecclesia nobis præcepta. 3. Pœnitendi ante articulum mortis. Virgines fatuæ peccârunt, quia tum non vigilârunt nec paratæ fuerunt, quando satis cognoscebant adventare Sponsum, hinc etiam peccant, qui non pœnitent, quando cognoscunt adventare mortem. De cætero etiam prudentes virgines ad tempus non vigilârunt sed dormitaverunt omnes & dormiêrunt.

Inst. 3. Qui potest antea pœnitere & moritur in mortali, est dignus reprehensione, ergo non poenitendo peccavit. R. Est dignus reprehensione, quia pœnitentiam distulit usque ad mortem, c, quia per aliquod tempus distulit, subdist., est dignus reprehensione propter peccatum ideo commissum, n, propter defectum majoris providentiæ, qui ad summùm est positiva imperfectio, c. ant. & n. conseq.

Obji. 3. Qui contraxit grave malum corporis, tenetur ex charitate erga seipsum illud quamprimum potest tollere. Item qui videt proximum peccasse, tenetur ex charitate quamprimum potest inducere, ut resurgat, ergo multò magis tenetur aliquis statim tollere malum statum suæ animæ. R. Sicuti tunc tantùm teneor tollere grave malum corporis mei, quando est proximum periculum ne mihi afferat aliud grave malum, vel ne fiat incurabile, vel ne impediat me ab aliis actionibus præceptis, ita tum tantùm tenebor tollere peccatum, quando est periculum proximum, ne per hoc inducar in aliud peccatum, aut ne postea pœnitere

tere non possim, aut quando per illud impedirer ab observatione aliorum præceptorum: & hoc docet S. Th. in 4. dist. 17. q. 3. a. 1. quæstiu. 4. ad 2. *Non est de necessitate salutis corporalis, quod infirmus statim Medicum quærat, nisi quando necessitas curationis incumbit, & similiter est de morbo spirituali* Idem est de altero Exemplo, sicuti enim tum tantùm teneor corripere proximum, quando prudenter timetur, ne vel pergat peccare, vel postea non pœniteat, vel aliter sibi novum damnum accersat, ita tum tantùm tenebor statim pœnitere, si alioqui esset mihi oriturum simile malum.

Inst. 1. Homo non pœnitens continuat occisionem suæ animæ, ergo peccat. R. Continuat occisionem, actu causando vel positivè volendo illam, n, permittendo jam positam, usquedum urgeat præceptum illam removendi c. ant. & n. conseq.

Inst. 2. Qui esset causa, ut alter ad longum tempus permaneret in mortali, peccaret mortaliter, ergo etiam, qui ipse ita liberè permanet. R. Permisso ant. n. conseq. Causans in altero censeretur causa moralis directa illius permanentiæ: sed non pœnitens censetur tantùm permittere illam permanentiam. Deinde sicuti impedire alterum à consecutione magni boni quamvis non necessarii, potest esse peccatum, quia alter potest esse invitus & habere jus, ut non impediatur à me; è contrà non ideo pecco, si meipsum ita impediam, ita hìc. Et quòd sæpe aliter me habere debeam ad alterum quàm ad me, patet, si enim lædam famam alterius, pecco, non pecco, si lædam meam.

Obji. 4. velle esse in peccato est inhonestum, sed

sed qui differt pœnitere, vult esse in peccato, ergo. R. Velle esse in peccato actuali est inhonestum, c, in peccato tantùm habituali, subdist: si ipsi adhuc placeat malitia peccati præteriti, c., si malitia illa non amplius placeat sed tantùm ad tempus permittat negationem condonationis, n. maj. & similiter distinctâ min. n. conseq.

Inst. 1. Nolens pœnitere dicit, volo perseverare in malo, sed actus, quo volo perseverare in malo, est malus; ergo. R. Dicit, volo perseverare in malo actuali, n, habituali, subdist. 2 ita ut velit ipsam peccati malitiam, n, ita ut tantùm velit dilationem satisfactionis vel condonationis, c. maj. & similiter distinctâ min. n. conseq.

Inst. 2. Actus, quo volo perseverare in bono etiam habituali, semper est bonus, ergo actus, quo volo perseverare in malo etiam habituali, semper est malus. R. n. conseq. Actus, quo volo bonum habituale, approbat totum actum bonum: è contrà actus, quo volo perseverare in peccato habituali, non semper approbat totum peccatum habituale, nam in recto dicit malitiam actûs præteriti, quam non approbat, in obliquo autem dicit negationem satisfactionis vel condonationis. quæ negatio de se mala non est, cùm Deus possit illam velle, & ideo etiam ipse peccator potest illam saltem permittere ad tempus.

Inst. 3. Peccator scit cum negatione pœnitentiæ conjunctam esse inimicitiam cum Deo, ergo qui vult ad tempus non pœnitere, vult ad tempus inimicitiam cum Deo. R. n. conseq. nam possum positivè velle non pœnitere, quia

vi-

video omissionem pœnitentiæ mihi hîc & nunc esse licitam, neque ideo positivè volo inimicitiam Dei sed tantùm permitto, sicuti Deus potest positivè velle mihi non remittere peccatum, quamvis videat cum illa negatione esse conjunctam malitiam peccati, quam tamen non ideo intendit sed permittit. Item sicuti conjux positivè volens generationem non ideo positivè vult peccatum originale prolis sed permittit, hæc enim aliunde jam supponuntur esse causata & per accidens connexa.

Inst. 4. Peccatum habituale est malum gravissimum, ergo sicuti peccatum est primò velle peccatum, ita & velle ejus permanentiam. R. n. conseq. nam est malum jam antè contractum, cujus permanentia non est malum novum vel distinctum, sed idem malum diutiùs permissum, in quo non est nova gravis indecentia.

Obji. 5. Si rebellis diceret Regi, nolo jam pœnitere, censeretur contemptus Regis, ergo similiter si quis non statim se reconciliet Deo. R. n. conseq. Homines non introspiciunt cor, hinc ex tali dicto vel etiam ex sola dilatione pœnitentiæ præsumunt contemptum vel continuationem malæ voluntatis: Deus videt cor & cognoscit hominem seriò cogitare reconciliari Deo, nunc autem quasi dicere, *nolo nunc pœnitere, quia tu Deus nunc non præcipis, pœnitebit autem me suo tempore, quando præcipies,* in quo nullus est contemptus.

Obji. 6. Peccatum habet rationem injuriæ in Deum, sed pro injuria debetur restitutio, quamprimum aliquis commodè potest, ergo. R. Peccatum habet rationem injuriæ in Deum latè dictæ tantùm, obligatio autem restituendi

sequitur tantùm ex læsione justitiæ strictè dictæ. Qui admittunt jus strictum Dei respectu creaturæ, dicunt injuriam tum tantùm fundare obligationem statim restituendi, quando dilatio in effectu pergeret nocere, tum enim esset continuatio injuriæ, Deo autem nulla injuria potest in effectu nocere, cùm Deus non sit in se capax damni vel incommodi. Si tamen ex dilatione pœnitentiæ oriretur Deo novum damnum extrinsecum, fatentur omnes fore per accidens obligationem statim pœnitendi.

Obji. 7. Qui peccavit contra fidem, tenetur statim elicere fidem, secundùm dicta l. 2. n. 52., ergo qui peccavit contra quamcumque virtutem, tenetur statim elicere oppositum actum virtutis, quo peccatum illud deponat. R. n. conseq. Ideo tenetur prior ad eliciendam fidem, vel quia aliàs non deponeret continuationem suæ infidelitatis, vel quia fides est virtus prima & maximè necessaria ad omnem actum supernaturalem: è contrà facilè deponi potest continuatio alterius peccati sine actu virtutis oppositæ, neque talis alia virtus est fundamentum vitæ spiritualis.

Ex objectionibus patet sententiam oppositam esse satis probabilem, & cùm sit tutior, meritò suadenda est in praxi.

§. 4. Qui est in peccato mortali, per se loquendo tenetur ex præcepto naturali per pœnitentiam se reconciliare Deo ante articulum mortis, *Vega, Henriq Sot. Suar. Cõn. Lug. Rhod. Tann.* q. 6. n. 61. *Arr.* d. 17. à n. 25. *Castrop.* tr. 23. p. 4. n. 9. *Aversa.* q. 1. s. 7. *Steph.* t. 5. d. 5. num. 134. *Stoz* l. 1. p. 2. n. 63. contra *Dur. Adr. Vasq. Palav. Haun.* l. 4. n. 937. *Esparz.* q. 87. a. 10. *Dicast.* d. 3. n. 25. 2006.

n. 25. & toto dub. 5. *Sporer* n. 177. Probatur 1. ex Scriptura & SS. PP. apud *Tann.* à n. 62. qui monent accelerandam pœnitentiam, alioquin iram Dei superventuram, per quod innuunt esse præceptum. 2. Omnis homo, etiam justus, tenetur per decursum vitæ, & quidem sæpius quàm singulis quinquenniis amare Deum super omnia, utì constat ex dictis l. 2. à num. 133. estque hoc præceptum naturale, utì omnes fatentur, ergo multò magis tenetur peccator sic amare Deum adeoque pœnitere saltem virtualiter, quia lex naturæ & charitatis tum erga Deum tum erga se, multò magis illum obligat ad reconciliandum Deum sibi inimicum & ad providendum suæ saluti æternæ, quæ aliàs pateretur periculum: hinc 3. Per se & intrinsecè malum est se exponere periculo proximo saltem probabili æternæ suæ damnationis, sed qui non vult pœnitere ante articulum mortis, exponit se periculo proximo saltem probabili æternæ suæ damnationis, nam SS PP. inter quos *S. Ambros.* Tom. 4. post l. 2. De pœn. in exhort. ad pœn. postquam dixit de eo, quem in fine vitæ pœnitet, sic habet, *An securus hinc exeat, ego non sum securus; pœnitentiam dare possum, securitatem dare non possum: vis te Frater à dubio liberari, vis, quod incertum est evadere, age pœnitentiam, dum sanus es.* Eadem attribuuntur *S. August.* Cap. *Si quis autem* 4. De pœn dist. 7. & Cap. *Si quis positus* 2. ibidem de tali dicit, *non præsumimus, quòd bene hinc exit.* Et Cap. *Nullus* 6. ibidem, *Quoniam vix vel rarò est tam justa conversio, timendum est de pœnitente serò..... periculosissimum est & interitui vicinum, ad mortem protrahere pœnitentiæ remedium.* Ratio est, quia homo in articulo mortis

mortis communiter eſt perturbatus ex cauſis concernentibus præterita, præſentia & futura: accedit ſæpe vis morbi impediens rationis uſum, infeſtatio dæmonum importunè ſe ingerentium & terrentium: quandoque ex defectione virium tum eſt torpor mortualis, anguſtiatio conſcientiæ remordentis, ſubtractio ſpecialium auxiliorum in pœnam imprudentis & temerariæ dilationis pœnitentiæ: *Si dicas*; hæc eſſe per accidens, adeoque tantùm per accidens fore obligationem pœnitendi antè mortem. *Contrà eſt*, nam obligatio illa non eſt dicenda eſſe per accidens, ſi ſemper accidat periculum, in quo eſt talis obligatio, ſed ſemper accidit tale periculum moribundo, ergo. 2067.

§. 5. Incertum eſt, quandonam determinatè extra periculum mortis præceptum naturale pœnitendi per ſe obliget peccatorem, quia de hoc nihil declarârunt Scriptura, Concilia, PP. aut Pontifices, nec ratio aliquid certò concludit, hinc ita variant ſententiæ, nam *Scot. Baſſol.* apud *Amicum* d. 9. n. 41. dicunt ſemel tantùm obligare ante mortem: *Nav.* & alii cum *Amic.* n. 51. dicunt obligare, quoties propitiandus eſt Deus ob imminentem publicam calamitatem. Alii cum *Caſtrop.* dicunt obligare ſaltem intra tres aut quatuor annos; *Arr.* intra unum, & id patere dicit *Tann.* n. 65. addens menſem aut etiam ſeptimanam videri eſſe ſatis diuturnum tempus: S. *Antonin. Marſil. Sot.* & alii apud *Tann.* n. 56. volunt obligare omni die dominico & feſtivo, ſed hos carere fundamento dicit *Stoz* l. 1. p. 2. n. 56. Alii cum *Averſa* q. 1. ſ. 7. relinquunt arbitrio prudentum pro diverſo ſtatu perſonarum & circumſtantiarum: *Suar.*

Côn. Rhod. Lugo d. 7. n. 243. dicunt teneri non diutiùs differre actum pœnitentiæ justificativæ quàm actum charitatis, de cujus obligatione etiam varias sententias recensui l. 2. à n. 133. sed *Aversa* rectè notat ob majorem necessitatem & periculum, quod peccatum affert, meritò brevius tempus constitui pro obligatione pœnitentiæ quàm dilectionis Dei.

Obji. Dictum est n. 763. etiam ideo ad contritionem non requiri certam intensionem, quia determinari non potest, quanta deberet esse, ergo similiter hìc dicendum est non esse obligationem pœnitendi extra periculum mortis, quia determinari non potest, quandonam esset illa obligatio. R. n. conseq. Obligatio certæ intensionis in contritione causaret molestiam intolerabilem, non item obligatio ad pœnitendum ante periculum mortis, nam pœnitendo, v. g. intra octiduum post commissum mortale satisfacimus huic præcepto pœnitendi, & illi possumus semper satisfacere, quò citiùs eò meliùs. Deinde assignamus adhuc aliam regulam, ut nempe teneamur saltem non diutiùs differre pœnitentiam quàm dilectionem Dei: simile nihil à nobis cognoscibile statuunt requîrentes certam intensionem in contritione.

1008. §. 6. Pœnitentia formalis in re non est necessaria ad salutem necessitate medii post mortale personale, quia secundùm dicta n. 774. ad justificationem sufficit amor Dei super omnia, saltem in illo, qui non recordatur peccatorum, amor enim ille est virtualis pœnitentia & æquivalenter contritio, non solùm quia connaturaliter hanc infert, vix enim possibile est, ut

ut amans Deum ſuper omnia, ſi recordetur peccati, quod eſt ſummum malum Deo, illud non deteſtetur, ſed etiam quia tota vis contritionis ad Deum reconciliandum eſt ratione dilectionis Dei ſuper omnia, ergo hæc dilectio ſecundùm ſe habet eandem vim reconciliandi, *Lugo* d. 5. n. 95. *Arri* d. 7. ſ. 2. *Palav.* n. 248. *Dicaſt.* d. 2. n. 91. *Haunol* l. 4. n. 918. *Dixi* 1. *In re*, nam votum pœnitentiæ formalis in re ſuo tempore eliciendæ neceſſarium eſt, tum ratione implendi præcepti pœnitentiæ formalis, tum ratione ſuſcipiendi Sacramenti Pœnitentiæ, quod requirit formalem dolorem, tum etiam ratione Baptiſmi ab adulto, qui mortale perſonale commiſit, ſuſcipiendi, ad quem multi cum *Suar.* de Baptiſmo d. 28. ſ. 1. ſaltem ex præcepto prærequirunt pœnitentiam formalem, ex illo Act. 2. ℣. 38. *pœnitentiam agite & baptizetur unuſquiſque veſtrûm*, & ex Trid. ſeſſ 6. c. 6. *moventur adverſus peccata per odium aliquod & deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agi oportet.* *Dixi* 2. ſaltem in illo, qui non recordatur peccatorum, nam ſi recordetur, putant *S. Th. Bellarm. Suar. Côn. Requeſ. Platel. Gorm.* nu. 261. ſi excluderetur deteſtatio peccati, non ſufficere amorem Dei; attamen adhuc ſufficere probabiliter putant *Tann. Arr. Lugo, Averſ.* q. 3. ſ. 8.

§. 7. Probabilius videtur, quòd omnis homo, regulariter loquendo, teneatur ex præcepto naturali pœnitere per contritionem in articulo mortis, *Suar. Valent. Nugn. Zambr. Præp. Gran. Sanch Gonet, Carden.* in 1. criſi d. 49. c 40. n. 30. *Steph.* t. 5. d. 5. n. 131. *Stoz* l. 1. p. 2. n. 55. *Gorm.* p. 1. n. 462. aliique communiùs cum *Tann.* q 6. 2009.

n. 66. contra *Canum*, *Henriq Vasq. Amic.* d. 9. n. 67, *Becan. Fagund. Laym. Turr. Salas*, *Lugo*, *Averſ.* q. 1, ſ. 9. *Sporer* n 174. *Dian. Moyam* & alios, qui putant eum non obligari ad contritionem, qui cum attritione ſuſcepiſſet Sacramentum Pœnitentiæ, ſed *probatur*, nam ſi unquam, debent hìc habere locum verba SS. *Ambr.* & *Aug.* cap. *Si quis autem* 4. De poenit. diſt. 7. *tene certum, dimitte incertum*: Salutis enim æternæ negotium eſt omnium maximum, in quo ſemel erraſſe eſt æternum periiſſe, ergo recta ratio poſtulat, ut hìc adhibeatur medium tutius, quale omni homini eſt contritio, nam nemo ſcit ſe eſſe liberum ab omni mortali, nec omnino certus eſt ſe liberandum eſſe per attritionem cum Sacramento, quia poſſet tibi defuiſſe Baptiſmus, ſine quo nemo eſt capax alterius Sacramenti, poſſet Confeſſarius non eſſe rite ordinatus, caruiſſe intentione debitâ, erraſſe in proferenda forma &c: Nec ſatìs erit, ſi elicias amorem Dei ſuper omnia, nam ex dictis n. 2008. non eſt certum, quòd hic amor ſufficiat, quando occurrunt peccata & poteſt haberi formalis pœnitentia, ergo erit obligatio determinatè ad contritionem. *Conf.* quia ſi addas contritionem, facis, quod in te eſt, hinc poteris confidere Deum etiam ex parte ſua non defuturum: è contrà ſi negligas, non facis, quod in te eſt. *Ratio* convenientiæ eſt, quia cùm homo ſciat ſe per peccatum aliquando fuiſſe perfectè averſum à Deo, velitque nunc perpetuò in altera vita eſſe perfectè averſus à peccato & converſus ad Deum, æquum erat, ut in fine viæ ſe iterum perfectè averteret à peccato ad Deum.

2018. *Obji.* Non teneor, nequidem in articulo mortis,

mortis, procurare omnimodam certitudinem, alioquin tenerer elicere continuò intenſiores & extenſiores actus contritionis, item tenerer rebaptizari ſaltem ſub conditione &c. R. Teneor procurare certitudinem moralem, quantam poſſum cum moderata diligentia & per media conſueta Eccleſiæ, hinc non teneor ita intendere aut extendere actus contritionis, tum quia non eſt probabile certam intenſionem vel extenſionem requiri, tum etiam quia cùm nemo dicere poſſit, quanta determinatè intenſio vel extenſio requiratur, eſſet intolerabilis moleſtia ſic ſe divexare, ſemper cum incertitudine unquam attingendi gradum debitum. Multò minùs teneor ad iterationem Baptiſmi, quem iterari noluit Chriſtus & prohibet Eccleſia, ubi de illius valore prudenter dubitari non poteſt. Pro ſupplendis autem omnibus defectibus, etiam Baptiſmi, item pro tollendis omnibus dubiis etiam parum prudentibus valet contritio, quæ ab unoquoque & abſque gravi moleſtia adhiberi poteſt, ergo adhiberi debet, etiam à Martyre, inquit *Platel.* n. 165. ſi peccata occurrant.

§. 8. Actus pœnitentiæ, prout eſt ſpecialis virtus, de qua dixi n. 578. non eſt neceſſarius ad ſalutem, utì ſatis certum eſt contra *Tann.* d. 6. q. 3. n. 27. quia quidquid poteſt hic actus, multò magis poteſt actus charitatis, religionis vel alterius ſimilis virtutis, quamvis nequidem imperetur à ſpeciali pœnitentia. 2011.

§. 9. Originale, ſi ſolum ſit, remitti poteſt ſine ulla propriè dicta pœnitentia, quia cùm non fuerit phyſicè voluntarium, non eſt opus phyſicè retractari, ſed ſufficienter retractatur 2012.

moraliter, si quis suâ vel alienâ voluntate, quando suâ non potest, submittat se remedio, quod Deus ad illud delendum instituit. Atque etiam ideo videtur *Alex. VIII.* damnasse hanc 19. prop. *Homo debet agere totâ vitâ pœnitentiam pro peccato originali*: actualis enim pœnitentia est detestatio & dolor de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, quod intelligi non potest nisi de peccato personali. Ratio autem est, quia originale quoad culpam & pœnam plenè remittitur per Baptismum, uti certum est ex *Trid.* sess. 5. can. 5. & sess. 14. c. 2. ergo malè requirunt Janseniani aliquam nostram pro eo satisfactionem.

2013. §. 10. Ad salutem necessaria non est in hac vita pœnitentia de venialibus, quia nõ pugnant cùm gratia, & sufficit retractari post mortem: in præsente enim ordinatione Dei requiritur ad remissionem etiam venialium aliqua retractatio, S. *Th.* q. 87. a. 1. & ratio data est n. 2003. Retractatio autem sufficiens respectu venialis est quivis actus virtutis positus in ordine ad delendum tale veniale, *Magist. Caj. Suar. Valent. Castrop.* t. 23. p. 2. *Dicast.* d. 2. n. 402. contra *Vasq. Laym. Avers.* q. 4. s. 5. Attamen non sufficit, si sit actus tantùm naturalis, quia non habet proportionem ad salutem, ad quam conducit remissio venialium: Nec quodvis veniale remittitur per quemvis actum supernaturalem, v.g. per actum temperantiæ non remittitur veniale furtum, sed talis actus debet esse retractatio talis venialis & cum illo habere oppositionem saltem virtualem, quæ consistit in actu, qui ex vi sua determinaret ad retractationem formalem

malem & efficacem, si occurreret memoria talis venialis, *S. Th.* q. 87. a. 1. *Lugo* d. 9. n. 24.

§. 11. Veniale de facto non remittitur, quamvis formaliter per actum supernaturalem retractetur, nisi remissum sit vel simul remittatur mortale, tum quia veniale de facto non remittitur nisi per gratiam, quæ pugnat cum omni mortali, tum etiam quia remissio venialium tendit ad familiaritatem cum Deo, quæ supponit amicitiam, *S. Th.* q. 87. a. 4. *Aversa* s. 3. contra *Dur.* Nec tamen si justus retractet, etiam formaliter, omnia venialia, remittuntur omnia, aliàs nunquam remitterentur vi Sacramenti, quod requirit saltem attritionem afficientem illa, quæ remittuntur, sed remittentur plura vel pauciora, prout actus virtutis erit perfectior vel imperfectior, aut prout magis afficiet hæc quàm ista, vel si æqualiter afficiat omnia, Deus determinabit, quæ & quot remittantur, *Platel.* & alii contra *Suar. Dicast. Stoz* l. 1. p. 2. n. 71. An autem idem dicendum sit, quando quis confitens in specie se accusat de venialibus non determinando numerum, dixi n. 624. 2014.

Q. 300. *Quid in genere notandum sit circa præceptum & necessitatem confessionis.* R. §. 1. Dari præceptum confitendi omnia mortalia post Baptismum commissa, constat ex dictis à num. 595. Attamen confessio in re non est determinatè necessaria necessitate medii ad remissionem mortalium, nam si confessio inculpabiliter omittatur, potest homo per contritionem vel amorem Dei super omnia justificari, uti constat ex dictis. Est tamen confessio saltem in voto ita necessaria, uti habet *Trid.* sess. 14. De pœn. c. 4. quia nullus dolor est sufficiens dispo- 2015.

sitio ad justificationem nisi sit votum saltem implicitum observandi omnia præcepta graviter obligantia, inter quæ est præceptum confessionis.

Obj. Si confessio ideo dicatur necessaria necessitate medii in voto, ergo jejunium, restitutio, & quidquid est præceptum dici debebit esse ita necessarium. R. Hoc solutum esse l. 6. p. 1. n. 587.

2916. §. 2. Hoc præceptum confitendi omnia mortalia non est, absolutè loquendo, naturale, quia Christus poterat ad justificationem requirere tantùm contritionem aut saltem confessionem de peccatis in genere, ergo est à sola voluntate Christi, quòd sit obligatio confitendi omnia & singula mortalia. Suppositio tamen quòd Deus eam confessionem, saltem prout in voto, voluerit esse medium salutis, lex naturæ obligans ad quærendam salutem, etiam obligat ad hoc medium.

2917. §. 3. Si non daretur præceptum divinum de confitendis omnibus mortalibus, nequidem tota Ecclesia potuisset hoc præcipere, quia res adeo difficilis excedit potestatem humanam, maximè quia talis confessio non habuisset annexam remissionem peccatorum, *Lugo* d. 15. n. 90. *Rhod* & alii communiter. Supposito autem quòd Christus instituisset Sacramentum Pœnitentiæ sed non instituisset determinatè confessionem, putant *Suar. Vasq. Becan.* & alii cum *Averf.* q. 15. s. 2. Ecclesiam potuisse hanc præcipere, sed *Cón.* d. 5, n. 42. *Lugo* n. 91. *Arr.* d. 51. s. 1. adhuc dicunt ob nimiam difficultatem non potuisse præcipere confessionem exactam de omnibus, utì nemini potest præcipere statum reli-

religiosum. Etiam communis est sententia Ecclesiam non posse præcipere bis confiteri omnia sua peccata, admittit tamen *Lugo* cum aliis multis posse præcipere iteratam confessionem unius vel alterius, sed adhuc oppositum fusè tuetur Arr. s. 2. cum aliis pluribus. Probabilius tamen est cum *Suar. Con. Fagund. Nugn. Ill.* n. 17. Arr. n. 42. contra *Alens. Palud. Silv. Can. Vasq.* & *Amic.* d. 18, n. 112. Ecclesiam posse sub excommunicatione præcipere confessionem annuam, ita ut negligens ipso facto censuram illam incurrat, quia potest præcipere confessionem validam, secundùm dicenda n. 2032. ergo multò magis potest punire illum, qui confessionem planè negligit.

§. 4. Probabilius est, quòd Ecclesia possit 2018.
præcipere confessionem venialium, *S. Th. Lugo* à n. 129. *Dicast.* d. 7. n. 115. Arr. n. 33. *Bosco* d. 7. s. 6. n. 97. contra *Palud. Silv. Sotum, Suar. Castrop. Aversa.* q. 10. s. 2. confessio enim venialium est actus externus virtutis valde utilis & non adeo difficilis. Imò probabilius est fundatores Ordinum quandoque præcepisse confessionem etiam venialium, saltem sub veniali, uti limitat *Aversa.* putantque *Esparsa.* q. 90. ad 10. a. 2. *Dicast.* nu. 118. *Bosco* à nu. 104. præcipere posse etiam sub mortali. Item probabilius est cum *Vasq.* & *Bosco* n. 110. contra Arr. n. 36. Ecclesiam posse præcipere confessionem venialium merè internorum, quod enim directè præciperet, esset sola confessio merè externa. Neque ex dictis sequitur, quòd venialia fierent materia necessaria confessionis, nam sola confessio fieret materia necessaria præcepti, liberum autem maneret confiteri quæcunque peccata, vel quodcunque veniale.

2019. §. 5. Præceptum divinum confitendi omnia mortalia obligat per se in periculo mortis, sive hoc fit ex morbo sive ex imminente navigatione, prælio, partu periculoso, extremo supplicio &c. S. Th. Suar. Con. Castrop. Lugo n. 37. quod Dicast. n. 20. dicit esse certissimum, cùm enim sit obligatio confitendi omnia mortalia, est saltem in morte, post quam illi satisfieri non posset: hinc dixi l. 4. n. 1533. ratione hujus præcepti teneri Medicum monere infirmos de periculo. Addunt cum aliis *Dicast.* n. 21. & *Gorm.* p. 2. n. 22. eum, qui in eodem periculo post confessionem semel factam iterum peccat mortaliter, teneri iterum confiteri quamvis non teneatur iterum communicare. Rectè tamen docent Bonac. & alii cum *Dian.* p. 3. t. 4. R. 130. contra *Henriq.* eum, qui in periculo mortis neglexit confiteri, non ideo teneri statim confiteri post hoc periculum, nam propterea tum tenebatur, quia tum aderat periculum mortis, ergo hoc cessante cessat hæc obligatio.

2020. §. 6. Probabilius est, quòd præceptum illud per se etiam obliget sæpius in vita, *Amic. Rhod. Illsf.* n. 13. *Platel.* n. 735. *Gormaz* & alii contra *Castrop. Dicast. Bosco* & alios: cùm enim Christus instituerit confessionem eo fine, ut homines deterrerentur à recidiva & opportunas acciperent medicinas, debuit sæpius per vitam esse obligatio confitendi. Deinde si Christus tantùm pro morte obligasset ad confessionem, Ecclesia non posset dici determinasse præceptum divinum quoad tempus, nam sine determinatione Ecclesiæ erat per se obligatio pro periculo mortis, quod autem Ecclesia præceptum divinum determinârit quoad tempus, dicetur n.

2023.

2023. Denique qui præcipit aliquid & non determinat tempus, vult illud non differri nimis diu, nec exspectari tempus extremum, ergo. 2021.

§. 7. Esse præceptum omnia mortalia confitendi ante Communionem, dictum est l. 6. p. 1. n. 511. & à n. 533. Specialiter autem Sacerdotem, qui necessitate urgente absque confessione celebravit, obligari *quamprimum* confiteri, dictum est ibidem à n. 543.

§. 8. Aliqui Rigoristæ docent peccatorem, 2022.
quantumvis sibi contritus videatur, teneri non tantùm ante susceptionem sed etiam ante ministrationem cujusvis alterius Sacramenti confiteri: *Sed contrà est*, 1. nam secundùm dicta n. 751. *Clemens VIII* satis declaravit oppositum, & sufficere contritionem dixi cum communissima l. 6. p. 1. n. 751. 2. Cùm de hoc nullum inveniatur præceptum, tanta obligatio asserenda non est sine maxima authoritate vel evidente ratione, uti dixi n. 2005. neutrum autem hìc ostendi potest: hinc *Card. Lugo* d. 5. n. 114. ait nullum esse dubium apud Theologos & fideles, quòd tum sufficiat contritio. Per accidens tamen sæpius est obligatio confitendi, uti 1. Si talis susceperus vel ministraturus aliud Sacramentum non posset conteri. 2. Si esset periculum reincidendi in nova peccata, nisi sæpius confiteretur, de quo casu *Lugo* s. 4 & *Dicast.* dub. 15. fusè discurrunt. 3. Si confessio requiratur velut conditio, v. g. ad obtinendam dispensationem voti castitatis vel impedimenti in contracto Matrimonio 4. Addunt *Medin.* & alii apud *Averss.* & *Dicast.* n. 24. si periculum sit, ne alioqui peccata obliviscatur: sed hanc obligationem negant. *Henriq. Cón. Turr. Villal. Fill. Dian.*

Dian. Averf. Dicaſt. Caſtrop. Gorm. n, 38. *Lugo* n. 41. qui utì & *Dian.* meritò non obligat etiam ad ſcribenda peccata, ne è memoria excidant, id enim foret onus graviſſimum & ſecundùm ſe expoſitum periculo manifeſtationis, ſaltem ſi fiat diu ante confeſſionem. Quòd ſi ex dilatione vel omiſſione talis ſcriptionis obliviſcatur aliqua, erit per accidens, & tenebitur confiteri, quando redibunt in memoriam.

2023. §. 9. Datur præceptum omni anno ſaltem ſemel confitendi omnia ſua mortalia, utì conſtat ex *Conc. Later.* relato n. 595. ac definit *Trid.* ſeſſ. 14. De pœni. can. 8. *Si quis dixerit confeſſionem omnium peccatorum, qualem Eccleſia ſervat, eſſe impoſſibilem & traditionem humanam à piis abolendam, aut ad eam non teneri omnes & ſingulos utriuſque ſexûs Chriſti fideles juxta magni Conc. Lateran. conſtitutionem ſemel in anno, & ob id ſuadendum eſſe Chriſti fidelibus, ut non confiteantur tempore quadrageſimæ, anathema ſit.* Quòd autem hoc præceptum non ſit purè eccleſiaſticum ſed divinum, declarat *Trid.* ibidem c. 5. his verbis: *Neque per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, ut Chriſti fideles confiterentur, quod jure divino neceſſarium & inſtitutum eſſe intellexerat, ſed ut præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno ab omnibus & ſingulis, cùm ad annos diſcretionis perveniſſent, impleretur.* Itaque dicendum eſt cum communiſſima, Chriſtum præcepiſſe confeſſionem omnium mortalium, determinationem autem, quando & quoties id fieri deberet, reliquiſſe Eccleſiæ, quæ determinavit tempus anni, quâ determinatione tanquam conditione ſuppoſitâ jam præceptum illud divinum obligat omni anno ſemel confiteri; attamen ſimul obligat etiam

præ-

præceptum ecclesiasticum, uti rectè *Amic.* d. 17. n. 60. *Ills.* n. 13. *Gorm.* à n. 63.

Frequentem confessionem in illis, qui gentiliter vivunt, non esse signum prædestinationis, constat ex dictis l. 6. p. 1. n. 672.

Q. 301. *Quis teneatur præcepto confessionis annuæ, &c.* §. 1. Non baptizati non tenentur, uti habet communissima cum *Castrop.* T. 23. p. 20. §. 1. n. 6. & *Averss.* q. 15. s. 3. Contra *Scot. Richard. Angel. Silv. Hiquæum* apud *Bosco* d. 7. s. 5. n. 3. quorum sententiam *Vasq.* & *Dicast.* d. 7. n. 13. vocant improbabilem, præceptum enim dirigitur ad solos Christi fideles. *Nec obstat*, quòd l. 6. p. 1. n. 595 dixerim etiam non baptizatos obligari præcepto Communionis, *nam* disparitatem rectè assignat *Lugo* d. 15. n. 26. quòd non baptizatus possit facere hoc, quod requiritur ad Communionem, nimirum recipere Baptismum & communicare, hinc propter obligationem Communionis tenetur recipere Baptismum: E contrà quamvis reciperet Baptismum, non ideo teneretur confiteri, quia materia confessionis sunt sola peccata post Baptismum commissa, qualia non habet, ergo propter obligationem confessionis non potest nunc teneri ad Baptismum. 2024.

§. 2. Baptizati omnino omnes, per se loquendo, tenentur, etiam hæretici, non tantùm vi præcepti divini sed etiam ecclesiastici, sunt enim subditi Ecclesiæ & præceptum neminem excipit, *Lugo* à n. 144. *Gorm.* p. 2. n. 39. *Nec obstat*, quòd præceptum dirigatur ad fideles, *nam* fidelis hìc dicitur, qui per Baptismum suscepit fidem, & nomine fidelis sæpe comprehendi etiam hæreticos ostendit *Dicast.* n. 79. 2025.

Hinc

Hinc l. 1. n. 794. dixi etiam excommunicatos teneri vi hujus præcepti petere absolutionem: item incarcerati, si aliter confiteri non possint, tenentur facere, ut à carcere liberentur, uti colligitur ex dictis l. 6. p. 1. n. 626. Apostoli ipsi post promulgationem sufficientem eodem præcepto tenebantur: de his tamen fusè disc. currunt *Lugo* à n. 27. & *Dicast.* à n. 49. putatque *Rhod.* in Pentecoste fuisse confirmatos in gratia, adeoque postea non peccasse mortaliter nec indiguisse hoc Sacramento; ante Pentecosten autem non obligasse hoc præceptum, & consentit *Averf.* suprà. Denique obligatur etiam Papa, utì rectè *Suar. Lugo* à n. 142. *Averf. Gorm.* n. 27. præceptum enim quoad substantiam est divinum, & quamvis esset ecclesiasticum tantùm, adhuc teneretur quoad vim directivam saltem sub veniali, secundùm dicta l. 1. n. 675.

2026. §. 3. *Sanch.* d. 51. num. 31. *Castrop. Diana, Burgh.* cent. 2. cas. 24. putant pueros ante septennium non obligari hoc præcepto, quia leges positivæ sunt tantùm de cõmuniter contingentibus, L. *Nam ad ea*, ff. De legibus, communiter autem non contingit, ut pueri ante septennium habeant plenum usum rationis, quem leges positivæ supponunt in illo, quem obligant. Oppositum videtur probabilius, cùm enim Concilia præceptum non referant ad ætatem sed ad annos discretionis, id est, ad plenum usum rationis, si malitia superet ætatem & pueri ante septennium peccent mortaliter, æquè obligabuntur atque alii.

2027. §. 4. In dubio, an puer habeat plenum usum rationis, *Tamb.* De Commun. c. 4 num. 19. dicit non teneri hoc præcepto confessionis, tum quia

quia possessio est pro ipsius libertate contra legem, tum etiam quia lex est de confessione absoluta, id est, de confessione mortalis certi, quale non potest afferre talis puer: sed *Castrop.* & *Bosco* n. 38. rectè dicunt post septennium obligari, quia tum præsumitur plenus usus rationis, ergo lex est in possessione, lex autem præcipit confessionem, abstrahendo an absoluta an conditionata sequatur absolutio: Neque verum est, quòd lex sit tantùm de confessione mortalis certi, nam secundùm dicta à nu. 605. etiam est obligatio confitendi dubia.

Q. 302. *Cui facienda sit confessio annua.* Bz. §. 2028.
1. Ut satisfiat, debet confessio fieri proprio Sacerdoti, id est, habenti potestatem absolvendi hunc pœnitentem & ad hoc approbato: Nec sufficit, quòd sit Regularis, qui pro approbatione se præsentârit Episcopo fueritque dignus approbatione & injustè sit repulsus, utì constat ex hac 13. prop. ab *Alex. VII.* damnata: *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsentato, sed ab eo injustè reprobato*: Quamvìs enim Episcopus sic rejiciens peccet, non ideo Regularis evadit approbatus.

§. 2. Quamvìs fuerit aliquando obligatio 2029.
annuè confitendi proprio parocho, tamen nunc certò satisfaciunt, qui confitentur Regularibus privilegiatis, utì satìs ostendit *Busenb.* relatus. n. 2002. & patet ex Bulla 22. Leonis X. *Dum intra mentis arcana*, §. 6. Pauli III. 48. *Licèt debitum.* Item ex constitutione Joannis XXII. in Extrav. *Vas electionis*, De hæreticis: Benedicti XI. in Extrav. *Inter cunctas*, De privilegiis. Clem. VIII. *Significatum fuit nobis*, apud *Platel.* n. 738. Possuntque videri *Azor* l. 13. c. 2. q. 2. & *Suar.* d. 26.

d. 26. s. 2. qui pluribus id probant. Quamvis autem ordinariè non teneatur Parochus per se ipsum audire subditum, sed satis sit remittere ad delegatum, uti cum communi *Aversa* q. 16. s. 11. tamen si quis pro annua confessione vel in articulo mortis confiteri vellet ipsimet Parocho, *Possev. Dian. Aversa.* dicunt tum fortè obligari per seipsum audire. Vide dicta l. 6. p. 1. à n. 133.

2030. §. 3. Si quis confessus alia mortalia omiserit reservatum, quia hic Confessarius non habebat potestatem ad reservata, putat *Bosco* nu. 125. iterum teneri isto anno confiteri, quia non est confessus proprio Sacerdoti, proprius enim erat ille tantùm, qui posset ab omnibus directè absolvere. Contradicit probabiliter *Herings*, quia ille erat proprius respectu omnium, quæ hìc & nunc debebant exprimi: & ex oppositâ sententia sequeretur eum, qui toto anno non posset recurrere ad Superiorem, toto anno non teneri confiteri, non enim tenetur ad confessionem, per quam non satisfit.

2031. §. 4. Si *S. Petrus* assumpto corpore me confitentem audiret & absolveret, absolutio censeri deberet valida, non enim fiet, nisi Deus velit eum esse extraordinarium Ministrum hujus Sacramenti, qualem posse esse Angelos & Beatos certum est cum S. *Th.* 3. p. q. 64. a. 7. Putat tamen *Lugo* in Resp. mor. c. 1. dub. 16. non fore satisfactum præcepto confessionis annuæ, tum quia non fuissem confessus Sacerdoti proprio, tum etiam quia non subjecissem peccata mea clavibus Ecclesiæ, quas jam non habet S. *Petrus* sed Papa ejus successor.

2032. *Q.* 303. *Qualis debeat esse confessio, ut satisfiat*

huic

huic præcepto. R. §. 1. Per confessionem voluntariè nullam non satisfit nequidem Ecclesiæ præcepto, hinc *Alex. VII.* meritò damnavit hanc prop. 14. *Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.* Ratio est, quia confessio nulla sive invalida reipsa non est confessio, super quam possit cadere absolutio, ergo idem est, ac si nihil fiat, nihil autem faciendo non satisfit præcepto positivo: undè opinio multorum apud *Moyam* d. 1. q. 8. nu. 21. qui docuerunt oppositum, nunquam fuit probabilis.

§. 2. Nec satisfit per confessionem quamvis involuntariè nullam, quia simpliciter & verè non est confessio; ergo nequidem ponitur substantia præcepti, *Platel.* n. 744. 2033.

§. Probabilius est sufficere validam & informem, *Suar. Valent. Bonac. Lugo, Con. Castrop. Arr. Dicast. Ills.* n. 16. *Bosco* n. 74. dicens non esse dubitandum. *Nec obstat*, quòd per Communionem etiam materialiter tantùm sacrilegam non satisfiat præcepto Communionis annuæ; uti dictum est l. 6. p. 1. nu. 629. *nam* disparitas est, quòd Communio materialiter tantùm sacrilega, si ante consumptas species non removeatur obex gratiæ, sit & maneat omnino infructuosa, ideoque non attingatur finis præcepti: È contrà confessio valida suo tempore reviviscit & prodest, quando per contritionem vel per subsequens Sacramentum removetur obex. *Dixi*, probabilius, nam etiam probabiliter contradicunt alii cum *Averst.* q. 15. s. 6. & *Platel.* n. 745. quia finis præcepti est, hìc & nunc recuperare gratiam, maximè in articulo mortis & ante Communionem, ut sic consulatur partim 2034.

ſaluti pœnitentis partim reverentiæ Sacramenti Euchariſtiæ.

2035. §. 4. Si Sacerdos, etiam injuſtè, noluiſſet aliquem confeſſum abſolvere, non ideo hic ſatisfeciſſet præcepto, nam per confeſſionem hic intelligitur Sacramentum Pœnitentiæ, ſive talis confeſſio, quam ſequatur valida abſolutio, *Dur. Sot. Med. Nav. Suar. Vaſq. Sal. Laym. Caſtrop.* aliique cum *Averſ.* ſuprà contra *Palud. Gabr. Vict. Silv. Cón.* quod probabile reputant *Fagund.* & *Dian.* p. 3. t. 4. R. 79. quamvìs oppoſitum teneant ùt probabilius. Addit tamen *Boſco* n. 78. fortè excuſandum, ſi anno ſequente poſſet ab eodem Sacerdote accipere abſolutionem, ne cogatur duobus eadem peccata aperire, quod videtur nimis moleſtum.

2036. *Q.* 304. *Quorum peccatorum confeſſio ſit materia neceſſaria hujus præcepti.* ℟. Mortalia per abſolutionem remiſſa & etiam ſola venialia eſſe materiam ſufficientem confeſſionis dixi à n. 589. & à 593. Mortalia autem omnia poſt Baptiſmum commiſſa & nunquam directè ſubjecta abſolutioni eſſe materiam neceſſariam dixi nu. 595. Quod à nu. 605. extendi etiam ad peccata negativè dubia. Item à n. 615. dixi, ad quid teneatur, qui confeſſus eſt mortale certum tanquam dubium, vel contrà: quibus ſuppoſitis addo ſeqq.

2037. §. 1. Habens peccata tantùm interna tenetur hoc præcepto, non tantùm prout divinum eſt ſed etiam prout eccleſiaſticum, ita ut oppoſitum *Suar.* vocet plùs quàm temerarium, quamvìs *Dicaſt.* d. 7. à n. 82. conetur defendere. Ratio eſt, quia Eccleſia directè præcipit actum externum confeſſionis, ad quem præcipiendum

dum authoritatem habet à Christo, ergo indirectè saltem obligat etiam ad confitendum peccatum internum, si aliud non adsit.

§. 2. Si quis habeat tantùm venialia, *S. Bonav. Alex. Rich. Nugn. Rhod.* aliique apud *Avers.* q. 15. s. 3. dicunt nihilominus esse obligationem isto anno confitendi, quia Ecclesia præcipit absolutè confessionem, ergo si non habeat mortalia tenebitur ad confitenda venialia: & hanc sententiam vocat probabilem, *Gob.* in Exp. t. 4 à n. 130. sed probabiliùs tenent oppositum *Suar. Vasq. Lugo, Castrop. Arr. Dicast. Gorm. Tamb.* aliique plurimi cum *Avers.* suprà & colligitur ex *Florentino* ac *Tridentino*, nam dicunt esse præceptum confitendi omnia peccata, ergo non loquuntur de venialibus, nam *Trid.* sess. 14. De Pœn. c. 5. dicit non esse præceptum confitendi venialia: & idem est de mortalibus antehac ritè confessis, sunt enim materia adhuc magis libera. Putant tamen *Lugo*, d. 15. n. 133. *Castrop. Gorm.* n. 30. eum, qui nollet confiteri, quia haberet sola venialia, nihilominus teneri se sistere parocho & illi hunc conscientiæ suæ statum declarare, ut sciat, cur parochianus suus præceptum illud non impleat: Estque absolutè melius confiteri venialia, ut ab his detur directa absolutio, à mortalibus autem, si adsint, indirecta, vix enim fiet, ut qui toto anno confessionem omittit, non peccet mortaliter, quamvis postea non recordetur, utì cum *Lugo* & aliis notat *Steph.* t. 5. d. 5. n. 237. 2038.

§. 3. Habens unicum mortale, à quo hoc anno confitendo excusatur, v. g. ob periculum gravis damni, secundùm *Suar.* & *Dian.* p. 3. t. 4. R. 125. non tenetur confiteri de venialibus, quia cùm confessio peccati mortalis hìc & nunc 2039.

fit moraliter impossibilis, hoc præceptum, quod est de solis mortalibus confitendis, hic & nunc non obligat.

2040. §. 4. Qui omni die anni confessus est venialia, si die anni ultimâ peccet mortaliter vel recordetur mortalis non confessi, tenetur ultimâ illâ die confiteri, quia necdum satisfecerat præcepto, cùm confessio venialium non sit materia præcepti, *Vasq. Regin. Laym. Bonac Lugo, Arr. Averf.* q. 15. s. 5. & certum esse dicit *Castrop.* quamvis contradicant aliqui cum *Rhod.* Ille tamen satisfecit, qui mortale anno præcedente commissum & per oblivionem omissum hoc anno confessus est, quia licèt remissum esset indirectè, adhuc tamen erat materia necessaria hujus confessionis.

2041. §. 5. Qui per annum saltem semel confessus est mortale dubium cum venialibus, satisfecit, nec tenetur iterum confiteri, quamvis postea incidat in mortale certum, *Lugo* n. 169. *Dicast.* n. 134. quia erat obligatio confitendi illud dubium, ergo posuit materiam præcepti. Si solum peccatum dubium confessus esset, *Lugo* n. 171. *Dicast. Arr.* d. 52. n. 61. adhuc dicunt satisfeciisse, sed probabile est oppositum, quia si illud peccatum dubium non fuit verè peccatum, absolutio fuit nulla nec Sacramentum reipsa susceptum est, ergo non est certus se esse validè confessum, lex autem est de confessione, quam sequatur valida absolutio, & quæ sit verum Sacramentum, quæ lex est in certa possessione, & cui non videtur satisfactum per solutionem ita incertam. Et ob hanc rationem universaliter verum est, quòd ille, qui scit se hoc anno habuisse mortale, & prudenter dubitat

bitat, an hoc anno unquam sit validè confessus, adhuc teneatur confiteri.

Q. 305. *Quando, & an etiam sæpius in anno fieri debeat confessio mortalium, ut satisfiat huic præcepto.* R. §. 1. Probabilius est cum *Sot. Vict. Henriq. Sa, Vasq. Valent. Cón. Laym. Bonac. Fill. Castrop. Lugo, Dicast. Arr. Tamb. Bosco, Gorm.* contra *P. Sot. Suar. Fagund.* & alios obligationem confitendi annuè non esse alligatam tempori paschali, nam *Trid.* sess. 14. De Pœn. c. 5. morem tempore quadragesimali confitendi solummodo laudat velut pium & meritò retinendum: Can. autem 8. damnat eos, qui dicunt, vel non esse obligationem confitendi semel in anno, vel esse suadendum, ut confessio non fiat tempore quadragesimæ, ergo manifestè innuit tempus pro obligatione esse annum, pro consilio autem esse quadragesimæ. Similiter *Conc. Lateran.* præcipiens Communionem in paschate & confessionem saltem semel in anno, satìs significat tempus præcepti pro confessione esse totum annum: Congruentia fuit, quia hæc confessio præcipitur ex suppositione culpæ mortalis, quæ cùm possit committi omni tempore anni, expediebat confessionem non alligari certo tempori, ne occasio daretur eam nimiùm differendi usque ad illud determinatum tempus. *Nec obstat*, quòd in Extrav. *Vices* De Treuga & pace, dicatur parochianos de jure teneri saltem semel in paschate proprio Sacerdoti confiteri, *nam* legenti contextum patet mentem Pontificis fuisse tantùm dicere, quòd saltem semel in anno debeat parochianus recognoscere parochum, quod si aliàs non fecerit, debeat in paschate, de quo ideo, specialiter meminit, 2042.

quia tum solent omnes confiteri, & qui est in mortali, per accidens tenetur ratione Communionis.

2043. §. 2. Annum pro implendo hoc præcepto numerant à paschate ad pascha *Sot. Nav. Suar. Con. Laym. Bonac. Fagund. Arr. Averſ.* l. 5. quia sic interpretatur usus fidelium. E contrà *Vasq. Nugn. Sylv. Castrop. Lug. Rhod. Dicast. Gorm.* Bosco d. 7. s. 6. nu. 132. numerant à 1. Januarii ad ultimam Decembris, quia nomine anni per præceptum expressi in communi acceptione intelligitur, quod à 1. Jan. decurritur usque ad ult. Decemb. Alii numerant à primo peccato mortali post confessionem: Alii ab ultima confessione: Alii à principio usûs rationis, sed has sententias rectè confutant *Lugo* d. 15. à n. 154. & *Bosco* à nu. 139. Quamvis autem numeres à paschate ad pascha, nihil refert, quòd confessio aliquando differatur ad 13. menses, & aliquando bis fieri debeat intra 11. menses, eò quòd pascha possit hoc anno venire maturiùs & sequente seriùs, vel contrà, nam idem fit in Communione, & totum illud tempus adhuc est unus annus ecclesiasticus, atque sic semel confitetur omni anno. Similiter qui numerant à 1. Jan. ad ult. Dec. communiter dicunt cum *Castrop. Lugo*, *Dicast.* d. 7. n. 129. *Gorm.* n. 68. satisfacturum huic præcepto, qui confiteretur hoc anno 1. Jan. & sequente anno ult. Dec., quamvis inter illas confessiones intercederent duo anni, quia adhuc verum esset, quòd semel omni anno esset confessus: Alii cum *Sporer* nu. 533. contradicunt in hoc, quia non attingitur finis præcepti, qui est reconciliatio cum Deo non nimiùm dilata, sed respondet *Dicast.* num.

186. quamvis hic ſit finis Eccleſiæ, tamen pro illo obtinendo non præcepit adhiberi aliud medium præter confeſſionem omni anno ſemel, quæ ponitur.

§. 3. Quò quis diutiùs differt confeſſionem ultra annum, probabilius eſt eò graviùs peccare, quia longiùs recedit ab intentione præcepti: dilationem tamen illam eſſe unicum peccatum continuatum dicunt *Valent. Con. Nugn. Laym. Dian.* & alii cum *Averſ.* E contrà *Bonac.* dicit eſſe tot peccata, quot occaſiones negliguntur, & certum eſt, ſi aliquando retractaſſet priorem voluntatem, jam volendo confiteri, & poſtea iterum noluiſſet, tum multiplicandum numerum. 2044.

§. 4. Qui prævidet ſe poſtea impediendum, quominus iſto anno confiteatur mortalia vel reſervata habenti poteſtatem abſolvendi, tenetur prævenire, ſicuti qui ſerò non poterit audire Miſſam, tenetur audire maturè, qui à prandio non poterit orare Horas, tenetur manè, quia tum adeſt præceptum & impleri poteſt, ergo debet, *Suar. Vaſq. Henriq. Con. Regin. Bonac. Laym. Caſtrop. Rhod. Gorm. Averſ. Boſco, Arr.* dicens eſſe clariſſimum, eſt autem contra De *Lacrux* apud *Dian.* p. 3. t. 4. R. 69. Putat tamen probabiliùs *Dicaſt.* à nu. 184. contra alios non teneri hoc anno anticipare pro anno ſequente, nam obligatio anni ſequentis nondum adeſt, ergo nunc non poſſet ſatisfieri præcepto reſpicienti annum ſequentem. 2045.

§. 5. Si quis priore anno non ſit confeſſus, *S. Anton. Silv. Tabie. Valent.* & alii dicunt non obligari ſub initium hujus anni, quam ſententiam *Dian. Fill. Tamb.* vocant probabilem, 2046.

Dicast. n. 146. probabilissimam, quia obligatio confitendi videtur alligata illi anno, uti obligatio Horarum est alligata tali diei, cum quo obligatio desinit. E contrà Sot Nav. Med. Victor. Suar. Vasq. Con. Castrop. Rhod. Arr. Bosco, Gorm. Lugo aliique cum Aversa q. 15. s. 5. probabilius dicunt nunc statim obligari, quia annus erat ad urgendam executionem, ne nimium differretur, non ad terminandam obligationem, uti etiam dixi l. 6. p. 1. num. 644. de Communione paschali ideoque Dicast. hanc sententiam etiam vocat probabilissimam: Ratio autem est, quia non cessat finis præcepti, qui est reconciliatio cum Deo, uti è contrà cessat finis præcepti, si quis herì non oraverit Horas, nam finis erat bona occupatio Clerici pro ista die.

2047. §. 6. Qui multis annis non confessus, confitendo hodie satisfacit pro omnibus annis præteritis, quantùm nunc satisfieri potest, quia per unam illam confessionem obtinet finem præcepti, qui est reconciliatio cum Deo per confessionem omnium mortalium eousque commissorũ: & quamvis confiteretur sæpius, non obtineret alterum finem, qui erat non differre confessionem ultra annum, quod nunc est impossibile, *Aversa.* Bosco à num. 154. Gorm. num. 68. Si tamen adhuc ante finem hujus anni relaberetur in mortale, *Suar. Nugn. Con. Hurt. Fill.* Bonac. *Laym. Aversa. Sporer* à num. 533. probabilius dicunt fore obligatum ad iterum confitendum hoc anno, maximè si prior confessio facta est sub initium anni, quia hæc confessio censeretur fuisse pro præterito anno, cujus obligatio necdum erat sublata, jam autem adveniret nova obligatio per novum peccatum

um, sicuti si quis ex pœnitentia à Confessario injuncta obligatus jejunare semel omni mense hujus anni, si hoc mense omittat, tenetur sequenti mense bis: probatque fusè *Cresp. à Borgia* in select q. 12. non posse per unam confessionem satisfieri pro pluribus annis, quando adhuc satisfieri potest per plures, E contrà *Castrop. Lugo* n. 180. *Dicast.* n. 142. *Bosco* à nu. 145. *Gorm.* n. 36. dicunt etiam fore satisfactum pro hoc anno, quod probabile esse agnoscunt *Cón.* & *Bonac.* quia confessus est hoc anno semel, plùs autem non requirit præceptum.

§. 7. Qui confessus est aliquod mortale & aliud omisit ex oblivione, non ideo tenetur eo anno iterum confiteri, quia tantùm præcipitur confessio mortalium memoriæ occurrentium, & aliàs fieri posset, ut decies tenereris confiteri, si decies recordareris novi mortalis, *Suar. Cón. Fag. Bonac. Fill. Lugo, Averss. Dicast. Tamb. Dian.* R. 124. *Bosco* à n. 120. & certum esse dicit *Castrop.* t. 23. p. 20. §. 3. n. 2. contra *Med. Sot. Henriq.* Si autem scienter aliquod mortale omisisset, sed ex justa causa, putant *Arr. Gorm.* n. 29. tum saltem fore obligationem intra istum annum hoc mortale confitendi, quia non est confessus mortalia, quæ occurrebant memoriæ: Addit *Corduba* esse obligationem *quamprimum* confitendi, sed *Lugo* n. 166. dicit *Cordubam* carere fundamento, satis enim esset saltem intra istum annum confiteri: docetque præterea idem *Lugo* cum *Suar. Averss. Cón. Dicast* n. 138. *Bosco* à n. 123. nequidem opus esse ideo confiteri iterum intra istum annum, quia jam semel confessus est, quantùm hìc & nunc tenebatur, ergo satisfecit præcepto. Si tamen confessus es- 2048.

set alicui non habenti potestatem absolvendi à mortalibus, fatentur *Lugo* n. 168. *Averss* suprà, *Dicast.* n. 137. teneri intra istum annum sua mortalia confiteri habenti potestatem, quia Ecclesia præcipit confiteri sua mortalia proprio Sacerdoti, id est, habenti potestatem in mortalia, quam non habuisset ille prior Sacerdos.

2049. §. 8. Si quis post confessionem mortalium, quæ eousque fecerat, eo anno incidat in novum mortale, *Sot. Med. Suar. Henriq.* & alii cum *Averss.* dicunt esse obligationem iterum confitendi, quia necdum est confessus omnia mortalia eo anno commissa, sed probabiliùs negant *Vict. Con. Regin. Laym. Becan. Hurt. Dian. Arr. Castrop.* n. 3. *Dicast.* n. 133. *Bosco* n. 115. *Gorm.* n. 28. quia tantùm præcipitur una confessio omnium mortalium tum memoriæ occurrentium, quæ facta est: & hanc sententiam certam esse dicit *Lugo* n. 164. aliàs fieri posset, ut quis decies teneretur confiteri, si statim confiteretur commissum, & toties relaberetur.

2050. *Q.* 306. *Quid excuset ab hoc præcepto confessionis annuæ.* R. §. 1. Excusat impotentia physica & moralis, & modo, quo à n. 1140. dictum est similes impotentias excusare à præcepto confessionis materialiter integræ, item sicuti l. 6. p. 1. n. 511. & à n. 533. dictum est similes impotentias excusare à præcepto confessionis ante Communionem.

2051. §. 2. Dixi n. 1190. eum, qui confiteri non potest nisi per interpretem, non teneri præcepto confessionis annuæ: attamen videri esse obligationem sic confitendi in articulo mortis. Addidi n. 1194. Si quis confiteri non possit nisi ex scripto, ad hoc teneri, si non sit morale periculum manifestationis. §. 3.

§. 3. Qui non poteſt confiteri, non ideo vi 2052.
hujus præcepti tenetur illo anno conteri, quia neque lex naturalis neque divina neque humana præcipit contritionem omni determinatè anno ſed confeſſionem, *Côn.* d. 3. n. 22. *Nec obſtat*, quòd contritio ſit pars confeſſionis, qui autem non poteſt totum, tenetur ad partem, quam poteſt, *nam* præterquam quòd contritio non ſit pars neceſſaria confeſſionis, cùm attritio ſufficiat, adhuc tamen axioma illud tantùm valet, quando totum conſtat partibus ejuſdem rationis, ita ut ponendo partem attingat hoc, quod eſt totum ſecundùm ſubſtantiam, v. g. qui vovit 8. diebus jejunare, ſi non poſſit 8. ſed poſſit. 4. tenetur ad 4., quia ſemper ponet ſubſtantiam jejunii, quod eſt res ex voto debita. E contrà ſi totum non conſtet partibus ejuſdem rationis, non ideo tenetur ad partem, hinc qui vovit ſtatum religioſum, ſi non poſſit ſervare caſtitatem, non ideo tenetur ad paupertatem & obedientiam, quia per hoc non habebit ſubſtantiam ſtatûs religioſi, qui erat res ex voto debita.

Q. 307. *Quas pœnas incurrat non confitens ſe-* 2053.
mel in anno. Bz. Incurrit pœnam, ut vivus arceatur ab ingreſſu eccleſiæ, mortuus autem careat eccleſiaſticâ ſepulturâ, utì habetur in cap. *Omnis utriuſque ſexûs*, De pœn. & remiſſ. Neque requiritur, ut neglexerit utrumque præceptum, confeſſionis & Communionis, ſed ſatìs eſt, ſi non impleverit utrumque, ſive ſi alterutrum neglexerit, uti cum communi *Suar.* d. 36. ſ. 5. Hæ tamen pœnæ non incurruntur ipſo facto, ſed ſunt ferendæ per Superiorem eccleſiaſticum ſententiæ.

Q. 308.

2054. *Q. 308. Quis sit tenor Bullæ cœnæ.* R. Ratione reservationis multorum casuum dixi aliqua de Bulla cœnæ, à n. 1609. quam existimo hoc loco opportunè addi: Hic autem est ejus tenor.

BULLA COENÆ.

PAstoralis Romani Pontificis vigilantia & solicitudo, cum in omni Christianæ Reipublicæ pace & tranquillitate procuranda pro sui muneris officio assiduè versatur, tum potissimùm in Catholicæ fidei, sine qua impossibile est placere Deo, unitate atque integritate retinenda maximè elucet: Nimirum, ut fideles Christi non sint parvuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, ad circumventionem erroris, sed omnes occurrant in unitatem fidei & agnitionis Filii Dei in virum perfectum, neque se in hujus vitæ societate & communione lædant, aut inter se alter alteri offensionem præbeat, sed potiùs in vinculo charitatis conjuncti, tanquam unius corporis membra sub CHRISTO capite, ejusque in terris Vicario Romano Pontifice Beatissimi Petri Successore, à quo totius Ecclesiæ unitas dimanat, augeantur in ædificationem, atque ita divinâ gratiâ adjutrice, sic præsentis vitæ quiete gaudeant, ut futurâ quoque beatitudine perfruantur. Ob quas sanè causas Romani Pontifices prædecessores nostri, hodiernâ die, quæ anniversariâ Dominicæ Cœnæ commemoratione solennis est, spiritualem ecclesiasticæ disciplinæ gladium, & salutaria justitiæ arma per ministerium summi Apostolatûs ad Dei gloriam, & animarum salutem solenniter exercere

tere consueverunt: Nos igitur, quibus nihil optabilius est, quàm fidei inviolatam integritatem, publicam pacem & justitiam, Deo auctore, tueri, vetustum & solennem hunc morem sequentes.

§. 1. Excommunicamus, & anathematizamus, ex parte Dei Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac Nostra, quoscunque Hussitas, Wicklephistas, Lutheranos, Zuinglianos, Calvinistas, Ugonottos, Anabaptistas, Trinitarios, & à Christiana fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios Hæreticos quocunque nomine censeantur, & cujuscunque sectæ existant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores, ac eorundem libros hæresim continentes, vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra & Sedis Apost. scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes ex quavis causa publicè, vel occultè, quovis ingenio, vel colore, necnon Schismaticos, & eos, qui se à nostra, & Rom. Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter subtrahunt, vel recedunt.

§. 2. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos cujuscunque statûs, gradûs, seu conditionis fuerint: Universitates verò, Collegia, & Capitula quocunque nomine nuncupentur, interdicimus: ab ordinationibus, seu mandatis nostris, ac Romanorum Pontificum pro tempore existentium ad universale futurum Concilium appellantes: necnon eos, quorum auxilio, consilio, vel favore, appellatum fuerit.

§. 3.

§. 3. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Piratas. Cursarios, ac Latrunculos maritimos, discurrentes Mare nostrum, præcipuè à Monte Argentario usque ad Tarracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores.

§. 4. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui Christianorum quorumcunque navibus, tempestate, seu in transversum (ùt dici solet) jactatis, vel quoquomodo naufragium passis, sive in ipsis navibus, sive ex eisdem ejecta in mari, vel in litore inventa, cujuscunque generis bona, tam in nostris Tyrrheni, & Adriatici, quam in cæteris cujusque maris regionibus, & litoribus, surripuerint; ita ut nec ob quodcunque privilegium, consuetudinem, aut longissimi etiam immemorabilis temporis possessionem, seu alium quemcunque prætextũ excusari possint.

§. 5. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in Terris suis nova Pedagia, seu Gabellas, præterquam in casibus sibi à jure, seu ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permissis, imponunt, vel augent, seu imponi, vel augeri prohibita exigunt.

§. 6. Item excommunicamus & anathematizamus omnes falsarios literarum Apostolicarum, etiam in forma Brevis, ac Supplicationum, gratiam, vel justitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vicecancellarios, seu gerentes vices eorum aut de mandato ejusdem Rom. Pontificis signatarum, necnon falsò fabricantes literas Apostolicas, etiam in forma Brevis, & etiam falsò signantes Supplicationes hujusmodi sub nomine Rom.

Pon-

Pontificis, seu Vicecancellarii, aut gerentium vices prædictorum.

§. 7. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes & inimicos vel Hæreticos per nostras, sive hujus sanctæ Sedis sententias expressè, & nominatim declaratos, deferunt, seu transmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, ligamina, cannabem, funes, tam ex ipso cannabe, quàm alia quacumque materia, & ipsam materiam aliaque hujusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnant, necnon illos, qui per se, vel alios de rebus statum Christianæ Reipub. concernentibus, in Christianorum perniciem, & damnum ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium; vel favorem quomolibet præstant. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, quibusvis personis, Principibus, Rebuspublicis, per Nos, & Sedem prædictam hactenus concessis, de hujusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus.

§. 8. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, seu invadentes eos, qui victualia, seu alia ad usum Rom. Curiæ necessaria adducunt, ac etiam eos, qui, ne ad Rom. Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, seu perturbant, seu hæc facientes defendunt, per se, vel alios cujuscunque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & statûs, etiam si Pontificali, seu Regali, aut

aliâ quavis Ecclesiasticâ, vel mundanâ præfulgeant dignitate.

§. 9. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, & recedentes ab eadem, suâ, vel aliorum operâ interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinent necnon illos omnes, qui jurisdictionem ordinariam, vel delegatam, à Nobis, vel nostris Judicibus non habentes, illam sibi temerè vendicantes, similia, contra morantes in eadem Curia, audent perpetrare.

§. 10. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu Peregrinos ad Urbem causâ devotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes, & in his dantes auxilium, consilium, vel favorem.

§. 11. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à suis Diœcesibus, Territoriis, Terris, seu Dominiis ejicientes: Necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis auxilium, consilium, vel favorem.

§. 12. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos qui per se, vel per alios, personas ecclesiasticas, quascunque, vel sæculares ad Romanam Curiam super eorum causis, & negotiis recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumque

rumque gestores, advocatos, procuratores, & agentes, seu etiam Auditores, vel Judices super dictis causis, vel negotiis deputatos, occasione causarum, vel negotiorum hujusmodi occidunt, seu quoquomodo percutiunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel per alios directè, vel indirectè, delicta hujusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem præstare non verentur, cujuscunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

§. 13. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tam Ecclesiasticos, quàm sæculares, cujuscunque dignitatis, qui prætexentes frivolam quandam appellationem à gravamine, vel futura executione literarum Apostolicarum etiam in forma Brevis, tam gratiam, quàm justitiam concernentium: Necnon citationum, inhibitionum, sequestrorum, monitoriorum, processuum, executorialium, & aliorum decretorum, à Nobis, & à Sede prædicta, seu Legatis, Nunciis, Præsidentibus, Palatii nostri, & Cameræ Apostolicæ Auditoribus, Commissariis, aliisque Judicibus, & delegatis Apostolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanaverint, aut aliàs ad Curias sæculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea, instante etiam Fisci Procuratore, vel Advocato, appellationes hujusmodi, admitti, ac literas, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta, capi, & retineri faciunt, quive illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito, & consensu, vel examine executioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarii, super hujusmodi literarum & processuum executione, instrumenta,

vel acta conficere, aut confecta parti, cujus interest, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, seu eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, notarios, executores, & subexecutores litterarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Civitatibus, Locis, & Regnis ejiciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se vel alium, seu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuscunque personis, in genere, vel in specie, ne pro quibusvis eorum negotiis prosequendis, seu gratiis, vel litteris impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel litteras à dicta Sede impetrent, seu impetratis utantur, directè vel indirectè prohibere, statuere, seu mandare, vel eas apud se, aut Notarios, seu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt.

§. 14. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui per se, vel alios, auctoritate propriâ, ac de facto, quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Commissariis nostris, aliisque Judicibus Ecclesiasticis avocant, illorumve cursum, & audientiam, ac personas, capitula, conventus, collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam Judices interponunt; Quive partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad revocandum, & revocari faciendum citationes, vel inhibitiones,

ges, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum eos, contra quos tales inhibitiones emanarunt, à censuris, & pœnis in illis contentis absolvi per statutum, vel aliàs, compellunt, vel executionem litterarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel suum, ad id favorem, consilium, aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætensionum, seu etiam donec ipsi ad Nos informandos, ùt dicunt, supplicaverint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes hujusmodi coram Nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur, etiamsi talia committentes fuerint Præsidentes Cancellariarum, Consiliorum, Parlamentorum, Cancellarii, Vicecancellarii, Consiliarii ordinarii vel extraordinarii quorumcunque Principum sæcularium, etiamsi Imperiali, Regali, Ducali, vel aliâ quacunque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarii, seu Vicarii fuerint.

§. 15. Quive ex eorum prætenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcunque personas Ecclesiasticas, Capitula, Conventus, Collegia Ecclesiarum quarumcunque coram se ad suum tribunal, Audientiam, Cancellariam, Consilium, vel Parlamentum, præter Juris Canonici dispositionem, trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè, quovis quæsito colore: Necnon qui statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quævis alia decreta in genere, vel in specie, ex quavis causa, & quovis quæsito colore, ac etiam prætextu cujusvis consuetudinis, aut privi-

legii, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinaverint, & publicaverint, vel factis, & ordinatis usi fuerint, unde libertas ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quovis modo restringitur, seu nostris & dictæ Sedis, ac quarumcumque Ecclesiarum juribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè præjudicatur.

§. 16. Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Judices ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè, carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos & affines, aut aliàs impediunt, quo minùs sua jurisdictione ecclesiastica contra quoscunque utantur, secundùm quod Canones, & sacræ Constitutiones ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini, statuunt; ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcunque sententias, & decreta, aut aliàs fori ecclesiastici judicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias sæculares recurrunt; & ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia, Ordinariis, & delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque, qui hæc decernunt & exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & favorem in eisdem.

§. 17. Quive jurisdictiones, seu fructus, redditus, & proventus ad Nos, & Sedem Apostolicam, & quascunque ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum Monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum pertinen-

tib

tes usurpant, vel etiam quavis occasione, vel causâ, sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant.

§. 18. Quive collectas, decimas, talleas, præstantias, & alia onera clericis, prælatis, & aliis personis ecclesiasticis ac eorum, & Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & proventibus hujusmodi absque simili Romani Pontificis, speciali, & expressa licentia, imponunt, & diversis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à spontè dantibus, & concedentibus, recipiunt, Necnon qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem præstare non verentur, cujuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut statûs, etiamsi Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, & alii Potentatus quicunque etiam Regnis, Provinciis, Civitatibus, & Terris quoquomodo Præsidentes, Consiliarii, & Senatores, aut quavis etiam Pontificali dignitate insigniti. Innovantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranensi novissimè celebrato, quàm Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis.

§. 19. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscunque Magistratus, & Judices, Notarios, Scribas, Executores, Subexecutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas ecclesiasticas, illas processando, bannien-

do, capiendo, seu sententias contra illas profe-rendo, vel exequendo, sine speciali, specifica, & expressa hujus sanctæ Sedis Apostolicæ licentia, quique hujusmodi licentiam ad personas, & casus non expressos extendunt, vel aliàs illâ perperam abutuntur, etiam si talia committentes fuerint Consiliarii, Senatores, Præsidentes, Cancellarii, Vicecancellarii, aut quovis alio nomine nuncupati.

§. 20. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios directè, vel indirectè sub quocunque titulo, vel colore invadere, destruere, occupare, ac detinere præsumpserint, in totum, vel in partem, Almam Urbem, Regnum Siciliæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, Terras citra Pharum, Patrimonium Beati Petri in Thuscia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venayssinum, Sabinensem, Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas Provincias, illarumque Terras, & loca, ac Terras specialis commissionis Arnulphorum, Civitatesque nostras Bononiam, Cæsenam, Ariminum, Beneventum, Perusium, Avinionem, Civitatem Castelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Civitates, Terras, & loca, vel jura ad ipsam Romanam Ecclesiam pertinentia, dictæque Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subjecta, necnon supremam jurisdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem de facto usurpare, perturbare, retinere, & vexare variis modis præsumunt, necnon adhærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet præstantes.

§. 21

§. 21. Volentes præsentes nostros processus, ac omnia, & quæcunque his litteris contenta, quousque alii hujusmodi processus, à Nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente fiant, aut publicentur, durare, suosque effectus omnino sortiri.

§. 22. Cæterùm à prædictis sententiis nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo cautione præstitâ, absolvi possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuscunque ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militarium regularibus, etiam Episcopali, vel alia majori dignitate præditis; ipsisque Ordinibus, & eorum Monasteriis, Conventibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus & locis piis, necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & aliâ mundanâ excellentiâ fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cujusvis Concilii decreta, verbo, litteris, aut aliâ quacunque scripturâ in genere, & in specie concessorum, & innovatorum, ac concedendorum, & innovandorum.

§. 23. Quòd si fortè aliqui contra tenorem præsentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impendere de facto præsumpserint, eos excommunicationis sententiâ innodamus, gravius contra eos, spiritualiter & temporaliter, prout expedire noverimus, processuri.

§. 24. Declarantes, ac Protestantes quamcunque absolutionem, etiam solenniter per

Nos faciendam, prædictos excommunicatos sub præsentibus comprehensos, nisi priùs à præmissis, cum vero proposito ulteriùs similia non committendi, destiterint: Ac quoad eos qui contra Ecclesiasticam libertatem, ùt præmittitur, statuta fecerint, nisi priùs statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta hujusmodi publicè revocaverint, & ex Archiviis seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri & cassari, ac Nos de revocatione hujusmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam per hujusmodi absolutionem, aut quoscunque alios actus contrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel Successorum nostrorum quantocunque tempore continuatam, in præmissis omnibus & singulis, ac quibuscunque juribus Sedis Apostolicæ ac S. R. E. undecunque, & quandocunque quæsitis, vel quærendis, nullatenus præjudicari, posse, aut debere.

§. 25. Non obstantibus privilegiis, Indulgentiis, indultis, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus, supradictis, vel eorum alicui, seu aliquibus aliis cujuscunque ordinis, statûs, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamsi, ùt præmittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, seu quavis ecclesiasticâ, & mundanâ præfulgeant dignitate: vel eorum Regnis, Provinciis, Civitatibus, seu locis à prædicta Sede, ex quavis causa, etiam per viam contractûs, aut remunerationis, & sub quavis alia forma, & tenore, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis concessis, etiam continentibus, quòd excommuni-

municari, anathematizari, vel interdici non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de privilegiis, indulgentiis, & indultis hujusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus propriis, cognominibus, & dignitatibus eorum, mentionem, necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcunque longissimis, & aliis quibuslibet observantiis, scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias, quo minùs includantur in eis, se juvare valeant, vel tueri.

Quæ omnia quoad hoc, eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus omisso, insererentur, præsentibus pro expressis habentes, penitùs tollimus, & omnino revocamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

§. 26. Ut verò præsentes nostri processus ad publicam omnium notitiam faciliùs deducantur, chartas, seu membranas processus ipsos continentes, valvis Ecclesiæ S. Joannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostol. de Urbe appendi faciemus, ut ii, quos processus hujusmodi concernunt, quòd ad ipsos non pervenerint, aut quòd ipsos ignoraverint, nullam possint excusationem prætendere, aut ignorantiam allegare, cùm non sit verisimile, id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

§. 27. Insuper, ut processus ipsi, & præsentes litteræ, ac omnia, & singula in eis contenta eò fiant notiora, quò in plerisque Civitatibus, & locis fuerint publicatæ, universis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episco-

pis, & locorum Ordinariis, & Prælatis ubilibet constitutis, per hæc scripta committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut per se, vel per alium, seu alios præsentes literas, postquam eas receperint, seu earum habuerint notitiam, semel in anno, aut si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesiis suis, cùm in eis major populi multitudo ad divina convenerit, solenniter publicent, & ad Christi fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.

§. 28. Cæterùm Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, aliique locorum Ordinarii, & Ecclesiarum Prælati, necnon Rectores, cæterique curam animarum exercentes, ac Presbyteri sæculares, & quorumvis Ordinum regulares, ad audiendas peccatorum confessiones, quavis auctoritate deputati, transumptum præsentium Litterarum penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant.

§. 29. Volentes earundem præsentium transumptis, etiam expressis, Notarii publici manu scriptis, & sigillo Judicis ordinarii Romanæ Curiæ, vel alterius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in judicio, & extra illud ubique locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 30. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, innovationis, innodationis, declarationis, protestationis, sublationis, revocationis, commissionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit,

pserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Q. 309. *Quænam Decreta circa materias hactenus tractatas emanavint à S. Congregatione Rituum.* 2055.

R. Sequentia 314. sunt mihi communicata.

DECRETA SACRÆ CONGREGATIONIS RITUUM.

1. COnsecrator ecclesiæ potest in actu consecrationis statuere aliam diem pro anniversario ejusdem consecrationis. 19. Februarii 1585. ante institutam Congregationem sacrorum Rituum.

2. Dedicationis festum extrà actum consecrationis non potest ampliùs mutari ab Episcopo inconsultâ Sede apostolicâ. 16. Octobris 1604.

3. Si ecclesiæ dedicatio occurrat in festo Nativitatis B. Virginis Mariæ, fiat de ea: Missæ duæ cantentur, & infra Octavam fiat de digniori. 16. Octobris 1604.

4. Dedicatio ecclesiæ cathedralis celebranda quidem est in Diœcesi sub ritu duplici primæ classis, sed sine octava. 2. Maji 1619.

5. Regulares tenentur quidem celebrare festum de dedicatione ecclesiæ cathedralis, sed sub ritu duplici secundæ classis sine octava. 8. Aprilis 1662.

6. Regulares tenentur celebrare sub ritu duplici primæ classis cum octava festum de dedicatione & de titulari ecclesiæ illius Conventûs, in quo morantur. 3. Junii 1681.

7. Eucharistia in festo Corporis Christi non est deferenda per vias Hebræorum. 22. Februarii 1593.

8. In festo SS. Corporis Christi non sunt tenendæ cantiones vulgari sermone. 21. Martii 1609.

9. In festo Corporis Christi non est deferenda in processione Eucharistia Sacerdotum humeris, sed celebrantis manibus. 2. Junii 1618.

10. In festo Corporis Christi deferatur Eucharistia à celebrante: & in vesperis diei Octavæ, si fiat processio, deferatur ab eo, qui cantavit vesperas, modo saltem sit Canonicus in Collegiatis. 12. Junii 1627.

11. Si Episcopus in festo Corporis Christi non deferat Eucharistiam, Canonici tamen induant sacras vestes. 17. Martii 1628.

12. Ne fiat concio coram SS. Sacramento in altari exposito capite tecto. 16. Februarii 1630.

13. Non convenit, quòd prima dignitas celebret Missam ante processionem SS. Sacramenti: & deinde altera dignitas minor gestet illud in processione. 31. Junii 1632.

14. Si festum SS. Corporis Christi inciderit in vigiliam S. Joannis Baptistæ, jejunium celebretur in Feria quarta proximè præcedenti: de vigilia verò nihil eo anno fiat. 24 Sept. 1638.

15. Infra Octavam SS. Corporis Christi non est agendum de officiis translatis ritu duplici primæ classis non decoratis: ideoque si festum S. Antonii Patavini, quod apud Franciscanos celebratur sub ritu duplici secundæ classis, inciderit in prædictum festum de Ss. Corpore Christi, transferatur post octavam. 12. Julii 1664.

16. Recitantes ex legitima concessione officium de Ss. Corpore Christi in feria quinta per annum non impedita; illud recitare debent, ùt præ-

præscribitur in die ejusdem solemnitatis: Missam verò celebrare de communi seu votivam. 12. Julii 1664.

17. In expositione aut repositione Ss. Sacramenti ad ℣. *Panem de cœlo*, semper additur, Alleluja; præterquam à Septuagesima usque ad Sabbatum sanctum. 23. Februarii 1666.

18. In officio de die infra octavam Ss. Corporis Christi non legitur nona lectio de festo simplici. Quòd si festum illud simplex occurrerit eo die, quo fit de festo duplici infra eandem octavam, tunc non omittitur sed legitur nona lectio de eodem simplici; dummodo festum illud non sit duplex primæ classis. 8. Junii 1669.

19. Infra Octavam Ss. Corporis Christi non sunt dicendæ Missæ votivæ privatæ aut de Requiem. 21. Junii 1670.

20. Occurrentibus eadem die duobus festis duplicibus infra Octavam Ss. Corporis Christi, non est de translato agedum die immediatè sequenti non impeditâ, sed post Octavam, nisi fuerit ex solemnioribus primæ classis. 7. Decembris 1680.

21. In processionibus, quæ fiunt cum Ss. Sacramento, qui incedunt ante illud, in occursu & transitu à latere ejusdem, debent facere genuflexionem, dummodo videant prædictum Ss. Sacramentum. 1. Martii 1681.

22. In festo Ss. Corporis Christi non est facienda processio cum Sacramento sine pluviali. 22. Januarii 1701.

23. In Tabernaculo, ubi asservatur Ss. Sacramentum, non sunt retinendæ Reliquiæ, nec vasa sacrorũ oleorum, nec aliud. 22. Febr. 1593.

24. Tabernaculum Ss. Sacramenti in cathedrali-

dralibus non debet esse in altari majori propter functiones pontificales, quæ fiunt versis retrobus ad altare. 28. Novembris 1594.

25. Ante ostiolum Tabernaculi Ss. Eucharistiæ, in quo depicta vel insculpta est imago Salvatoris, non est retinendum vas florum vel quid simile; sed collocandum in humiliori & decentiori loco. 22. Januarii 1701.

26. Reliquiæ, quibus in Altaris consecratione utitur Episcopus, debent esse Sanctorum ab Ecclesiâ approbatorum. 13. Septembris 1593.

27. Altare portatile tunc consecrationem amittit, quando frangitur vel loco movetur repositorium Reliquiarum. 5. Martii 1603.

28. Vicario Episcopi Missam cantanti solemnem non ministrant Canonici: neque fit circulus ante ipsum. 8. Martii 1595.

29. Episcopo absente non potest Vicarius Missas celebrare Conventuales, nec pontificales. 16. Maji 1600.

30. Absente Episcopo spectat etiam ad Vicarium Generalem edicere & dirigere processiones cum consilio Capituli. 24. Augusti 1619.

31. Ad Horas omnes, quæ recitantur in choro, ardeant in altari duæ saltem candelæ. 7. Augusti 1595.

32. Matutinum in cathedrali recitandum est manè, non autem vesperi pro die sequenti. 18. Octobris 1595.

NB. 33 Matutinum defunctorum pro generali eorum commemoratione recitandum est manè die secunda Novembris, non verò pridie vesperi. 1. Septembris 1607.

34. Si consuetudo deferendi processionaliter Ss. Sacramentum feriâ sextâ Parasceves, in feretro

feretro nigris vellcribus contecto non potest absque graviori incommodo extirpari, est toleranda. 29. Martii 1596.

35. Tolerari non debet, quòd in locis publicis & sordidis stent depictæ diversæ Cruces ac Sanctorum imagines in derisum Christianæ Religionis. 22. Maji 1596.

36. Non sunt consecranda ea Altaria, sub quibus recondita sunt Defunctorum cadavera. 8. Novembris 1599.

37. Si sub altari, vel sub ejus gradibus, humata sint defunctorum cadavera, non est ibi celebranda Missa, donec aliò transferantur. 10. Novembris 1599.

38. Corpora Sanctorum nondum canonizatorum non possunt poni sub Altari. 16. Octobris 1604.

39. Moniales completo officio possunt recitare aliquem psalmum, orationem vel collectam, quia hoc non est officio addere. 12. Januarii 1600.

40. Moniales, quæ Breviario Romano uti consueverunt, non sunt compellendæ ad recipiendum monasticum. 6. Maji 1622.

41. Moniales ipsæ tenentur legere vel cantare cantu firmo divinum officium, non verò earum Capellani. 11. Maji 1635.

42. Nomine processionum generalium comprehenduntur Rogationes. 12. Martii 1601.

43. Musica non decet in officio quadragesimali, præsertim cum instrumentis. & si est occasio alicujus scandali. 27. Martii 1601.

44. Sacerdoti Missam novam celebranti licet oblationes accipere, modò non discedat ab Altari. 1. Octobris 1601.

45.

45. Dignitatibus hinc inde distributis in choro, incensentur eæ cum Canonicis ab una parte, deinde aliæ cum aliis Canonicis ab altera parte: non verò dignitates omnes simul ante omnes Canonicos. 7. Decembris 1601.

46. Archidiaconus sustinens baculum Episcopi thurificandus est post diaconos assistentes, ubi non adsit contraria consuetudo. 28. Aprilis 1607.

47. Assistens presbyter debet Episcopum thurificare ad sedem, quicumque ille sit, non verò diaconus Evangelii. 19. Maji 1607.

48. Absente Episcopo thurificandus est celebrans triplici ductu. 30. Januarii 1616.

49. Finito Evangelio Missæ solennis, cui assistit Episcopus cum cappa, thurificandus est celebrans, non verò Episcopus. 4. Augusti 1663.

50. Canonici in Dominicis singillatim aspergendi sunt aquâ benedictâ, non verò unico ictu in circulum. 20. Decembris 1601.

51. Non est impedienda devotio ad imagines sanctas. 17. Aprilis 1602.

52. Canonici tenentur in choro psallere, aliàs non satisfaciunt obligationi suæ. 20. Aprilis 1602.

53. Canonici debent cantare altâ voce, sed nõ potest eos Episcopus cogere. 23. Nov. 1602.

54. Assistentia, quæ fit ad Missam & vesperas, fiat cum pluviali. 3. Augusti 1602.

55. Qui assistit in choro Missæ conventuali, non potest portare pileolum per totum Canonem: in aliis verò divinis officiis uti potest. 5. Novembris 1602.

56. Missa conventualis canenda est quotidie in Collegiatis, quarum Clerus est numerosus & reddi-

additus non tenues. 14. Januarii 1603.

57. Tenentur omnino Canonici ad cantandam Missam de die, ut lucrentur distributiones. 28. Januarii 1612.

58. Sub nomine festi novum lectionum, venit etiam Dominica, ideoque non est feria prima: & si in ea occurrerit festum duplex, in cathedralibus & collegiatis canendæ sunt duæ Missæ. 12. Martii 1618.

59. Non potest omitti altera ex duabus Missis cantandis ob celebrationem Capituli Canonicorum. 16. Maji 1626.

60. Ob Missam votivam seu pro defunctis non est omittenda Missa conventualis; neque potest introduci consuetudo in contrarium ritum: salvâ semper Rubricâ de Votivis assignatis singulis diebus in fine Missalis. 16. Januarii 1627.

61. Potest Episcopus cogere Canonicos, ut à Capellanis in quadragesima cantari faciant cum diacono & subdiacono. 17. Julii 1627.

62. Abrogatur omnis consuetudo non cantandi Missam de die ultra Votivam seu pro defunctis. 28. Augusti 1628.

63. Si infra hebdomadam passionis occurrerint dies infra Octavam apud privilegiatos, tam in Missa conventuali de feria quàm in privatis de Octava, vel etiam de eadem feria, omittenda est tertia oratio *Ecclesiæ* vel *pro Papa*. 22. Novembris 1659.

64. Licèt in illis ecclesiis, in quibus adest inveterata consuetudo cantandi Missam Votivam de B. Maria singulis diebus Sabbathi, posse hic pius usus seu populorum devotio continuari etiam in Sabbathis festo duplici impe-

ditis, non est tamen omittenda Missa conventualis. 2. Decembris 1684.

65. Sacerdos, qui celebrat Missam conventualem, in qua chorus tenetur cantare symbolum, non potest illam prosequi eo tempore, quo à choro cantatur symbolum prædictum. 17. Decembris 1695.

66. Non est facienda Altaris thurificatio in Missa conventuali dierum solemnium, si absque cantu & Ministris celebretur. 22. Jan. 1701.

67. Qui sunt de gremio alicujus ecclesiæ, debent recitare officium, quod in choro dicitur: & licèt extra ecclesiam vel Diœcesin morentur, decet eos recitare officium proprium ecclesiæ ipsorum. 8. Septembris 1602.

68. Clerici, licèt adscripti alicui ecclesiæ & ejusdem servitio, non tamen obligati choro, & quicunque alii Clerici sæculares Regulares in civitate vel Diœcesi commorantes, non tenentur recitare officia propria Sanctorum illius Diœcesis, vel quæ de consuetudine in eadem ecclesia recitantur in choro. 8. Sept. 1602.

69. Episcopus Regularis debet officium recitare, juxta ritum suæ Diœcesis, non verò Regulæ, & occurrente festo Regulæ in festo Diœcesis, hoc erit præferendum. 11. Junii 1605.

70. Capellanus Episcopi, qui cum eo recitat officia, debet se illi conformare. 11. Junii 1605.

71. Intra clausuram omnino prohiberi debet celebratio Missæ etiam ad communicandas infirmas, non obstante antiquissimâ consuetudine. 1. Decembris 1602.

72. Abusus antiqui in processionibus, tollendi sunt cum magna cautela, ne majora scandala sequantur, 13. Maji 1603.

73. Septimum candelabrum adhibeatur in Missis tantùm Episcopi solemnibus, sed non Defunctorum. 19. Maji 1607.

74. Anniversaria & Missæ de Requiem, quæ certo die dici debent, eo impedito transferri possunt in sequentem. 19. Maji 1614.

75. In festo duplici non sunt dicendæ Missæ votivæ privatæ aut de Requiem. 5. Augusti 1662. quod intelligendum est etiam de festo duplici translato.

76. Non sunt transferendæ Missæ privatæ de Requiem, quæ ex benefactorum præscripto celebrandæ incidunt in festum duplex; sed dicendæ sunt de festo currente cum applicatione sacrificii juxta mentem Benefactorum. 5. Augusti 1662.

77. Anniversaria & Missæ de Requiem, quæ ex dispositione testatorum cum cantu sunt quotannis celebrandæ, possunt cantari, etiamsi ipsorum obitûs dies inciderit in festum duplex majus. 22. Novembris 1664.

78. Missæ de festo duplici celebratæ in Altari animabus perpetuò privilegiato, & in quo proinde quotidie etiam in duplicibus celebrandæ essent Missæ de Requiem ex obligatione, suffragantur, acsi celebratæ fuissent pro defunctis juxta formam privilegiorũ. 22. Januarii 1667.

79. Sacerdotes sive Capellani sint sive non, qui recitant officium semiduplex, simplex vel feriale, si celebrent in aliqua ecclesia Regularium in qua fit de festo duplici, non debent dicere Missam de Requiem. 9. Junii 1668.

80. Decretum extenditur etiam ad Altaria non in perpetuum sed ad septennium seu aliud brevius vel longius tempus: ac non omnibus

sed aliquo vel aliquibus tantùm hebdomadæ diebus privilegiata, ac proinde Missæ de festo duplici, quæ sive ex obligatione sive ex sola fidelium devotione celebrabuntur, suffragentur, acsi celebratæ fuissent pro defunctis. 23. Septembris 1669.

81. Durante expositione Ss. Sacramenti non potest regulariter celebrari Missa de Requiem: neque cantari pro adimplenda mente testatoris sive Anniversario satisfaciendo, licèt curra officium hujusmodi Missas admittens. 2. Decembris 1684.

82. Cumprimum habita fuerit notitia de obitu alicujus personæ, cantari poterit Missa de Requiem, etiam in festo duplici, quod non sit de præcepto, nam in hoc casu prædicta Missa erit differenda. 4. Maji 1686.

83. Hæc decreta licèt comprehendant tantùm festa duplicia, intelligenda tamen sunt etiam de Dominicis, de diebus infra Octavas Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes & Corporis Christi: & de omnibus aliis diebus, quibus juxta Rubricas non possunt celebrari Missæ Defunctorum. 3. Aprilis 1688.

84. In Vigilia Epiphaniæ omnino prohibentur Missæ Votivæ privatæ & de Requiem. 27. Aprilis 1697.

85. Cineres distribuendi in feria quarta post Dominicam Quinquagesimæ debent esse aridi, non vero in modum luti. 23. Maji 1603.

86. Si processio Litaniarum majorum terminetur ad ecclesiam S. Marci, cantetur ibi Missa de S. Marco, non verò de Rogationibus. 23. Maji 1603.

87. Vesperæ Defunctorum pro prima die mensis

mensis possunt dici post vesperas dominicæ vel festi. 23. Maji 1603.

88. Assistentes Episcopo, licèt minùs digni, præferuntur omnibus aliis & ante dignitates thurificantur. 23 Maji 1603.

89. Non tenentur omnes Canonici associare Episcopum ab eo Altari, in quo Missam planam celebravit, usque ad Sedem Episcopalem, si assistere voluerit Missæ conventuali. 5. Julii 1603.

90. Consuetudo, ut Dignitates & Canonici Mitram, Gremiale, Baculum, Thuribulum & similia ministrent Episcopo, est servanda. 5. Julii 1603.

91. Episcopus non debet in ecclesia salutare Canonicos aperiendo caput, sed benedicendo manu. 10. Januarii 1604.

92. Dignitates, quæ habent præbendas cum onere cantandi Evangelium seu Epistolam, non tenentur ministrare inferioribus. 10. Januarii 1604.

93. Si Episcopis interesse voluerit Horis Canonicis, statuere debet certam adventûs sui horam, quâ elapsâ poterit inchoari officium. 16. Januarii 1605.

94. Diaconus & subdiaconus accipiunt pacem ab Episcopo celebrante, statim post Diaconos assistentes. 15. Martii 1608.

95. Duorum Canonicorum assistentia semper convenit Episcopo, sive celebret ipse sive assistat divinis. 10. Maji 1608.

96. Dignitates tenentur associare Episcopum cum Canonicis ex debito, licèt cæremoniale Episcoporum nominet tantùm Canonicos, ubi non adsit contraria consuetudo. 10. Januarii 1609.

97. Archidiaconus non potest assistere Episcopo in habitu prælatitio non chorali, licèt sit Protonotarius. 6. Martii *1610*

98. Canonici parati assistentes Episcopo præcedunt Vicarium Generalem, & sunt ante ipsum thurificandi. 6. Martii 1610.

99. Canonicus paratus debet habere locum etiam à decano. 26. Junii 1610.

100. Canonici Missam celebrantes coram Episcopo non debent sedere in sede cum post. tergali; sed in scamno oblongo tapete vel panno cooperto, in latere Epistolæ. 19. Maji. 1614.

101. Archidiaconus, si est prima dignitas, debet facere officium presbyteri assistentis: si est Sacerdos & recusans, cogendus est pœnis & censuris. 28. Maji 1616.

102. Prima Dignitas debet assistere Episcopo celebrãti, licèt sit unica. 12. Decembris 1620.

103. Soli Canonici debent facere consuetos circulos ante Episcopum, non autem Vicarius Generalis. 28. Septembris 1630.

104. Licèt Episcopus non celebret sed tantùm assistat Missæ solenni, celebrans debet ad confessionem respondere Episcopo usque ad *Indulgentiam* inclusivè non verò simul cum illo dicere *In nomine Patris*. 4. Augusti 1663.

105. Ubi adest inveterata consuetudo recitandi in choro psalmos pœnitentiales in Feriis quintis. Quadragesimalibus post completorium, & psalmos graduales in Feriis tertiis ejusdem temporis, eodem loco retineri potest. 1 Augusti 1603.

106. Non est relinquendum Officium debitũ pro Officio devotionis. 29. Novembris 1603.

107. In ecclesia collegiata exempta præsen-

tę

te uno Canonico cum Episcopo & Abbate Collegiatæ ejusdem cum suis Canonicis, priùs incenſetur Canonicus, deinde Abbas. 7. Februarii 1604.

108. In eodem palatio non conceditur nisi unum oratorium privatum. 4. Maji 1604.

109. Non potest Abbas extra suam ecclesiam uti Mitrâ & Baculo: neque ea ante se deferre. 17. Julii 1604.

110. Abbati celebranti unica tantùm Mitra conceditur. 29. Januarii 1628.

111. Missa solemnis Abbatialis ter in anno ad summum est canenda, non tamen cum septem sed cum sex candelabris & cum abaco parvo. 29. Januarii 1628.

112. Baldachinum Abbatis sine auro sit, & ter in anno ad summum adhiberi potest. 29. Januarii 1628.

113. De licentia Ordinarii poterit Abbas uti Mitrâ & Baculo extra proprias ecclesias. 6. Decembris 1631.

114. Titulus antiquus ecclesiæ mutari non potest à confraternitate. 26. Octobris 1604.

115. Missæ ad satisfaciendum eleemosynis alicui ecclesiæ traditis non sunt celebrandæ per exteros, ubi commodè possunt satisfieri per Sacerdotes ejusdem ecclesiæ. 28. Januarii 1606.

116. Non potest Episcopus extendere ad suam Diœcesim officium illud, quod fieri solet in civitate. 16. Januarii 1607.

117. *Gloria in excelsis* cum *Credo* omittitur in votivis pro re gravi, si violacea adhibeantur paramenta. 19. Maji. 1607.

118. Res gravis pro licita Votivæ solemnis decantatione cum *Gloria* & *Credo*, ea est, pro

qua convenit totus Clerus cum Episcopo, vel apud Regulares in eorum comitiis Generalibus seu provincialibus, cùm cantatur Missa prore eorundem judicio gravi. 19 Maji 1607.

119. Canonici ecclesiæ collegiatæ non debent in processionibus incedere parati sicut Canonici cathedralis. 19. Maji 1607.

120. Cereus Paschalis regulariter accendendus est ad Missas & Vesperas solemnes in triduo Paschatis, in Sabbatho in Albis & in Dominicis usque ad Ascensionem: in aliis servanda est locorum consuetudo. 19. Maji 1607.

121. Servanda est ea consuetudo, quâ recitatur in choro Officium parvum B. Virginis Mariæ in semiduplicibus & Dominicis, non obstante Bullâ Pii V. nam ibi dicitur: *sine præjudicio sanctæ consuetudinis.* 1. Septembris 1607.

122. Ad invitatorium, Antiphonas, Responsoria & Versiculos in officio parvo B. Mariæ Virginis non additur *Alleluja* tempore paschali: *18.* Martii *1626.*

123. Etiam mutato proprio Breviario & Romano acceptato retinenda est ea consuetudo recitandi quotidie officium parvum B. Virginis Mariæ. 2. Januarii *1627.*

124. In ecclesiis Titularibus B. Mariæ Virginis facienda est in suffragiis Commemoratio de eadem B. Maria, non obstante, quòd in choro recitetur ejusdem officium parvũ. *13.* Junii *1684.*

125. Coadjutor Episcopi non sedet celebrans, nisi in faldistorio: neque habet Diaconos assistentes, neque Canonici parantur, neque ponitur septimum candelabrum. *1.* Septembris *1607.*

126. Prædictus Episcopi Coadjutor non utitur

tur Baculô nisi in ordinationibus. 1. Septembris 1607.

127. Coadjutor Episcopi celebrans præter Diaconum & Subdiaconum debet habere assistentem Canonicum pro libro. 7. Augusti 1627.

128. In altari privati Oratorii, cui conceditur celebratio Missæ, non potest tamen celebrari in Natali Domini, Epiphania, primâ die Paschatis, & primâ Pentecostes, Annuntiatione, Assumptione B. Virginis Mariæ, in festo Ss. Apostolorum Petri & Pauli, nec in solemnitate omnium Sanctorum. 17. Novembris 1607. quibus adde Sabbatum Sanctum.

129. Ecclesia parochialis in Diœcesi venit sub nomine Matricis, ante quam idcirco neque Regulares neque Confratriæ possunt Campanas pulsare in Sabbato Sancto. 9. Februarii 1608.

130. Etiamsi Collegiata habeat omnimodam præcedentiam supra Matricem, non tamen potest priùs pulsare Campanas in Sabbato Sancto. 23. Februarii 1619.

131. Simplex reconciliatio Ecclesiæ seu Cœmeterii non consecrati potest committi Presbytero in dignitate constituto. 9. Februarii 1608. Imò ex simplici Sacerdoti juxta Rituale Romanum.

132. Prima Dignitas det candelam Episcopo in festo Purificationis B. Virginis Mariæ, & Episcopus det statim primæ Dignitati ante Vicarium Generalem. 14. Junii 1608.

133. Omnes de Clero, etiam Canonici, Eucharistiam sumant de manu celebrantis in feria quinta in cœna Domini. 19. Septembris 1608.

134. Sacerdotes in die cœnæ Dominicæ sanctissimum Christi Corpus sumpturi, possunt

deferre ſtolam, vel ante pectus ad formam crucis, vel à collo pendentem. 30 Septemb. 1679.

135. Occurrente feſto S. Joſephi in feria quinta in cœna Domini, antiquus mos communis Cleri in Miſſa ſolemni ejuſdem dieiſummâ religione hactenus retentus nullatenus omittatur ob aliquarum celebrationem Miſſarum. 13. Septembris 1692.

136. Si feſtum S. Joſephi venerit in feria quinta in cœna Domini, non ſolùm ſervandum erit præceptum vacandi ab operibus ſervilibus, ſed etiam præceptum audiendi Miſſam, ideoque per Ordinarios locorum accuratè providendum, ut eo die aliquæ Miſſæ privatæ ante celebrationem ſolitæ Miſſæ conventualis non deſint. 13. Septembris 1692. Idem dicendum, ſi feſtum Annuntiationis occurrerit in prædicta feria quinta.

137. In Choro teneri non debent aliæ Imagines quàm Sanctorum. 7. Auguſti 1609.

138. Neque Abbates neque Regularium Superiores poſſunt benedicere paramenta eccleſiarum non ſibi ſubditarum. 24. Auguſti 1609.

139. Neque ſimplices Sacerdotes, neque Protonotarii poſſunt benedicere proprias veſtes. 17. Julii 1627.

140. Commendatario ſeu ejus Procuratori non defertur liber oſculandus in Miſſa. 17. Septembris 1611.

141. Collegiata inſignis ab ejus erectione præcedit alias Collegiatas antiquiores. 24. Martii 1612.

142. Inferiores Epiſcopo non debent ſumere de Altari paramenta pro Miſſa. 7. Julii 1612.

143. Altare portatile ligneum cum Ara lapi-

deâ

dea permitti debet non obstante Constitutione Synodali, dummodo habeat solitum Reliquiarum repositorium. 1. Novembris 1612.

144. Solus Episcopus potest habere fenestras in ecclesia, per quas in eam prospectus haberi possit. 19. Januarii 1614.

145. Potest Episcopus prohibere, ne campanæ nondū benedictæ pulsentur. 5. Julii 1614.

146. Non debent Regulares in Canone nominare Superiores suos; ùt Antistites. 12. Novembris 1615.

147. Regularium superiores non veniunt sub nomine Ordinariorum: & consequenter non possunt assignare aliquam ex Dominicis Novembris pro recitatione Officii de patrocinio B. Virginis Mariæ, quod multis in locis permittitur celebrandum in aliquo die dominico illius mensis à locorum Ordinariis eligendo. 22. Januarii 1701.

148. Clavis hostiæ repositæ in feria quinta cœnæ dominicæ non est danda laico, quantumvis nobili. 30. Januarii 1616.

149. Canonicus hebdomadarius officium faciens debet habere locum super omnes Dignitates & Canonicos. 17. Junii 1616.

150. Prima Sedes in choro cõceditur Hebdomadario parato tantùm. 22. Augusti 1626.

151. Crux in processionibus deferenda est à Regularibus cum velo pendente seu pallio. 14. Januarii 1617.

152. In Personarum incensatione tota thurificatio facienda est cum unico thuribulo, si talis sit consuetudo. 21. Julii 1618.

153. Collegiata simplex præcedit Parochiales, etiamsi antequam erigeretur, illis cederet. 23. Martii 1619.

154.

154. Canonici ecclesiæ cathedralis præcedunt Canonicos collegiatæ. 10. Augusti 1619.

155. Prior collegiatæ, si intersit in cathedrali, thurificandus est duplici ductu, sicut Dignitates & Canonici, licèt non habeat præcedentiam super illos. 19. Augusti 1619.

156. Potest Episcopus cogere Canonicos ad discendum cantum Gregorianum, etiam per subtractionem fructuum. 6. Maji 1620.

157. Regulares in celebratione Missæ possunt annunciare dies festos & jejunia in suis ecclesiis. 2. Julii 1602.

158. In oratione, *A cunctis*, nomina Patronorum, S. Michaelis Archangeli & S. Joannis Baptistæ, præponenda sunt Apostolis. 22. Augusti 1620.

159. Si in communibus Sanctorum suffragiis facienda sit commemoratio de Cruce tanquam De titulo ecclesiæ, sufficiet ea ordinaria, quæ habetur in psalterio, quando scilicet Officium currat feriale. 30. Martii 1621.

160. In feria sexta in Paraseeve non est administranda Eucharistia nisi infirmis. 19. Februarii 1622.

161. Celebrans in Paraseeve mittat particulam in Calicem: neque se signet cum Calice. 28. Augusti 1627.

162. In Officio de festo Conceptionis B. Mariæ Virginis non aliud nomen adhibeatur quàm Conceptionis. 24. Maji 1622.

163. Rubricæ de *Ave Regina cœlorum*, additum est ly *inclusivè*: ideoque in fine completorii diei secundæ Februarii omissâ Antiphonâ finali, *Alma Redemptoris*, dicenda est *Ave Regina cœlorum*. 27. Julii 1624.

164. Licèt transferatur festum Purificationis B. Virginis Mariæ, attamen *Ave Regina cœlorum* dicenda est die secundâ Februarii post completorium etiam in ecclesia propria. 11. Januarii 1681.

165. Regulares Ordinis Minimorum, dum nominant in Orationibus, versiculis ceterisque actibus inter divina officia occurrentibus, sanctum Franciscum prædicti Ordinis Fundatorem, non debent adjungere ly *de Paula*. 23. Decembris 1624. Unde apparet quid in similibus sit faciendum.

166. Symbolum S. Athanasii, quod dicitur ad Primam, laudabilius in choro recitatur stando. 23. Decembris 1624.

167. Imagines illorum, qui cum sanctitatis seu Martyrii fama decesserunt, non sunt apponendæ in oratoriis vel ecclesiis tam secularibus quàm regularibus, antequam declarentur Beati: neque ad eorum sepulchra accendendæ sunt lampades, aut tabellæ affigendæ sine licentia Sedis Apostolicæ. 13. Martii 1625.

168. Non ideo præjudicandum erit in aliquo illis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum vel immemorabilem temporis cursum aut per Patrum virorumque sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientiâ ac tolerantiâ Sedis Apostolicæ vel Ordinarii coluntur. 13. Martii 1625.

169. Facultas concedendi usum pileoli in Missa spectat ad Papam. 24. Aprilis 1626.

170. Celebrans, qui distribuit Cineres, Candelas & Ramos, detecto capite distribuat. 18. Julii 1626.

171. Absente Episcopo benedictiones Candela-

delarum, Cinerum, Palmarum & Fontis, fiant ab eo, qui cantaturus est Missam. 12. Junii 1627.

172. Ille idem, qui benedicit *Cineres* primâ die quadragesimæ vel *Candelas* in festo Purificationis, aut Ramos in Dominica Palmarum, debet etiam cantare Missam sequentem. 12. Aprilis 1640.

173. *Candelæ*, Cineres, Palmæ distribuuntur stando cum Mitra in capite ab eo, qui privilegium habet eam gestandi. 18 Februarii 1630.

174. In Missa feriæ quartæ Quatuor Temporum occurrentis in die octava Nativitatis B. Virginis Mariæ dicenda est præfatio communis, non verò de B. Maria. 12. Decembris 1626.

175. Signum, quod fit cum Patena à fronte ad pectus, fit integre cum signo Crucis. 13. Martii 1627.

176. Ad Missam Vicarii Generalis non debent accendi quatuor candelæ, nec assistere duo Capellani. 7. Augusti 1627.

177. Infra Octavam Epiphaniæ, Paschatis & Pentecostes, nec non in feria quarta Cinerum, in hebdomada majore, in Dominicis & in Vigiliis Nativitatis Domini & Pentecostes, non possunt dici Votivæ Missæ privatæ, neque de Requiem. 28. Augusti *1627*.

178. Si festa Ss. Apostolorum Philippi & Jacobi, ac Inventionis S. Crucis occurrerint infra Octavam Ascensionis, Præfatio in Missa erit de Apostolis vel de Cruce, at *Communicantes* de Ascensione. 28. Augusti 1627. Idem dicendum de aliis festis ac de Missis Votivis propriam habentibus Præfationem, & infra eandem Octavam celebrandis, sicut & hoc prorsus servandum infra Octavam Epiphaniæ.

179.

179. Oratio imperata à Superiore, veluti *Deus refugium*, omittenda est in duplicibus primæ classis. 28. Augusti 1627. Romæ omittitur etiam in festis secundæ classis.

180. In fine Missæ ad quodcumque Altare celebratæ fit reverentia Cruci infra gradus, capite semper aperto. 28. Augusti 1627.

181. Vicarius ùt vicarius non potest absente Episcopo Missas cantare solemnes, Ss. Sacramentum aut sacras Reliquias paratus deferre, nec aliis se immiscere functionibus ecclesiasticis; sed tantùm præesse, ut omnia suo ordine fiant. 19. Septembris 1627.

182. Si Litaniæ majores occurrerint in die sancto Paschatis, transferantur in feriam tertiam sequentem. 25. Septembris 1627.

183. In ecclesiis Regularium habentium claustra fiant processiones intra claustra tantùm, si verò non habeant claustra, fiant prope muros ecclesiæ, sive exeundo ab una porta & intrando per aliam ecclesiæ portam, sive per eandem. 26. Februarii 1628.

184. Extra ambitum ecclesiæ non licet Regularibus facere processiones, nisi de licentia & consensu Parochi: salvis privilegiis, & consuetudinibus, si quæ sunt. 26. Februarii *1628.*

185. Officium fit duplex minus de illo sancto, cujus habetur Reliquia insignis, scilicet caput, brachium, crus, vel ea pars corporis, in qua passus est Martyr, dummodo sit integra & non parva, & modò sit approbata, cujus ratione recitandum est symbolum in Missa. 8. Aprilis 1628.

186. Festum, quod in aliqua ecclesia celebratur ratione Corporis vel insignis Reliquiæ, non

non habet Octavam, nisi specialiter concedatur à Sede Apostolica. 12. Augusti 1653.

187. Qui recitat officium de Sancto, de quo habet insignem Reliquiam in propria ecclesia, si celebret eo die in alia ecclesia, debet omittere *Credo*. 2. Decembris 1684.

188. De Sancto, cujus habetur Corpus vel insignis Reliquia, non potest fieri officium, nisi constet de identitate, & nisi reperiatur in Martyrologio Romano; Reliquiæ verò à locorum Ordinariis approbatæ possunt exponi ad fidelium venerationem. 19. Octobris 1691.

189. Missæ de Ss. Rosario & de Monte Carmelo, Ordinibus Prædicatorum & Carmelitarum respectivè & specialiter concessæ, non sunt ab aliis celebrandæ sine speciali licentia. 8. Aprilis 1628.

190. Missa de Ss. Rosario potest quidem dici à secularibus, sed ùt in festo ad Nives, cum oratione propria, quæ apponi solet in calce Missalis. 29. Octobris 1678.

191. In illa ecclesia, ubi adest Capella vel Altare Ss. Rosarii, potest celebrari officium de eodem Ss. Rosario sub ritu duplici majori in Dominica, quæ vel occurrit in Kalendis, vel prima est post Kalendas Octobris. 23. Septemb. 1688.

192. Non possunt locorum Ordinarii tam sæculares quàm regulares addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum officia, nisi ea duntaxat, quæ Breviarii Romani Rubricis vel sacrorum Rituum Congregationis seu Sedis Apostolicæ licentiâ conceduntur. 8. Aprilis 1618.

193. Non est celebranda per totam civitatem vel Diœcesin *Missa*, nec recitandum Officium de Sancto, eò quòd in loco adsit ecclesia parochia-

parochialis, vel regularis, vel etiam Abbatialis, aut aliqua insignis Reliquia; sed tantùm in propria ecclesia, nisi habeatur specialis licentia. 8. Aprilis 1628.

194. Officium Defunctorum dici potest in choro separatim ab officio diei, in diebus exceptis à Breviario, pro adimplenda testatorum voluntate. 12. Junii 1628.

195. In sacramentorum administratione ne adhibeant Canonici rochetum & cappam, si iis utantur in choro, sed cottam & stolam. 12. Junii 1628.

196. Canonici Regulares possunt in publicis processionibus uti Rocheto & superpelliceo. 28. Augusti 1628.

197. De Titulis Altarium, nisi sint in Kalendario Romano, nullum recitetur Officium. 28. Augusti 1628.

198. Annuli usus in *Missa* prohibetur Protonotariis non participantibus, Doctoribus quibuscunque & Canonicis cathedralium. 20. Novembris 1628.

199. Possunt Canonici *Missam* celebrare cum annulo aureo, & de rigore uti; sed sine gemma & sine aliqua effigie. 4. Augusti 1663.

200. Solemniter consuevisse fieri Officium, significat festum populi, aut Cleri cum apparatu. 9. Decembris 1628.

201. De Sancto canonizato non potest fieri Officium extra propriam ecclesiam sine novo decreto. 9. Decembris 1628.

202. Officium cum Missa B. Rochi in ejus die festo conceditur tantùm in ecclesiis in ejusdem honorem Deo dicatis, nisi aliud permittatur. 26. Novembris 1629.

203. Non possunt eligi in Patronos, nisi illi solùm, qui ab Ecclesia Universali sub titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati duntaxat. 23. Martii 1630.

204. Electio de Patrono civitatis fieri debet per secreta suffragia à populo mediante Concilio generali illius civitatis vel loci; non autem ab Officialibus solùm; & accedere debet consensus Episcopi & Cleri illius loci. 23. Martii 1630.

205. Idem servandum in Patrono Regni, qui pariter eligendus erit per secreta suffragia, à populo singularum civitatum Provinciæ. 23. Martii 1630.

206. Repræsentantibus Regnum, Civitatem, Provinciam, nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum & ulteriùs interveniat consensus Episcopi & Cleri dictarum civitatum. 22. Martii 1630.

207. Causæ electionis novorum Patronorum deducendæ sunt in sacra Congregatione & ab eadem examinandæ ac tandem causa cognita, ab eadem Congregatione approbanda est & confirmanda. 23. Martii 1630.

208. Si in locis Diœcesis nullus reperiatur electus Patronus, tenetur Diœcesis non solùm ad festum de Patrono civitatis, sed etiam ad octavam. 28. Septembris 1658.

209. In Patronorum sive Protectorum præcedentia servandus est ordo Hierarchiæ Ecclesiæ, & inter Ordinem Hierarchicum anterioritas in electione. 12. Martii 1690.

210. Non sunt inferendi in litaniis alii Sancti, præter ibi descriptos; neque tempore pestis adden-

addendi sunt Titulares, & civitatis Patroni sine speciali concessione. 22. Martii 1631.

211. Qui præ timore vel balbutie non pronunciat Evangelium S. Joannis, quod legitur in fine Missæ, sed ejus loco aliud suo arbitratu recitat, suspendendus est à Missarum celebratione, quousque illud rite pronunciare assueseat. 5. Julii 1631.

212. Pyxis, in qua asservata fuit Eucharistia, non potest vendi vel pignorari. 27. Aug. 1632.

213. Canonici in Processione intra ecclesiam, incedant capite detecto: & extra eam cum Birreto in Capite. 30. Martii. 1633.

214. Ubi non est aurora physicè, pro licita Missarum celebratione, attendatur ea moraliter & politicè, quando scilicet ibi terminari solet quies & inchoari labor, juxta probatam Regionum consuetudinem. 18. Septembris 1634.

215. In Kalendariis locorum fiat nota, *ad libitum*, quando officia non sunt de præcepto. 6. Februarii 1638.

216. Festa ad libitum, occurrentia in diebus Dominicis, Octavis & Natalitiis Sanctorum alicujus Diœcesis vel Religionis, sunt omittenda. 14. Januarii 1682.

217. Officia ad libitum occurrentia eo die, in quo aliàs aliquod festum translatum poni deberet, vel in quo agendum esset Officium concessum semel in hebdomada vel in mense, possunt celebrari, protracto ulteriùs ad aliam diem festo translato, vel omisso Officio per hebdomadam aut per mensem concesso. 24. Januarii 1682.

218. Si festum ad libitum non potuerit celebrari, & habuerit etiam ritum simplicem de

præcepto, eo anno non omittatur sed celebretur ritu simplici. 13. Junii 1682.

219. In occursu non potest transferri Officium proprium alicujus Diœcesis vel Religionis, ut eo die agatur de festo ad libitum, ne omittatur. 2. Decembris 1684.

220. Officia ad libitum occurrentia infra Octavas non privilegiatas, etiam particularis alicujus Diœcesis vel Religionis non sunt celebranda sed omittenda. 19. Januarii 1693.

221. Non licet in media nocte Nativitatis Dominicæ celebrare successivè alias duas Missas, & in eis sacram Communionem exhibere fidelibus illam deposcentibus, sed utrumque omnino prohibitum. 7. Decembris 1641.

222. Festum de Patrono principaliori loci est præceptivum cum obligatione audiendi Missam & vacandi ab operibus servilibus. 13. Septembris 1642.

223. Personæ tantùm voventes tenentur servare festa veluti de præcepto, quæ inducta sunt ex voto. 8. Aprilis 1643.

224. Regulares, qui sunt in possessione præcedentiæ, præcedant in publicis functionibus, & ubi non constat de possessione, præcedant ii, qui sunt antiquiores in loco controversiæ. 6. Octobris 1645.

225. Organum haberi debet etiam in ecclesiis collegiatis 27. Julii 1646.

226. In *Missis* Votivis de Passione vel de Cruce, quæ dicuntur infra hebdomadam Passionis, non est omittendus psalmus *Judica me Deus*, neque *Gloria Patri* ad introitum & lavabo; licèt hæc omnia omittantur in *Missa de* Tempore. 10. Februarii 1647.

227.

227. Nemo potest excedere limites verbales Indultorum Sedis Apostolicæ super Beatificationibus, præsertim in celebratione *Missarum* & Officii cum Octavis sine expressa licentia prædictæ Sedis Apostolicæ. 5. Octobris 1652.

228. Beatorum nomina non apponantur in Kalendariis, nisi illius tantùm loci earumque personarum, in quo & à quibus cultus cum Officio & Missa celebratur. 27. Septembris 1659.

229. Non sunt invocandi Beati in publicis precibus, præter indultas & approbatas: nec eorum Reliquiæ in Processionibus circumferendæ. 27. Septembris 1659.

230. Licèt non sint celebrandi dies festi in Beatorum honorem, hoc tamen non extenditur ad festa devotionis. 27. Aprilis 1660.

231. Indulta recitandi Officium cum Octava & celebrandi Missam de Beatis non sunt revocata per Decretum editum sub die 27. Sept. 1659. Decretum hoc est 17. Aprilis 1660.

232. In illis ecclesiis, in quibus Officium & Missa de Beatis recitari & respectivè celebrari possunt, licet eorum Reliquias exponere, imagines vel simulacra super Altari collocare, ac Votivas tabellas ibidem appendere. 17. Aprilis 1660.

233. Episcopi Regulares, qui ex Indulto Sedis Apostolicæ gaudent privilegiis suæ Religionis, de quibus sunt capaces pro eorum conditione, non possunt de Beatis suæ Religionis recitare officium, & in propriis cathedralibus Missam celebrare, & Altare prædictis Beatis erigere. 17. Aprilis 1660.

234. In *Missis* de Beatis non est dicendum symbolum, ubi scilicet est permissa hujusmodi

celebratio. 22. Julii 1664. nisi adsit Reliquia.

235. Tam Minores Conventuales quàm Observantes Reformati S. Francisci possunt in propriis suorum Ordinum ecclesiis solemnizare festum S. Antonii Patavini eâ ipsâ die, in quam inciderit, dummodo Reformati à Processionibus abstineant eodē loco. 20. Sept. 1658.

236. Nullo modo sunt permittendæ duæ processiones de eodem festo in eodem loco eodem die. 9. Aprilis 1663.

237. Non licet in ecclesiis, in quibus non asservatur Ss. Sacramentum, celebratio Missæ in feria quinta in cœna Domini: nec ejusdem augustissimi Sacramenti asservatio in sepulchro. 24. Junii 1959.

238. *Manus Sacerdotis ad, hanc igitur oblationem,* debent ita extendi, ut palmæ sint apertæ, pollice dextero super sinistrum in modum Crucis supra manus, non verò infra manus. 4. Augusti 1663.

239. Passio in hebdomada majori legenda in Missis privatis in cornu Evangelii, licèt in Missa solemni legatur à celebrante in cornu Epistolæ. 4. Augusti 1663.

240. Non solùm Cruces & Imagines Salvatoris sed etiam icones Altarium & omnes aliæ imagines Sanctorum tegendæ sunt in primis Vesperis de Dominica Passionis. 4. Augusti 1663.

241. Hebdomadarius in decantandis Horis canonicis non debet uti stolâ. 4. Augusti 1663.

242. Cruces, quæ fiunt à Sacerdote super oblata, non sunt faciendæ manu transversâ sed manu rectâ in transversa parte Crucis. 4. Augusti 1663.

243. Pars inferior Hostiæ, non autem superior

tior præcidenda est, quando dicitur *Pax Domini sit semper vobiscum*. 4. Augusti 1663.

244. Sacrificia in die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum possunt applicari ad libitum: scilicet in genere pro omnibus, tum in specie pro aliquibus defunctis. 4. Augusti 1663. N3.

245. Lectiones primi Nocturni in Officio de festo duplici Majori sumendæ sunt (nisi sint propriæ) ex ejus Communi; non verò ex scriptura occurrente. 12. Julii 1664. licèt occurrat initium. N3

246. Dedicatio Apostolorum & Salvatoris, extra Urbem non habet integras Vesperas, si die præcedenti vel sequenti, celebretur Officium duplex minus. 12. Julii 1664. Idem dicendum de die Octava Dedicationis.

247. Dies Octava non privilegiata dimidiat Vesperas in concurrentia cum festo duplici minori. 12. Juli 1664.

248. Si transferatur festum S. Luciæ in feriam secundam ratione Dominicæ Privilegiatæ, Vesperæ erunt de die Octava Conceptionis cum Cõmemoratione S. Luciæ. 1. Martii 1681.

249. Quæcunque dies Octava B. Virginis Mariæ debet habere integras utrasque Vesperas in concurrentia cum festo duplici minori. 11. Augusti 1691.

250. Primæ & secundæ Vesperæ Angelorum Custodum dividendæ sunt à Capitulo, si concurrant cum festo duplici minori. 27. Septembris 1698.

251. Non permittitur ad altare majus celebratio Missæ, dum dicuntur in choro *Matutinum* & Horæ. 15. Septembris 1664.

252. Ad octavam benedictionem in festo Conversionis S. Pauli Apostoli non dicitur *cujus conversionem colimus*; sed *cujus festum*. 23. Februarii 1666. Patet hinc, quid sit faciendum in Officiis Translationis, Apparitionis, Ordinationis, vel Inventionis, aut similium.

253. Ubi celebratur Festum S. Raphaëlis Archangeli, ad octavam benedictionem dicitur, *cujus festum*, non verò *quorum festum*. 13. Septembris 1692.

254. Simul sint transferenda festa S. *Marci* Evangelistæ & Ss. Apostolorum Philippi & Jacobi, priùs reponatur festum *S. Marci*, deinde festum Apostolorum. 18. Septembris 1666.

255. Festum duplex occurrens ante Octavam non privilegiatam non est transferendum post Octavam, sed infra eandem celebrandum, primâ die non impeditâ. 30. Septembris 1679.

256. Officium particulare alicujus Diœcesis vel Religionis, quod occurrit die vigesimâ quintâ Februarii, est transferendum in anno Bissextili ad primam diem non impeditam, dummodo non sit duplex primæ classis. 7. Septembris 1680.

257. Officium semiduplex, quod occurrit in Dominica infra Octavam non privilegiatam, non est celebrandum in feria secunda sequenti licèt non impedita, si habeatur reponendum aliud festum altioris ritûs. 1. *Martii* 1681.

258. In repositione duorum vel plurium festorum ritum habentium eundem, & die occurrentium diversâ, attendatur prioritas translationis, nisi attendenda sit major dignitas. 13. Junii 1682.

259. Si plura sint transferenda festa, quæ eâdem

eâdem die occurrunt, & quibus non convenit ratio majoris dignitatis, attendatur in eorum repositione major apparatus vel populi concursus, ex quo vocatur etiam major solemnitas, supposito tamen quòd sint ejusdem ritûs. 10. Julii 1686.

260. Non est transferendum in diem immediatè sequentem festum illud, ante cujus translationem habentur reponenda alia officia priùs translata ejusdem ritûs, non obstante Decreto edito sub die 30. Septembris 1679. quoad verò festum semiduplex in Dominica infra Octavam occurrens, omnino servanda est Rubrica Generalis Breviarii ac Translatione festorum num. 5. Decretum hoc est 22. Decembris 1696.

261. Si occurrerint vel fuerint transferenda duo festa ejusdem ritûs, quæ unica die occurrebant, quorum unum sit universale & alterum particulare alicujus Diœcesis vel Religionis, priùs fiat de universali, deinde de particulari, nisi obstet ratio majoris dignitatis. 27. Septembris 1698.

262. Ad Responsorium breve Completorii in Dominica Passionis, ne omittatur, *Gloria Patri*, si die sequenti fiat de festo semiduplici. 18. Septembris 1666.

263. Si festum duplex, de quo agunt Regulares (sub quo nomine etiam veniunt *Moniales*) habuerit *Missam* propriam omnibus & solis Regularibus concessam, Sacerdotes seculares celebrantes in eadem ecclesia Regularium, *Missam* quidem dicant de festo duplici, sed cum *Missali* Romano, ex Decreto Sac. Rit. Congr. 19. Novemb. 1622 Decretũ hoc 9. Jun. *1668*.

264. Si *Moniales* non habeant *Missale* à Romano diversum, Sacerdotes in earum ecclesiis celebraturi possunt dicere proprias *Missas* ipsis Monialibus concessas. 27. Augusti 1672.

265. Conceditur omnibus Monialibus Ordinis Cistercienſis, quæ utuntur Breviario Romano, ut adaptare possint juxta ritum prædicti Breviarii Romani plura officia unà cum Missis propriis anno proximè præterito sub die 9. Decembris toti Ordini Cistercienſi concessa, eaque sic accommodata faciant typis imprimi: necnon secundùm easdem Festivitates valeant celebrari facere Missas per Capellanos ecclesiis earundem servitio addictos, cum Missali Romano & juxta illius Rubricas. 23. Junii 1703.

266. In Missis votivis privatis non est dicendus Hymnus Angelicus, nisi fuerit Missa Angelorum, in qua quotidie est recitandus: vel Missa de Beata Maria, in qua quolibet Sabbato dici debet. 14. Maji 1672.

267. Clausula posita in Brevibus Indulgentiarum, scilicet, *Volumus autem, ut si aliàs Christi fidelibus dictam Ecclesiam visitantibus, aliqua alia Indulgentia perpetua vel ad tempus nondũ elapsum duratura, concessa fuerit, præsentes literæ nullæ sint:* non comprehendit Altaria Privilegiata pro Defunctis. 23. Junii 1676.

268. Sub generali Indulgentiarum suspensione, quæ fit anno Jubilei, non comprehenduntur Altaria Privilegiata, nec aliæ Indulgentiæ pro solis Defunctis concessæ. 24. Jan. 1700.

269. In aspersione Aquæ benedictæ, quæ diebus Dominicis fit à Sacerdote Albâ & Stolâ induto, vel etiam cum Pluviali, immediatè celebraturo

braturo Missam conventualem, Stola aptanda est ante pectus ad modum Crucis, non verò pendens à collo ad utrumque latus. 30. Septembris 1679.

270. Missa assignata Festivitati Conceptionis B. Virginis Mariæ non est dicenda in Sabbatis ut Votiva. 30. Septembris 1679.

271. Si occurrat Officium novem lectionum de pluribus Virginibus simul & *M*artyribus eo die, quo cadit festum simplex ejusdem qualitatis, servanda est pro Commemoratione simplici Antiphona *Istarũ est enim*. 7. Dec. 1680.

272. Officia Sanctorum, quæ alicubi supersunt de mense Decembri, transferri possunt in annum sequentem. 7. Decembris 1680.

273. Officia concessa semel in hebdomada non sunt celebranda in Adventu, Quadragesima, Quatuor temporibus, nec in Vigiliis, nisi aliter in concessione exprimatur. 1. Martii *1681*.

274. Ubi festum S. Thomæ Episcopi & *M*artyris celebratur sub ritu duplici, si occurrerit in eo Dominica, die sequenti fiat officium de die infra Octavam Nativitatis Domini. 1. *M*artii 1681.

275. Quotiescunque in Sabbato ante Dominicam privilegiatam officium fuerit de septima die infra aliquam Octavam, Psalmi Vesperarum erunt de psalterio, Capitulum de Dominica sequenti, cum sola Commemoratione de die Octava. 1. *M*artii 1681.

276. In Processionibus Candelarum, Palmarum, & similium, quæ fiunt intra ecclesias sine Sacramento, non est pulsanda campanula ad elevationem Ss. Corporis Christi in Missa privata. Quòd si pulsetur & advertatur elevatio,

tio, tunc genuflectendum utroque genu à transeuntibus ante Altare, ubi *Missa* celebratur, & depositò Ss. Sacramento progrediendum. Similiter si aliqui transeant in elevatione Calicis, 1. *Martii* 1681.

277. Qui habent privilegia celebrandi Octavas in Quadragesima, non ideo debent facere Commemorationem in feriâ quartâ Cinerum, 24. Januarii 1682.

278. Si in Quadragesima officium occurrerit infra Octavam, debent prædicti privilegiati dicere *Missam* conventualem de feria cum Commemoratione Octavæ, *Missæ* verò privatæ dici possunt de Octava cum Commemoratione feriæ, ùt præscribit Rubrica *Missalis* Tit. 3. de feria & vigilia num. 2. Decretum est 24. Januarii 1682.

279. Regulares non tenentur recitare Officia de Patronis minùs principalibus, nisi sint descripta in Kalendario Romano, vel in proprio dictorum Religiosorum. 24. Jan. 1682.

280. Regulares tenentur quidem celebrare sub ritu duplici primæ classis Festum de Patrono principali loci, Regni seu Provinciæ, & de Titulari ecclesiæ cathedralis; sed ad eorum Octavas non tenentur. 20. *Martii* 1683.

281. Si Festum S. Confessoris transferatur in proximè sequentem diem, in Hymno, *Iste Confessor*, nulla fiat mutatio Versiculi; sed dicatur, *Meruit beatas*, dummodo primæ Vesperæ non sint impeditæ. 13. Januarii 1683.

282. Translato Festo S. Confessoris ultra sequentem diem, in Hymno, *Iste Confessor*, facienda est mutatio Versiculi, dicendo *Meruit supremos*. 14. Junii 1692.

283.

283. Officiâ affixa diebus Dominicis, ùt de Ss. Rosario & de Patrocinio B. Virginis *Mariæ*, si sint impedita festo altioris ritûs vel dignitatis, sunt omittenda. 20. *Martii* 1683.

284. Officium Nominis B. Virginis *Mariæ* occurrens in festo Exaltationis sanctæ Crucis, vel in alio altioris ritûs aut dignitatis, transferatur, non verò omittatur. 20. Julii 1686. Si concedatur pro aliquo Festo ritus duplex, sine expressione majoris vel minoris, concessio intelligatur de duplici minori, etiamsi ad honorem Deiparæ facta fuerit. 20. Novemb. 1683.

285. In festo Nominis B. Virginis *Mariæ* non est facienda Commemoratio de ejusdem Nativitate, & in secundis Vesperis de Nativitate cadentibus in Sabbatho, non est facienda Commemoratio de prædicto Nomine. 20. Septembris 1684.

286. Si officium Nominis B. Virginis *Mariæ* venerit in die Octava Nativitatis ejusdem, officium erit de Nomine, omissâ in utrisque Vesperis & Laudibus Cõmemoratione de prædicto die Octavo Nativitatis. 15. Sept. 1685.

287. Solâ ratione Ss. Sacramenti expositi, non est dicendum symbolum in *Missis* privatis. 2. Decembris 1684.

288. Potest fieri Cõmemoratio de Ss. *Sacramento*, si expositum sit etiam in Missa de festo duplici; quod non sit primæ vel secundæ classis. 2. Decembris 1684.

289. Qui celebrat Missam de B. Mariâ, eo die, quo fit de aliquo festo semiduplici infra Octavam ejusdem B. Mariæ, debet dicere Missam de Octava, sed more Votivo sine *Gloria* & sine *Credo*, nisi fuerit Sabbatum, quia tunc dicendum

condum erit *Gloria* sine *Credo*. 2. Decemb. 1684.

290. Qui in Sabbato recitat Officium de B. Maria, si celebret Votivam de aliquo Sancto, non debet dicere, *Gloria*, neque Præfationem B. Mariæ. 2. Decembris 1684.

291. Non est omittenda una ex assignatis Orationibus in Missali, velut *A cunctis*, ut ejusdem loco dicatur aliqua Oratio imperata ab Episcopo, veluti *Deus refugium*: neque ut recitetur penultimo loco Oratio pro Defunctis. 2. Decembris 1684.

292. Quando dicitur Oratio *A cunctis* vel *Ecclesiæ*, non est dicenda Oratio contra Paganos, vel alia hujusmodi, quia sufficienter una continet, quod & altera. 16. Aprilis 1688.

293. Quando dicitur Collecta vel Missa contra Paganos, non potest mutari nomen Paganorum, dicendo, Turcarum, Hæreticorum &c. 29. Julii 1689.

294. Si in die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum occurrerit Dominica, vel alicubi festum de præcepto diei Dominico æquale, Officium cum Missa Defunctorum transferatur in sequentem diem, etiam festo duplici impeditam. 5. Octobris 1688.

295. In Sabbato sancto omnino prohibentur Missæ privatæ, etiam post pulsationem campanarum, in quacunque ecclesia aut Oratorio privato, non obstante contrariâ consuetudine. 11. Februarii & 11. Martii 1690.

296. Si festum Annunciationis B. Virginis Mariæ occurrerit in feria sexta in Parasceve vel in Sabbato sancto, transfertur ejus Officium unà cum præcepto audiendi Missam & vacandi ab operibus servilibus ad feriam secundam post

post Dominicam in Albis ; protracto ad aliam diem festo in ea occurrente , nisi fuerit duplex primæ classis. 11. Martii 1690. *Notandum* 1. Quòd si alicubi in prædicta feria secunda occurreret duplex primæ classis, ibidemque Annuntiatio celebraretur sub eodem ritu, adhuc duplex illud esset transferendum & celebranda Annunciatio : *Notandum* 2. Quòd licèt Annunciatio sit secundæ classis, si tamen haberetur reponendum Officium primæ classis, nihilominus in prædicto casu esset agendum de Annunciatione. *Notandum* 3. Quòd protractâ ulteriùs Annunciatione ob festum altioris ritûs in ea occurrens, non ideo protrahenda obligatio audiendi Missam & vacandi ab operibus servilibus.

297. Si simul transferenda sint festa S. Josephi & Annunciationis, priùs reponatur Annunciatio, deinde *S.* Josephi, non obstante Decreto edito in contrarium sub die 12. Junii 1682. Decretum est 14. Junii 1692.

298. Translato Festo, in cujus die conceditur Indulgentia, non transfertur etiam Indulgentia, nisi ex concessione speciali. 10. Junii 1690.

299. Si primæ Vesperæ de *S.* Martina impeditæ fuerint festo duplici vel Dominicâ, Hymnus proprius Vesperarũ uniatur Hymno Matutini, & ex duobus fiat unus , sub unica conclusione, *A nobis abigas*. 26. Aprilis 1692.

300. Ubi die decimâ octavâ Decembris celebratur Officium de Exspectatione B. Virginis Mariæ, omittendæ sunt ad laudes Antiphonæ illæ, quæ occurrunt in illa Feria in proprio de tempore. 12. Maji 1692.

301. Si prædictum festum Exspectationis venerit in feria quarta Quatuor Temporum, nec erit dicenda nona lectio in Officio, nec legendum ejus Evangelium in fine Missæ, sed illud *S.* Joannis; ideoque de feria sola fiat Commemoratio in Officio & in Missa. 12. Maji 1692.

302. A die decima septima Decembris inclusivè usque ad Vigiliam Nativitatis exclusivè, fieri potest quodcunque Officium novem lectionem, sive occurrens sive etiam translatum. 17. Maji 1692.

303. Si festum de septem doloribus B. Virginis Mariæ, quod multis in locis celebratur feriâ sextâ post Dominicam Passionis, impediatur ab Officio majoris ritûs vel dignitatis, transferatur in Sabbatum sequens non impeditum, & non ulteriùs. 26. Februarii 1693.

304. Si Vigilia *S.* Mathiæ occurrerit ultimâ die Bacchanalium, observetur eâdem die jejunium, non verò anticipetur. 23. Januarii 1694.

305. Evangelium pro solemni Palmarum Benedictione, canendum est in cornu Epistolæ ab illo, qui celebrat, absque Diacono & Subdiacono. 27. Aprilis 1697.

306. Festum Translationis, Ordinationis, Apparitionis vel Inventionis, quod alicubi celebratur ratione Corporis vel insignis Reliquiæ, celebrandum est sub ritu semiduplici, nisi sit festum unicum vel principale & suppositâ concessione, si bis celebretur. 6. Decembris 1698.

307. Festa duplicia & semiduplicia translata, præferenda sunt Officio S. Benedicti semel in hebdomada concesso. 8. Februarii 1699.

308.

308. Regulares obtentâ à locorum Ordinariis licentiâ oretenus vel in scriptis faciendi solemnes Processiones extra limites Conventuum suæ Religionis cum statua aut Reliquia alicujus Sancti, possunt uti Pluviali, licèt ejus usus non fuerit expressus in licentia obtenta. 21. Martii 1699.

309. Usus Pluvialis in Processionibus solemnibus non est testimonium nec signum Jurisdictionis in utente Sacerdote. 21. Martii 1699.

310. In paramentis nigris non est administranda Eucharistia. 22. Januarii 1701.

311. Quando exponuntur Reliquiæ ultra lampadem, debent continuò ardere in Altari duo lumina, aliàs non exponantur. 22. Januarii 1701.

312. Sacerdos in Sacrificio Missæ congruentiùs utitur cingulo lineo quàm serico. 22. Januarii 1701.

313. In Sacrificio Missæ non est adhibenda Palla drappo serico à parte superiori cooperta. 22. Januarii 1701.

314. Festum semiduplex, occurrens in festo duplici infra Octavam non privilegiatam, non est transferendum post illam, quando dies immediatè sequens alio festo duplici vel semiduplici impedita non fuerit, sed faciendum tunc est officium die immediatè sequenti. 30. Septembris 1679.

Q. 310. Quid notandum sit circa ista trecenta & quatuordecim Decreta. R. seqq. §. 1. Decreta illa do fide, quâ accepi: Ultimum à solertissimo & insigniter perito Rubricista mihi communicatum est, reliqua omnia Pragæ sunt impressa; in 2056.

quibus apicem nullum immutavi, sed tantùm præposui numerum, ut quando ad illa remittam, possint ex præfixo numero statim inveniri.

2057. §. 2. An omnia ista Decreta sint authentica & verè emanata à S. Congreg. Rituum, equidem nescio, nam ex dictis l. 1., n. 574. constat, non quidquid circumfertur tanquam decretum vel declaratum, statim hocipso prudenter credi posse aut admitti, prout obtruditur, sine sufficiente approbatione Ordinariorum, subscriptione debita &c. Nihilominus quamdiu non rescíam oppositum, habebo relata Decreta pro authenticis, & quidquid hactenus dixi vel dicam, exactè redigam ad illorum dispositionem seu tenorem.

2058. §. 3. Non omnia emanârunt à S. Congregatione eisdem verbis, prout hìc jacent, uti patebit ex dicendis: Hoc opto, ut Collector & compendiator semper attigerit & expressérit genuinum sensum: constabit ex dicendis num. 2061. vel eum qui Pragæ, vel eum, qui Leodii collegit, in aliquo defeciísse.

2059. §. 4. Multa ex his Decretis passim non observantur, quia in his partibus ignorantur: Etsi quis casu in libro legat vel audiat de tali aliquo novo Decreto, nescit, an authenticum sit necne, hinc communiter non redigitur ad praxin, & consequenter negligitur.

2060. §. 5. Longè plura Decreta, quàm hìc consignata sint, etiam circa materias hactenus tractatas emanârunt à Ss. Congregationibus, nam per decursum omnium librorum plura retuli, de quorum veritate dubitare non potui: attamen putavi etiam hæc adjicienda esse

esse, ut paulatim innotescant omnia, & ita sensim inducatur in Ritibus externis uniformitas, quæ singulariter exornabit Ecclesiam, & liberabit à multis cavillationibus hæreticorum apud imperitum vulgus accusantium discrepantiam ceremoniarum apud nos; saltem si Religiosi advertant hæc emanâsse, plerique se accommodabunt & spes est, ut etiam alii sequantur horum exemplum.

§. 6. Circa Decretum 4. Directorium Leodiense anni 1710. refert illud hoc modo: Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis celebrari debet *à sæcularibus in tota Diœcesi sub ritu primæ classis sed sine Octava, præterquam in ipsa civitate*: & idem dixi l. 4. n. 1257., quamvis hoc non notetur in Decreto hìc relato juxta impressionem Pragensem. 2061.

§. 7. Meritò Regulares omnes se accommodant Decreto 5. de non celebranda Octava Dedicationis ecclesiæ cathedralis, sed tantùm de die ipsa sub ritu secundæ classis sine Octava, quamvis in contrarium attulerim aliqua in l. 4. num. 1257. 2062.

§. 8. Dixi l. 4. n. 1287. infra Octavam Corporis Christi non legi nonam lectionem de simplici: addenda est hæc exceptio Decreti 18. *Quòd si festum illud simplex occurrerit eo die, quo fit de festo duplici infra eandem Octavam, tunc non omittitur, sed legitur 9. lectio de eodem simplici, dummodo festum illud non sit duplex primæ classis.* 2063.

§. 9. Pro Regula generali posui l. 4. n. 1274. duplicia, licèt haberi non possint primo die infra Octavam, posse sequentibus: addenda est hæc exceptio Octavæ Corporis Christi, utì habet Decretum 20. *Occurrentibus eâdem die duo-* 2064.

bus festis duplicibus infra Octavam SS. Corporis Christi, non est de translato agendum die immediat sequenti non impeditâ, sed post Octavam, nisi fuerit ex solennioribus primæ classis. Quoad alias Octavas, manet Regula.

2065. §. 10. Decretum 27. dicit, quòd altare portatile perdat consecrationem, quando frangitur vel loco movetur repositorium Reliquiarum: quod multò magìs valet de altari fixo; & ita jam videtur decisum, de quo tam multi Auctores hìc De Sacrificio n. 306. relati in utramque partem disceptabant.

2066. §. 11. Decretum 33. habet, quòd Matutinum Defunctorum in die Animarum recitari debeat manè die 2. Novembris & non pridie; hinc emendandum est, quod cum communi dixi l. 4. n. 1292.

2067. §. 12. Decretum 37. dicit, si sub altari vel ejus gradibus humata sint Defunctorum cadavera, non esse ibi celebrandam Missam, donec aliò transferantur. Si tamen humata sint profundè in cella aliqua sub alio fornice constructa, videntu rsatìs separata ab altari, nec ullo modo super illa cadent verba Sacerdotis ad Introitum osculantis altare & dicentis, *quorum Reliquiæ hìc sunt.*

2068. §. 13. Decretum 52. dicit Canonicos debere in choro cantare, alioquin non satisfacere obligationi suæ: & sententia communis relata l. 4. num. 878. dicit alioquin lucrari non posse distributiones.

2069. §. 14. Ex Decreto 67. constat Clericos non tantùm posse, dum sunt extra Diœcesin suam, recitare officia suæ ecclesiæ, quod dixi l. 4. n. 1244. sed etiam decere, ut illa recitent.

§. 15

§. 15. Secundùm Decretum 117. in votivis pro re gravi, si sint violacea paramenta, omittitur *Credo* : quod non notavi hìc de sacrif. n. 466. attamen notavi postea n. 502. 2070.

§. 16. Decretum 138. habet, quòd Abbates & Regularium Superiores non possint benedicere paramenta ecclesiarum sibi non subditarum. Et hoc est conforme illi, quod ex *Aversa* retuli hìc n. 353., cui meritò deberent se conformare omnes. 2071.

§. 17. Secundùm Decretum 142. inferiores Episcopo, dum se induunt paramentis pro Missa, non debent ea sumere de altari. Ubi tamen commoditas non est illa alibi deponendi, possent deponi & sumi, non in medio altari, quod solis Episcopis convenit, sed in loco Evangelii vel Epistolæ, utì notavi hìc n. 575. 2072.

§. 18. Ex Decreto 37. & 143. altare portatile deberet habere repositorium Reliquiarum, quod aliqui non observant, præsertim qui in Missionibus circumferre non possunt crassa & ponderosa altaria : sed facilè parari poterit etiam in tenui lapide parvum receptaculum ad istum finem. 2073.

§. 19. Decretum 188. sic habet in originali: 2074.

DECRETUM GENERALE.

CUm Sacror. Rituum Congregationi innotuerit quamplures abusus irrepsisse circa recitationem Officii sub prætextu Decreti ab eadem Congregatione vulgati de anno 1630. & in Breviario Romano impressi, in quo permittitur posse in ecclesia recitari Officia & Missas celebrari de illis Sanctis, quorum Corpora aut Reliquiæ insignes in ea asservantur : Eminentissimi Patres eidem Sac. Congregationi Præpositi iisdem

dem abusibus evellendis præcipuè intenti, inhærendo Decretis aliàs in similibus editis, declarârunt prædicta Officia Sanctorum ratione Corporis, seu insignis Reliquiæ recitanda, intelligi debere de Sanctis duntaxat in Martyrologio Romano descriptis, & dummodo constet de identitate Corporis, seu Reliquiæ insignis illiusmet Sancti, qui reperitur in Martyrologio Romano descriptus. De cæteris autem Sanctis in prædicto Martyrologio non descriptis, aut quibus à Sancta Sede non fuerit specialiter concessum, Officia recitari & Missas celebrari vetuerunt, non obstante, quòd ipsorum Corpora vel insignes Reliquiæ in ecclesiis asserventur: Quibus tamen ab Ordinariis locorum approbatis debitam Fidelium venerationem (prout hactenus servatum est) exhibendam esse censuerunt, sed absque Officio & Missa, sub pœnis de non satisfaciendo præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione Beati Pii V. contentis. Die 11. Augusti 1691.

NB

Et facta de prædictis Sanctissimo per me Secretarium relatione, Sanctitas Sua hujusmodi Decretum approbavit, ac, ut debitæ exequutioni demandetur, locorum Ordinariis injungendum esse præcepit, Die 19. Octobris ejusdem anni 1691.

Retuli l. 4. n. 1260. Româ rescriptum nobis esse, quòd Decretum illud esset subtractum è typographia apostolica, adeoque censeri tacitè revocatum: nunc verò melius edoctus sum, nempe Decretum illud nullatenus revocatum esse sed omnino vigere: quare standum est illo: ac propterea hoc anno 1712. Coloniæ non habuimus Officium aut Missam de Ss. Constantio & Fausto, nec posthac habebimus, nisi S. Sedes id specialiter nobis concesserit.

2075. §. 20. Dixi hìc n. 403. usum annuli in Missa probiberi Protonotariis, Doctoribus, Canonici

cis cathedralibus, nam ita habet Decretum 198. Additur tamen in Decreto 199. *Possunt Canonici Missam celebrare cum annulo aureo, & de rigore uti, sed sine gemma & sine aliqua effigie.*

§. 21. Decretum 216. circa festa ad libitum, prout in originali est, retuli l. 4. n. 1269. & addidi n. 1274. posse officium fieri de semiduplicibus ad libitum in diebus infra Octavam non privilegiatam. Idem repetivi hic n. 344. quia per relatum Decretum non excludebantur à diebus infra Octavam, sed tantùm à diebus Octavis, dies autem octava & alii dies infra Octavam valde differunt, & quod de die octava dicitur, non videbatur extendendum ad diem infra Octavam, *usquedum clarior daretur declaratio*, quam hactenus non videramus. Hanc clariorem declarationem jam habemus in Decreto 220., quod emanavit undecim annis post Decretum 216. & conformiter ad illud jam tenendum est, quòd officia ad libitum occurrentia infra Octavas etiam non privilegiatas & etiam particularis alicujus Diœcesis vel Religionis, non sint celebranda sed omittenda. 2076.

§. 22. Si Officium ad libitum occurrat eo die, in quo poni deberet festum translatum, dixi l. 4. n. 1270. si festum ad libitum esset altioris ordinis, de hoc posse fieri: Decretum 217. plùs dicit, nam non distinguit, an sit altioris ordinis an æqualis sed simpliciter dicit, *officia ad libitum occurrentia eo die, in quo aliàs aliquod festum translatum poni deberet, posse celebrari, protracto ulteriùs ad alium diem festo translato.* 2077.

§. 23. Decreto 219. cavetur, ne pro habendo festo ad libitum transferatur Officium proprium alicujus Diœcesis vel Religionis eodem 2078.

die incidens, quod non obstat jam dictis n. 2077. nam hoc Decretum 219. agit de festo tum incidente, Decretum 217. de festo translato & reponendo.

2079. §. 24. Dixi hìc n. 527. cum communi, omnes tres Missas in Nativitate Christi posse legi ante auroram : & hoc stat cum Decreto 221. *Non licet in media nocte Nativitatis dominicæ celebrare successivè alias duas Missas* : dividi enim adhuc possunt illæ Missæ per plures horas, cùm Sol isto die, priùs oriatur post octavam, adeoque aurora priùs adsit circa medium septimæ.

2080. §. 25. In Decreto 136. statuitur, ut si festa S. Josephi vel Annunciationis B. Virginis incidant in diem Jovis sanctum, isto die celebrentur etiam pro foro externo : deinde Decreto 296. statuitur, si festum Annunciationis occurrerit die veneris vel Sabbato sancto, ut transferatur ejus Officium unà cum præcepto audiendi Missam & vacandi à servilibus ad feriam secundam post Dominicam in Albis &c. In Archi diœcesi Colonienſi statutum est auctoritate Ordinarii 20. Jan. 1690. ut si imposterũ alterutrum festum incidat in septimanam sanctam, festum S. Josephi anticipetur feriâ proximâ ante Dominicam Palmarum non impeditâ festo 9. Lectionum: Annunciationis autem posticipetur feriâ proximâ post Dominicam in Albis similiter non impeditâ festo 9. Lectionum, & utrumque tam à Clero in choro quàm à populo in foro. Si autem alterutrum incidat in aliquam Dominicam Quadragesimæ, in choro & foro transfertur in diem proximam non impeditam festo 9. Lectionum.

2081. § 26. A Regula communi, quam S. Congrega-

gregatio posuerat in Decreto 258. & tradideram l. 4. n. 1268. nempe inter festa de præcepto translata, si sint ejusdem classis, id priùs celebrandum esse, quod priùs erat translatum: Decretum 297. excipit festa Annunciationis B. Virginis & S. Josephi, quæ licèt sint ejusdem secundæ classis, tamen ubi festum S. Josephi etiam transferendum esset cum festo Annunciationis, mandat priùs reponi festum Annunciationis; & insuper Decretum 296. mandat, quamvis aliud Officium primæ classis etiam reponendum esset, ut officium Annunciationis, licèt secundæ tantùm sit classis, ante illud reponatur.

§. 27. Dixi l. 3. p. 2. n. 1273. si vigilia S. Matthiæ incidat in unum diem è Bacchanalibus, justam causam esse, cur Episcopus dispenset, ad vitanda scandala & peccata populi. Addidi statutum esse in pluribus diœcesibus, ut si festum S. Matthiæ incidat in diem Cinerum, jejunium apud Regulares anticipetur in Sabbato. De cætero si aliter non disponatur per Ordinarium ex justis causis & legitimâ potestate, observandum est Decretum 304. *S. vigilia S. Matthiæ occurrerit ultimâ die Bacchanalium, observetur eâdem die jejunium, non verò anticipetur.* 2082.

§. 28. *Si* plura occurrant, in quibus discesserim à Decreto aliquo vel à doctrina vera, demissè peto admoneri, ne etiam inscius & invitus Lectorem in errores inducam. *Si* suo tempore fiat alius typus, referam suis locis ac in contextu inseram hæc aliaque Decreta, ac emendabo ea, in quibus defecero. 2083.

2084.

TRACTATUS V.

De extrema Unctione & Ordine.

CAPUT I.

Quid sit extrema Unctio, & quæ circa eam observanda.

»RESP. I. Est Sacramentum à Christo insti-
»tutum, ad ægroto periclitanti de vita con-
»ferendam salutem animæ, vel etiam corporis,
»per unctionem olei benedicti, & orationem
»Sacerdotis *S. Thom. in 4. dist. 23. q. 1. a. 1. Unde*
»*resolves*:

» I. Materia ejus remota, est oleum benedi-
»ctum, quod in pyxide chrismali signatur literâ
»I. (in cujus defectu non licet uti chrismate; si
»tamen usus sis, nihil repetendum esse, docet
»*Lay. lib. 5. tr. 8 cap. 2. n. 3.*) Idque renovandum
»est quotannis in Cœna Domini, veteri exusto: si
»tamen novum haberi non possit, licet uti an-
»tiquo *Lay. l. c.* & si hoc non sufficiat, aliud con-
»secratum, vel in necessitate non consecratum,
»(in minore tamen quantitate quàm vetus est)
»addere: Etsi *Dia. p. 6. t. 6 R. 44.* ex *Less. & alius* 4.
»dicat, contrarium habere praxin Ecclesiæ, ut
»scilicet paulatim & per vices (si ita requirat ne-
»cessitas propter copiam infirmorum) longè
»etiam major quantitas addatur, quàm ab Epi-
»scopo fuerit consecrata initio. *Bon. d. 7. q. 1. n. 8.*
»ex *Possevino.*

» II. Materia proxima, est unctio certarum
»partium corporis, ac saltē quinque sensuum,
»vel si mutilati sint, vicinarum partium, facta à

Sacer-

sacerdote : non simpliciter necessariò con-»
tactu immediato manûs; nam peste grassan »
te potest uti virgâ oblongâ oleo tinctâ, quam»
postea comburat, *Sylv. Chapeavill. Dia. vid. Dia.*»
p.3 t.4. Res. 197. Quidam etiam Doctores pu-»
tant, unam tantùm unctionem esse de essentia»
Sacramenti, ideoque in periculo pestis & simi »
li necessitate sufficere unum tantùm orga-»
num magis obvium, vel potiùs caput, quod»
in eo sensus maximè vigeant, ungere dicendo,»
Peristam, &c. quidquid deliquisti per visum, audi »
tum, gustum, odoratum, tactum, &c. Et quidem pro»
hac sententia citantur varia Pastoralia, Agen »
da & Doct. Lovan. *Syl. in 3 p. q. 32. art. 2. Lay.*»
cap. 3. qui eam non omnino improbabilem;»
Tan. & Marsh. in Horto Pastorum, qui omnino»
probabilem & in praxi usitatam; *Dia Res.* 108.»
qui in praxi tutam dicit, citansque pro ea *p.* 8.»
n. 1. R. 21. Gran. Amic. Aversam, affirmat Ponti-»
ficem id posse permittere, & denique *Escob.*»
(citans *Becanum cap. 25. q. 7. n. 6.*) & *Barbosa in*»
Trid. sess. 14. cap. 1. id permittit: Verùm cùm»
alii Doctores communiter repugnent, tutius»
saltem erit (quod suadet *Lay. & Dia. ll. cc.*) eo»
casu unum oculum, aurem, manum, narem, &»
os velociter sine crucis forma ungere, dicen-»
do unicam formam, complectentem reliquas.»
Illud verò certius est, pedes aut renes inunge »
re non esse essentiale; imò quoad renes, non»
est decens, præsertim in fœminis & viris reli-»
giosis, ideoque omitti solet, *Henr. Sa. Tol. Suar.*»
Bellarm. c. 10. *in fine.* »

III. De essentia hujus Sacramenti est I. Ut»
organa 5. sensuũ, quæ inunguntur, nominen »
tur, *Palaus t. 25. p. 4. cap. 26. Aversa s. 4. &c.* com »
muni-

»muniter. Licèt *Dia.part.8.t.7. R.56.* ex *Regin.*
»cõtrarium censeat probabile;imò ad valorem
»sufficere,si inter ungendũ omnes sensus dicat:
»*Per istas sanctas unctiones indulgeat tibi.* II. Verba
»illa: *Per hanc sanctam unctionem,* etsi *Palaus l.c.*
»dicat valere,si tantùm omittas Tò *sanctam.* III.
»Verba deprecativa: *Indulgeat tibi Deus.* Hinc
»formam imperativam,v.g. *Per hanc,&c.remit-*
»*tatur tibi quidquid,* &c. non valere dicit *Palaus*
»*l.c. Dia.l.c.*

» IV. Hoc Sacramentum tantùm dandum est
»morti propinquis, ex morbo, vulnere, partu
»vel senectute,quia hi soli sunt infirmi. Quòd si
»morbo liberati rursus periclitentur, iteran-
»dum est; & quidem in diuturnis morbis,quo-
»ties erit periculum novum, neque exspectan-
»dum,(sub gravi culpa, *Quint.t.5.s.9.*) donec
»sensibus careant,vel omnino sint desperati.In
»dubio verò de vita, detur sub conditione,
»*Laym.l.c.* ex *S.Tho.Suar.d.40.*

» V. Si conferatur infirmo communi morbo,
»sive non graviter vel periculosè laboranti,
»non est validum,*Suar. Palaus, Gran. Amic.&c.*
»*comm.* Ac licèt *Less.Wiggers & Quintan.* contra-
»rium putent probabile, concedunt tamen,sic
»inunctum iterum inungendum esse.[etiam in
»eodem morbo] quando periculosè laborare
»cœperit,ob mutatum statum infirmitatis,ad-
»ditque *Quint.* mortaliter peccatum fuisse, v.
»*Quint.s.7.Dian p.9.t.6.R.45.*

» VI. Ad Sacramentum hoc cum fructu reci-
»piendum, in eo qui rationis est compos,&
»conscius peccati mortalis,(si non confiteatur)
»requiritur contritio saltem existimata; neque
»sufficit attritio,*Bon.d.7.q.un.p.5.n.2.* ex *Regin.*
l.28.

l.28.c.*ult.* a.73. Ordinariè autem, nisi obstet» causa rationabilis, (v.g. si ob vomitum com-» municare non possit) præmittenda est confes-» sio & communio, ob Ecclesiæ consuetudinem,» quæ unctionem, tanquam minùs necessariam» ad salutem, postponit, *v. Bon. l.c.n.*13. Licèt au-» tem, per se loquendo, confessio non necessa-» riò præmittatur, cùm per contritionem se» disponere possit, per accidens tamen requiri» potest, v.g. si post viaticum peccasset mortali-» ter, & timeretur post unctionem defuturum» tempus confessioni, tunc enim priùs audien-» dus & absolvendus esset, quia sacramenta ma-» gis necessaria tali casu priùs sumenda sunt,» *Fill. Barbos. Dian. p.5.t.3.R.92.* »

VII. Pueris habentibus sufficientem ratio-» nis usum ad peccandum, tametsi sacram Eu-» charistiam non recipiant, non rectè negatur» extrema Unctio, cùm inde nonnunquam sa-» lus ipsorum dependere possit, *Suar.3.p.to.3.d.*» *70.s.1. Graf. Angl. Zamb.* apud *Lay.cap.4.num.2.*» qui Parochos quorundam locorum excusat» per consuetudinem toleratam ab Episcopis, si» non dent pueris ante annum 14. vel 15., ex-» cepto casu necessitatis, quo puer, quem ratio-» nis usum consecutum esse constet, aliud Sacra-» mentum ante mortem suscipere non possit. *v.*» *Chapeavill.c.5.q.17.* Ac licèt Parochus in con-» fessione cognoverit, puerum nunquam actua-» liter peccasse, debere tamen illum inungere» contra *Nugn.* & *Sancium*, docet *Suar. Reg. Fill.*» *Kon. &c.* cum *Dia. part.3.l.4.R.*181. Si verò du-» bium sit, an puer usum rationis habeat, ungen-» dus est sub conditione. *Dian. p.9.t.3.R.85.* &» *Sanc. Zamb.* & *Lug.* »

V.

» V. Minister, est solus Sacerdos proprius, sive
»Pastor; sine cujus venia, si extra necessitatem
»alius det, validum quidem est, sed graviter
»peccat *Syl. Sotus*, *Kon. d. 9. n. 28.* & religiosus
»incurrit excommunicationem Papalem, *Suar.*
»*Reg. l. 18. nu. 40.* Posse tamen Regulares hoc
»Sacramentum (uti & viaticum) in articulo
»mortis suis familiaribus ministrare, docet
»*Dian. part. 5. t. 3. R. 52.* ex *Mancino*, *&c.* In
»necessitate verò, ut si Pastor absit, vel dare
»nolit, nec superior possit adiri pro petenda li-
»centia, licitè ministrat quivis non excommu-
»nicatus aut suspensus; (etiam Regularis, ut
»contra *Gav.* docet *Præp. Henr. Fern. Gra. Dia.*
»*R. 82.* censetur enim tunc Papa dare licentiam,
»*Lay. Reg. Suar. l. c. Dian. R. 176.*

» VI. Sufficit *Sacerdos* sine ministro in neces-
»sitate, nec in ea fœmina adhibenda est; quòd
»si tamen fiat, veniale esse docet. *Quint. t. 5. s.*
»*6.* In ea posset etiam unus unam, alius aliam
»partem inungere, pronuntiando tamen for-
»mam illi unctioni respondentem. *Bon. l. c. &*
»*commun.* non tamen potest unus inungere ali-
»quem sensum, & alius formam pronuntiare;
»neque unus unum oculum, alter alterum. *vid.*
»*Dia. p. 9. t. 7. R. 56.* Quòd si Sacerdos non pos-
»sit progredi, supplenda erunt per alium, quæ
»restant, *Tan. Præp. Merat.* Qui apud *Dian. p. 5.*
»*t. 3. R. 87.* notat, licere etiam alteri unctiones
»ab initio repetere, perinde ac si prior nullam
»earum inchoasset.

» VII. Etsi in administratione hujus *Sacra-*
»menti servanda sint omnia præscripta in Ri-
»tuali, Agenda vel Manuali; mortale tamen
»non esse, administrare in necessitate sine su-

per-

perpelliceo vel stola, docet *Quint. & Leand.* » concedítque *Amicus*. Et *Dia. p. 8. t. 1. R. 79.* id » excusat ab omni peccato, si infirmus non sit » capax alterius Sacramenti, & ista haberi non » possint, contra *Suar. Regin. &c.* »

Imò etiam extra necessitatem non esse mor » tale, 1. Omittere Psalmos Pœnitentiales, Li » tanias & cæteras preces, docet *Palaus & Gran.* » Dico, *extra*; quia in necessitate gravi, v. g. tem » pore pestis, & morte imminente, statim un » gendus est sine præmissis orationibus, quæ ta » men postea supplendæ sunt, si supervivat infir » mus, *Bon. d. 7. p. 6. n. 8.* 2. Deferre ad ægrum, » vel administrare sine lumine, *Leand.* citans. » *Posseu. Quint. t. 5. s. 13 Barbos. de offic. Parochi. c.* » 11. 3. Si solus sine ministro adminístret; imò » hoc in necessitate permittunt *Tol. Sa. &c. vid.* » *Dia p. 9. t. 6. R. 36. 4.* Si ungat aliter, quàm in » formam crucis, *Suar. Bec. Lay. v. Dia. p. 3. t. 4.* » *R. 178.* »

VIII. Pastor, ratione officii, tenetur sub » mortali dare iis, qui petunt, nisi justa causa » excuset: etiam tempore pestis, modò possit » absque periculo vitæ; cum eo enim non te » neri docet *Tan. Dia. p. 5. t. 3. R. 93.* Si peste infecti » sint confessi, posse sine peccato omitti, absolu » tè docet idem *Dia p. 3. t. 4. R. 174. p. 5 t. 3. R. 83* » & 93. & p. 8. t. 1. R. 21. ex *Villal. Tan. Amico, Franc.* » *Lugo, &c. Suar. Fill. Kon. Bon. Lay. ll. cc.* »

IX. Sacerdos curatus peccat mortaliter, si » petentem negligat inungere, vel differat cum » probabili periculo, ne sine unctione moriatur » æger, (nisi justa causa excuset) quia in re gravi » non præstat id, ad quod tenetur ex justitia. » Alius verò Sacerdos, si absente Paroeho licitè »

& fa-

»& facilè possit, tenetur ex charitate, sed sub-
»veniali tantùm; nisi tamen ægrotus valde in-
»digeret, v.g. si alioqui sine omnibus Sacra-
»mentis esset moriturus, quòd aliud nullum
»susci pere possit; tunc enim quidam gravio-
»rem obligationem agnoscere videntur. *v. Dia.*
»R. 170. *Lay. l. 5. t. 8. c. 7. n. 3.*

» X. Parocho vesperi timenti ne noctu voce-
»tur ad ægrum, non licet retinere domi sacrum
»oleum, ut vocatus possit venire expeditiùs;
»Licèt venialem culpam in eo tantùm agnoscat
»*Barbos. c. 22.* ex *Posseu.* item *Quint. t. 5. s. 10.*,
»tamen à mortali non audet excusare eum, qui
»semper domi retineret.

» XI. Decens est, ut stuppa comburatur; quæ
»ad singulas unctiones nova adhibenda est, nisi
»aliud habeatur in agenda, *Laym. l. c. Sa.*

» Resp. II. Effectus ejus principalis est, robo-
»rare animam contra tentationes dæmonis in
»morte. Secundarius est, 1. delere reliquias
»peccatorum. 2. tollere pœnas restantes. 3.
»aliquando etiam sanitatem corporis confer-
»re, si expediat, *S. Thom. Sylv. Suar. d. 41. s. 1. Unde*
»*resolves*,

» Hujus Sacramenti non sunt capaces, 1. Pue-
»ri ante usum rationis; etsi sufficiat ea ætas, quâ
»possunt peccare, *Nav. Suar. l. c.* 2. Perpetuò
»amentes: aliis verò delirantibus, si antè peti-
»verint, aut petituri fuissent, si cogitassent, aut
»ostenderint signum doloris, dari potest & de-
»bet, *Sylv. Henr. Lay.* Et si tales unctioni resistant,
»ligandos esse, vel fortiter tenendos, ait *Zambr.*
»apud *Dia. p. 5. t. 3. R. 84.* qui cum *Barbos. c. 11.*
»dicit esse necessarium, quando phreneticus
»non potest aliud Sacramentum suscipere.

2. Muti, surdi & cæci à nativitate sunt capa-» tes, atque adeo debent inungi propè organa» sensuum, quibus carent: etsi exteriùs per illa» non peccarint, potuerunt tamen peccare per» interiores potentias, quibus illa respondent,» *Possev. Nald. Præp. Dian. p. 5. t. 6. R. 11.* »

3. Non suscipere hoc Sacramentum, per se» loquendo, secluso scandalo & contemptu,» non est peccatum mortale, *Suar. Laym. Tan.* » *Escob. &c.* multò minùs peccant mortaliter» domestici, si id non procurent: Veniale tamen» esse docet *Kon. d. 19. dub. 20.* contra *Nug. v. Dia.* » *p. 3. t. 4. R. 170. p. 8. t. 1. R. 58. & p. 5. t. 3. R. 97.* ubi» notat ex *Tan.* non censeri contemnere, qui» sciens prudens omittit tempore apto & obla» tà commoditate: contrarium tamen vult *Tol.*» præsertim si probabiliter deinceps non sit fu-» tura commoditas. »

ADDENDA.

QUæst. 311. *Quinam hìc sint hæreticorum errores vel opiniones aliquorum: & quænam doctrina Scripturæ ac Conciliorum.* R. §. 1. *Bellarm.* hìc c. 1. ostendit *Waldenses, Albigenses, Vicleff. Luth. Calv.* & alios sectarios negare ac tantùm irridere hoc Sacramentum Unctionis. Notat etiam *Aversa* hìc s. 1. plures catholicos opinatos esse hoc Sacramentum non esse immediatè à Christo sed ab Apostolis ex commissione Christi institutum. 2085.

§. 2. Certum est ex *Trid.* sess. 7. Can. 1. omnia Sacramenta esse immediatè instituta à Christo: quod etiam definit de hoc Sacramento, utì referam n. 2089. quamvìs non ita sciatur quan- 2086.

do, probabiliter tamen post Resurrectionem, quando instituit Pœnitentiam, cujus consummativam esse Unctionem dicit *Trid.* sess. 14. De extr. Unct. in procem. Quod autem aliqui referunt ex *Marci* 6. ℣. 13. *Ungebant oleo multos ægros & sanabant*, *Arcudius* De concord. Eccl. Occid & Orient. l. 5. c. 8. & *Aversa* probabiliter intelligunt de alia unctione non sacramentali, de qua *Trid.* dicit, quod per illam insinuatum sit hoc Sacramentum, *Catech. Rom.* c. 2. dicit Christum dedisse illius specimen, *Arcud.* & *Aversa* dicunt adumbratum fuisse, sicuti Baptismus Joannis fuit umbra Baptismi Christi: Et certum est ab initio Ecclesiæ multas alias fuisse unctiones, quæ non essent Sacramentum, ut dixi l. 6. p. 1. n. 381. ad quarum distinctionem hæc vocatur *extrema*.

2087. §. 3. Hoc Sacramentum promulgatum est à S. Jacobo Apostolo in Epist. c. 5. ℣. 14. *Infirmatur quis ex vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, remittentur ei.* De illo sic habet *Florentinum* post sess. ult. in Decreto *Eugen. IV.* ad Armenos. Sacramentum *quintum est extrema Unctio, cujus materia est oleum olivæ: forma per istam Unctionem & suam pissimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum &c. deliquisti*: nam Unctio fit, inquit, *in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum vel locutionem, in manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem illi vigentem.* *Tridentinum* suprà dicit Apostolicâ traditione Ecclesiam docere, hujus Sacramenti mate-

materiam esse oleum ab Episcopo benedictum..... firmam, illa verba, Per istam Unctionem &c.

§. 4. Præcipuus finis hujus Sacramenti est peccatorum reliquias tollere, & juvare homines contra dæmonem in ultimo agone, nam etsi adversarius noster, inquit Trid., occasiones per omnem vitam quærat & captet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit, nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suæ versutiæ nervos intendat ad perdendos nos penitus & à fiducia etiam, si possit, divinæ misericordiæ deturbandos, quàm cum impendere nobis exitum vitæ perspicit: Hinc c. 2. explicans effectum hujus Sacramenti addit, ægroti animam allevat & confirmat, magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando, quâ infirmus sublevatus & morbi labores ac incommoda leviùs fert, & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis facilius resistit. 2088.

§. 5. Per sequentes 4. Canones doctrinam hìc suam concludit Trid. 1. Si quis dixerit extremam Unctionem non esse verè & propriè Sacramentum à Christo Domino nostro institutum, à B. Jacobo Apostolo promulgatum, sed ritum tantùm acceptum à Patribus, aut figmentum humanum, anathema sit. Can. 2. Si quis dixerit sacram infirmorum Unctionem non conferre gratiam nec remittere peccata nec alleviare infirmos, sed jam cessasse, quasi olim tantùm fuerit gratia curationum, anathema sit. Can. 3. Si quis dixerit extremæ Unctionis ritum, usum, quem observat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiæ B. Jacobi Apostoli, ideoque eum mutandum, posseque à Christianis absque peccato contemni, anathema sit. Can. 4. Si quis dixerit presbyteros Ecclesiæ, quos B. Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, 2089.

sed ætate seniores in quavis communitate, ob idque proprium extremæ Unctionis ministrum non esse solum Sacerdotem, anathema sit.

2090. *Q. 312. Quid notandum sit circa varias sententias, quæ concernunt materiam, formam, ministrum & subjectum Sacramenti Unctionis.* R. §. 1. Opinio illorum, qui cum *Suar.* dicunt chrisma esse materiam validam hujus Sacramenti, quamvis sit speculativè probabilis, tamen non est tali practicè, sed subjacet damnationi *Inn. XI.* in 1. prop. quia *Florent.* & communissima apud *Avers.* s. 2. dicit materiam esse *oleum olivarum*: & hanc non sequendo Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, *Carden.* in 2. crisi diss. 2. num. 497. Si tamen deesset oleum, liceret uti chrismate, nam in casu necessitatis, quando haberi non potest medium certum, utendum est probabili. Quòd si postea haberi posset oleum, aut si Pastor per errorem inunxisset ægrum chrismate, dicendum est cum S. *Carolo* Borrom. in Instr. Pastor. & aliis cum *Illsf.* hìc n. 1. contra *Laym.* l. 5. t. 8. c. 2. n. 4. Sacramentum deberè repeti sub conditione, quia dubium est, an cum chrismate fuerit validum. Et idem dicit *Synodus Colonienſis* anni 1662. si Sacerdos per errorem usus esset oleo catechumenorum.

2091. §. 2. Putarunt aliqui apud *Avers.* s. 2. de valore non esse benedictionem olei: & hoc defendi posse dicit etiam *Arcud.* c. 2. sed post damnationẽ 1. prop. ab *Inn. XI.* hoc non est practicè probabile, nam agitur de valore, & cùm oppositum sit longè probabilius cum S. *Th.* in suppl. q. 29. a. 5. *Aversa, Illsf.* suprà & communissima, Sacramentum exponeretur periculo nullitatis: cui tamen non exponetur, secundùm

Averſ

Averſ. ſi fiat aliqua benedictio ordinata ad effectum hujus Sacramenti, quamvis non ſervetur illa, quæ in Pontificali præſcribitur.

§. 3. Docent multi benedictionem hujus olei poſſe committi ſimplici Sacerdoti, ſaltem à Papa, nam *Clemens VIII.* die 31. Aug. 1595. in Inſtruct. quæ eſt inter illius Conſtitutiones 34. ſic habet: *Non ſunt cogendi Presbyteri Græci olea ſancta præter chriſma, ab Epiſcopis latinis Diœceſanis accipere, cùm hujuſmodi olea ab eis in ipſa oleorum & ſacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur ſeu benedicantur, chriſma autem, quod nonniſi ab Epiſcopo, etiam juxta eorum ritum, benedici poteſt, cogantur accipere.* Unde quamvis *S. Th.* a. 6. *Bellarm.* c. 7. *Dicaſt.* hìc n. 32. *Averſ.* ſ. 2. & communiſſima dicat ex præcepto Chriſti requiri hìc benedictionem Epiſcopi, cùm tamen certum ſit benedici à presbyteris græcis approbante latinâ Eccleſiâ, ſententia illa pro Eccleſia græca videtur eſſe practicè certa, ſed pro latina eſt ſummùm ſpeculativè probabilis, pro quo videri debent dicenda n. 2135. 2092.

§. 4. Si oleo benedicto per decurſum anni ſucceſſivè affundatur non benedictum, & quantitas affuſa non benedicti, ſi omnes partes ſimul ſpectarentur, eſſet ſuperatura quantitatem benedicti, ſententia dicens perdi per hoc benedictionem defenditur à multis, utì habet *Card.* à n. 460. qui hoc dubium miſit ad ſacram Congregationem, petens reſolvi, an ſic fieri poſſit, quæ 23. *Sept.* 1682. reſpondit poſſe, adeoque nunc partim ex conſuetudine plurimarum Eccleſiarum, partim ex hac declaratione, partim etiam ex *Rituali Romano* practicè certum eſt licitum eſſe ſic procedere, dummodo 2093.

do successivè & per particulas sic affundatur, ut pars nunc affusa sit minor parte alterâ, cui affunditur, totum enim hoc ipso fit benedictum, utì de aqua benedicta communiter docetur, & hinc si iterum iterumque aliquid affundatur, semper totum est benedictum.

2094. §. 5. *Suar. & Fill.* putârunt ad valorem non sufficere allini unam guttam olei, utì ad Baptismum non sufficit apponi guttam aquæ, sed rectè contradicunt *Averſ. & Dicaſt.* num. 44. ſ. 1. nam si digito allinas guttam olei, diceris ungere: E contrà si digito apponas guttam aquæ, non diceris abluere, ad ablutionem enim requiritur fluxus, utì habet communior ex dictis l. 6. p. 1. n. 258.

2095. §. 6. Per formâ hujus Sacramenti necessariò significari debent, 1. actio ungendi, utì *Averſ.* ſ. 3. cum communi tenet. 2. Modus deprecationis, utì probabilius tenent *S. Th.* in suppl. q. 29. a. 1. *S. Bonav. Sot. Suar. Valent. Cón. Bonac. Averſ.* & alii cum *Dicaſt.* hìc d. 1. dub. 4. quia S *Jacobus* num. 2087. relatus dicit, *inducat presbyteros & oret super eum ungentes &c. & oratio fidei &c.* oppositum tamen tenent *Alb. M. Rich. Palud. Eſtius, Becan.* putantes sufficere, si in indicativo diceretur, *ungo te in Indulgentiam delictorum, quæ admisisti per visum &c.* 3. Deprecatio pro remissione peccati, & quidem commissi per sensum, quamvìs enim *Bosco* De Pœn. d. 7. ſ. 3. num. 31. putet non esse opus exprimere peccatum, sive Tò *quidquid deliquisti*, patet illius sententiæ praxin esse illicitam. Formas saltem secundùm verba alias apud græcos & alios latinos usitatas, refert *Arcud.* c. 5.

2096. §. 7. Si dicatur, *ungo te, ut Deus tibi indulgeat quid-*

quidquid deliquisti per visum &c. *Nugn.* & *Bonac.* dicunt obstare valori, sed negant *Suar. Laym. Dian. Averf.* f. 3. *Dicast.* n. 65. videtur enim manere sensus deprecativus: praxis tamen est illicita, secundùm sæpe dicta.

§. 8. Quandonam mutatio materiæ sit substantialis vel tantùm accidentalis, colligitur ex dictis l. 6. p. 1. à n. 18. ubi n. 26. dixi usurpationem antiqui olei pro novo non esse substantialem. Quandonam mutatio formæ hìc sit substantialis vel tantùm accidentalis, dixi ibidem à n. 29. ubi n. 33. addidi, si plures ungant singulos sensus, Sacramentum valere. Ibidem n. 42. dixi fore mutationem accidentalem sed notabilem, ideoque peccaturum mortaliter, qui hìc usurparet oleum antiquum pro novo; qui omitteret nomen sensûs illius qui inungitur, aut verba illa, *& suam piissimam misericordiam*, maximè cùm *Nugn. Bellarm.* c. 7. & alii dicant hæc verba esse de essentia. Rectè autem docet *Averf.* f. 3. quamvìs *Rit. Rom.* velit dici, *per hanc sanctam Unctionem*, tamen tò, *sanctam*, non esse de essentia, licèt videatur dubitare, *Suar. Florent.* enim & *Trid.* non addunt. Si ungens dixerit, Indulgeat tibi Deus, quidquid *dereliquisti*, pro, *deliquisti*, rectè dicit *Gob.* n. 811. debere iterari. 2097.

§. 9. Non tantùm materia & forma, sed etiam partiales materiæ hujus Sacramenti moraliter conjungi debent: hinc si una Unctio quadrante horæ distaret ab altera, putant *Nugn.* & *Averf.* f. 5. Sacramentum fore nullum. Quòdsi Sacerdos post aliquas Unctiones deficeret, putant multi alium Sacerdotem debere tantùm addere reliquas Unctiones, sed *Merat.* putat non esse certum valorem Sacramenti sic per 2098.

partes successivè à pluribus ministrati, ideoque Unctiones omnes sub conditione ab initio repetendas, quod etiam admittit *Averſ.* ſ. 10.

2099. §. 10. Quamvis *Waldenſis* putaverit hoc Sacramentum in necessitate posse ministrari ab inferiore Clerico, aut etiam à laico, tamen omnes alii, inquit *Averſ* ſ. 10. pro certo docent neminem nisi Sacerdotem, nequidem ex dispensatione Papæ, posse ministrare, quod probat saltem praxis Ecclesiæ, quæ nunquam dispensat, ut ab alio fiat.

2100. §. 11. Cùm S. *Jacobus* dicat, *inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum ungentes*, Græci ad hoc Sacramentum ministrandum adhibent septē presbyteros aut saltem tres: sed rectè docent S. *Th.* aliique PP. cum *Arcud.* c. 3. & *Averſ.* ſ. 10. practicè certum esse, quòd sufficiat unicus. Et quamvis adessent plures, rectè ostendit *Arcud.* c. 6. esse abusum apud Græcos, quòd singuli ungant eandem partem, repetitâ toties formâ.

2101. §. 12. Plures Græci putant etiam non ægros esse capaces hujus Sacramenti, propter immaturam mortem, quæ sæpe contingit: sed contradicunt latini omnes cum S. *Th.* in suppl. q. 32. a. 1. hinc *Arcud.* c. 4. dicit usum Græcorum esse merum abusum. Exemplum autem S. Hedvvigis ante morbum petentis Unctionem, uti refert *Rayn.* in Heter. Tom. 16. ſ. 1. pu. 12. nu. 2. fuit extraordinarium ex instinctu divino. Fatetur tamen *Arcud.* sæpius etiam à viris sanctis frontem energumenorum vel etiam locum affectum hominis nō ægri esse isto oleo unctum, sed non per modum Sacramenti, hinc addi non debet forma Sacramenti, nec ceremoniæ consuetæ.

§. 13.

§. 13. Si sciretur, quòd æger nunquam actualiter peccasset, *Nugn. Syl. J. Sanch. Arr.* putant non fore capacem hujus Sacramenti, & consentit *Aversa* s. 8. si nequidem ante Baptismum actualiter peccaverat: sed contradicunt *Suar. Henriq. Cón. Fill. Villal. Regin. Bonac. Dian. Dicast. Compt. Rayn.* n. 9. quia fines hujus Sacramenti sunt alii præter sublationem peccati vel reliquiarum ejus, utì constat ex dictis n. 2088. & dicendis nu. 2111. & 2119. Et ideo plures secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 181. putarunt B Virginem etiam suscepisse hoc Sacramentum, sed hi supponere debent eam ex infirmitate aliqua decessisse, hinc meritò cum aliis contradicit *Ills.* n. 13. 2102.

§. 14. Certum est ex *Trid.* c. 3. contra *Goffridum* apud *Rayn.* nu. 13. hoc Sacramentum esse iterabile: Ut autem redeunte periculo in eodem morbo iterum inungi possit infirmus, *Agenda Colonienſis* dicit infirmitatis statum per moram diuturnam ita interrumpi debere, ut judicio communi videantur esse morbi distincti: sed *Synodus Colonienſis* c. 3. §. 7. rectè dicit, *si melius habere cœperit, & Medicorum judicio extra probabile seu propinquum mortis periculum fuerit constitutus*, posse utiliter iterari: Hinc S. Th. *Kellis.* Dian. *Busenb.* & alii cum *Rayn.* n. 15. dicunt, si in eadem infirmitate diu durante, v. g. in hydropisi, phthisi, notabiliter varietur morbi status, ita ut æger evadat è periculo proximo mortis, licet non è morbo, & relabatur in tale periculum, posse Sacramentum reiterari: Iteratus autem in eodem morbo & periculo est irritum, *Aversa* s. 5. 2103.

§. 15. Latini ungunt quinque sensus, utì 2104.

dictum est num 2087. Græci autem frontem, mentum, ambas genas, pectus, manus, ex utraque parte & pedes. *Arcud.* c. 7. Et quamvis multi apud *Averſ.* ſ. 4. putent de valore non eſſe, ut ungatur ullus ſenſus, ſed ſatis eſſe ungi aliam corporis partem: item quamvis aliqui apud *Dicaſt.* hìc n. 68. putent opus non eſſe explicitè & directè ſignificari ullum ſenſum in particulari, tamen utrumque oppoſitum eſt longè probabilius, hinc ſententiæ illæ non ſunt practicè probabiles.

2105. §. 16. S. *Th.* in ſuppl. q. 30. a. 1. ad 3. *Averſ.* ſ. 4. & 5. *Dicaſt.* n. 49. & alii dicunt ſingulas ſenſuum unctiones eſſe de eſſentia hujus Sacramenti, ideoque Sacramentum non exiſtere nec cauſare ante poſitam ultimam: Oppoſitum valde probabiliter tenent *Suar. Henriq. Cón. Lay. Arcud. Serar.* aliique multi cum *Dian.* p. 3. t. 4. R. 168. & *Illſ.* nu. 4. quamvis enim ſingulorum ſenſuum unctiones non ſint integrum & completum Sacramentum, attamen ſunt quaſi incompletum, ſimili modo, quo ſingulæ ſpecies panis & vini in Euchariſtia ſunt incompleta Sacramenta, item ſicuti ſinguli Ordines ſunt Sacramentum inadæquatum Ordinis, ideoque illa ſingula ſeorſim cauſant ſpeciales gratias ſibi correſpondentes Sed non obſtante quacunque probabilitate hujus ſententiæ praxis illius non eſt tuta, quia cùm non ſit certa, Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, *Carden.* n. 497.

2106. *Q.* 313. *Quid præterea ſit notandum circa Sacramentum Unctionis.* R. ſeqq. §. 1. Dixi l. 6. p. 1. n. 202. Unctionem cum obice gratiæ ſuſceptam reviviſcere, ſi intra tempus ejuſdem morbi removeatur obex: poſſuntque plura de hoc videri

videri apud *Averſ.* ſ. 7. Item hìc num. 1875. dixi ſurdo, muto & cœco, qui nunquam habuit uſum rationis, dari non poſſe, ſed tantùm illi, qui habuit uſum rationis & inſtructionem aliquam: Etiam hìc n. 1993. dixi daturum Unctionem non debere interrogare confeſſarium, an æger ſit abſolutus, ſed tantùm an ſit confeſſus.

§. 2. Hoc ipſo, quòd quis Chriſtianus ſit, cenſetur velle ſibi dari hoc Sacramentum, quamvìs nec petiêrit nec ullo ſenſu nunc utatur, qui enim eſt in Eccleſia & in ea vult mori, vult ejus Sacramentis juvari debito tempore, *Barb. Dicaſt. Burgh.* cent. 3. caſ. 76. *Steph.* t. 5. d. 6. n. 14 & 18. Et ſecundùm dicta l. 6. p. 1. n. 172. hìc ſufficit voluntas interpretativa, de qua *S. Aug.* l de adult. conjug. c. ult. ait. *Multò ſatiùs eſt nolenti dare, quàm volenti negare, ubi, velit an nolit, non apparet: attamen credibilius eſt eum, ſi poſſet, velle ſe potiùs dicturum fuiſſe.* 2107.

§. 3. Reus, qui ſumpto veneno exſpectat mortem, eſt inungendus, quia venenum reddit periculosè infirmum, *Averſ.* ſ. 8. *Steph.* n. 14 Reum autem rotæ affixum non tenetur parochus inungere, cùm non ſit conſuetudo: poteſt tamen, ſi reus ferventer petat, cùm graviter infirmetur ex divulſione membrorum, *Lohn. Gob.* t. 8. n. 850. Ungendus etiam eſt ille, qui eſt in mortis periculo, eò quòd ſiſti non poſſit ſanguis per nares affluens, *Steph.* ſuprà. Item puerpera, ſi fœtus ſit extrahendus, vel mors ei ob ſpecialem rationem timeatur in hoc partu, *Silv. Nav. Alcoz. Lohn.* Item quia ſenectus ipſa eſt morbus, inungendus eſt ſenex deficiens, *Rit. Rom.* 2108.

§. 4. Reo decapitando vel ſuſpendendo, item 2109.

item inituro prælium vel periculosam navigationem non datur, cùm non dicantur infirmi. Si autem alicui abscindatur pes vel manus, *Quintanadv.* & *Gob.* putant inungendum, quia meritò timeri potest, ne deficiat. Negat probabiliùs *Lohn.*, quia experientia docet ordinariè non deficere, & alioqui, qui secatur pro calculo vel rúptura etiam esset inungendus.

2110. §. 5. Pueros septennium vix egressos inungi posse negant *Sot. Vivald.* & alii, & videtur consentire S. *Tho.* in suppl. q. 32. a. 4. quia non habent actualem devotionem: hinc *Sot. Lop. Agenda Colon.* dicunt ætatem huic Sacramento præfinitam esse eandem, quæ Communioni. Addunt cum S. *Th.* a. 3. non esse ungendos furiosos & amentes, nisi in lucido intervallo. E contra non esse exspectandam ætatem Communioni præfinitam rectè cum communi dicunt *Averf.* c. 8. & *Rayn.* n. 10. Imò dari posse pueris omnibus, si peccati capaces fuerint, docent *Zambr. Sa, Laym. Averf. Rayn. Burgh.* cent. 3. casu 93. & alii communiter. Et idem videtur esse de furiosis & amentibus, qui habuerunt usum rationis, si absit periculum irreverentiæ, utì habet *Rit. Rom.* & *Syn. Colon.* anni 1662. c. 3. §. 6. ac communiter Theologi cum *Rayn.* n. 8. Et ad cavendam irreverentiam, tales homines ligari posse notant gravissimi Authores cum *Averf.* Similiter dandum est ebriis deficientibus, nisi constet esse in mortali, *Lohn. Gob.* n. 832. 892. Item vulneratis in duello, si post illud superfuit tempus pro contritione, quod in dubio est præsumendum, *Con. Laym. Tamb. Lohn.*

2111. §. 6. In dubio, an puer vel quicunque alius æger unquam sit usus ratione, ungendus est, quia

quia hoc Sacramentum non est tantùm ad peccata & peccati pœnas tollendas, sed etiam, ne æger in agone tentationibus succumbat, & ut, si ita expedit, sanitati restituatur *Zambr. 7. Sanch. Dian. Averſ. Rayn.* n. 10. *Schild.* t. 6. c. 6. Hinc etiam dari debet illi ægro, qui in articulo mortis baptizatur, *Rich. Palud. Silv. Suar. Henriq. Zambr. Dian. Rayn.* n. 9. *Castrop.* t. 26. pu. 6. n. 9. Saltem sub conditione, si post Baptismum peccârit, inquiunt *Leander & Dicast.* n. 156. sed secundùm dicta n. 2102. opus non est conditionem illam addere. Item dari debet in omni alio dubio, v. g. an sit in mortali, an adsit periculum mortis, quia in extrema necessitate præsumendum est in favorem hominis, pro quo instituta sunt Sacramenta, *Chapeav. Lohn. Schild.* suprà.

2112. §. 7. Si peste infectus non possit recipere aliud Sacramentum, tenetur parochus per se vel per alium ei ministrare Unctionem, etiam cum periculo contagii, utì colligitur ex dictis l. 3. p. 1. à n. 755. tum enim est gravissima necessitas parochiani, fortè constituti in mortali, quo per hoc Sacramentum liberari potest; vel si in mortali non sit, poterit accipere vires ad resistendum dæmoni & feliciter emigrandum, *Suar.* aliique communissimè cum *Carden* in 1. crisi d. 76. c. 3. Idem est, si infectus receperit Sacramentum Pœnitentiæ sed non Eucharistiæ, quamvis enim tum non sit in extrema necessitate, tamen est in gravi, in qua etiam tenetur subdito subvenire parochus, secundùm dicta l. 3. p. 1. n. 755. potuit enim pœnitentia fuisse defectuosa, quæ per hoc Sacramentum per accidens

dens supplebitur in ordine ad causandam primam gratiam.

2113. §. 8. Aliqui, ut se Christo à Patre derelicto & sine Sacramentis morienti conforment, renuunt etiam hoc Sacramentum suscipere, sed rectè ostendit *Rayn.* n. 16. hanc esse apertam deceptionem diaboli, qui hominem supernaturali hoc auxilio destitutum devorare quærit. Quamvis autem, si æger receperit Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ, S. *Th. Aversa.* 9. *Rayn.* n. 6. & alii communiter dicant non esse obligationem sub peccato suscipiendi hoc Sacramentum, tamen esse obligationem suscipiendi docent *Mag. P. Sot. Turr. Genett.* hìc c. 3. q. 1. hinc *Syn. Colon.* anni 1662. c. 3. §. 5. vult, ut nolens suscipere careat ecclesiasticâ sepulturâ. Licèt autem Parochus sentire vellet cum prima sententia, tamen, si æger petat, tenetur ex justitia & sub mortali ministrare, quia hoc Sacramentum est magnæ utilitatis, & illud ministrare spectat ad officium, quod parochus in se sumpsit, habetque parochianus jus ad illud petendum & suscipiendum, *Suar. Carden.* suprà, *Aversa.* 10. & alii. Inde tamen malè inferunt aliqui obligationem etiam sub mortali suscipiendi, nam Parochus peccaret mortaliter, si toto anno extra Pascha nollet parochiano suo ministrare Eucharistiam, hic tamen, si non sumat, non ideo peccat. Concludit *Illa.* n. 15. quamvis nullum exstet illius recipiendæ præceptum, tamen vix posse omitti sine veniali, propter aliqualem saltem negligentiam.

2114. §. 9. *Arr. & Gobat* docent contra alios apud *Busenb.* licitum esse Parocho ferre sacrum oleum ad domum suam, quando probabiliter

ere-

tredit se noctu vocandum: intellige, si aliàs foret periculum, ne fortè seroveniret.

§. 10. *Dicast.* t. 3. n. 150. dicit se vidisse à viris non indoctis ministrari Unctionem mediante argenteâ virgulâ, etiam extra tempus pestis: sed quamvìs hoc non obstet valori, tamen *Averf.* f. 4. dicit fore mortale, si extra tempus pestis fiat, quia est in re notabili contra universalem consuetudinem Ecclesiæ. 2115.

§. 11. Quamvìs sit gravis obligatio in administratione hujus Sacramenti, utendi habitu, id est, superpelliceo & stolâ, attamen in necessitate posset ministrari sine habitu. 2116.

§. 12. Unctio oculorum incipit ab oculo dextro, similiter à dextra aure, manu, pede &c. nec tota forma est enuncianda, priùs, quàm utrumque membrum sit inunctum: satìs autem est unctionem fieri in palpebra oculi, in labiis &c. Secundùm *Rit. Rom.* manus exteriùs unguntur presbyteris, reliquis autem interiùs: secundùm *Agendam Colon.* unguntur manuum palmæ tam Sacerdotum quàm laicorum. Pedes unguntur in planta, quia hac præcipuè ambulamus. *Rit Rom.* dicit inunctionem renum omitti etiam in viris, *quando infirmus commodè moveri non potest. Agenda Colon.* ait, *renum inunctio propter honestatem tam in viris, quàm in mulieribus fere omittitur, eorumque loco pectus circa regionem cordis sacro oleo liniri solet*, quod intellige de viris, maximè cum *Rit. Rom.* dicat, *sive in mulieribus sive in viris alia corporis pars pro renibus ungi non debet.* Nec est de valore, ut ungatur uterque oculus, utraque auris &c. sed satìs est ungi unum ex illis organis: item de valore non est, ut isto ordine ungantur sensus, aut ut in formam crucis: 2117.

qui

qui tamen aliquid horum negligeret, peccaret, etiam graviter, pro qualitate transgressionis. Si ungatur pars corporis infecta leprâ vel gangrenâ, expedit oleum, ne totum inficiatur, accipere calamo vel festucâ & applicare pollici.

2118. §. 13. Populus dedoceri debet sequentes errores 1. quòd inunctus citiùs sit moriturus: imò rectè notat *Bellarm.* De arte bene moriendi l. 2. c. 8. causam, cur multi ægri non convalescant, esse, quòd tam tardè petant extremam Unctionem: hinc *Synodus Colon* c. 1. dicit suscipiendam, *quando est verisimile mortis periculum propter infirmitatem.* 2. Quòd inunctus non possit condere testamentum, nam per hoc Sacramentum nullius rei vel dispositionis fit incapax. 3. Quòd inunctus, si convalescat, peccet, si incedat nudis pedibus. Et has aniles fabulas vide fusè rejectas apud *Rayn.* à n. 3.

2119. §. 14. Per *peccati reliquias*, quas *Trid.* c. 2. dicit hìc abstergi, multi apud *Averss.* s. 6. putant intelligi sola venialia, sed improbabiliter, inquit *Bellarm.* hìc c. 8. nam *S. Jacobus* dicit, *si in peccatis*, simpliciter; & forma habet, *quidquid deliquisti*, ergo malè restringitur ad venialia: hinc dicendum cum S. *Th.* in supple. q. 30. a. 1. *Bellarm. Averss. Arcud.* c. 8. intelligi, partim peccata, etiam mortalia, inculpabiliter non remissa per priora Sacramenta, vel commissa post illa, si nunc ignorentur; partim pœnas peccatorum, & speciatim languorem vel anxietatem relictam post peccatum, ideoque S. *Jacobus* ait, *alleviabit eum Dominus.*

2120. §. 15. Quamvìs *Rit. Rom.* dicat ex generali Ecclesiæ consuetudine observandum esse, & fortè sit obligatio, sed sub veniali tantùm, inquit

quit *Averſ.* ſ. 9., ut ſi tempus & infirmi conditio permittat, Pœnitentia & Euchariſtia ante Unctionem ſuſcipiatur, tamen de hoc nullum eſt præceptum, & exempla multa de ſuſcepto poſt Unctionem Viatico refert *Rayn.* n. 12. Et ſaltem ſi infirmus aliquando tempore ſupervivat, & iterum petat Viaticum, debet ei adminiſtrari; ac quoties voluerit, eſt pro confeſſione audiendus & abſolvendus, *Syn. Colon.* c. 3. §. 6.

§. 16. *Rit. Rom.* habet, vas, quo aſſervatur hoc oleum, eſſe argenteum aut ſtanneum: item ſi oleum deportetur ad ægrum, ob effuſionis periculum poſſe deferri in lana bombycina. Denique ſi periculum ſit, ne infirmus decedat, antequam fiant omnes Unctiones, citò ungantur ſenſus, & forma ſic proferatur, *per iſtas ſanctas Unctiones & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per viſum guſtum &c. deliquiſti.* Deinde ſi adhuc ſupervivat, repetantur unctiones ſingulorum ſenſuum & addantur orationes prætermiſſæ: ſi verò, dum inungitur, decedat, presbyter ultrà non procedat, & prædictas orationes omittat. Quòd ſi dubitet, an vivat, adhuc Unctionem proſequatur ſub conditione pronunciando formam, *ſi vivis, per iſtam ſanctam Unctionem &c.* ita *Rit. Rom.* 2127.

2122.

CAPUT II.

De Sacramento Ordinis.

DUBIUM I.

Quid Ordo, quotuplex, & quæ ejus materia.

»RESP. I. Ordo est Sacramentum, quo tra-
»ditur potestas circa Eucharistiam rite ad-
»ministrandam. Ordines universim sunt septē,
»Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, Acoly-
»thatus, Subdiaconatus, Diaconatus & Sacer-
»dotium: Quod rursus est duplex, Minus & Ma-
»jus, sive Episcopatus: Unde quidam octo nu-
»merant. Prima verò tonsura non est Ordo, nisi
»latè, sed tantùm dispositio ad Ordines, per
»quam quis fit Clericus & capax beneficii Ec-
»clesiastici ac privilegiorum Clericalium. Exiis
»tres posteriores dicuntur Majores sive sacri,
»ob annexum votum solenne castitatis, (etsi
»ordinatus per gravem metū vel nimiis blan-
»ditiis & importunitate parentum probabili-
»ter eo non teneatur, nisi spontè ratificaverit,
»*Suar. d. 29. Azor. Fill. t. 10. cap. 4. q. 3. Kon. num. 150.*
»*Bon. de mat. q. 3 p. 9.*) Reliqui Minores, quos
»cum *Vasq.* alii Sacramentum esse negant, alii
»cum *Bellarm. Kon. Fill. &c.* communiùs & pro-
»babiliùs affirmant: Et quidem unum, vel per-
»fectione ac fine, vel unitate attributionis. *v.*
»*Fill. tr. 9. c. 1. Bon. d. 8. q. 1.*

» RESP. II. Materia remota Ordinum, est ali-
»quod instrumentum, traditum ordinandis in
»signum potestatis spiritualis. Proxima, est
»ejusdē traditio & acceptio: Cujus contactum

phy-

physicum & immediatum, etsi non esse essen-
tialem aliqui probabiliter doceant cum Sa,
Henr. Reg. Lay. Dia. p. 3. t. 4. R. 185. & aliis, quos
citat; contrarium tamen communius est ac
tutius, ut alterâ saltem manu tangatur; imò ex
præcepto, ad scrupulum vitandum, utrâque
manu, & quidem omnia, v.g. calix cum pate
na, hæc cum hostia, ut docet, Fill. idque simul
cum prolatione verborum Episcopi. v. Lay. l.
5. t. 9. c. 5. Bon. d. 3. q. 1. pu. 3. Dia p 8. t. 1. R
40. & 42.

Resp. III. Ostiarius ordinatur traditione
clavium Ecclesiæ; Lector, libri lectionum; Ex-
orcista, libri exorcismorum; Acolythus, am
pullarum vacuarum, vel saltem unius, & can
delabri cum cereo extincto, quia ejus est præ
parare lumen; vinum & aquam ad Missam,
Subdiaconus, traditione calicis vacui, cum va
cua patena superposita, quia illius est hæc ad
Missam præparare; Diaconus, impositione
manûs, & traditione libri Evangeliorum, quia
ejus est catechizare, cantare Evangelium, &
cum facultate Parochi prædicare, baptizare,
Eucharistiam dare, v. suprà; Sacerdos, traditio
ne calicis cum vino, & patenæ cum pane, ad
ditâ formâ, quâ datur potestas sacrificandi,
deinde impositione manûs, additâ aliâ formâ,
quâ datur potestas remittendi aliis peccata.
Vid. Fill. t. 9. c. 2. Reg. Bon. Dia. p. 3. t. 4. R. 186. 187.
& 188. & p. 8. l. c. Ex dictis resolves:

I. Potest Episcopus extra diœcesin suis sub-
ditis conferre primam tonsuram, quia non est
Ordo. Bon. & alii 4. cum Dian. p. 4. t. 4. R. 143.
contra Barb. Sanch. &c.

II. Quando dubium occurrit, an Ordo sit
verè

»verè collatus, v.g. quia materia fuit dubia,
»iterari potest & debet sub conditione: Quan-
»do verò sunt rationes utrimque probabiles
»pro nullitate & validitate, ait Dia.p.5.t.3.R.47.
»ex Gran. posse iterari sub conditione, imò de-
»bere, si sit Episcopalis vel sacerdotalis; v.g. si
»Sacerdos vel Episcopus non tetigisset vasa
»sacra, aut illud instrumentum, in cujus por-
»rectione imprimatur character. Excipit tamen
»Sacerdotem, qui immediatè tetigit patenam,
»sed non hostiam. Eum verò, qui non tetigit
»calicem & patenam, dum forma proferebā-
»tur, sed paulò pòst, posse quidem ad majorem
»animi sui quietem sub conditione iterum or-
»dinari, non tamen esse necessarium, docet
»Lug.R.mor.l.1.d.33. Rectè autem notat Dia.l.
»c. etiamsi quis timeat, ne invalidè ordinatus sit,
»aut non recordetur se tetigisse sacra vasa, aut
»non tetigisse imaginetur, non illico iteran-
»dum esse Ordinem, cùm sola oblivio vel eti-
»am timor non sufficiat ad prudens ac ratio-
»nabile dubium vel probabilitatem.

» Resp. IV. Episcopus non potest ordinare
»nisi subditos, vel ratione originis (si scilicet in
»ejus diœcesi sint nati,) vel ratione domicilii,
»voluntate isthic perpetuò habitandi, vel ra-
»tione beneficii in sua diœcesi existentis, Dia.p.
»8.t.2.R.8. Lay. Præp &c. comm. Quocunque au-
»tem horum modorum sint subditi, licitè eos
»ordinat, ùt habetur in c. Cum nullus, de temp. or-
»din. in 6. & ex communi, Henr. Less. l.2.c.34.d.
»19. Unde resolves,

» I. Qui in una diœcesi est natus, in altera ha-
»bet domicilium, in tertia beneficium, à quo-
»vis trium istorum Episcoporum potest Ordi-

nari

nes vel demissorias accipere, *Præp.q.1.d.14.* Lay.c.9.Dia.R.8.& 9. ubi cum *Aversa & aliis* 3. contrà *Barbos.* dicit, etsi ab uno eorum acceperit Ordinem unum, posse alterum ab alio accipere.

II. Potest quis ordinari ùt originarius, ubi ipse vel pater ejus est natus, *Barbos. Zerola, Aversa, & alii* 9. cum Dia. R. 12. Non tamen potest ordinari ab Episcopo, in cujus diœcesi natus est fortuitò, v. g. quia mater ibi itineris vel negotiorum causâ degebat, quia non contrahit ibi civilitatem originis, sed ubi parentes domicilium habent, ibi enim natus esse censetur, *Sanch. & alii* 8. cum Dia. R. 11. contra *Hurtad.*

III. Qui in diversis Episcopatibus habet duo domicilia, in quibus æqualiter (etsi non mathematicè) habitat, potest ab utriuslibet loci Episcopo ordinari, quia utrique est subditus ratione domicilii, *Præp.l.c. Sanch. Aversa &c.* cum Dia.R. 14. ejus tamen filius ab illo tantùm, in cujus diœcesi natus est: quòd si fortuitò extra utriusque diœcesin sit natus, ab utrovis potest ordinari, quia uterque censetur ejus Episcopus originis, cùm non sit potior ratio de uno, quàm alio, *Præp.* Dia.*l.c.* Natus autem ex fornicatione, matris potiùs, quàm patris domicilium sequitur, Præp.Dian.R.18.

IV. Qui plura habet in diversis diœcesibus beneficia, potest à quolibet illorum Episcoporum ordinari, *Garc.* Præp.*l.c.*Dia.R.25.

V. Studiosi, qui in universitate habitant (etiam ultra decennium) animo redeundi in patriam, non contrahunt ibi domicilium, atque adeo ab ejus loci Episcopo ordinari non possunt:

»sunt: Imò si istic ducant uxorem, nec filli eo-
»rum, sicut enim is non dicitur Episcopus do-
»micilii respectu patris, ita nec Episcopus ori-
»ginis respectu prolis, quæ nata fingitur in do-
»micilio patris, *Dia.* R. 15. & 17.

ADDENDA.

2123. QUæst. 314. *Quinam hìc sint hæreticorum errores & quæ doctrina Scripturæ ac Conciliorum* R. §. 1. Præcipuus error est *Lutheri, Illyrici, Kemnitii*, & aliorum, qui negant Ordinem esse Sacramentum; utì refert *Bellarm.* tom. 3. controv. De Sacram. Ordinis c. 1. sed Ordinem esse verè & propriè Sacramentum à Christo institutum, de fide est ex *Trid.* utì referam n. 2129. ac clarè colligitur ex scripturis ad *Ephes.* 4 v. 11. & 1. ad *Timoth.* 1. v. 6. aliisque locis apud *Bellarm.* c. 2. qui sequentibus capitibus idipsum fusè probat ex traditione Ss. PP. & ratione ipsa: breviter *Aversa* De Ordine q. 1. s. 1.

2124. §. 2. Ordinationem Ministrorum Ecclesiæ spectare ad laicos vel ad magistratus politicos docuerunt *Vicleff, Huss, Luth Calv.* aliique sectarii, utì refert *Bellarm.* tom. 2. l. 1. De Clericis c. 2. qui c. 3 & sequentibus, ac post eum *Aversa* q. 3. s. 1. evidenter ostendunt id à Christo commissum esse Apostolis, Episcopis aliisque authoritatem spiritualem habentibus in Ecclesia. Quod autem alii dixerunt, etiam mulierem esse capacem Ordinum, videri potest confutatum apud *Dicastillo* De Ordine dub. 19.

2125. §. 3. In hoc Sacramento carpunt præcipuè hæretici, quòd pro sacris Ordinibus requiramus cœlibatum, sed *Bellarm.* suprà De Clericis

c. 18.

c. 18. & 19. ostendit cœlibatum illum antiquitus & jure Apostolico meritò annexum esse sacris Ordinibus : similiter obligationem continentiæ esse antiquissimam, ostendit *Aversa* q. 4. s. 5. ab ipsis usqueadeo Apostolis : convenientiam autem exponit s. 6.

§. 4. Duo præterea in hoc Sacramento arguunt hæretici, nempe unctionem & tonsuram ; sed unctionem esse antiquissimam cæremoniam Ecclesiæ Christi, ostendit *Bellarm.* tom. 3. De sacram. Ordinis. c. 12. Tonsuram autem esse pariter antiquissimam & in Ecclesia semper usurpatam, ostendit tom. 2. l. 2. de Monachis c. 40. 2126.

§. 5. Fuit etiam error aliorum, qui dixerunt simplices Sacerdotes posse idem, quod possunt Episcopi, nec hos esse illis superiores : sed oppositum est de fide ex *Trid.* uti referam n. 2129. potestque veritas catholica videri latè probata à *Bellarm.* tom. 2. l. 1. De Clericis c. 14. & 15. E contrà tamen audiendi etiam non sunt alii, qui plùs æquo tribuunt dignitati episcopali, & putant dedecere Episcopum, ut aliquando hostiam à simplici Sacerdote consecratã sumat, hos enim rectè arguit S. *Hieron.* & post eum *Rayn.* in Heter. tom. 16. s. 1. pu. 13. n. 10. 2127.

§. 6. *Florentinum* post sessionem ult. in Decreto *Eug. IV.* ad Armenos de hoc Sacramento ita docet. *Sextum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionẽ confertur Ordo, sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino & patenæ cum pane porrectionem : Diaconatus verò per libri Evangeliorum dationem : subdiaconatus vero per calicis vacui cum patena vacua supposita traditionem : & similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium as-* 2128.

signationem. Forma sacerdotii talis est, Accipe potestatem offerendi sacrificium &c.

2129. §. 7. Trid. sess. 23. doctrinam catholicam de Sacramento Ordinis proponit per hos 8. Canones. 1. *Si quis dixerit non esse in novo testamento sacerdotium visibile & externum, vel non esse potestatem aliquam consecrandi & offerendi verum Corpus & Sanguinem Domini, & peccata remittendi & retinendi, sed officium tantùm & nudum ministerium prædicandi Evangelium, vel eos, qui non prædicant, prorsus non esse Sacerdotes, anathema sit. 2. Si quis dixerit præter sacerdotium non esse in Ecclesia catholica alios Ordines & majores & minores, per quos velut per gradus quosdam in sacerdotium tendatur, anathema sit. 3. Si quis dixerit Ordinem sive sacram Ordinationem non esse verè & propriè Sacramentum à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum excogitatum à viris rerum ecclesiasticarum imperitis, aut esse tantùm ritum quendam eligendi Ministros verbi Dei & Sacramentorum, anathema sit. 4. Si quis dixerit per sacram Ordinationem non dari Spiritum sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere, Accipe Spiritum sanctum, aut per eam non imprimi characterem, vel eum, qui Sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse, anathema sit. 5. Si quis dixerit sacram unctionem, quâ Ecclesia in sancta Ordinatione utitur, non tantùm non requiri sed contemnendam & perniciosam esse, similiter & alias Ordinis cæremonias, anathema sit. 6. Si quis dixerit in Ecclesia catholica non esse Hierarchiam divinâ ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, presbyteris, & Ministris, anathema sit. 7. Si quis dixerit Episcopos non esse presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi & ordinandi, vel eam, quam habent, illis esse cum presbyteris communem,*

vel

ni Ordines ab illis collatos sine populi vel potestatis sæcularis consensu aut vocatione irritos esse, aut eos, qui nec ab ecclesiastica & canonica potestate rite ordinati nec missi sunt sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi & Sacramentorum Ministros, anathema sit. 8. Si quis dixerit Episcopos, qui authoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos & veros Episcopos sed figmentum humanum, anathema sit. Atque ex jam dictis supponendum est cum Theologis & *Aversa* hìc q. 2. s. 1. contra multos canonistas ad valorem Ordinis requiri materiam & formam nec posse solo verbo conferri à Papa dicente v. g. *Esto Sacerdos.*

§. 8. Adhuc notanda sunt seqq. 1. Materia remota hujus Sacramenti sunt instrumenta, quæ traduntur; proxima est eorum traditio, vel in quibusdam Ordinibus, materia remota sunt manus Episcopi, proxima est illarum manuum impositio. 2. Multiplices ab initio Ecclesiæ fuerunt manuum impositiones, utì retuli l. 6. p. 1. nu. 381. quod advertendum est pro explicandis variis Canonibus Conciliorum & dictis Ss. PP. 3. In Ordinatione presbyteri apud latinos est duplex manuum impositio: De prima, quæ fit ad Tractum ante Evangelium, sic habet *Pontificale Romanum*: *Pontifex imponit simul utramque manum super caput cujuslibet ordinandi successivè, nihil dicens: idemque faciunt post eum omnes Sacerdotes, qui adsunt.* De secunda, quæ fit post Communionem, sic habet: *Pontifex cum mitra sedens super faldistorium ante medium Altaris imponit ambas manus super capita singulorum coram eo genuflectentium, dicens*: Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata &c. 4. Forma hujus Sacramenti sunt verba, quibus significatur tradi- 2130.

tio poteſtatis reſpondens Ordini, qui confertur, utì patet ex jam dictis.

Objicies Florentinum non aſſignat manuum impoſitionem pro materia ullius Ordinis apud Latinos, ergo perperam hoc aſſeritur. R. n. conſeq. Mens *Florentini* non fuit tradere materias & formas adæquatas omnium Sacramentorum, nam certum videtur, quòd ſecunda manuum impoſitio & forma illi reſpondens ſit de eſſentia Presbyterii apud Latinos, utì communiſſimè Auctores cum *Dicaſt.* hìc n. 145. Item ad materiam partialem Diaconatûs communiter requirunt authores etiam impoſitionem manûs Epiſcopi & tamen de his non meminit *Florent.* utì nec de benedictione chriſmatis confirmandorum, quæ tamen ſecundùm dicta l. 6. p. 1. n. 374. requiritur ad valorem. Item non meminit de intentione Miniſtri nec de conſenſu ſuſcipientis Sacramentum, quæ etiam ſecundùm ibidem dicta n. 54. & 166. requiruntur ad valorem ſacramentorum. Itaque ſecundùm *Lugo* de Sacram. d. 9. n. 121. & *Dicaſt* hìc n. 191. *Florent.* tantùm voluit dare exempla in unoquoque Sacramento; vel potiùs ſecundùm *Bellarm.* De Ordine c. 9. voluit ea tantùm tradere, quæ Armeni poterant ignorare, aut in quibus fortè errabant, de manuum autem impoſitione non dubitabant, ſed fortè de eo, an apud Latinos opus eſſet omnibus iſtis aliis materiis. Addit *Amic.* De Sacram. d. 2. nu. 66. ideo potiùs aſſignaſſe aliquas alias materias quàm impoſitionem manuum, quia illæ aliæ materiæ erant expreſſiùs & clariùs ſignificantes poteſtatem, quæ traditur, è contrà impoſitio manuum eſt materia magìs indifferens & communis pluribus Sacramentis.

Q.

Q. 315. *Cùm unica sit Ecclesia, quæ habere debet ubique eadem Sacramenta, quomodo fiat, quòd Ecclesia Græca & Latina non utantur eisdem materiis Ordinum.* Rr. Presbyteratus & Diaconatus apud Græcos conferuntur per solam impositionem manuum, apud Latinos autem Presbyteratus præter impositionem manuum requirit traditionem patenæ cum pane & calicis cum vino, utì constat ex dictis: similiter Diaconatus requirit etiam traditionem libri Evangeliorum, utì postea dicetur. Inde oritur difficultas, quomodo apud Græcos & Latinos sit idem Sacramentum Ordinis: de quo licèt aliquid dixerim l. 6. p. 1. n. 16. tamen hìc res illa magìs explicanda est: Variæ autem sunt opiniones Authorum: 2131.

§. 1. Nonnemo putavit etiam apud Græcos requiri, ut pro Presbyteratu tradantur patena & calix &c. favetque *Tann.* de Sacram. d. 7. q. 2. dub. 3. & 4. putans semper in omni Ecclesia fuisse & adhuc esse opus adhibere utramque illam materiam, additque cum *Henriq.* olim v. g. quando S. Stephanus ordinatus est Diaconus, pro libro Evangeliorum, quæ necdum scripta erant, traditam fuisse chartam continentem mysteria quædam evangelica. *Contrà* est, nam *Bellarm.* c. 9. *Arcud.* De concord Eccl. occid. & orient. L. 6. c. 3. & 4. *Amic.* De Sacram. d. 2. s. 4. rectè ostendunt ex Conciliis & PP. olim per manuum impositionem ordinatos esse Presbyteros & Diaconos: *Lugo* autem De sacram. d. 2. s. 5. testatur se vidisse Romæ, quòd sciente & consentiente Papâ ordinati sint presbyteri Græci à Græcis Episcopis per solam manuum impositionem cum hac forma, *Divina gratia, quæ semper infirma sanat & quæ desunt supplet,* 2132.

Græ-

creat seu promovet Titium venerabilem Diaconum in Presbyterum: neque de valore talis ordinationis dubitatum est in *Florentino*, neque Latini quidquam ideo objecerunt Græcis, imò sic ordinati in Ecclesia Græca hodiedum assumuntur ad Latinam, fiuntque Archi-Episcopi & Cardinales. Præterea in constitutione *Clement. VIII.* de qua dixi n. 2092. sic habetur: *Insuper St. D. N. constituit Romæ habendum esse Episcopum Græcum catholicum, qui Græcos Episcopis Latinis Italiæ & Insularum adjacentium subjectos ab Episcopo Græco ordinari volentes, cum illorum dimissoriis ad id tantùm concedendis ritu græco ordinent.* Addit *Amicus* n. 37. & 75. omnes materias & formas Græcorum à sacra Congregatione sub *Urbano VIII.* confirmatas esse: ex quibus infert cum *Lugo* n. 85. & *Dicast.* De Sacram. d. 1. n. 363. non posse nunc nisi temerè dubitari de valore talis Ordinationis: & *Palav.* n. 74. ex aliis absurdis, quæ ex oppositâ sententia sequerentur, judicat esse certum, quòd Græcorũ ordinationes valeant.

2133. §. 2. *Gravina & Gonet* de Sacram. d. 1. n. 79. dicunt Græcos ordinari per contactum mediatum patenæ cum pane & calicis cum vino, ac consequenter etiam libri Evangeliorum, quia debent attingere Altare, in quo hæc sunt, atque ita mediatè hæc tangunt: sufficere autem contactum mediatum docent Authores plurimi, nam vinum in calice etiam mediatè tantùm attingitur. *Contrà* est, nam licèt probabile sit sufficere talem contactum mediatum panis & vini, si nempe immediatè attingantur patena & calix tanquam vasa instituta ad continendum illa, tamen in æstimatione prudentum aliquis non dicitur simpliciter tangere

panem,

panem, vinum, librum Evangeliorum, per hoc, quòd attingat Altare, in quo ista sunt, nec enim sufficit qualiscunque mediatio tactûs, alioquin qui templum tangeret, diceretur etiam attingere illa, quæ sunt in templo.

§. 3. *P. Marchantius* in Tribun. tom. 3. tr. 6. tit. 6. q. 3. putat materiam essentialem Presbyterii semper fuisse & etiamnum esse utramque impositionem manuum, traditionem autem patenæ & calicis esse partem tantùm integralem illius materiæ, cui tum adjungatur forma moraliter adhuc cadens super primam impositionem manuum. *Contrà* est, ergo Latinus validè ordinaretur, qui nec patenam nec calicem attingeret, quod præter *Marchan.* nemo jam audet dicere. 2134.

§. 4. Dicendum est cum *Innoc. IV. Serar. Arnd. Bellarm. Lugo, Amic.* quos citat & sequitur *Dicast.* suprà n. 370. item cum *Aversa* q. 2. s. 1. *Arr.* De Sacram. d. 6. s. 2. *Haun.* l. 4. n. 530. *Palav.* n. 75. *Bosco* hìc s. 2. concl. 1. aliisque plurimis, Christum tantùm in genere determinâsse materiam & formam Ordinum, volendo fieri per signa & verba repræsentativa potestatis conferendæ, reliquisse autem ulteriorem determinationem Ecclesiæ tanquam habenti publicam authoritatem circa res sacras, quæ pro Græcis presbyteris determinavit manuum impositionem cum sua forma, pro Latinis, saltem posterioribus temporibus, etiam traditionem patenæ cum pane & calicis cum vino. Est tamen in utraque Ecclesia idem Ordo à Christo institutus, nec ab Ecclesia variata est Christi institutio, quia Ecclesia retinet utrobique signa & verba repræsentativa potestatis, quæ confertur. Et 2135.

idem

idem videtur dicendum de extrema Unctione, uti insinuatum est n. 2092. tenetque *Dicast.* supra n. 371. & pluribus de extr. Unct. dub. 3. & 4. eò quòd etiam in hoc Sacramento materia & forma nõ fuerit ultimò determinata à Christo.

2136. §. 5. An Presbyteratus futurus esset validus, si Græci ordinarentur per traditionem patenæ & calicis, Latini verò per solam impositionem manuum, aut si Ecclesia nunc institueret unum signum utrique Ecclesiæ commune, dixi l. 6. p. 1. n. 16. in *Instantia* 1. ubi in *Instantia* 2. explicavi, cur Latinus validè ordinetur per formam græcè prolatam, attamen invalidè per materiam in Græca tantùm Ecclesia usitatam.

2137. *Q.* 316. *An presbyterium apud Latinos sine prima manuum impositione collatum sit certò validum.* R. §. 1. Negat S. Bonav. in 4. dist. 24. p. 2. a. 1. q. 4. ubi docet per eam impositionem imprimi characterem, imò in ea sola videtur constituere materiam presbyterii. *Nec obstat*, quòd *Tann.* hanc sententiam vocet falsam, improbabilem & erroneam, *nam* imprimis *P. March.* hanc *Tann.* censuram vocat parum modestam, si non insolentem. Deinde credibile est *Tann.* censurare eam sententiam, in quantùm à materia excludit traditionem patenæ cum pane & calicis cum vino, quam *Florent.* ponit pro materia, hinc *Tann.* pro ratione ait, *quia est contra Florentinum.* Presbyterium sine prima manuum impositione collatum esse certò validum negat etiam *Marchant.* in trib. tom. 3. tr. 6. tit. 6. q. 3. dicens esse sententiam sequacium S. Bonavent. & addit utramque impositionem manuum, primam & secundam esse essentialem, licèt admittatur traditionem patenæ & calicis

calicis etiam esse materiam partialem. Idem negat *Hallier* apud *Gob.* t. 8. n. 93. dicens usque ad annum Christi 157. per solam impositionem manuum collatos esse Ordines, postea adjunctam esse traditionem patenæ ac calicis tanquam materiam integralem de præcepto adhibendam, essentialem autem materiam esse primam manuum impositionem. *Lugo* de Sacram. d. 2. n. 90. dicit quidem esse materiam tantùm integralem, postea tamen loquitur dubiè, hinc *Arr.* de Sacram. d. 6. n. 13. *Platel.* p. 5. n. 1004. *Tamb.* l. 7. c. 5. §. 1. n. 3. *Bosco* d. 10 s. 2. n. 103. & alii dicunt *Lugonem* tenere, quòd sit materia essentialis, & propter hanc *Lugonis* authoritatem dicit Arr. non audere se sententiam illam improbabilitatis arguere, *Bosco* dicit defendi posse cum aliqua probabilitate: *Aversa* q. 2. s. 8. pro eadem sententia citat etiam P. *Sot. Arcud. Becan.* Proponam argumenta utriusque, cum responsionibus, quæ communiter afferuntur.

§. 2. Argumenta pro sententia negante Presbyterium, sine prima manuum impositione collatum, esse certò validum sunt seqq. 2138.

1. Ex *S. Ambrosio* in Epist. 1. ad Timotheum c. 4 ubi ait, *Manus impositiones verba sunt mystica, quibus..... accipiens authoritatem ..... ut audeat vice Domini sacrificium Deo offerre*: ubi patet eum loqui de prima impositione, nam per secundam non accipitur potestas sacrificandi, sed tantùm absolvendi à peccatis. *Respondetur*, fortè antehac tempore *S. Ambrosii* contulit Ecclesia Latina per primam manuum impositionem, quæ etiam tum habuerit propriam formam, quæ forma cùm nunc non usurpetur, signum est Ecclesiam substituisse traditionem patenæ & calicis cum forma sibi propria.

2.

2. *Concilium Carthaginense* IV. Can. 3. ait, *Presbyter, cùm ordinatur, Episcopo eum benedicente & manum super caput ejus tenente, etiã omnes presbyteri, qui præsentes sunt, manus suas juxta manus Episcopi super caput illius teneant, Diaconus cùm ordinatur, solus Episcopus manum super caput ponat.* Manûs autem impositio est de essentia Diaconatûs, ergo similiter Presbyterii, maximè cùm dicat *Episcopo eum benedicente*, id est, formam proferente. *Respondetur*, *Conc.* illud tantùm refert ritus, quibus præparatur ordinandus ad presbyterium, uti notant *S. Th. Castrop. Illf.* & alii: hinc idem *S. Th.* & plurimi alii apud *Illf.* negant manuum impositionem esse de essentia etiam Diaconatûs.

3. Ita clarum est in tota antiquitate Presbyterium etiam apud Latinos collatum esse per primam impositionem manuum, ut nemo id negare possit, uti fatentur *Bellarm.* & *Vasq.* quamvis postea addita sit traditio patenæ & calicis, tanquam materia clariùs expressiva potestatis conferendæ, sed non ideo Ecclesia priorem materiam reprobavit aut exclusit ab essentia, cùm ab Apostolis fuerit introducta, uti habet *Greg. IX.* Cap. *Presbyter* De Sacramentis non iterandis, quod caput *Lugo* & alii multi cum *Dicast.* n. 158. intelligunt de prima manuum impositione, ergo cùm hæc semel fuerit de essentia, nec sciatur desiisse esse, manet in possessione. *Respondetur*, uti *ad* 1. Et satis certum est ex *Florent.* traditionem vasorum esse materiam essentialem.

4. In aliquibus Pontificalibus non invenitur secunda impositio manuum sub iis verbis, *Accipe Spiritum S. Respondetur*, Invenitur in Pontifica-

ficali Romano, quod debet esse norma cæterorum, cum sua forma significante potestatem absolvendi, quæ tum accipiatur, nam dicitur, *Accipe*, ergo antecedenter necdum habuit, hæc autem potestas est pars presbyterii, ergo.

§. 3. Argumenta pro sententia affirmante Presbyterium sine prima manuum impositione esse certò validum, sunt seqq. 1. Ex *Florentino*, quod dicit, Sacramentum *sextum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo, sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino & patenæ cum pane porrectionem. Respondetur* ex dictis n. 2130. *Florentinum* non voluisse assignare adæquatas materias Sacramentorum, nam etiam non facit mentionem secundæ impositionis manuum. 2139.

2. *Greg. IX.* Cap. *Presbyter.* De Sacramentis non iterandis, sic habet, *Presbyter & Diaconus, cùm ordinantur, manûs impositionem tactu corporali (ritu ab Apostolis introducto) recipiunt: quod si amissum fuerit, non est aliquatenus iterandum, sed statuto tempore ad hujusmodi Ordines conferendos, cautè supplendum, quod per errorem extitit prætermissum: suspensio autem manuum debet fieri, cùm oratio effunditur super caput ordinandi.* Hinc videtur sequi, quòd prima impositio manuum non sit essentialis, alioqui iterandum esset Sacramentum, quia potestas absolvendi, quæ datur per secundam impositionem, invalida est, si non præsupponatur potestas consecrandi corpus Christi. *Respondent Gonzalez* ad Cap. cit. *Pirh.* aliique plurimi, ibi agi de secunda impositione, quæ semper & sola potest suppleri, quamvis sit essentialis. *Nec obstat*, quòd vocet ritum ab Apostolis introductum, *nam* cùm 2140.

Christus non determinasset in individuo materias Ordinum, potuerunt Apostoli, qui tum regebant Ecclesiam, manuum impositionem assumere tanquam materiam pro conferenda potestate absolvendi.

2141. 3. Sensus communis Doctorum, inter quos est expresè *S. Th.* in 4. dist. 24. q. 2. a. 3. qui dicunt impositionem primam manuum esse ceremoniam tantùm accidentalem, facit sententiam illam moraliter certam. *Respondetur*, sensum communem Doctorum non semper facere moralem certitudinem, sed attendendum, quales sint, & quibus fundamentis nitantur, tam Doctores illi communiter ita sentientes, quàm pauci contradicentes: dubium autem videtur hìc manere, an authoritas & fundamenta communis sententiæ elidant probabilitatem authoritatis & rationum antea allatarum.

2142. 4. Prima impositio manuum fit etiam per Sacerdotes, qui non sunt Ministri Ordinis, consequenter eorum impositio non est materia essentialis, cùm hæc poni debeat vel à Ministro vel à suscipiente, ergo nec prima impositio manuum Episcopi erit materia essentialis. *Respondetur* n. conc. impositio, quam faciunt alii Sacerdotes, habet aliam significationem, nempe receptionem ordinandi in statum & numerum Presbyterorum: hanc significationem non habet impositio manuum Episcopi, nam ordinandus non recipitur in statum & numerum Episcoporum, ergo debet habere aliam significationem practicam, quæ est, causare in ordinando potestatem sacrificandi.

2143. 5. Prima impositio non habet verba, quæ sig-

sint ejus forma, ergo non est materia. *Respondet Lugo*, verba, quæ proferuntur in traditione patenæ & calicis, esse formam, quæ determinet etiam istam primam impositionem manuum; manet enim sufficiens moralis connexio per actiones & cæremonias sibi succedentes ac connexas: sicuti multæ actiones intervenientes in coronatione Regis moraliter uniuntur per successionem ad invicem, & ultimò determinantur per impositionem coronæ vel porrectionem sceptri, quæ in fine fit.

6. Per traditionem vasorum sufficienter & clarissimè significatur potestas consecrandi, ergo dicendum est hanc in Ecclesia latina esse substitutam. *Respondetur* n. conc. satis enim est dicere esse adjunctam, uti habent *Lugo* & alii. Quòd si argumentum valeret, nec secunda impositio essentialiter requireretur. 2144.

§. 4. Omnibus consideratis censui cum aliis tribus Doctoribus licitè repeti sub conditione ejusmodi ordinationem, quod & factum est anno 1702. Addo pro confirmatione, quòd *Lugo* in Resp. mor. l. 1. dub. 1 loquens de Baptismo in capillis facto dicat, *licèt sententia negans valorem non æstimetur probabilis, nihilominus fore sufficiens motivum reiterandi, quia prudenter formidare possumus, ne fortè sit probabile, quòd sit invalidus, aut saltem, ne accedente judicio plurium Doctorum id successu temporis fiat probabile, & tum omnino esset obligatio iterandi.* Ibidem dub. 33. ait *Lugo, si Sacerdos non attigerit vasa cum prolata forma, sed immediatè pòst, quamvis possit quiescere in prima ordinatione sine reiteratione etiam conditionata, non tamen peccabit, si ad majorem animi quietem iterum sub conditione ordinetur: quod etiam Episcopus licitè* 2145.

in gratiam ejus poterit facere, quamvis enim sententia Caj. Scot. Rich. Nav. Zambr. fuerit quòd talis ordinatio sit invalida, est tamen nunc antiquata nec amplius probabilis, propter illam tamen licita est reiteratio conditionata : imò Granado dicit propter eorum authoritatem esse obligationem reiterandi. Denique *Gob.* in Exp. t. 2. n. 381. cum aliis docet Baptismum esse licitè iterabilem *propter dubium utcunque rationabile, seu non apertè vanum, futile & explodendum* : ista omnia hìc valent, ergo licitè reiterari potest hæc Ordinatio.

2146. *Q. 317. Quid præterea sit notandum circa varias sententias in hac materia.* R. Post damnatam ab *Inn. XI.* prop. 1. quæ dicebat licitum esse in conferendis Sacramentis sequi sententiam probabilem relictâ tutiore, etiam quando agitur de valore; in genere dicendum est, omnes illas sententias esse practicè improbabiles & damnatas, quæ à valore alicujus Ordinis excludunt aliquid, quod alia sententia probabilis requirit, istæ enim aliæ sententiæ non sunt moraliter certæ, ergo Sacramentum exponeretur periculo nullitatis. Et ut in particulari aliqua declarentur:

2147. §. 1. Certa videtur esse sententia, quòd valeat consecratio Episcopi facta ab uno Episcopo ex dispensatione Apostolicâ, assistentibus duobus Sacerdotibus, utì constat ex praxi S. *Greg. M. Greg. III. Pii V.* quam confirmârunt *Innocent. X.* & *Alex. VII.* utì referunt ac docent *Arcud.* De concord. Eccl. occid. & orient. l. 5. c. 3. §. ult. *Schild.* t. 2. n. 117. *Steph.* t. 5. d. 7. n. 2. *Carden.* in 2. crisi diff. 2. n. 502. *Gorm.* De Sacram. d. 5. n. 319. quamvis contradicant *Castrop.* tr. 27. pu. 14. n. 13. & *Aversa* q. 3. s. 2. §. *In hac re*: nam

de

de tali consecratione ita resolvit S. Congregatio 15. Decemb. 1657. *Quantum spectat ad Sacramentum & impressionem characteris, fuisse validam: quantum verò spectat ad licitam executionem Ordinis, fuisse irritam & inanem, & Episcopum ita consecratum & respectivè consecrantem indigere absolutione & dispensatione.* Quod autem S. Anacletus Papa decrevit, ut Episcopus non à paucioribus quàm tribus Episcopis ordinetur, utì legitur in Breviario 13 Julii, item quod Pontificale Rom. dicit, *adsint duo ad minùs Episcopi Assistentes*, hoc præcepti est, si non dispenset Sedes Apostolica. Et quamvìs *Dicast.* à n. 268 putet Papam posse dispensare ut etiam nullo Presbytero assistente Episcopus ordinetur ab unico Episcopo, tamen sententia illa non est certa. Quòd si Episcopus ab uno tantùm Episcopo etiam assistentibus duobus sacerdotibus cõsecraretur sine dispensatione apostolica, *Henao* post tr. de scient. media parergo 11. dicit talem consecrationem probabiliter fore invalidam, ideoque *Dian. Aversa* & alii apud *Henao* n. 1501. rectè dicunt sub conditione esse repetendam.

§. 2. Practicè improbabiles sunt seqq. sententiæ, 1. Quòd ad validam consecrationem Episcopi sufficiat sola manuum impositio, & non requiratur traditio, nec baculi pastoralis, nec annuli, nec libri Evangeliorum: possuntque *Dicast.* à n. 110. & *Illsf.* n. 25. de hoc videri. 2. Quòd ad valorem Diaconatûs sufficiat, vel sola impositio manuum vel sola traditio libri Evangeliorum, & non requiratur utrumque simul: de quo videri possunt *Aversa* q. 2. s. 6. & *Dicast.* à n. 164. 3. Quòd sufficiat priùs post formam attingere vasa, ordinationem enim tunc esse 2148.

esse invalidam docent *Caj. Rich. Nav. Granado* & alii. 4. Quòd ad valorem Ordinum majorum non requiratur, ut Ordinans ipse tradat materias. 5. Quòd ad valorem Ordinum non requiratur contactus physicus saltem mediatus vasorum seu instrumentorum &c. *Ratio* horum omnium est, quia sententiæ negantes talia requiri ad valorem non sunt moraliter certæ, sed tantùm probabiles; oppositæ autem sunt tutiores, ergo non licet his relictis sequi illas, *Carden.* & alii: potestque videri etiam *Aversa* s. 2. afferens Auctores & rationes in utramque partem.

2149. §. 3. Quamvis *Carden* n. 511. dicat sententiam illam, quòd ad valorem Subdiaconatûs sufficiat traditio calicis vacui cum patena vacua, non esse damnatam nec prohibitam, & *Castrop.* pu. 4. n. 12. dicat esse certam, tamen quia *Aureol. Medin. Tann Viguer. Fill.* tr. 9. n. 45. *Aversa* s. 5. *Dicast.* nu. 186. dicunt etiam requiri traditionem libri Epistolarum, prior non est certa, adeoque est in praxi illicita.

2150. §. 4. Si calix & patena, quæ traduntur pro Subdiaconatu & Presbyterio, non sint consecrata, vel consecrationem amiserint, docent *Silv. Fornar. Dicast.* n. 182. *Castrop.* n. 16. ordinationem fore invalidam, quia seclusâ consecratione non sunt vasa sacra, ergo non videntur referri ad sacrificium, ergo nec erunt apta significare potestatem in ordine ad sacrificium. E contrà *Ledesm. Sot. Sa, Henriq Bonac. Fill. Leand. Dian. Sennyei, Sanch.* in Consil. l. 7. c. 1. dub. 2. n. 5. aliique communiter & probabiliùs contradicunt, quia hoc nullibi præscribitur, & talis calix ac patena satis per verba determinantur

ad

id hoc, ut referantur ad sacrificium: quod *Tamb.* hìc c. 3. §. 2. dicit esse moraliter certum respectu Presbyterii, eò quòd patena & calix ideo requirantur, ut decenter tradantur panis & vinum, quæ si immediatè traderentur in manum, putat ordinationem fore validam: his tamen omnibus non obstantibus praxis hujus sententiæ est prohibita, quia ratio primæ sententiæ videtur esse satìs probabilis.

§. 5. Si in ordinatione Sacerdotis per errorem loco vini fuerit aqua tantùm in calice, *Henriq. P. March. Less. Dian.* p. 3. t. 4. R. 186. putant ordinationem esse validam, quia si dicamus, quòd traditio materiæ hìc sit necessaria, illa non defuit, cùm adfuerit panis, sicut sufficit in Sacramento Pœnitentiæ pro materia unùm peccatum, si alia sine culpa omittantur: si autem dicamus traditionem panis & vini non esse necessariam, utì tenet *Less.* putans quòd traditio patenæ & calicis sufficienter verificet formam, jam patet validam esse: sed *Schild.* t. 2. n. 114. *Gob.* t. 8. n. 98. dicunt sub conditione repetendam, meritò enim dubium est de valore: imò *Dian.* in Comp. v. *Ordinis Sacramentum.* n. 6. meritò dicit sententiam oppositam esse probabiliorem, ideoque sic ordinatum necessariò esse sub conditione reordinandum. 2151.

§. 6. Si quis tangat calicem & patenam sed non hostiam, valet ordinatio, utì docent *Sot. Valent. Cón. Castrop. Dian. Rhod. Dicast. Gob. Steph. Sporer* aliique communissimè, 1. quia Pontif. Rom. quod necessaria assignavit, non dicit de tangenda hostia, sed tantùm de *cuppa calicis & patena*, sic enim habet: *Pontifex tradit cuilibet* 2152.

calicem cum vino & patenam superpositam cum hostia, & ipsi illam accipiunt inter indices & medios digitos, & cuppam calicis & patenam simul tangunt, pontifice singulis dicente, Accipe potestatem offerre sacrificium Deo &c. 2. Quia sicuti tacto calice censetur tangi vinum in calice, ita tactâ patenâ censetur tangi hostia in patena. Et hoc moraliter certum esse dicunt *Præpositus* hìc dub. 10. n. 92. *Castrop.* pu. 4. num. 20. *Dian.* p. 10. t. 16. R. 88. *Dicast.* n. 205. *Gob.* post n. 108. addens absque nota superstitionis non posse asseri, quòd tactus immediatus hostiæ requiratur: hinc sic ordinatum reordinari non debere sub conditione, dicunt *Sanch.* in Conf. l. 7. c. 1. dub. 2. n. 9. *Schild.* t. 2. n. 116. quidquid contradicant *Bernal* & *Faber* apud *Dian.* suprà, item *Fernand.* apud *Gob.* n. 107. putantes requiri etiam ipsiusmet hostiæ contactum, hos enim improbabiliter loqui dicunt alii: *Busenb.* dicit saltem ex præcepto, & ad cavendum scrupulum, ut tangatur calix cum patena, & patena cum hostia.

2153. §. 7. Si presbyterandus attigerit calicem & hostiam, non autem patenam, dubitarunt aliqui de valore talis ordinationis, 1. quia *Florent.* dicit materiam hujus Sacramenti esse, per cujus traditionem confertur Ordo, confertur autem per traditionem etiam patenæ, uti patet ex dictis n. 2128. ergo etiam patena est materia hujus Sacramenti. 2. quia Pontificale Rom. jam relatum disertè dicit *cuppam calicis & patenam simul tangi.* Oppositum tenent authores communiter, 1. quia tactus patenæ est propter hostiam, sicuti tactus calicis est propter vinum, ergo sicuti tacto calice censetur tangi vinum, sic à potiori tactâ hostiâ sufficienter censebitur

tangi

tangi tota materia necessaria : hinc *Tamb.* hìc c. 3. §. 2. dicit sibi moraliter certum esse, quòd instrumenta adhibeantur tantùm ad decentem traditionem panis & vini, ideoque si panis & vinum traderentur immediatè in manus ordinandi, fore validam ordinationem. 2. Cùm secundùm antedicta sufficiat tactus calicis & patenæ, non tactâ hostiâ, multò magìs sufficiet tactus ipsiusmet hostiæ. 3. Causa, ob quam præcipitur tactus instrumentorum, est, ut illo tactu significetur potestas & ministerium, significatur autem multò aptius per tactum hostiæ quàm patenæ. Et hanc sententiam dicunt esse ferè certam *Vasq. Cón. Bonac. Castrop.* addit *Gob.* à n. 109. oppositam carere probabilitate : hinc *Schild.* suprà dicit talem non esse reordinandum, & ita etiam senserunt tres Doctores à me consulti : E contrà alii duo Doctores judicarunt valorem esse dubium & idem videtur velle *Bassæus* tom. 1. v. *Ordo*. n. 2. nam dicit tutius esse immediatè tangere, & patenam & hostiam, *ne ordinandus periculo se exponat non recipiendi Ordinem.* Itaque consideratis omnibus, & maximè propter dicta n. 2145. existimo valde consultum esse, ut Ordo talis sub conditione repetatur.

§. 8. Si quis attigerit solum calicem, cui 2154.
patena cum hostia est superposita, *Præpos.* n. 93. dicit sibi videri practicè certum, quòd sufficiat, quia per modum unius traditur illud totum aggregatum è calice cum vino & patena cum hostia : similiter *Bosco* de Ordine n. 177. dicit moraliter certum esse, nec oppositum esse probabile : sed *Dian.* p. 6. t. 8. R. 19. & *Castrop.* hìc

pu. 4. n. 20. dicunt sententiam illam non esse certam, *Dicast.* n. 205. dicit talem in praxi reordinandum, quod tenendum est.

2155. §. 9. Si ordinandus unâ tantùm manu vel uno tantùm digito tangat materiam, hoc sufficere ad valorem ordinationis docent rectè *Sanch.* n. 3. *Præp. Avend. Aversa* q. 2. s. 2. *Gob.* post n. 108. litt. O. quia qui tangit unâ manu simpliciter dicitur tangere, imò etiam si solo ungue manûs, utì habent *Lugo* & *Gob.* n. 62. nam si solo ungue laceres vultum alterius, utique tu diceris eum tetigisse. Ratio ulterior est, quia non debemus dicere aliquid requiri ad essentiam Sacramenti, quando sine illo salvatur forma Sacramenti, & authoritas Scripturæ vel Ecclesiæ nos non cogit ad tale quid requirendum, *Bosco* p. 4. de Sacram. d. 10. s. 2 n. 164. Rectè tamen notant *Fill.* t. 9. n. 39. & *Busenb.* suprà contactum faciendum esse utrâque manu, ex præcepto, ad scrupulum vitandum.

2156. §. 10. Sententia, quam *Platel.* hìc innuit, nempe ad valorem Presbyteratûs sufficere, si Episcopus, in secunda impositione manuum pro conferenda potestate absolvendi à peccatis, unicam manum imponat, videtur esse reprobata, nam Pontificale Rom. expressè habet imponendam esse utramque manum, & authores idipsam dicunt, veluti supponentes esse absolutè necessarium. *Nec obstat*, quòd Græci unicam manum dextram imponant, *nam* ab illis ad Latinos non valet argumentatio, utì patet ex dictis à n. 2135.

2157. §. 11. Si Episcopus, pro hac ordinatione Sacerdotis ad absolvendum, imponat manus tectas chirothecis, videtur certò valere, 1. quia nul-

nullus alius tactus ab Ecclesia requiritur, imò Episcopus post primam impositionem manuum, quando jam debet manus presbyterandorum inungere, tum priùs in Pontificali jubetur chirothecas deponere, ergo non obstat tactui in prima impositione, quòd fiat cum chirothecis, ergo nec in secunda. 2. Græci imponunt manus presbyterandis interjecto pallio, teste *Gob.* post n. 108. litt. U. & sic dicuntur tangere caput ordinandi, ergo multò magis fieri poterit interjectis chirothecis. 3. Moraliter & in communi hominum æstimatione ille dicitur tangere alterum, qui tangit manu habente indutam chirothecam, sicuti dicor tangere hominem, quem licèt indutum vestibus percutio. Et hoc moraliter certum esse dicit *Gob.* litt. t. idemque judicârunt duo Doctores à me consulti; hinc etiam *Castrop.* pu. 4. nu. 20. ferè certum esse existimat valere, si tangas calicem medio aliquo panno interposito, aut intermedio aliquo velo, inquit *Aversa* q. 2. s. 2.

§. 12. Quoties aliquis tenetur rebaptizari propter certitudinem, probabilitatem aut dubium de nullitate Baptismi, toties etiam tenetur reordinari Ordine Presbyterii & Episcopatûs, si velit in illis ministrare, ob periculum irreverentiæ Sacramenti & salutis proximi. Si autem tantùm probabile sit Baptismum fuisse invalidum, repetito Baptismo & Presbyteratu non esset absolutè opus repeti cæteros Ordines, quia probabile esset fuisse validos, nec ista pericula aderunt, quamvis essent invalidi, cùm secundùm dicenda n. 2202. Presbyteratus illos suppleat, *Gob.* à n. 169. & alii. 2158.

§. 13. Rectè dicunt *Bardi* & *Gob.* n. 206. rarò esse 2159.

esse prudens dubium de valore suscepti Ordinis: Et speciatim quoad illos, qui postea scrupulosè timent, ne fortè non bene, ne nimis citò vel nimis serò attigerint vasa, eò quòd jam non sciant, nec possint recordari aut imaginari, an, quando & quomodo ista fuerint, rectè notant *Dian. Bard. Busenb. Gob.* n. 207. ista omnia non esse prudentia motiva dubitandi, nam non tenemur nec possumus recordari omnium, quæ agimus aut egimus, & dum solliciti sumus pro hoc vel illo in individuo bene faciendo, minùs reflexè cogitamus de reliquis, & inde est, quòd postea de his debitè factis non possimus positivam rationem reddere; neque hoc requiritur, sed hoc ipso, quòd sciveris, quid faciendum esset, & quidem sub mortali, suppone te feciſſe, quamdiu non scis te non feciſſe.

2160. *Q.* 318. *Quid addendum sit circa castitatem sacris Ordinibus annexam.* Rz. §. 1. Certum est, quòd Clericus in majore aliquo Ordine constitutus obligetur ad castitatem, per se loquendo, ac cõmuniſſimè docent omnes cum *Sanch.* De Matr. l. 7. d. 29. Estque probabilius, quòd non teneatur ex præcepto divino, *S. Th. Scot. S. Bonav. Sanch.* d. 27. *Aversa* q. 4 s. 3. *Dicast.* nu. 361. contra alios, quod colligitur 1. ex *Trid.* sess. 24. Can. 9. *Si quis dixerit Clericos in sacris constitutos posse Matrimonium contrahere, contractumque validum esse non obstante lege ecclesiastica vel voto, anathema sit.* 2. Ex usu Ecclesiæ, quæ etiamnum Græcis Sacerdotibus permittit Matrimonium, & quandoque etiam Latinis Subdiaconis.

2161. §. 2. An ea obligatio sit ex voto an ex præcepto ecclesiastico, an ex voto & præcepto simul, disputant Authores, uti videri potest apud

Aversam

Aversam. t. 7. *Dicast.* dub. 26. *Gob.* t. 8. à n. 753. nam *S. Th. Suar. Dicast.* n. 386. *Sanch.* d. 27. n. 10. & apud hunc 59. authores, quibus accedunt *Carden. Busenb* & alii multi, dicunt obligationem illam esse immediatè ex voto saltem tacito & implicito, mediatè autem ex præcepto Ecclesiæ, quæ præcipiat hoc voveri. E contrà *Scot.* & alii 20. quos refert *Sanch.* n. 9 & sequitur *Aversa*, dicunt non esse ex voto sed ex præcepto Ecclesiæ, quæ ex se obligationem illam annectat istis Ordinibus: *Ratio* horum est, quia si quis nihil omnino sciviſſet de tali obligatione annexa, aut saltem si suscipiens talem Ordinem absolutè noluiſſet se obligare, nihilominus obligaretur, & tamen non voviſſet, quia votum non est sine voluntate & consensu interno, utì omnes docent, cùm sit lex privata, quam sibi ipsi quisque fert, ergo ea obligatio non est ex voto: hinc *Castrop.* t. 27. pu. 17 n. 5. *Cón. Bernal, Espar.* aliique dicunt esse & ex voto & ex præcepto, quod præceptum innotescit saltem ex eo, quia Ecclesia tali ordinato prohibet Matrimonium. Alii dicunt esse vel ex voto vel ex præcepto, id est, si quis in Ordinatione non obliget se ad hoc ex voto, dicunt Ecclesiam tum præcipere; si autem saltem tacitè se voto obliget, putant non apponi præceptum Ecclesiæ; id enim tum videtur frustra. Quidquid sit, sive sit votum sive præceptum, utrumque est ex eodem motivo religionis, hinc peccatum, quod Clericus in majoribus constitutus contra castitatem committit, est unicum sacrilegium contra virtutem religionis. Quamcunque autem sententiam teneas, dicendum est eum, qui suscepiſſet talem Ordinem ante rationis usum,

non

non obligandum ad continentiam, sed posse inire Matrimonium, quia nec votum emisit, nec Ecclesia vult eum obligare, nisi factum ratum habeat, *Sanch.* d. 30. *Dicast.* dub. 27.

2162. §. 3. Vix aut ne vix quidem potest esse ignorantia castitatis ordini sacro annexæ, quia ordinandus saltem confusè id cognoscit, hoc ipso, quòd videat omnes sic ordinatos abstinere à Matrimonio: si quis tamen invincibiliter ignoraret hanc obligationem esse annexam, non teneretur ad castitatem, nec ex lege nec ex voto, quia Ecclesia non intendit talem adstringere, *Côn. Castrop.* n. 12. contra *Aversam.* §. *Quintò*, qui putat obligandum ex lege Ecclesiæ, Culpabiliter ignorans tenetur ex lege, quia tenebatur examinare, quid connexum esset cum illo, quod voluntariè assumebat. Invalidè ordinatum non teneri satis certum est, inquit *Aversa* s. 8. contra paucos alios.

2163. §. 4. Inductus ad Ordinem majorem per metum injustum, qui cadit in constantem virum, secundùm *Sanch.* d. 29. *Dicast.* dub. 29. *Sporer.* t. 1. c. 2. n. 57. & alios plures quàm viginti, quos sequitur *Aversa* s. 8. & quibus videtur consentire *Busenb.* relatus l. 3. p. 1. n. 363. non obligatur ad castitatem nec ad Horas, potestque sine dispensatione inire Matrimonium, si nolit in usu sacri Ordinis permanere, quia Deus non acceptat tale votum, neque Ecclesia censetur velle obligare sic inductum. E contrà secundùm *S. Anton. Sot. Castrop.* n. 13. aliosque apud *Sanch.* n. 4. & *Aversam*, tenetur, donec dispensetur, quia quamvis votum dicatur requirere plenam libertatem, tamen hæc tum censetur plena, quando est talis, qualis sufficeret ad

pec-

peccandum mortaliter, hanc autem metus gravis non tollit, ergo talis metus non irritat de jure naturæ illud votum, ergo ficuti qui metu adactus jurat latroni solvere lytrum, tenetur ex vi juramenti; donec juramentum relaxetur, secundùm dicta l. 3. p. 2. à n. 727. ita & hìc: maximè cùm nullibi inveniatur, quod jus positivum irritet tale votum. Si tamen coactio probaretur, Ecclesia facilè obligationem remitteret, inquit *Castrop.*

§. 5. Si quis susciperet sacrum Ordinem ante pubertatem; v.g. circa annum duodecimum, *Sanch.* d. 30. *Dicast.* dub. 28. *Aversa* s. 8. putant non teneri ad castitatem, quia vel Ecclesia non præcipit ob immaturitatem judicii vel irritat illud votum, utì irritantur vota professionis religiosæ facta ante pubertatem. *Sot. Suar. Vega, Con. Pontius, Bonac.* & alii cum *Castrop.* suprà probabiliùs dicunt teneri, nam talis ordinatus est capax illius voti, neque constat illud irritari ab Ecclesia, utì constat de professione religiosa, in qua dispar est ratio, nam vota religiosa sunt longè difficiliora, ergo fuit major ratio illa irritandi: deinde factâ irritatione votorum Religionis, non maneret Religiosus, è contrà etiamsi irritaretur votum ordinati, ille nihilominus maneret ordinatus, ergo in reverentiam sacrorum Ordinum est major ratio hoc votum non irritandi, & consequenter relinquendi obligationem castitatis. Quòd si talis ordinatus jam pubes factus Ordinem susceptum exercuerit aut aliter approbaverit, tenet utraque sententia eum ad castitatem obligari nec resilire posse. 2164.

Q. 319. *Quid addendum sit circa obligationem* 2165.

non

non ordinandi alienum subditum. Rx. De hoc emanavit sequens:

CONSTITUTIO INNOCENTII XII.

Quâ plura declarantur ac præscribuntur pro tollendis abusibus & fraudibus circa Ordinationes alienorum subditorum.

SPeculatores Domûs Israël.... Hac generali nostrâ & perpetuò valiturâ Constitutione
2166. decernimus & declaramus, *nulli Episcopo* seu cujusvis loci Ordinario, tametsi Cardinalatûs honore fulgeat, licere externum quempiam, ac sibi ratione Originis seu Domicilii, juxta modum infrà declarandum, legitimè contracti non Subditum, ad Clericalem tonsuram promovere, cujusvis Beneficii ecclesiastici ei statim, ac tonsurâ hujusmodi insignitus fuerit, conferendi, seu ad quod is à Patronis jam præsentatus seu nominatus fuerit, prætextu, etiamsi Beneficium prædictum de novo eâ expressè adjectâ lege fundatum fuisse constiterit, ut quis immediatè post Clericalem characterem susce-
2167. ptum ad illud instituatur; *Præterea* Clericum, qui legitimè jam à proprio Episcopo ad eamdem Clericalem tonsuram seu etiam ad minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo, ratione ac titulo cujuscunque Beneficii in illius Diœcesi obtenti ad ulteriores Ordines promoveri, nisi ante eorumdem susceptionem Testimoniales litteras proprii Episcopi tam Originis quàm Domicilii super suis Natalibus, ætate, moribus & vita sibi concedi obtinuerit, easque Episcopo Ordinanti in actis
2168. illius Curiæ conservandas exhibuerit. *Licèt verò* Clericus ratione cujusvis Beneficii in aliena

Diœcesi

Diœcesi obtenti subjici dicatur Jurisdictioni illius Episcopi, in cujus Diœcesi Beneficium hujusmodi situm est, eam tamen de cætero hac in re inconcussè servari volumus Regulam, ut nemo ejusmodi subjectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi Beneficium prædictum ejus sit redditûs, ut ad congruam vitæ sustentationem, sive juxta Taxam Synodalem, sive, eâ deficiente, juxta morem Regionis pro promovendis ad Sacros Ordines, detractis oneribus, per se sufficiat, illudque ab Ordinando pacificè possideatur, sublatâ quacumque facultate supplendi, quod deficeret fructibus ejusdem Beneficii, cum adjectione Patrimonii etiam pinguis, quod ipse Ordinandus in eadem seu alia quavis Diœcesi obtineret; ac Episcopus sic Ordinans tam de prædictis Testimonialibus Litteris, quàm de reditu Beneficii hujusmodi expressam in consueta collatorum Ordinum attestatione mentionem facere debebit. *Cæterùm Subditus* ratione Origi- 2169.
nis is tantùm sit ac esse intelligatur, qui naturaliter ortus est in ea Diœcesi, in qua ad Ordines promoveri desiderat, dummodo tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, occasione nimirum itineris, Officii, Legationis, Mercaturæ vel cujusvis alterius temporalis moræ seu permanentiæ ejus Patris in illo loco, quo casu nullatenus ejusmodi fortuita nativitas, sed vera tantùm & naturalis Patris origo erit attendenda. *Quòd si* quis tanto temporis spatio in eo loco, 2170.
in quo ex accidenti, sicut præmittitur, natus est, moram traxerit, ut potuerit ibidem canonico aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario ejus loci litteras Testimoniales, ut

suprà, obtinere, illasque Episcopo Ordinanti, per eum in collatorum Ordinum Testimonio similiter recensendas præsentare teneatur. *At*

2171. *si Pater* in alieno loco, ubi ejus filius natus est, tamdiu, ac eo animo permanserit, ut inibi verè Domicilium de jure contraxerit, tunc non origo Patris, sed Domicilium per Patrem legitimè, ùt præfertur, contractum pro Ordinatio-

2172. ne ejusdem filii attendi debeat. *Subditus autem* ratione Domicilii ad effectum suscipiendi Ordines is duntaxat censeatur, qui, licèt alibi natus fuerit, illud tamen adeo stabiliter constituerit in aliquo loco, ut vel per decennium saltem in eo habitando, vel majorem rerum ac bonorum suorum partem cum instructis ædibus in locum hujusmodi transferendo, ibique insuper per aliquod considerabile tempus commorando, satis superque suum perpetuò ibidem permanendi animum demonstraverit; & nihilominus ulteriùs utroque casu se verè & realiter animum hujusmodi habere jurejuran-

2173. do affirmet. *Si quis* tamen à propriæ originis loco in ea ætate discesserit, quâ potuerit alicui canonico impedimento obnoxius effici, etiam Ordinarii suæ originis Testimoniales litteras, ut suprà, afferre debebit, ac de illis expressa similiter mentio in susceptorum Ordinum Lit-

2174. teris facienda erit. *Ad hæc* nullus Episcopus alienæ Diœcesis Subditum Familiarem suum ad aliquos Sacros seu Minores Ordines, vel etiam primã tonsuram promovere seu ordinare præsumat absque ejus proprii, originis scilicet seu Domicilii, Prælati Testimonialibus litteris, ùt suprà, & nisi ad præscriptum Concilii Tridentini præfati sess. 23. cap. 9. De Refor.

Fami-

Familiarem prædictum per integrum & completum triennium in suo actuali servitio secum retinuerit, ac suis sumptibus aluerit; Beneficium insuper, quod ei ad vitam sustentandam, juxta modum superiùs præfinitum, sufficiat, quacunque fraude cessante, statim, hoc est saltem intra terminum unius mensis à die factæ Ordinationis, re ipsâ illi conferat, ac in Ordinationis hujusmodi Testimonio expressam, itidem familiaritatis ac litterarum prædictarum mentionem facere teneatur. *Porrò*, ut quicunque fraudibus aditus omnino præcludatur, volumus, & Apostolicâ Authoritate statuimus atque decernimus, ut Episcopus quilibet suos ratione originis, sive Domicilii Subditos Clericos quoscumque ab alienis Episcopis quavis authoritate, etiam cum suis commendatiis litteris promotos, nedum ad formam Concilii Tridentini supradicti sess. 14 cap. 3. de Reform. quoad scientiam examinare valeat, verùm etiam Ordinum eis collatorum Testimoniales litteras, gratis tamen, recognoscere, ac diligenter perquirere, an quoad illos præsentis Constitutionis forma & dispositio adimpleta fuerit, assignato sic promotis termino competenti ei magis beneviso, ad docendum de ejusmodi adimplemento, ita ut quos eo termino elapso id minimè præstitisse comperit, à susceptorum Ordinũ exercitio, si ita, & quamdiu ei expedire videbitur, suspendere, illisque, ne in Altari aut in aliquo Ordine ministrent, interdicere possit.... Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno 1694. die 4. Nov. 2175.

Circa Constitutionem illam notanda sunt sequentia:

2176. §. 1. Constitutio relata, habet decem puncta principalia, quæ distinxi *alio charactere*, additis ad marginem suis numeris : puncta autem sunt sequentia : 1. Pro accipienda prima Tonsura per hoc non fit aliquis hìc subditus, quòd statim post illam acceptam fit accepturus Beneficium, ad quod jam præsentatus est, licèt fundatio conditionem illam contineat, ut talis præsentari possit. 2. Tonsurâ vel Minoribus initiatus à suo Episcopo non potest ab alieno Episcopo ulteriùs ordinari titulo cujuscunque Beneficii in hujus Diœcesi obtenti, nisi priùs à proprio Episcopo tam originis quàm domicilii exhibuerit testimoniales, in actis hujus Curiæ conservandas, super suis natalibus, ætate, moribus & vita. 3. Quamvìs aliquis fiat alieno Episcopo subditus, hocipso quòd in hujus Diœcesi acquirat Beneficium, tamen non potest ab hoc Episcopo ad sacrum Ordinem promoveri, nisi hoc Beneficium de se & absque ulla per patrimonium suppletione fit sufficiens ad congruam sustentationem, & actu pacificè possideatur. 4. Ille solùm censetur subditus ratione originis, qui naturaliter & non ex accidenti natus est in ea Diœcesi, in qua petit Ordines, unde si ita ex accidenti sit alibi natus, naturalis origo patris debet censeri ejus origo. 5. Qui in illo loco, in quo ex accidenti natus est, tamdiu est moratus, ut ibi potuerit contrahere impedimentum, indiget testimonialibus Episcopi hujus loci, ut possit à proprio Episcopo ordinari. 6. Si pater in loco, ubi filius ex accidenti natus est, contraxerit domicilium, origo filii non erit, ubi est origo patris, sed ubi pater illud domiciliũ contraxit. 7. Ille tantùm censeri debet

debet fieri hìc ſubditus ratione acquiſiti domicilii, qui huc venit cum animo perpetuò hìc permanendi, & hunc animum probavit, vel per decennium hìc habitando, vel huc ad inſtructas ædes deferendo majorem partem rerum ſuarum, ac inſuper per aliquod conſiderabile tempus hìc commorando: debetque jurare ſe hunc animum nunc habere. 8. Qui à propriæ originis loco diſceſſit in ea ætate, in qua potuit incurrere impedimentum, indiget teſtimonialibus Ordinarii ſuæ originis. 9. Epiſcopus titulo familiaritatis nequidem primâ Tonſurâ poteſt initiare vel ordinare ſubditum alienæ Diœceſis, niſi ſic ordinandus afferat teſtimoniales proprii Epiſcopi originis ſeu domicilii, & Ordinaturus eum ſuis ſumptibus per triennium aluerit ſecum in ſuo actuali ſervitio, eidemque intra menſem conferat Beneficium ad congruam ſuſtentationem ſufficiens. 10. Epiſcopus originis ſive domicilii poteſt à ſuis per alienum Epiſcopum, etiam cum commendatione ſua, ordinatis petere teſtimoniales Ordinum ſuſceptorum, ac recognoſcere, an obſervata ſit forma & diſpoſitio hujus Conſtitutionis: quod ſi ordinatus non præſtet intra tempus præſcriptum, poteſt eum omnino ſuſpendere ab exercitio ſuſcepti Ordinis. Mandat denique Pontifex circa illa, quæ n. 2166. 2168. 2170. 2173. 2174. facienda præſcribuntur, ut teſtimonio Ordinis ſuſcepti inſeratur, quòd iſta ſint obſervata.

§. 2. Quæ hìc ſpecialiter ordinantur vel declarantur, imprimis n. 2168. circa qualitatem Beneficii, quo quis ſit ſubditus, deinde n. 2169. circa locum originis, & n. 2172. circa acquiſi- 2177.

tionem domicilii, intelliguntur præcisè *ad effectum suscipiendi Ordines*, utì expressè bis repetitur in hac Constitutione. De cætero communis sententia est cum *Bonac. Barb.* De Off. Episc. alleg. 4. à n. 44. *Gob.* t. 8. n 310. *Delbene* De immun. eccles. c. 12. dub. 7. s. 7. n. 18. contra *Leffium* & alios aliquem fieri subditum per quodcunque etiam tenue Beneficium, etiamsi non requirat residentiam nec beneficiatus resideat. Item probabiliter sunt alii modi habendi alicubi originem, vel acquirendi domicilium in ordine ad alios effectus, etiam ad suscipienda alia Sacramenta, utì dicetur de Matrimonio, quando de assistentia proprii parochi, v. g. communis sententia cum *Sanch.* de Matr. l. 3. d. 23. num. 2. dicit acquiri domicilium *statim*, ac quis incipit habitare alicubi, cum animo ibi perpetuò habitandi, sed hoc aliaque similia non juvant ad *effectum* alicubi *suscipiendi Ordines*, respectu quorum observari debet, quidquid specialiter ordinatur in hac Cõstitutione.

2178. §. 3. Aliquis non fit Episcopo subjectus ex hoc, quod in ejus Diœcesi habeat bona & patrimonium, etiamsi hoc pro titulo sufficiente sit approbatum, utì rectè aliis citatis *Barb.* n. 58. addens n. 59. idem esse dicendum de habente alicubi præbendam temporalem: Et idem est de habente alicubi Missas fundatas, quamvis proventus ex illis sufficiant ad congruam sustentationem: hinc etiam qui ex alia Diœcesi admittuntur ad Ordines sacros titulo mensæ episcopalis, vel servitii spiritualis alicubi exhibendi debent nihilominus adferre dimissorias à suis Episcopis, quia titulus patrimonii, Missarum, servitii, mensæ, non est reipsa Beneficium, ergo

ergo huic Episcopo per hoc non fiunt subjecti ratione Beneficii, ergo cùm etiam non sint subjecti ratione originis vel domicilii, non sunt simpliciter subditi hujus Episcopi respectu Ordinationum. *Nec obstat*, quòd ille, qui ita ordinatur titulo mensæ episcopalis, adscribatur alicui ecclesiæ in hac Diœcesi, ac debeat appromittere, se in hac servituram, neque aliò discessurum sine voluntate hujus Episcopi, ideoque videatur habere animum perpetuò ibi habitandi & sic acquirere domicilium, *nam* saltem non acquirit eo modo, quo Constitutio num. 2172. requirit.

§. 4. Si Beneficium quoad jura Episcopalia 2179.
sit subjectum huic Episcopo quamvis quoad præsentationem & institutionem subjiciatur alteri Episcopo, beneficiatus potest hìc ordinari, *Sanch.* in Conf. l. 7. c. 1. dub. 23. n. 12. *Barb.* n. 52. Si autem aliquis sit subditus Episcopo inferiori, non potest sine hujus licentia ordinari ab Archiepiscopo, nequidem tempore visitationis & in loco exempto *Piasec.* in praxi Episc. p. 1. c. 1. n. 10. *Gob.* n. 312. 320. Notant *Sanch. Garc. Ugol. Piasec.* n. 9. *Delb* n. 21. *Barb.* n. 51. si quis Beneficia plura habeat in diversis Diœcesibus, fieri subditum in omnibus, ut in singulis recipere possit Ordines.

§. 5. Putârunt multi apud *Gob.* n. 281. ori- 2180.
ginem Avi tui etiam hìc posse censeri tuam, quia domicilium originis paternæ est etiam domicilium originis tuæ, sed alii cum *Barb.* n. 13. & *Gob.* n. 283. meliùs contradicunt, maximè cùm Constitutio n. 2171. remittat præcisè ad propriam patris originem. Dicendum est etiam, quòd Episcopus originis respectu patris ad-

optantis non sit proprius respectu filii adoptati, quando enim Canones loquuntur de patre, hoc nomine venit pater naturalis : oppositum quidem tenent aliqui Juristæ, sed hoc servire non potest, nisi fortè ad effectus aliquos civiles. Quòd si quis habeat æqualiter duo domicilia in diversis civitatibus pertinentibus ad diversas diœceses, *Riccius*, *Delb.* n. 21, *Piasec.* n. 9. *Barb.* n. 38. *Sanch. Lotter. Ugol. Averf.* q. 3. f. 6. notant ab utroque Episcopo posse ordinari, debet enim posse ab uno, nec est major ratio pro uno quàm altero. Addunt *Averf. Gob.* n. 300. *Barb.* n. 32. Nobiles habentes plura feuda in diversis Diœcesibus, quamvis ibi non habitent, censeri esse ibi subditos, idque decisum esse à S. Congr. Idem dicunt *Rebuff. Barb.* n. 34. *Gob.* n. 301. de Officialibus, qui in diversis Diœcesibus habent perpetua officia, quamvis non fiant illarum cives, & hæc extendunt etiam ad eorum filios, sed non credo ista ultima esse conformia intentioni relatæ Constitutionis.

2181. §. 6. Per Baptismum in aliena diœcesi non habetur titulus originis, quia Baptismus est origo spiritualis tantùm, non autem *naturalis*, quam Constitutio n. 2169. requirit. Excipiunt tamen aliqui cum *Gob.* n. 280. nisi fuisset Turca, Judæus aut alius infidelis, eò quòd tales nulli fuerint Episcopo subjecti, nequidem ratione parentum, ideoque videantur ibi sortiri primum locum originis respectivè ad Ecclesiam, ubi regenerantur.

2182. §. 7. *Gonzal. Castrop.* t. 27. pu. 15. *Barb.* n. 15. *Piacef.* n. 9. & alii docent illegitimum sequi ventrem, id est, matrem, & censeri habere originem aut domicilium, ubi illa habet, quia ma-

ter

ter solet esse notior : hinc si paternum domicilium ignoretur, domicilium matris habetur pro tuo, *Gonz. Piasec. Barb.* n. 16. si autem patris & matris domicilium ignoretur, potest quis, secundùm *Castrop. Barb.* n. 17. *Gob.* n. 285. ordinari in loco, ubi fuit inventus seu expositus. Unde probetur origo, fusè prosequitur *Mascardus* De probationibus Volum. 3. Concl. 1141.

§. 8. Studiosi, qui etiam per decem & plures annos studeant in eadem Academia, non acquirunt domicilium ad effectum suscipiendi Ordines, quia non habent animum perpetuò hìc habitandi seu figendi domicilium, prout requirit Constitutio n. 2172. 2183.

§. 9. Non impedit animum perpetuò alicubi habitandi, quòd quis ita sit animo comparatus, ut aliò migraret, si promotio, officium, casus improvisus, necessitas familiæ eò vocaret, uti cum communi *Sanch.* in Decal. l. 4. c. 39. n. 20. *Less.* in Auct. v. *Ordines sacri* cas. 1, *Laym.* l. 5. t. 9. c. 9. n. 10. *Gob.* 292. Si tamen prudenter prævideret se ex tali causa aliò abiturum, tum animus non conquiesceret hìc, sed esset velut suspensus & ad interim expectans motum, adeoque jurare non posset *se verè & realiter habere animum perpetuò ibi permanendi* quod tamen fieri postulat Constitutio n. 2172. 2184.

§. 10. In dubio, an quis habuerit animum perpetuò alicubi habitandi communissima sententia cum *Barb.* n. 28. & *Gob.* n. 298. dicit, si habitârit ultra decennium, præsumi talem animum habuisse, quod Constitutio non reprobat, attamen, secundùm dicta, debet nunc jurare *se verè & realiter animum hujusmodi habere.* 2185.

§. 11. *Averf.* suprà, *Engel* l. 1. tit. 11. n. 31.

& alii cum *Busenb.* suprà rectè dicunt contra *Barb.* n. 1. & alios, quòd ordinatus uno Ordine ab Episcopo originis, possit alium Ordinem suscipere ab Episcopo domicilii, & iterum alium ab Episcopo Beneficii, quia respectivè ad Ordines suscipiendos est verus subditus singulorum, nemo autem indiget dimissoriis ad suum Episcopum: neque id improbat relata Constitutio, sed quantùm attinet ad Episcopum Beneficii, ad summùm vult ad hunc adferri testimoniales, secundùm dicta n. 2167. Hoc tamen statuitur in *Trid.* sess. 14. De Ref. quoad Ordines, c. 1. ut si quis, v. g. ab Episcopo originis sit prohibitus promoveri ad ulteriores Ordines, vel suspensus, non possit ab alio Episcopo petere alium Ordinem, nisi prior Episcopus consenserit, vel Papa rehabilitârit post cognitâ causam.

2186. §. 12. Ex dictis solvitur sequens casus: Titius origine Leodiensis venit Coloniam cum Cajo filio, animo hìc perpetuò habitandi, & acquirit domicilium, quo durante Cajus tonsuratur Coloniæ: Titius & Cajus Coloniâ relictâ redeunt Leodium: Cajus nunc petit Coloniæ ulteriores Ordines. *Quæritur*, an hìc possint ei dari. *Videtur posse*, quia per Tonsuram factus est Clericus ecclesiæ Colonienſis, & manet Clericus, sed nullus alterius ecclesiæ præterquam Colonienſis, ergo cùm Ordinarius Colonienſis ordinare possit omnes Clericos suæ ecclesiæ, poterit ordinare Cajum. *Respondeo non posse*, quia (sive jam nominari possit Clericus Colonienſis sive non) re ipsâ non est subjectus Ordinario Colonienſi, non ratione originis vel Beneficii, utì supponitur, nec ratione domicilii, nam illud jam amisit, utì certum est,

ergo

ergo etiam amisit subjectionem requisitam ad hoc, ut hìc ordinari possit, sicuti si Cajus nunquam hìc habuisset domicilium, sed antehac habuisset Beneficium, vi cujus fuisset subjectus, & tum etiam hìc ordinatus Subdiaconus, ac consequenter adscriptus alicui ecclesiæ Colonienſi, si Beneficium illud hoc anno resignâsset, quamvìs factus esset Subdiaconus Colonienſis, jam non posset Coloniæ sine dimissoriis ordinari Diaconus, licèt afferret titulum patrimonii vel alterius Beneficii obtenti Leodii, quia nempe amisisset hìc subjectionem requisitam, ergo similiter in nostro casu.

§. 13. Quod dicitur n. 2174. Episcopum posse ordinare suum familiarem alienæ Diœcesis subditum, non intelligitur de Episcopo Nullatenſi, sive ordinato titulo ecclesiæ in partibus infidelium, nam *Trid.* sess. 14. c. 2. De Ref. circa Ordines id prohibet his verbis: *Nemo Episcoporũ, qui Titulares vocantur, etiamsi in loco nullius Diœcesis, etiam exempto, aut aliquo Monasterio cujusvis Ordinis resederint aut moram traxerint, vigore cujusvis privilegii sibi de promovendo quoscunque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis, continuæ commensalitatis suæ, absque sui proprii Prælati expresso consensu aut litteris dimissoriis ad aliquos sacros aut minores Ordines vel primam Tonsuram promovere seu ordinare valeat: contraveniens &c.* De cætero notat *Delb.* suprà s. 7. n. 25. ad titulum familiaritatis sufficere, si tertius annus sit inceptus: & addit n. 27. cum *Sanch.* & aliis idem posse facere Episcopum cum famulo sui familiaris, quia etiam ille est familiaris Episcopi, si reliqua adsint, quæ Constitutio suprà requirit. 2187.

§. 14.

2188. §. 14. Episcopus invitatus ad ordinandum subditos alienos & in aliena Diœcesi, potest alios aliunde generaliter dimissos hìc ordinare sine speciali licentia Episcopi hujus alienæ Diœcesis, utì habet declaratio Cardinalium apud *Sanch.* in Cons. l. 7. c. 1. d. 20. n. 35. adest enim, & in hoc casu sufficit tacita licentia Episcopi Diœcesani, *Sanch. Turr. Dian. Delb.* s. 5. *Dicast.* n. 232. Et idem est de subditis Episcopi invitati, qui non indigent dimissorialibus ad se ipsum. Quid autem posset, si dimissoriæ alienorum haberent, *à quocumque in propria Diœcesi residente vel ordinante*, dicetur n. 2246.

2189. §. 15. Huc spectat resolutio sequentium dubiorum. In Diœcesi, v. g. Monasterienſi statutum est, ut omnes majoribus Ordinibus initiandi priùs obierint Exercitia spiritualia per octo continuos dies: id autem statutum non est in Diœcesi, v. g. Hildesienſi. *Quæritur* 1. An Episcopus Hildesienſis existens in Diœcesi Monasterienſi, & cum hujus Episcopi facultate hìc ordinans possit aliquos ordinare non præmissis illis spiritualibus Exercitiis. 2. An Episcopus Hildesienſis celebrans Missas vel ordinans Monasterii debeat aut possit sequi rituale seu Pontificale, vel Monasterienſe, vel Hildesienſe, vel Romanum. 3. An idem Episcopus Hildesienſis consecrans ecclesiam in Diœcesi Monasterienſi possit ecclesiæ consecratæ concedere Indulgentias. *Respondeo ad* 1. Si ordinet subditos Monasterienses, hi præmittere debent Exercitia quia statutum Episcopi Monasterienſis tangit hos in persona tanquam subditos, tum saltem, quando etiam isto loco ordinantur. Hildesienses ordinari possunt sine Exercitiis, quia statutũ illud

non

non tangit hos utpote non subditos : Et sic praxis habet, ut aliunde dimissi ordinentur, dummodo habeant illa, quæ requiruntur in Diœcesi sua, è qua dimittuntur, licèt desit aliquid, quod requiritur in Diœcesi, in qua ordinantur. *Ad* 2. Potest sequi rituale Monasterienſe, quia licitum, imò convenientius est se accommodare ritui loci. Potest sequi etiam Romanum, quia Romana ecclesia est quasi matrix, cui se conformare possunt reliquæ. Potest etiam sequi Hildesiense, quia dans licentiam facit potestatem, ut in illis, quæ ipsum Ordinantem concernunt, operetur eo modo, atque si esset apud suam ecclesiam, non enim potest præsumi, quòd velit obligare ad discendos ex tempore ritus hujus ecclesiæ alienæ : Et sic Græci græcè celebrant etiam in Latio : item peregrinus Sacerdos ubique legere potest Missas secundùm ritum, formam & directorium suæ ecclesiæ, à qua abest. *Ad* 3. Potest, quia Episcopus Monasterienſis committens, etiam committit potestatem concedendi Indulgentias, vult enim ab ipso observari Rubricas Pontificalis, quæ expressè mandant in fine promulgari Indulgentias : imò suppositâ facultate Episcopi, ut alius consecret ecclesiam in sua Diœcesi, jus ipsum in Pontificali expressum tribuit consecranti potestatem concedendi Indulgentias.

§. 16. Quod Abbates attinet, *Trid.* sess. 23. c. 10. de Ref. sic statuit : *Abbatibus aç aliis quibuscunque, quantumvis exemptis, non liceat imposterum intra fines alicujus Diœcesis existentibus, etiamsi nullius Diœcesis vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsurã vel Minores Ordines conferre.* Deinde *Synod. Colon.* anni 1662. de Sa- 2190.

cram.

cram. Ordinis c. 1. §. 9. refert hoc Decretum, de cujus fide non est dubitandum, inquit Gob. num. 328.

Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, utráque parte informante, ore & scriptis, & rationibus hinc inde deductis, maturè examinatis, inhærendo decisioni Rotæ Romanæ sub die 27. Aprilis 1592. coram bon. mem. Cardinale Seraphino de ordine fel. rec. Clementis VIII. factæ, nec non declarationibus ejusdem sacræ Congregationis dictæ decisioni conformibus subsequutis, censuit, improbatâ opinione contrariâ, Abbates Regulares benedictos Congregationis Cassinensis, seu alterius Congregationis, vel Ordinis, aut Instituti, habentes etiam jura Episcopalia, seu quasi Episcopalia, usumque Mitræ, Baculi, & benedicendi, ac facultatem primam Tonsuram, & minores Ordines conferendi, non posse dictam primam Tonsuram, vel alios Ordines minores, nisi suis subditis Regularibus conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis, vel Instituti, etiamsi habeant literas dimissoriales suorum Superiorum Regularium, & consensum Ordinariorum, intra quorum Diœcesûm fines ipsi Regulares ordinandi existunt. Et multò minùs personis secularibus etiam habentibus literas dimissoriales à suis Ordinariis. Ac propterea inhibuit Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Prælatis inferioribus tam secularibus quàm Regularibus, ut in futurum concedere non audeant supradictas literas dimissorias hujusmodi Abbatibus directas, nec ab istis recipere: quod si secus fiat, tam concedentes, quàm ordinantes à Collatione Ordinum suspensi remaneant, præter alias pœnas arbitrio ejusdem Congregationis reservatas. Quam declarationem Sanctissimus D. N. die 17. Januarii 1642. ad se delatam approbavit, & inviolabiliter observari jussit.

§. 17.

§. 17. Si Abbas conferat Tonſuram vel Mi- 2191.
nores ſæculari vel alteri Regulari ad ſe dimiſſo, *Laym. Aſc. Tamb.* & alii cum *Gob.* à n. 330. putant ejuſmodi Ordinationem fore validam, quia *Trid.* tantùm dicit, *non liceat*: & pro hoc refertur declaratio Congregationis apud *Caſtrop.* pu. 14. n. 15. qui conſentit. Sed *Suar.* & alii dicunt fore invalidam, quia Abbas de ſe non habet eam poteſtatem, cùm non habeat characterem epiſcopalem, vi cujus ſit ordinarius Miniſter Ordinum, ſed tantùm habet per conceſſionem Papæ, cujus præſcripti termini exceduntur, ergo etiam exceditur poteſtas: & in Declaratione antè relata dicitur tales Abbates hoc *non poſſe*: Id ſaltem abſolutè dicendum eſt, ſi Abbas ordinet non ſubditum aut non ſibi ſubjectum, Ordinationem eſſe irritam, quia caret poteſtate ordinariâ, nec aliunde ipſi eſt commiſſa ad talem. E contrà tamen ſi Epiſcopus ordinet non ſubditum, valebit Ordo, quia habet poteſtatem ordinariam ex vi Ordinis ſui, quæ ſtat ſine juriſdictione, ſine qua tamen prohibetur exercere actum ſui characteris circa non ſubditum, *Averſa* q. 3. ſ. 6. *Delb.* ſuprà ſ. 7. n. 1. Plura de titulo Ordinationis, item de teſtimonialibus, commendatitiis, dimiſſoriis, addentur ad dubium ſequens, ubi etiam à num. 2235. decidetur, an Abbates vel Superiores regulares dare poſſint dimiſſorias ſuis ſubditis ſæcularibus vel ſaltem Regularibus.

Q. 320. *A quo Epiſcopo ordinari poſſint vel de-* 2192.
beant Religioſi. R. §. 1. Secundùm dicta. n. 2190. Abbates poſſunt ſuis ſubditis Regularibus conferre Tonſuram & Minores, ſed Ordines Majores, per ſe loquendo, peti debent ab Epiſcopo loci,

loci, in quo est Monasterium, uti habet communis cum *Barb.* De Off. Episc. alleg. 4. à n. 60. qui addit, si habitent in loco nullius Diœcesis, debere ordinari ab Episcopo viciniore. Circa hoc *Gallem.* ad *Trid.* sess. 23. c. 8. de Ref. refert sequentem declarationem. *Greg. XIII. statuit, ut Regulares suscipiant Ordines sacros ab Episcopis, in quorum Diœcesi sunt Monasteria, in quibus tunc degunt, vel dimissorias ab eis accipiant.* Nec refert quòd fortè sint Regulares exempti à jurisdictione Episcopi, cui non licet ordinare nisi subditum, nam quoad hoc possunt Superiores Regulares subditos suos subjicere Episcopis, cùm sit in ipsorum favorem, uti cum communi *Sanch.* in Conf. l. 7. c. 1. dub. 20. n. 44. An autem Regulares debeant ab Episcopis petere dimissorias, dicetur à n. 2236.

2193. §. 2. Si Superior subditum Religiosum à proprio Episcopo rejectum transtulerit ad Monasterium alterius Diœcesis, ut ab hoc Episcopo statim ordinetur, *Riccius* dicit peccari & incurri pœnas, videturque consentire *Gob.* n. 420. quia nemini debet fraus sua prodesse, in hoc autem est fraus, uti in simili colligetur ex dicendis n. 2236. Putat etiam *Asc. Tamb.* talem Superiorem peccare, si suorum Ordinationem differat deditâ operâ usque ad mortem vel absentiam sui Diœcesani, nisi hic fortè esset nimis morosus & rigidus, sed *Gob.* non agnoscit in hoc causam gravis noxæ, quia tales Prælati utuntur jure suo.

2194. §. 3. Quod Societatem JESU attinet, appono hìc, quæ prodiêrunt Romæ *typis Rev. Cameræ Apostolicæ anno* 1695. *Superiorum permissu*: Et hæc uno loco pono omnia verbotenus, ut huc remittere possim aliunde. *Di-*

Decreta Sanctissimi, suarumve Congregationum, in causis infrascriptis Societatis JESU.

Beatissime Pater,

SOcietas JESU ex Sedis Apostolicæ benignitate à sæculo & ultra utitur privilegio, quod Sanct. Mem. *Greg. XIII.* eidem Societati concessit in sua Constit. 77., Bullarii Rom. Tom. 2. die 22. Sept. 1582., ut nimirum ejusdem Societatis Religiosi prævia suorum Superiorum facultate, ad quoscumque tam minores quàm Sacros Ordines promoveri valeant à quolibet Episcopo & Antistite gratiam & communionem dictæ S. Sedis habente absque ulla functione, inquisitione de idoneitate aliisque requisitis, & signanter absque ulla interstitiorum observatione, in tribus Dominicis vel aliis festis diebus etiam continuis. Quod indultum *Greg. XIV. & Paulus V.* sanct. mem. cum cæteris eidem Societati à summis Pontificibus antea concessis planè confirmârunt. Quoniam verò die 14. Decemb. 1693. Congregatio particularis à Sanctitate vestra deputata decretum edidit super moderatione indultorum suscipiendi Ordines extra tempora à jure statuta, quamvis dicta Societas nec explicitè nec implicitè videatur in eodem decreto comprehensa, nihilominus ad omnem hæsitationem, quæ contingere posset, removendam, Thyrsus Gonzalez Præpositus Generalis ejusdem Societatis humillimè supplicat S.V., ut dignetur declarare dispositionem præfati decreti nullatenus involvere dictam Societatem: Quod sperat &c. Quam Deus &c.

Commissio Ssmi ad Relationem Illustriss. & Reverendiss. Dom. Secretarii memorialium.

Ad Dominum vices-gerentem cum Sanctissimo.

Carolus Augustinus Fabronus.

DECRETUM

SAnctissimi D. N. Innocentii Papæ XII., referente Illustriss. & Reverendiss. Dom. Episcopo Interamnensi vices gerente, die 17. Aug. 1695.

Facto verbo cum Sanctissimo D.N., Sanctitas sua prævia declaratione, quòd in decreto de sacris Ordinationibus edito die 14. Decemb. 1693. non comprehendantur Clerici Societatis JESU, specialiter & expressè mandavit in eis ad Ordines promovendis servari Constitutionem Greg XIII., quæ incipit, *Pium & utile*, datam 22. Sept. 1582.

Sperellus Episcopus Interamnensis vices-gerens.

Gregorius Papa XIII. ad futuram rei memoriam.

PIum & utile Societatis JESU Institutum non patitur certa quædam ab iis, qui sub ejus vexillo & disciplina salutari militant, obiri, quæ in Sacris ineundis generaliter præscribuntur:

§. I. Quocirca cùm dictæ Societatis ac disciplinæ alumni nulli Ecclesiæ nullive loco certo mancipati sint, ut ibi permaneant, sed veluti viatores omni tempore parati exspectantesque diem & horam, quâ vel ad extremas orbis regiones, cùm venit usus, emittantur, ubi quisque pro captu suo & juxta datam sibi à Domino sapientiâ sese in vinea Domini excolenda exerceat,

teat, ejusque rei causâ Fel. Record. Paulus Papa III. Præposito ejusdem Societatis concesserit, ut idoneos & comprobatos ab ipsa Societate quibuscumque mallet catholicis Antistitibus & gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habentibus præsentare posset, qui illos sic præsentatos absque ulla promissione vel obligatione ad Ordines hujusmodi promoverent:

§. II. Nonnulli tamen Antistites post Conc. Trid. decreta eos sic præsentatos priùs in cujusque tam Minorum quàm sacrorum Ordinum hujusmodi, præscripto munere exercitatos, temporumque determinatorum post susceptos præscriptum finem, antequam ad Superiores Ordines ascendant, omniuo exspectandum, eosque eorundem Ordinum functionibus chorique officiis plenè instructos, & denique super eorundem vita, moribus, ætate & natalibus ad Parochi inquisitionem aut aliàs testimonium & certa alia requisita habenda esse contendunt, quamvis nonnisi ad eosdem Ordines suscipiendos numeris alioqui omnibus idonei dimittantur:

§. III. Nos his incommodis, quantùm in nobis est, occurrere volentes, omnibus Episcopis & aliis Antistitibus præsentibus & futuris in perpetuum præcipimus atque interdicimus, ne ab hujusmodi promovendis, qui licentiam à Præposito Generali dictæ Societatis pro tempore existente, vel ab eo delegatis habuerint, quicquam prædictorum requirant vel exigant, sed ipsos etiam absque ulla functione in Ordinibus ipsis interstitiorumque ad illos suscipiendos observatione, aut inquisitione de

cantu, officiis & ceremoniis ecclesiasticis idoneitate, proprii Ordinarii licentia & aliis in aliis requisitis ad Minores ac etiam extra tempora à jure statuta tribusque Dominicis aut aliis festis diebus etiam continuis ad Sacros, etiam Presbyteratûs Ordines promoveant, ac si omnibus illis præditi essent, Nos enim illis Ordines omnes prædictos sic suscipiendi, ac prædictis Antistitibus eos ipsis conferendi facultatem tribuimus.

§. IV. Non obstantibus præmissis ac Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis cæterisque contrariis quibuscumque: præsentis autem gratiæ communicationem omnibus aliis, etiam qui sua privilegia cum ipsa Societate copiosè participant participare poterunt quomodolibet in futurum, fieri omnino prohibemus. Cæterùm quia difficile esset præsentes, quocumque illis opus erit, deferre,

§. V. Volumus, ut earundem præsentium transumptis manu Notarii publici subscriptis & sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ seu etiam dicti Præpositi munitis eadem prorsus fides in judicio & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Tusculi sub annulo piscatoris die 22. Sept. 1582. Pontificatûs nostri anno XI.

Ordinationis Mechlinienſis.

Archi-Episcopus Mechlinienſis per libellum à Sanctiſſimo remiſſum oraculum S. Congregationis Conc. Trid. exquiſivit ſuper jura examinandi & ad Ordines promovendi Religioſos Societatis JESU, duplici dubio propoſito:

Primum

Primum dubium. An Clerici Societatis JESU sacros Ordines ab Episcopo Mechlinienſi ſuſcepturi, debeant ſe ſubjicere examini, prout cæteri Regulares.

Die 5. Julii 1681. S. Congreg. Concilii reſpondit negativè, niſi adſit conſuetudo in contrarium.

Secundum dubium. An Clerici Societatis JESU habitantes in Diœceſi Mechlinienſi Archi-Epiſcopo Ordinationem habente poſſint extra Diœceſin Mechlinienſem ordinari ab alio Epiſcopo in propria Diœceſi.

Dictâ die 5. Jul. 1681. & 8. Maji 1683. S. Congreg. reſpondit affirmativè.

Mechlinienſis miniſtrationis Ss. Euchariſtiæ Sacramenti. 2195.

Conquerentibus nonnullis Parochis & dubium infraſcriptum proponentibus in S. Congregatione Conc. Trid.,

An PP. Societatis JESU aliique Regulares poſſint miniſtrare Ss. Euchariſtiæ Sacramentum perſonis ſæcularibus à Dominica Palmarum uſque & per totam Dominicam in Albis.

Die 31. Januarii 1682. S. Congreg. reſpondit affirmativè, excepto die Paſchatis, ita tamen, ut ſæculares ſumentes Euchariſtiam in Eccleſiis Regularium in aliis diebus à Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis inclusivè non ſatisfaciant præcepto Eccleſiaſtico.

Sicula ſeu Mazzarien. dimiſſionis.

Ambroſius Maſſa Siculus è Societate à Provinciali dimiſſus anno 1634. de injuſta dimiſſione ad Præpoſitum Generalem reclamavit, Societatem repetere contendens; ſed dimiſſionis actu à Generali confirmato, cauſam reingreſſus 2196.

gressûs introduxit coram S. Congregatione Episcoporum & Regularium, quæ auditis Patribus dictoque Massâ, acerrimè informantes, rescripsit primò, *Acquiescat in Domino.*

Eo tamen non acquiescente novamque Audientiam obtinente, secundum rescriptum à S. Congreg. prodiit, *Acquiescat omnino.*

Omnem movit lapidem Massa, ut tertiò audiretur, quo ex mira S. Congregationis benignitate impetrato, tertium quoque rescriptum emanavit: sic igitur firmatâ dimissionis validitate ejusdem S. Congregationis judicium Inn. X. sanctæ memoriæ die 27. Apr. 1648. constanter approbavit & perpetuum Ambrosio Massæ silentium indixit.

Neapolitana Remotionis.

Remotionem NN. Religioso Societatis JESU à quodam Collegio detrectante, nec ad consuetum obedientiæ nutum se ad alterum Collegium transferente, imò ad S. Congreg. Episcoporum & Regularium supplici oblato libello recurrente, ut in Collegio sibi placito tuendæ valetudinis gratiâ immorari liceret,

Die 27. Junii 1692. S. Congreg. rescripsit; *Pareat omnino.*

Limana Ejectionis.

Archi Episcopus Limanus in Indiis petiit declarari à S. Congreg. Conc. Trid.,

An Patres Societatis JESU in sacris Constituti juxta indulta & privilegia ejusdem Ordinis, & postea dimissi seu ejecti absque patrimonii aut Beneficii ecclesiastici assignatione ad propriam sustentationem competente juxta Conc Trid Constitutionem sess. 25. De Ref. c. 2. habeantur ut suspensi ab executione præfato-

fatorum Ordinum : & quatenus non sunt suspensi, an Religio illis teneatur providere de honesto victu, saltem in redditu 40. aureorum, donec sufficiens Beneficium fuerint assecuti.

Die 18. Febr. 1662. S. Congreg. respondit, Religiosos Societatis post tria vota simplicia dumtaxat, vigore privilegiorum ejusdem Societatis dimissos, non comprehendi in Constit. Urb. VIII. de apostatis & ejectis. *Quoad reliqua nihil innovandum.*

Gerunden. Patrimonii.

Martinianus Battle Gerundiensis, Sacerdos pauper, è Societate dimissus, ne cum Ordinis dedecore mendicare cogeretur, supplicem libellum obtulit sacræ Congreg. Conc. Trid., instans ut sibi provideretur de annuo redditu 40 aureorum ex bonis Religionis, unde propositum fuit dubium,

An secundùm ea, quæ proponuntur, oratori provideri debeat de dicto annuo reditu super bonis Religionis.

Die 4. Junii 1672. S. Congreg. perpensis deductis, tum pro parte Oratoris, tum pro parte Religionis, respondit, *Nihil esse innovandum.*

Panormitana prætensæ congruæ.

Dominus Georgius Vaccarinus Sacerdos Siculus quæstionem hanc de alimentis Sacerdoti pauperi è Societate dimisso præstandis reassumpsit, & congruam 40 aureorum sibi assignari de bonis Societatis, tum voce tum scripto acriter institit, sed Societate Sanctissimum rogante pro discussione quæstionis, quoad personam Vaccarini dumtaxat, non autem in abstracto, Sanctitas sua auditâ relatione sibi factâ de speciali ejus commissione ab Illustris. & Re-

verendiss. D. Raynutio Pallavicino ejusdem S. Congreg. Secretario die 2. Decemb. 1694. mandavit, ut suspensâ propositione in abstracto, idem dubium proponeretur in concreto tantùm ac in casu particulari dimissionis Sacerdotis Georgii Vaccarini; nec ultrà esse innovandum, ne fiat in Societate JESU turbatio ac statûs ejusdem immutatio. Itaque duplici dubio proposito:

1. An Georgio Vaccarino ordinato Sacerdoti ad titulum paupertatis in Societate JESU & deinde ab ea demisso debeatur congrua portio saltem aureorum 40. annuorum. 2. An eidem sint subministranda alimenta & sumptus litis. Sacra Congr. ita rescripsit. Die 28. Maji 1695. S. Congreg. Eminentiss. S.R.E. Cardinalium Conc. Trid. Interpretum, juribus ab utraque parte deductis maturè perpensis, ad utramque respondit Negativè.

G. Cardin. Mariscottus Pro-Præfectus.
Rayn. Pallavicinus Secretarius.

Et factâ de præmissis, ab eadem Illustriss. & Reverendiss D. Pallavicino Secretario relatione Sanctissimo, die 4 Junii 1695., Sanctitas sua favorabilem Societati sententiam sacræ Congreg. approbavit, & mandavit Vaccarinum *Non esse amplius audiendum, ac imposterum nihil innovandum.*

Repetitis verò per D. Vaccarinum precibus coram Sanctissimo in audientia publica, eoque instante causam committi de voto Rotæ, Sanctitas sua die 16. Julii 1695. denuo referente eodem Illustriss. & Reverendiss D. Pallavicino Secretario & speciali commissione sibi factâ fetit in decretis 4. Junii prædicti.

Et

Et cùm rursus die 27. ejusdem mensis Julii alium supplicem libellum in publica audientia Vaccarinus Sanctissimo obtulisset, petens sibi & cæteris Sacerdotibus è Societate dimissis alimenta præstari, sub prætextu novæ scripturæ repertæ obligationem præstationis hujusmodi inducentis; quæ tamen scriptura satìs antiqua est, sæpe examinata, in antecedentibus judiciis reproducta, recèns recocta floccique semper ex pluribus solidisque rationibus à S. Congregatione habita, Sanctitas sua rescripsit, *Acquiescat.*

Q. 321. *An & à quo ordinari possint Novitii* 2197.
Ordinum Religiosorum. Bz. §. 1. Novitii ordinari possunt, si habeant aliàs requisita: quod enim *S. Greg.* l. 8. Epist. 23. de admissis ad Religionem dicit, priusquam biennium in conversione compleant, nullo modo audeant tonsurare, rectè cum aliis explicat *Sanch.* in Decal. l. 6. c. 10. n. 19. sensum esse, quòd, ubi consuetudo est biennii pro Novitiatu, non debeant ante hoc completum admitti ad tonsuram monachalem sive ad statum professionis. *Dixi*, si habeant aliàs requisita, inter quæ pro majore Ordine est titulus congruæ sustentationis, secundùm dicenda à n. 2268. titulum autem *paupertatis* non habent Novitii, cùm Ordo illos ad professionem vel vota Religionis necdum admiserit, nec illos stabiliter acceptârit, nec, se obligârit ad eos alendos: Hinc *Aversa* q. 3. s. 10. *Delbene* De immun. eccles. c. 12. dub. 3. s. 8. n. 9. *Barb.* De off. Episc. alleg. 7. n. 31. notant Novitios à *Pio V.* prohiberi suscipere majores Ordines ante professionem, nisi aliunde haberent titulum.

2198. §. 2. Quamvis secundùm dicta n. 2190. Abbates possint Regularibus sibi subditis conferre Tonsuram & Minores, tamen dubitatur, an etiam Novitius: negant *Nav. Rodriq. Henriq. Barb. Jordan. A. Tambur.* & alii cum *Castrop.* pu. 14. n. 6. quia non sunt subjecti Prælatis, nisi quoad illa, quæ spectant ad probationem, ad quam non spectat subjectio quoad Ordines, utì cum communi *Sanch.* in Decal. l. 6. c. 10. n. 22. E contrà posse affirmant *Suar. Pirinch*, Gob. n. 324. eò quòd Novitii in favorabilibus veniant nomine regularium, & gaudeant privilegiis Ordinis, in quo sunt, secundùm dicenda n. 2237. debentque censeri Abbati suo magis quàm Episcopo esse subjecti. Utraque opinio est probabilis.

2199. §. 3. Major difficultas est, à quo Episcopo Novitius Majore Ordine esset initiandus: *Suar. Henriq.* & alii putant ab Episcopo suæ originis vel prioris sui domicilii, quia cùm ingressus sit non animo perpetuò ibi habitandi, sed tantùm experiendæ Regulæ per unum vel duos annos, non videtur acquirere domicilium in loco Novitiatûs, & in hanc sententiam inclinat etiam *Barb.* De off Ep. alleg. 4. n. 63. E contrà *Sanch.* suprà n. 21. & l. 4. c. 39. n. 20. *Castrop.* tr. 16. disp. 1. pu. 11. n. 8. *Delb.* n. 7. putant in loco Novitiatûs statim acquiri domicilium, adeoque posse ordinari ab Episcopo hujus loci, quia, quantùm est de se, habet animum ibi perpetuò permanendi, saltem apud religiosos, qui professionem loci faciunt: Cui animo, secundùm dicta hìc. n. 2184. non obstat, si fortè per accidens eum casus vel causa aliò vocet. Etiam utraque hæc opinio est probabilis. An autem

Præ-

Prælati licentia requiratur, ut Novitius ordinari possit; item an Prælatus ei possit dare dimissorias: denique an etiam Novitius Societatis JESU gaudeat illis privilegiis, de quibus n. 2194. dictum est, colligetur ex dicendis n. 2237.

Q. 322 *Quid notandum sit circa suppletionem Ordinum vel rituum in Ordinatione omissorum.* Bz. 2209.

§. 1. Universim circa suppletionem notant AA. cum *Aversa* q. 2. sect. 13. & *Gob.* tr. 8. à n. 231. seqq. 1. quando postea supplétur aliquis actus, debent iterari forma & orationes annexæ illi actui; & si pars formæ sit omissa, debet tota repeti 2. Si certum sit ordinem vel cæremoniam notabilem esse omissam, debet, si fieri potest, suppleri ab eodem Episcopo, qui ceteros ritus adhibuit, & per se loquendo eo tempore, quo confertur talis Ordo, nisi excuset ratio infamiæ, scandali aut alterius extrinseci gravis incõmodi: hinc notat *Aversa* quando defectus fuit occultus, occultè esse supplendum ad vitandum scandalum & turbationem aliorum: putat tamen semper suppleri debere in aliquo ex diebus pro collatione Ordinum designatis, eò quòd ita præscribat Cap. *presbyter*, De Sacram. non iterandis. 3. Si ob solum dubium sub conditione iteretur Ordo vel cæremonia, potest iterari à quovis Episcopo, quovis die, in privato sacello, & quidem uno eodemque die omnes simul tam majores quàm minores Ordines eidem conferri possunt, nec necessariò adhibendæ sunt solennitates ordinariæ, præter probabiliter necessarias ad valorem.

§. 2. Si in Collatione Ordinis omissus sit ritus notabilis, v. g. in collatione Presbyterii unctio manuum, quamvis Ordinatio sit valida, 2201.

utì

utì certum videtur contra *Hostium*, quem refert *Averf.* f. 8. tamen unctio illa est supplenda sub mortali ante ministerium in tali Ordine, *Sanch.* in Conf. l. 7. c. 1. dub. 13. *Gob.* à n. 226.

2202. §. 3. Notat *Carden.* in 2. crisi diff. 2 n. 513. damnatam non esse sententiam *Granadi*, quòd quando est opinio probabilis, licèt minùs tuta, circa valorem suscepti Diaconatûs, Subdiaconatûs & minorum Ordinum, non sit opus talem Ordinem iterum suscipere sub conditione, quamvìs hoc debeat fieri in Ordine Presbyteratûs & Episcopatûs secundùm dicta n. 2146. Et disparitas hìc est, quia Presbyteratus supplet omnia, quæ fortè deessent ex illis aliis Ordinibus, neque ideo patietur notabile damnum vel Ecclesia vel salus fidelium, neque ullum Sacramentum per hoc exponetur periculo nullitatis, *Gob.* n. 191. citans alios.

2203. §. 4. Ex dictis colligitur, quid dicendum fuerit de hoc casu. Titius ad Subdiaconatum accedens intendit non obligari voto Castitatis perpetuæ: non multo tempore pòst, facti pœnitens, exercuit actum Subdiaconatûs; postmodum rite ordinatus est Diaconus & Presbyter; incepit postea dubitare, an accedens ad Subdiaconatum non habuisset intentionem illum re ipsâ non suscipiendi *Quærebatur* 1. an deberet reordinari Subdiaconus. 2. An ob exercitum actum Subdiaconatûs ita suscepti non incurrisset suspensionem vel irregularitatem. *Respondi ad* 1. Non esse reordinandum Subdiaconum, 1. quia præsumptio est pro valore actûs. 2. Cùm Titius hactenus non dubitârit de valore; imò non multò post susceptum Subdiaconatum exercuerit actum illius, ab initio suppositi esse vali-

validè susceptum, ergo est quædam possessio certa pro valore, à qua non dejicit dubiũ nunc superveniens, quod censeri debet esse imprudens. 3. Quamvis fortè Subdiaconatus validus non fuisset, Presbyteratus nunc supplet: si tamen sciretur Subdiaconatum non esse validè susceptum, per se loquendo, esset obligatio supplendi, uti antè dictum est *Respond. ad 2.* Non incurrisse, quia in dubio non censentur contractæ tales pœnæ (excepto dubio de homicidio) uti habet communissima, & latè *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 10., hìc autem ad summùm est dubium, an suspensio & irregularitas sit contracta, uti patet ex Resp. *ad 1.* Et ita mecum senserunt quoad omnia alii 4. Doctores hujus Universitatis.

§. 5. Si per traditionem calicis & patenæ collata sit potestas consecrandi, sed aliquid essentiale neglectum sit in secunda impositione manuum Episcopi, talis ordinatus invalidè absolveret pœnitentes, uti patet, & uti probabiliùs docet *Averss.* q. 2 s. 8. § ult. etiam invalidè ministraret extremam Unctionem. Quamvis autem validè consecrare posset, nam jam antea validè consecravit cum Episcopo, attamen postea illicitè Missam legeret ante suppletionem illius secundæ impositionis manuum, quia necdum est completè Sacerdos, cui soli Ecclesia concedit Missas legere. Hæc autem suppletio impositionis manuum potest fieri sola, neque opus est ideo repetere traditionem calicis & patenæ, quia potestas in Corpus Christi verum est independens à potestate in Corpus Christi mysticum. E contrà si in traditione calicis & patenæ neglectum esset aliquid essentiale, quam- 2204.

quamvis in secunda impositione manuum nihil esset neglectum, deberet repeti etiam secunda manuum impositio, quia potestas in Corpus Christi mysticum supponit prius adesse potestatem in Corpus Christi verum, quæ hic non adfuisset; *Averf.* t. 13.

2205. §. 6. Si aliquis esset ordinatus Sacerdos per traditionem unius tantùm speciei, ut si in calice non fuisset vinum secundùm dicta n. 2151, deberet Ordinario omnino ex integro repeti saltem sub conditione, quia meritò dubium est, an quis validè ordinari possit ad consecrandum solum Christi Corpus & non Sanguinem; *Averf.* t. 8. §. *Sed de facto*, & pluribus t. 13.

2206. *Q.* 323. *Quid præterea notandum sit circa Ordinationem & Ordines.* R. §. 1. Secundùm dicta l. 6. p. 1. n. 93. Episcopus peccat mortaliter, si consecret alium Episcopum, vel alicui conferat Ordinem in mortali: sed secundùm dicta ibidem n. 96. non peccat mortaliter, si in mortali cõferat Tonsurã vel benedicat chrisma &c.

2207. §. 2. Omitto hìc multa alia, quæ potiùs ad Scholasticam pertinent, & tantùm paucis insinuo, si forte opus esset aliquem de illis scire; ac remitto ad authores, qui quæstiones illas fusè discutiunt in utramque partem. 1. Sacramentum Ordinis institutum est partim ante partim post Resurrectionem, nam Sacerdotium, quoad primam partem consecrandi, est institutum in ultima cœna, *Lucæ.* 22. v. 19. *Hoc facite &c.* Quoad alteram potestatem absolvendi pœnitentes, videtur institutum *Joannis* 20. v. 23. *Quorum remiseritis peccata &c.* Episcopatum putant aliqui institutum *Joan.* 21. v. 18. quando dixit Petro; *Pasce oves meas*, sed *Averf.* q. 2. t. 16.

pro-

probabiliter dicit institutum cum Sacerdotio. Et dicendum videtur Ordines alios, utpote tendentes ad Sacerdotium, esse institutos quando data est prima potestas Sacerdotii. Sacerdotes autem & Episcopos nunc non immediatè à Christo sed per Papam habere jurisdictionem, dixi hìc à n. 1550. & consentiunt *S. Th.* aliique communissimè cum *Avers.* s. 12.

2. Prima Tonsura non est Ordo, sed sicuti habitus & tonsura tantùm disponit ad religiosum statum, ita prima Tonsura ad Ordines, *Avers.* q. 1. s. 5. *Dicast.* à n. 18. Quando autem vocatur Ordo clericatûs, sensus est, quòd sit nota, per quàm quis ex ordine laicorum evehitur ad ordinem seu statum Clericorum. Nec officium cantoris seu psalmistæ est Ordo, utì nec officium fossarii, id est, egerentis fossam pro sepeliendo mortuo, cùm Pontificalia de eorum Ordinatione non agant, sed tantùm extrinsecè deputentur, utì choraulæ, organœdi, custodes, campanistæ, *Dicast.* à n. 21. Probabilius est autem quatuor Minores esse vera Sacramenta, de quibus etiam Pontificalia præscribunt speciales Ordinationes, *Avers.* s. 4. *Dicast.* à n. 96. *Ills.* n. 22. Similiter Subdiaconatus & Diaconatus, *Avers.* s. 3. *Dicast.* à n. 74. Diaconatum & Presbyteratum esse diversos Ordines, probat *Petavius* post t. 4. De Incarn. in append. tom. 3. De Hierarch. eccles. l. 1. c. 16. 2208.

3. Episcopatus est Ordo & Sacramentum, *Avers.* q. 1. s. 6. *Dicast* à n. 28. & 67. Et probabilius est Presbyteratum & Episcopatum esse duos distinctos ordines, quamvìs Episcopatus supponat & quasi includat Presbyteratum, cujus est perfectio, *Petav.* suprà c. 1. & seqq. item 2209.

l. 2.

l. 2. toto. *Averſ.* ſ. 7. *Illſ.* n. 18. Chori-Epiſcopatus, ùt vocant, Archidiaconatus, Archiepiſcopatus, Patriarchatus, Primatus, Papatus, non ſignificant Sacramentum vel Ordinem, ſed potiùs dignitatem majorem & ſuperioritatem officii ad regendos plures Chriſti fideles, *Averſ.* q. 1. ſ. 8. *Dicaſt.* à n. 43.

2210. 4. Quamvìs Sacerdotium valeat ſine præſuppoſitis aliis Ordinibus, tamen Epiſcopatus non valeret ſi non ſupponeretur ſuſceptum eſſe Sacerdotium, *Averſ.* q. 1. ſ. 9.

2211. 5. In quolibet Ordine imprimitur diſtinctus character, qui ſimul omnes per aggregationem faciunt unum characterem Ordinis, *Dicaſt.* à n. 210. & *Averſ.* ſ. 7. ſpeciatim id probat de Epiſcopatu.

2212. 6. Nulli non Sacerdoti poteſt committi collatio ullius Ordinis: probabilius tamen eſt Sacerdotem non Epiſcopum poſſe ex diſpenſatione Papæ validè Ordines conferre uſque ad Diaconatum incluſivè, *Averſ.* q. 3. ſ. 3. *Dicaſt.* à n. 236. *Illſ.* num. 35. contra *Gonet* d. 3. num. 3. & Thomiſtas.

2213. 7. Mulier nequidem ex diſpenſatione Papæ eſt capax etiam ſolius primæ Tonſuræ, cùm enim incapax ſit omnis Ordinis, etiam incapax eſt ſpecialis diſpoſitionis ad Ordinem, *Averſ.* ſ. 4. *Dicaſt.* à n. 286. *Gob.* n. 346. Nomina Presbyteræ, Diaconiſſæ &c. mulieres olim participabant à viris ſuis, qui erant Presbyteri vel Diaconi. Infantem eſſe capacem Ordinum, probat *Averſ.* ſ. 5.

DUBIUM

DUBIUM II. 2214.

Quæ requirantur in ordinando.

Resp. I. Ad validam Ordinationem requiritur & sufficit, ut sit mas baptizatus, *S. Th. 3 p. q. 39. art. 2. Kon. d. 20. dub. 10. Vasq. Fill. t. 9. c. 4 q. 2. Unde resolves,*

I. Incapax Ordinum est, & quidem jure divino, 1. Fœmina. *Vasq. Regin. Fill.* 2. Hermaphroditus, in quo sexus fœmineus prævalet. *Fill. l. c.* Quòd si autem in eo incipiat prævalere post Ordinationem validam, non potest valide consecrare vel absolvere, licèt characterem Sacramentalem retineat, *Lug. Resp. mor. l. 1. d. 21.* 3. Non baptizatus.

II. Validè ordinantur. 1. Perpetuò amentes, cæci, muti, privati manibus; etsi jure naturali sint inhabiles. 2. Irregulares, etsi jure Ecclesiastico sint inhabiles, maneantque ab eorum usu suspensi. 3. Pueri in cunis, qui tamen ad castitatem non tenebuntur vi voti, nisi id ratificaverint, *Tol. Hen. Azor l. 13. c. 14. Bon. l. c.*

Resp. II. Ut Ordo licitè, & secundùm jura Ecclesiæ rite sumatur, aut non incurratur censura, requiritur in recipiente præter statum gratiæ,

1. Ut non sit Neophytus vel infamis vel Hermaphroditus vel irregularis, suspensus, excommunicatus.

2. Animus clericandi, *Trid. sess. 21. c. 4.* sine quo si primam tonsurâ vel Ordines minores accipiat, videtur peccare saltē venialiter (nisi justa causa excuset) quia fraus est levis. *v. suprà*

»*l. 4. c. 2. d. 1. a. 3.* Similiter venialis inconstan-
»tia videtur sine justa causa statum Clericalem
»deserere.

» 3. Ut sit confirmatus, *Trid. sess. 23. cap. 4.* &
»quidem secundùm *Bon. d 8. p. 5. num. 10.* sub
»mortali, secundùm *Sot.* & *Kon.* sub veniali.

» 4. Litteræ dimissoriæ (etiam pro prima
»tonsura) Episcopi proprii, sive originis sive
»beneficii sive domicilii. *vid. Dian. part. 3. t. 4.*
»*Resp. 194.*

» 5. Examen coram Episcopo, de scientia
»necessaria ad usum cujusque Ordinis; nam
»*Trid. sess 23. c. 4.* pro prima tonsura requirit, ut
»sciant Fidei rudimenta, item legere & scribe-
»re; & de quibus probabilis sit conjectura, quòd
»Clericatum elegerint, non sæcularis judicii
»fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum
»præstent. Pro minoribus, ut linguam latinam
»intelligant. Pro Subdiaconatu & Diaconatu,
»cognitionem eorum, quæ ad istos Ordines
»spectant. Pro Sacerdotio tantam scientiam ut
»populum docere possint necessaria ad salutem
»& administrare Sacramenta.

» 6. Titulus sustentationis; ùt beneficii vel
»patrimonii; vel paupertatis, ùt in regulari-
»bus, *Trid. sess. 21. c. 2 v. Bon.*

» 7. Ordo inter receptionem unius & alte-
»rius, cujus inversio, v.g. suscipere Diaconatum
»ante Subdiaconatum, erit mortale; Episcopa-
»tus ante Sacerdotium, erit etiam invalidus.

» 8. Tempus; Sic minores conferuntur quâ-
»vis Dominicâ vel festo, & quidem tali, quod
»ex præcepto Ecclesiæ celebretur etiam in fo-
»ro, ùt *Sylv. Azor, Bard &c. comm.* docent. Ac li-
»cèt *Præp. Fag. Tan. Gav. &c.* putent sufficere
quod-

quodvis festum duplex in Ecclesia ; eamque sententiam *Dia.p.5.tr.13.R.47.* vocet tutam in praxi, eam tamen ex decreto *Urbani* VIII. rejectam esse monet *Lug l.1.Resp.mor.d.43.* Eosdem autem posse ex recepta Episcoporum consuetudine, etiam feriâ VI. vespere ante Sabbathum, quo omnes Ordines jure conferri possunt, notat *Dia p.2.t.16. R. 28. ex Henr. Regm &c.* majores verò Sabbatis Quatuor temporum & Dominicæ Passionis ac Hebdomadæ Sanctæ.

9. Interstitia temporum. Sic majores non nisi post annum ab alterius susceptione conferri possunt, ex *Trid. sess. 23. c. 11. 13. & 14.* in quo tamen Episcopus ob necessitatem vel utilitatem Ecclesiæ potest dispensare. Eodem tamen die, non nisi de licentia Papæ, duo Ordines majores possunt dari : Minores verò omnes, dispensante Episcopo, possunt dari eodem die, & si consuetudo sit, simul cum Subdiaconatu. *Nav.c.25. Henr.l.10.c.11. Vasq. Suar. Sa, V. Ordo, Lay l.5.t.9.c.8.*

10. Locus, scilicet pro solenni collatione Ecclesia ; pro privata, Sacellum.

11. Ætas ; in qua ordinariè Episcopus non potest dispensare ; & sic pro prima tonsura & minoribus, requiritur saltem septennium completum, licèt *Quint.t 6.s.21.* contra *Sanch. &c.* putet sufficere inchoatum ; pro Acolytho annus 12. completus, *Fill.t.9.n.28.* pro Subdiaconatu vigesimus secundus ; pro Diaconatu vigesimus tertius ; pro Sacerdotio vigesimus quintus, omnes incepti ; pro Episcopatu trigesimus completus. v. *Bon.d.8.q.1. Fill.cap.4. Lay. c.6.& 7. Dia.p.3.tr.4. R.192.* Si autem dubium sit,

»fit, an quis ætatem requisitam habeat, v.g. pro »Sacerdotio, an annum 25. ingressus sit, ordi»nari non potest, *Sanch. Lay. Bardi d. 6. cap. 11. p.* »6. §. 2. *v. supra l. 1. t. 1. c. 2. dub.* 3. Peccat autem »tam ordinans quàm ordinatus, si ordinetur, »qui non habet qualitates requisitas.

» *Quæres.* Quæ sint officia Ordinatorum;

» *Resp. 1. Ostiarii* est claves templi servare, »aperire & claudere ejus januas; arcere eos, »quibus non licet interesse sacris; campanas »pulsare; quæ intra Ecclesiam sunt, custodire; »ei, qui prædicat, aperire librum. 2. *Lectoris* mu»nus est, legere in ecclesia lectiones veteris & »novi testamenti; item docere catechumenos »rudimenta fidei Christianæ. 3. *Exorcistæ* mu»nus est, manus imponere supra vexatos à spi»ritibus immundis, ad illos adjurandos & eji»ciendos; item ad exorcizandos catechume»nos. 4. *Acolythi* munus est, præparare ampul»las vini & aquæ ad Sacrificium Missæ & porri»gere Subdiacono, ferre cereos ad idem Sacri»ficium & illi ministrare, unde & Ceroferarius »dicitur. 5. *Subdiaconi* munus est, immediatè »subordinari Diacono ad Sacrificium Missæ, »calicem & patenam illi tradere, urceolum »cum aqua præbere, aquam ad lavandas ma»nus infundere, Epistolam ex officio & solen»niter in Missa legere. 6. *Diaconi* munus est, »cantare solenniter Evangelium in Missa, mini»strare immediatè Sacerdoti in omnibus, quæ »pertinent ad Missæ Sacrificium, vestire altaria, »crucem ferre, & denique ex commissione Sa»cerdotis prædicare & baptizare. 7. *Presbyteri* »munus est, offerre Sacrificium Missæ, absolve»re à peccatis, baptizare, benedictiones aqua»

&

& similes facere, populum doctrinâ & exemplo pascere. *v. Escob. Exam. 8. tr. 7. s. 1.*

ADDENDA.

Quæst. 324. *Quid præterea sit notandum circa requisita in ordinando.* Bz. seqq. §. 1. Hermaphroditus, in quo uterque sexus est æqualis, secundùm *Sanch.* De Matrim. l. 7. d. 106. n. 10. est incapax Ordinum, quia æquè est fœmina quàm vir, ergo congruum fuit, ut talem removeret Christus, qui voluit fœminam non esse capacem Ordinis. 2215.

§. 2. Multi, quos citat & sequitur *Gob.* tr. 8. n. 429. dicunt probabile esse, quod Episcopus possit dispensare cum illegitimo occulto, quamvis id communiùs negent *Suar.* & alii. Cum illegitimis notoriis ordinariè dispensat solus Papa ad Ordines majores, Dignitatem & Beneficium curatum: Episcopus verò aut Capitulum Sede vacante quoad Minores & Beneficium simplex, *Gob.* n. 442. ubi n. 443. notat dispensatum ad Ordines Minores non ideo censeri dispensatum ad Beneficium simplex, quia cùm actualis dispensatio sit odiosa, non debet extendi, secundùm dicta l. 1. n. 622. ubi plura addidi huc spectantia circa restrictionem vel extensionem verborum in dispensationibus ad Ordines. Et specialem hìc quando petitur dispensatio pro illegitimo, exprimi debet, an sit natus ex utroque parente soluto, an ex alterutro conjugato, vel constituto in Sacris, alioqui dispensatio est nulla, *Sanch. Castrop. Gobat* n. 444. 2216.

§. 3. Quando dubitatur, an aliquis sit illegitimus 2217.

gitimus an legitimus, reputari debet pro legitimo, utì cum communi dixi l. 4. num. 754. ubi hoc extendi ad plures casus. Quid faciendum sit, si illegitimitas sit occulta & illegitimus publicè habeatur pro legitimo, dixi ibidem nu. 755. Expositi etiam habentur legitimi, secundùm ibi dicta n. 766. Item nati stante Matrimonio in se invalido sed publicè & bonâ fide contracto, licèt postea declaretur fuisse nullum & fiat divortium, utì ibidem n. 753. est dictum, ideoque tales non indigent dispensatione. Plura de illegitimis & eorum legitimatione videri possunt ibidem à n. 750.

2218. §. 4. Nati in Germania hæreticis parentibus non sunt infames, unde conversi possunt sine dispensatione promoveri ad sacros Ordines, *Sa, Henriq. Sanch. Laym. Sayr. Gibal. Gob.* à n. 655. Potest etiam Episcopus eum admittere ad Ordines vel ad eorum exercitium, qui deformavit vel occidit aliquem, si illa deformatio vel homicidium non sit factum vel cum peccato mortali vel tanquam à publico Ministro justitiæ. *Covarr. Gomez, Vasq. Laym. Castrop. Turr. Hurt. Tann. Gob.* à num 668. contra plerosque Canonistas & antiquiores Theologos. Ratio est, quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus in Jure clarè expressis, utì notant omnes communiter cum *Suar.* De censuris d. 40. s. 5 & 6. nullo autem Jure clarè exprimitur irregularitas ob aliud homicidium. Monent tamen rectè citati Authores attendendam esse loci consuetudinem & cavendum scandalum.

2219. §. 5. Energumenus est irregularis, adeoque ordinari non debet: attamen rectè notat *Less.* in Auct. v. *Ordines sacri.* cas. 7. non facilè judi-

can-

candum aliquem esse talem, nisi manifestis signis certò constet: & si quis jam perfectè liber sit ab insidente dæmone, dicit cum *Laym.* l. 1. t. 5. p. 5. c. 7. n. 3. posse in ea irregularitate dispensare Prælatum regularem, cui hæc potestas in Ordine Fratrum Minorum competit, ac participatur ab aliis. Addit sufficere implicitam dispensationem, v. g. si mittat ad Ordines, licèt de ea re nihil cogitârit, ut dispensaret, nam aliàs peccasset mittens eum cum impedimento canonico, quod ipse poterat tollere. Addit semel sic dispensatum manere capacem Prælaturæ in Ordine vel extra, nec opus esse aliâ dispensatione.

§. 6. Circa conjugatum, notanda sunt seqq. 2220.

1. Cap. ult. De tempor. ordin. in 6. sic statuitur: *Nullus Episcopus vel quivis alius clericalem præsumat conferre Tonsuram conjugato, nisi volenti Religionem intrare, aut ad sacros Ordines promoveri, prout est sacris Canonibus definitum:* Ecclesia enim non permittit, nec potest Episcopus dispensare in hoc, ut conjugatus fiat Clericus ad permanendum in Tonsura vel Minoribus. 2. Cap. *Conjugatus* De conversi. conjug. statuitur, non licere conjugato absque uxoris licentia vel justo divortio ad sacros Ordines promoveri: quod *Joan. XXII.* in Extrav. *Antiquæ*, De voto, extendit etiam ad illum, qui est in solo Matrimonio rato, quamvis hic possit ingredi Religionem, per quam dirimeretur illud Matrimonium: Et eum obligari ad ingrediendam Religionem, si insciâ uxore sacrum Ordinem susceperit, docent *S. Anton* & alii, attamen alii meliùs negant eam obligationem. 3. In eadem Extrav. statuitur, ut qui absque uxoris, quam sciebat

sciebat vivere, licentia vel justo divortio sacrum Ordinem assumit, fit irregularis, nec possit in Ordine suscepto ministrare, nec ulteriorem Ordinem vel Beneficium vel Officium ecclesiasticum suscipere, etiamsi uxor moreretur vel postea consentiret. 4. Maritus ita ordinatus teneretur redire ad uxorem & reddere debitum, attamen petere non posset. 5. Per Cap. *Conjugatus* & Extrav. suprà potest maritus de licentia uxoris ordinari Sacris, dummodo licentia sit spontanea, id est, sine vi, metu, dolo, fraude, data, & quidem debet esse expressa, uti colligitur ex Cap. *Consuluit*. De convers. conjug. id enim exigit rei gravitas, cùm uxor spolietur usu juris certò quæsiti. 6. Cap. *Conjugatus*, dicitur, quòd in hoc casu debeat etiam uxor *continentiam profiteri*: putantque *Hurtado, Dian. Pontius* sufficere votum simplex manendo in sæculo, sed communior & probabilior sententia admittit hoc quidem de uxore sene, id est, saltem quinquagenaria, si tamen juvenis sit, dicit debere profiteri in Religione, sic enim statuitur in Jure, quando maritus fit Religiosus vel Episcopus. 7. Votum simplex, quod uxor manens in sæculo emitteret, esset impedimentum dirimens Matrimonium, quod etiam viro mortuo contraheret talis uxor, uti dicetur de Matrimonio. 8. Post factum justum divortium potest maritus, etiam insciâ & invitâ uxore non tantùm Religionē ingredi, uti expressum est in Cap. *Agathosa* 27. q. 2. Cap. *Constitutus* & Cap. *Veniens*, De convers. conjug. sed etiam Sacros Ordines suscipere, uti docent *S. Anton. Sot Nav. Abb. Vasq. Sanch. Pons.* & alii contra *Inn. Hostiens. Gem, Graff.* & alios, quia uxor in casu justi divortii

perdit

perdit jus retinendi aut revocandi maritum, ergo hic fit liber, ficuti ad Religionem, ita etiam ad fuſceptionem Sacri Ordinis, quæ quoad hoc æquiparantur. 8. Jam dicta tenent, ſi divortium fiat ob delictum uxoris: ſi autem fiat petente uxore ob delictum mariti, adhuc putant aliqui iſta valere, ſed alii meliùs limitant, ſi uxor rogata nolit redire, tum enim maritus plenè liberatur. Hæc omnia videri poſſunt fuſiùs propoſita & deducta apud *Averſam* q. 4. ſ. 9. & 10.

§. 7. Qui tale habet vitium corporis, ut fieri non poſſit Sacerdos, etiam non videtur fieri poſſe, v. g. Diaconus, quia in Jure canonico abſolutè prohibetur, ne vitiati corpore adhibeantur miniſteriis divinis; quod *Suar.* De cenſ. d. 40. ſ. 2. n. 2. & ſ. 3. n. 25. *Bonac.* De Irreg. q. 1. pu. 4. n. 1. & alii extendunt etiam ad ſuſceptionem primæ Tonſuræ, quia finis Tonſuræ eſt aliquis Ordo, finis autem omnium Ordinum eſt Sacerdotium, ergo ceſſante hoc ſive ceſſant media. Notant tamen rectè omnes cum *Laym.* ſuprà c. 1. n. 7. tale vitium ſuperveniens Ordinibus ſuſceptis non impedire Ordinum exercitium, ad quod manet habilitas. 2221.

§. 8. Balbutiens ordinari poteſt, dummodo ita loqui poſſit, ut intelligatur, quamvis cum difficultate, *Paſq.* De ſacrif. q. 215. De graviter audiente ſive ſurdaſtro, item de illo, qui privatus eſt lumine ſiniſtri oculi, aliiſque ſimilibus defectibus, dicetur in l. 7. quando de irregularitate ex defectu. 2222.

§. 9. Præter relatos à *Buſenb.* docent plures quàm 12. Authores apud *Barb.* ad *Trid.* ſeſſ. 24. c. 4. de Reform. non eſſe mortale ſuſcipere 2223.

Tonſuram & Ordines ſine prævia Confirmatione, & eam ſententiam probabilem vocat *Jordanus* E contrà præter *Bonac.* dicunt mortale eſſe *Tolet. Nugn Caſtrop.* pu. 5. n. 7. *Averſ.* q. 3. ſ. 8. Et quia ubi agitur de mortali contrahendo, non eſt aſſerenda obligatio, niſi certiùs conſtet, prima ſententia videtur probabilior : Et ad permovendum ordinandum, ut Confirmationem priùs ſuſcipiat, ſatìs eſt dicere, quòd peccet venialiter, ſi negligat.

2224. §. 10. Ex dictis n. 2208. ſequitur, ſtatum gratiæ non prærequiri ante primam Tonſuram, cùm non ſit Sacramentum : attamen prærequiritur ante ſingulos quatuor Minores, quia ſunt Sacramentum vivorum per ſe non conferens primam gratiam.

2225. §. 11. Præcipitur, ut Ordinans & ordinandus ante ſacros Ordines ſint jejuni, cùm communicare debeant : non tamen præcipitur ſub mortali ordinandis, ut communicent, nequidem Presbyteris, utì probabiliter putat *Gob.* à n. 358. quamvìs de Presbyteris oppoſitum videatur probabilius, cùm enim conſecrare debeant, etiam videntur debere conſummare Sacrificium per ſumptionem. Ad Minores non requiritur jejunium, cùm ſæpe conferantur poſt prandium, *Gob.* n. 352. cum communi, qui addit n. 357. non eſſe ullam obligationem, ut Ordinaturus vel ordinandus pridie jejunet.

2226. §. 12. *Syn. Colon* anni 1662. De Sacram. Ordinis c. 4. §. 4. ſic habet. *Seriò mandamus omnibus ad ſacros Ordines aſpirantibus ut cantum Gregorianum ſeu choralem addiſcant.* Qui tamen hoc non feciſſet, poſſet ſine peccato Ordines ſuſcipere, cùm praxis ſatìs doceat ſive interpretetur non eſſe ſtrictè præceptum. §. 13.

§. 13. Apparatus ordinandorum, secundùm Pontificale Romanum est hic. Quilibet tonsurandus habere debet suum superpelliceum super brachium sinistrum & candelam in manu dextra. Ordinandi Minoribus sunt in superpelliceis cum candelis in manu. Subdiaconandus debet indutus esse amictu, non tamen super caput, Albâ & cingulo, habere manipulum in manu sinistra, tunicellam super brachio sinistro & candelam in manu dextra. Diaconandus amictu, Albâ, cingulo & manipulo paratus, stolam in sinistra manu, candelam in dextra, dalmaticam super brachium sinistrum tenet. Presbyterandus amictu, Albâ, cingulo, stolâ & manipulo paratus, tenet planetam super brachium sinistrum complicatam, & in dextra candelam, insuper mappulam albam pro ligandis manibus. 2227.

Q. 325. *Quid addendum sit circa intentionem requisitam in ordinando & Ordinante.* R. §. 1. Ad valorem Ordinis in adulto requiritur voluntas saltem implicita recipiendi talem Ordinem, nec sufficit interpretativa, utì dictum est l. 6. p. 1. n. 173. 2228.

§. 2. *Bann. Arrag. Led. Marchin. Pasq.* & alii cum *Barb.* de Off. Episcopi alleg. 11. n. 12. putant peccari mortaliter, si prima Tonsura suscipiatur ideo tantùm, ut subterfugiatur sæculare judicium; quia *Trid.* sess. 23. c. 4 De Reform. prohibet talem initiari. Sed non peccari mortaliter docent *Nav. Cón. Sanch. Vivall. Laym.* c. 7. n. 2. *Castrop.* pu. 8. n. 9. *Gob.* t. 8. n. 27. *Delb.* de Imm. eccl. c. 1. d. 6. quod *Aversa.* q. 4. s. 2. dicit esse certum, quia *Trid.* non utitur verbis præceptivis, & quàmdiu quis vult servire Deo, potest 2229.

est gaudere juribus servorum Dei : hinc addit *Avers.* peccare tantùm venialiter, si faciat cum positivo animo non perseverandi, & nullo modo peccare, si cum animo experiendi sive faciendi postea, quod ipsi magis expedire videbitur, & consentit *Castrop.* n. 8. Aliud est de ingrediente Novitiatum Religionis sine animo manendi, nam hic in re gravi decipit Superiores, qui meritò inviti sunt ad illos sumptus & molestias, item ad patefacienda alicui secreta sui Ordinis.

2230. §. 3. Si quis dicat se metu gravi adactum suscepisse sacrum Ordinem, habuit intentionem suscipiendi, adeoque certum est Ordinem esse validum. An autem obligetur ad continentiam & Horas, retuli Authorum sententias n. 2163. Quòd si dicat, se dubitare de intentione, hæc præsumitur adfuisse, quia sub mortali adesse debuit, nec delicta præsumuntur; ac præterea standum est pro valore actûs, donec de invaliditate constet. De alio scrupulo circa intentionem, dixi n. 2203.

2231. § 4. Pontificale Rom. habet Edictum, quo Ordinaturus *sub pœna excommunicationis præcipit*, ne ullus habens impedimentum audeat suscipere Ordines. Quòd si Episcopus ante Ordinationem dicat, se non habere intentionem ordinandi excommunicatos, irregulares, alienigenas, illegitimos, ferentes falsas literas, accedentes furtivè, id est, non verè examinatos & admissos ab Episcopo, sed per fraudem, v. g. sub alieno nomine se insinuantes, & teste *Gob.* n. 463. qui eodem die vellet suscipere duos Ordines, v. g. omnes Minores & Subdiaconatum &c. probabile est eum Episcopum adhuc habe-

re

re intentionem sufficientem ordinandi tales, quia Episcopus ordinans semper censetur retinere practicam & absolutam intentionem ordinandi hominem præsentem, neque appositio contrariæ conditionis solet fieri ab Ecclesia, ad quam non spectat punire in foro externo peccata occulta, ideoque si Episcopus talem conditionem apponeret, docent *Lug. Dicast. Lez. Escob.* l. 23. probl. 36. *Steph.* t. 5. d. 7. n. 17. *Gob.* n. 316. & pluribus iterum à n. 704. fore peccatum, saltem ob datam occasionem gravium damnorum apud proximum, si tales invalidè essent ordinati: hinc dicunt Authores illi censendos esse per illa verba tantùm velle deterrere, & significare, se nolle, id est, non optare, ut tales accedant ad Ordinationem, sed optare ut emaneant; quod inde colligit *Escob.* quia statim pòst, absolvunt ab ejusmodi impedimentis, si fortè adsint. In dubio autem, an Episcopus revera fortè noluerit ordinare tales, *Gob.* n. 317. dicit præsumi debere, quòd ordinare voluerit, quia delicta non præsumuntur, & dubia interpretanda sunt in meliorem partem, *Lugo* apud *Dian.* p. 5. t. 13. R. 66. dicit interrogari debere Episcopum, si commodè fieri possit.

Q. 326. *Quid addendum sit circa litteras dimissoriales.* ℟. Vox, *dimissoriales* sive *dimissoriæ* variè sumitur, & sæpe confunditur cum voce, *testimoniales*, utì notat *Leurenius* De Vicario Episc. q. 656. Sed hìc per dimissoriales intelligimus litteras, quibus datur facultas accipiendi Tonsuram vel Ordinem ab alieno Episcopo: & quandoque etiam vocantur *Formatæ* vel *Reverendæ*: de illis notanda sunt seqq. 2232.

§. 1.

2233. §. 1. Ille potest tibi dare dimissoriales, qui potestate ordinariâ te posset ordinare, unde quia, secundùm Cap. *Cùm nullus*, De temp. ordin. in 6. & dicta à n. 2166. ordinare te possit Episcopus originis, domicilii vel Beneficii, etiam à singulis illis Episcopis accipere potes dimissoriales, *Nav. Ricc. Barb. Gob.* t 8. n. 568. qui addit Episcopum originis tui patris hìc censeri tuum Episcopum, maximè cùm apud patrem habeas domicilium, quod etiam dixi l. 4. n. 323. & tenet communis cum *Delb.* De imm. eccl. c. 12. dub. 7. s. 7. n. 3. & 14. Et possunt dimissoriales dari ab Episcopo in possessione constituto quamvìs necdum consecrato, quia eas dare est actus non Ordinis sed jurisdictionis, *Averss.* q. 3. s. 7. Quod *Gob.* in append. ad n. 571. & alii dicunt de Episcopo in concordia electo, & nondum confirmato, in locis ab Italia dissitis, id est, tam multùm remotis à finibus Italiæ, quantùm ab iisdem finibus distat Roma. Rectè tamen addit *Averssa* non posse ab Archi-Episcopo dimissorias dari subditis Suffraganeorum, nam secundùm dicta n. 2179. etiam illos ordinare non potest. Docent præterea *Averss* & alii posse ab Episcopo etiam dari suo familiari, de quo dictum est n. 2174. 2187. & consentit *Delb.* n. 26. si dimittat ad titulum pensionis alicujus vel patrimonii, quia ratione familiaritatis habet sufficientem subjectionem. An Nuncius Apostolicus possit dimittere omnes subditos suæ provinciæ, colligetur ex dicendis n. 2264.

2234. §. 2. Vicarius Generalis in spiritualibus non potest dare dimissoriales, nisi Episcopo specialiter id concedente aut in remotis agente, Cap. *Cùm nullus* suprà, & habet communissima cum *Averss.*

Averſ. & Leur. q. 170. ac ſpeciatim pro hac Archi-diœceſi Colonienſi ita ſtatuitur in ſynodo anni 1662. de Sacram. Ordinis c. 1. §. 4. & 5. unde multò minùs dimittere poſſunt Archidiaconi aliique Prælati eccleſiaſtici Epiſcopo inferiores, *Az. Laym. Fagn. Leur.* ſuprà.

§. 3. De Abbatibus, qui habent ſubditos ſæ 2235.
culares, ita ſtatuit *Trid.* ſeſſ. 23. c. 10. de Reform. *Nec ipſi Abbates nec alii exempti aut collegia vel Capitula quæcunque, etiam eccleſiarum cathedralium, litteras dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant, ſed horum omnium ordinatio.... ad Epiſcopos, intra quorum Diœceſis fines exiſtant, pertineat, non obſtantibus quibuſvis privilegiis, præſcriptionibus aut conſuetudinibus etiam immemorialibus.* Et n. 2190. retuli Decretum, quo Abbates vetantur tales ſæculares ſibi ſubditos etiam ſolâ Tonſurâ vel Minoribus ordinare. Hoc non obſtante docent aliqui cum *Gratiano* in diſcep. forens. tom. 2. c. 212. hoc decreto non comprehendi Abbates habentes jurisdictionem quaſi epiſcopalem, putant enim hos adhuc poſſe dimittere illos ſæculares ſubditos ſuos. Sed oppoſitum tenendum eſt cum *Fagnano* in Cap. *ſignificaſti* De off. Archidiac. *Pignatelli* tom. 10. conſult. 158. & aliis communiſſimè, quia Textus *Trid.* nimis clarè id prohibet. Ad ſummùm, inquit *Averſ.*, dici poteſt, quòd hæc prohibitio non intelligatur de illis Abbatibus, qui non exiſtunt intra fines alicujus Diœceſis, ſed ipſimet habent propriam Diœceſin & omnem jurisdictionem epiſcopalem, uti notavit *Molſes.* afferens S Congreg. declarationem, & *Marchin.* afferens etiam quandam Rotæ deciſionem. Putat etiam *Averſ.* Abbates poſſe alios

ad

ad se dimissos cum licentia Episcopi diœcesani ordinare Tonsurâ & Minoribus, pro quo affert declarationem aliquam, sed videtur obstare Decretum n. 2190 relatum.

2236. §. 4. Abbates & alii Superiores Regularium possunt per *Trid.* teste *Fagn.* & *Leur.* q. 656. n. 3. dare dimissorias suis subditis Regularibus. Nec dubium est quoad Tonsuram & Minores, si possint eos Ordines conferre suis, qui enim potest ordinare, potest dimittere, secundùm regulam communem, *Pignat.* suprà. Tamen *Syn. Colon.* anni 1662. cap. 1. §. 7. *Piasec.* in praxi episc. p. 1. c. 1. n. 14. *Barb.* De Off. Episcop. alleg. 7. n. 18. referunt hoc decretum valde limitans eam potestatem.

De mandato S. D. N. Clementis divinâ providentia Papæ VIII. tenore præsentium mandatur omnibus & singulis quorumcunque Regularium Superioribus, ut de cætero observent & observari faciant ea, quæ in Decreto Sacræ Congregationis Concilii Tridentini continentur, cujus tenor est talis.

Sacra Congregatio Concilii censuit, Superiores Regulares posse suo subdito itidem regulari, qui præditus qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempe illius Monasterii, in cujus familia, ab iis, ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit: & si Diœcesanus abfuerit, vel non esset habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum, dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines consulerit, examinentur quoad doctrinam, & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus vel abfuturus vel nullus habiturus esset Ordinationes vel sedes Episcopalis vacaret. Verùm cùm à Superioribus Regula-

ribus

ribus Episcopo Diœcesano absente vel ordinationes non habente, literæ dimissoriæ dabuntur, in eis utique hujusmodi causam absentiæ Diœcesani Episcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum exprimendam esse. Quòd si Regulares ordinandi morentur in Monasterio nullius Diœcesis, hujusmodi dimissorias concedendas esse per Episcopum viciniorem, in eoque procedere omnia, quæ de Episcopo Diœcesano superiùs præscripta sunt. Quod qui non fecerint, officii & dignitatis seu administrationis, ac vocis activæ & passivæ privationis, ac aliàs arbitrio ejusdem S. D. N. Papæ reservatas pœnas incurrent In quorum, &c. Datum Romæ die 15. Martii 1596.

Delb. suprà s. 8. postquam retulit illud decretum, subdit: Ad quod decretum accessit postea mense Decembri 1619. talis declaratio Cong. Trid. Si Regulares ordinandi morentur in Monasterio nullius Diœcesis, hujusmodi dimissoriæ concedendæ sunt ad Episcopum viciniorem, in eoque procedunt omnia, quæ de Episcopo Diœcesano in dicto decreto dicta sunt.

His non obstantibus docent *Sanch* in cons. l. 7. c. 1. dub. 20. n. 44. *Laym.* l. 5. t. 9. c. 9. num. 9. *Castrop* t. 27. p. 14. n. 8. *Gob.* à n. 406. Superiores Ordinum religiosorum exemptorum posse dare dimissorias, etiam pro sacris Ordinibus, suis subditis ad quemcunque Episcopum. Et quæ ibi decernuntur à sacra Congreg. putant tenere ad summùm de Regularibus Ordinario subjectis, si absit privilegium vel alia consuetudo, hi enim ordinari debent vel dimitti ab Episcopo, utì habent relata Decreta & fatetur *Sanch* n. 45. Nec obstare putant, quòd in præfatione hujus Decreti dicatur, *quorumcunque Regularium*, & Syn. Colon. dicat *etiam exemptis* illud

esse observandum, nam intelligunt, secluso privilegio & consuetudine, testantur autem Authores apud *Laym.* & *Gob.* esse privilegium pro exemptis, & *Sanch.* dicit talem esse praxin omnium Religiosorum: *Aversa.* suprà rectè concludit standum esse Decretis illis, nisi constet de privilegio vel contraria consuetudine, quæ præscripserit. Privilegium pro Societate JESU retuli n. 2194.

2237. §. 5. A quo ordinari possit vel debeat Novitius Ordinis religiosi, dixi à n. 2194. Cùm autem Novitius, secundùm dicta n. 2199. non sit subjectus Prælato, nisi in illis, quæ spectant ad probationem, nequidem licentia Prælati de rigore requiritur, ut Novitius ordinetur, *Barb.* suprà num. 32. Nec Prælatus, per se loquendo, potest eum dimittere ad alienum Episcopum, *Delb.* n. 6. nisi Religio habeat privilegium suos dimittendi ad quemcunque, tum enim putant *Sanch* in Decal l. 6. c. 10. n. 22. *Barb. Aversa.* suprà, privilegio isto gaudere etiam Novitium, nam secundùm multos cum *Sanch.* ibidem l. 4. c. 39. n. 17. Novitii gaudent privilegiis Religionis, quod probabile esse dixi l. 4. n. 65. & pro Societate JESU certum est ex novo comp. privil. v. *Communicatio* §. 5. ac speciatim Novitium Societatis, si secundùm dicta n. 2197. habeat alia requisita, posse sicuti professum ex licentia Superiorum ordinari, docent *Suar. Sanch. Castrop.* t. 16. d. 1. punct. 11. n. 8. In casu autem, quo Prælatus vel Superior non posset dare dimissorias Novitio, *Sanch.* & alii cum *Delb.* num. 7. dicunt eas peti posse ab Episcopo loci, in quo est Monasterium, *Suar.* & alii cum *Barb.* n. 33. putant petendas ab Episcopo originis: ac pendet ab eo,

eo, an Novitius acquirat domicilium in loco Novitiatûs, de quo dixi n 2199.

§. 6. Dimissoriales debent reipsa haberi, ut quis ordinari possit ab Episcopo non suo, utì patet ex dictis à n. 2166. Putant quidem *Alloza* v. *Ordo.* n. 35. & alii, quos referunt *Aversˆ.* suprà, & *Sanch.* in Conf. l. 7. c. 1. dub. 20 n. 12. sufficere ratihabitionem prudenter præsumptam, quòd Episcopus proprius sit futurus contentus: sed meritò contradicunt *Turr. Bonac. Ricc. Aversˆ. Sanch.* suprà n. 13. & dub 28. n. 2. quia sic daretur ansa Episcopis, ut hoc quæsito colore alienos promoverent ad Ordines, unde innumerabilia damna & confusiones orientur. Putarunt tamen quatuor Doctores à me consulti, si Ordinarius bonâ fide quæsitus reperiri non valeat, aut nequidem ad eum scribi possit, sufficere præsumptam ratihabitionẽ pro Tonsura. 2238.

§ 7. Dixi l. 6. p. 1. n. 392. Episcopum posse confirmare illum, qui ex aliena Diœcesi affert dimissoriales ad Tonsuram: Imò dimissus pro Subdiaconatu videtur etiam dimissus esse ad quatuor Minores, si hos non habeat, & per oblivionem vel incuriam non petierit hoc inseri, utì censuerunt tres Doctores mecum, & ita etiam sentire videtur *Rebuf.* in praxi benef de formula dimissoriarum pag. 13. n. 5. ubi ait, *formula dicit, etiam sacros Ordines, quia concedendo recipi Minores, vel Ordines tantùm non intelligeretur concedere de majoribus, c. 1. De temp. ordin. ideo oportet & sacros exprimere.... nam cui conceditur minus, non conceditur majus, per regulam Juris, sed è contrario.* Quòd si dimissoriales habeant, *ad omnes etiam majores Ordines*, hoc ipso dimissus est etiam ad Presbyterium, quamvis non adda- 2239.

tur, *Gob.* in app. ad n. 590. Expedit tamen semper exprimi, ad quos Ordines aliquis dimittatur quia dimissus ad Ordines absolutè non censetur dimissus ad Ordines sacros, *Rebuf.* suprà & alii cum *Sanch.* dub. 20. n. 9.

2240. §. 8. *Silv. Ang. Henriq. Arm.* aliique cum Gob. putant, si Episcopus det dimissoriales ad alienum Episcopum, hoc ipso dare huic Episcopo licentiam dispensandi in quocunque impedimento Ordinum, quia *concesso uno videtur concedi id, sine quo illud concessum non potest consistere*, uti habetur in Jure, quod verum esse dicit Gob. n. 575. quamvis in dimissoriis adderetur hæc clausula, *si tamen aliàs nullum tibi obsistat impedimentum canonicum*, per hoc enim putat non arctari potestatem Ordinantis, sed indicari mentem dimittentis esse, non facere gratiam indigno aut canonicè inhabili. Sed rectè contradicunt *Nav. Sanch.* dub. 27. n. 2. & De Matrim. l. 8. d. 1. n. 25. *Castrop.* De cens. d. 6. pu. 7. n. 21. *Dian.* p. 8. t. 2 R. 35. tum quia privilegium non extenditur ultra casum expressum, tum etiam quia à separatis non fit illatio, potestas autem ordinandi & dispensandi in impedimentis, sunt disparata, unde Regula illa Juris, *Concesso uno &c.* tum tantùm habet locũ quando concessum habet alterum necessariò connexum, quod hìc non est, quia potestas ordinandi potest stare sine potestate dispensandi.

2241. §. 9. Dimissus à tuo Episcopo Colonensi ad Moguntinum, peccas, si facias te ordinari à Trevirensi, quando tuus ex speciali causa te dimiserat ad Moguntinum, ita ut noluisset te dimittere ad alium: si autem non habuit specialem causam, sed ideo dimisit ad Moguntinum,

num, quia hic erat vicinior, aut quia tu petivisti, licitè accedis Trevirensem vel quemcunque alium, quia in gratiam tuî erat designatus Moguntinus, *quod autem ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum*, Reg. 61. Juris in 6., *Quintanadv. Gob.* n. 599. Et hoc confirmatur ex doctrina, quam tradit *Gob.* in Exp. t. 5. in append. 5. post n. 650 litt. i. & k. his ferme verbis: Statuens aliquid censetur tacitè statuisse id, quod statuisset, si interrogatus fuisset Glos. in L. *Tale pactum* §. fin. ff. *De pactis.* Quod *Baldus* ad cit. legem appellat *multum bonum notabile*: & *Gabrielius* cum aliis applicat Rescriptis gratiosis Principum, nam per gratiosam concessionem sufficienter declaratur permissio in tali gratia faciendi substitutionem accidentalem, si absit præjudicium tertii, valet enim quod ait *Prateus* de Reg. Juris l. 4. c. 7. in contractibus lata fit interpretatio, in testamentis latior, in Rescriptis (gratiæ) latissima.

§. 10. Si Papa dedit facultatem, ut Cajus ordinetur extra tempora, *à suo Ordinario tantum*, potest, cum dimissoriis sui, ordinari ab alio, nam idem est ordinari à suo Episcopo & ab alio de ejus licentia: unde quòd additum sit, *tantum à suo*, ideo erat, ne proprio Episcopo vel *Tridentino* præjudicaretur, quod non fit, si habeat à suo licentiam, *Nav. Sanch.* dub. 25. n. 2. *Gob.* n. 570. 2242.

§. 11. *Trid.* sess. 7. c. 11. De Ref. loquens de dimissorialibus ait: *Facultates de promovendo à quocumque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint, in litteris exprimendam.* Praxis autem habet, quòd hæc causa censeatur sufficiens, quia 2243.

ordinandus est jam alibi, aut ei specialiter incommodum foret ad Diœcesin suam accedere.

2244. §. 12. Quamvis dimittens possit committere examen tituli illi, ad quem dimittit pro Subdiaconatu, tamen si ordinatus non fuerit sufficienter provisus quoad istum titulum, Cap. *Si Episcopus*, De Præbendis in 6. ita statuitur: *Si Episcopus, cui nullis personis expressis in genere commisisti, ut vice tuâ Ordines in tua Diœcesi celebraret, ad Sacros Ordines promoverit quempiam titulum non habentem, ei (cùm in culpa fuerit taliter ordinando eundem) tenebitur vitæ necessaria ministrare, donec sibi per eum vel alium de competenti Beneficio sit provisum: si verò certas commisisti eidem ordinare personas, tu (qui prævidere hoc casu, an haberent titulum, debuisti) taliter ordinato ad prædicta, donec per te beneficiatus fuerit, obligatus existis. Eis autem, quibus à Diœcesanis datur licentia, ut possint, à quo voluerint Episcopo ad omnes sacros Ordines promoveri, non qui ordinant sed qui tribuunt licentiam [cùm eam dare non debeant titulum non habenti] ad præmissa, si titulum non habeant obligantur.* Excipit tamen *Gob.* tr. 8. n. 609. nisi parentes possint alere ordinatum vel hic aliunde habeat, quo se alat: Item, nisi factum sit sine ulla culpa dimittentis, nam ubi nulla est culpa, non videtur subeunda pœna, *Sanch. Diana, Gob.* n. 603. *Aversa* q. 3. s. 10. §. *Uno.*

2245. §. 13. Quamvis dimissoriæ exprimant dimissum esse examinatum & approbatum, potest tamen Ordinaturus eundem adhuc vocare ad examen, uti ex *Trid.* & declarationibus S. Congreg probant *Bonac. Barb Jordan. Gob.* n. 580.

2246. §. 14. Si dimissoriales habeant, *à quovis Episcopo in propria Diœcesi residente seu ordinante, Gutt.*

Ro-

Rodriq. Sanch. dub 20. n. 8. dicunt non posse ordinari ab Episcopo cum licentia in aliena Diœcesi ordinante, quia facultas videtur esse restricta ad ordinantem in propria Diœcesi *Led Diana* & alii contradicunt, quibus videtur adhærere *Aversa* suprà, quia tantùm intenditur, ne absque licentia fiat in aliena Diœcesi: & quod fit ex mandato vel licentia residentis censetur fieri à residente, hinc *Trid.* sess. 7. c. 11. De Ref. ait, *Non ordinentur nisi ab Episcopo in sua Diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente.*

§. 15. Dimissoriæ datæ ab Episcopo vel à Vicario Capituli Sede vacante, non exspirant, licèt per mortem vel casum cesset officium dimittentis, quia sunt gratia, quæ non exspirat morte concedentis, *Nav. Gutt. Gonz* ad Reg. 8. Cancell. gl. 12. n. 36. *Rebuff. Henriq. Fill* t. 9. nu. 102. *Piasec.* p. 1. c. 1. n. 14. *Barb.* alleg. 7. à n. 23. *Engel* l. 1. tit. 11. num. 38. *Cabassut.* in theor. & praxi Juris Canon. l. 1. c. 14. n. 7. Excipe, nisi ille, qui concessit, vel ejus successor verbis claris & expressis revocet: in dubio autem, an revocatæ sint necne, præsumuntur non revocatæ, quia mutatio vel correctio talis est odiosa: Unde si Episcopus dedit Titio dimissorias, & postea curet ipsi dici, ne se faciat ordinari ab alio, non ideo revocat, sed tantùm indicat non esse necesse ut privilegio concesso utatur, sed se velle ordinare, si velit: nihilom inus si adeat alium, rectè ordinatur, utì notant *Nav.* aliique cum *Gob* n 587. 591. 2247.

§. 16. Qui ab alieno fine dimissoriis suscipit Ordinem sacrum, peccat graviter & manet suspensus: potest tamen proprius Episcopus postea ratam habere talem Ordinationem, utì 2248.

contra alios probabiliter tenent *Gl.* Decius & alii cum *Less.* De just. l. 2. c. 34. n. 93. Quòd si quis sic tonsuretur vel Minoribus ordinetur, non gaudet privilegio clericali, *Rebuff.* & alii cum *Sanch.* dub. 20. n. 15. Nec est capax Beneficii aut aliorum Ordinum, uti tenent plures apud *Sanch.* dub. 28. n. 3. cum *Lessio* nu. 94. & *Delb.* suprà dub. 7. s. 9. quamvis ipse *Sanch.* n. 6. probabiliter dicat esse capacem eorum, cùm propriè non sit suspensus, nec illa incapacitas inveniatur in Jure statuta: in hoc conveniunt *Sanch. Delb.* & alii contra *Rebuff.* posse Tonsuram & Ordines sic collatos ratificari à proprio Episcopo remittente injuriam sibi factam, & volente ita valere, ac si à seipso factum fuisset, atque sic ordinatum restituendum in omnibus. Plura de pœnis tam Ordinantis alienum sine dimissoriis quàm sic ordinati, videri possunt apud *Barb.* De Off. Ep. alleg. 8. totâ.

2249. §. 17. Quamvis *Trid.* sess. 21. c. 1. De Ref. gravissimè prohibeat aliquid dari vel accipi pro dimissoriis, sigillo &c. tamen videmus id non observari in Germania, ubi etiam exigitur certa pecunia, *Gob* n. 590. & alii.

2250. *Q.* 327. *An, ut quis ordinari possit, etiam necessariæ sint litteræ testimoniales seu commendatitiæ.* R. §. 1. *Trident.* sess. 23. c. 5. De Ref. sic statuit: *Ad minores Ordines promovendi bonum à Parocho & à Magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant. Hi verò, qui ad singulos Majores erunt assumendi, per mensem ante Ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus ac desiderio eorum, qui volent promoveri, publicè in ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus & vita*

vita à fide dignis diligenter inquirat, & litteras testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat. Et c. 8. *Si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis aut specialis rescripti vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi ejus probitas ac mores Ordinarii sui testimonio commendentur: si secus fiat, Ordinans à collatione Ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.*

§. 2. Maximè convenit, ut Episcopus originis testetur de natalibus & ætate, Episcopus autem domicilii, si sit diversus, de moribus & vita, illi enim optimè ista rescire possunt: Et quamvis in rigore secundùm verba, Constitutio *Inn. XII.* à n. 2166. relata videatur requirere ut singuli de omnibus illis testentur, tamen si Episcopus solius originis nil dicat de moribus & vita, è contrà si Episcopus solius domicilii nil dicat de natalibus & ætate, videntur ideo de illis tacere, quòd nesciant, ideoque remittat unus ad testimonium alterius, qui id sciat: hinc *Gallem.* ad *Trid.* c. 8. suprà refert hanc declarationem: *Censuit Congregatio in casu, quo aliquis fuerit absens per plures annos ab Ordinario, ita ut illum commendare de vita & moribus non possit, sufficere litteras dimissorias Ordinarii, quæ continebunt, quòd ordinandus non sit excommunicatus vel contumax, sed de legitimis progenitus parentibus; informatio verò de vita & moribus habenda est ex loco, in quo fuit versatus:* Et hoc est conforme Constitutioni relatæ n. 2170. 2173. 2251.

§. 3. Si neuter Episcopus testatus sit v. g. de ætate, ordinandus autem afferat testimoniales 2252.

de ætate ex libro baptismali à Parocho scriptas, dubitatum est an hoc sufficeret: Negarunt aliqui quia Constitutio *Inn. XII.* requirit testimonium de ætate dandum determinatè ab Episcopo, nec sufficit aliunde haberi certitudinem, alioquin si Ordinans sit certus, v. g. de moribus Titii, quia ipsi cohabitavit satìs diu, ordinare posset sine testimonialibus ullius alterius Episcopi. Et ratio potest esse, quia quamvìs in hoc casu particulari videatur cessare finis legis, qui est certitudo de ætate & reliquis, non ideo cessat lex illa, secundùm dicta l. 1. à n. 863. quia nempe reipsa manet finis legis, qui est evitare fraudes, quæ communiter evenirent, si sufficeret quævis certitudo ex testimonio cujuscumque alterius, qui non esset Episcopus originis aut domicilii. E contrà alii duo aut tres Doctores, quos interrogavi, putârunt sufficere, quia si ita semper haberetur certitudo, nunquam esset periculum fraudis: & quamvìs hoc testati non sint Episcopi, præsumitur omissum, quòd nescirent, sicque remitterent ad certitudinem aliunde accipiendam.

2253. §. 4. Si quis afferat dimissorias ab Episcopo originis suæ, non indiget testimonialibus, quas Constitutio *Inn. XII.* n. 2167. requirit, nam tantùm loquitur de illo, qui in aliena Diœcesi ordinatur ratione ac titulo Beneficii in hac aliena Diœcesi obtenti, & hunc dicit egere testimonialibus Episcopi originis, non autem loquitur de illo, qui ordinatur ratione & ex vi dimissoriarum ab Episcopi originis allatarum, Constitutio autem restrictiva Juris communis non debet extendi ad casum non expressum. Et ratio est, quia si Episcopus originis dimittat, censet

set aptum, qui ordinetur. ergo sufficienter attestatur de natalibus, ætate, moribus & vita, non item, si ab eo non dimittatur, sed purè ratione Beneficii fiat subditus Ordinanti, qui ordinariè non ita potest rescire de illis qualitatibus. Atque ita senserunt etiam Doctores ac Professores nostri Coloniæ & Monast. Westph.

§. 5. Constitutio n. 2167. tantùm habet, quòd Clericus à proprio Episcopo initiatus Tonsurâ vel Minoribus non possit ab alio Episcopo titulo Beneficii in hujus Diœcesi obtenti ad ulteriores Ordines promoveri, nisi exhibuerit testimoniales Episcopi originis & domicilii. Unde si quis non fuisset à proprio Episcopo initiatus Tonsurâ vel Minoribus sed vellet his initiari titulo Beneficii alibi obtenti, judicârunt plures Doctores, quantùm est ex vi istorum verborum dict. Constitutionis, non teneri exhibere testimoniales istorum aliorum Episcoporum, quia verba extendi non debent ultra casum expressum: attamen non est negandum aliunde esse obligationem testimoniales sufficientes exhibendi. 2254.

§. 6. Pro Regularibus dat testimoniales, non Episcopus sed Superior regularis, *Barb.* De Off. Episc. alleg. 7. n. 31. cujus ratio etiam valet respectu Novitii, si hic ordinari deberet, nam etiam de aptitudine, vita & moribus Novitii melius rescit Superior regularis quàm Episcopus. 2255.

§. 7. Si Titius, certus se antehac esse tonsuratum, testimonium amiserit, nec reperiatur catalogus Suffraganei, à quo tonsus est, sufficiet, si id juret, ut admitti possit ad Ordines, quia ubi non potest haberi probatio plena, admitti 2256.

mitti potest illa privilegiata. Si tamen Capitulum, à quo deberet v g investiri, sed priùs ostenso testimonio Tonsuræ, nollet ista probatione acquiescere, cogi non posset, quia potest secundùm statuta postulare probationem plenam & juridicam, unde deberet Titius attribuere casui & infortunio, quod pergere non posset: ita judicavi cum tribus aliis Doctoribus. Et scio aliquem isto modo excluſum esse à Præbenda cathedrali, ad quem præsentatus erat.

2257. *Q.* 328. *Quid Sede vacante fieri possit circa Ordinationem, dimissoriales & testimoniales.* R. § 1. Olim poterat Capitulum Sede vacante dare licentiam ordinandi etiam suos quamvis non arctatos, per Cap. *Cum nullus* De tempor. Ordin. in 6. Sed nunc *Trident.* sess. 7. c. 10. De Ref. sic statuit. *Non liceat Capitulis ecclesiarum Sede vacante intra annum à die vacationis, ordinandi licentiam aut litteras dimissorias seu Reverendas, ut aliqui vocant, tam ex Juris communis dispositione quàm etiam cujusvis privilegii aut consuetudinis vigore, alicui, qui Beneficium ecclesiasticum recepti sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere: si secus fiat, Capitulum contravenions ecclesiastico subjaceat interdicto, & sic ordinati, si in minoribus Ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, præsertim in criminalibus, gaudeant: in Majoribus verò, ab executione Ordinum ad beneplacitum futuri Prælati sint ipso jure suspensi.* Idem repetit sess 23. c. 10. De Ref. ubi addit, *concedentes autem dimissorias contra formam Decreti, ab Officio & Beneficio per annum sint ipso Jure suspensi.* Et *Gallem.* in declarationibus n. 6. dicit esse extensum ad Capitulum exemptum habens immemorialem possessionem contrariam. Pœnam tamen initiati Minoribus, ut non

gau-

gaudeat privilegio clericali, putat *Sanch.* in Conſ. l. 7. c. 1. dub. 28. n. 8. eſſe tantùm ferendæ ſententiæ.

Non obſtante illo Decreto *Tridentini*, dicit *Barboſa* De Jure eccleſ l. 1. c. 32. n. 89. Capitulum Sede vacante poſſe concedere licentiam Epiſcopo extero, & multò magìs Epiſcopo Nullatenſi apud ſe Suffraganeo, exercendi Pontificalia in eccleſia vacante: citatque pro hoc *Henriq. Quarantam*, *Garciam* De Benef. p. 5. c. 7. n. 93. qui refert hanc declarationem S. Congregationis: *Capitulum Sede vacante poteſt concedere etiam licentiam extero Epiſcopo exercendi Pontificalia in eorum eccleſia & Ordines conferendi tam Clericis illius Diœceſis quàm exteris habentibus dimiſſorias ſuorum Epiſcoporum: juxta tamen formam hujus Decreti.* Et ob hanc declarationem *Diana* p. 8. t. 4. R. 41. ſic habet, Etſi Capitulum Sede vacante vel ejus Vicarius non poſſit intra annum ſubditis ſuis dimiſſorias concedere, poterit tamen intra eundem annum per alium Epiſcopum Pontificalia exercentem ordinare Diœceſanos ſuos. Videtur etiam favere *Nav.* Conſil. 44. De tempor. Ordin. Idem videtur tenere *Sanch.* dub. 26. Id autem poſſe Capitulum Sede vacante, tenent abſolutè *Quintanadv.* tr. 6. fingul. 6. & *Leuren.* in Vicario q. 466, & 509. *Ratio* poteſt eſſe, quia licèt Epiſcopus Suffraganeus non habeat propriam Diœceſin in actu, tamen illa Diœceſis, in qua eſt Suffraganeus, eſt aliquo modo ſua, eò quòd in ea inſtitutus ſit ad Pontificalia exercenda, uti notant *Themudo* apud *Dianam* p. 8. t. 4. R. 72. & alii. Sed oppoſitum videtur abſolutè eſſe tenendum ob clara verba *Tridentini* ſuprà.

Reſpon-

Respondent Sanch. n. 2. *Themudo* apud *Dian. Quintanadv & Leur.* suprà, Tò *ordinandi licentiam*, sumi passivè, ita ut sensus sit, non liceat Capitulo concedere alicui *licentiam, ut ordinetur* extra illam Diœcesin, ita ut ordinandi licentia & dimissoriæ, utì & Reverendæ, pro eodem sumantur. *Contrà* est 1. quia explicatio illa est contra clara verba: nec credibile est in *Trid.*, in quo fuerunt tot doctissimi viri, etiam optimi Grammatici, neminem futurum fuisse, qui admoneret de sensu passivo, si hunc intendissent, exprimendo per solas has voces, *ut ordinentur, licentiam*, ergo cùm posuerint gerundium activum *ordinandi*, quod nulli verbo passivo convenit, standum est sensu proprio & Grammaticali, nec ab eo in Decretis vel legibus recedendum est, nisi cogat gravissima auctoritas vel ratio. 2. *Trid.* dicit, *ordinandi licentiam aut litteras dimissorias concedere*, ergo ista duo non sumit pro eodem, quia *aut* est particula disjunctiva: & si pro eodem sumpsisset, dixisset, sive litteras dimissorias, utì dixit, *dimissorias seu Reverendas*, quia hæc sumebat pro eodem: Hinc *Barbosa* De dictionibus ait, *aut* est dictio disjunctiva propriè, ac disjunctivè regulariter sumitur: quamvìs autem notet aliquando sumi pro *sive*, tamen addit, *principaliùs est adversativa, & ponitur inter diversa.*

Et planè illum esse sensum *Tridentini*, adeoque Capitulo Sede vacante non licere primo anno, etiam per talem Suffraganeum ordinare subditos suos non arctatos, docent absolutè *Pax-Ford.* l. 3. tit. 6. n. 152. *Piasec.* p. 1. c. 1. n. 12. *Aversa* q. 3. s. 7. *Dicast.* hìc n. 237. *Gavantus* in Manuali Episc. v. *Capitulum Sede vacante* in addit.

n. 20.

n. 20. *Engel.* l. 1. tit. 11. n 36 *Gobat* tr. 8 n 206. qui n 275. refert Nuntium Apostolicum Lucernensem suspendisse Capitulum Constantiense, quia Sede vacante dederat Suffraganeo licentiam sic ordinandi: & infinitum esset referre omnes Auctores, qui idem tenent.

Citati autem in contrarium non tenent oppositam sententiam: *Barbosa* l. c. tantùm dicit in genere, posse exercere Pontificalia: non autem posse ordinare diœcesanos non arctatos, clarè docet De Off. Episc. alleg. 7. n. 17. & in *Trident.* sess. 7. c. 10 De Ref. unde certò stat pro sententia nostra. *Nec obstat*, quòd l. c. De Jure eccles n. 124. Item De Canon. & Dignit. c. 24. n. 124 dicat, poterit insuper idem Capitulum præfato anno durante concedere Episcopo extero exercitiũ Pontificalium & Ordinationem propriorum subditorum vacantis *Sedis: nam* manifestum est esse errorem typographi, & utroque loco omitti hæc verba, *non tamen* vacantis Sedis, utroque enim loco in summario capitis ad n. 124. expressè habet, *& Ordinationem propriorum subditorum, non tamen subditorum vacantis Sedis*: Et de Jure ecclesiast. post relatos Auctores statim subdit, *quia quoad subditos vacantis Sedis, non nisi post elapsum annum*: Et similiter in Indice utriusque operis ad numeros relatos eodem modo dicit, *& Ordinationem propriorum subditorum, non tamen vacantis Sedis*. *Henriq.* l. c. tantùm dicit Vicarium Sede Apostolicâ (non autem Episcopali) vacante posse concedere dimissorias, quod etiam dicam n 2263. *Quaranta* apud *Sanch.* n. 3. expressè dicit Sede vacante non posse ordinari subditos ipsius capituli. *Garcias* & declaratio apud illum expressè habet

in

in fine, *juxta tamen formam hujus decreti*, nempe *Tridentini* suprà, ubi tantùm conceditur de subditis Sedis vacantis, si sint arctati Et cùm istâ declaratione nitatur *Diana*, etiam ipse plùs non vult, quàm arctatos posse ordinari. *Nav.* tantùm loquitur de tempore post annum vacationis. *Sanch.* tantùm loquitur de subdito Sedis vacantis, si à suo Episcopo defuncto vel à Papa vel à Nuntio Apostolico habeat dimissorias ad quemcunque Episcopum: hinc rectè dicit *Gob.* n. 266. quòd illi, quos pro se citat *Quintanadv.*, non faveant ipsi. Nec ratio adducta persuadet, jurisdictio enim Suffraganei est delegata ab Episcopo vel à Capitulo committente.

2258. §. 2. Arctati ratione Beneficii recipiendi vel recepti possunt etiam primo anno Sedis vacantis ordinari, utì constat ex dictis. Docent autem *Ricc. Ugol. Barb.* in Collect. ad *Trid.* suprà n. 17. *Garcias* p. 5. c. 7. à n. 99. illos esse arctatos ratione Beneficii recipiendi qui habent jus seu sunt vocati ad aliquod Beneficium vacans aut Capellaniam requirentem actu certum Ordinem, quo illi carent. Item qui cùm non sit ordinatus primâ Tonsurâ, est præsentatus ad Beneficium: sed pro hoc videnda sunt dicta n. 2166. E contrà non potest dici arctatus ratione Beneficii recipiendi, qui est præsentatus ad aliquod Beneficium seu Capellaniam habentem annexum certum Ordinem, ad quem ille, qui obtinet, tenetur facere se promoveri: similiter non dicitur arctatus occasione Beneficii recipiendi is, cui aliquis vult resignare aliquod Beneficium requirens actu Ordinem, quo ille caret, hoc enim est merè voluntarium. Arctatus ratione Beneficii recepti est, qui obtinet Beneficium requi-

requirens servitium personale, ratione cujus de jure, consuetudine, privilegio, statuto Ecclesiæ vel fundatione tenetur intra annum facere se promoveri, *Ricc. Ugol. Garc.* exemplificates in eo, qui obtinet Parochiam, nam est arctatus ad Sacerdotium intra annum: Item in eo, qui obtinet Canonicatum, cui certus Ordo est annexus: item in aliquibus Beneficiis seu Capellaniis requirentibus servitium personale seu aliquem Ordinem: item si Ordo suscipiendus ita annexus est Beneficio, ut tempore provisionis in eo constitutus esse debeat, sed impetrans dispensatus fuit, ut hoc non obstante hujusmodi Beneficium obtineret, *Barb.* ni 16.

§. 3. Etiam ille potest ordinari in loco & in primo anno Sedis vacantis, qui à suo Ordinario affert dimissorias, *Sanch.* dub. 26. n. 2. *Neuss.* d. 109. n. 62. *Tamb.* hìc c. 8. §. 2. n. 9. *Bosco* s. 3. nu. 211. *Pirh.* l. 1. tit. 6. n. 255. *Leur.* q. 509. qui citant præterea *Henriq. Laym. Quarant. Ventrig. Piasec.* Ratio est, quia finis *Tridentini* fuit, teste *Nav.* in Consiliis L. 1. ad tit. de tempor. Ordinat. Cons. 27. n. 2. ne quis ordinaretur absque consensu sui Ordinarii, quod non fit, si afferat sui Ordinarii dimissorias: Et hoc à S. Congreg. declaratum esse dicit *Garc.* apud *Leur.* n. 3. *Nec obstat*, si fortè Episcopus defunctus, aut etiam idem Suffraganeus, qui nunc ordinat, antehac dimiserit, *nam* id per accidens est, & dimissus vi suarum dimissoriarum potest in quacunque Diœcesi ordinari à quocunque Episcopo licentiam ordinandi habente, quam hic Suffraganeus habet à Capitulo. 2259.

§. 4. Multò magis possunt ordinari Regulares etiam primo anno in loco Sedis vacantis 2360.

afferentes dimissorias & testimoniales ab eis, ad quos spectat dare ipsis, uti ex declaratione S. Cong. tenent *Themudo* & *Portell* apud *Dianam* p. 8. t. 4 R. 72. *Corradus* in praxi dispens l. 4. c. 6. n. 16. *Quintanad.* singul. 8. *Tamb* suprà num. 12. *Leur.* q. 509. nu. 7. maximè cùm Regulares in odiosis non veniant nomine Clericorum, quos hìc vetat ordinari *Tridentinum*, neque nomine subditorum Capituli Sedis vacantis.

2261. §. 5. Capitulum non potest nunc Sede vacante intra primum annum dare dimissoriales nisi arctatis, utì constat ex *Trid.* suprà, docentque omnes cum *Leur.* q. 512. qui cum *Fermosino* De Capitulo Sede vacante q. 20. n. 16. extendit etiam ad primam Tonsuram, sed *Gallem.* n. 2. putat, cùm *Tridentinum* dicat, *ordinandi* licentiam, non comprehendi primam Tonsuram, quæ non est Ordo. Saltem *Garc.* n. 93. refert hanc declarationem S. Cong. *Vicarius Capituli Sede vacante infra annum potest concedere literas dimissorias ad primam Tonsuram ei, qui est præsentatus à patronis laicis ad Beneficium ecclesiasticum juris patronatûs ipsorum, ut illud obtinere valeat.*

2262. §. 6. Si quis ex alia causa quàm Beneficii arcetur ad Ordinem suscipiendum, v. g. ad obtinendum gradum in Theologia, Capitulum Sede vacante non posset intra primam annum ei dare dimissorias, quia exceptio illa firmat Regulam in contrarium, *Ventrig.* & alii cum *Leur.* q. 512. n. 9.

2263. §. 7. Vicarius Papæ potest Sede apostolicâ vacante facere ordinari suos, aut eis etiam non arctatis dare dimissorias, *Henriq. Averf.* q. 3. f. 7. *Barb.* De Off. Episc. alleg. 7. nu. 13. *Tridentinum* enim non restringit jurisdictionem Sedis apostoli-

stolicæ vacantis: Et idem dicunt *Mandos. Graff. Vulpej.* apud *Barb.* de Vicariis Episcoporum deputatis per Papam, quos Apostolicos vocamus.

§. 8. Nuntium Apostolicum posse intra primum annum dimittere subditum Sedis vacantis non arctatum, negant *Garc.* suprà n. 104. & *Pirh.* l. 1. tit. 11. n. 54. cujus hoc est fundamentum, quia, inquit, Nuntius non potest dare dimissorias nisi illis, qui à suo Ordinario habuerint testimoniales, sed Sede vacante non potest quis ab Ordinario habere testimoniales, quia tum non datur Ordinarius, eò quòd nomine Ordinarii dantis testimoniales non intelligatur Capitulum aut Vicarius Sedis vacantis sed ipse Episcopus, qui tum non est: Ex quo infert Nuntium non posse nisi in casibus, in quibus potest Capitulum Sede vacante. Sed ratio illa nulla est, uti constabit ex dicendis n. 2265. nam Capitulum & Vicarius Sedis vacantis potest dici Ordinarius ac dare testimoniales: 2264.

Hinc Nuntium Apostolicum posse talem dimittere, absolutè affirmant *Led.* apud *Garc.* suprà, *Barb.* De Jure eccles l. 1. c. 32. n. 122. *Molina* De just. tom. 6. d 11. n. 4. *Fermos.* suprà n. 14. *Escob.* l. 23. c. 17. num. 409. *Graff.* & *Cenedo* apud *Bosco* hìc sect. 3. num. 20. *Gob.* tr. 8. n. 573 *Leur.* q. 509. n. 3. Ratio est 1. quia Nuntius Apostolicus meritò dicitur se habere sicuti Vicarius à Papa constitutus, de quo nu. 2263. dictum est. 2. Quia Nuntius posset talem ordinare, cùm sit Ordinarius, secundùm dicta n. 1494. ergo etiam potest dimittere. 3. Quia facultas dandi dimissorias est data Nuntio absolutè, sine restrictione ad Sedem plenam aut vacuam, ergo ma-

lè restringitur ad plenam. Quia tamen res illa est valde controversa, *Aversa* q. 3. s. 7. relatis in utramque partem Auctoribus concludit, *Quare in hoc standum erit consuetudini*: Et quod attinet ad consuetudinem, *Molina* suprà testatur se sæpius vidisse id à Nuntiis factum esse in civitate Conchensi: Idem fecisse Nuntium in Helvetia, testatur *Gob.* supra.

2265. §. 9. Capitulum potest etiam primo anno Sedis vacantis dare suis subditus non arctatis literas testimoniales seu commendatitias de vita & moribus, *Card. de Luca* in annot. ad *Trid.* disc. 31. n. 31. *Aver.* suprà. *Leur.* q. 511. citans alios contra *Garciam* n. 105. & *Pirh.* suprà. Neque hoc est contra dispositionem *Tridentini* requirentis testimoniales sui Ordinarii, quia quamvis *Nav. Garc. Pirh.* putent per Ordinarium in *Tridentino* intelligi proprium Episcopum & non alium, procul dubio, inquit *Molina*, vehementer falluntur, quia Sede vacante Capitulum & ejus Vicarius verè & simpliciter sunt Ordinarii, utì docent *Lott.* L. 2. q. 13. n. 42. *Corr.* De benef. l. 2. c. 12. n. 92. *De Luca* ad *Trid.* disc. 5. n. 23. *Paris.* De resign. l. 7. q. 23. n. 124. Et cùm post annum vacationis dent testimoniales, imò & arctatis durante primo anno, utì fatetur *Pirh.* n. 59. evidens est, quòd veniant nomine Ordinarii.

2266. §. 10. Quod dicitur fieri posse per Capitulum Sede vacante, intelligitur ex speciali commissione Capituli per Vicarium Generalem intra primos octo dies à Capitulo institutum, non enim potest Capitulum per seipsum, utì notant Auctores cum *Leur.* q. 513. adducentes pro hoc declarationem *S.* Congreg. nisi fortè

Capi-

Capitulum propter hæresim, pestem vel similem causam esset dispersum, tum enim sufficeret etiam ab uno solo Capitulari residente hoc fieri, & id pariter decisum est apud *Garciam* suprà n. 93.

Q. 329. *Quid specialiter notandum sit circa jam dicta, tempore Sedis vacantis in Episcopatu, in quo alternant Episcopus catholicus & Princeps acatholicus.* ℟. Si Episcopus catholicus rexerit & moriatur, tum incipit primus annus Sedis vacantis, ac tenent, quæ hactenus dicta sunt: E contrà si rexerit & moriatur Princeps acatholicus, putavit doctus Canonista tum etiam incipere primum annum Sedis vacantis, adeoque locum habere decretum *Tridentini* n. 2257. relatum. Rationem dabat, quia caput illius Episcopatûs in temporalibus fuit iste Princeps acatholicus, caput autem & veluti Ordinarius in spiritualibus, secundùm concordata & dispositionem Pacis Monasterienſis, erat Metropolitanus, pro illo nempe tempore, quo in temporalibus regeret Princeps acatholicus: hoc autem Principe acatholico mortuo censetur commori Metropolitanus respectu hujus Episcopatûs, quia definit ejus jurisdictio spiritualis adeoque videtur incipere Sedes vacare etiam in spiritualibus, saltem fictione Juris pro casu, de quo Jus nihil disposuit. Sed oppositum tenendum est, & cõsequenter dicendum, quòd în eo Episcopatu possint, utì antè, fieri Ordinationes & dari dimissoriæ etiam non arctatis: *Ratio* est 1.° quia vacatio Episcopatuum est ad modum vacationis Beneficiorum, hæc autem dicuntur vacare per obitum vel cessionem ipsiusmet beneficiati, usque dum novus in eo- 2267.

dem verè instituatur, *Corrad.* l. 3. c. 6. n. 16. & 52. cum communi. 2. Viduitas ecclesiæ est à morte ultimi sponsi usque ad novum Episcopum, id est, usque ad aliquem, qui habeat in spiritualibus supremam potestatem, & cui fiat provisio talis ecclesiæ, *Lotter.* l. 3. q. 20. nu. 118. 119. *Barb.* De Jure eccles. l. 1. c. 8. n. 6. Debetque nova provisio fieri auctoritate Apostolicâ, *Corrad.* n. 52. Ideoque viduitas durat usque ad novi Episcopi confirmationem à Papa faciendam, *Paris.* suprà n. 48. citans *Gloss.* & alios: Tota enim vis extinctiva prioris vacationis attribuitur actui legitimæ collationis, quæ succedit, *Asc. Tamb.* de Jure Abb. in decis. 25. rotali n. 2. & 4. *Lott.* l. 3. q. 1. n. 19. citans alios. 3. Quamvis Papa alicui Episcopatum vacantem dedisset in commendam vel ad administrandum, tamen per obitum hujus commendatarii vel administratoris non inciperet vacare Sedes, *Tamb.* p. 1. d. 4. q. 6. *Garc.* p. 4 c. 4. n. 64. ergo similiter hìc. 4. Quando *Tridentinum* prohibet dare dimissorias tempore Sedis vacantis in primo anno, nomine vacationis venit vera & non ficta vacatio, id est, vacatio per mortem vel cessionem veri Episcopi, *Paris.* de Resign. l. 12. q. 10. n. 25. ergo Decretum illud prohibens & restrictivum Juris communis extendi non debet ad vacationem tantùm politicam, quæ tantùm respicit gubernationem temporalem.

Objicies. Capitulum in hoc casu solet statuere vel confirmare Vicarium in pontificalibus & spiritualibus, ergo signum est, quòd Sedes censeatur tum incipere vacare etiam canonicè. *Respondeo* n. conseq. nam mortuo Principe acatholico cessat administratio Metropolitani, qui non

non implebat Sedem, & jurisdictio spiritualis, quæ à Capitulo post primum annum vacationis venerat ad Metropolitanum, mortuo Principe acatholico revolvitur ad Capitulum, & iterum connectitur cum jurisdictione temporali, quam tum etiam recipit Capitulum. De cætero potest Suffraganeus ex facultate à Metropolitano concessa pergere exercere pontificalia, dummodo Capitulum non reluctetur, sicuti si accepisset ab Episcopo mortuo talem facultatem, dato quòd esset primus annus vacationis, facultas illa non exspirâsset per mortem Episcopi concedentis, *Sanch* De Matrim. l. 8. d. 28. n. 64. & 82. *Themudo* cum *Diana* p. 8. t. 4. R. 72. *Fermos.* suprà n. 1. maximè si Capitulum confirmârit hunc Suffraganeum etiam tanquam vicarium, non enim potest semel à se constitutum dejicere sine causis & causarum cognitione, *Castrop.* t. 13. d. 2. pu. 29. n. 7. *Barb* De Jure eccles. l. 1. c. 32. n. 47. & alii, quos citant: nec etiam potest Capitulum concessam semel potestatem limitare, *Garc.* p. 5. c. 7. à n. 25. & alii, maximè cùm potestatem eam acceperit à Metropolitano, *Garc.* n. 34. *Leur.* q. 510. Nihilominus post jurisdictionem iterum devolutam ad Capitulum, inconveniens non est, si talis vicarius recognoscat suos Principales, & petat confirmationem à tali Capitulo, quod sciet, quid de Jure facere possit aut debeat.

Q. 330. *Quid addendum sit circa titulum Ordinationis.* R. De hoc ita statuit *Trid.* sess. 21. c. 2. De Reform. *Cùm non deceat eos, qui divino Ministerio adscripti sunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere; compertumque sit complures plerisque in locis ad sacros Ordines* 2268.

uullo ferè delectu admitti, qui variis artibus ac fallaciis confingunt se Beneficium ecclesiasticum aut etiam idoneas facultates obtinere : statuit sancta Synodus, ne quis deinceps Clericus sæcularis, quamvis aliàs sit idoneus moribus, scientiâ & ætate, ad sacros Ordines promoveatur, nisi priùs legitimè constet eum Beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere, id verò Beneficium resignare non possit, nisi factâ mentione, quòd ad illius Beneficii titulum sit promotus, neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quòd aliunde vivere commodè possit. Et aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque priùs perspecto, patrimonium illud vel pensionem verè ab eis obtineri, taliaque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint, atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari aut extingui vel remitti nullatenus possint, donec Beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant, unde vivere possint. Antiquorum Canonum pœnas super his innovando. Circa hunc sustentationis titulū notanda sunt seqq.

1269. §. 1. Titulus pro Ordine sacro debet esse quid perpetuum, immobile, non revocabile, distinctum à lucris quotidianis : unde non sufficit lucrum, quod quis haberet ex Missis non fundatis, ex Musica, ex instructione puerorum &c. quia hæc per revocationem, infirmitatem vel alium casum impediri possunt, *Sanch.* in Conf. l. 7. c. 1. dub. 23. n. 10. Nec sufficit Beneficium manuale vel Capellania, à qua quis removeri potest, quia sic non est ei satis cautum de honesta sustentatione. Putant tamen *Paris. Gonz.* & alii sufficere talem Capellaniam tempora-

poralem, à qua nemo soleat removeri nisi concessâ aliâ provisione, sed contrà est, quia immeritò imponitur hoc onus patrono, *Castrop.* tr. 27. pu 10. n. 4. Putant etiam *Nav.* & alii cum *Sanch.* dub. 35. n. 4. sufficere Coadjutoriam in Beneficio, quia Coadjutor investitur, sed meliùs negat illam sufficere, *Castrop.* n. 5. Cùm sit tantùm spes Beneficii, & quidem incerta, eò quòd Principalis possit diutius vivere: Valeret tamen, si pars una sustentationi sufficiens ei in perpetuum titulum assignetur, *Garc. Gob.* t. 8. n. 637. Census etiam redimibiles censentur immobilia, dummodo adhibeatur ea cautio, ut si fiat redemptio, pecunia ex Judicis decreto deponatur apud idoneas personas, ut iterum constituatur census, *Castrop.* pu. 11. n. 9. & alii contra *Bonac.* & alios. Ex hoc autem, quòd beneficiatus deponi possit ab Episcopo vel Collatore, si committat enorme crimen, ob quod jus permittit deponi & Beneficio privari, non ideo Beneficium definit esse perpetuum, hoc enim præcipuè oritur ex libertate beneficiati, quâ vult delinquere, ergo non ideo est ad nutum alterius amovibilis.

§. 2. Titulus ordinariè debet assignari cum 2270.
obligatione reali & hypotheca: estque advertendum, ne hujusmodi bona sint priùs ære alieno gravata: de cetero titulus super bonis ita fundatus, est onus reale, & transit ad quemcunque possessorem jure ordinario hypothecæ, *Engel.* l. 1. tit. 14. n. 17. addens n. 18. si à Monasteriis vel Ecclesiis Collegiatis concedatur titulus, non requiri quidem hypothecam, quia bona Ecclesiarum non possunt regulariter alienari, attamen requiri consensum Capituli, quia successor

non tenetur stare obligationi sui antecessoris sine utilitate vel necessitate Ecclesiæ contractæ, per ea, quæ traduntur in cap. pen. *De fidejussor.* & cap. 1. *De solut.*

2271. §. 3. *Garcias* De Benef. p. 2. c. 5. n. 93. dicit à S. Congreg. declaratum esse, quòd assignatio mensæ Episcopalis non sufficiat ad titulum, & ratio potest esse, quia onus alendi ordinatum non potest imponi mensæ successoris: sed si consentiat Capitulum, quod censetur facere, quando scit fieri & non contradicit, praxis habet, quòd sic ordinentur, id enim utile est & quandoque necessarium, præsertim in Diœcesibus, in quibus non sunt seminaria pro instituendis Clericis: tum autem servantur sequentia: 1. Indicto tempore aliquo antè concursu, per rigidum examen Synodalium eliguntur tot, quot requiri videntur ad instantem necessitatem. 2. Hi ordinati mittuntur, ut tanquam Sacellani serviant apud Parochos exemplares, doctos & zelosos. 3. Post captam apud hos experientiam per quatuor saltem annos, si vacet parochia, hi ad concursum pro tali parochia admittuntur. Et si iste modus servetur, excitatur æmulatio juniorum Clericorum, exercent se diligenter in ministeriis curæ animarum, laborant, ut bene vivant, se perficiant, & ab illis, apud quos primis annis serviunt, referant bona testimonia: nec facile periculum est, ut destituantur necessariâ sustentatione.

2272. §. 4. *Barb* putat, quando urget penuria Sacerdotum, ad titulum sufficere, si quis etiam privatus promittat ordinando se omnia necessaria illi subministraturum, quia ex hac timeri potest minus damnum, quàm ex carentia tam neces-

necessarii Ministri. Addit *Gob.* n. 617. si Comes aliquis aut communitas obliget omnia sua ad alendum aliquem in defectu sufficientis sustentationis, sufficere ad titulum, sed *Jord.* & *Gallem.* apud *Gob.* n. 614. probabiliùs negant id sufficere & requirunt constitui aliquid certum, determinatum, irrevocabile; & talis videtur esse mens *Tridentini.*

§. 5. Beneficium, ad cujus titulum quis ordinatur, debet esse ecclesiasticum, actu pacificè possessum, utì habet *Trid.* suprà, & expressè statuit *Synodus Colon.* anni 1662. p. 2. tit. 10. c. 3. §. 7. unde non sufficit spes certa, quam quis habet, quia est electus vel præsentatus, *Sanch.* dub. 35. n. 2. *Castrop.* pu. 10. à n. 7. contra *Sayr.* & alios, qui putant sufficere collationem & institutionem, si sincerè putetur, quòd non sit impedienda possessio, & sic procedunt communiter Episcopi: hinc *Jord.* De ord. l. 3. tit 6. n. 301. dicit, quando ex circumstantiis appareret de bona fide & omnis fraudis suspicio tolleretur, non esse omnino improbabilem eam opinionem. 2273.

§. 6. Beneficium actu possessum sufficit ad titulum, quamvìs primo anno nil percepturus sis, *Gob.* n. 633. 2274.

§. 7. *Henriq. Avila* & alii putârunt Doctorem Juris vel Theologiæ posse ordinari sine alio titulo, quia docendo poterit se honestè sustentare; quod *Cordub.* & *Dian.* admittunt, per se loquendo, de Doctore promoto in insigni Universitate: sed rectè negant *Sa, Sanch. Barb. Aver.* q. 3. s. 10. *Gob.* n. 627. nam S. Congreg. id reprobavit, nec scientia panem ei dabit, quamvìs fundatam etiam lectionem habeat, nil enim stabile est, cùm per infirmitatem 2275.

tem impediri vel ob aliam causam possit amoveri.

2276. §. 8. Titulus patrimonii ordinariè debet esse major quàm Beneficii: in dubio autem regulariter præsumitur esse sufficiens, *de Luca* De Benef. disc. 37. n. 7. Et universaliter in quovis titulo, si modicum deficiat ad honestam sustentationem, curandum non est, inquiunt *Sanch.* suprà dub. 25. n. 8. & *Dian.* p. 5 t. 5. R. 20. Hoc tamen, quod pro titulo assignatur, non potest hypothecari, alienari, permutari, resignari, nequidem quoad fructus vel in subsidium aliorum bonorum, inquit *Castrop.* p. 10. n. 13. & pu. 11. & n, 10. nisi quantùm de fructibus honestæ sustentationi superfluit, etiamsi ordinatus posset aliunde sine titulo ullo vel sine ejus fructibus sustentari.

2277. §. 9. Pro titulo patrimonii non sufficit, quòd filius certò exspectet pinguem legitimam à patre: Si tamen pater sit dives, potest filius eum adstringere, ut sibi patrimonium irrevocabiliter designet pro titulo, *Castrop.* pu. 11. à n. 2. Hoc autem sibi assignatum negant multi debere computari in legitimam, cùm sit veluti donatum filio ad sustentationem quotidianam: veriùs tamen affirmant *Mol. Garc. Castrop.* n. 6. & alii, quia bona talia non alienantur, sed postea redeunt ad hæredes, ergo meritò censentur esse legitima.

2278. §. 10. Ad titulum patrimonii aut alterum non perpetuum sed habentem se per modum patrimonii, non prærequiritur ulla institutio seu investitura, sed sufficit præcessisse instrumentum assignationis & judicium Episcopi de futura illius sufficientia: spectatque hoc judicium

cium ad Episcopum illum, in cujus Diœcesi sunt ea bona pro titulo assignata.

§. 11. Ut caveantur fraudes, quæ frequenter 2279.
contingunt in titulo patrimonii, præscribuntur in quibusdam Diœcesibus hæ Leges. 1. Hic titulus constitui debet in determinatis bonis vel obligationibus ejusmodi, quæ pro immobilibus habeantur, quales non sunt, quæ solis syngraphis vel instrumentis per Notarium tantùm & testes subscriptis constituuntur. Domus, horrea aliaque ædificia non necessariò admittuntur, quia incendiis sunt exposita: plerique tamen admittunt, maximè extra tempora belli. 2. Bona illa debent publicè & judicialiter recognosci, cum attestatione, quòd sint allodialia, propria illius, qui ordinando constituit titulum. Item quòd non sint hypothecata aliis &c. Item quòd constituens titulum possit ea cedere absque præjudicio legitimæ liberorum suorum vel quorumcunque aliorum. Item absque præjudicio sustentationis ad vitam propriam necessariæ. 3. In eodem judiciali documento exprimi debet, quantum secundùm commune judicium prudentum singula prata, singuli agri, singuli horti &c. annuè afferre possint in pecunia, planè liberè, detractis omnibus oneribus, contributionibus &c. 4. Summa pecuniæ ita annuatim liberè provenientis ex talibus bonis, debet attingere taxam tituli in tali Diœcesi constitutam. 5. Constituens titulum debet per idem judiciale instrumentum actu cedere jus in re plenum horum bonorum in favorem ordinandi, ita ut hic statim possit ingredi in actualem possessionem. 6. Hæc bona debent cedi irrevocabiliter, neç postea onerari, hypothecari &c.

usque

usque dum ordinatus moriatur vel apud Episcopum doceat sibi aliunde esse provisum. Causa hujus rigoris est justa, quia Nobiles passim obligabant bona tantùm in genere, conferentes solum jus ad rem, & quando ordinati offendebant, depellebantur nec nisi litibus & cum gravissimis molestiis Nobiles compelli poterant ad dandam sustentationem. Similiter fiebat, quando Nobilis titulum constituens moriebatur, bona enim dividebantur inter hæredes, & nesciebat ordinatus, à quo vel unde alimenta peteret: his obviatur, si ipse rem certam sibi obligatam possit apprehendere aut habeat apprehensam. 7. Solent hujusmodi bona tribus Dominicis vel interpolatis festis in Ecclesia parochiali, sub cujus districtu bona sita sunt, publicè proclamari, ut constet talem desuper ordinandum, & intelligatur, an opponatur aliquid contra qualitatem aut valorem bonorum in proclamationibus exprimendum. 8. Ordinandus jurat hæc se ita habere. In archidiœcesi Colonienſi per Decreta & statuta jussu *Maximiliani Henrici* anno 1651. edita n. 33. ponitur hæc formula. *Ego N. juro, quòd in acquisitione & designatione bonorum meorum patrimonialium, quorum titulo promovendus sum ad sacrum Subdiaconatûs Ordinem, nullâ fraus, aut dolus interceſſerit, quodque illa verè, & pacificè possideam, neque ulli alii sint oppignorata, neque imposterum directè, vel indirectè alienabo, seu quoque modo distraham, nisi mihi priùs fuerit de perpetuo beneficio Ecclesiastico, eoque ad congruam meam sustentationem sufficienti provisum, neque tunc quidem aliter, quàm cum præscitu, & consensu Romani Pontificis, seu Reverendissimi mei Archiepiscopi, ac Principis Electoris Colonienſis, seu ejus Vica-*

Vicarii in Pontificalibus Generalis in literis ipsius alienationis seu distractionis specialiter exprimendo. Beneficium autem, *quod in dicti mei tituli locum successerit, sine simili consensu non resignabo. Ita me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia.*

§. 12. Quod n. 2168. dicitur, de non supplendo defectu Beneficii per adjectionem patrimonii, intelligitur circa titulum ordinandi, non subditi nisi ratione talis Beneficii acquisiti, de hoc enim solo est illa clausula Constitutionis *Inn. XII.* De cetero quilibet Ordinarius potest cum suo subdito facere combinationem tituli ex Beneficio & patrimonio, *Castrop.* pu. 10. nu. 2. *Gob.* num. 612. & habet praxis apud omnes. 2280.

§. 13. Si Titius origine Colonienſis habeat tenue Beneficium in Diœceſi Trevirenſi, & ad conflandum titulum adjiciat partem patrimonii, quod habet in Diœceſi Moguntina, hic titulus poteſt, per ſe loquendo, approbari ab Ordinario vel Colonienſi vel Trevirenſi, quia his eſt ſubditus: non tamen à Moguntino, quia ibi non habet originem, Beneficium aut domicilium, & patrimonium non facit eum ſubditum, ſecundùm dicta n. 2178. Praxis autem habet, ut in loco, ubi ſunt bona, fiat inſtrumentum judiciale & publicum, quantùm bona talia annuè ſubtractis oneribus præſtare poſſint, & tum proprius aliquis Epiſcopus ordinandi erigit bona iſta ſive approbat in titulum. 2281.

§. 14 Peccat mortaliter, qui pro titulo curat ſibi fieri patrimonium ſub uno ex his pactis, 1. ut illo non utatur: 2. Ut poſt ſuſceptos Ordines reddat. 3. Ut illud ad certos tantùm annos habeat. Ut ejus fructus cedat alteri: & idem eſt 2282.

est de pactis similibus, hæc enim sunt contra expressam mentem *Tridentini*, volentis titulum esse perpetuum & irrevocabilem, qui sustentationi honestæ ordinandi semper serviat, *Castrop.* pu. 11. n. 15. Putantque multi, quòd ordinatus super ejusmodi titulo incurrat suspensionem, quamvis id probabiliùs negent *Garc. Barb. Castrop.* pu. 12. n. 10. *Aversa.* q. 3. s. 10. si enim saltem ad tempus acquirat dominium illius, re-ipsa est dominns tituli, ergo non promovetur absque titulo. An autem teneatur stare hoc pacto, disputant Auctores utrimque probabiliter, *Castrop.* n. 15. negat, quia cùm illud pactum sit turpe & de re contra legem, censetur pro non adjecto. An sit simonia, si quis emat titulum Ordinationis dixi l. 3. p. 1. à n. 150.

2283. §. 15 Licitum est suscipere patrimonium sibi factum pro titulo, sub pacto reddendi illud post mortem aut etiam post acceptum Beneficium ecclesiasticum aut sustentationem aliunde habitam, cum licentia Ordinarii, *Garc. Barb. Castrop* pu. 11. n. 16. Bona enim, quæ in titulum Ordinationis assignantur, non fiunt ecclesiastica, debent tamen, secundùm Canones, gaudere privilegio fori ecclesiastici, quamdiu sunt bona tituli personæ ecclesiasticæ.

§. 16. Qui cum titulo ficto vel non habente conditiones requisitas ordinatur, peccat graviter, quamvis aliunde habeat, quo vivat, quia agit contra strictum præceptum *Tridentini*. Et quamvis *Tolet. Henriq. Côn. Sayr. Dian. March. Gob.* n. 604. putent per hoc non incurri suspensionem, tamen incurri probabiliùs affirmant *Nav. Suar. Vasq. Sanch. Fill. Bonac. Comit. Less.* in auct. v. *Ordines sacri* cas. 6. *Castrop.* pu. 12. n. 11. *Aversa.*

Averſa q. 3. ſ. 10. quia pœna illa fuit per antiquos Canones impoſita, pœnas autem antiquas *Trid. ſuper his innovat.* De contraria autem declaratione, quam *Gob.* putat non eſſe viſam ab Auctoribus noſtræ ſententiæ, rectè dicit *Averſa* non ſatis conſtare. Eandem ſuſpenſionem videtur incurrere, qui decipit in parte notabili, qualis eſt quarta, utì ſi dicat ſe annuè pro titulo habere centum, quos requirit Ordinarius, cùm tantùm habeat ſeptuaginta quinque, *Gob.* n. 624. apud quem n. 604. *Garc. Barb. Ford.* dicunt ejuſmodi fraudulentos non incurrere ipſo facto tales pœnas ſed per ferendam ſententiam.

§. 17. Si quis abſque titulo juſto, etiam per errorem & bonâ fide ſit factus Subdiaconus, vel ſi titulum ſuum amittat aut relinquat, non poteſt aſcendere ad ſuperiorem Ordinem ſine novo titulo, quia manet ratio præcepti, quæ eſt, ut talis ordinatus ſit proviſus mediis honeſtè vivendi, *Caſtrop.* pu. 9. n. 4. *Gob.* n. 605. 2284.

§. 18. Ex dictis colligitur, quid fuerit dicendum ad hunc caſum: Titius accepit titulum Ordinationis à Communitate, quæ obligavit omnia ſua bona in communi ad pendendos illi quotannis 50. aureos: Titius metuens ne titulus factus cum generali tantùm hypotheca rejiceretur ab Ordinario, ad facilitandum negotium curat in inſtrumento exprimi hypothecam etiam ſpecialem aliquorum bonorum, non admonitâ de hoc Communitate nec requiſito conſenſu. *Quærebatur*, an poſſet ſuper hoc titulo petere majores Ordines. *Reſpondi*, ſi in iſta Diœceſi ſoleat Ordinarius rejicere titulos habentes generalem tantùm hy- 2285.

pothecam, non potest; quia causa approbationis tituli est supposititia, ergo approbatio tituli est subreptitia & vitiata substantialiter: Hinc Titius facere debet, ut vel Communitas consentiat in hypothecam illam specialem, velut Ordinarius approbet titulum cum hypotheca tantùm generali. E contrà si ille Ordinarius non soleat requirere hypothecam specialem, est vitium tantùm accidentale, & subsistit causa adæquata sufficiens, ideoque potest petere super eo ordinari.

2286. §. 19. Plerique cum *Castrop.* pu. 11. n. 11. & *Gob.* n. 618. putant alienationem, permutationem, hypothecationem tituli esse invalidam: hinc inferunt *Sa, Sanch.* & alii, si postea sine alio titulo promoveatur ad ulteriorem Ordinem, non ideo incurrere suspensionem, quia non ordinatur sine titulo, cùm suum priorem retineat: & hoc est conformius statim dicendis, quamvis *Ledesm.* & *Suar.* dicant talem alienationem &c. esse tantùm illicitam, in qua sententia ordinaretur sine titulo. Si resignaret sub pensione sufficiente ad honestam sustentationem, *Nav. Paris. Rodriq.* putant non esse opus, ut fiat mentio de eo, quòd sit ad talem titulum ordinatus, sed oppositum meritò dicunt *Garc. Barb. Castrop.* pu. 10 n. 10. quia mentio de hoc expostulatur veluti aliquid requisitum ad valorem resignationis, nam *Trid.* suprà dicit, *id verò Beneficium resignare non possit, nisi factâ mentione, quòd ad illius Beneficii titulum sit promotus.* Idem faciendum esse dicunt iidem Auctores cum *Castrop.* n. 11. si fiat permutatio cum alio v. g. Beneficio æquè sufficiente ad sustentationem: adduntque illum, qui resignat non habens

habens aliunde, undè honestè vivat, hocipso excidere Beneficio, non tamen illum, qui resignat, habens unde vivat, quia hic non ita graviter peccat. An autem, quando aliunde habet, unde vivat, opus sit licentiâ Episcopi ad resignandum vel alienandum titulum, v. g. patrimonii, disputant Auctores, *Barb.* & alii affirmant, quia *Trid.* dicit, *sine licentia Episcopi alienari aut extingui aut remitti nullatenus possint*: è contrà negant *Garc. Paris. Castrop.* pu. 11. n. 13. & alii, quia *Trid.* dicit, *sine licentia Episcopi nullatenus possint, donec aliunde habeant, unde vivere possint*, ergo si aliunde habeant, non videtur requiri licentia Episcopi: sed videtur standum pro priore sententia, an enim habeat aliunde, quo vivat, hocipsum judicabit Episcopus: & ideo in hac Archi-diœcesi Colonienſi omnes ordinandi in Subdiaconos jurare debent se non resignaturos, nisi aliunde sint sufficienter provisi, *etiam requisito judicio Episcopi.*

§. 20. Quantum requiratur ad titulum, definiri non potest pro omni loco æqualiter, *Trid.* vult, ut sit sufficiens ad sustentationem *honestam*, id est, decoram & decentem personas Deo consecratas, & relinquitur judicio Episcoporum, qui attendunt ad circumstantias loci, temporis, personarum: hoc tempore Treviris & Coloniæ requirunt circiter 60. Imperiales; Monasterii Westphaliæ, centum: plùs tamen ordinariè pro titulo patrimonii quàm Beneficii vel fundationis. Estque probabilius cum *Bonac. Garc. Castrop.* pu. 9 n. 5. & aliis contra *Henriq. Gonz. Avilam* & alios Episcopum dispensare non posse circa sufficientiam sustentationis, licèt spes certa affulgeat Beneficii paulò pòst obti-

2287.

tinendi, quia *Trid.* simpliciter mandat non ordinari Sacris nisi actu provisum de honesta sustentatione.

2288. §. 21. Quis teneatur sustentare eum, qui ordinatur sine sufficiente titulo, dixi n. 2244. Societatem autem JESU non teneri alere Sacerdotem dimissum titulo paupertatis apud se ordinatum, constat ex dictis n. 2196. uti nec Episcopus tenetur alere Sacerdotem à se ordinatum, si justè privetur Beneficio, quod fuit titulus Ordinationis ipsius. Denique Novitios non habere titulum paupertatis, dixi n. 2198.

2289. *Q.* 331. *Quid addendum sit circa tempora, interstitia & locum Ordinationum.* Rz. §. 1. Tempora ordinaria Ordinationum sunt, prima septimana post festum Exaltationis S. Crucis; post diem Cinerum; post Pentecosten; post festum S. Luciæ, uti habet antiquus versus, *Post Crux, post Cineres, post Spiritus atque Luciæ*: Item in Quadragesima, dies Sabbatini ante Dominicam Passionis & Paschæ.

2290. §. 2. Tonsura conferri potest *quocumque die, horâ & loco*, inquit *Pontificale Rom.* addens, *Quatuor minores Ordines dari possunt extra Missarum solennia diebus dominicis & festivis duplicibus, sed in manè tantùm.* Eosdem Minores conferri posse die Mercurii quatuor Temporum ex communi consuetudine & praxi, dicunt *Henriq. Sa, Castrop.* t. 27. pu. 13. n. 2. *Barb.* De Off. Episc. alleg. 11. n. 21. Nec improbant *Sanch.* in Consl. 7. c. 1. dub. 52. n. 3. & *Gob.* t. 8. n. 453. addens id suo tempore alicubi factum. Approbat etiam *Laym.* hìc c. 8. n. 1. ubi consuetudo est. Scio alicubi isto die simul duodecim ordinatos esse Minoribus, sed fortè nimis multos, quia videri poterat

rat tanquam ordinaria publica Ordinatio. *Gob.* n. 452. teſtatur morem eſſe in Germania, ut etiam die Veneris quatuor Temporum conferantur, additque Conſtantiæ conferri manè iſtius diei. Majores Ordines conferuntur in Sabbatis Temporum: Epiſcopatus in Dominica, utì habent Canones apud *Averſam* q. 3. ſ. 9.

§. 3. Si Epiſcopus non poſſit in Sabbato abſolvere Ordinationem, putant *Silv. Roſel. Henriq. Sanch. Villal.* contra *Averſam* poſſe pergere in Dominica, ſed continuandum eſſe jejunium ab Ordinante & ordinandis, ut cenſeatur manere eadem dies: Quòd ſi non continuent jejunium, *Suar.* aliique cum *Gob.* n. 469. negant fieri poſſe: ideoque rectè addit *Caſtrop.* n. 3. ſi ita continuatum ſit jejunium, Epiſcopum non poſſe eidem conferre unum Ordinem majorem in Sabbato & alterum in Dominica, quia cenſeretur eodem die contuliſſe eidem duos Ordines ſacros. 2291.

§. 4. Putant *Silv. Angel.* & alii Ordines majores non conferri validè extra Miſſam, ſed *Sanch.* dub. 4. n. 3. meritò dicit oppoſitum eſſe certiſſimum, cùm omnia eſſentialia poſſint poni. 2292.

§. 5. Practicè probabile eſt, quòd Epiſcopus poſſit conferre Ordines in feſto duplici, etiamſi non celebretur in foro ſed in choro tantùm, & ad libitum, imò & ſi ſolenniter celebretur in ſolo illo loco, in quo ordinat, *Aſc. Tamb. Coron. Gob.* n. 472. 486. & ita videmus fieri ab optimis Epiſcopis. Si tamen facultas vel diſpenſatio expreſsè haberet, ut fieret in feſto de præcepto, probabilius eſt per feſtum *de præcepto* intelligi, non illud, quod opponitur feſto ad libitum, 2293.

sed quod præcipitur celebrari in foro, *Castrop.* pu. 13. n. 2. *Gob.* suprà. Notat etiam *Th. Tamb.* De Ordine c. 10. n. 15. si dies S. Matthiæ incidat in diem Cinerum, ideoque Officium & festum in choro transferatur in feriam quintam, adhuc die Cinerum conferri posse Ordinem sacrum, quia intentum Pontificum est, ut ejusmodi Ordo conferatur in die apud populum solenni, manet autem solennis, hocipso quòd sit de præcepto abstinendum à servilibus & audienda sit Missa.

2294. §. 6. Mortale est ordinare vel ordinari extra Tempora à Jure statuta, *Gob.* n. 450. Quando autem cum licentia fit extra Tempora, notant omnes non debere tot ordinari, ut videatur generalis Ordinatio: putatque *Escob.* l. 23. n. 427. Ordinationem sex vel septem hominum non videri generalem.

2295. §. 7. Circa causas dispensandi ad conferendos Ordines extra Tempora, emanârunt sequentia:

Decreta Congregationis à Sanctissimo D. N. specialiter deputatæ super moderatione Indultorum suscipiendi Ordines extra Tempora à Jure statuta.

Anno 1693

QUæ quidem Congregatio in ædibus Eminentissimi Carpinei die 10. Novembris, atque 1. Decembris anni currentis habita, re maturè discussâ, censuit Indulta hujusmodi, si Sanctissimo placuerit, concedi posse ex causis infrà scriptis: videlicet: ut quis Beneficio, vi cujus arctatur, ad Presbyteralem Ordinem suscipiendum, vel alteri etiam perpetuo Beneficio, quod obtinet, vel Capellaniæ ad vitam sibi concessæ per seipsum inservire possit. Ob penu-

penuriam Sacerdotum in iis partibus vel in Monasterio pro Regularibus. Ob solatium patris vel matris, dummodo 50. ætatis annos excedant, & saltem per triennium in Clericali habitu honestè & laudabiliter vixerit. Item concedi posse censuit eadem Indulta Referendariis utriusque signaturæ, familiaribus summi Pontificis, Canonicis Cathedralis vel Collegiatæ Ecclesiæ, eorumque Coadjutoribus, Magistris, seu etiam Baccalaureis in sacra Theologia, Doctoribus utriusque vel saltem Canonici Juris seu Licentiatis, dummodo singulos præfatos gradus in publica & approbata Universitate obtinuerint. Iis etiam, qui saltem per triennium sedulam Theologiæ studiis operam navaverint: ac tandem 26. ætatis annum excedentibus, si per triennium in Clericali habitu honestè & laudabiliter vixerint. E contrà censuit non expedire, ut eadem Indulta concedantur ex eo, quòd quis Diaconus vel Subdiaconus literarum Apostolicarum scriptor sit, seu Magister in artibus, Nobilis, aut præsens in Curia, vel quòd Philosophiæ cursum absolverit, aut alicui ecclesiæ adscriptus fuerit, ad cujus servitii titulum ex Apostolico Indulto Clerici ordinari possunt; aut onus Missarum, non tamen ex Beneficio ecclesiastico proveniens habere se doceat. Insuper censuit Indulta hujusmodi deneganda esse iis, qui aliquâ dispensatione indigent, ex eorum delicto provenientibus impedimentis; & Sede Episcopali vacante, infra annum à die vacationis, minimè danda iis, qui Beneficii ecclesiastici recepti vel recipiendi occasione arctati non fuerint. Item nunquam concedenda pro festivis diebus conti-

nuis sed semper pro interpolatis aliquo temporis spatio, arbitrio Episcopi definiendo. Denique censuit Episcopos omnes ac etiam Apostolicæ Sedis Nuntios & Legatos literis in forma brevis circularibus admonendos, decrevisse Sanctitatem suam Indulta prædicta non ita passim, sed ex certis tantùm legitimisque causis concedere, nec ipsos Episcopos ad eorum executionem adstringere, sed illam semper ipsorum arbitrio, oneratâ conscientiâ, relinquere. Item per eadem Indulta licentiam non tribui promovendi quemquam ad patrimonii titulum, nisi ad normam *Concilii Tridentini* sess. 21. c. 2. Eos verò omnes, qui ab Apostolica Sede facultates obtinent conferendi Ordines extra Tempora, vel aliis respectivè tribuendi licentiam, ut conferant, maximè cavere debere, ne præscriptos sibi in iisdem facultatibus limites cujusvis consuetudinis aut exempli prætextu transgrediantur.

Romæ ex typographia Rev. Cameræ apostolicæ anno 1693. 14. Decembris.

2296. §. 8. *Tridentinum* sess. 23. c. 11. De Ref. statuit, ut interstitia serventur etiam quoad Ordines minores pro quo adducit plures causas: addit tamen *nisi aliud Episcopo expedire videbitur*: hinc praxis habet, ut etiam eodem die conferantur Tonsura & omnes Minores, *Castrop* pu. 13. n. 5. Dicunt quidem *Sanch.* & *Aversa* q. 3. s. 9. requiri aliquam causam ad dispensandum in eo, sed addunt sufficere qualemcumque, intellige, aliquo modo rationabilem & prudentem. Secundùm *Trid.* ibidem deberet inter Minores & Subdiaconatum interponi annus, *nisi necessitas aut Ecclesiæ utilitas, judicio Episcopi aliud ex-*

expoſcat: hinc quia communiter expedit Eccleſiæ habere pro neceſſitate Miniſtros proximè diſpoſitos ad Presbyterium, ſine ſcrupulo poſt Minores confertur Subdiaconatus ſine longi temporis interſtitio: imò ſi notoria conſuetudo contraria non obſtet vel ſcandalum alioqui dandum, poteſt Epiſcopus eodem die quatuor Minores & Subdiaconatum eidem conferre, utì præter citatos à *Buſenb.* tenent *Rebuff. Caſtrop.* ſuprà dicens ſe ſæpe vidiſſe, *Gob.* n. 326. & 460. *G. Hurt. Burgh.* cent. 2. caſ. 89. nec improbat *Averſa* ſuprà, ſi judicio Epiſcopi adſit ſaltem utilitas Eccleſiæ, quia quando *Trid.* prohibet duos Ordines conferri eodem die, loquitur de duobus ſacris, utì patet ex ſeſſ. 23. c. 13. Et quamvìs alicubi eſſet conſuetudo contraria, hanc non habere vim legis putat *Vaſq.* licèt contradicat *Laym.* l. 5. tr. 9. c. 8. n. 7. Secundùm *Trid.* ibidem c. 13. *promoti ad ſacrum Subdiaconatûs Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur.* Et c. 14. ſtatuit, ut qui ad Presbyteratûs Ordinem aſſumuntur, *in Diaconatu ad minùs annum integrum, niſi ob Eccleſiæ utilitatem ac neceſſitatem aliud Epiſcopo videretur, miniſtraverint.* Denique cùm Epiſcopatus videatur tantùm inadæquatè diſtingui à Sacerdotio veluti ejus perfectio, putant *Caſtrop.* pu. 13 n. 4. *Gob.* n. 465. poſſe eodem die ſuſcipi, ſed meliùs contradicunt *Innocent. S. Antonin. Suar. Barb. Averſa*, cùm enim tam novus Sacerdos quàm novus Epiſcopus debeat concelebrare cum Ordinante, ſaltem ex hoc capite id fieri non poteſt.

§. 9. Ex relatis verbis *Tridentini* conſtat, quæ 2297.

causæ sufficiant pro dispensatione in interstitiis Ordinum; nam pro dispensatione interstitii inter Minores & Subdiaconatum, sufficit *necessitas vel utilitas Ecclesiæ*: pro dispensatione interstitii inter Subdiaconatum & Diaconatum, non requiritur necessitas vel utilitas Ecclesiæ, sed sufficit quævis rationabilis causa arbitrio Episcopi, *Villal. Rodriq. Castrop.* n. 6. Rectè tamen notant *Sanch.* dub. 55. & *Gob* n. 491. id non relinqui puræ voluntati liberæ Episcopi, sed ejus prudenti arbitrio, ad quod formandum requiritur justa aliqua causa. Pro dispensatione interstitii inter Diaconatum & Presbyteratum non sufficit necessitas vel utilitas Ecclesiæ, sed requiritur copulativè & simul utilitas ac necessitas. Et quamvis *Gob.* n. 492. putet per generalem consuetudinem Germaniæ derogatum esse his Decretis, cùm videamus omnes Ordines intra medium annum, aut etiam intra sex hebdomadas Quadragesimæ conferri, tamen credendum est id ab Episcopis fieri ob necessitatem aliquam vel saltem notabilem utilitatem Ecclesiæ. Censetur autem etiam tum esse necessitas Ecclesiæ, si ordinandus habeat Beneficium, cui debeat inservire, quia minùs decens est Officium fieri per interpositam personam. Utilitas tum est, si præsumatur obsequium aptius Ecclesiæ præstandum, *Castrop.* pu. 13. n. 5. Denique causæ, quæ sufficiunt pro dispensatione extra Tempora, & n. 2296. relatæ sunt, videntur multò magis sufficere pro dispensatione in solis interstitiis.

2298. §. 10. Episcopus, nisi speciale privilegium habeat, dispensare non potest in Temporibus, potest tamen in interstitiis, etiamsi sit Episcopus ratio-

ratione Beneficii tantùm, quia ordinandus ratione Beneficii sufficienter fit subjectus quoad illa, quæ sunt annexa Ordinibus, *Dian.* in Comp. v. *Ordines* n. 13. Nuncii Apostolici dispensare solent in Temporibus & in interstitiis cum arctatis Beneficio, quod in supplica exprimi debet, *Gob.* n. 455. Si autem aliquis non esset beneficiatus sed v. g. Religiosus, quamvis esset arctatus, v. g. quia in Monasterio deessent Sacerdotes, ordinariè non dispensaret, quia in facultate Nuncii utrumque additur, ut sit sufficienter beneficiatus & arctatus, *Gob.* n. 459.

§ 11. Qui à suo Episcopo accepit dimissorias ad alium, non potest ordinari, nisi observatis interstitiis: & in hoc potest dispensare solus Episcopus ordinandi, non autem ille, ad quem dimittitur: hinc curandum, ut in dimissoriis addatur, *etiam non servatis interstitiis*, *Nav. Sanch. Tord. Averf.* q. 3 f. 9. §. *Habet Gob.* n. 493. ex declaratione S. Congr. Similiter si hic alter Episcopus haberet facultatem ordinandi *suos* extra Tempora & non servatis interstitiis, non ideo posset hunc dimissum, quia quamvis hic dimissus ipsi subjiciatur, quantùm est ad actum Ordinationis, non tamen ad alium effectum dispensationis vel jurisdictionis. 2299.

§. 12. Quamvis *Suar. Sanch. Hurt.* & alii putent Superiores regulares posse dispensare cum suis subditis regularibus in interstitiis, tamen id tantùm intelligitur ex privilegio, quod creduntur communiter habere, nam authores apud *Averf.* suprà referunt hanc declarationem S. Congr. in contrarium. *Superiores regulares non posse dispensare super interstitiis regularium ordinandorum, sed id pertinere ad Episcopum ordinantem,* 2300.

qui

qui tamen quoad causam dispensandi judicium suum formare debent ex attestatione Superiorum regularium.

2301. §. 13. Si dispensatio dicat, *ad tres Ordines majores tribus diebus festivis accipiendos non observatis interstitiis*, intelligi debent dies non continui sed interpolati, quia specialis est gratia id permitti diebus continuis, uti constat ex Decretis relatis n. 2296. & ex variis privilegiis apud *Gob.* n. 464. Habet autem *Syn. Colon.* anni 1662 p. 2. tit. 10. c. 3. §. 8. *Vetamus ordinatum aliquem ad ulteriorem Ordinem admitti, nisi prius Ordinis suscepti publicum fecerit exercitium in ecclesia, cujus servitio se adscripsit, desuperque testimonium sufficiens exhibuerit.* Si tamen absit ab illa ecclesia, satis erit docere se feciſſe alibi.

2302. §. 14. Qui ordinatur non servatis interstitiis, peccat graviter sed non incurrit suspensionem aut irregularitatem, *Barb. Ricc. Averſ.* Qui autem eodem die susciperet duos sacros Ordines, suspenderetur ipso facto ab exercitio saltem ultimi Ordinis *Averſ.* imò & utriusque, secundùm *Castrop.* si faceret Ordinante inscio, quia tum furtivè ageret. Quod si ordinem non servet, v. g. si fiat Diaconus antequam sit Subdiaconus, suspenditur, uti & si sine privilegio vel dispensatione ordinetur extra Tempora, *Castrop.* pu. 13. n. 14.

2303. §. 15. Si quis in loco, ubi est novum calendarium, susceperit Subdiaconatum in quatuor Temporibus mensis Septembris hujus anni, & cum dimissoriis proficiscatur ad locum, ubi est vetus calendarium, non poterit quatuor Temporibus ejusdem Septembris in hoc loco suscipere Diaconatum, sic enim censeretur eodem die suscipere duos Ordines sacros, utrumque enim

enim Sabbatum moraliter & respectivè ad judicium Ecclesiæ censetur idem pro quatuor Temporibus Septembris isto anno, & per accidens est, quod uno loco veniat citiùs, altero seriùs.

§. 16. Extra Tempora statuta & non servatis interstitiis, etiam tribus diebus continuis, ordinari possunt Societatis JESU Religiosi, ex privilegio, quod retuli n. 2194. Et idem, saltem quoad illud extra Tempora, licere illis Ordinibus, quibus ante *Tridentinum* licuit, docent *Rodriq.* & alii multi cum *Dian.* p. 3. t. 2. R. 31. & *Castrop.* pu. 13. n. 11. putant enim non censeri à *Tridentino* esse revocatum hoc eorum privilegium: quam sententiam tutam esse in praxi dicit *Avers.* q. 3. s. 9. & pro suo Ordine Clericorum regularium Minorum testatur sæpius in pluribus Diœcesibus & in ipsa Romana urbe servatum esse. 2304.

§. 17. Tonsura & Minores possunt conferri quovis decenti loco. Pro aliis sic statuit *Trident.* sess. 23. c. 8. de Ref. *Ordinationes sacrorum Ordinum in cathedrali ecclesia vocatis præsentibusque ad id ecclesiæ canonicis publicè celebrentur: si autem in alto Diœcesis loco, præsente clero loci, dignior, quantùm fieri poterit, ecclesia semper adeatur.* Et quamvis Az. *Henriq.* & alii cum *Busenb.* n. 2122. putent Episcopum posse etiam in aliena Diœcesi absque speciali licentia conferre suo subdito Tonsuram, quia cùm non sit Ordo, non ideo censetur in aliena Diœcesi conferre Ordines: tamen meliùs contradicunt *Sanch. Barb. Avers.* quia tonsurare est actio Pontificalis, *Trident.* autem sess. 6. c. 5. de Ref. sub pœna suspensionis ab exercitio pontificalium, prohibet *pontificalia in alterius Diœcesi exercere.* 2305.

2306. *Q.* 332. *Quid addendum sit circa ætatem ordinandi.* R. §. 1. Ætas hìc nnmeratur, non à die conceptionis, nec necessariò à die Baptismi, sed nativitatis, utì dictum est l. 4. n. 806. Antiquitus requirebatur major ætas pro omnibus Ordinibus, utì constat ex Dist. 77. c. 3. 5. 6. 7. & Dist. 78. c. 1. 4. 5. Sed nunc standum est dispositione *Tridentini*, secundùm quam loquitur *Busenb.* n. 2214. relatus. Putant quidem *Quintanadv.* & *Gob.* tr. 8. n. 510. posse aliquem præcocis judicii tonsurari ante completum septennium, sed standum est Jure septennium completum requirente apud *Gob.* ipsum n. 508. *Trident.* sess. 23. c. 4. De Ref. insuper requirit, ut sciant legere ac scribere. *Synod. Colon.* anni 1662. p. 2. tit. 10. c. 2. §. 4. ad Minores requirit annum duodecimum: *Busenb.* saltem ad Acolythatum requirit duodecimum completum, quod etiam videtur communiter observari in praxi, quamvìs *Sanch.* in Conf. l. 7. c. 1. dub. 33. n. 17. *Steph.* t. 5. d. 7. n. 13. *Gob.* n. 508. putent sufficere septennium completum.

2307. §. 2. Pro valore Ordinum non requiritur certa ætas, *Aversa.* q. 3. s. 5. & 8. *Gob.* n. 505. nequidem pro Episcopatu, latè *Sanch.* dub. 32. nisi pro acquirenda jurisdictione, quia hujus acceptatio requiritur.

2308. §. 3. Notat *Gob.* n. 532. ex *Bartolo*, *Rodriq.* & *Miranda*, quòd quando Jura agunt de ætate requisita, & loquuntur in genitivo, v. g. *sit 20. annorum*, aut in ablativo sine præpositione, *20. annis vixerit*, aut in accusativo cum verbo significante rem perfectam, *20. annos rexerit*, vel cum futuro conjunctivi, *si 20. annos vixero*, tum requiratur ætas seu annus completus: si autem non

non addatur tale verbum significans rem perfectam, & agatur de re odiosa, v. g. *si uno anno perduret in contumacia*, adhuc requiratur complementum: è contrà si agatur de favore, *si 20. annis serviverit, sit liber*, satis sit inchoasse, utì & tum, quando Jura loquuntur de ætate in ablativo cum præpositione, *in*, aut in accusativo cum præpositione, *ad*: *in anno vigesimo, ad annum vigesimum ætatis.* Illæ tamen Regulæ non tenent ubique.

§. 4. Non datur hìc parvitas materiæ: hinc 2309.
qui hodie priùs complet annum vigesimum quartum horâ duodecimâ, non potest hoc manè ordinari Sacerdos, quia necdum attigit annum vigesimum quintum: poterit tamen etiam medio quadrante tantùm post duodecimam, quia jam inceperit annum vigesimum quintum; non posset autem medio quadrante ante duodecimam, quia quando ab illo, quod parum est, pendet impletio totius præcepti, utì hic est, illud parum non debet reputari pro nihilo, utì patet in simili, si quis medio *Ave* ante vel post duodecimam noctis inter diem Jovis & Veneris comedat carnes, *Sanch.* dub. 33. à n. 6. *Gob.* n. 516. 531. possuntque videri dicta in l. 1. à num. 582. ubi ostendi tempus in ejusmodi præceptis debere intelligi de momento ad momentum. Putant quidem aliqui cum *Dian.* p. 5. t. 5. R. 17. & *Avers.* q. 3. s. 8. posse ordinari hodie manè, etiamsi post meridiem priùs incipiat annus vigesimus quintus, quia vespera diei trahitur ad manè & cum eo facit unum diem, quo inchoatur annus vigesimus quintus; quam sententiam plures cum *Gob.* n. 524. dicunt esse probabilem, sed rectè contradicunt

Nap.

Nav. *Villal.* & suprà citati ob rationem jam datam.

2310. §. 5. Si quis sciat se hac die complere annum vigesimum quartum, sed nesciat, an ante vel post meridiem, ordinari non debet Sacerdos, quia non probat se habere ætatem requisitam, hinc præceptum prohibens ordinati ante annum vigesimum quintum manet in possessione, *Sanch* Gob. n. 531.

2311. §. 6. Cùm anni ad Ordines requisiti censeantur esse anni ordinarii constantes diebus 365. è contrà anni bissextiles recurrentes singulis quadrienniis habeant dies 366. hinc putant *Pelliz.* aliique apud Gob. à num. 534. quòd quando numeratur ætas pro Ordinatione, non sit opus connumerare illos dies bissextiles, ideoque cùm ille, qui ante annos 25. esset natus 1. Januarii, sexies vixerit annum bissextilem, inferunt illum primâ Januarii complere annos 24. & 6. dies, adeoque posse ordinari etiam 5. diebus ante istam primam Januarii: quam sententiam licèt Gob. dicat esse practicè probabilem, tamen non videtur sustineri posse, 1. quia est contra praxin & communem sensum omnium, quando enim multi anni computantur, hi numerandi sunt indiscriminatim & civiliter, prout occurrunt & numerantur à populo, quamvis aliqui sint breviores, aliqui longiores isto uno die, duo enim illi dies habentur pro uno. 2. & præcipuè, quia dies intercalaris, qui adjicitur Februario quarti cujusque anni, est necessarius ad complendum unumquodque quadriennium, deerant enim 6. horæ unicuique è tribus præcedentibus annis, ergo dies ille intercalaris non est aliquid supra totum qua-

quadriennium, sed aliquid absolutè necessarium ad illud habendum, ergo illâ primâ Januarii reipsa plures non habebuntur quàm 24. anni.

§. 7. Si quis è libro baptismali nequeat habere testimonium ætatis, sufficit quòd parentes testentur se notasse diem nati filii. Quòd si parentes dicant se tantùm recordari, & cum hoc eorum testimonio concordet filii vultus, vox, cæteraque signa, potest Episcopus credere & ad Ordines admittere, *Dian. Gob.* n. 504. notans n. 529. quòd, ubi non possunt haberi alia testimonia, sufficiant conjecturæ & indicia, item aliorum hominum testimonia, uti habet n. 533. 2312.

§. 8. Conferens vel recipiens etiam solam primam Tonsuram ante ætatem peccat mortaliter, *Sanch.* dub. 33. n. 16. Ordinatus etiam bonâ fide ante ætatem non potest exercere illum Ordinem nisi obtentâ ætate, quando enim prohibetur Ordinatio ante talem ætatem, etiam consequenter prohibetur exercitium Ordinis ante illam, & quidem sub mortali, *Averf.* q. 3. s. 8. obtentâ tamen ætate potest, nec indiget dispensatione. Quòd si malâ fide & scienter processerit, simul incurrit suspensionem, à qua priùs debet absolvi, alioqui in ea exercens Ordinem fit irregularis, *Averf. Castrop* p. 7. nu. 7. *Gob.* n. 502. Ordinatus Sacerdotio uno die ante expletum annum vigesimum quartum, putans nihil distare quod parum distat, si fuerit ignorantia culpabilis, peccabit mortaliter: & quamvis *Nav. Sa*, *Avila*, *Barb.* & alii putent non incurrisse suspensionem, quia ab incursione talis pœnæ contra præsumentes impositæ putant 2313.

excusare etiam mortaliter culpabilem ignorantiam, de quo dixi l. 1. à n. 767. tamen sub mortali tenetur non legere Missam nec exercere Sacerdotalia ante legîtimam ætatem, hâc autem expletâ, secundùm *Hurt. Barb. Castrop. Burgh.* cent. 2. cas. 2. & alios poterit Missam legere sine ulla dispensatione: si tamen suspensionem incurrisset, probabiliùs dicunt alii cum *Avers.* indigere absolutione.

2314. §. 9. Causæ ad dispensandum in ætate ad Presbyterium sunt, si tribus annis fuerit in Sacris Ordinibus, vel si parentes ejus sint adulti ultra 50. annos, vel si tribus annis studuerit Theologiæ: attamen nec Episcopi nec Nuncii Apostolici commuiter habent facultatem dispensandi in ætate ordinandi, nequidem ad unum diem, *S. Anton. Silv.* & alii cum *Sanch.* dub. 36. n. 18. Nunc tamen ex speciali privilegio dispensant Episcopi ad certum tempus, saltem pro Beneficio curato, ubi est necessitas vel utilitas Ecclesiæ.

2315. *Q.* 333. *Quid notandum sit circa proclamationem, tonsuram & habitum ordinandi, item circa adscriptionem ecclesiæ.* Bz. §. 1. Quid statuerint aliquæ Diœceses circa proclamationes, dixi n. 2279. *Trident.* sess. 23. c. 5. de Ref. vult publicè in ecclesia fieri proclamationem personæ sacro Ordine initiandæ, ut de illa haberi possint testimonia circa natales, vitam, mores &c. & idem statuit *Syn. Colon.* anni 1662. De Ordine c. 2. §. 7. vultque eas repeti ante singulos majores Ordines.

2316. §. 2. *Synodus Colon.* suprà § 5. promulgat Constitutionem *Sixti V.* circa habitum & tonsuram: debet autem tonsura sive corona Sacer-

cerdotis esse par magnæ hostiæ; Clerici aut initiati Minoribus, parvæ hostiæ; Diaconi, paulò minor sacerdotali; Subdiaconi, paulò major clericali; Pastoris seu habentis curam animarum, paulò major sacerdotali; Prælati, paulò major pastorali. Quanta autem sit & ad quos pertineat obligatio gestandi habitum & tonsuram, dictum est l. 4. n. 1370. & plura addidi ibidem à n. 1371.

§. 3. *Trident.* vult quemvis sacro Ordine 2317.
initiandum alicui ecclesiæ adscribi, sic enim habet sess. 23. c. 16. De Ref. *Cùm nullus debeat ordinari, qui judicio sui Episcopi non sit utilis aut necessarius suis ecclesiis, S. Synodus vestigiis sexti Canonis Conc. Chalcedonensis inhærendo, statuit, ut nullus imposterum ordinetur, qui illi ecclesiæ aut pio loco, pro cujus necessitate aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quòd si locum inconsulto Episcopo deseruerit, ei Sacrorum exercitium interdicatur.* Et ex his verbis colligitur pœnam illam non incurri ipso facto, sed esse ferendam ab Episcopis, qui tamen passim in variis neque gravibus causis absentiæ dissimulant.

Q. 334. Quid sit dicendum circa preces vel Mis- 2318.
sas, quæ in Ordinatione injunguntur ab Episcopo. R. §. 1. Episcopus secundùm Pontificale Rom. post Ordinationem dicit: *Singuli ad primam Tonsuram vel ad quatuor minores Ordines promoti dicite semel septem psalmos pœnitentiales cum litaniis, versiculis & orationibus. Ad Subdiaconatum vel Diaconatum,* Nocturnum *talis diei. Ad Presbyteratum verò ordinati, post primam vestram Missam tres alias Missas, videlicet unam de Spiritu S., aliam de B. Maria semper virgine, tertiam de fidelibus de-*

functis dicite, & omnipotentem Deum etiam pro me orate. Quod illi devotè suscipiunt & respondent se facturos. Circa quæ,

2319. §. 2. *Suar. Az. Less. Laym.* & alii cum *Aversa* q. 2. s. 13. dicunt ista esse persolvenda sub mortali, quorum sententiam *Steph.* t. 5. d. 4. n. 72. dicit esse probabiliorem, quia Episcopus potest, & quando aliud non declarat, censeri debet graviter imperare, cùm hæc materia sit gravis. E contrà *Sot. Valent. Dian. Castrop. Pelliz. Lohn. Gob* in Exp. tr. 3. n. 713. & t. 8. nu. 771. dicunt esse tantùm obligationem decentiæ, non autem sub peccato, saltem non sub mortali, quia licèt sub mortali posset imperare, tamen cùm hactenus id non declarârint Episcopi, tenenda est benignior interpretatio, præsertim cùm sciant ordinatos satìs oneratos esse Horis recitandis & communiter aliis divinis Officiis satagendis. Quidquid sit, videtur saltem fore veniale, si id negligatur, nam imperativè injungitur ab Episcopo, qui sub veniali obligare potest ad materiam gravem, secundùm dicta l. 1. n. 668. essetque inordinatum Superiori in hoc non obtemperare.

2320. §. 3. Nocturnum, quod præscribitur Subdiaconis & Diaconis, non necessariò est Nocturnum istius diei, quo fit Ordinatio, sed cujuscumque, quem Episcopus designat, *Gob.* t. 8. n. 772. Missæ autem Presbyteris inunctæ non leguntur primis diebus impeditis post primam Missam, sed diebus primis non impeditis, id est, quibus licebunt votivæ & de *Requiem*, *Sennyei* De Missa n. 162.

2321. *Q.* 335. *Quid notare debeat Neo-presbyter consecrans cum Episcopo.* R. §. 1. Hunc ritum & consuetu-

suetudinem Ecclesiæ Romanæ esse licitum ac laudabilem, certum est, utì contrà *Dur. Sot.* & alios rectè ostendunt *Mendo* diff. 12. num. 50. & *Aversa* De Euch q. 10. s. 2. ita enim decrevit *Innoc.* III. observat Ecclesia, docent S. *Th.* & Catholici communissimè.

§. 2. Neo-presbyter curare debet, ut verba consecrationis absolvat cum Episcopo, non ante nec post, unde formare debet hanc intentionem, *si verba absolvero cum Episcopo, volo consecrare, aliàs non*: Si enim absolutè volens consecrare verba absolveret ante Episcopum, Episcopus nil consecraret, quod videtur inconveniens: è contrà si absolveret post Episcopum, ipse ordinatus nihil posset consecrare, quia nihil supereset consecrabile, ergo frustra proferret formam volens consecrare, ita *Suar. Aversa* suprà, *Gob.* t. 3. n. 116. & t. 8. nu. 131. Ad tollendum omnem scrupulum satis est, si Neo-presbyter conetur verba absolvere cum Episcopo, & velit facere, quod ibi vult fieri Ecclesia aut ficut meliori modo fieri potest: Imò docet *Gob.* t. 8. n. 132. cum aliis contra *Dicast.* & *Quintanadv.* non esse obligationem saltem gravem, ut Neo-presbyter consecret cum Episcopo, cùm nulla lex graviter obligans ostendi possit, attamen videtur esse standum consuetudine Ecclesiæ & præscripto Pontificalis. 2322.

§. 3. Potest Neo-presbyter hanc primam Missam, quam cum Episcopo legit, offerre pro altero, non aliter ac si solus legeret, reipsa enim consecrat & substantialiter ponit Sacrificium, *Gob.* t. 3 n. 117. Attamen non videtur pro tali Missa accipere posse stipendiũ, tum quia petens censetur velle aliã cum omnibus ordinariis ce- 2323.

remoniis & actionibus ad altare, peragendam, tùm præcipuè, quia dubiũ est, an consecret, eò quòd fortè verba non absolvat cum Episcopo.

2324. Q. 336. *Quandonam legi debeat alia prima Missa.* R. De Jure communi non est determinatum certum tempus: *S. Ignatius Lojola* scribitur ad sesquiannum expectasse, ut se meliùs præpararet, *Gob. t. 3. n. 486.* In *Synodo Colon.* suprà c. 4. §. 9. sic statuitur. *Sacerdotes intra 40. dies ab Ordinatione sua juxta antiquam consuetudinem primitias suas celebrent: & si qui præscripto tempore id non præstiterint, denuncientur ac debitè puniantur.*

2325. Q. 337. *Quid denique circa Ordinantes & ordinatos sit notandum.* R. De horum Officiis & obligationibus satìs dictum est. Coronidis loco pono trium Sanctorum sententias. S. *Augustinus* relatus à *Gratiano* in Decreto dist. 40. Cap. *Ante omnia* dicit, *nihil apud Deum esse miserabilius & tristius & damnabilius* Officio Episcopi aut Presbyteri, si perfunctoriè agatur. S. *Antoninus* in Chronicorum opere tit. 11. c. 1. §. 4. de S. *Leone I.* Papa refert, *Eidem ad sepulchrum* B. *Petri* oranti & jejunanti, & ut peccatorum suorum veniam *Petrus impetraret, petenti, apparuit Petrus ipse dicens, Deprecatus sum pro te Dominum, & omnia peccata tua tibi dimisit: solummodo de manûs impositione debes inquiri, ideſt, si bene vel aliter alicui manus imposueris, scilicet conferendo Ordines vel Beneficia.* S. *Chrysostomus* Homiliâ 3. in Acta Apostol. post medium ait, *Non temerè dico, sed ùt affectus sum ac sentio, non arbitror inter Sacerdotes multos esse, qui salvi fiant, sed multò plures, qui pereant:* cujus assertionis suæ causas ibidem plures affert: & subdit, *Ne mihi dixeris igitur, peccavit Presbyter aut Diaconus, omnium horum crimina redundant in caput eorum, qui hos elegerunt.*

INDEX RERUM

Quæ in Libri VI. Parte II., nempe in duobus tomulis, VI. & VII. continentur.

Numeri hic sunt marginales: Littera D. addita n. 2055. denotat Decretum aliquod S. Congregationis sub eo n. 2055. contentum.

A.

Abbas, ubi possit constituere Capellam: uti mitra & baculo: n. 260. n. 2055. D. 109. 113. Quo apparatu legere Missam: n. 2055. D. 110. 111. 112. Quid consecrare vel benedicere: à n. 353. n. 2071. Quos & quibus Ordines conferre: à n. 2190. An etiam Novitiis: 2198. An dimissoriales dare suis subditis: à n. 2235. An cum his dispensare in Temporibus Ordinationum vel interstitiis n. 2304.

Abrumpere Missam. Vide. *Missæ celebratio.*

Absolutio Confessarii, quomodo conveniat cum actu judicii forensis: n. 1484. A censuris præmittitur: à n. 1567. Ab hæresi & casibus Bullæ Cœnæ: à n. 1613. Non prærequirit emendationem vitæ: n. 1231. Pro articulo vel periculo mortis: n. 1559. 1623. Moribundi: à n. 1156. Potestas absolvendi à reservatis est favorabilis: n. 1684. Cui absolu-

tio conferri possit vel debeat, cui differri: n. 1699. à n. 1764. Danda est submissâ voce: n. 652. Quando sub conditione: à n. 1769. Si sæpius repetatur: à n. 642. Ab uno pluribus, à pluribus uni: à n. 645. Mox absolvendi praxis non est abusus: n. 1230. Verba absolutionis: n. 579. à n. 626. Sensus verborum formæ: à n. 640. Ritus in absolvendo: n. 579. 653.

Addere ad Missam: à n. 429.

Adscribi debet ecclesiæ alicui, qui susçipit sacrum Ordinem: n. 2317.

Ægri, quomodo juvandi. v. *Moribundi.*

Ætas certa requiritur ad Ordines. v. *Ordines.*

Alba pro Sacrificio: n. 308. 328.

Alienus, an possit ordinari. v. *Episcopus proprius.*

Alleluja non additur tempore paschali in Officio parvo B. Virginis: n. 2055. D. 122.

Altare pro Sacrificio: n. 308. 309. Quis consecret: n. 311. An per celebrationem consecretur: n. 313. Quando exsecretur: à n. 300. Si frangatur sepulchrum Reliquiarum: à n. 306. n. 2065. Si constet partibus: n. 314. 317. Si sit fractum: n. 309. Parvæ hostiæ relinquendæ in altari: n. 308. 310. 317 Destruere fixum: n. 315. In altari, in quo celebravit Episcopus, potest quivis: n. 316. Ad altare ipsum non induit se inferior Episcopo: n. 2072. Missa non est legenda, ubi sub altari vel sub ejus gradibus humata sunt corpora: n. 2067. Nec consecranda sunt altaria, sub quibus humata corpora: n. 2055. D. 36. Nec corpora Sanctorum nondum canonizatorum debent poni sub altari: n. 2055. D. 38. Altare portatile: v. *Portatile.* Privilegiatum. v. *Privilegiatum.*

Annulus, an gestari possit in Missa: n. 2055. D 198. 199. n. 2075.
Antipendium altaris: n. 326.
Antiphona illa, *Istarum est enim &c.* Si occurrant duo festa Virginum: n. 2055. D. 271. Antiphona, *Ave Regina cœlorum*, dicitur 2. Februarii, etiamsi Purificatio transferatur. n. 2055. D. 163. 164.
Apochryphæ Indulgentiæ: à n. 1363.
Apparatus Ordinandorum: n. 2227.
Applicatio Indulgentiarum: v. *Indulgentiæ*. Operum satisfactoriorum: v. *Opera satisfactoria*. Missæ, à quo, quomodo & pro quo: n. 50. 201. à n. 202. Quid si mutetur: à n. 211. 216. Si nulli applicetur: n. 201. Applicantis intentio qualis esse debeat: à n. 203. 211. An debeat aliquid applicari illi, qui petit: n. 175. Applicatio Missæ in prima ordinatione: n. 219. In festo Animarum: n. 515. n. 2055. D. 244. In die die Natalis Domini: n. 142. Pro illo, quem Deus scit primò daturum stipendium: n. 222. Si Superiores applicent. n. 214.
Approbatio Confessarii, quid sit: à n. 1485. Prærequiritur: n. 1487. Etiam ad venialia: 1489. Et ad dubia: n. 1490. Gratis danda: n. 1488. A quo dari possit: à n. 1494. An ab existente extra Diœcesin. à n. 1500. Non est neganda digno: n. 1491. Dari potest ad tempus: n. 1492. Expedit dari scripto: n. 1493. Approbatio Regularium: à n. 1519. Pro Regulari debet Episcopus loci, in quo confessiones audiuntur: n. 1505. à n. 1511. Si Regularis injustè rejiciatur: n. 1520. Revocari non debet sine causa: à n. 1506. n. 1545. Pro Monialibus specialis: n. 1505. à n. 1528. Appro-

batio Missionariorum Castrensium: n. 1518. Parochorum sæcularium: n. 1516. à n. 1535. Parochorum regularium: n. 1517. Si Parochus transeat ab una parochia ad aliam: n. 1538. Superiores Regularium non sunt ex vi Officii approbati pro sæcularibus: n. 1521. Quandonam approbatio desinat vel revocetur: à n. 1540. Vicarii non desinit, si moriatur Parochus: n. 1543.

Aquæ admixtio pro consecratione: n. 184. 251.

Arctati ratione Beneficii, quinam dicantur: n. 2258.

Articulus mortis: n. 1559.

Attentio ad Missam legendam: n. 179. à n. 443.

Attritio v. *Dolor.*

Auroræ tempus: n. 226. n. 2055. D. 214.

B

Albutiens, an possit ordinari: n. 2222.

Baptismi locus, an sit originis: n. 2181. Si dubitetur de valore Baptismi, quinam Ordines iterari debeant: n. 2158.

Beatorum cultus & nomina. v. *Sanctorũ. Nomina.*

Benedicere campanas: n. 406. Vestes Sacerdotales. v. *Paramenta.*

Benedictiones in Missa: à n. 485. Benedictio Cinerum, candelarum, palmarum, v. *Palmarum.* Benedictio ad Lectiones in Horis: n. 2055. D. 252. 253.

Beneficium, quale esse debeat pro subjectione, ad effectum suscipiendi Ordines: n. 2168. 2179.

Bulla Cœnæ; n. 2054.

Bursa Corporalis pro Sacrificio: n. 330.

C.

C

Calix pro Sacrificio: n. 308. à n. 345.
Campanæ non benedictæ non pulsantur pro templis: 2055. D. 145. Quis benedicat: n. 406. Benedictæ pulsari non deberent ad profana: n. 405. Campanarum pulsatio in Sabbato sancto sequi debet Parochiam: n. 2055. D. 130. Campanula in Missa: n. 404.
Candelæ pro Sacrificio: n. 308. à n. 392. Candelarum benedictio & distributio die Purificationis: n. 2055. à D. 170. ad 174.
Canonici canere debent in choro: n. 2068. Etiam altâ voce: n. 2055. D. 53. Et Missam de die: D. 57. In Quadragesima cum Diacono & Subdiacono: D. 61. Parati cum Episcopo, præcedunt Vicarium generalem: D. 99. Soli Cathedrales incedunt parati in Processionibus: D. 119. Si canant Missam cum Episcopo, ubi sedeant D. 100. Communicant in Cœna Domini de manu celebrantis: D. 133. Hebdomadario quis honor debeatur in choro, & quis habitus: D. 149. 150. 241. Habitus eorum in Sacramentorum administratione & Processionibus: D. 195. 213. Ecclesiæ Collegiatæ cedunt Cathedralibus: D. 154. Canonici Regulares: D. 196.
Capillitium fictum sive perruca, an liceat in Missa: n. 401.
Capitulum Sede vacante quid possit circa Ordinationes, dimissoriales, testimoniales: à n. 2257.
Capsulæ pro eleemosynis ad Missas: n. 68. 84. 99.
Castitas, cœlibatus, continentia sacro Ordini annexa: v. *Ordo*.

Cata-

Catalogus peccatorum pro instituenda confessione generali: post n. 1883.

Celebrans Missam; *Celebratio* Missæ. v. *Missæ celebratio.*

Censuræ quomodo impediant jurisdictionem: à n. 1564. Quando non incurrantur: n. 1614.

Cereus paschalis: n. 2055. D. 120.

Character diversus imprimitur in singulis Ordinibus: n. 2211.

Ciborium quale esse debeat: à n. 348. Quoties sit renovandum: n. 351. Non potest vendi vel oppignorari: n. 2055. D. 212.

Cinerum benedictio & distributio: n. 2055. D. 85. à D. 170. ad 174.

Cingulum pro Sacrificio: n. 308. 329. Congruentius est lineum quàm sericum: n. 2055. D. 312.

Circumstantiæ peccatorum. v. *Confessio.*

Clavis Tabernaculi Eucharistiæ cui committenda: n. 2055. D. 148.

Clerici extra Diœcesin existentes rectè recitant Officia suæ ecclesiæ: n. 2069.

Coadjutori Episcopi quis honor debeatur: n. 2055. D. 125. 126. 127.

Cognomen non additur in oratione de Sancto: n. 2055. D. 165.

Collatio Ordinum, usque ad Diaconatum inclusivè, committi posset Sacerdoti non Episcopo: n. 2212.

Collectæ seu orationes in Missa: à n. 447. contra Paganos immutari non debet nomine Turcæ &c. n. 2055. D. 293.

Color paramentorum pro Sacrificio: à n. 340.

Commemoratio Animarum, si incidat in Dominicam: n. 2055. D. 294.

Com-

Commemorationes in Missa: à n. 447. De Cruce in Horis: n. 2055. D. 159. De B. Virgine: D. 124.

Commendatario non defertur liber osculandus in Missa: n. 2055. D. 140.

Communicantes, quod dicitur in Missa, infra octavas Epiphaniæ & Ascensionis: n. 2055. D. 178.

Communicatio facultatũ, quid significet: n. 1598.

Communio Cleri die Jovis Sancto: n. 2055. D. 133. 135. Sacerdos in ea habet stolam, vel pendentem vel in formam Crucis: D. 134. Die Veneris sancto datur tantùm infirmis: D. 160. In media nocte Nativitatis Christi non est danda fidelibus: D. 221. Non est danda in paramentis nigris: D. 222.

Commutare aliquid in Missa: à n. 432. Opera in Jubilæo: n. 1301. à n. 1438. Vota in Jubilæo: à n. 1459. Pœnitentiam sacramentalem: n. 1229. à n. 1292.

Complenda etiam per alium Missa: à n. 531. 547.

Complex, an possit manifestari, aut expediat per Confessarium moneri: n. 1144. 1752. 1958. An peccata ejus sint materia sigilli: n. 1949.

Concionator regularis constituitur dependenter ab Episcopo: n. 1504. 1596.

Concio tempore Missæ: à n. 477.

Confessarii officium est maximi momenti & meriti: à n. 1478. Munus quadruplex: à n. 1700. Quid generatim observare debeat: à n. 1711. Quis modus & ordo, ut pœnitentem rectè disponat ad absolutionem: à n. 1721. Quomodo practicè disponet ad dolorem: à n. 1723. Motiva detestandi mortalia &

& venialia: à n. 1724. 1727. Tenetur quandoque Confessarius docere & monere pœnitentem: n. 1699. à n. 1755. Quid si admonitio sit potiùs obfutura: n. 1758. Quid si pœnitens interroget: n. 1759. Debet suggerere media emendationis: n. 1760. Interrogare: n. 1699. 1786. à n. 1745. Quomodo rudes: n. 1750. Quid in dubio, an prior Confessarius satis interrogârit: n. 1754. Quomodo debeat corrigere vel supplere errores: n. 1699. à n. 1773. Antequam absolvat debet esse in gratia: n. 1699. 1702. Quando teneatur audire volentem confiteri: n. 1699. 1702. An Religiosi sint apti pro Confessariis: n. 1704. Quis dicendus Confessarius absolutè bonus: n. 1705. Quis Confessarius Jansenista, Rigorista, Laxus, Benignus: à n. 1706. Quando sub conditione oporteat absolvere: à n. 1769. Cogere non debet ad sibi soli confitendum: 1772. Si habeat jurisdictionem dubiam vel tantùm probilem: n. 1548. à n. 1571.

Confessarii scientia, prudentia & aliæ virtutes: n. 1786. à n. 1787. 1932. Scire debet plures sententias: n. 1791. Quas sequi debeat: à n. 1737. Debet potius esse benignus quàm rigidus: à n. 1738. Etiam in injungendis pœnitentiis: n. 1256. communiter credere pœnitenti: à n. 1762. Si pœnitens neget peccatum, quod Confessarius scit esse commissum: n. 1753. 1786. 1969. Primâ vice confitentem communiter debet judicare dispositum: n. 1728. Etiam quandoque frequenter relabentem: à n. 1729. Aliquando differet absolutionem: à n. 1764. Quæ sint ipsi signa sufficientia doloris: n. 1734.

Confessarius puerorum: à n. 1794. Adolescentum & juvenum: à n. 1802. Rusticorum & rudium: à n. 1806. Ecclesiasticorum, Judicum &c. Patrum-filiorum familias &c. à n. 1810. Medicorum &c. Mercatorum, opificum, militum: à n. 1815. Hominis scandalosi: n. 1818. Consuetudinarii vel recidivi: à n. 1819. Relabentis in pollutiones: à n. 1829. Constituti in occasione proxima peccandi: n. 1831. Pudibundi, pusillanimis, desperantis de emendatione: à n. 1832. Procrastinantis pœnitentiam: à n. 1836 Nolentis condonare, indurati, desperantis de salute: à n. 1837. Captivi vel condemnati ad mortem: à n. 1841. Ebriosi vel habentis uxorem ebriosam: à n. 1851. Convertendi vel conversi ad fidem: à n. 1856. Ægri vel moribundi: à n. 1863. Obligati ad restitutionem: à n. 1869. Fatui, surdi, muti, hominis linguæ peregrinæ: à n. 1871. Generaliter confitentis vel antehac malè confessi: à n. 1878. Mulierum: à n. 1890. Profitentium devotionem vel perfectionem: à n. 1892. Habentis consolationes vel desolationes internas: à n. 1896. Agitati tentationibus & tribulati: à n. 1906. Scrupulosi vel meticulosi: à n. 1914. Deliberantis de re aliqua, de vitæ statu: à n. 1915. Monialium: v. *Approbatio. Moniales.* Confessarius Parochi debet esse approbatus: n. 1539.

Confessionis præceptum, an detur & quale sit: n. 2002. à n. 2015. n. 2023. Ejus necessitas: à n. 1216. Obligatio: n. 2002. An potuerit esse à sola Ecclesia: à n. 2017. Obligat in periculo mortis & sæpius in vita: à n. 2019. Ante Com-

Communionem : n. 2021. Non ante alia Sacramenta ; sed per accidens sæpe : n. 2022. Omni anno : n. 2023. Quis obligetur : à n. 2024. Cui confitendum : n. 1548. à n. 2028. Qualis debeat esse confessio : à n. 2032. Quorum peccatorum : à n. 2036. Quando in anno : n. 2042. Quando incipiat hic annus : n. 2043. Quoties in anno : à n. 2043. 1047. Differens ultra annum : n. 2044. Prævidens impedimentum : n. 2045. Qui antehac omisit ; à n. 2046. Quid excusat : à n. 2050. Pœnæ omittentium : n. 2053.

Confessio, quid sit : n. 916. Ordinariè requirit integritatem materialem : n. 915. à n. 917. Quoad numerum : à n. 921. Si dixerit : circiter, plùs minùs : à n. 936. Actus externus simul confitendus : n. 941. Non effectus peccati : à n. 943. Secundùm speciem infimam : à n. 945. Secundùm circumstantias mutantes speciem : à n. 954. An circumstantia consuetudinis : à n. 968. An tantùm aggravantes : à n. 976. Opinio negans non est damnata : n. 978. Quomodo distinguenda species circa fidem, spem, charitatem : à n. 979 Circa 1. præceptum Decalogi : à n. 990. Circa 2. à n. 995. Circa 3. n. 1004. Circa 4. à n. 1005. Circa 5. à n. 1015. Circa 6. & 9. à n. 1021. Circa 7. & 10. à n. 1085. Circa 8. à n. 1095. Circa præcepta Ecclesiæ : à n. 1102. Circa Sacramenta & personas ecclesiasticas : à n. 1107. Circa peccata capitalia : à n. 1124. Aliena : à n. 1131. An una species divisim ab altera : à n. 1134. An distincta specie inadæquatâ tantùm : n. 1136. Qui non potest in specie infima, an teneatur in subalterna vel in genere : à n.

à n. 1137. *Confessio formaliter integra*, quænam sit & quando sufficiat n. 1140. à n. 1141. Causæ & modi dimidiandi confessionem & absolutionem: à n. 1148. Quomodo habens reservata: n. 1154. 1599. Confitens generaliter: n. 1179. 1183. Confitens uni mortalia & alteri venialia: n. 1186. *Confessio* debet esse vocalis, apud Sacerdotem præsentem; n. 1165. à n. 1191. Secreta: n. 1165. à n. 1188. Vera, fidelis, sincera: n. 1165. à n. 1175. Ex fine intrinseco bono, quamvis aliquando non obsit, si ex extrinseco malo: à n. 1167. Sacramentalis: n. 1202. 1939. An invalida sit repetenda: à n. 1206. An etiam valida & informis: n. 1208. Si quis sit oblitus aliquid, vel in aliquo non intellectus: à n. 1209. Invalida quomodo revalidanda: n. 1203. à n. 1216. 1220. *Confessio generalis.* v. *Generalis Confessio.*

Confirmatio, quomodo prærequiratur ad Tonsuram & Ordines: n. 2223.

Congelatio vini vel sacri Sanguinis: à n. 556.

Congregationum sacrarum Decreta: n. 2055.

Conjugatio, an ordinari possint: n. 2220.

Consecratio unius speciei sine altera: n. 245.

Consecrator ecclesiæ potest constituere alium diem annuæ Dedicationis, sed semel constitutum variare non potest Episcopus: num. 2055. D. 1. 2.

Consuetudinarius, an & quando absolvi possit: à n. 1819. Consuetudinarius in mollitie: à n. 1829. Quandonam differenda ejus absolutio: n. 1765. Quandonam sint sufficientia signa doloris: n 1734. Quandonam sit spes emendationis ipsius: n. 1821.

Contactus sacrorum vasorum, cui licitus sit: à n. 357. Contactus materiarum qualis requiratur ad valorem Ordinum: n. 2122. 2148. 2155. Speciatim pro Presbyteratu: à n. 2152. Contactus debet jungi formæ: n 2148.
Continentia sacro Ordini annexa. v. *Ordo.*
Contritio. v. *Dolor.*
Corporale pro Sacrificio: num. 308. 333. Quis abluere possit: n. 334.
Corporis Christi festum, octava &c. v. *Festum.*
Credo, quando dicatur in Missa v. *Gloria.*
Crux ad Missam requisita: n. 308. à n 318. Quomodo formanda super oblata: n. 2055. D. 242. Cum patena: D. 175. A quo deferenda in processione: D. 151. Cruces & imagines Sanctorum: D. 35. 51. 137. 167. Reverentia Cruci post Missam: D. 180.
Cultus Sanctorum & Beatorum. v. *Sanctorum.*

D.

Decretum Urb. VIII & Innoc. XII. circa celebrationem Missarum: à n. 63. Clementis XI. de celebratione in Oratoriis privatis: num 258. Greg. XIII. de altari portatili pro Missionariis: n. 273. Clementis X. de approbatione Regularium: à n. 1502. Inn. XII. circa Ordinationem alienorum: à n 2166. Sacræ Congregationis circa dispensationem extra Tempora ordinandi: n. 2296. Varia alia Decreta S. Congregationis rituum: n. 2055. &c.
Dedicatio ecclesiæ cathedralis à quibus celebretur cum octava: à n. 2061. n 2055. D. 4. 5. Ecclesiæ Regularium: D. 6. Si occurrat festo Nati-

Nativitatis B. Virginis: D. 3. Dedicatio Salvatoris & Apostolorum, item octava Dedicationis dividit Vesperas cum duplici minore: D. 246.

Defectus commissi à Confessario, in Missa, in extrema Unctione, in Ordinationibus, quomodo corrigendi vel supplendi. v. *Suppletio.*

Denunciatio complicis vel sollicitantis: à num. 1958.

Dignitatum honor, prælatio, obligatio: n. 2055. D. 45. 46. 83. 88. 90. 92. 96. 97. 101. 102. 132.

Dilatio absolutionis, an facienda, quando pœnitens mortale primâ vice commissum affert: n. 1728. Si frequenter relabatur: à n. 1729. Si dicat se dolere & proponere: num. 1762. Quando fieri possit vel debeat: à nu. 1764. n. 1809.

Dimissoriales, quid significent: n. 2232. Quis dare possit: à n. 2233. An etiam Vicarius generalis: n. 2234. An Abbates subditis sæcularibus & Regularibus: à n. 2235. An Novitiis Regularibus: n. 2237. An sufficiat præsumpta licentia: n. 2238. An dimissus ad Subdiaconatum sit dimissus ad Minores &c. num. 2239. An per dimissoriales detur licentia dispensandi in impedimento Ordinis: num. 2240. Dimissus ad Moguntinum, si petat ordinari à Trevirensi: n. 2241. Dimissus à Papa, ut ordinetur à suo: n. 2242. Ut ordinetur à Residente: n. 2246. Si litteræ committant examen tituli: n. 2244. Si dicant dimissum examinatum: n. 2245. An exspirent per mortem concedentis: n. 2247. An pro eis aliquid peti vel dari possit: n. 2249.

Distractiones in Missa. v. *Attentio.*

Dolor pro Sacramento Pœnitentiæ est contritio vel attritio: n. 654. à n. 655. Requiritur dolor & detestatio: à n. 656. Actus prævii: n. 661. Motiva doloris universim: n 717. 1723. De mortalibus: n. 1724 De venialibus: num. 1727. Qualis dolor de venialibus requiratur: à num 681. 902. Dolor, præsertim de mortalibus, debet esse voluntarius, honestus, verus, formalis efficax, sensibilis, universalis, supernaturalis: n. 654 à n. 662. Debet præcedere, referri & durare usque ad absolutionem: n. 654 à n 687. An idem sufficiat ad plures confessiones: à n. 707. Quæ sint signa sufficientia doloris: n. 654. 1734. Quando censeatur revocari per peccatum subsequens: à n 714. Vis & natura perfectæ *Contritionis:* à n. 722. 747. Dari potest aliqua non justificans: n. 758. Si sit Theologica & ex charitate, semper justificat: à n. 774. 788. Etiam quamprimum existit: à n 747. Nec requirit certam intensionem vel durationem: à n. 761. Secum patitur spem & timorem: à n. 772. Cum culpa remittit pœnam æternam, non semper omnem temporalem: à n. 753. Non requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ: à n. 781. *Attritio*, quotuplex: à nu. 719. Motiva ejus debent respicere Deum: à n. 784. Ex spe & metu potest esse honesta & supernaturalis: à n. 795. Etiam efficax ac positivè excludere omnem voluntatem peccandi: à num. 813. Non justificat sine Sacramento: à n. 832. Sufficere cum Sacramento docent Concilia: à n. 836. Sancti Patres cum S Augustino: à n. 845. S. Thomas: à n. 849. Auctores & Theologi plurimi: à num. 855

Probat

Probat sensus communis Ecclesiæ & praxis Fidelium: à n. 858. Etiam ratio: à num. 861. Abunde satisfieri potest argumentis Adversariorum: à num 864. Sententia nostra est practicè certa: à n. 873. Nec obstat Decretum Alex. VII n. 875. Nec quòd sit attritio cognita: n. 878. Etiam pro articulo mortis: n. 879. Quid si sit ex metu pœnarum vel spe bonorum temporalium: à n. 884 Quomodo attritus per Sacramentum fiat contritus: à n. 887. Præter dolorem requiritur efficax *Propositum*: n 654. 660 à n. 891 Probabiliter sufficit virtuale: à n. 893 Universale respectu mortalium: à n. 898. Quale respectu venialium requiratur: à n. 902. Quomodo practicè concipi possit: à n. 907. An revocetur per quodvis veniale subsequens: à n. 715. Quid sæpe obsit serio proposito: num. 1736.

Domicilium ejusque acquisitio ad effectum alicubi suscipiendi Ordines: n. 2172. 2180.

E.

Ecclesia parochialis & matrix: num. 2055. D. 129. Collegiata: D. 130. 141. 153. 154 155. 225. Ecclesiæ benedictio, consecratio, pollutio: n. 255. à n. 279. Reconciliatio: n. 2055. D 131. Ecclesiæ destructæ lapides, ligna, fundus: n. 255. à n. 296.

Eleemosynæ pro Missis: n. 2055. D 115.

Emendationis propositum. v. *Dolor.* Spes, à quibus signis concipiatur: n. 1821. Emendatio vitæ non prærequiritur ante absolutionem: n. 1231.

Energumeni, an ordinari possint: n. 2219.
Episcopatus est Ordo & Sacramentum: n. 2209. Quando institutus fit: n. 2207. Præsupponit Presbyteratum: n. 2210. Materia ejus non est sola impositio manuum: n. 2148. Validè confertur ab unico Episcopo: n. 2147.
Episcopus plùs potest quàm Sacerdos: n. 2127. Exercens Pontificalia in mortali: n. 2206. Extra Diœcesin suam: à n. 258. n. 2188. 2305. Episcopo potest quivis succedere in altari: n. 316. Quid possit vel ei debeatur: n. 2055. D. 49. 53. 61. 69. 73. ab 88. ad 92. à 93. ad 99. 103. 116. 132. 144. 145. 156. *Episcopus proprius* quis dicatur respectu ordinandi: à n. 2165. Tonsurare non potest nisi antecedenter subditum: n. 2166. Quis per Beneficium fiat ei subditus ad effectum suscipiendi Ordines: n. 2168. 2179. Quis ratione originis: n. 2122. à n. 2169. 2180. Quis ratione domicilii; n. 2122. 2172 2180. Quis ratione familiaritatis: n. 2174. 2187. An ratione patrimonii, fundatarum Missarum, tituli mensæ quis fiat subditus n. 2178. An ratione Baptismi in ejus Diœcesi suscepti: n. 2181. Episcoporum facultates communicabiles aliis: n. 1598
Errores commissi quomodo corrigendi, in Missa, à Confessario, in extrema Unctione, in Ordinationibus. v. *Suppletio.*
Evangelium S. Joannis, quando legatur in fine Missæ: n. 470. Qui illud malè pronunciat: n. 2055. D. 211.
Examen ordinandorum, de quibus fiat: n. 2214. Pro confessione generali: post n. 1883.
Excommunicatio. v. *Censura.*

Expressio alta vel submissa verborum in Missa: à n. 438.

Extrema Unctio est Sacramentum: n. 2084. Errores circa illud: à n. 2085. Doctrina Ecclesiæ circa illud: à n. 2087. Quando instituta: n. 2086. Materia & forma illius: n. 2084. à n. 2090. Variæ opiniones circa illa: à num. 2090. Olei benedictio: à n. 2091. Quinque sensus ungendi & nominandi: n. 2084. à n. 2104. Quibus dari possit vel debeat: 2084. à n. 2107. Datur tantùm vicinis morti: num. 2084. 2101. Nec opus ut peccaverit: num. 2102. Iterari potest: n. 2103. Minister ejus est Sacerdos proprius: n. 2084. à n. 2099. Adhibendæ ceremoniæ, habitus Sacerdotalis &c. n. 2084. à n. 2116. Quomodo oleum deferri possit ad ægrum: n. 2121. An mediante virgâ ministrari: n. 2115. An sit mortale eam negligere: n. 2084. 2113. Parochus sub mortali tenetur dare petenti: nu. 2113. An possit oleum noctu domi deponere: n. 2084. 2114. Prærequiritur status gratiæ, non tamen Sacramentum Pœnitentiæ vel Eucharistiæ: num. 2084. 2120. Potest reviviscere: n. 2106. Effectus illius: n. 2084. 2088. Quid intelligatur per *peccati reliquias*: n. 2119. Populus dedocendus errores circa hoc Sacramentum: n. 2118.

F.

Familiaritatis titulus pro subjectione & Ordinatione: n. 2174. 2187.

Facultates Episcoporum communicabiles: nu. 1598. Societatis JESU v. *Societas JESU.*

Facultas absolvendi ab omnibus peccatis, an extendatur ad reservata: n. 1616. 1630. Ab omnibus censuris, ab irregularitate ex delicto: n. 1458. In Jubilæo: à n. 1447.

Festum vel Officium, Corporis Christi: n. 2055. à D. 7. ad 12. item D. 14. 15. à 18. ad 23. Dedicationis ecclesiæ: v. *Dedicatio*. Annunciationis B. Virginis: n. 2055. D. 136. 296. Conceptionis: D. 162. Exspectationis: D. 300. 301. Nominis: D. 284. 285. 286. De septem doloribus: D. 303. Festum S. Josephi: D. 135. 136. Angelorum Custodum: D. 250. S. Raphaëlis: D. 253. Conversionis S. Pauli: D. 252. S. Luciæ: D. 248. S. Antonii de Padua: D. 235. S. Thomæ Cantuariensis: D. 274. S. Martinæ: D. 299. S. Rochi: D. 202. Patroni principalis: D. 208. 222. Titularis: D. 6. Parochiæ vel Abbatiæ: D. 193. Sancti recenter canonizati: D. 201. Sancti, qui in Breviario non est: D. 192. Qui non est in Martyrologio Romano. D. 188. 197. Beatorum: D. 227. 230. 231. 233. Translationis, Ordinationis, Apparitionis, Inventionis &c. D. 306. Festum ex voto: D. 223. Ex devotione: D. 106. Propter Reliquias: à D. 185. ad 189 Concessum semel de mense vel septimana: D. 273. Ad libitum: à D. 215. ad 221. Ad libitum, si incidant die, quo poni deberet translatum, haberi possunt: n. 2077. Pro habendo festo ad libitum transferri non debet Officium proprium Diœcesis vel Religionis: n. 2078. Festum novem lectionum comprehendit etiam Dominicam: n. 2055. D. 58. Affixum Dominicæ, si aliunde impediatur, omittitur: D. 283. Festi translatio: v. *Translatio*.

Fidei Catholicæ professio; post n. 1862.
Forma Sacramenti Pœnitentiæ; v. *Pœnitentia.*
Fructus Sacrificii; v. *Sacrificium.*

G.

Generalis confessio, quomodo instituenda; à n. 1878. Catalogus peccatorum pro illa; post n. 1883.
Genuflexiones in Missa; n. 484.
Gloria & Credo, quando dicantur in Missa; à n. 464. nu. 2055. D. 117. 118. 234. 266. 287. 289. 290. n. 2070.

H.

Habitus & tonsura ordinatorum; n. 2316.
Hæresis, quandonam sit reservata Papæ; à n. 1613. Facultas absolvendi ab illa; n. 1618. Quandonam manifestetur externè; à num. 1649. Hæreticis parentibus nati, an ordinari possint; n. 2218.
Hermaphroditus, an & quando sit capax Ordinis aut exercitii Ordinis; n. 2214. 2215.
Hierotheca; v. *Monstrantia.*
Horæ Canonicæ; n. 2055. D. 31. 32. 33. à 67. ad 71. D. 106. A die 17. Decembris usque ad Vigiliam Nativitatis fieri potest de festo 9. lectionum etiam translato; D. 302.
Hostia consecranda, qualis esse debeat; à n. 361.
Humerale pro Sacrificio; n. 308. 327.
Hymnus Ecclesiæ, *Iste Confessor*; num. 2055. D. 282. 283.

I.

Jejunium, quomodo servandum, si Vigilia S. Matthiæ incidat in unum diem è Bacchanali-

nalibus; n. 2083. Jejunium Vigiliæ S. Joannis incidens in festum Corporis Christi; n. 2055. D 14.

Illegitimi, ubi habeant originem; n. 2182. Quis cum eis dispenset ad Ordines; nu. 2216. Si dubitetur, an quis sit illegitimus. n. 2217.

Impositiones manuum multiplices in Ecclesia; n. 2130. Prima impositio manuum an sit de essentia Presbyterii; à n. 2137. An secunda impositio fieri possit unâ manu; num. 2156. Quid si manus Episcopi fuerint indutæ chirothecis; n. 2157.

Incensationes; *Aspersio* aquæ benedictæ; *Assistentia* in choro & Missa; & quid in eis observandum; n. 2055 à *D.* 45. ad 51. *D.* 54. 55 98. 107. 152 155.

Inclinationes in Missa; à n. 480.

Indulgentiæ, quid sint: n. 1301. Quotuplices: n. 1313. 1391. A quo & quomodo concedi possint: à n. 1314 Quid requiratur ad valorem: n. 1301. 1316 1349. Quæ conditiones in lucraturo: n. 1301. Quæ intentio à n. 1324. Largè interpretandæ: n 1301. Pro articulo mortis: n. 1301. Possunt applicari alteri vivo vel defuncto, sed per concessionem solius Papæ; nu. 1301. 1329 1348. An etiam catechumeno defuncto; n. 1353. An etiam excommunicato; à n. 1354. Ut quis lucretur pro defunctis, an debeat esse in gratia; num. 1301. 1351. 1410. An applicatio pro defunctis sit infallibilis; n. 1350. Per unum opus possunt quandoque plures obtineri; n. 1301. à n. 1371 Quas quis sibi lucrari vult, non potest applicare alteri; n. 1366. Quandoque sæpius obtinentur, si intra tempus con-

concessionis repetatur opus; à n. 1374. Non lucratur, qui non ponit substantiam totius moraliter operis requisiti: n. 1301. Nec sequens opinionem probabilem, si omittat aliquid requisitum: n. 1301. à num. 1445. Si festum transferatur, quandoque transfertur etiam Indulgentia, attamen non ordinariè: n. 1376. num. 2055. D. 298. Ut quis lucretur pro se, ultimum opus debet fieri in gratia: n. 1301. à n. 1410. Indulgentiæ pro ingredientibus Religionem: num. 1356. Speciales pro Societate JESU: à n. 1357. Agoniæ & Animarum: à n. 1361. Apocryphæ: à num. 1367. Si concessio fiat ad 7. annos, quando incipiat tempus currere: à n. 1377. Quid significet clausula, *si in dicta ecclesia aliqua alia Indulgentia &c.* n. 1379. 2055. D. 267. An omnes pœnæ remittantur per plenarias: nu. 1406. Indulgentia in forma Jubilæi, quid significet: num. 1380. Centum dierum, quid significet: n. 1381. Quandonam cessent: à n. 1382. Revocatæ à Paulo V. non revixerunt: à n. 1387. Vivâ voce datæ an adhuc valeant: n. 526. 1390. *Indulgentiæ Jubilæi*: num. 1391. Quid intelligatur per Jubilæum: à nu. 1392. Quotuplex sit Jubilæum: n. 1394. Ordinarium anni sancti: n. 1391. à nu. 1398. Pro solis defunctis manent anno sancto: n. 2055. D. 268. Quamdiu duret extraordinarium Jubilæum: n. 1397. Bullæ Jubilæi quoad favores largè interpretandæ: num. 1395. Non exspirant morte concedentis: n. 1396. *Opera requisita*: n. 1301. 1391. à n. 1407. Confessio & Communio: n. 1301. 1391. à num. 1414. Oratio: à n. 1421. Jejunium & eleemosyna:

mosyna: à num. 1424. Processio & visitatio templorum: à n. 1431. Circa itinerantes: à n. 1434. Commutatio operum & prorogatio temporis: n. 1301 à n. 1438. Facultates absolvendi à censuris & reservatis: à n. 1447. Per satisfactionem partis, quid intelligatur: à n. 1453. Commutatio votorum: à n. 1459. Potestas eligendi quemcumque Confessarium: à n. 1464. Quid fieri possit post Jubilæum: à n. 1473.

Infideles, an ibi sortiantur originem, ubi baptizantur: n. 2181.

Integritas confessionis. v. *Confessio.*

Intentio applicantis Sacrificium. v. *Applicatio Missæ.* Intentio pro parvis hostiis consecrandis: n. 243. Prærequisita in ordinando: à n. 2228. Ordinantis intentio: n. 2231.

Interrumpere Missam. v. *Missæ celebratio.*

Interstitia Ordinum: num. 2214 à num. 2296. Causæ dispensandi in eis: num. 2297. Quis dispenset: à n. 2298. Pœnæ non observantis: n. 2302. Quinam ordinari possint non observatis interstitiis: n. 2304.

Inversio partium in Missa: n. 437.

Ite Missa est, quando dicatur: n. 469.

Iteratio. v. *Suppletio.*

Jubilæum. v. *Indulgentiæ.*

Jurisdictio Confessarii quid sit: à num. 1548. A quo fit: à n. 1549. Quomodo conferatur: n. 1486. Acceptari debet: n. 1558. A quo fit pro Regularibus: n. 1552. Ad venialia: n. 1553. Vi, fraude, metu extorta: n. 1554. An consuetudine acquiri possit: n. 1555. Jurisdictio ad subsidium vel requisitionem: num. 1559. Quando amittatur aut impediatur per censuras:

ſuras: à n. 1564. Juriſdictio dubia vel probabilis tantùm: n. 1548. à n. 1571.

L.

Lectio nona de ſimplici, quando legatur infra octavam Corporis Chriſti. nu. 2033. Lectio primi Nocturni in Horis: n. 2055. D. 245. Paſſionis in Miſſa: D. 239.
Litaniæ majores, omnium Sanctorum: n. 2055. D. 182. 210.
Locus pro conferendis Ordinibus: nu. 2214. 2305.
Lotio manuum ante & poſt Miſſam: à nu. 412. Purificatorii: n. 331.
Ludovici de Ponte axiomata ſpiritualia: n. 1895.
Lumen pro Sacrificio: n. 308. à n. 392.

M.

Manuum extenſio, ad *Hancigitur*. n. 2055. D. 238. Lotio ante & poſt Miſſam: à num. 412.
Mappæ pro Sacrificio: n. 308. à n. 322.
Matutinum defunctorum dici debet in ipſo die Animarum n. 2066. Matutinum & laudes ante celebrationem Miſſæ: n. 230.
Mendacium in confeſſione: à n. 1175.
Metus, ex quo concipitur dolor de peccatis: v. *Dolor*. Si metus gravis fuerit cauſa ſuſcepti Ordinis: n 2163 2230.
Miniſter Sacrificii eſt ſolus Sacerdos: num. 308. 1480. Sacramenti Pœnitentiæ: v. *Pœnitentiæ Sacramenti Miniſter*. Extremæ Unctionis: v. *Extrema Unctio*. Ordinis: v. *Ordo*. In Miſſa miniſtrans: n. 308. à n. 385.
Miſſa: n. 1. Unde dicatur: n. 2. An ſit valoris infini-

infiniti: num. 1. An sit Sacrificium: qui sint fructus ejus & an hi dependeant à probitate Sacerdotis &c. v. *Sacrificium.* Missæ, quas Episcopus in Ordinatione præscribit: num. 167. à n. 2318. Missa pro stipendio: v. *Stipendia.* Missarum reductio à quo fieri possit: n. 1. 63. 74. 89. 105. à n. 116. An per unam satisfiat pluribus obligationibus: n. 65. 75. 79. 90. 94. 137. 138. Circa Missarum onera præscriptio: num. 122. Quomodo imposterum fundandæ: n. 67. 69. Novæ obligationes necdum persolutis antiquis: n. 68. Capitula, Superiores Ordinum, Ordinarii &c. attendere debent, ut onera Missarum expleantur: n. 106. 107. 109. 110. 111. Obligatus ad plures, quàm legere possit: n. 156. Ex voto debita: à n. 162. An committi possint ab altero legendæ: à nu. 130. Omittere vel differre debitam: n. 154. 155. Complenda est etiam per alium Sacerdotem: n. 185. à n. 547. Missa ficca: n. 188. Gregorianæ: n. 189. Conventualis, solennis, de die: n. 1. n. 2055. D. 55. 56. à n. 58. ad 67. 86. Solennis an sit efficacior: n. 49. Contra Paganos: n. 2055. D. 293. De Rosario, Monte Carmelo: à D. 189. ad 192. Die Jovis sancto: D. 237. Veneris sancto: D. 161. Sabbato sancto: D. 295. Missæ applicatio: v. *Applicatio. Missæ celebratio* ante auroram vel post meridiem: n. 223. à n. 224. Quoties de die: n. 223. à n. 235. An sub Horis in choro: 2055. D. 251. Missa tribus ultimis diebus Quadragesimæ: à num. 231. In Natali Domini: n. 223. à n. 527. nu. 2055. D. 221. n. 2079. An interrumpi possit: n. 223. à n. 246. An abrumpi: à n. 244. Quo loco

loco legi possit: n. 255 à n. 256. An in navi: n. 261. An in privatis oratoriis à n. 262 Celebrans apud Moniales; num 2055. *D.* 263. 264. 265. Intra clausuram Monialium; *D.* 71 An præmitti debeat recitatio Matutini & Laudum; 230. Qui non est Episcopus, non induit se ad altare; nu 2055. *D.* 142. Ritus proprius observandus; à n. 365 Quænam quotidie Missa; à n. 371. 376 An de Beatis & quibusvis legi possit; à n 375. Quandonam Missa Dedicationis ecclesiæ; num. 378. Propter Reliquias; à n. 379. n 2074 Ad altare privilegiatum; à n. 518 An celebrare liceat sine calceis cum pileolo, ficto capillitio, baculo, annulo; à n. 399. Sine calice, sacris vestibus &c. à num 338. Missæ Vigiliarum & quarundam feriarum; à n. 471 De *Requiem*; à n. 506. num. 2055. à *D.* 75. ad 84. De Requiem pro vivo; à n. 516. *Votiva*. à n. 497. n. 2055. à *D.* 74. ad 84. De B Virgine infra octavam; *D.* 289. Quibus diebus prohibeatur; *D.* 177. De Conceptione B. Virginis non dicitur ùt votiva in Sabbato; *D.* 270. Non licet infra octavam Corporis Christi; *D.* 19. Ubi consuetudo, licita est in Sabbato, etiamsi sit duplex; *D.* 64. Votiva solennis; *D.* 118. Tempore Passionis; *D.* 226. Accurata celebratio quid requirat; à n. 559. 577.

Missale, quale requiratur; n. 308. à n. 363. n. 2055. *D.* 263. 264. 265. *Missale gallicum*; n. 370.

Moniales habere debent Confessarium specialiter approbandum; nu. 1505. à n. 1528. Et licentiam Superiorum; num. 1535 Cui confiteri possint, si sint extra Monasterium; à n.

à n. 1526. Deputari debet illis quandoque extraordinarius Confessarius: n. 1534. 1548. Quas Horas & officia recitent: n. 2055. D. 39. 40. 41. à D 263. ad 266.

Monstrantia, an debeat esse consecrata vel benedicta: n. 350. Quomodo & quoties renovanda: n. 185 351.

Moribundi quomodo juvandi: à n. 1863. Quomodo excitandi ad varios actus virtutum & pios affectus: post n. 1868. Moribundi absolutio: à n. 1156.

Mulier nequidem primæ Tonsuræ capax est; num. 2231.

Musica in Quadragesima: n. 2055. D. 43.

Mutilatio verborum in Missa: n. 442.

N.

NEo-Presbyter consecrans cum Episcopo: à num. 2321.

Nomina Beatorum an referenda in Martyrologio: n. 2055. D. 228.

Novitii à quo ordinari possint: à n. 2197. Quis possit eis dare dimissoriales ad Ordines: n. 2237. An, ut ordinentur, indigeant licentiâ Superioris Regularis: n. 2237. An habeant titulum paupertatis: n. 2197.

Numerus peccatorum: v. *Confessio*.

Nuntius Apostolicus, an subditos suæ Provinciæ possit ordinare: n. 2264. An approbare ad confessiones audiendas: n. 1494. An Sede vacante dare dimissoriales: 2264.

O.

OBlationes in Missa: n. 2055. D. 44.

Occasiones proximæ peccatorum sunt vitandæ: n. 1831. Etiam respectu venialium: num. 914.

Octavæ, speciatim de B. Virgine: n. 2055. à D. 246. ad 250. Si octava celebretur in Quadragesima: D. 277. 278. Si infra octavam Corporis Christi eâdem die occurrant duo duplicia, de translato non est agendum die immediatè sequente, sed priùs post totam octavam: n. 2064.

Officia varia & Missæ v. *Festum*. Officium parvum B. Virginis: n. 2055. à D. 121. ad 125. Officia singulorum Ordinum susceptorum. num. 2214.

Omissio partium in Missa, quandonam sit mortale, quandonam veniale: à n. 416.

Opera satisfactoria, quæ sint præcipua in hac vita; à n. 1302. Quid requirant ex parte tam hominis operantis quàm Dei ipsius: à num. 1307. Possunt, antequam fiant, applicari alteri: à num. 1327. Etiam ignoranti, nolenti: n. 1328. Cui prosint, si ille, cui applicantur, sit incapax vel non indigeat: num. 1330. Non est gravis obligatio ad illa, attamen non sunt negligenda in hac vita: nu. 1311. Honestum est & utile illa applicare defunctis: num. 1311. à num. 1336. Quando fieri possit applicatio: à num. 1333. Si subditus suum opus applicet contra applicationem Superioris: num. 1335. Quibus Animabus & quomodo prosint nostræ satisfactiones: à num. 1338. Quænam maximè utiliter applicentur & prosint Animabus: à num. 1341.

Oratio votiva: num. 2055. D. 179. Oratio, *A cunctis*: D. 178. 292. Quæ sit obligatio ad Orationes ante & post Missam: à num. 414.

Quid dicendum de Orationibus in ipsa Missa: à num. 447.

Oratoria privata ubi liceant, & quando in eis non possit legi Missa: à n. 262. num. 2055. D. 107. 128.

Ordo est Sacramentum: nu. 2122. 2123. 2129. Errores hæreticorum & doctrina Ecclesiæ circa Sacramentum Ordinis: à num. 2123. Quando sit institutum: num. 2207. Septem sunt Ordines: num. 2122. à num. 2128. 2208. Prima Tonsura & alia quædam Officia Ecclesiæ, non sunt Sacramentum nec Ordo: num. 2122. 2208. Ordinare non spectat ad laicos: num. 2124. Ordo episcopalis est supra Sacerdotium. num. 2127. Materiæ Ordinum: num. 2122. 2130. Cum contactu debet conjungi forma: num. 2148. Materia Episcopatûs: num 2148. Presbyteratûs: à num. 2150. Diaconatûs: num. 2148. Subdiaconatûs: num. 2149. Variæ sententiæ circa valorem Ordinum: à num. 2146. Non sunt eædem materiæ apud Græcos & Latinos: à num. 2131. Materiæ Ordinum non sunt ultimò determinatæ à Christo: num. 2135. Quinam validè, quinam licitè ordinentur: num. 2214. An ad Tonsuram & Ordines prærequiratur status gratiæ: num. 2224 Qualis scientia: num. 2214. Jejunium Ordinantis & ordinandi: n. 2225. Peritia cantûs: num. 2226. Intentio: num. 2214. à num. 2228. Ordines requirunt certam ætatem: num. 2214. Unde desumatur & quomodo computanda sit hæc ætas: à n. 2306. Pœnæ Ordinantis & ordinati ante ætatem: num.

num. 2313. Dispensatio in ætate ad Ordines à quo fieri possit: num. 2314. Ordinatio Episcopi ab unico Episcopo valet ex dispensatione Ecclesiæ & assistentibus duobus Presbyteris: num. 2147. Non tamen valet per solam impositionem manuum: n. 2148. An ordinari possint nati hæreticis parentibus: num. 2218. Qui deformârunt vel occiderunt aliquem, an ordinari possint num. 2218. Energumeni: 2219 Conjugati: num. 2220. Habens vitium corporis, quod impediat Sacerdotium an suscipere possit alium Ordinem, vel saltem Tonsuram: nu. 2221. An Balbutiens ordinari possit: num. 2222. An etiam ille, qui non est confirmatus: nu. 2223. Ordinandorum apparatus: n. 2227. Ordinatorum Officia: nu. 2214. Ordinans alienum: v. *Episcopus proprius*. Tonsurans vel ordinans in aliena Diœcesi: num. 2188. 2305. Ordinatus vel tonsuratus ab alieno fine dimissoriis, quam pœnam incurrat, & & an proprius Episcopus possit hanc remittere: num. 2248. Ordinantis cautela in seligendis dignis: num. 2325. Ordini sacro annexa est *obligatio continentiæ* ex voto vel præcepto: à num. 2160. An hæc obligatio ignorari possit: & quid si ignorata fuerit: num. 2162. An metu inductus, vel ordinatus ante pubertatem teneatur ad continentiam: n. à 2163. An etiam teneatur ordinatus ante usum rationis: num. 2214. Reiteratio vel suppletio Ordinis, quando & quomodo fieri possit: num. 2145. à num. 2158. 2200.

Organum, etiam in Collegiatis ecclesiis haberi debet: num. 2055. D. 225.

Origo, qualis faciat subditum ad effectum suscipiendi Ordines: à num. 2169. num. 2180. Infideles, an habeant originem, ubi baptizantur: num. 2181. Ubi habeant illegitimi: num. 2182. An filius censeatur habere originem, ubi hanc habet pater: num. 2169. 2171. 2181.

P.

Palla pro Sacrificio: num. 308. 332. Palla calicis habere non debet superiùs pannum sericum: n. 2055. D. 313.

Palmarum, cerei paschalis, cinerum benedictio & distributio: num. 2055. à D. 170. ad 174. D. 305.

Paramenta pro Sacrificio: num. 308. à n. 309. Quis illa benedicat: à num. 353. num. 2055. D. 138. 139. An solo usu benedicantur: nu. 352. Si sint immunda: num. 336. Si lacerata: num. 356. Illicitum est uti illis ad comœdias profanas: n. 337.

Pars hostiæ inferior præscinditur ut immittatur in calicem: n. 2055. D. 243.

Passionis septimanâ teguntur icones altarium & imagines Sanctorum: num. 2055. D. 240. Passio in Missa solenni legitur à celebrante ad cornu Epistolæ, sed in Missis privatis ad cornu Evangelii: D. 239.

Patena pro Sacrificio: num. 308. 347.

Patrimonium, titulus mensæ &c. an dent subjectionem ad effectum alicubi suscipiendi Ordi-

Ordines: num. 2178. Quomodo patrimonium debeat instituí, ut approbetur pro titulo Ordinationis: à num. 2276.

Patroni locorum qui & quomodo eligi debeant; num. 2055. à D. 203. ad 211. Patroni festum: v. *Festum.*

Peccata, quænam sint materia necessaria vel libera confessionis: à num. 584. Quandonam censeantur prodire in actum externum: à num. 1649. Reservata; v. *Reservatio casuum.* Capitalia, quibus remediis emendentur: post num. 1825.

Periculum mortis quandonam censeatur esse; num. 1559. Quandonam censeatur esse periculum peccandi; num. 1831.

Pileoli usus in choro vel Missa: n. 400. n. 2055. D. 55. 169.

Pixis Eucharistiæ; v. *Ciborium.*

Pluviale: num. 2055. D. 308. 309.

Pœnarum remissio ex opere operato per satisfactionem sacramentalem; à num. 1236. Ex opere operantis per satisfactiones extrasacramentales: à num. 1302. In Purgatorio per satispassionem: num. 1312.

Pœnitendi præceptum quale sit & quomodo obliget: à num. 2002. An obliget statim post commissum mortale: à n. 2003.

Pœnitens, quas habeat obligationes: num. 1703. Primâ vice lapsus, an judicari possit dispositus: num. 1728. Quid si frequenter relabatur: à num. 1729. An credi debeat non esse relapsurus: num. 1733. Quando censeatur dolere; num. 1734. Quando sit spes emendationis ipsius: num. 1821. Tenetur aliquando

quando manifestare aliena peccata: num. 1761. An teneatur per se denunciare sollicitantem: num. 1958. An pœnitenti semper credendum: à num. 1762. Cogi non debet à Confessario, ut sibi soli confiteatur: nu. 1772.

Pœnitentiæ Sacramenti Minister est solus Sacerdos completè ordinatus; à num. 1477. Laicus nunquam: à num. 1481. Ministri Pœnitentiæ officium, obligationes &c. v. *Confessarius.*

Pœnitentia sumitur, vel pro virtute vel pro Sacramento: num. 578. Si sumatur pro satisfactione: v. *Satisfactio.* Sacramentum Pœnitentiæ variè appellatur; num. 580. Ejus institutio: num. 582. Materia remota est peccatum post Baptismum commissum: n. 579. à num. 584. Proxima, sunt actus pœnitentis: num. 579. 585. Peccata negativè dubia quis teneatur confiteri: à num. 598. An dubium se solo sit materia sufficiens: num. 614. Confessus peccatum certum tanquam dubium, vel contrà, ad quid teneatur: à nu. 615. Peccatum in communi an sit materia hujus Sacramenti; à nu. 620. Forma hujus Sacramenti; num. 579. à n. 626. Quis sensus formæ: à num. 640. Hoc Sacramentum potest esse validum & informe: à num. 671. 677.

Portatile altare: à num. 262. Debet habere repositorium Reliquiarum: num. 2055. D. 143. n. 2073. Quando perdat consecrationem: num. 2065.

Præfatio in Missa: n. 2055. D. 174. 178. 270.

Præscriptio an dari possit circa onera Missarum. num. 122.
Presbyteratus. v. *Ordo.*
Presbyteri sunt in periculis damnationis: num. 2325.
Preces injunctæ in Ordinatione sub qua obligatione sint dicendæ: à n. 2318.
Prima Tonsura non est Sacramentum: n. 2208. Ubi & quando possit conferri; num. 2290. Conferri non potest nisi alicui actu subdito; num. 2166. Clericalis & Monachalis tonsura est antiqua ceremonia: n. 2126.
Primitiæ seu prima Missa quando legi debeat; num. 2324.
Privilegiatum altare; à num. 518. Non impeditur anno sancto: num. 2055. D. 268. Nec comprehenditur clausulâ, *Si in ecclesia alia Indulgentia &c.* D. 267.
Processiones, & quid in eis observandum; num. 2055. D. 9. 10. 21. 22. 34. 42. 72. 86. 119. 151. 183. 184. 213. 229. 235. 236. 308. 309. 276.
Proclamatio tituli Ordinationis; num. 2279. Personæ ordinandæ proclamatio etiam facienda est. num 2315.
Professio fidei: post num. 1862.
Propositum emendationis. v. *Dolor.*
Psalmi pœnitentiales. num. 2055. D. 105.
Purificatorium pro Sacrificio. n. 308. 331.

R.

Recidivus: v. *Consuetudinarius.*
Reductio Missarum: v. *Missarum reductio.*

Regulares ad eum numerum reduci debent, ut eis alendis sufficiant Monasterii proventus: num. 70. 88. 102. Si ali non possint duodecim, erigi non debet domus religiosa; num. 71. 88. 103. Superiores eorum tenentur attendere, ut onera Missarum expleantur, & de hoc rationem debent reddere: n. 107. 110. A quo ordinari possint vel debeant: à num. 2192. A quo dimissorias accipere; à num. 2235. A quo dispensari possint in interstitiis; num. 2304. Approbandi sunt ab Episcopo. v. *Approbatio Confessarii.* Itinerantes, cui confiteri possint; à num. 1524. Facultates, quæ eis conceduntur, sunt triplices; num. 1547. Ad quid teneantur in Dedicatione cathedrali vel propria, in festis Patronorum patriæ & suis; num. 2055. D. 5. 69. 279. 280. Titulare festum suæ ecclesiæ habent cum octava: D. 6. Non debent nominare Superiores suos in Canone: D. 146. Eorum Præcedentia præcipuè est ab antiquitate Ordinis: D. 224. Possunt uti pluviali in Processionibus; D. 308. In Processionibus deferunt crucem cum velo pendente: D. 151. Superiores eorum communiter non veniunt nomine Ordinariorum: D. 147. Possunt in suis templis annunciare festa & jejunia: D. 157. Regulares, qui Episcopi sunt: D. 69. 233.

Reiteratio. v. *Suppletio.*

Relapsus frequens, an semper sit signum, quòd antehac defuerit dolor vel propositum: à num. 1729.

Religiosi. v. *Regulares.*

Reliquiæ & earum expositio: num. 2055. D. 311. Officium & Missa propter Reliquias: à D. 185. ad 189. In altaribus consecrandis debent reponi Reliquiæ Sanctorum approbatorum ab Ecclesia: D. 26. Beatorum Reliquiæ: D. 237.

Remedia contra singula peccata capitalia: post num. 1825. Remedia universalia contra peccata: post n. 1825. litt. H.

Remissio pœnarum: v. *Pœnarum remissio.*

Requiem, Missa: v. *Missa*, sub finem.

Reservatio casuum: à num. 1599. Quotuplex: nu. 1601. Quomodo fiat: n. 1603. 1635. Etiam sine causa facta valet: num. 1685. Quænam peccata reserventur: à n. 1604. An reservationem incurrat ignorans esse suo peccato annexam; à num. 1607. Si confitens nesciat suum peccatum esse reservatum, an Confessarius possit absolvere: num. 1696. Casus reservati Papæ per Bullam Cœnæ: à num. 1609. num. 2054. Extra Bullam Cœnæ: nu. 1610. Per Clementem VIII. num. 1599. Reservati Episcopi; à num. 1625. Reservati in variis Diœcesibus; à num. 1636. Apud Regulares: à num. 1662. In Societate JESU: à num. 1666. An Regulares incurrant reservatos ab Episcopo; num. 1645. Quid si casus sit reservatus uno loco & non alio: num. 1631. An incurrat peccans extra Diœcesin sui Episcopi reservantis; num. 1632. An etiam incurrant impuberes; num. 1691. Quis possit absolvere à reservatis: num. 1599. Potens absolvere à Papalibus non ideo potest ab Episcopalibus; num. 1508. à n. 1628.

Quid possint Pœnitentiarii in Cathedrali expositi: num. 1633. Quid Prælati Regulares; num. 1609. 1622. Quid si moriatur reservans an cesset reservatio: num. 1634. Si feratur in facientes crimen, an liget mandantes, consulentes &c. num. 1647. Si feratur in præsumentes; num. 1648. Quandonam peccatum internum dicatur prodire in actum externum; à num. 1649. Quandonam peccatum dicatur publicum, notorium, deductum ad forum contentiosum: à n. 1656. Quid intelligatur per varia crimina reservata: à num. 1646. à num. 1669. An Superior possit negare facultatem petitam absolvendi à reservato; num. 1599. Si absque causa neget; num. 1686. Si post obtentam facultatem iterum peccetur; num. 1692. An potestaa absolvendi possit subdelegari etiam in ordine ad seipsum absolvendum: num. 1687. Petens facultatem in genere pro aliquo, an ipsemet possit pro se uti: num. 1688. An Superior possit aliquem absolvere à solis reservatis: num. 1599. 1689. An tempore Jubilæi in anno Sancto possint absolvi reservata: num. 1690. Absolutus à reservato ùt dubio, si certus fiat se antea incurrisse; num. 1693. Absolutus à reservato adhuc occulto, si hoc fiat publicum: num. 1694. Si absolutio fuerit invalida: n. 1599. 1695. Si dubitetur, an sit reservatum: num. 1599. 1604. Si absolutus non possit per seipsum se sistere Superiori; n. 1697. Quid intelligatur per *satisfactionem partis*, quæ aliquando absolutioni præmitti debet: num. 1453.

1453. 1623. Si habens reservata debeat communicare, & non adsit Confessarius habens potestatem in reservata, sed tantùm in alia peccata; num. 1698.

Responsorium Completorii in Dominica Passionis; num. 2055. D. 262.

Reverentia Cruci post Missam facienda ad pedem altaris: num. 2055. D. 180.

Ritus celebrandi, quis à quovis sit observandus: à num. 365. Ritus manuum in Missa: à num. 485. Oculorum: à num. 495. Ritus specialium festorum in Societate JESU: num. 576.

Rubricæ, quomodo obligent: à num. 407.

S.

Sacerdos tenetur aliquando Missam legere: num. 1. 174. Obligatus legere pro aliquo, non potest alteri applicare fructum: num. 1. 141. Quomodo peccet, si differat Missam stipendiatam: num. 1. 155. Si Missam promissam non legat: num. 1. 154. Si per unam Missam vel plures Collectas velit satisfacere pluribus obligationibus: Item, si admittat novas obligationes necdum persolutis antiquis: v *Missa*. Obligatus ratione Beneficii vel Capellæ, & legens pro stipendio: num. 1. 77. 92. à num. 144. Legens aliam Missam vel alio loco, quàm præscribat dans stipendium vel fundatio num. 1. à nu. 158. Si ægrotet ille, qui ex fundatione tenetur: num. 1. 176. Obligatus ex fundatione & legens per alium: num. 175. Quando debeat esse

esse in statu gratiæ : n. 177. Si in Missa committat mortale nec videatur posse conteri : n. 178. Ubi agitur de valore , debet sequi tutas sententias : n. 180. Potest quandoque dare laico partem majoris Hostiæ : num. 181. Jejunus celebrat : num. 182. Post fornicationem vel pollutionem an eâdem die celebrare possit : num. 183. Laborans morbo caduco vel leprâ : num. 186. 187. Tenetur admiscere aquam vino consecrando : num. 184. Complere sacrificium : num. 185. Corrigere vel supplere defectus in Missa : à num. 531. Scrupulosus circa Missam : à n. 190.

Sacramentum Pœnitentiæ : v. *Pœnitentia.* Extremæ Unctionis : v. *Extrema Unctio.* Ordinis : v. *Ordo.*

Sacrificium, quid sit : num. 3. Quotuplex : num. 4. An in Cruce fit oblatum : num. 5. An offeratur in Missa : num. 3. 6. Quid in Missa offeratur : num. 7. An panis & vinum etiam sint materia Sacrificii : num. 11. An Sacrificium Crucis & Missæ sit idem : num. 8. Quomodo Sacrificium Missæ contineat reliqua omnia : num. 9. An debuerit in Ecclesia esse hoc unicum Sacrificium : num. 10. In qua actione Missæ consistat essentia Sacrificii : à num. 12. An requirat consecrationem utriusque speciei : n. 15. Quomodo Christus dicatur hìc destrui : num. 14. A quibus offeratur hoc Sacrificium : à num. 16. Pro quibus offerri possit : à num. 24. An sit valoris infiniti : num. 42. Qui sint illius fructus vel effectus : num. 1. à num. 40. An hi fructus depen-

dependeant à probitate Sacerdotis: num. 1. 49. An sint finiti : n. 47. An causentur ex opere operato : num. 48. An infallibiliter: à num. 52. Quando Sacrificium causet suos effectus: num. 59. Quæ conditiones vel dispositiones requirantur ut causet: à num. 55. An ut prosit, à Sacerdote applicari debeat: num. 50. An Sacerdos etiam prout offerens participet: num. 51. In quo differant Sacrificium Missæ & Sacramentum Eucharistiæ: à n. 61.

Sanctorum & Beatorum cultus : num. 2055. D. 167. 168. 229. 230. 232. 233. Beatorum nomina in Martyrologio : D. 228.

Satisfactio partis absolutioni præmittenda : à n. 1453. 1623.

Satisfactio sive pœnitentia sacramentalis, quotuplex sit: 1233. Per se loquendo, semper aliqua in confessione imponi debet : num. 1229. 1232. Etiam in Indulgentiis & Jubilæo : num. 1238. Non imponitur sub consilio tantùm : num. 1249. Debet esse peccatis proportionata : num. 1229. 1251 1261. Quæ imponi possint : num. 1229. à num. 1240 Non necessariò exsolvitur ante absolutionem : à num. 1230. Per se loquendo, est gravis obligatio, ut per ipsum pœnitentem impleatur; num. 1229. à num. 1273. 1283. Quid si confessio fuerit invalida : num. 1274. Quid si pœnitentia fiat impossibilis impleri; num. 1275. Quâ intentione persolvenda ; num. 1286. Dilatio nimia potest esse mortalis; num. 1229. à num. 1287. Non causat ullam gratiam ex opere operato: à num. 1234.

Atta-

Attamen ex opere operato causat remissionem alicujus pœnæ temporalis : à n. 1236. Per se loquendo, in nova confessione nova imponi debet pœnitentia : num. 1229. 1239. Si persolvatur in mortali vel peccando venialiter : num. 1229. à num. 1244. Quantæ pœnitentiæ injungendæ : à num. 1251. Remisit rigor antiquorum Canonum : & cur : à num. 1254. Præferenda in injungendis pœnitentiis benignitas : num. 1256. Causæ pœnitentias minuendi : num. 1229. à num. 1257. Cavendus excessus in alterutra parte ; num. 1262. Non ideo suspectæ esse debent, quòd à Mendicantibus imponantur : num. 1263. Non facilè imponenda publica : à num. 1264. Quænam sint utiliores : à num. 1267. Quid operentur verba, *quidquid boni feceris &c.* num. 1250. Commutatio pœnitentiæ sacramentalis à quo & quomodo fieri possit : num. 1229. à num. 1292. Satisfactiones extra sacramentales. v. *Opera satisfactoria.*

Scrupulosus, circa Missam : à num. 190. Scrupulosus non tenetur confiteri dubia : num. 611.

Sedes vacans, quid possit circa Ordinationes, Dimissoriales, testimoniales : à num. 2257. An Sede vacante possit dimittere Vicarius Papæ : num. 2263. An Nuntius Apostolicus in sua Provincia ; num. 2264. An Sedes vacet per mortem Principis acatholici, qui rexerat : n. 2267.

Sententiæ, quæ dicantur rigidæ, laxæ, benignæ : à num. 1707. Benignæ potiùs sequendæ sunt :

sunt: à num. 1738. Rigidiores non ideo sunt veriores: num. 1739. Periculosius est asserere obligationem operandi secundùm rigidas: num. 1740. Sententiæ variæ circa valorem extremæ Unctionis: à num. 2090. Circa valorem Ordinum: à num. 2137. 2146.

Septennium Indulgentiarum, quando inchoëtur: num. 525.

Sigillum confessionis, quid sit: num. 1933. 1938. Unde sit tanta ejus obligatio: à num. 1934. An in ejus violatione detur parvitas materiæ: num. 1937. Ex qua confessione nascatur obligatio sigilli: à num. 1939. Quas sententias expediat hìc sequi: à num. 1945. Quænam res sint materia sigilli: num. 1933. à num. 1947. Quinam sigillo obligentur: num. 1933. à num. 1951. Licentia loquendi, quam dat pœnitens: à num. 1958. Fractio sigilli quomodo fiat: à num. 1962. An ad avertenda mala vel evitanda peccata possit Confessarius uti scientiâ confessionis: à nu. 1975. An post confessionem de auditis in hac, vel in hac confessione de auditis in alia antehac, loqui possit cum pœnitente: à nu. 1980. Quomodo respondere debeat interrogatus circa rem sigilli: à num. 1982. Quomodo pro foro externo procedendum: à num. 1988. Quâ circumspectione hìc utendum: à num. 1991. Pœnæ violantis sigillum: num. 1999. Quomodo possit contra violatorem procedi: num. 2000. An consulendus sit Confessarius, quando agitur de promotione pœnitentis: num. 2001.

Socie-

Societatis JESU Sacerdos non potest Missas pro stipendio legere: num. 146. Potest absolvere à reservatis Papæ, tantùm extra Bullam Cœnæ: à nu. 1611. Quomodo obligetur ad Missas quandoque præscriptas: à num. 168. Cui confiteri possit in itinere: à num. 1525. Societatis facultates speciales: à num. 1574. Indulgentiæ speciales illius: à num. 1357. Conservatores: à num. 1592. Casus in ea reservati: à num. 1666. Ritus specialium festorum: num. 576. Privilegia quoad Ordines suscipiendos à quovis Episcopo, extra tempora, sine interstitiis: num. 2194. An hoc privilegio gaudeant etiam Novitii Societatis: n. 2237.

Solenniter, quid significet: num. 2055. D. 200.

Species peccatorum: v. *Confessio.*

Stipendia Missarum, quæ sint, & à quo taxanda: num. 1. 78. 93. à num. 127. 129. Si sint incongrua: num. 64. 76. 91. 139. Ad qualem Missam teneatur, qui admisit stipendium: num. 1. Quandonam & quomodo peccet, qui non observat locum, vel non legit Missam petitam: num. 1. à num 158. Qui à decem accepit stipendia, & singulis applicat partem singularum Missarum: num. 153. Alteri committens Missam retentâ parte stipendii: num. 1. 66. 80. 82. 95. 97. 131. Beneficiati obligati ad Missas saltem per alium: num. 81. 96. à num. 131. Stipendia quomodo imposterum fundanda: num. 67. 69. An accipi possit stipendium pro prima Missa, quæ legitur cum Episcopo in die Ordinationis: num. 2323. An nova stipendia acce-

ptari possint necdum persolutis antiquis oneribus : num. 68. 83. 85. 98. 100. 147. Obligatus ratione Beneficii, fundationis vel Capellæ, an possit admittere stipendium: num. 77. 92. 144. 145. An stipendia debeant esse æqualia pro quibusvis Missis; num. 124. An duplex possit accipi pro una Missa; à num. 129. An accipi possit, ut applicet Indulgentias; num. 140. Stipendia colligens vel administrans ecclesiam, an possit sibi de stipendiis aliquid retinere; num. 148. Quale stipendium hæres vel legatarius solvere debeat pro Missis à defuncto fundatis: à num. 149. An sit mortale unam stipendiatam Missam negligere: num. 154. An mortale sit diu differre: n. 155. Pecunia ex stipendiis an impendi possit ad quosvis usus: n. 157.

Stola pro Sacrificio: n. 308. 335. Aptanda est in crucem ante pectus dum aspergitur aqua benedicta: n. 2055. D. 269.

Studiosi non acquirunt domicilium ad effectum suscipiendi Ordines: n. 2183.

Subditus quis dicatur respectu Episcopi ordinantis: v. *Episcopus proprius.*

Superiores Regularium quid possint circa varia: v. *Abbas.*

Suppletio defectuum vel errorum in confessione: à n. 1773. In Missa: à n. 531. Si habuit aquam pro vino, aut si dubitet, an non sit acetum: à num. 544. Suppletio in extrema Unctione: n. 2121. In Ordinationibus: n. 2158. à n. 2200.

Symbolum S. Athanasii in choro laudabiliùs recitatur stando: num. 2055. D. 166. Symbo-

lum sive Credo quando dicatur in Missa: v. *Gloria.*

T.

Tabernaculum Venerabilis Sacramenti: n. 2055. D. 23. 24. 25. Clavis ejus cui committi possit: D. 148.

Tempora Ordinationum quænam sint & quomodo observanda: n. 2214. à n. 2289. Causæ dispensandi in illis: n. 2296. Quis dispenset: à n. 2298. Quæ pœnæ Tempora illa non observantis: num. 2302. Quinam extra statuta Tempora ordinari possint: n. 2304.

Testimoniales de natalibus, ætate, vita, moribus, afferre debet ordinandus & tonsurandus: n. 2250. Quis eas det: à n. 2250. An his indigeat dimissus ab Episcopo suæ originis: n. 2253. Quis det Regularibus: n. 2255. Quid faciet, qui amisit testimonium Tonsuræ: n. 2258. Qui non potest habere testimonium ætatis suæ Baptismi: n. 2312.

Thuribulum: n. 2055. D. 152.

Titulus Ecclesiæ: 2055. D. 6. 114.

Titulus pro Ordine sacro requiritur: n. 2268. Debet esse quid perpetuum, immobile, non revocabile: Si pro titulo sit Beneficium ecclesiasticum: hoc debet esse actu possessum &c. à n. 2268. 2273. Titulus alius ordinariè debet esse cum hypotheca: n. 2270. An sufficiat mensa Episcopi &c. à n. 2271. Indiget titulo etiam Doctor: n. 2275. Titulus patrimonii quas debeat conditiones habere: n. 2268. à n. 2276. An titulus conflari possit ex

ex Beneficio & patrimonio: n. 2280. Quis titulum Ordinationis examinet & approbet: n. 2281. Titulus patrimonii quæ pacta admittat vel excludat: à n. 2282. Ordinatus cum titulo ficto vel insufficiente quas pœnas incurrat: à n. 2284. A quo talis ali debeat: num. 2288. Fieri non potest tituli alienatio, permutatio, hypothecatio: n. 2268. 2286. Quantum requiratur ad titulum Ordinationis: n. 2287.

Tonsura: v. *Prima Tonsura.*

Translatio festorum: n. 2055. à D. 254. ad 262. D. 272. 282. 297. 303. 307. 314. Si duo sint translata, de quo priùs sit agendum: n. 2081. Si translata sint S. Marci & SS. Philippi & Jacobi, de quo priùs fiat: num. 2055. D. 254. Translatum, an celebretur infra octavas: D. 255. n. 2076. Si semiduplex incidat die impeditâ intra octavam: n. 2055. D. 314. Si anno bissextili incidat in 25. Februarii: D. 256. Translato festo, ordinariè non transfertur Indulgentia: D. 298. Festum ad libitum haberi potest die, quo reponi deberet translatum: n. 2077. Pro habendo festo ad libitum an aliud possit transferri: n. 2078.

V.

Vasa sacra, quis possit consecrare: à n. 353. Contactus eorum: à n. 353.

Velum Calicis pro Sacrificio: n. 330.

Venerabile Sacramentum: n. 2055. à D. 21. ad 26. D. 34. 237. 288.

Vesperæ, Defunctorum quando orari possint:

num. 2055. D. 87. Vesperarum divisio: à D. 247. ad 251. In Sabbato ante octavam festi: D. 275. In octava festi, sequente alio duplici: D. 247.

Vestes Sacerdotales: v. *Paramenta.*

Vicarius Episcopi, quid possit, & quid ei debeatur: n. 2055. D. 28. 29. 30. 103. 132. 176. 181. Vicarius Papæ & Capituli, quid possint Sede vacante: à n. 2257.

Vitium corporis impediens Sacerdotium, an impediat alios etiam Ordines & Tonsuram: n. 2221.

Unctio est antiqua ceremonia: n. 2126. Unctionis Sacramentum: v. *Extrema Unctio.* Unctiones variæ fuerunt olim in Ecclesia: num. 2086.

Votiva Missa: v. *Missa Votiva.*

Votum Missæ, quomodo interpretandum: à num. 162. Votorum commutatio: v. *Commutare.*

CON-

CONCLUSIO.

MOnitus fueram Româ ab aliquo Patre è Societate noſtra de corrigendo illo, quod ſcripſeram, circa Miſſam & Officium propter Reliquias de Sancto non deſcripto in Martyrologio Romano, prout retuli & correxi hìc n. 2074. Id cùm ſignificaſſem à me factum eſſe, & addidiſſem Decreta aliqua circa Miſſam, Officium in choro & Horas Canonicas Pragæ impreſſa, eſſe adjicienda huic tomulo, ut de illis reſciretur in his partibus, ac poſſemus nos exactè conformare Ritui Romano, ſicque paulatim inducere in praxin decoram illam uniformitatem Rituum in publicis Officiis divinis, poſtquam illa ipſa jam dudum prælum ſubiêrant, iterum moneor ex Urbe, fortè id improbandum, cùm ignoretur, an Decreta illa omnia, prout jacent, authentica ſint. Sed cùm non propoſuerim velut certò authentica, è contrà n. 2056. & ſeqq. expreſsè dixerim, *me dare bonâ fide, quâ accepi, nec ſcire, an omnia authentica ſint necne; hoc me ſcire, quòd non omnia eiſdem verbis emanârint, ac proinde optare, ut Collector genuinum ſenſum attigerit:* non exiſtimo improbandum, ſi prout ſunt per-

pervulgata per Bohemiam & Germaniam superiorem, etiam hìc ac alibi veniant ad manus & oculos Lectoris: credo enim quoad substantiam genuina esse, & frequentissimè legi in editis libris ad eum sensum relata. Studebo interim accipere certitudinem circa illa, inseramque suis locis: paratus semper corrigere vel emendare, speciatim in ultimo tomulo, qui proximè Deo dante sequetur: aut etiam posthac in alia impressione penitus omittam, si ita consultum esse videbitur.

FINIS.

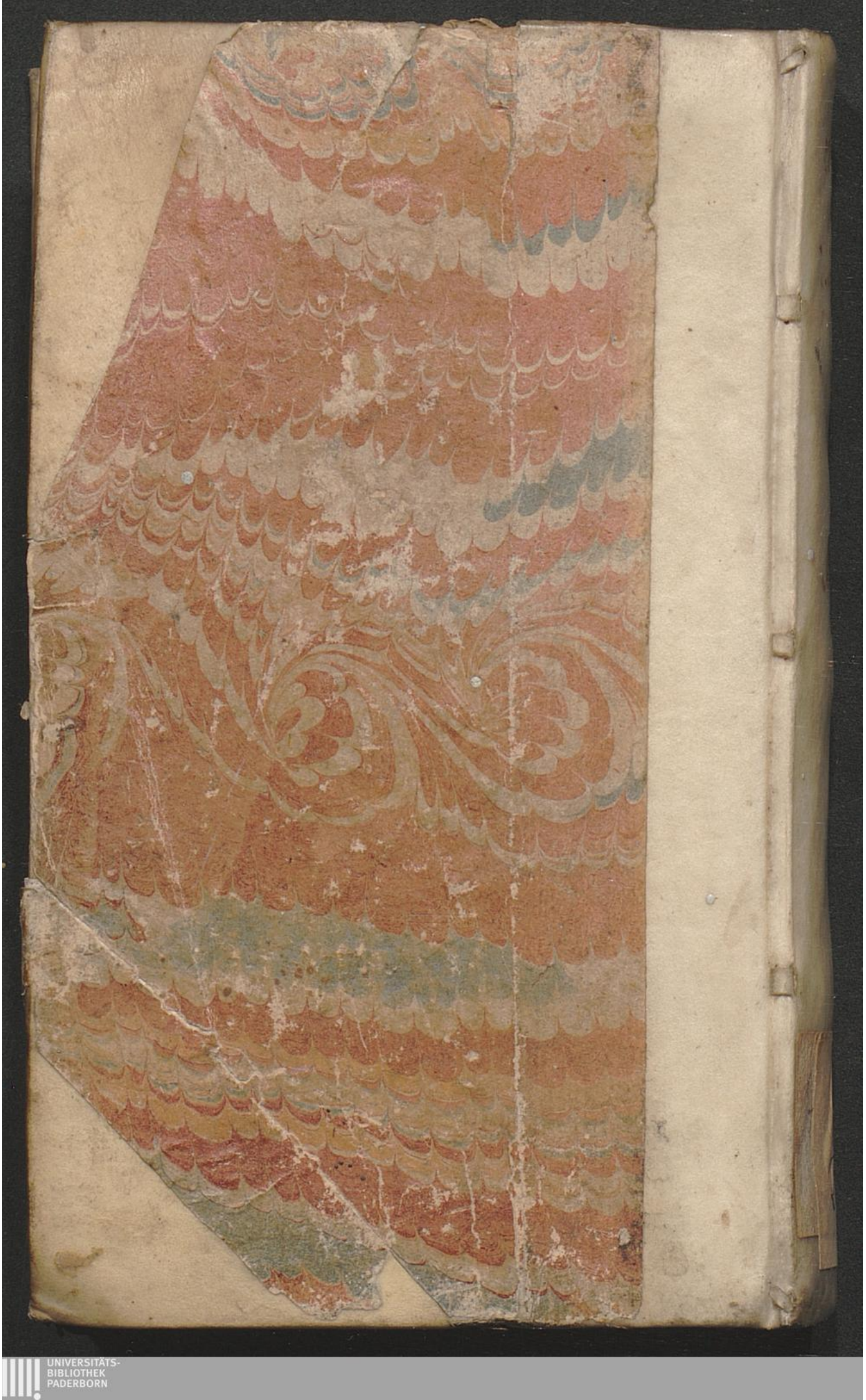

La Croix
De
Ministro,
[illegible]
Tom. VII
F
165.
Th 7
2403